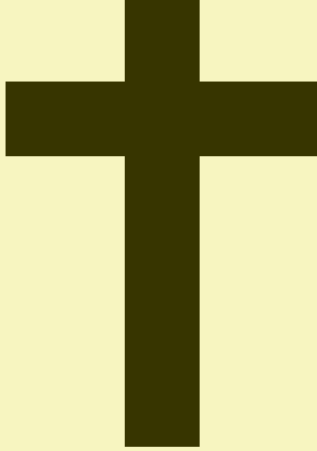

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tɔ̀̀ / Nanbí Sedó Jôesiví

Tun

New Testament in Tewa (USA) (San Juan/Santa Clara)

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tɔ̀ / Nanbí Sedó Jôesiví Tun New Testament in Tewa (USA) (San Juan/Santa Clara)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Naʼinbí Sedó Yôesiví Tɔ̀ (San Juan)/ Nanbí Sedó Jôesiví Tun (Santa Clara)

Copyright Information

© 2012, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tewa (USA)

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

f775bf1b-8c8a-5c5e-9288-3b9b00387997

Contents

MARK 1
LUKE 28
JOHN 74
ACTS 107
ROMANS 151
PHILIPPIANS 172
1 THESSALONIANS 177
2 THESSALONIANS 181
1 TIMOTHY 184
2 TIMOTHY 190
TITUS 194
PHILEMON 197
JAMES 199
1 PETER 205
1 JOHN 211
2 JOHN 216
3 JOHN 217

I Híwó'di Tun Jesus Christ-Ví'gedi Mark Ita'nandi?

John i' p'ó'p'oe'kandi'di Jôesivi tun in t'owa ovâytunphadende'

¹ Nã'i-ân namuu i' híwó'di tun Jesus-ví'gedi, i-á namuu i' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, i' bá Jôesi Tádáví ay únmuu.

² Hân'oe Jôesi Tádáví tukhe'bi', Isaiah gin nakháwã'i', ita'nan háa Jôesi Tádá iví ay itü'annin, ginnân:

³ Ót'ôeyanbe, naví t'ôepa'aa'i' uví páadé wínsankhâymáa.

I'dân ugi' in p'ôe wónkhây'amí.

Oe ahkon deedi i' t'ôepa'aa'i' ûntuhkwintúuní,

"In p'ôe bínkhây'an i' shánkí natsonji'ígí'.

Hã'i p'ôe'ây-á wá' igí' binta'ge'an."

⁴ John i' p'ó'p'oe'kandi-ân i' t'ôepa'aa'i' namuu. Oe ahkon deedi Jôesivi tun in t'owa ovây't'ôekanhondi ovây'tumáa, "Unbí t'aywó'di binjoe'an, heđânho Jôesi Tádádí wovây'owójeé-ídi, ihayđânho naadi wâyp'ó'p'oe'amí."

⁵ Heđi hânho báyéki' t'owa Judea nangewin heđá Jerusalem bú'windá ee naji' iwepiye dimáa, heđi in to'wên dívít'aywó'dihãätsi'annin in Jordan p'o'k'ay iwe ovây'p'ó'p'oe'an.

⁶ John-bí aa kamáyoe phódi únpa'an, heđá napújeba'áamuu, heđi khowi'dá heđá thaawãã áp'o'ishaa'i-á ik'oe.

⁷ Heđi ginnân in t'owa ovây'tumáa: "Wí to'wí naví shánkí tsonan, heđânho Jôesi Tádádí wovây'owójeé-ídi, ihayđânho naadi wâyp'ó'p'oe'amíkuhu imáa'i' naví tí'úugé napowagi'o, heđi naa ihay híwó'di wó'muupi dáy't'ãã-ídi iví anto wânbo dónma'p'ããdi-ídi.

⁸ Naadá p'oe'idiq' wâyp'ó'p'oe'o', hewânbo i'dá i' Yã'dãa'i' P'oweahãã wovâysankhâymáa wí p'ó'p'oe'kan waagibá."

Jesus óep'ó'p'oe'an

⁹ Ihayhããbá Jesus oe Nazareth bú'dí napówa, Galilee nantaa búgedi, heđi in Jordan p'o'k'ay iwe John-di óep'ó'p'oe'an.

¹⁰ Heđi Jesus ee p'oe iweđi nats'anpee'ã' ihaydi, makówa nakhuuđeemãndi i' Yã'dãa'i' P'oweahãã wí k'o'wee waagibá nawãndi imû', heđi iví'di isóge.

¹¹ Heđi wí tun makówãdi napeedi ginnân natú: "U-á naví ay wísígi'i-ân unmuu. Hânho u'đi ohíhchan."

Penísendi ikhããde Jesus óehíwóhpíkannamídi

¹² Ihaydi i' Yã'dãa'i' P'oweahããdi Jesus ahkónupíye óeho'.

¹³ Jónãntã (40) thaa iwe naji', heđi Satan i' Penísendi namuu'i' ikhããde' óehíwóhpíkannamídi. Ihayhããdi wíyá to'wí i-ádi wína'ãnpí, in ahkónuwín animáa hããwenda'mân iwe diji', hewânbo in makówãwin t'ôepa'aa'i'indího óekhãge'nan.

Jesus-di Jónu paawó'in ovây'tuhkãnnan i-ádi dimú-ídi

¹⁴⁻¹⁵ John i' p'ó'p'oe'kandi' oe Judea óepansóge, heđi tí'úugédi Jesus oe Galilee-píye namáa, Jôesi Tádáví híwó'di tun in t'owa ovây't'ôekanhondi. Ovây'tumáa, "Nãã-ânho híwó' diwe naná, Jôesi Tádá nakhâymuu wovâysíghóenídi. Unbí t'aywó'di binjoe'an, heđá ná'i Jôesi Tádáví híwó'di tun bíwãyú."

¹⁶ Iwáy Galilee p'oe'kwí kíngé Jesus naphadëmãn dihaydi, Simon-dá iví tí'úu Andrew-ádi dãnpa'akanundedi ovãnmû', indá paawó'in damuudi.

¹⁷ Heđi ovãntü'an, "Naa-ádi bákã've. Nãã dãnpaahónde', hewânbo naagi' dnt'owahóen'in wãnhã'amí."

¹⁸ Wesebo inbí pa'akanu'i' dãnjoe'andi i-ádi damáa.

¹⁹ Wíyá hãý namáa ihaydi, James-ádi iví tí'úu John-dádi ovãnmû', indá Zebedee-ví áy damuu. Inbí pa'akanu'i' dãnkodí'o' inbí kophé iwe.

²⁰ Heđi ovãnmû'di ovãntü'an i-ádi damú-i'in, heđi inbí tádá Zebedee ee kophé iwe in t'ôe'indádi ovâyjoe'andi i-ádi damáa.

Jesus-di wí yã'dãapí' p'oweahãã wí senbí'wedi óekhepiye

²¹ Capernaum bú'ay dipówa, heđi i' kaykhanwówa thaa naná' dihaydi Hudíyoví méesate'ay ee Jesus nats'ú, heđi in t'owa ovây'hã'an.

²² Háa Jesus-di ovây'hã'o waa ovây'háa'an, gá in senã' in Hudíyoví khuu dáy'hã'o'in dívihée'an waagibá wí'ihée'anpidãn, hewânbo i'dá ovây'hã'an ta'gendi itsonkhuumáa waagi.

²³ Ihaydibá wí sen i' méesate ee nats'ú, i-á wí yã'dãapí' p'oweahããdi óemáa, heđi itqwínú,

²⁴ “Ánpí díʼan, ʼ Jesus Nazareth búʼwiʼ. Ti unʼää díʼaháanú-ídí gáhan? Naa dínhanginná toʼwí unmuuʼin. Ú-á iʼ tʼähkí yäʼdáaʼiʼ unmuu, iʼ Jõesi Tádáí wóesandiʼ.”

²⁵ Jesus-di iʼ yäʼdáapíʼ pʼoewāqhā ʼoetʼeʼyandi ʼoetʼʼan, “Hāndaʼdiboʼ, náʼi senbíʼwedi ʼopeeve.”

²⁶ Heđi iʼ yäʼdáapíʼ pʼoewāqhā ituwínúdáháʼ iʼ sen ʼoethathakannan ivíʼwedi napeeʼäđi.

²⁷ Tʼähkí in tʼowa ovāyhāaʼan, heđi dívítʼʼan, “Hānann namuu náʼin? Wēn tsʼqamin háhkannān imāa, heđá itsonkhuumāa waa iʼoʼ. In yäʼdáapíʼin pʼoewāqhā wānbo ovāytsonmāa, heđi indi ʼeʼaʼgindoʼ.”

²⁸ Heđi oe Galilee nange iʼge tʼähkí tʼowa ivíʼgedi ditʼoe.

Jesus-di báyéki tʼowa ovāyhekkháʼan

²⁹ Iʼ méesate iweđi dipee, heđi Jesus oe Simon-dá Andrew-áđi inbí tewhá iwepiye namāa. James-áđi John-dáđi wáʼ damāa.

³⁰ Dipówá ihayđi Jesus ʼoetʼʼan Simon-bí jahkwíjo úntsáwāpʼídehayʼin.

³¹ Heđi iʼ kweevi whohte iwepiye namāáđi man diweđi ʼoeyāʼđi ʼoeshaa. Iʼ tsáwāpʼíde weseo únhan, heđi ovāyhújón.

³² Nathantsʼúʼ dihayđi iʼ kaykhanwówá thaa naphađe, heđiho in tʼowađi in dihayʼin tʼähkí heđá in toʼwēn yäʼdáapíʼin pʼoewāqhāđi ovāymāaʼindá wáy Jesus naʼān diwepiye ovāyhújaʼ.

³³ In búʼwnmāa, heđi indi ʼeʼaʼgindoʼ. in tʼowa tʼähkí ee tewhá phóđi dívíwéʼgeʼan.

³⁴ Heđi báyéki tʼowa ovāyhekkháʼan, tobá háawi inbí hay dímnuu wānboʼ, heđá báyéki yäʼdáapíʼin pʼoewāqhā tʼowaviʼwedi ovāykehepiye. Hewānbo in pʼoewāqhā wíʼovāyhíʼmāgípí, gá toʼwí namuuʼin dínhanginnāndan.

Jesus wíʼbo ijúusuʼan

³⁵ Waʼdéeđi Jesus ishaa, heđi búʼđi napeeđi oe hāndaʼ nanáʼ diwepiye namāa, heđi iwe ijúusuʼan.

³⁶ Simon-dá in wéʼgen i-áđi dijiʼindáđi dimāa ʼoenuuwā-íđi.

³⁷ Heđi ʼoeshaa ihayđi ʼoetʼʼan, “Tʼowa tʼähkíđi wóetʼwāmāa.”

³⁸ Iʼđi ovāytʼʼan, “Jaho gimú-í oʼi wéʼgeʼi búʼ náwe tsowa nanáʼ diwepiye, eeje wáʼ Jõesi Tádávi tun dovāytʼʼeʼamíđi. Hangíʼ-ānkun oʼää.”

³⁹ Tʼähkí Galilee nange iʼge Jesus namāandi inbí méesate eeje Jõesi Tádávi tun ovāytʼʼokanhon, heđá in yäʼdáapíʼin pʼoewāqhā tʼowaviʼwedi ovāykehepiyendeʼ.

Jesus-di wí sen naphéetaymuuʼi ʼōnehkháʼan

⁴⁰ Wí sen naphéetaymuuʼi Jesus-víʼpiye naʼää, heđi idégeʼdisógedi pín taʼgedi nakhāgeʼdaʼpóe. ʼOetʼʼan Jesus, “Dínhanginná ʼ-á úkodíʼin náʼi phéetay dínjāaʼamíđi, undaʼđi.”

⁴¹ Jesus ivíʼpiye hānho nasehkanāpóe, heđi ikhóhtāđi iví mandí ʼoetāge, heđi ʼoetʼʼan, “Naa odaʼākun wínhekkháʼamíʼin. Unhekkháapúwí.”

⁴² Wesebo iʼ phéetay únhandí nahekkháapóe.

⁴³⁻⁴⁴ Heđi Jesus-di ʼoepunjón, hewānbo páadé kaygindi ʼoetʼʼan, “ʼOetʼʼoeyan, toʼwí wānbo náʼi úpóe iʼgedi wínāatʼʼeʼamípí. Moses itaʼnan Jõesi Tádávi taʼnin diwe, únkhāyʼāʼ wí háawí iʼ owhaʼvíʼpiye bínhúwíʼin Jõesi Tádá ʼoemāānídí, in tʼowa ovāyhanginʼānnamíđi íhekkháapóeʼin. Nāā ʼópún, haʼwāa ʼoʼan.”

⁴⁵ Hewānbo iʼ sen iweđi namāáđi báyéki íhéeʼan níʼgedi, heđá háa únpoʼeʼindá tʼāmāpiye in tʼowa ovāytʼʼeʼan. Háa iʼ sen iʼannin namuudi Jesus wíʼúnkodípí keeʼeeđi iʼ búʼ natsʼúunídí, heđiho búʼđi jáʼwébo wáy tóebo nathaapí iwe iwóyíʼ. Hewānbo ee naʼān diwe in tʼowa tʼāmāphāʼgedi dipóyaʼ.

2

Jesus-di wí sen únʼaʼyākankodípíʼ ʼōnehkháʼan

¹ Wí háyú thaa naphađe ihayđi Jesus wíyá oe Capernaum-piye namāa, heđi ivíʼ naʼānnin in tʼowa dínhanginpóe.

² Báyéki tʼowa iwe diwéʼgepóe, heđiho wínajāanāhpí phóđi núʼ wānbo joe, heđi Jõesi Tádávi tun ovāytʼʼeʼan.

³ Wāy-á tʼowa díʼää, heđi in diweđi jónu senāʼdi wí sen únʼaʼyākankodípíʼ whohpāʼ kʼéwéđi ʼokán.

⁴ Hewānbo ditʼowabáʼyendi wídínkodípí Jesus-ví núʼ ʼokāanídí, heđiho whaʼkʼaypiye dipeeđi Jesus nawin dee taʼge dāyphohkíđi, heđi whohpāʼ wógeé iʼ sen únʼaʼyākankodípíʼ oe āagēpiye ʼowaje.

⁵ Dāywayumāaʼin Jesus-di ovāymūʼ ihayđi iʼ nahayʼiʼ ʼoetʼʼan, “Naví ay, uví tʼaywóʼdi úʼowóʼjen.”

⁶ Hewänbo wên Hudíyoví khuu dâyhá'o'in iwe dikw'ó'nin ginnân díví'ánshaamáa:

⁷ "Háadan ná'i sen gin ihí'máa? Jôesi Tádáda'mân ûnk'óe t'aywó'di i'owóje-ídi, hedího gin ná'i sen ihí'máadi Jôesi Tádá óe'a'ginhánunde'."

⁸ Wesebo Jesus wí'bo ûnhanginpóe háa kaadibo díví'ánshaamáa'in, hedí ovâytu'an, "Hedí háadan ha'wâa úv'i'ánshaamáa?"

⁹ Ná'i sen ûn'a'yâkankodipí' dótu'andá, 'Uv'i t'aywó'di ú'owó'jen,' háa dótu'andá, 'Uv'i whohpa'ay mánke'di ójyé,' wé'i-an shánkí wínabâpu'wanpí hedânho bînmúunídi háa ta'gendi dînkodí'in háa joe?"

¹⁰ Náä hääwí dókhâymaa wâykeeyamídi naa t'âhkí t'owagi' o'aypu'yá'i dînk'óe'in náä oepáa k'aydi t'aywó'di dovây'owóje-ídi wá'." Hedáhá' i' sen ûn'a'yâkankodipí' óetu'an,

¹¹ "Wítumáa, ówínú, uví whohpa'ay mánke'di uví'piye unmu-í."

¹² Hedí i' sen wesebo iwínú, hedí iví whohpa' ikê'di napee. T'âhkídibo óemú'di ovâyháa'andi ditú, "Wên hääwên gi'min wâymtú wänbo wí'âymtú'pí," hedí Jôesi Tádá kw'áayébo óemáa.

Jesus-di Levi óetu'an óeyuuhúwí'in

¹³ Jesus i' bú'dí napeedi oe p'oekwí kíngépiye wíyá namáa. Báyéki t'owa iví'piye dimáa, hedí ovâyhá'o'.

¹⁴ Hedí Capernaum-piye nawáymân dihaydi wí sen Levi gin nakháwá'i' óemú' i' phahsan chá' dâywé'ge'o'i tewhá'ay ee na'ándi, i-á Alpheus-ví ay únmuu, hedá tax phahsandi-ân namuu. Jesus-di Levi óetu'an, "Naa-ádi óká've," hedí iwínúdi Jesus-ádi namáa.

¹⁵ Báyéki wáy-á tax phahsannin hedá wáy-á t'owa-á Jesus-ádi diji', ná'in wé'gen t'owa in Pharisees-di ovâytmáa t'óeyanpí'in gin. Wí thaa Levi-ví tewhá ee ná'in t'owa Jesus-ádi iví kháge'nindádi dívíhújo'.

¹⁶ Hedí wên Hudíyoví khuu dâyhá'o'in sená, indá Pharisee t'owa iwedi'in dimuu'indi Jesus óemú' ná'in gi'min t'owa-ádi ihúujo'di. Hedí Jesus-ví kháge'nin ovâytsika'yan, "Háadan ná'in tax phahsannindádi hedá ná'in t'óeyanpí'indádi ihúujo'?"

¹⁷ Jesus nat'oe'di ovâytu'an, "In dihay'indá'mân wí woekandi dîntáy, in dihaypí'indá joe. Naa o'áä in to'wên t'aywóhkannin dimuu'in dínhanginná'nin dovâytu'ámídi inbí t'aywó'di dâyjoe'amídi, in to'wên inbí wówátsi ta'ge dâyhon gin di'ánde'indá joe."

Jesus óetsika'yan haqdá i'gedi

¹⁸ Ihayhääbá John i' p'ó'p'oekandiví kháge'nindádi in Pharisee t'owaví kháge'nindádi dívíhaqdá'o', hedí wên t'owa Jesus únpo'wá'indi óetsika'yan, "Háadan John-bí kháge'nindádi in Pharisees-ví'indádi dívíhaqdá'o', uvíndá joe?"

¹⁹ Jesus-di ovâytu'an, "Dínkhótsaashánki'eediná' dihaydi, ti i' soyingiví k'ema'in dívíhaqdá'o wa'di indádi najidibo'?" Joe, há'to ha'wâa díví'amí wa'di indádi dín'ándi.

²⁰ Hewänbo owáy häädi i' soyingi inbí'wedí óekhuwakhâymaa, ihaydânho dívíhaqdákhâymaa." *

Jesus-di ovâythayyan in Húdíyoví hay owáyd'i khuu-á hedá iví ts'aqbi khuu-á wíđánwóndepi'in

²¹ "To'wí wänbo wên to khannin deedi wên aa'ay ts'aqamin wí'ti'k'úya'pí. Ha'wâagi i'andá, dâ'y'owídidí in aa'ay nat'i'k'óe'in nats'úuní, hedá shánkí wänbo-á in to-á nasivedee-í.

²² Hedí to'wí wänbo wí úuva p'oe ts'aqbi wí'ikuudepí wí k'úwá khowa p'oemúu khandi eeje. Ha'wâagi i'andá, i' úuva p'oe nakaypóedí nasóedí i' p'oemúu napání, hedá i' méena-á nacha'dee-í. Úuva p'oe ts'aqbi-á p'oemúu ts'aqbi eejân ünkuukhây'á'."

Jesus óetsika'yan kaykhanwówa thaa i'gedi

²³ Wí thaa, kaykhanwówa thaa naná'di, wí táhtân nava i'ge Jesus-ádi iví kháge'nindádi dimän, hedí in kháge'nin dâyták'éthehondi dâykoehon.

²⁴ Hedí in Pharisee t'owadi Jesus óetu'an, "Háadan uví kháge'nin ha'wâa díví'o'?" Háa díví'o'in kaykhanwówa thaa naná' diwe nakhâk'óe."

²⁵⁻²⁶ Jesus-di ovâytu'an, "Hewänbo bîntunnapí'an háa David hân'oe i'annin, Abiathar na'owha'p'ó'dédi'ân dihaydi. David-dá hedá in sená i-ádi diji'indádi diháshéndi wí hääwí dâyk'o'í'in wíđâymaa'pí, hedího Jôesi Tádáví tewhá ee dits'ú, hedí i' pává ee nasaa'i David ihógidi ik'oe, hedá in sená i-ádi diji'indá wá' ovâymägi, tobá i' pává Jôesi Tádági' únwíjesaa wänbo', hedího in owhá'da'mân dínk'óe dâyk'o'ídi.

²⁷ Jôesi Tádádi t'owa ovâykhíjé i' kaykhanwówa thaa dâywänpi'a'geenídá joe, hewänbo i' kaykhanwówa thaa-á t'owa ovâymägi ovâykháge'namídi.

* 2:20 Jesus wí'bo iví'gedi ihí'máa. I-á i' soyingi waagi'ba namuu, hedí iví kháge'nindá i' soyingiví k'ema'in waaginbá-á dimuu.

²⁸ Heđiho naa, t'ähki t'owagi? o'aypuyä'i? omuu'i dink'öe otúunídi háa t'owa kaykhanwówa thaa iwe wänbo dinkodi'in divi'amídi."

3

Kaykhanwówa thaa iwe Jesus-di wí sen namant'aamuu'i? ònehkháa'an

¹ Jesus i? Hudíyoví méesate'ay ee wiyá nats'ú, heđi wí sen wáyhangéđi namant'aamuu'i? iwe na'án.

² Heđi in t'owadi Jesus áyngidi óemúnde', tigúba kaykhanwówa thaa i' sen ònehkháa'amí, heđi ònehkháa'andá ònt'e'p'èede-í.

³ Jesus-di i' sen namant'aamuu'i? óetu'an, "Nä'in t'owavi páadépiye ówínú."

⁴ Heđáhá? Jesus-di ováytika'yan, "Kaykhanwówa thaa wé'i-an gínk'öe ívi'amídi: Ti wí to'wí áykhäge'nami háa áywa'amí? Ti gínkhây'ä? wí to'wí ivi wówátsi áy'aywoeni'in háa áyháji'in?" Indá háabo wíditúhpi.

⁵ Heđi Jesus ibéedi tyngidi óemúnde', tigúba k'aygi ováymúnde', gá wídisígítaachanpoe'opídán, heđi wídishekanápóepídi óewa'an. Heđáhá? i' sen óetu'an, "Ókhóhtä.ä." Heđi ikhóhtäđi ivi man únwówadi páadéđi únmuu waagibá únpoé.

⁶ In Pharisee t'owa dipee, heđi wesebo Herod-vi k'ema'in ováyhée'an wén hí' dáyk'úuwídi háđiđi Jesus óeháji'in.

Báyeki t'owa oe p'oekwí kíngépiye Jesus-áđi dimää

⁷ Jesus-áđi ivi khäge'nindáđi iwedi diviáa'an, heđi oe p'oekwíngépiye dimääđi báyeki t'owa dínwóemää. Nä'in t'owa di'ää öe Galilee nangedi, Judea nangedá,

⁸ Jerusalem bú'dá, Idumea nangedá, Jordan p'o? p'ánädá, heđá Tyre bú? Sidon bú? tsowadá. Nä'in t'owa-á háa i'o? i'gedi dit'oeđi ivi'piye dimää.

⁹ Heđi Jesus ivi khäge'nin itu'an wí kophé únkhâychan'in, in báyeki t'owadi wí'óet'äämä've-ípidi.

¹⁰ Báyekiho ováyhekháa'an, heđiho náä-á t'ähki in dihay'in ivi'piye divi't'ä't'ä'máa óetääge-ídi.

¹¹ Heđi in t'owa in yä'dáapi'in p'oewaahâđi ováymáa'indi óemú'di ivi páadépiye divídege'dikw'óđi, heđi divitúwínú, "U-á Jôesi Tádávi ay-ân unmuu."

¹² Hewänbo kay'indi in yä'dáapi'in p'oewaahâđi ováykhâk'ú? wíditú'be-ípidi to'wí namuu'in.

Jesus-di tã'di wije senä' ováyde'man ivi khäge'nin dimúunídi

¹³ Jesus okú i'piye namää, heđi in to'wén nada'in ováytuħkánnan, heđi ee naji? iwepiye dimää.

¹⁴ In diwedi tã'di wije senä' ováyde'man i-áđi dimú-ídi, heđá ováypunjöeniđi ivi tun in t'owa ováytumphaadé-ídi.

¹⁵ Heđá inbá ovâyk'ú? in yä'dáapi'in p'oewaahâđi t'owavi'wedi ováykhhepeeyé-ídi.

¹⁶⁻¹⁹ Ginnân in senä' dikháwá: Simon (i-á Jesus-di Peter gin wá? óekhawámági), James-á John-dá (ná'indá Zebedeé-vi áy únmuu, hewänbo Jesus-di ovánkhây'ä? Boanerges gin, heđi ná'in kháwá Boanerges-á Greek-vi tundi "Kwahta" gân namuu), Andrew-á, Philip-á, Bartholomew-á, Matthew-á, Thomas-á, James-á (i-á Alpheus-vi ay únmuu), Thaddeus-á, Simon-dá (i-á in Zealot t'owa iwedi'i namuwan*), heđá Judas Iscariot-dá (i-á Jesus óekuphekháymáa'i-á namuu).

Ditú Penisendiđi Jesus óekhäge'máa'in

²⁰ Jesus wí tewhá ee nats'ú, heđi báyeki t'owa wiyá diwé'gepóedí Jesus-á ivi khäge'nindá húu wänbo wí'ováymáhpí.

²¹ Heđi ivi maatu'in háa únpoe'o'in dínhanginpóedí únkenmäa. "Hádée ivi hangintan wí'imáapi" gin ditú'.

²² Wén Hudíyoví kuuu dáyhá'o'in öe Jerusalem bú'dí di'ää'in wá? ditú', "Jesus-á Penisendiđi óemá. In yä'dáapi'in p'oewaahâđi p'ó'déđi' dínmuu'i?, Beelzebul gin nakháwá'i'dán óekhäge'máa in yä'dáapi'in p'oewaahâđi t'owavi'wedi ováykhhepeeyé-ídi."

²³ Heđi Jesus-di in t'owa ivi'we ováywé'ge'andi ná'i hí? wén ó'gedí'ay waagi'bá namuu'i? ováytu'an ováyhâ'amídi: "Háđidan Satan i' Penisendi namuu'i? únkođi wí'bo ipikhepeeyé-ídi?"

²⁴ Ti wí'únhanginnáhpí'an wí nangewin t'owa wí'bo divípihänbođá, há'to inbí nange dínkáypúuwí.

²⁵ Heđi t'owa inbí k'aygi ee wí'bo divípiyándedáho?, há'to híwó inbí k'aygi dínpuuwí.

* **3:16-19** In Zealot t'owa-á Israel nangeđi' divihänbo' in Rome'in ováykhhepeeyé-ídi

²⁶ Heḍi hanbá Satan iví khäge^onindáđi iyándađá, há^oto nakäypúuwí, hewänbo iwebo iví kay ünñáanı.

²⁷ “To^owí wänbo wí^oünkodipí wí sen nakayⁱiví tewhá ee nats^otúuníđi iví hääwí ónsänñóeníđi, páadé i^o sen nakayⁱí óewhisógepidíbo^o. Óewhisógedíđá^omänho ónsänñóení iví hääwí.

²⁸ “Ta^ogendi wáy^otumáa, nakodí ovây^oowóje-íđi t^oowaví t^oaywó^odi t^oähkí heđá t^oähká inbí hí^ođi Jôesi Tádá óe^oa^oginñanúnde^oi-á.

²⁹ Hewänbo to^owí i^o Yä^ođää^oi P^oowäqahâavi^ogedi a^oginkhanudi ihí^omáađá, Jôesi Tádáđi há^oto hñhñay wänbo ón^oowóje-í. Wên t^oaywó^onin i^oo há^oto hñhñay wänbo na^oowójeđee-í^oin.”

³⁰ Ha^owäagi Jesus ihée^oan gá in Hudíyoví khuu dâyhá^oo^oin ditúđan, “I-á wí yä^ođääpi^o p^oowäqahâadi óemáa.”

Jesus-ví jýá-á tí^oúuwindá ün^opówa

³¹ Ihayhääbá Jesus-ví jýá-á iví tí^oúuwindá i^o tewhá wáy na^oñan diwe dipówa, heḍi já^owé dívítsikhawindi wí to^owí Jesus ün^otühkánt^oú.

³² Báyéki t^oowa ee na^oñan dee dikw^oón, heḍi óetu^oan, “Uví jýá-áđi uví tí^oúuwindáđi oe já^owé diji^o heḍi wóetu^owämäa.”

³³ Jesus-di ovây^otu^oan, “Wây-á t^oowa diji^o jýá-á tí^oúuwindá waaginbá dimuu^oin naagi^o.”

³⁴ Heḍi in t^oowa dibúukw^oó^onin ovây^obépuwämäadi natú, “Nä^oin wá^o naví jýá-á naví tí^oúuwindá dñmmu.

³⁵ To^owên háa Jôesi Tádá nada^o waa díví^oo^oinnänho naví tí^oúuwindá naví jýá-á dñmmu.”

Jesus-di wên háhkanği^oin ó^ogedí ko^oji i^ogedi in t^oowa ovây^otu^oan

4

¹ Jesus-di in t^oowa oe p^ooekwí kینگé wíyá ovây^ohá^oo^o, heḍi ee naji^o iwe báyéki t^oowa dívíwé^oge^oandi wí kophé na^oñan diwe itógidi isóge, heḍi t^oähkí in t^oowa ee nange p^ooekwí kینگé dívíwóyí^o.

² Iwe ovây^oó^ogedí^oan báyéki hääwí ovây^ohá^oamíđi. Wên ó^ogedí ovây^otu^oannin ginnän namuu:

³ “Bít^oóeyan. Wí ko^ojikwo^oi namää iví ko^oji wóge, heḍi ee nava i^oge iko^ojiwáde.

⁴ Wáy wí ko^oji in p^oóe^oay nava pínu nak^oóe i^oge najemu, heḍi in tsíde dipówáđi t^oähkí dâyk^ooe.

⁵ Wíyá ko^oji-á nak^ouuná^o deeđá najemu, báyéki wínanankw^oóhpi iwe, heḍi wähpñade wínanank^oaanáhpíđi i^o nan nasúwáđi wesebo natsijópúpóe.

⁶ Hewänbo i^o than napee ihayđi, t^oähkí nat^oaadi óepahánú, ihay wínapútsiyedipíđi.

⁷ Wíyá ko^oji-á wää^oi^o phé^oyävi jâa-á najemu, heḍi i^o phé^oyävi nasóeđi i^o ko^oji óe^oánhógidi hääbo wínapaapi.

⁸ Hewänbo wíyá ko^oji-á híwó^odi nan diwá najemu, heḍi napeeđi nasóe, heḍi wáy wí ko^oji iweđi powintá ma^okw^oanuki shánkí napaa, wíyá iweđi sígintá-á, heđá wíyá iweđá tágintá-á.

⁹ To^owên naví hí^o dit^ooe^oindá híwó dívít^oóeyaan^oin dínkhây^oä^o.”

¹⁰ Jesus wí^obo naji^o ihayđi, iví tã^ođi wíje khäge^onindá heđá in wé^ogen i-áđi diji^oindá oetsika^oyan hñnnan nä^oin ó^ogedí natunda^oin.

¹¹ Ovây^othayyandi natú, “Jôesi Tádáđi wovây^omägi ika^opóewíđi háđíđi i^ođi nää t^oowa ovây^osighónde^o i^ogedi, hewänbo in wé^ogen t^oowa dika^opowada^opí^oindáho dovây^ohá^oodi ó^ogedíđá^o dovây^otumáa heđänho wíđika^opóewípíđi.

¹² Jôesi Tádáđi ta^onin diwe ginnän inbí^ogedi nata^ommu:

Tobáháa hääđi wänbo t^oähkí dâymunde wänbo

wíđinkeepoe^oopí,

heđá hääđi wänbo t^oähkí dit^ooe^o

hewänbo wíđika^opóya^opí.

Dínkeepoe^oodá heđá dika^opóya^odá Jôesi Tádáđi^opiye dívíbé-í heḍi i^ođi ovây^oowóje-í.”

Jesus-di ovây^othayyan i^o ko^oji i^ogedi

¹³ Heḍi Jesus-di ovây^osika^oyan, “Ti nä^oin háhkanği^oin ó^ogedí i^o ko^oji i^ogedi wí^oika^opóya^opí^oan? Háđíđan i^o wé^oge^oi háhkanği^o ó^ogedí wáy^otumáa^oi ika^opóewí?

¹⁴ Nä^oi ko^oji i^o sen ikoe^oi Jôesi Tádáđi tun waagi^obá namuu.

¹⁵ Wí ko^oji in p^oóe^oay i^ogepiye najemu nanankâymmu eedi, heḍi wên t^oowa nä^oi nan waaginbá dimuu. Nä^oi Jôesi Tádáđi tun dit^ooeđi wesebo i Penísendi Satan na^oääđi inbí^owedi ovây^ohónde^o.

¹⁶ Wíyá ko^oji-á nak^ouuná^o deeđá najemu, heḍi wây-á wên t^oowa-á nä^oi wähpñade k^oaapi^o nan waaginbá dimuu. Jôesi Tádáđi tun dit^ooeđi wesebo hñhñandi dâysí^oo^o.

17 Hewänbo wídpúumuupí waaginbá dimuu. Pín ta'gedi wídíwíwäyundepídí háy tähkída? diyääpoe'o. Däy't'öephadendedáhá? t'owadá ovâywä?o ná'i Jösi Tádávi tun namuudi, hedího wesebo inbí wäyü dínhánde?.

18 Wíyá ko'ji-á wäq'i phé'yävi jáa-á najemu, hedí wäy-á wên t'owa-á i' tun dit'oeđi ná'i nan waaginbá dimuu.

19 Báyéki háäwi náä oepáa k'aydiwidi ovây'áyíngimä?, hedí hânho dâychä'sígídi in ta'gen namuu iweđi dívínhänge'o?, hedá báyéki wíyá háäwi-á dida?, hedího i' ko'ji óe'ánhógi waagibá dínpo'e'o, indá Jösi Tádávi hí' dâý'óđé?dedi wên híwó wänbo wí'ovây'ohpi.

20 Wíyá ko'ji-á híwó'di nan deedá najemu, hedí wäy-á wên t'owa-á ná'i híwó'di nan waaginbá-á dimuu. Jösi Tádávi tun dit'oe'odi dâýsígí'o?, hedí híwó'di háäwi díví'o?. I' ko'ji powintä háa sígintä háa tägintä ma'kw'anukí shánki napaa waagibá, ná'in t'owa iweđi wäy wên shánki híwó díví'o wäy-á wênbí'wedi."

Jesus-di wên phakó i'gedi ovâytu'an

21 Hedí wá? ovâytu'an, "Ti wên phakó bînts'úya? wên t'un napekíchá'nin pho? háa whohkte pho? bînkéenidi? Joe, wên phakóbay-á dâykée'i wäy nakohkeet'óeni iwepi'an.

22 Hedí hanbá t'ähki háäwi náä nakaamuu wänbo nakeepúwi, i díví'o?. I' ko'ji powintä háa sígintä háa tägintä ma'kw'anukí shánki napaa waagibá, ná'in t'owa iweđi whedi háäwi náä naka'powamuupí wänbo-á naka'powadee-i.

23 To'wên navi hí' dit'oe'indá dínkhây'ä? híwó dívít'óeyaaní'in.

24 "Hewänbo áyíngidi bí'tóeyanbe. Wí híyääwän úvít'óeyandáho?, wí híyääwän íka'póewí. Hewänbo híwó úvít'óeyandá híwó wá? íka'póewí, hedá shánka íhâhpúuwí.

25 To'wí naka'pówá'i-á shánki óeka'powamääni. Hewänbo to'wí híwó naka'pówápi-á, i' waagibá, ná'in t'owa iweđi whíyää naka'pówá'i? ónkaayami."

Wíyá wí ko'ji i'gedi ovâytu'an

26 "Naadi wäythayyami háa Jösi Tádávi háhkan ünmuu waa. Ginnân waaginbá namuu: Wí sen nava iwe iko'jiwáde.

27 Khun waagi i' sen najókhâyä?, hedá hédén waagá ishaade?. I' ko'ji-á natsijópúpuwamändi nasóemän, hewänbo i' sen wí'ünhanginnáhpí háadi gin napoe'o'in.

28 I' nan diweđi napípee. Páade napee, hedá natútodee, hedá nakáypóe.

29 Hedí nakáypóe ihaydá i' táhtsaa tsijódi its'á?, táhtsaa ihaydi nanándi."

Mustard ko'ji i'gedi ovâytu'an

30 Jesus-di wíyá ovâytu'an, "Naadi wäyuhkankhâymaa háawin Jösi Tádávi háhkan ünmuu'in. Ná'i háhkanği? hí' wäyту'ami wäythayyamídi háa ünwadedee-i'in:

31 Ünpuuwí háa wí mustard tân ünpo'e'o waagibá. Ná'i tánda shánki hínchää'i namuu i' wé'ge'i ko'ji t'ähkivi'wedi,

32 hewänbo óekoedi napee ihaydi, shánki nasóe'o i' wé'ge'i nako'ondivi'wedi. Hedí nasóedi he'endi nawa'jáykhóepoe'o, hedá in tsidé'ây-á i' wa'jáykhóe eedá na'óhkhunná? deedi dâyyähpa?."

33 In t'owa ovâyhá?odi báyéki háhkanği? ó'gédí'ây gi'bibá ovâytu'an, háyü dín'tóeyankodi ihay.

34 Gi'bi hí'dída? ná'in t'owa ovâyhá?an, hewänbo wí'bo iví khäge'nindáđi naji? ihaydi indáho i'đi háäwi t'ähki ovâythayjo?.

Jesus i' wäq hânda? i'an

35 I' thaabá nakin dihaydi iví khäge'nin itu'an, "Jaho gimú-i oe p'oekwí? p'änäpiye."

36 Hedího t'ähki in t'owa ovâyjoe'andi in tã'đi wíje khäge'nin i' kophé iwe dívítógiđi indáđi óeho?. Wäy-á kophé wá? iwe dikw'ó.

37 Hedí wí wäq hânho kay'i napówa, hedí i' kophé búge nap'ot's'úya?di nap'ohpidemän.

38 I' kophé tí'úpiye p'ónwéde eedi Jesus najókhawák'óe, hedí iví khäge'nindi óejóhsandi óetu'an, "Hâhkandi?, ti áyíngi wíwóemâhpí'an na'in díp'ot'akhañukhây'o??"

39 Jesus ishaa, hedí kaygindi óehée'an i' wäq, hedá i' p'oekwíndá óetu'an, "Ánpi ók'u?." Hedí i' wäq nahándi t'ähki nahángípoe.

40 Hedí Jesus iví khäge'nin itu'an, "Háadan íkhunwóeda? Ti in wäyü wíwínmáapi'an?"

41 In khäge'nin hânho dikhunwóeda?, hedí dívítumáa, "Háawi sennan ná'i namuu? Wäđi wänbo p'oeđi wänbo-á óe'a'gindo?."

5

Jesus-di báyéki yä'dáapi'in p'oewahäq wí senbí'wedi ovâykhehpiye

1 P'oekwí? p'änäpiye diphadedi in Gerasene-bí nange iwe dípówa.

2 I' kophé iwedi Jesus nawá? dihaydi, wí sen peníbégedi napee óejay-ídi. Ná'i sendá wí yá'dáapí' p'owəqahhádi óemáa.

3 I-á t'owápho eeje nathaa, wáy dáypenkhá'kw'óe'ó iwe. Óewhi'owän, hebo wí nawhisogede'e'ipi, kadénađi wänbo joe.

4 Háyänbo óekwák'ukhúwhi'an, hedá kadénađá óemanwhi'an, hewänbo i' kadéna itááđi its'ánde', i' kwák'ukhúto-á ithánde', hedí nää to'wí wänbo wí'únkodípi óesaháñu-ídi, ívíwo nakaydi.

5 Khuu-á thaa-á penípho eeje hedá okú i'gá najidi ituwínunde', hedá k'uudá ipits'ánde'.

6 Hedí Jesus kayí' najidi óemú'di ivi'piye i'áá, hedí ivi páadépiye idége'disóge.

7-8 Jesus-di i' yá'dáapí' p'owəqahhá óetu'an, "Ná'i senbí'wedi ópeeve." Hedí kaygi ituwínúdi i' p'owəqahhá natú, "Háadan ánpí wídi'ohpi, Jesus, u Jóesi Tádá i' shánki kw'áye na'ándivi ay unmuu'í? Naadi Jóesi Tádávi páadépiye wida'máa, wídi't'óephadekannamípi."

9 Jesus-di óetsika'yan, "Hännan unkháwá?" "Gá Báyéki gán" gin natú i' sen, "gá na'índá báyéki gijidán."

10 Hedí kay'indi i' sendi Jesus óeda'máa ná'in yá'dáapí'in p'owəqahhá wí'ováysaanípi ná'i nangedi.

11 Iwe tsowa wáy báyéki pehtsude dihúuji' ee okú wáhkí,

12 hedí in yá'dáapí'in p'owəqahhádi Jesus kay'indi óedaa'an, "Na'in o'in pehtsudeví'ge dísán inbí tú' eeje ívítóeniđi"

13 Háa dida'póe'in Jesus-di ováymági, hedího in yá'dáapí'in p'owəqahhá i' senbí'wedi dípeedi in pehtsude eeje dívítógi. In pehtsude-á oe wáhkídi p'óekwí' diwepiye dív'ááwávedi dív'ot'aháñu. Ná'in pehtsude mađi wíje maapaasón (2,000) ihay díji'.

14 In dáypehtsude'áyinmáa'in dishavemáa, hedí iwáy bú' hedá bú'dí já'wé-á háa napóe'in dáy't'óeho'. Hedího in t'owa dáy múniđi dimáa.

15 Jesus-ví'we dípówa ihaydi i' sen báyéki yá'dáapí'in p'owəqahhá ivi'wedi ónkhepiye'í' óemú'. Náa-á na'aamuu hedá ivi hangintandá imáa. Óemú' ihaydi dikhunwóeda'póe.

16 In t'owa háa napóe'in dáy mú'indi in t'owa dípówa'in ováyt'u'an i' senbí'gedi háa óe'annin, hedá háa in pehtsude dínpóe'indá.

17 Thaydáhá' in t'owađi hánho kay'indi Jesus óedaa'an inbí nangedi jíatáá-ídi.

18 Jesus i' kophé iwe itohon dihaydi, i' sen in yá'dáapí'in p'owəqahhá ivi'wedi ónkhepiye'í'di pín ta'gedi óedaa'an, "U-ádi dípunmáa."

19 Hewänbo Jesus-di wí'óepunmági. Óetu'an, "Uví'piye ópúndi uví t'owa ováyt'óe'amí t'áhkí háa i' shánki natsonji'í'di ugí' wón'annin, hedá háa uví'piye nasehkanápóe'indá."

20 Hedího i' sen i' nange Tā Bú'wí Nange gin dáy't'u' ovépiye namáa, hedí háa Jesus-di ón'annin ováyt'óe'an. T'áhkí in t'owa dit'oe'in ováyháa'an.

Jesus-di wí kwee ún'únp'oepee'í' ónhekháa'an, hedá wí a'yú nachuu'í-á óewówápa

21 Jesus i' kophé iwedi p'óekwí' p'ánadi nawáy'áá ihaydi, p'ó kingé wáy nají' iwe báyéki t'owa diwé'gepóe.

22 Hedí wí sen, Jairus gin nakháwá'í na'áá, i-á in Hudíyoví méesate'aywi p'ó'déđi' namuu. I'di Jesus óemú'di ivi páadépiye idége'disóge óekháge'daa'amídi,

23 hedí pín ta'gedi óetu'an, "Navi ayúkáy dínchuwamáá'á. Navi k'aygiye unmu-í hedí uví mandí náatááge-í, hedánho nawóewa-í hedá nawówáyéñi."

24 Hedího Jesus i-ádi namáa.

Báyéki t'owa dánwóemáa, hedí indi Jesus óet'á't'á'chānuhon.

25 Wí kwee wá' únwóemän, i-á nap'óehaydi tá'di wíje (12) paayo ivi ún'p'oe wí'únwóyí'dee'ipi.

26 Ikháge'tuwámáadi ivi hááwí t'áhkí ikú'ch'áadáhá' ivi chá'dá iháñu, hewänbo in woekannindi shánki óewānpit'óephadekannan, hedí óekháge'namívi'wedi shánká nahypóe.

27 Ná'i kwee-á Jesus-ví'gedi nat'oe, hedího ivi tí'úuphá'gedi t'owa jáa nats'ú ivi k'ewé'in to óntááge-ídi.

28 Ginnän i'ánshaamáa: "Jesus-ví k'ewé'in to k'áygéđi wän dōntágeđibo owóewa-í."

29 Hedí óntágeđi wesebo ivi ún'p'oe únwóyí'dee, hedí ivi tú' iwe nataachanpóe ivi tawá únhekháapóe'in.

30 Wesebo Jesus únhanginpóe ivi pinnándi to'wí nahékháapóe'in, hedí in t'owa jáadi íbéedi natú, "To'dan navi aa dīntáge?"

31 Ivi kháge'nindi óetu'an, "Ná'in báyéki t'owađi u' wóet'á't'á'chānumáadi ováymúndepi'an, hedího háađan untú', 'To'dan naa ditáge?' gin"

32 Hewänbo Jesus-á íbéemáa, to'dan óetáge'in óemúniđi.

33 I' kwee únhanginpóe háa ún'póe'in, hedí nakhunwóeda'póedáhá' natháthapóe, hedí Jesus-ví'piye namáadi ivi páadépiye idége'disóge, hedí óetu'an ta'gendi háa i'annin.

³⁴ Jesus-di óetu'an, "Navi ay, uvi wäyü úmuudi unhewówa. Ánshaaginpidíbo ópûn. Un-hehkháamúuni-áhay?"

³⁵ Wa'di ihí'máa ihaydibo wên senä i' méesatewi p'ó'dé'dí'ví'wedí dipówá, hedí óetu'an, "Janbo Jesus-á ibéemáa, to'dan irus, i' háhkandi ánpí ó'an, uvi ayúkáy-á ho úchuu."

³⁶ Hewänbo Jesus-di háa ditû? wänbo wí'ováy'âyíngi'anpí, hedí ná'i tsondi óetu'an, "Wí'unkhunwóeda'ípi, ówánpiwäyü."

³⁷ Hedí Peter-á James-á hedá John-dá, James-ví tí'úu únmuu'i', indá i-á'dí ovâypunmägi.

³⁸ I' tsondivi tewhá já'wé napówá ihaydi hânho dín'tû'di nat'oe. Wáy wên diséeji', wáy-á wëndá dívísíhtwínündé'.

³⁹ Hedí nats'ú' dihaydi ovâytu'an, "Háadan hânho úntû?, háadan íséeji'? I' ayúkáy-á wínachuupi, nawánpijókháwák'óe-á."

⁴⁰ In t'owadi ónwánpip'áhkáa. Hedího Jesus-di t'áhkí ovâykehpiye, hedí i' ayúkáyví tádá-á jíyá-á in poje kháge'nindá i-á'dí ovâyhondi i' wêe íve i' ayúkáy nak'óe ee dits'ú.

⁴¹ I' ayúkáyví man ónyá'dí Hudíyóví tundi óetu'an, "Talitha kum." (Ná'i hí' ginnân natunda': "Óshaa ayúkáy gân wítumáa.")

⁴² Wesebo ishaadi íjyé (i-á tá'dí wíje pāyayo ihay'i namuu), hedí hânho ovâyháa'an.

⁴³ Jesus-di kay'indi ovâykháa'an to'wí wänbo wí'dâyhangin'ánnamí'ín háa napóe'in, hedí ovâytu'an i' ayúkáy óehújóeni'in.

6

Oe Nazareth bú' Jesus óejojé'an

¹ Iwedí Jesus napeedi ivi kháge'nindá'dí ivi ówíngépiye namáa.

² I' kaykhanwówá thaa napówá ihaydi Hudíyóví méesate'ay ee ovâyhá'o', hedí in báyéki t'owa iwe dikw'ó'nin dívít'óeyannin ovâyháa'an, hedí ditû, "Wähhá-án ná'i natû'di t'áhkí únhanginpóe, hedí to'dan óehangintanmägi? Há'dídan ná'i pinnán t'óe i'o'?"

³ Ti i-á i' phé't'óe'í'dá' wínamuupí'an, Mary-ví ay-á? Ti ná'in senä? James-á Joses-á Judas-á Simon-dá ivi tí'úuwín wí'únmuupí'an? Hedá in kwiyä' ivi tí'úuwín únmuu'in wá, ti na'indá'dí wídijihpi'an?" Gin in t'owa ditû? gá i-á'dí híhchan wídínpóepí'dán.

⁴ Hedí Jesus-di ovâytu'an, "Wí Jóesi Táaví tukhe'bi-á wähhá wänbo t'áhkí óe'a'gin, hewänbo ivi nange iwá joe, ivi t'owa-á'dá joe, hedá ivi k'aygi wänbo-á joe."

⁵ Hedí wên híyá'dí'dá' t'owavi'dí imank'ú'dí hehkháa ovâymägi, hewänbo wíyá pinnán t'óe wänbo wí'únkodípi i'amídí.

⁶ Inbí wäyupí'dí óeháa'an.

Jesus ivi tá'dí wíje (12) kháge'nin isan ivi t'óe díví'amídí

Ee bú'ây i'ge Jesus namändi ovâyháhkanhon.

⁷ Hedá in tá'dí wíje (12) kháge'nin ivi'piye ovâywé'getu'andi wí'jendi ovâypuwa'an, hedí ivi t'óe díví'amídí ovâysan. Dimääpí'díbo i'dí ovâyk'ú' in yä'dáapi'in p'oweaqäháa ovây't'aanídí.

⁸ Ginnân ovâyjôn: "Ímân dihaydi uquphéda'mân bínhúuwí, wíyá háäbo-á joe – wí koegi' wänbo joe, hedíháa wí múu bínhääwíkúu-ígí' wänbo joe, hedíháa wí chá' únmuhto'ondi wänbo joe.

⁹ Unbí anto únto'onda' bínhúuwí, hedá wíje to-á wíwínhúuwípi."

¹⁰ Ovâytu'an wá, "Wähhá ímää wänbo", wí tewhá ee wováysígi'andi eebo úvívóyí'ni, i' bú'dí ímää píhay.

¹¹ Hewänbo wähhá wováysígi'anpí'dá, hedíháa wovây't'óeyanpí'dá, iwedí ípeemän dihaydi unbí anto iwedí bína'jeepéedi-í in t'owa dínhanginnáanídí híwó wídí'v'ánpi'in."

¹² Hedího ivi kháge'nin iwedí dimää'dí in t'owa ovây't'óe'an inbí t'aywó'dí dáyjoe'amídí.

¹³ Báyéki yä'dáapi'in p'oweaqäháa t'owavi'wedí ovâykehpiye, hedá báyéki t'owa dihay'indá olive ká'p'oe-á ovây'âyü'dí hehkháa ovâymägi.

John i' p'ó'p'oe'kandi óehay

¹⁴ Hedí Herod i' nangewi tsondi namuu'í' únhanginpóe háa napuwamännin, in t'owa t'áhkí Jesus-ví'gedí díví'hí'máadi. Wên ditû, "I-á John i' p'ó'p'oe'kandi namuu nawáywówápóe'í', hedán kavêe ná'í pinnán t'óe i'o'."

¹⁵ Wáy-á ditû?, "Elijah-án namuu." Hedá wáy-á wëndá ditû?, "In wé'gen Jóesi Tá'dáví tukhe'min diwedí i-án namuu, in hân'oe'in tukhe'min waagi'bá namuu."

¹⁶ Hewänbo Herod nat'oe ihaydi, i-á natû, "John i' p'ó'p'oe'kandi-án namuu, i' to otsonpóe óek'é'ts'áa-i'í-án nawáywówápóe."

¹⁷ Há'wáa Herod natû gá hánhay natsonpóedán John óepankáyí'dí hedá pantewhá ee óewhisóege-í'dí. Ivi kwee Herodias-gí' ginho i'an. Ná'innânho napóe: Herod wí tí'úu

ûn'ân, Philip gin nakhâwâ'i?, heđi tobá Herodias-á Philip-ví kwee ûnmuu wânbo?, Herod-di óekhó'yâ?

¹⁸ Heđi John-di Herod óetumáa, "Híwó wínamuupi uvi tí'úuvi kwee mânkáyíđi."

¹⁹ Heđânho Herodias-di John óet'ayđi nada' to'wíđi óeháyji'in, hewânbo wí'ûnkodipi,

²⁰ gá Herod-di John óekhunwóeda'dân. Herod-dá ûnhanginná John ivi wówátsi ta'ge ihon-nin heđá yâ'dâa'í-á namuu, heđiho ón'aywonde?. Herod óehi'an John-bí hí' óntóeyaaníđi, hewânbo ónt'óeyandedi háa í'ánshaa'amí'in wí'ishaadepi.

²¹ T'óediwân híwó ûnpóe Herodias. Herod-ví aycha thaa ûnnândi ishánki'eedipaa, heđi in tsonnindá in sundađo p'ó'déđi'indá heđá in kođit'owa sená' Galilee-windá ovâyhúutu'an.

²² Heđi Herodias-ví a'yú ûnts'undi ovâyjáde, heđi Herod-á in ovâyhúutu'annindá ovâyhi'an ivi shađe. Heđiho Herod-di í' a'yú óetu'an, "Didaa'an naa háäwi unda'í, heđi naadi í' wímääni."

²³ Ivi tun imáđi Jôesi Táđávi páadépiye ginnân: "Hääwi unda'póe'í?, naadáho wímääni, navi nan wânbo píngé hayđi wímääni."

²⁴ Heđi í' a'yú napeedi ivi jiyá óetsika'yan, "Hää-an oda'púuwí?" Ivi jiyáđi óetu'an, "Gá John í' p'ó'p'oekandivi p'ónnân unda'púuwí."

²⁵ I' a'yú iwânáho'di wesebo ee Herod na'ân dee nats'ú, heđi óetu'an: "Naa oda' wesebo dímmáni'in wên sâ'wé pháagín diweđi John í' p'ó'p'oekandivi p'ón."

²⁶ Herod nat'oeđi báyéki nachanpóe, hewânbo in sená' dikw'ó'ninbí páadépiye ivi tun imáđi'in namuudibo wínada'pí "joe" gin óetu'amí'in.

²⁷ Heđiho wí sundađo áyi'dí' óepunjón John óek'é'ts'áa-íđi pan tewhá ee, ivi p'ón ónkáyíđi.

²⁸ Heđi í' sundađo han í'andi John-bí p'ón wên sâ'wé pháagín diweđi ónmaa. I' a'yú ón'andáhá' i a'yúđá ivi jiyá-á ón'an.

²⁹ John-ví khäge'nin dínhanginpóe ihayđi dí'ää'í? pení dáykáyíđi, heđi dáykhä'k'ú?.

Jesus in p'ánú maapaasón (5,000) sená'dá in wé'gen t'owa-á ovâyhúujón

³⁰ Jesus-ví t'óekhuwa'in Jesus-ví'piye diwáy'ää, heđi t'áhki háa dívi'an waa heđá háäwi t'áhki dáyhá'annindá óet'óe'an.

³¹ Báyéki t'owa dí'ää'áđá dímmá'áđá Jesus-á ivi khäge'nindá húu wânbo wí'ovâympí. Heđiho Jesus ivi khäge'nin itu'an, "Jaho gimú-í oe hánda' naná' diwepiye wí'bo giyëniđi, heđi owe ívikaykhanwówá'amí."

³² Heđiho kophé iweđi oe hánda' naná' diwepiye dímmá.

³³ Hewânbo dívíjää'andi báyéki t'owa í' bú'ây í'ge'indi ovâymu?, heđi ovâytaa, heđi oe p'oekwi kíngé nangedibo dívi'a'yuu'andi Jesus-ví páadébo dipówa.

³⁴ Jesus í' kophé iweđi nawhawe'áđi in báyéki t'owa ovâymu?, heđi inbí'piye nasehkanápóe gá wên k'úwá waagibá áyi'dipídibo dijídán, heđiho báyéki háäwi ovâyhá'an.

³⁵ Nakinmán dihayđi ivi khäge'nin ivi'piye dí'ääđi óetu'an, "Náwe na'ahkonná, heđá náa-á nakinmán.

³⁶ Ná'in t'owa ovâypunjónbe í' nava háä tsowa nanân deejepiye heđá í' bú'ây eejepiyá, dáyháäwíkuumá-íđi dívíhúuyamíđi."

³⁷ Hewânbo Jesus-di ovâytu'an, "Undiđânho bínhúujóneni." Indi óetu'an, "Háđiđan áy'amí? Ti unda' gimú-í'in wáygín tágintá (200) thaa t'óe dívi'andi wá'áa áyháanú-íđi koegi' áykuumá-íđi, heđá áymääni dáyk'ó'íđi?"

³⁸ Jesus-di ovâytsika'yan, "Hâyú-an koegi' bínmaa? Ja binmú'dí." Hâyú dáymáa'in dínhanginpóe ihayđi ditú, "P'ánú pává'ây heđá wíje pa'ây-á."

³⁹ In sená in t'owa t'áhki ovâytu'an ee táa tsáwá eedi dívíbóedíkw'óeni.

⁴⁰ Heđi dívíwhaadikw'ódi tágin tágindá (100's) heđá p'ánán tágindá (50's).

⁴¹ Jesus í' p'ánú pává heđá in wíje paa-á ihógi, heđi makówápiye íbeedi ikú'daa'andi í' pává-á heđá in paa-á iháve. Heđáhá' ivi khäge'nin ovây'an in t'owa ovâyphaadé-íđi.

⁴² T'áhki in t'owa dívíhúuyandi dívíshu'an,

⁴³ heđi ivi khäge'nin tá'di wíje (12) t'ún p'eedi í' dínhade'í pává heđá paa-á dáywé'ge'an.

⁴⁴ In sená'dá'bo dívíhúuyannin p'ánú maapaasón (5,000) ihay diji?.

Jesus p'oe kw'áayé naji'

⁴⁵ Wesebo Jesus ivi khäge'nin ijón í' kophé iwe dívitóeniđi, heđi ovâytu'an oe p'oekwi' p'ánápiye dipáadémú-í'in, Bethsaida bú'ay naná' diwepiye. Hebo í-á iwebo iwóyí' in t'owa ovâypunjóneniđi.

⁴⁶ Heđi in t'owa ovâyjoe'andi okú kw'áayepiye namáa íjúsus'amíđi.

⁴⁷ Nakhunpóe ihayđi í' kophé oe p'oe pinuđi namán, heđi Jesus-á wí'bo-á ee nan deedi naji?.

⁴⁸ Hânho dívit'óekanhondi ovâymu?, í' wáađi páadépiye wí'ovâypunmáhpíđi. Héđéniye naná' dihayđi p'oe kw'áayé naji' ovâykáaniđi, heđi ovâyphađekhámáawán.

49 In khäge^onindi p'oe kw'äayé najidi óemû^o, heđi wí p'owəwəhəə i^o namuu gin di^oandi divítuwinú dikhunwóeda^o waa,

50 gá t'ähkídi óemû^odi divípihəəđán. Hewänbo wesebo oväyту^oan, “Unbí pí'ná khó^ojé ikaymúni. Naa Jesus-än omuu. Wí^oikhunwóeda^oípi.”

51 Heđi i^o kophé iwe indáđi ipitógi, heđi i^o wəə nahán. Hânho ovâyháa^oan,

52 gá dika^opowakâymuđán. Wa^ođi wídika^opóya^opí ta^ogendi to^owí namuu^oin, tobá i^o páváđi wí pinnán t'óe i^oan wänbo.

Oe Gennesaret nange Jesus-di in dihay^oin ovâyhekháa^oan

53 Oe p'oe p'änäpiye diphadeđi Gennesaret nange dipówa, heđi i^o kophé dâwhisóge.

54 I^o kophé iweđi dipee ihayđi wesebo in t'owadi Jesus óetaa.

55 Wáyge naji^oin dínhanginpóe ihayđi, in t'owa t'ähki diví^oq^oyuu^oan in dihay^oin inbí whohpa^o wóege ovâykánídi.

56 Wähəə Jesus naməə wänbo^o, háa bú^oây i^oge, háa bú^o he^oendi i^oge, heđiháa bú^o já^owé iwe in t'owadi ná^oin dihay^oin bú pingé iwe ovâykw'óe^oó, heđá pín ta^ogedi óedaa^oó ivi to^o k'áygéđi wän óntəəgé-ídi, heđi t'ähki in óetäge^oin dihekháapóe.

7

In hán^ooe^oinbí hăhkan

1 In Pharisee t'owa-á heđá wên Hudíyovi kuu dâyhá^oo^oindá Jerusalem-di di^oăăđi Jesus-ví^owe divíwé^oge^oan.

2 Heđi indi ovây^omú^o Jesus-ví khäge^onin divíhúujodi divíman^oowídipiđibo^o in Hudíyovi kuu waa.

3 Ná^oin Pharisees-á heđá t'ähki in wé^ogen Hudíyo-á wídívíhúujopí páadé divíman^oowídipiđibo^o, háa in hán^ooe^oin Hudíyovi kuu dínmuu waagi.

4 Heđi wáy dâyhəəwíku^och'áade^o iweđi di^oăăđi wídívíhúujopí páadé gin divíman^oowídipiđibo^o; heđá báyéki hə^obi kuu-á dâya^ogindo^o. Inbí k'édé-á p'onbay-á sánbá-á dâya^oowídinde háa namúni waagi. Gin dínmuu inbí kuu.

5 Heđi ná^oin Pharisees-á ná^oin Hudíyovi kuu dâyhá^oo^oindá indi Jesus óetsika^oyan, “Háadan uví khäge^onin in hán^ooe^oin se^odaavi kuu dâya^oginnamí^oweđi, inbí húugi^o dâyk^oo^o wa^o divíman^oowídipiđibo háa nakhây^oă^o waagi?”

6-7 I^ođi ovâytu^oan, “Un paa waaginbá úvijánúmaa^oin ímuu^oin, hán^ooe híwó Isaiah-đi unbí^ogedi ita^onan háawin t'owa ímúni^oin. Ginnán háa Jóesi Tádá natú^oin ita^onan:

Ná^oin t'owa híwó naví^ogedi divíhée^oó sóphogedi,

hewänbo inbí pí'náđá han wídichəəpí.

Ditú^o naa dí^oa^ogin, hewänbo wídínchə^omuupi,

gá t'owavi hí^ođá dâyhá^oodán, heđá ditú^o inbí hí^o-á naví hăhkan dínmuu.

8 Háa Jóesi Tádá natsonpóe^oin bínjoegi^oo^o, heđi t'owavi kuu-á bínhónde^o.

9 “Íchanpóe hânho únhanginnán waa, háa Jóesi Tádá natsonpóe^oin bínhänge^oodi unbí kuu bín^oa^oginnamídi.

10 Moses natúhpi^oan,

Unbí táđá^oin jíyá^oin bín^oa^oginnamí.

Heđá wá^o natú,

To^owí ivi táđávi^ogedi háa ivi jíyávi^ogedi híwóhpi ihée^oandi, i-á óeháyí.

11-12 Hewänbo undá ginnán ítú^o: Wí to^owí ún^oă^o ivi táđá háa ivi jíyá ítú^oăamí^oin, ‘Naví hăəwí i^ogedi otú^o Korban gin.’ (Hudíyovi tundá Korban natunda, ‘Ná^oí hăəwí-áho Jóesi Tádá dómăgi^o gin.) Heđi tobá i^o hăəwíđi i^o táđá háa i^o jíyá óekhäge^onamí wänbo^o, ná^oí to^owí gin natú^oi hăəwí wänbo ingí wíwínkanmăänípi.

13 Báyéki hăəwí ha^owăagi bín^oo^o, heđiho unbí kuu bínhă^oodi Jóesi Tádávi hí^o wí^oúnchə^omuupi waa bínkanmăa^o.”

I^o hăəwí Jóesi Tádá natú^ođi yă^odăapí^o namuu^oin

14 In t'owa wíyá ovâywé^oge^oan dihayđi, Jesus-di ovâytu^oan, “T'ähkíđibo bí^oóeyan, heđânho íka^opóewí.

15 Háawi wí hăəwí namuu wänbo t'owa dâyk^oo^oí^ođá yă^odăapí^oin wídipoe^oopí. Hewänbo hăəwí híwóhpi^o inbí pí'ná khó^ojé iweđi dínpee^oí^ođáho yă^odăapí^oin dipoe^oo.

16 To^owí naka^opowada^oi-á únkhây^oă^o it'óeyaaní^oin.”

17 In t'owa ovâyjoe^oan dihayđi ivi tewhá ee nats^oú, heđi ivi khäge^onindi óetsika^oyan ná^oí hí^o hánnan natunda^oin.

18 Heđi ovâytu^oan, “Ti un wá^o ka^opowapí^oin ímuu? Ti wí^oúnhanginnáhpi^oan wí to^owí yă^odăapí^o wínapoe^oopí wí hăəwí ivi já^owéđi únts^oúndídi,

¹⁹ gá náʔi háäwí wíʔúnts'úyaʔpídán iví pí'ná k'hóʔjé, hewänbo iví see iwáhoʔ, heđi iví túʔ iwedi ünwänpiphadeʔ." (Náʔi ováytuʔandi Jesus-di ováyháʔan t'áhkí koegiʔ-á híwóʔdi namuu óek'oʔígiʔ).

²⁰ Hedáháʔ ováytuʔan, "Häähwí wí toʔwíwí pí'nádi ünpeeʔiʔdibáa yáʔdáapiʔ napoeʔo.

²¹⁻²² Híwóhpi ánskaa wí toʔwí iví pí'ná k'hóʔjé imáadi i-á nasándaʔ; nat'owat'akhanudaʔ; wínakhótsaaʔánpi wänbo toʔwí-ádi iwihokumáa; háa toba nakhótsaaʔán wänboʔ, wiyá toʔwíwí kwee-ádi háa sendáđi iwihokumáa; háähwí wéʔgen t'owa dáymáaʔi-á nadaʔ; jánákikandi namuu; nahójo; háa nawänpidaʔ waagi iʔoʔ; nathúut'óe; t'owaviʔgedi híwóhpi ihéeʔoʔ; ichaaʔoʔ; t'óeyanpiʔ namuu.

²³ Náʔi yáʔdáapiʔ háähwí wí toʔwíwí pí'ná k'hóʔjé iwedi ünpeedi, iʔdibáa yáʔdáapiʔ óepaʔ."

Wí kweevi wáyu

²⁴ Jesus iʔ nange ijoeʔandi Tyre búʔ t'owapiye namáa, heđi wí tewhá ee nats'ú. Wínadaʔpi toʔwí wänbo ünhanginnáaniʔin ee naʔánnin, hewänbo wíʔúnkodipi ikaayamíʔin.

²⁵⁻²⁶ Heđi wí kwee Jesus-víʔgedi nat'oeđi wesebo ee naʔán deepiye namáa. Náʔi kwee-á Syrophenicia-ví namuu, heđiho wínamuupi. Iví ayúkáy wí yáʔdáapiʔ p'oweahháđi ónmáa, heđi Jesus-ví páadépiye idégeʔdisógedi kaygindi óedaaʔan iʔ yáʔdáapiʔ p'oweahháa iví aʔyúvíʔwedi ónkhehpeeyé-ídi.

²⁷ Jesus-di iʔ kwee óetuʔan, "Naa wíđínkhâyʔáhpí in wéʔgen t'owa dovâykhâgeʔnamíʔin, in Hudíyo t'owa dovâykhâgeʔnanpíđiboʔ. Uʔ páadé wikhâgeʔnandá, in áyyáávi húugʔ in tséʔây dovâymaʔ waagibá namúuni."

²⁸ Iʔ kweedi óetuʔan, "Nanbí Sedó, háa untú waa taʔgen namuu. Hewänbo iʔ pávatá máasa phoʔ in áyyáá dínjemuʔiʔ in tséʔây wänbo dáyk'oʔ."

²⁹ Jesus-di óetuʔan iʔ kwee, "Híwó untúđiho naadi iʔ yáʔdáapiʔ p'oweahháa uvi ayúkáyviʔwedi ónkhehpiye. Jaho uviʔpiye ópún."

³⁰ Heđi iʔ kwee ivíʔ napówa ihayđi, iʔ aʔyú whohte eedi nak'óeđi óemúʔ, heđi iʔ yáʔdáapiʔ p'oweahháa ho ünpee.

Jesus-di wí sen tunpiʔ namuuʔiʔ ónehkháaʔan

³¹ Tyre búʔđi Jesus napeđi Sidon búʔ iʔge naphade, heđi iwedaʔ Galilee p'oekwíngépiye nawáymáa, iʔ nange Tâ Búʔ Nange gin dáytuʔoʔ iwe.

³² Heđi wí sen ojet'aaʔi namuuʔi heđá tunpiʔ-á ónkán, heđi pín taʔgedi óedaaʔan iʔ sen óetáágé-ídi ónehkháaʔamídi.

³³ Jesus-di iʔ sen in t'owaviʔwedi wíʔboʔ óejáaʔan, heđi iví mankhú iʔ senbí oje phóge itógi, heđáháʔ imankhúsoʔoʔandi iʔ senbí hán óntäge.

³⁴ Heđi makówápiye ibeđi kaygi iháaʔan, heđi iʔ sen óetuʔan, "Ephatha" gin. (Náʔi tun Ephatha-á "nakhuuđee-í" gân natundaʔ Hudíyovi tundi.)

³⁵ Wesebo iʔ senbí ojepho ónkhuuđee, iví hánda únjuđeđee, heđi thayʔeedi ihéeʔan.

³⁶ Heđi Jesus-di in t'owa ovâykhâaʔan toʔwí wänbo wíđâyʔóeʔamípiđi, hewänbo indá shánkí ovâykhâaʔandá shánká dáyt'óeʔan.

³⁷ In t'owa dit'oeđi hânho ováyháaʔan, heđi ditú, "Häähwí t'áhkí híwó iʔoʔ. In ojet'aaʔin wänbo dit'oeʔo, in tunpiʔindá dívihéeʔoʔ."

8

Jesus-di in jónu maapaasón (4,000) t'owa ovâyhúujôn

¹ Ihayháábá wáy-á báykí t'owa diwéʔgepóe, heđi háähwí wänbo dáyk'oʔígiʔ wíđáyamáapi. Jesus iví khâgeʔnin ituʔandi ováytuʔan,

² "Naa náʔin t'owaviʔpiye osehkanápóe. Poje thaa naa-ádi dijiʔ, heđi náa-á háähwí koegiʔ wänbo wíđínphadepi.

³ Heđi dihâhséndibo inbíʔpiye dovâypunjóndá, wáy p'ógebo hađi dikaanú-í, wáy wên kayíʔdi diʔáđi."

⁴ Iví khâgeʔnindi óetsikaʔyan, "Wáhâa-an náa ahkon deedi wí koegiʔ áyhóeni, náʔin t'owa áyhúujóeníđiʔ"

⁵ Jesus-di ovâytsikaʔyan, "Hâyú páva-an bínmáaʔ" Ditú, "Tsé ihay."

⁶ Jesus-di in t'owa ováytuʔan ee nange dívíkw'óeni gin. Hedáháʔ iʔ páva ihógidi ikúʔdaaʔan, heđi iháveđi iví khâgeʔnin ovâyʔan in t'owa ovâyphaadé-ídi, heđi han dívíʔan.

⁷ Wên háyú paʔây wáʔ in khâgeʔnin dáymáa, heđi Jesus ikúʔdaaʔandi in khâgeʔnin ováytuʔan dáypaadé-íʔin.

⁸ In t'owa dívihúuyandi híwó dívíshuʔan, heđi in khâgeʔnin tsé ihay t'ún p'éeđi iʔ dínphadeʔiʔ koegiʔ dáywéʔgeʔan.

⁹ Náʔin t'owa dívihúuyannin mađi jónu maapaasón (4,000) ihay dijiʔ.

¹⁰ Heđi Jesus-di in t'owa ovâypunjóni wesebo iʔ kophé iwe itógi iví khâgeʔnindáđi, heđi Dalmanutha nangepiye dimáa.

In Pharisee t'owađi Jesus oedaa'an wên pinnán t'ôe i'qamíđi

11 In Pharisee t'owa di'ää hedi Jesus óetuhánmáa. Óeda'máa wên taa makówáđi ovâykeeyamíđi, gá óetayi'ní'in dida'dán.

12 Jesus kaygi ihâq'andi ovâytu'an, "Háađan un nääwin t'owa wên taa bínmúuní'in ída'? Ta'gendi wáytumáa, un t'owa wí hääwí ha'wáagi'i-á wíwâykeekankhâymaapi."

13 Hedi ovâyjoe'andi wíyá iví kophé iwe itógi, hedi iwâybun oe wáyhánäpiyebá.

Jesus ivi khäge'nin ihée'an in Pharisee t'owa-á hedá Herod-á inbí hähkan ni'gedi

14 Jesus-ví khäge'nin dín'óde dâypáváhúuwíđi – wí wêe pávadáq' i' kophé iwe indáđi dâymaa.

15 I'đi ovâytu'an, "Bí'áyingi'an há'in Pharisee-ví oewáaseedi, hedá Herod-ví'dá." *

16 Hedi in khäge'nin wí'ná táye dívítu'an, "Háađan gin natú? Gá mađi wí'âypávámaapiđán."

17 Háa ditú'nin Jesus únhanginpóe, hedi ovâytsika'yan, "Háađan ítú' wíwínpávámaapi'in? Ti háa otunda'in wa'đi wí'únhanginpoe'opi'an, heđiháa wa' wí'íka'póya'pí'an? Ti íka'powakâymuu?"

18 Ítséemuu, hedi háađan handi wí'únkeet'óepí? Hedá i'ojemuu, hedi háađan handi wí'ít'oe'opí?

19 Ti wí'ún'ánshaapi'an háa dáy'annin? Ná'i p'ánú pává in p'ánú maapaasón (5,000) t'owagi' dovâyháve ihayđi, háyú t'únna in dínphade'i koegi' bínwé'ge'an?" Óetu'an, "Tá'đi wije (12) ihay."

20 "Hedá tsé ihay pává in jónu maapaasóngí'-á (4,000) dovâyháve ihayđi, háyú t'únna in dínphade'i koegi' bínwé'ge'an?" Ditú, "Tsé ihay."

21 Hedi ovâytu'an, "Hedi háađan wa'đi wí'íka'póya'pí i' oewáasee i'gedi wâytu'andi?"

Oe Bethsaida bú'ay Jesus-di wí sen tsí't'aa'i namuu'í' ónehkháa'an

22 Oe Bethsaida bú'ay dipówa, hedi wên t'owađi wí sen tsí't'aa'i namuu'í' Jesus-ví'we óekán. Pín ta'gedi indi Jesus oedaa'an ná'i tsí't'aa'i óetäqé-íđi ónehkháa'qamíđi.

23 Jesus-di i' tsí't'aa'i' óepakhê', hedi oe bú'đi já'wépiye óepaho'đi tsée eedi wí só'p'oeđi óe'âyü, hedá iví mandá óetägedi óetsika'yan, "Ti hääwí úkeepoe'o?"

24 I' tsí't'aa'i' ipuwábéedi natú, "T'owa dijidi dovâymundé', hewänbo hääwí wí tay waagibá dínchaa."

25 Hedi wíyá i' senbí tsée Jesus-di óntäge. Náa-á i' tsí't'aa'i' hânho ipuwäkhäđi nawówa, hedi wesebo hää t'ähki kee'eedi únkeepóe.

26 Hedi Jesus-di i' sen iví'piye óepunjónđi óetu'an, "Hää bú' wí'unwáyts'úunípi."

Peter natú to'wí Jesus ta'gendi namuu'in

27 Jesus iví khäge'nindáđi i' bú'ây eeje Caesarea Philippi bú' tswa eejepeye namää. Dimán dihaydi iví khäge'nin itsika'yan, "To-an naa omuu gân ná'in t'owa ditú'?"

28 Óetu'an, "Wên ditú' John i' p'ó'p'oeekandi-án unmuu. Wây-a wéndá ditú' Elijah-án unmuu, hedá wa'đi wáyjé wéndá ditú' wí Jöesi Tádávi tukhe'min diwedí'i-án unmuu."

29 Hedi ovâytsika'yan, "Hedi undá, to-á naa-á omuu gân í'ánde'?" Peter-di óetu'an, "Gá i' to'wí Jöesi Tádáđi óesóge'i' t'owa ovây'aywoeníđi, i-án unmuu."

30 Hedi kaygindi ovâykhäq'ú' wíyá t'owí wänbo wíđâyhangin'ánnamípidi to'wí namuu'in.

Jesus ihée'an it'óephadekhâymaá i'gedi hedá nachuwagi'o i'gedá

31 Hedi ihaydi háa únpuwagi'o i'gedi ovâyhé'e'andi ovâytu'an, "Ná'in nakhây'ä' napúuwí'in: Naa, t'ähki t'owagi' o'aypu'yä'i' omuu'í' báyéki dont'óephadekhâymaá, hedi in Hudíyo tsonnindáđi in ow'ha' p'ó'đéđi'indáđi hedá in Hudíyovi kuu dâyhá'o'indáđi wé'ge'naa díjoegikhâymaáđá wíđisígikaykhâymaapi. Díkhe'khâymaá, hewänbo poje thaa iwe owâywówápuwagi'o."

32 Ná'i hääwí thay'eedi ovâytu'an, hedi Peter-di óehänge'andi óetu'an, "Ha'wáa wí'untúunípi."

33 Jesus ibeedi in wé'gen khäge'nin ovâymundé', hedi Peter óet'e'yandi óetu'an, "Satan, Penísendi', navi'wedí óhąđi. U-á t'owa waabá bi'ánshaamáa, Jöesi Tádá í'ánshaa'o waagá joe."

Háa t'owa dínkhây'ä' díví'qamí'in Jesus óeyuuhúuwí'in dida'đi

34 Hedáhá' iví khäge'nindá in wé'gen t'owa t'ähká ovâywé'ge'andi ovâytu'an, "To'wên naa-áđi dikä'äáda'indá wíđínkhây'ähpi háa diwänpida' waa díví'qamí'in, hewänbo inbí phé'win dâyhúuwí, hedá naa-á díyüuhúuwí. †

* 8:15 Jesus "oewáasee" gin natúđi inbí hähkan ni'gedán ihí'máa, hewänbo in khäge'nin wíđika'pówápi. † 8:34 Ná'in natunda', díkhâymuuní dáy't'óephaqé-íđi, Jesus in phé'win deedi it'óephade waagibá.

35 To'wên inbí wówátsi dâywâmpi'aywoeni'in dida'indá inbí wówátsi dipedeegi'o. Hewânbo to'wên inbí wówátsi naagi' hedá Jôesi Tádávi híwó'di tungi'-á dívimági'in, indá inbí wówátsi dit'anpúuwí.

36 Tobá wí to'wí hááwí t'âhki náa oepáa k'aydi nakw'ó'di ihógi wânbo', wé'innan wên híwó óekhâymáa iví wówátsi iwáyo'ó'di?

37 Wí to'wí wí'únkodipi hááwí wânbo imáánídi iví wówátsi nawáyt'anpúuwídi.

38 In nááwin t'owa t'aywóhkannin dimuu'in Jôesi Tádávi dâyoegi'an, wí kwee iví sen ijogei'an wíyá pi'wívi sendádi ithaayé-ídi waagibá. Naa t'âhki t'owagi' o'aypuyá'i' omuu'i náa oepáa k'aydipiye owáy'á', navi Tádávi sa'wó'di kohthay wógegé hedá in yá'dâa'in makówáwin t'óepá'áa'in wógegé o'á'. Hedí to'wên náa naa diwóeda'in hedá navi háhkandá dínwóeda'indá, naadi wá' dovâywóeda'khâymáa owáy i' thaa owáy'á'i napówa ihaydi.

9

1 "Ta'gendi wáytumáa, Jôesi Tádávi iví kay únmuu'in wovâykeeyami hedí bínpuwákhâymáa naa tsondi omuu'in. Ná'in napúuwí wa'di wáy wên náwe iji'in ihánpídi'bo'.

Háa Jesus únchaa waa ún'egópóe

2 Sí thaa naphade ihaydi Jesus-di Peter-á James-á John-dá i-ádi ováyo'ó, hedí wên p'in tujwá'in kw'áyeipiye wí'bo dimáa, hedí inbí páadeipiye Jesus háa únchaa'in ún'egópóe.

3 Ivi aa hânho ts'á'i ún'ots'ápóe, tóebo há'to i' aa ihay ts'á'i i'owéedi-i.

4 Hedí Moses-ádi Elijah-ádi tsikhagipi dakeepóe, hedí Jesus-ádi dánhí'máa.

5 Peter-di Jesus óetu'an, "Háhkandi', híwó namuu náwe gikw'óndi. Jaho poje óhkhun tewhá'ây áyk'wóeni, wée u'gi', wíyá Moses-gí'-á, hedá wíyá Elijah-gí'-á."

6 Moses-ádi Elijah-ádi dakeepóedi in kháge'nin hânho ováypiháá, hedânho ha'wáa Peter natú, gá háa natú'uni'in wí'únhanginnáhpídián.

7 Hedí wí okhúwá napówádi ováy'óhkhunnan, hedí ná'in tun okhúwá jáadi napee: "Ná'i-ân navi ay dínmuu donsigi'i'. I' bint'óeyaani."

8 Wesebo i'ge t'âhki dívibée, hewânbo Jesus-da'mân dâymú', wíyá hááwí wânbo-ájoe.

Jesus óetsika'yan Elijah nawáy'á' i'gedi

9 Oe p'in kw'áyedi diwhave'á' ihaydi Jesus-di ováytu'an, "To'wí wânbo hááwí bímú'in wíwint'óe'amípi, owáy naa t'âhki t'owagi' o'aypuyá'i' ochuudi wíyá owáywówápóe pihay."

10 Ivi tun ón'a'gin, hewânbo wí'ná táye dívitsika'yan, "Hánnan namuu ná'in tun, wíyá nawáywówápúuwí i'gedi?"

11 Hedí Jesus óetu'an, "In Hudíyovi kuuu dâyhá'o'in ditú', i' to'wí Jôesi Táadi óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoeni' na'áápi'á'bo' Elijah-á napowagi'o. Háadan ha'wáa ditú'?"

12 Jesus-di ováytu'an, "Ta'gendi Elijah páadebo na'áá-i'in nakhây'á'-á-kun, hááwí t'âhki ikháy'amídi. Hedí hánnan nata'muu naa t'âhki t'owagi' o'aypuyá'i'ivi'gedi? Gá ginnán: Báyéki dont'óephadekhâymáa, hedá t'owa'á' díjoegikhâymáa.

13 Hewânbo naadi wáytumáa, Elijah ho na'áá-á-kun, hedí híwóhpi óe'an in t'owa'á' háa dida' waagi. Jôesi Tádávi ta'nin diwe ivi'gedi únta'muu háa óekhâymáa'in." *

Jesus-di wí yá'dâapi' p'oweaqhâa wí enúkáyvi'wedi ónkhepiye

14 Jesus-ví wé'gen kháge'nin diji' iwe tsowa dipówa, hedí báyéki t'owa búuk'úwáki diwindi dâymú'. Wên Hudíyovi kuuu dâyhá'o'indá hedá in kháge'nindá dívítuhánmáa.

15 In t'owa'á' Jesus óemú'di ovâyháa'an, hedí ivi'piye díví'áá óesengitú'á'amídi.

16 Jesus-di ováytsika'yan, "Háadan wívituhánmáa?"

17 Ná'in t'owa jáage' wí sendi óetu'an, "Háhkandi', navi e'nú wínaaa, i-á wí yá'dâapi' p'oweaqhâadi óemáadi wí'únhi'kodipi.

18 Hedí háádi wânbo ná'i p'oweaqhâa it'óe'andi i' e'nú oe nangepiye óekanunde', hedí i' e'nú-á nasó'okhópee'idá iwápúts'indo', hedá tãasuugi'bo-á napoe'o. Uvi kháge'nin dováydaa'an ná'i p'oweaqhâa ónkhepeeyé-ídi, hewânbo wí'ínkodipi."

19 Jesus-di ováytu'an, "Un t'owa-á wáyupi'in ímuu. Háádi puwahay-an undádi oyéeni úviwáayú-ídi, háádi puwahay-an undádi dáyyáá'amí? Ja' i' enúkáy navi'piye binmá'."

20 Hedí óemaadi i' p'oweaqhâadi Jesus óemú'dibo ná'i enúkáy óethatãakannan, hedí i' e'nú nakanudi íjánúmáa, hedá nasó'okhópee'i.

21 Jesus-di i' enúkáyvi tádá óetsika'yan, "Háádi waabo-an gin únpoe'o?" I' tádádi óetu'an, "Gá híyáá'i' namuudibo-ân.

22 Hedá háyan wânbo i' p'oweaqhâadi phaa iwe hedá p'oe eewa óechánunde' óeháyídi. Úkodíadáho nanbí'piye díshekaná'an, háawin wên wânbo wên kháge' dí'an."

* 9:13 "Elijah" gin Jesus natúdi, John i' p'ó'p'óekandivi'gedi ihí'máa.

23 Jesus-di óetuʔan, “Háaḍan dítumáa, ‘Úkoḍidáho?’ Toʔwí iwáyyundeʔi-á únkoḍi háäwí namúuge iʔamídi.”

24 Wesebo náʔi enúkáyvi tádá kaygindi natú, “Naa dáyywáundeʔ, díkhägeʔnan wíyá shánki dáyywáyyú-ídi.”

25 Jesus-di wáy-á báyéki tʔowa aʔyuuḡi dívíkhaḍimáʔdí ováymûʔ, heḍi wesebo náʔi yáʔdâapiʔ pʔoewaahâa óetʔeʔyandi óetuʔan, “Ú yáʔdâapiʔ pʔoewaahâa, uʔdí tʔowa ováyʔojetʔaaʔoʔiʔ, tunpíʔindá ováypaʔiʔ, naaḍi wítumáa, náʔi enúkáyviʔwedi ópeeve, heḍi wíyá wíʔuntsʔúnipí.”

26 Iʔ pʔoewaahâa ituwínúdi náʔi enúkáy óekanudi hânho óethathakannan, heḍáháʔ iviʔwedi únpee. Iʔ enúkáy wí pení waabá únchaa, heḍiho in tʔowaḍi óemúʔdí dítú, “I-áho nachuu.”

27 Hewânbo Jesus-di iʔ enúkáyvi man ónyáʔdí óekwínukhágeʔnandi iwínú.

28 Heḍi Jesus wí tewhá ee natsʔú, heḍi ivi khägeʔnindi wíʔbo óetsikaʔyan, “Háaḍan naʔin wíḡinkoḍipí iʔ yáʔdâapiʔ pʔoewaahâa áykhhepeeyé-ídiʔ”

29 Jesus-di ováytuʔan, “Úvjúusuʔoḍiḍáʔmân únkoḍí-í wí yáʔdâapiʔ pʔoewaahâa ḡiʔbibá bínkhhepeeyé-ídi.”

Jesus nachuwagʔo iʔgeḍi wíyá ihéeʔan

30 Jesus-áḍi ivi khägeʔnindaḡi iwedi dimää heḍi Galilee nange iʔge diphade. Jesus winadaʔpí toʔwí wânbo únhanginpuúwiʔin wáhhâ najiʔin, ḡa dimándibo ivi khägeʔnin ováyhâhkanhondân.

31 Ováytumáa, “Naa tʔáhki tʔowagʔi oʔaypuáʔiʔ omuuʔi wáy-á tʔowavi mangepiye díkáani. Indáho díkheʔkhâymaa, hewânbo poje thaa iwá wíyá owáywówápuwagʔo.”

32 In khägeʔnin náʔi háäwí Jesus-di ováytumáaʔi wíḍikaʔpóyaʔpí, hewânbo diwóedaʔ óetsikaʔyâamídi iʔgeḍi.

To-an iʔ shánki hayʔi namuuʔ

33 Capernaum búʔay dipówa, heḍi wí tewhá ee ditsʔú. Jesus-di in khägeʔnin ovâytsikaʔyan, “Oe pʔoégé ḡiʔáḍi háä iʔgedan úvituhánmaaʔ”

34 Indá hândaʔ dikʔwó, ḡa oe pʔoégé dijiḍi wéʔi-angú in diwedi iʔ shánki hayʔi namuu iʔgeḍi dívituhánmáʔdân.

35 Jesus isóge, heḍi náʔin táʔdi wíje (12) khägeʔnin ováywéʔgeʔandi ováytuʔan, “Toʔwí iʔ pʔóʔdédíʔ namúuniʔin nadaʔdá, i-á únkhâyʔáʔ tʔúugéʔi namúuniʔin, heḍá tʔáhkívi khägeʔdi-á.”

36 Heḍi Jesus-di wí ay óepahkéʔdi inbí páadepiye óehoʔ, heḍáháʔ náʔi ay óebaʔaaʔandi ováytuʔan,

37 “Toʔwíḍi naa dídaʔdi wí ay náʔi ay waabá óesíḡikéndedi, naa wáʔ díḡíḡikénde waabá iʔoʔ. Heḍi toʔwí naa díḡíḡikéndeʔiʔdá naaḍáʔbá wíḍisíḡikéndepí, hewânbo iʔ toʔwí naa díḡíḡikéndeʔiʔ.”

Toʔwíḍi Jesus-víʔpiye háa nachaḡpiʔ-á iviʔnâpiye napoeʔo

38 John-di óetuʔan, “Hâhkandiʔ, toéwi sen áymûʔ yáʔdâapiʔin pʔoewaahâa tʔowaviʔwedi ováykhhepiyendedi uví kháwá natúʔdi, heḍi áytuʔan han wíʔiʔamípiʔin, naʔin diwediʔi wínamuupídi.”

39 Hewânbo Jesus natú, “Toʔwí ḡiʔbi wíwínkhâaʔamípi. Toʔwí namuuʔi navi kháwá natúʔdi ipínántʔoʔandi-á wesebo híwóhpí naviʔgeḍi wíʔihéeʔamípi.

40 Toʔwí nanbíʔpiye háa wínachaḡpiʔ-á nanbíʔnâpiyebá napoeʔo.

41 Taʔgendi wáytumáa, toʔwí wí pʔoe wânbo wovâyḡwájõndi, naviʔin ímuuʔin únhanginnândi, i-á Jõesi Táḍáḍi óewaʔâakhâymaa.”

Jesus tʔaywóʔdi iʔgeḍi ihéeʔan

42 “Heḍi toʔwíḍi wée wânbo náʔin híʔinnin naviʔpiye díviwáyyundeʔin diwedi óetʔaywóháʔandá, shánki híwó iʔ toʔwí únpuúwiwân waʔdi han óeháʔanpíḡbo wí kʔuu khâaʔi ivi kʔáy eḍi ónwhisóegeʔiʔin heḍi máapʔoe iwe óecháñnúʔiʔin.

43 Heḍi wéhpêe mandí úvitʔaywóʔdodá, shánki híwó namuu bínstʔaaʔiʔin, wíyá indi úvitʔaywóʔnâamíviʔwedi. Tobá wéhpêeḍáʔ ímanmuu wânboʔ, shánki híwó namuu wówátsi nahándepíʔin bínkáyjídi, péyéḡépiye ímúʔ-íviʔwedi wíʔḡin ímanmuuḍi.

44 Oe péyéḡá tʔowa hânhay wânbo tʔáhki dáytʔóephadekhâymaa, heḍá iʔ phaa hânhay wânbo napaḡʔapiʔdá ováyphahkhanukháymáa.

45 Heḍi wéhpêe ándi in taʔgeʔin pʔoégéḍi wovâyhängeʔodá, shánki híwó namuu bínstʔaaʔiʔin wíyá indi úvitʔaywóʔnâamíviʔwedi. Tobá wéhpêeḍáʔ íʔanmuu wânboʔ, shánki híwó namuu wówátsi nahándepíʔin bínkáyjídi, péyéḡépiye wovâychâñnúʔ-íviʔwedi wíʔḡin íʔanmuuḍi.

46 Oe péyéḡá tʔowa hânhay wânbo tʔáhki dáytʔóephadekhâymaa, heḍá iʔ phaa hânhay wânbo napaḡʔapiʔdá ováyphahkhanukháymáa.

47 Heḍi wéhpêe tséedí híwóhpí háäwí wovâypuwáʔodá, shánki híwó namuu bínwhahkáyjíʔin, wíyá indi úvitʔaywóʔnâamíviʔwedi. Tobá wéhpêeḍáʔ ítséemuu wânboʔ,

shánkí híwó namuu oe makówápiye ímú-ídí, péyégepiye wovâyçhãânú-íví?wedí wí?gín ítséemuudi.

⁴⁸ Oe péyéga t'owa hãnhay wãbo t'ãhkí dâyt'ôephadekhâymaa, hedá í? phaa hãnhay wãbo napaa'apí'dá ovâyphakhãnkhâymaa.

⁴⁹ "To?wên t'ãhkí phaadi ovây?ayyãkhâymaa. †

⁵⁰ Aayãá híwó'di namuu, hewãbo í? aayãá na'ãhhándáho, há?to wiyá áhsãã'í napúuwí. Undá ùnkây'ã? aayãá na'ãhhãndep? waaginbá ímúuní'in, hedí tsaaginpidíbo wé?ge ítháani."

10

Jesus khótsaqwije í'gedí óetsika'yan

¹ Jesus iwedi ijáa'an, hedí Judea nangepiye namãadi Jordan p'o? p'ãnäpiye naphade. Iwe wáy-á báyéki t'owa ívú nú? dívíwé?ge'an, hedí hããdí waa í'an waagi in wá? ovâyhá'an.

² Hedí wên Pharisee t'owa ùnpówádí óetsika'yan, "Tí híwó namuu wí sen nakhótsaq'ándí? ívú kweeví?wedí ithaaweje-ídí? Hãn í? tsontun natú?" Gín ditú Jesus óetayi'nídí, tigúba híwóhpi natuhpee-í.

³ Jesus-di ovâytsika'yan, "Hãn Moses-di wovâyjôn?"

⁴ Índí óetu'an, "Moses-di ná?in tun dínjoe'an: Wí sen wên khótsaqwije ta'nin ita?namí hedí handídi ívú kwee ijoe'amí."

⁵ Jesus-di ovâytu'an, "Hewãbo Moses-di ha?wãagi wovâyta?k'ú? gá t'óeyanpí'in ímuudán, unbí kwiyã? bínwãnpíjoe kanmãadíbo?."

⁶ Hewãbo oe ts'anpáadé nanán diwe Jôesi Tádádí sendádí kwee-ádí ovãnkjhíe.

⁷ Hedí natú wí sen ikhó'yã'dáho, ívú tãdá-á ívú jiyá-á ijoe'amí'in ùnkây'ã?."

⁸ Hedího í? sendá í? kwee-á wêe tûu ùnp'oeđá? dapoe'o, hedího wíje wídamuupí, wêeđá? damuu.

⁹ Hedãho in to?wên Jôesi Tádádí ovãnwónnindá to?wí wãbo wí?ùnkây'ãhpi ovãnweeje-í'in."

¹⁰ Í? tewhá ee diwáyts'úndí ívú khãge'nindi ná?i hí? í'gedí óetsika'yan.

¹¹ Hedí ovâytu'an, "Wí sen ívú kwee ijoe'andi wiyá kwee-ádí ikhó'yã'dá, ívú kweeví?piye t'aywó í'o?."

¹² Í? kwee wá?, ívú sen ijoe'andi wiyá sendádí ikhó'yã'dá, ívú senbí?piye t'aywó í'o?."

Jesus-di in hí'ímin ovâysigíhógi

¹³ Wên t'owa inbí áyyãá Jesus-ví?we dáykan í?dí ovâyttãge-ídí, hedí ívú khãge'nindi in t'owa ovây'te?yandi ovâytu'an ha?wãa wídíví'amípí.

¹⁴ Hedí Jesus-di in khãge'nin hãa díví'o'in ovâymu'dí inbí?piye híhchan wínachãpí, hedí ovâytu'an, "In hí'ímin áyyãá naví?piye binkã?ããmãá, wívínkhãã'amípí, gá to?wên ná?in áyyãá waaginbá dimuu'indá Jôesi Tádáví'in ímuudán.

¹⁵ Ta?gendi wáytumãa, to?wí wãbo Jôesi Tádáví? wínapúuwípí wí hínychãã'í? ay waagibá iwâyupídí."

¹⁶ Hedáhá? in áyyãá ovâyba?aahógi wí?inbo ovâyttãgedí ingí? ovâyjúsuan.

Wí sen kođit'owa namuu?i? Jesus-ví?piye na'ãã

¹⁷ P'óegé wiyá Jesus nats'anmãan dihaydí wí sen ívú?weãã naví?piye binkã?ããpiye í'ããkãn, hedí idége?disógedí óetu'an, "Híwó'dí hãhkandí, hãn dáy'amí hedãho in wówãtsi nahãndepí'in donkãyjídí?"

¹⁸ Jesus-di óetsika'yan, "Hããdan naa híwó'dí gin dítú'o? Jôesi Tádãđá?mãn híwó'dí namuu, wiyá to?wí-á joe."

¹⁹ Jôesi Tádáví tsontun ho mãntaa. I-á natú wívint'owat'ahããnú-ípí, wiyá to?wíwí kwee-ádí hãa sendádí wí?úvíwhokwomã?ve-ípí, wí?úvisã?mamípí, t'owaví?gedí wí?úvíhójo'amípí, hójó waagidíbo t'owaví hããwí wívínhóenípí, unbí tãdá-á jiyá-á bín'a?ginmã?ve-í."

²⁰ Óetu'an í? sendí, "Hãhkandí, naa enúkáy omuudíbo? t'ãhkí ná?i tsontun dó?a?gin."

²¹ Jesus-di sigídí ta?gebo óemúndedí óetu'an, "Wa'dí wáy-á hãawên útáy bí'amí'in. Jaho ópún, hããwí úkw'ó'dí t'ãhkí mãnkú'ch'ãani, hedí í? chã? mãnhógi'í? in t'owa sehkanãwó diwówãjí'in ovây mããni, hedãho oe makówa kođit'owa unmunídí. Hedí nãakú'ch'ããđá ovây mãgidá naa-ádí ókã?ve."

²² Ná?in nat'oe ihaydí í? sen nabo'aats'appóe, hedí ívú pí'nã khó?jé ùnkãapóedí iwedi namãá, gá báyéki hããwí ùnkw'òndãn hedího wínakuchada?pí.

† 9:49 Ná?i hí?á kãyi? namuu gika?póewídí. Wáy wên t'owa dí?ãnde ginnãn natunda'in: Hãn?oe in Hudíyo dáy'anímãhãnúnde Jôesi Tádá óemããnídí, hedí dínkhãy'ã? í? píví dáy?ayyãã'amí'in wínaha?dãnpúuwípí. In t'owa Jôesi Tádáví?piye dívípmãgi'indá dâyt'ôepããde-í, hããwí phaadi ovâyphãhãnunde waagibá, hebo ná?i t'ôepãde namuudí shánkí híwó'nin dímuuní.

²³ Jesus ipuwäbéemáa, heḍi ivi khäge'nin itu'an, "Báyékí kây'in namu wí to'wí nakodit'owamuu'i háa Jôesi Tádá natú waa diví'amídi heḍânho ovây'aywoenídi."

²⁴ Ná'i hí'dí in khäge'nin ovâyháa'an, hewänbo Jesus-di wíyá ovâytu'an, "Naví ây, ívivo nabâapu'wan wí to'wí háa Jôesi Tádá natú waa í'amídi heḍânho òn'aywoenídi."

²⁵ Nabâapu'wan wí kamáyo wên agúusa tsípho í'ge nats'úunídi, hewänbo shánki nabâapu'wan wí to'wí kodit'owa namuu'i háa Jôesi Tádá natú waa í'amídi heḍânho òn'aywoenídi."

²⁶ Nábâa shánki ovâyháa'an in khäge'nin, heḍi wí'ná táye divítsika'yan, "Gin namuudá to-an ùnkodí ùn'aywondee-ídi?"

²⁷ Jesus-di ta'gebo ovâymundedi ovâytu'an, "To'wí wänbo wí'bo wí'ùnkodipi. Jôesi Tádáda'mân ùnkodí t'owa ovây'aywoenídi. Jôesi Tádá-á hääwi t'ähki ùnkodí í'amídi."

²⁸ Peter-di öetu'an, "Úhanginná hääwi t'ähki äyjo'e'annin u-ádi gimú-ídi."

²⁹ Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wâytumáa, naa omuudibo heḍá Jôesi Tádávi híwó'di tun ùnmuudibo-á, to'wí ijoe'andi ivi tewhá, háa ivi tí'úuwíndá pá'dâyíndá, háa ivi tádá-á jíyá-á, háa ivi äy-á, háa ivi nava-á."

³⁰ í-á ta'gendi tägintä (100) ma'kw'anuki shánki ihóeni, tewhá-á, tí'úuwíndá pá'dâyíndá, jíyá'índá, äy-á, nava-á – heḍá í'öephadekhâymaa ivi wâyü ùnmuudi. T'ähki ná'i ihóeni wa' náä oepáa k'aydi nawówáji' ihaydi, heḍá ivi wówátsi náä oepáa k'aydi ùnbo'wan dihaydá wówátsi nahándepl'índá ikáyíj.

³¹ Hewänbo báyékí t'owa náä p'ó'dédi'in dimuu waa dínchaa'índá tí'úugé'in dipúuwi; heḍi báyékí t'owa-á náä tí'úugé'in dimuu waa dínchaa'índá p'ó'dédi'índá dipúuwi."

Powing'i Jesus ivi khäge'nin itu'an nachuwagi'o'in

³² In p'öegé dimän Jerusalem bú'piye, heḍi ivi khäge'ninbí páagé Jesus namän. In khäge'nindá wídnhanginnáhpí háa diví'ánshaa'amí'in, heḍá in wé'gen t'owa ivi tí'úugé dimännindá dikhunwóeda'. In tä'dí wíje khäge'nin ivi'piye wíyá ovâyhänge'an, heḍi háa ùnpúwági'o'in ovâytu'an.

³³ Natú, "Bit'öeyan, náä-á Jerusalem-piye gimän, heḍi naa, t'ähki t'owagi' o'aypuyä'i' omuu'i' t'owadi díkáani in owhá' p'ó'dédi'índá heḍá in Hudíyovi khuu dáyhá'o'índá inbí mange. Indáho ditúuni naa dínkhây'ä' ochuu-i'in, heḍá in Hudíyo dimuupi'in t'owavi mangá díkáani.

³⁴ Ná'índi dínphäkhâymaa, heḍá dí'ohphaykhâymaa. Púwhí'dí díwhä'dikhâymaa, heḍá dikhe'khâymaa. Hewänbo poje thaa iwe owáywówápúuwi."

James-ádi John-dádi hääwi dada'póe

³⁵ Ihaydibá James-ádi John-dádi Zebedee-ví äy damuu'in Jesus-ví'piye damää, heḍi öetu'an, "Hähkandi?, na'in hääwi gadapúuwi heḍi u'di dín'amí'in gada?"

³⁶ Ovántsi'yan, "Hää-an dada' wän'amí'in?"

³⁷ Öetu'an, "Owáy untsondisogede ihaydi, na'in uvi khóe gamúuni'in gada?, wêe ko'dingédi, wêe-á yä'mängéda."

³⁸ Jesus-di ovántu'an, "Undá wídnhanginnáhpí hääwi dada'in. Ti dänkodí dánt'öepaadé-ídi naa dont'öepadekhâymaa waabá? Heḍi naa hääwi kháa'i donphadekhâymaa waabá, ti dänkodí dänphaadé-i'in?"

³⁹ Öetu'an, "Gänkodí-ákun." Jesus-di ovántu'an, "Ta'gendi undá wá' dánt'öepadekhâymaa, heḍá hääwi kháa'i dänphadekhâymaa, naa dínpuuwi waabá."

⁴⁰ Hewänbo naa wídnk'öepí navi khóe wände'mamí'in ko'dingéda yä'mängéda. Jôesi Tádáda'mân ùnk'öe ovâyde'mamídi to'wên há'min dimúunídi."

⁴¹ In wé'gen tä khäge'nin James-á John-dá inbí hí' í'gedi dínhanginpóe ihaydi inbí'piye dit'ayyaapóe.

⁴² Heḍiho Jesus t'ähki ivi khäge'nin iwé'ge'andi ovâytu'an, "Úhanginná in Hudíyo dimuupi'in t'owavi tsonnin hânho ditsont'öe, heḍá inbí t'owa-á ovâytsónmá've-i'índá diwänpida'."

⁴³ Hewänbo undá wí'ùnkhây'ähpi há'min ímúuní'in. To'wí un diwedí hay'i namúuní'in nada'dá, í-á inbí khäge'dida' namúuní'in ùnkhây'ä'."

⁴⁴ Heḍi to'wí p'ó'dédi' namúuní'in nada'dá, í-á wí pant'öe'i un t'ähki'gi' waagi'ba namúuní'in ùnkhây'ä'."

⁴⁵ Naa wänbo, t'ähki t'owagi' o'aypuyä'i' omuu'i-á o'ä'ä t'owa dovâykhäge'namídi, indi naa dikhäge'namída joe. O'ä'ä ochuu-ídi, heḍá navi wówátsi-á dáywá'äa-ídi t'ähki t'owa dínkoedi-ídi inbí t'aywó'di iwedí dima'p'ánídi."

Jesus-di wí sen natsi't'aamuu'i' ivi keetan óemägi

⁴⁶ Oe Jericho bú? Jesus iví khäge?nindáđi báyéki t'owa-áđi dipówá, heđi iweđi dipeemán dihayđi wí sen tsí't'aa?i namuu?i? owáy p'óe hángé wáy nahááda?án, i-á Bartimaeus gin nakháwá, Timaeus-ví ay únmuu?i?

⁴⁷ Bartimaeus-á nat'oe Jesus oe Nazareth bú?wi na?á?in, heđi ituwínú, "Jesus, ɔ David-ví áy iweđi?i? unmuu?i?, naví?piye ósehkanápuwawe."

⁴⁸ Báyéki t'owadı i? sen óet'e?yandi óetu?an, "Hánda?dibo?." Hewänbo i-á shánki kaygá ituwínú, "U David-ví áy iweđi?i? unmuu?i?, dísehkaná?an."

⁴⁹ Jesus iwóyí?đi ováytu?an, "Bintu?an na?áá-íđi." Indi i? tsí't'aa?i? óetu?an, "Jesus-di wóetuħkánmáa. Ówínú, óhíhchanpuwawe."

⁵⁰ I? sen iví k'éwé?in to ip'áđi, heđi wesebo iwínúđi Jesus-ví?piye namáa.

⁵¹ Jesus-di óetsika?yan, "Hánnan wín?ámí?innan unda??" I? sendi óetu?an, "Gá đinkeepúuwí?innân oda?, Nanbí sedó."

⁵² Jesus-di óetu?an, "Ópún, uví wáyu ɔmuudánkun unwówa." Heđi wesebo i? sen únkeepóedí Jesus-áđi namáa.

11

Jesus oe Jerusalem bú? óesígikê

¹ Jesus-á iví khäge?nindáđi Jerusalem bú? tsowa dipówá. Iwe wí okú nak'óe "Olive Okú" gin dáytu?o?, heđi ná?i okú iwe nú? wáy ná?in wíje bú?áy daná, Bethpage-áđi Bethany-áđi. Heđi wíje iví khäge?nin ovánsan dapáadémú-íđi.

² Ovántu?an, "Jaho bápún há?i bú?ay nanbí páadépiye nanân diwepiye, heđi dats'ú? dihaydá wí búdu?ay dänshaa-í nawhiwindi, i-á wa? wáymúu wänbo to?wí wänbo wí?i?ıhsógepi. Dänwhisuudí dänmá?i náwe.

³ Heđi to?wíđi wovántsika?yandáho?, 'Háadan ha?wáa dän'o??', ginnân dántu?ámí: 'Gá Nanbí Sedó i? úntáyđan, heđi háy napóedíbo wónwáymá?i."

⁴ Damááđi wí búdu?ay p'óe hángé wén phóđi nú? nawhiwindi dänshaa.

⁵ Heđi dänwhisuudéđi in t'owa iwáygé diwinnindi ovántsika?yan, "Hánnan dän'o??" Háadan há?i búdu?ay dänwhisuude??"

⁶ In khäge?nin háa Jesus-di ovántu?an waa datú, heđiho ovánmági.

⁷ I? búdu?ay Jesus ónho?, heđi inbí k'éwé?in to dänp'áđiđi i? búdu k'éwé ónpa?k'ú?, heđi Jesus i?ıhsóge.

⁸ Heđi wáy Jesus óe?ıhon ní?ge báyéki t'owa inbí k'éwé?i to oe te?p'óegé ónpa?kwohon, heđi wáy-á wé?gendá dáytaykhóepa?kwohon, i? nava iwe dáys'tá?i?

⁹ Heđi in to?wén páadé đimánindá heđá in tí?úgé únwóe?á?indá dívítuħkwınuhon, "Wísígikénde?." "Nanbí Sedó Jóesi Tádáđi wóesan, heđiho híwó wóe?áamí."

¹⁰ "Híwó úpúuwí gá untsondisogedee-ıđán, nanbí thehtáy pahpáa David natsondi?án waagibá." "Jóesi Tádá oe makówa na?ándi-á hay?i namuu."

¹¹ Heđi Jerusalem bú?piye Jesus namááđi i? méesate hay?i ee nats'ú, heđi ibéemááđi hááwí t'áhkí imúnde?. Hebo nathi?éemándibo in tá?đi wíje (12) khäge?nindáđi oe Bethany bú?aypiye namáa.

In fig tay nabaymuupí?in

¹² Wíyá tháwán Bethany-đi dipee, heđi Jesus naháshéhpóe.

¹³ Háy kayi? diwe wén fig tay nachândi imú? nakaamuudí. Iwepiye namáa imúunídí tigúba na-fig-muu?in, hewänbo iwe napówa ihayđi fig wänbo wí?ıshaapi, wa?đi na-fig-púuwí ihayđi wínanáhpíđi.

¹⁴ Heđi Jesus-di in tay óetu?an, "Uví?wedá to?wí wänbo wíyá wí?i-fig-k'o?ıpi." Iví khäge?nin háa natú?in dit'oe.

Jesus i? méesate hay?i iweđi in dáyhääwíku?cháade?in ováykehpiye

¹⁵ Jerusalem bú?piye wíyá đimáa, heđi Jesus i? méesate hay?i eepiye namáa, heđi in t'owa dáyhääwíku?ch'áade?ındáđi in dáyhääwíku?mánde?ındáđi iweđi ováykehpiye, heđi in dáyhääwí?egó?o?inbí máasa-á heđá in dáyk'o?weeku?ch'áade?inbí púwéde-á ováyjánú.

¹⁶ Heđi to?wí wänbo oe-á náa-á ee méesate íve wí?ováyphademágipi inbí hááwí wóegé.

¹⁷ Heđi in t'owa ováyhā?andi ováytu?an, "Jóesi Tádá iví ta?nin diwe ginnân natúhpí?an:

Naví tewhá-á t'áhkí nange?in t'owa dívíjúusu?ámígí? namuu, hewänbo undá bín?egó?andi sänmin dívíkaakw'óenígí? napóe."

¹⁸ In owhá? p'ó?dédí?ındá heđá in Hudíyoví khuu dáyhā?o?ındá háa natú?in dit'oe, heđi iweđi páadépiye háđiđi óeháyj?in dáytuwámáa, hewänbo óekhunwóeda?, iví hí?đi in t'owa ováyháa?odi.

¹⁹ Nakin dihayđi Jesus-á iví khäge?nindáđi ee bú?đi dipee.

Háa in fig tay iweđi diháhpóe waa

²⁰ Hédéndí napóe ihaydi p'óegé dimändi in fig tay Jesus-di óehée?annindá pú'dibo nat'aaqi dāymú'.

²¹ Peter háa Jesus natú' in ún'ánpówá, hedi óetu'an, "Háhkandi, in tay untú' in há'to híwó napúuwi' in t'áhkí nat'aa."

²² Jesus-di ovāytú'an, "Bíwāyú Jōesi Tádá-á hāā t'áhkí i'amí' in únkodi.

²³ Ta'gendi wāytumáa, to'wí ná' in p'in itu'andi, 'Ótége, oe māap'oe iwe ópichánú,' hedi háa natú waa napúuwi gin iwāyundedá, ón'amí-ákun. Hewānbo pín ta'gedi iwāyū-í' in únkhāy'ā'.

²⁴ Hedān wāytumáa, úvíjūusu'andi i' hāāwí bīndaa'andi ta'gendi bīnhóení' in úvíwāyundedáho', hedáho bīnhóení-áhe'.

²⁵ Hewānbo hāādi úvíjūusu'o' ihaydi, to'wíwí'piye híwó wí'íchaapídi, i-á bīn'owóejé-í, hedānho unbí Tádá oe makówá na'ándi' di unbí t'aywó'di wá' wovāy'owóejé-ídi.

²⁶ Hedi wēn t'owa bīn'owóejépidá, Jōesi Tádá oe makówá na'ándi' di há'to unbí t'aywó'di wovāy'owóejé-í."

Jesus óetsika'yan to'dan ónk'ú' ivi t'óe i'amídi

²⁷ Jerusalem bú' diwāypówá ihaydi i' méesate hay'i ee nats'ú. Iwe naji' ihaydi in owhá' p'ó'dédí'indá in Hudíyoví khuu dāyhá'o'indá hedá wāy-á in Hudíyoví tsonnindá ún'pówá.

²⁸ Indi óetsika'yan, "Hāawinnan uví tsonkhuu úmuu háa bí'o waa bí'amídi? To'dan in ta'gen wónk'ú' ná'i hāāwí ná'amídi?"

²⁹ Jesus-di ovāytú'an, "Nāā-á naadá wá' un wéhpēe tsika wāytsika'yamí, hedi dítú'andá, naadá wāytú'āmí to'wídi in ta'gen dīnk'ú' in ná'i hāāwí dó'amídi.

³⁰ Dítú'an, to'dan John ónk'ú' t'owa ovāyp'ó'p'oe'amídi, ti Jōesi Tádádí háa t'owaqi ónk'ú'?"

³¹ Hedi wí'ná táye dívítumáa, "Jōesi Tádádí John ónk'ú' gin gitú'dáho', Jesus-di dítsikag'o, 'Hedi háadān handi háa John natú' in wí'úvíwāyupí'?"

³² Hewānbo wígitúunpí, 'Towadida' ónk'ú' gin." (In t'owa dāykhunwōeda'dibo há'wāa dítú, gá t'áhkí in t'owa dívíwāyundedān John-dá Jōesi Tádáví tukhe'bi únmuu'in.)

³³ Hediho indi Jesus óetu'an, "Na'indá wíginhanginnáhpí to'wídi ónk'ú' in." Hedi Jesus-di ovāytú'an, "Hedáho', naadi wānbo wá' wíwāytú'amípi to'wídi in ta'gen dīnk'ú' in dó'amídi ná'i hāāwí dó'o'i'."

12

Jesus-di in yá'dāapi'in úuwa áaphāā áyí'ninb'í'gedi ovāytú'an

¹ Jesus-di in tsonnin ná'i háhkangí' in ó'gédí ovāytú'an: "Wí sen i'úuwa'áakhāhsaa, hedi i' nava iphé'ahkhaayan, i' k'uu iwá iphyōāā i' úuwa ip'omap'ee-ígí', hedi wí tewhá tūwā'í-á ik'ú' ivi nava i'áyi'namídi. Hedáhá' i' nava wēn senā' úuwa áaphāā áyí'nin dimuu' in ovāyipyémāgídi wíyá pí'wí nangepiye namāā.

² I' úuwa nap'e'yin dihaydiho wí t'óe'i' i' nava iwepiye óesan hedānho in senā' dāynavapíyé'annindi i' úuwa nayāmu'i' óemāānidi.

³ Hewānbo indi i' t'óe'i' óeyā'di óewhādi, hedi manda'dibo óewāybun.

⁴ Hedi i' sendá wíyá t'óe'i'-á óesan. Indi i-á p'ó'dá óewhādi, hedá jānāki-á óe'an.

⁵ Hedá wíyá t'óe'i'-á óesandi-á óehay. Hedá wāy-á wēn t'óe'indá ovāysan. Wāy wēn in ovāywhādi, wāy-á wēndá ovāyhánú.

⁶ Hedi ivi aydā' únjoekandee, i' isígi'i'. Ná'ího t'ā'gediho in dāynavapíyé'anninb'í'wepiye óesan. Natú, 'Madān navi ay-á dīn'a'geení'.

⁷ Hewānbo indá wé'ge dívíhée'andi dítú, 'Nā'i-ānkun namuu ná'i hāāwí t'áhkí únjoepuwag'o'í'. Jaho áyhájí, hedi ná'i hāāwí nayāmu'i'-á nanb'í'-á gínmuuní'.

⁸ Hediho i' ay óeyā'di óehay, hedi i' nava iwedi óep'égi'."

⁹ Hedi Jesus-di in t'owa ovāytsika'yan, "Hān ná'i nava ivi' únmuu'í' i'amí? Gá namāādā in senā' dāynavapíyé'annin ovāyhāanú-í, ihaydā i' nava-á wāy-á to'wēndá ovāyipyémāānī.

¹⁰ Bīntunnanpí'an ná'i hí' Jōesi Tádáví ta'nin diwe nata'muu'í':

I' k'uu in tewhátehpaa'in dāyjoegi'andi-á,

nāā shānkí natáy'í k'uu tehpaá bé'dí napóe.

¹¹ I' shānkí natsonjí'í gin i'an,

hedi na'in áymú'di dīhá'an."

¹² In Hudíyoví tsonnin dīnhanginná Jesus-á ná'i hí' inb'í'gediho ihée'annin, hedi dida' óepankáyí' in, hewānbo in t'owa dāykhunwōeda'māadi wí'óepanké'pí, hedi iwedi dimāā.

Jesus tax wá'āa i'gedi óetsika'yan

¹³ Tí'úgédí in Hudíyo tsonnindi wēn Pharisee t'owa-á hedá Herod-ví k'ema'indá Jesus-ví'piye ovāypunjōn hāāwí óetsika'yamídi. Dida' óekáyí' in híwó wí'ihí'māapídi.

¹⁴ Hedí ùnpówádí óetu'an, "Háhkandi?, gínhanginná uví hí'-á ta'gen úmuu'in, ɔ'qá t'ähki t'owa handa'ba ovâymaa, háa t'owa dínwánpichaá waa háabo wí'unmuupi, hedího ta'gendá Jôesi Tádávi khuu i'gedá t'owa ovâyhá'o?. Dítu'an, hánnan nanbí tsontun gíntú? Tí híwó namuu in Rome-winbí tsondi Caesar áy-tax-wá'áa-ídí háa joe? Tí gínkhây'á' áywá'áa-í'in háa jói óetsika'yamídi. Dida' é?"

¹⁵ Hebo Jesus ùnhanginná gin óetsika'máadi inbí ánsaaho ta'ge wídâymaa'pí'in, hedího ovâytu'an, "Háadan dítayinde'? Wí denarius chá' dínmá' naa dómúunídí."

¹⁶ Ónmaadi ovâytsika'yan, "To'ví ts'ay-an ná'i chá' eedi ùnk'óe, hedá to'ví kháwá-á?" Óetu'an, "Gá Caesar-ví'innán."

¹⁷ Jesus-di ovâytu'an, "Hedáho?, háäwi Caesar-ví' ùmmu'u Caesar-bá binmä, hedí wá' háäwi Jôesi Tádávi' ùmmu'u-í-a Jôesi Tádá-á binmä." Hedí iví hí'dí báyéki ovâyháa'an.

In Sadducees-di Jesus óetsika'yan in dichuu'in diwáywópúuwí i'gedí

¹⁸ Ná'in Sadducee t'owa Jesus-ví'piye dí'ää, háäwi óetsika'yamídi. (In Sadducees-á dívíwâyunde' in t'owa dichuu'in há'to wíyá diwówápúuwí.)

¹⁹ Indi óetu'an, "Háhkandi?, Moses-di ná'in tsontun dinta'nan: Wí sen áypídibo nachuudi iví kwee wá' ùnwówájídá, i' senbí tí'úu ùnk'hây'á' i' kwee-ádi ikhó'yá-á-í'in, hedánho dán'áyk'w'óeni'ídí i' pá'dâyví kháwá'á' ónhúuwídi.

²⁰ Hebo ginnán napóe: Tsé ihay tí'úuwín sená' diji?. I' shánki páadé'i' ikhó'yá', hebo áypídibo nachuu.

²¹ I' eedi'í-á wá' i' kwee-ádi ikhó'yá', hedí ná'i sen wá' áypídibo-áho nachuu. Hedí i' powage'í-á hanbá ùnpóe.

²² Hedí handa' t'ähki in tsédi diji'in tí'úuwín dínpóe, t'ähki wí'inbo i' kwee-ádi dívíkhó'yá' di wé wé wáno wí ay wídâyso'gepl. T'á'gedá i' kwee-á wá' nachuu.

²³ Ná'in tsé ihay tí'úuwín i' kwee-ádi dikhóhtsaakw'ónwán, hedího dítu'an, owáy t'owa wíyá diwáywópóe ihaydi, to'wívi kwee-an ùnmúuni'?"

²⁴ Jesus-di ovâytu'an, "Gindidán ípedeekw'ó, wí'únhanginnáhpídí Jôesi Tádávi ta'nin háa úntú'nin, hedá wá' wí'únhanginnáhpí Jôesi Tádá-á hánho nakay'in.

²⁵ Owáy in dit'ahánnin t'owa diwáywópóe ihaydi, sená'dá kwiyá'dá há'to wíyá dívíkhó'yá-á-í, gá gindidí in makówáwin t'óepa'aa'in waaginbá dimúunídán.

²⁶ In t'owa dichuu'in diwáywópúuwí i'gedí dítsika'máa, hewánbo bintunnap'án háa Moses-ví ta'nin diwe únta'muu'in in wá'á'í phé'yávi nakoje' ní'gedí ita'nan diwe. Ihaydi Jôesi Tádávi ginnán Moses óehé'e'an: Naa-án omuu Jôesi Tádá,

Abraham-dá Isaac-á Jacob-á inbí Jôesi omuu.

²⁷ Ná'in sená' dichuu wáno ta'gendí diwówáji', gá Jôesi Tádá-á in diwówáji'inbí Jôesi dínmuudán, in dichumuu'inbí-á joe. Hedánkun t'ähki ípedeekw'ó úwíwâyundédi in dichuu'in há'to diwáywópúuwí'in."

In shánki kay'in tsontun

²⁸ Wí sen in Hudíyovi khuu dâyhá'o'in diwedí'i nat'oe dívíhí'máadi, hedí Jesus-di híwó'nin hí' ovâymägi'in ùnhanginná, hedího Jesus-ví'piye namáadi óetsika'yan, "Wé'innan t'ähki Jôesi Tádávi tsontun diwedí in shánki kay'in ùnmuu'?"

²⁹ Jesus-di óetu'an, "Ná'innán in shánki kay'in namuu:

Un Israel t'owa bit'óeyan,

Nanbí Jôesi i' shánki natsonji'i namuu'i' i' wéeda' Jôesi na'ándi' namuu,

³⁰ hedí undá ùnk'hây'á' ná'i shánki natsonji'i' unbí Jôesi ùmmu'u-í-a pín ta'gedí bínsígi-í'in, unbí pí'ná khó'jé-á, unbí háä iwá, unbí ánsaadá, hedá unbí kay t'ähkídá.

³¹ Hedí ná'indá in eedi'in tsontundá namuu:

Háa un wí'bo úwípísígi waagibá

wé'gen t'owa wá' bínsíghúuwí.

Wây-á tsontun ná'in wíjeví shánki hay'in namuu'in wínak'óepí."

³² Ná'i Hudíyovi khuu ovâyhá'o'í'dí Jesus óetu'an, "Háhkandi?, híwó bihé'e'an. In ta'gen namuu untú waa, wéeda' Jôesi na'án, hedí wíyá Jôesi-á wína'ánpí, i'qá'.

³³ Híwó namuu animáa áyhúuwí'in oe méesate eepiye áyphamáa-ídí Jôesi Tádá áymáani'ídí, hedá wíyá háäwi-á áymáani'in. Hebo shánki híwó'nin namuu Jôesi áysígi-í'in nanbí pí'ná khó'jé-á, nanbí hangintandá, nanbí kay t'ähkídá, hedá wá' wây-á t'owa-á áysíghúuwí'in íwípísígi waabá."

³⁴ Jesus ùnhanginná ná'i sendi híwó'di hí' óemägi'in hedí óetu'an, "U-á híyá'áda' útáy unkhây'múunídí Jôesi Tádávi tsonkhuu mánsígi'káyjídí." Hedí iwédi t'ähkídíbo diwóeda'póe Jesus wíyá háäwi óetsika'yamídi.

I' to'wí Jôesi Tádávi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, to'ví ay-an ùmmu'u?

³⁵ Jesus-di i' méesate hay'i ee ovâyhá'odi ovâytu'an, "Heháadan in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in ditú?, i' to'wí Jôesi Tádádi óesogekhâymaa'i? t'owa ovây'aywoenídí David-ví ây iwedí'i'dá' ûnmuu?"

³⁶ I' Yâ'dâa'i P'oewahâadi David óehá'andi David-bo ginnân natú:

Nanbí Sedó Jôesi Tádádi óetu'an naví tsondí hay'i?,

'Naví ko'díngédí ósoge,

hedí uví hânmin dovâyt'aaní hedá uví mange wínkáani.'

³⁷ Ná'i to'wí Jôesi Tádádi óesogekhâymaa'i? t'owa ovây'aywoenídí David-dibo iví tsondí hay'i gin óetu'o'. Gin namuudá hádídanho David-ví ây iwedí'i'dá'mân ûnmúuni?"

Jesus iví khâge'nin itú'an in Hudíyoví khuu dâyhá'o'in waaginbá wídímúunípí

In báyéki t'owa híhchangídí dívít'óeyande Jesus-di ovâyhá'odi.

³⁸ Ovâytu'an, "Ná'in t'owa Hudíyoví khuu dâyhá'o'in dimuu'inbí'wedí bí'âyíngi'an. To whaaqí'in dító'ondi díjî? dâykeeyamídí to'wên dimuu'in, hedá ovâyhi'an t'owadí a'gíndí ovâysengitú'âamí'in i' bú' pingé i'ge díjídí,

³⁹ hedá wá' in Hudíyoví méesate eejé hedá nashánki'eediná? dihaydá in tsonninbí soge eedí dívikw'óení'in dida'.

⁴⁰ Kwiyá? inbí sená? dínchuu'inbí tewhá ovâykweede?, hedáhá? thaa t'âhki dívíjûusu'odi híwó'nin dimuu waagi dívípida'o'. Gin díví'odi Jôesi Tádádi shánki ovâyutuhchânukhâymaa."

Wí kwee iví sen ûnchuu'i-á iví chá' t'âhki Jôesi Tádáví'piye imági

⁴¹ Jesus i' méesate hay'i íve i' chá' phébay nú? isógedí in t'owa inbí chá' dâykuudeqí ovây múnde'. Báyéki in kodít'owa dimuu'indá báyéki dâychá'kuude'.

⁴² Hedí wí kwee iví sen ûnchuu'i sehkanáwo nawówáji'i-á napówadí wíje chá' p'í'in itógi, híyâáda? i' chá' namuu.

⁴³ Hedí Jesus iví khâge'nin iwé'ge'andi ovâytu'an, "Ta'gendi wâytu'âamí, ná'i kwee iví sen ûnchuu'i sehkanáwo nawówáji wânbo i' chá' phébay iwe shánki itógi t'âhki in wé'gen dâykúu'inbí'wedí.

⁴⁴ In wé'gendáho i' chá' dínphade iwedí dívímági, hewânbo ná'i kwee-á báyéki ûnk'óhpi wânbo háyú imáa'i t'âhki itógi – iví wówátsi i'amígi? t'âhki imági."

13

Jesus iví khâge'nin itú'an i' méesate hay'i-á t'owa dâynayukhâymaa

¹ Jesus i' méesate hay'i iwedí napeemân dihaydí, wêe iví khâge'nin diwedí'i'dí óetu'an, "Hâhkandí, námú'dí ná'i sa'wó'dí tewhá náwe nakw'ó'dí, hedá i' sa'wó'dí k'uudí napa'andi-á."

² Jesus-di óetu'an, "Ná'i tewhá he'endi náa nâamúndepí'an. Hewânbo t'âhki há'i-á t'owa dâynayukhâymaa, hedí wêe wânbo wí k'uu há'i tehpaa iwedí wínate'qeeqí'opi."

Jesus-di ovâytu'an báyéki t'óephade na'á'in

³ Jesus i' okú "Olive Okú" gin dâytú'o' eedí napeedí wí'bo isóge, hedí p'ohuuge oná p'ânábo i' méesate hay'i imúnde'. Hedí Peter-á, James-á, John-dá, Andrew-á dí'âadi óetsika'yan,

⁴ "Ti dítu'âamí, hânhay-an ná'i háâwí i'gedí dítu'andi napuwagi'o? Háâ-an nakeepúuwí hedânho gínhanginnánídí háâdí nats'anpúuwí'in?"

⁵ Jesus-di ovâytu'an, "Bí'âyíngi'an to'wídí wânbo piháa wíwovâywâyú'amípídí.

⁶ Báyéki t'owa naví khawá i'gedí diká'âági'o, hedí wí'inbo dítu'uní innânho dimuu i' to'wí Jôesi Tádádi óesoge'i? t'owa ovây'aywoenídí. Gíndídi báyéki t'owa inbí hójo ovâywâyukhâymaa.

⁷ Hewânbo t'owa tsowa dithaa'in háa kayi' dithaa'in dívihánbo? i'gedí ít'oadá, wíwovây'âyíngimáanípí. Nakhây'á? ná'i háâwí napúuwí'in, hewânbo owáy napóe ihaydá i' t'â'ge'i thaa wa'qí wína'âhpi.

⁸ T'owa wêe nangewin dívihánkhâymaa wây-á t'owa wíyá wêe nangewindáqí, hedá nangewin tsonnindá wá? dívihánkhâymaa. Wáyé t'âhki nanan'a'yâpuwagi'o, hedá báyéki dihaapuwagi'o. Hewânbo ná'i háâwí-á wí kwee páadé na'ejehey waagi'ba namuu, wa'qí shánki napuwagi'o.

⁹ Undá wí'bo bí'âyíngi'an. Wovâypankhonkhâymaadá tunjó wháagépiyá wovâyhúuwí, hedí i' Hudíyoví méesate eejé wovâywhâdikhâymaa. Naa omuudí in nangewin p'ó'dédí'inbí'piye hedá wé'gen tsonninbí'piyá wovâyhúuwí, naví'gedí bint'óe'amídí.

¹⁰ Hewânbo wa'dí i' t'â'ge'i thaa napówápídíbo?, Jôesi Tádáví híwó'dí tun t'âhki nange'in t'owa ovây't'óe'amí'in nakhây'á'.

¹¹ Owáy wovâypanhógídi tunjó wháagé wovâykándí, wa' ípówápídíbo wíwovây'âyíngimáanípí háa iwe ítu'uní'in, hewânbo ihaydí i' hí? Jôesi Tádáví wovâte eejé wovâywhâdikhâymaa. Naa omuudí in nangewin p'ó'dédí'inbí'piye hedá wé'aymági'i-áho

ítúuní. Undá wí'bo wí'úvípíhí'khây máapí, í' Yá'dáa'í P'oweahhâdân wovâykhâge'khây máa bínhé'ámídi.

¹² T'owa inbí tí'úuwín páadé'in inbí hânminbí mangepiye ovâykáani ovâyháanú-ídí, hedí in tádá'indá hanbá inbí áy dâykháymáa, hedá in áy-á inbí tádá'in jiyá'inbí'piye divihânsaadi tson diwe ovâykwokháymáa ovâyháanú-ídí.

¹³ Báyéki t'owadi wovây'taykhâdédí'inbí'piye hedá wé'ymáa naví'in íwânpiimuudi, hewânbo in to'wên dívít'ôphadeyââ'annin dichuu pihay, indá ovây'aywoeni."

Jesus-di í' Nahá'dânkant'ôe'iví'gedi ovâytu'an

¹⁴ "Jôesi Tádávi ta'nin diwe Daniel ita'nan í' Nahá'dânkant'ôe'iví'gedi, í' Jôesi Tádávi wânbo ôet'ay'í'. (Bîntunnapí'an, hedí únkháy'â' íka'póewí'in.) Owáy ee únkháy'âhpí'we nawindi bînmú'dí, ihaydáho un Judea nange ikw'ó'nin únkháy'â' oe okú í'piye íjáani'in.

¹⁵ Hedí wí to'wí iví wha'k'ay iwe nají'í' iwedí nawândi wí'únkháy'âhpí' ihayjêe'amí' in í' tewhá ee nats'úunídi wí háäwí wânbo ikâyjídí.

¹⁶ Hedí to'wí nava iwe nají'í-á wí'ibuunípi iví k'éwé'in to wânbo ikâyjídí.

¹⁷ Owáy í' thaa napówa ihaydá, sehkaná in kwiyâ' disâamu'u in hedá in dây'âytsââ'o'indá, gá ingí'-á nakâypuuwídan dijáani'dí.

¹⁸ Úvjúusu'amí ná'í háäwí te'núdí wínapúuwípi,

¹⁹ gá báyéki t'ôephade na'âdân. Jôesi Tádá ná'í nan oepáa ikhíjé waabo t'owa dâyt'ôephadende', hewânbo owáy í' thaa napówa ihaydá shánki báyéki dâyt'ôephadekhây máa, hedí há'to wíyá ha'wáa dâyt'ôepaadé-í.

²⁰ Hewânbo in to'wên Nanbí Sedó Jôesi Tádávi ovâyde'mannin dimuudiho', in t'owa báyéki thaa wí'ovây'tôephadepâkhây máapí, gá imâgídá to'wí wânbo há'to nawówayêenídân.

²¹ "Hedí ihaydá t'owa ditúdáho', 'Bînmú'dí, náäwân nají' í' to'wí Jôesi Tádávi ôesóge'í' t'owa ovây'aywoeni'dí, hedíháa wáy-á ditúdá, 'Oe-ân nají', háa ditú waa wí'úvíwââyú-ípi,

²² gá hójo'in t'owa dikâ'âägi'odân hedí wên ditúni innânho dimuu í' to'wí Jôesi Tádávi ôesóge'í' t'owa ovây'aywoeni'dí, hedá wéndá ditúni Jôesi Tádávi tukhe'mindá dimuu. Ná'in hójo'indá wên pínnán taa-á dâykeeyamí in t'owa ovâyháa'amídi, hedí inbí hójodibo in Jôesi Tádávi ovâyde'mannin in ta'gen namuu'in diwedí ovâyhänge'amí, ho nakodídi.

²³ Undá bí'âyíngi'an. Wâytmáa háäwí t'âhki napúuwí í'gedi wa' napóepídíbo?."

I' to'wí t'âhki t'owagi' na'aypuuyá'í nawáy'â'

²⁴ "Hedí í' thaa naná' dihaydí há'in t'ôephade nahán dihaydí, í' than nakhunpuwagi'o, í' p'ôethay wânbo wínakepuuwípi.

²⁵ In agóyó-á makówáda dijaymú-í, hedá t'âhki oe makówa nasaa'í-á na'a'yápúuwí.

²⁶ Hedí ihaydí in t'owadi naa t'âhki t'owagi' o'aypuuyá'í' omuu'í' okhúwá jáa o'âdi dímmúni, báyéki pínnán kay wóegé hedá sa'wó'di kohthay wóegá o'âä-í.

²⁷ Hedí in makówáwin t'ôepa'aa'in wânbo wídnhanginnáhpí in dovâypunjôeni in dovâyde'mannin ovâywé'ge'amídi p'inpíyedá tsânpiyedá aakonpiyedá thanpiyedá, wéngé t'âhki náä oepáa k'aydí dikw'ó'nin deejedá ovâywé'ge'amí."

Jesus-di wên fig tay í'gedi ihé'e'an háäwí ovâyhá'amídi

²⁸ "Wên fig tay bînmú'dí háäwí ihâhpúuwídi. I' taykhóe'ây na'ohphuupoe'odi nats'antsáwápuwamân dihaydí, únhanginná natá'ânpowa'â'inpi'an.

²⁹ Hedí gindídíba owáy ná'í háäwí í'gedi wây'tôe'an bînmú' ihaydá únhanginnáani púnú' naná'nin naa owáy'âä-ídí, phódi nú' owin waagi namúuni.

³⁰ Ta'gendi wâytmáa, t'âhki in náäwin t'owa há'to dihâqani wa'di ná'í háäwí t'âhki páadé nats'anpoe'opídíbo?.

³¹ Makówa-á hedá oepáa k'aydá t'âhki nakhangi'o, hewânbo naví tunda há'to dínháni."

Hâädi Jesus nawáy'â'in to'wí wânbo wí'únhanginnáhpí

³² "Hewânbo háädi ná'í háäwí napuwagi'o'in to'wí wânbo ta'gendi wí'únhanginnáhpí. In makówáwin t'ôepa'aa'in wânbo wídnhanginnáhpí, hedá naa Jôesi Tádávi ay omuu'í' wânbo-á wídnhanginnáhpí. Jôesi Tádáda'mân únhanginná.

³³ Hedího bikhây'andá bí'âyíngi'an, háädi ná'í háäwí napuwagi'o'in wí'únhanginnáhpídi.

³⁴ Gin waagíba napúuwí: Wí sen iví tewhá ijoe'andi wáy kayí'piye namâädi iví t'ôe'in ovâyk'ú' iví háäwí òn'âyíngi'amídi hedá háa inbí t'ôe dây'amí'indá ovâyjôn, hedí í' phódi áy'í'dí' ôetu'an nakhây múuni'dí. In t'ôe'in wídnhanginnáhpí háädi ná'í sen nawáy'â'in.

³⁵ Ná'í sen waagi'bá naa omuu, hedího ikhây múuni, wí'únhanginnáhpí háädi owáy'â'in — hádêewáy kindi, háa khun pinu'dí, háa hédénpiye, háa nathanpee'â' ihaydí.

³⁶ Úví'âyíngi'anpídá wáy tsikhagipi opówádi íjó'kw'òndibo wâyshaa-í.

³⁷ Háa un wâytu'an waa, t'âhki t'owa-ân hanbá dovâytmáa: Ikhây múuni'in únkháy'â'."

14

Wên hi? dâyk'û? Jesus óekáyíjí

¹ Wa? wíje thaa úntáy in Hudíyoví shánkí'eedi Passover gin dâytú'o'í dínpoewídí, ihaydi i? pává oewáaseepí? dâyk'o?. In owaha? p'ó'dédí'indá hedá in Hudíyoví khuu dâyhá'o'í'indá dâytuwámáa hádídí kaadibo Jesus óekáyí'ín óeháyíjí.

² Dítú, “Náá-á wa?di ná'in shánkí'eedi napoe'o'di wí'ívi'ámipí. Ha?wáa ív'í'andá, wáy ná'in t'owadí na'in díyáá-í.”

Oe Bethany bú'ay Jesus sa?wó nasundi ka?p'oe ón'ewe

³ Ihayháädibá Jesus oe Bethany bú'ay nají, hedí wí sen Simon gin nakháwá'ívi' ihúhuo?, ná'i sendá naphéetaymuuwán. Jesus nahúu'án dihaydí wí kwee wên p'onbay'ay imáadí nats'ú, indá k'uu ts'á'í'di únpa'an hedí wí ka?p'oe “nard” gin dâytú'o'í' únkú'un. Ná'í ka?p'oe-á sa?wó'gí nasun hedá hânho-á nachá'muu. Hedí i? kwee in p'onbay'ay k'áy iháve, hedí ná'í ka?p'oe-á Jesus-ví p'ó'dé ón'ewe.

⁴ Wên t'owa iwe dikw'ó'nin dâymú'di dit'ayji, hedí wí'ná táye dívítumáa, “Háadan ná'í ka?p'oe-á ipede'e'an?

⁵ Powin tágintá (300) thaa t'óe díví'andi wá'áadi nakuhchadee-íwán, háa mađi shánkí wánbo?, hedí i? chá' in sehkanáwó diwówáji'in ováymáaniwán.” Hedí i? kwee-á hânho óetunsúu'an.

⁶ Jesus-di ovâyttú'an, “I? kwee ánpí bin'an. Háadan bint'aymáa? Híwóho sa?wó'gí naa dí'an. ⁷ Häädi wánbo in sehkanáwó diwówáji'in t'owa undáđi únkwo'ni, hedího häädi wánbo náwe hääwí híwó bin'amí'in ída'dá, únkodí bin'amídí. Hewánbo naa-á náwe hánhay wánbo t'áhkí undáđi wí'ochangí'opí.

⁸ Ná'í kwee háytú únkodí ihay i'an. Wa?di in pení ovâykhá'kw'ó'dípídíbo? inb'í'di dâyká'p'oe'ewende?, hedí hanbá í'di naa dí'an wa?di ochuupídíbo?.

⁹ Ta'gendi wáytumáa, wáhhá wánbo ná'in Jôesi Tádávi híwó'di tun ónphadende? eeje náa oepáa k'aydí t'áhkí, háa ná'í kwee i'annin ovây't'óe'amí, iví'gedí díví'ánshaa'áqamídí.”

Judas nahíje Jesus óekú'p'áynídí

¹⁰ Hedí Judas Iscariot, wí in tá'di wíje kháge'nin diwedí'i namuu'í?, in owaha? p'ó'dédí'inb'í'wepiye namáa Jesus óekú'p'áynídí.

¹¹ Hedí ná'in owaha? dit'oe ihaydi t'áhkí dihíhchanpóe, hedí inb'í tun Judas óemági chá' óewá'áa-í'dí. Hedího iwedí Judas itúwámáa hádídí Jesus inb'í mange óekáani'in, häädi únkodí ihaydí.

Jesus-áđi iví kháge'nindáđi dimán i? Passover shánkí'eedi koegi? dâyk'o'í'dí

¹² In Hudíyo dínshánkí'eedipoe'o, i? oewáaseepí? pává dâyk'o'í'. I? páadé'í shánkí'eedi thaa in k'úwá'áy dâyhánúnde?, Passover koegi? gin dâytú'o'í' dâyk'o'í'dí. Hedí Jesus-ví kháge'nindi óetsika'yan, “Wáhää-án na'in gimú-í'in unda? hääwí áykhây'amídí i? Passover koegi? áyk'o'í'dí?”

¹³ Hedí wíjeđi in kháge'nin ovánsan dãn'amídí. Ovântú'an, “Oe Jerusalem bú'piye bápún, hedí wí sen wên p'onbay ihondí'di wovánjay-í. I-áđibá damú-í.

¹⁴ Hedí wáy i-á nats'úndá i? sen iví tewhá únmuu'í? dântú'áqamí, ‘Nanb'í háhkandi'di dítú'an wítsika'yáqamídí, Wé'í íve-an naagi? dínmuu, eewán navi kháge'nindáđi ná'í Passover koegi? áyk'o'í'?”

¹⁵ Hedí i? sendi wí wha'k'ay íve hay'í wovánkeeyamí, hää t'áhkí gintáy'í nakw'óndi. Ee-áho i? koegi? dánkây'amí.”

¹⁶ Hedího in kháge'nin damáadi i? bú? iwe dats'ú, hedí hääwí t'áhkí háa Jesus natú waagibá dánshaa, hedího i? Passover koegi? dánkây'an.

¹⁷ Nakin dihaydi Jesus-á iví kháge'nindáđi i? tewhá eepiye dimáa.

¹⁸ Dihúukw'ón dihaydi Jesus-di ovâyttú'an, “Ta'gendi wáytumáa, wêe un naa-áđi úvíhúujo'in diwedí'í'di naa dikuhpekhâyámáa.”

¹⁹ In kháge'nin diháachanpóe, hedí wí'inbo óetú'an, “Ti naa-án gin dáy'amí? Naa-á há'to?”

²⁰ Jesus-di ovâyttú'an, “Wêe un tá'di wíje iwedí naa-áđi iví pává ná'í sáá iwe ip'óhtóeni'í, i?dán dikuhpekhâyámáa.

²¹ Naa t'áhkí t'owagi? o'aypuyá'í' ochuwagi'o, Jôesi Tádávi ta'nin diwe nata'muu waagi. Hewánbo ná'í to'wí dikuhpekhâyámáa-í-á t'óephadee únpuuí. Shánkí híwó i? sen únpuuíwán na'aypuyápídí.”

Jesus-ví t'á'ge'in kindí'in húukan

²² Dívíhúujo? ihaydi Jesus wí pává iké'di Jôesi Tádá óekú'daa'an, hedáhá? ihávedá iví kháge'nin ovâyamági, hedí ovâyttú'an, “Binhó'gí, ná'í-á navi tú' dínmuu.”

²³ Hedáhá? wên k'édé iké'di wíyá Jôesi Tádá óekú'daa'andi ovâyamági, hedí t'áhkídíbo wí dâysuwá.

²⁴ Heđi ovâytu'an, "Nâ'i-á naví ûnp'oe dînmuu. Naví ûnp'oe-á t'âhkí t'owagi' doncha'gi'o, heđi owáy gin naa dáy'andího Jôesi Tádávi tun imági'i ho ûnpúuwí."

²⁵ Ta'gendi wâytu'máa, há'to wíyá dóméenasu'wá-í owáy Jôesi Tádávi naa dítsondisóge pihay, heđi ihaydá wíyá pi'wí méena waagibá dósuwâkhâymaa."

²⁶ Heđi dâyi'úsukha'wandi i' tewhá iweđi dipee, heđi oe Olive Okú gin dâytu'o' iwepiye dimáa.

Jesus-di Peter óetu'an, "U-á powin untúuni naa wíđítaapi'in"

²⁷ Dimádi Jesus-di ovâytu'an, "Jôesi Tádávi ta'nin diwe ûnta'muu háa i' natú'in, ginnân: 'Naadi i' k'úwá áyi'di' dóháyi, heđi in k'úwá díwíwadegi'o.

Ha'wáabá un únpuwagi'o. Naa díkhe'khâymaađáhá' undá t'âhkídí díjoe'andi úwíwadekhâymaa.

²⁸ Heđi owáy owáywówápoe ihaydá Galilee nangepiye unbí páadé omân."

²⁹ Peter-di óetu'an, "Tobá t'âhkídí wójoe'an wânbo', naadá há'to'."

³⁰ Hewânbo Jesus-di óetu'an, "Nâ'in ta'gendi wítu'âamí: Nâaavi ta'nin diwe ûnta'muu háa i' natú'in, ginnân:

'Naadi i' k'úwá áyi'di' dóháyi, heđi in k'úwá díwíwadegi'o.

Ha'wáabá un únpuwagi'o. Naa díkhe'khâymaađáhá' undá t'âhkídí ná'í khunbo', wí dee sen wa'di wáygin ikinpídibo' u-á powin untúuni naa wíđítaapi'in."

³¹ Hewânbo Peter-di shánki kay'indi óetu'an, "Tobá u-áđi naa díhay wânbo', naa há'to hânhay wânbo otúuni wíwítaapi gin." Heđi t'âhki in wé'gen kháge'nin hanbá ditú.

Jesus oe Gethsemane ijúusu'an

³² Ná'í tay jáa iwe dipówá, Gethsemane gin dâytu'o', heđi Jesus iví kháge'nin itu'an, "Náwe bíkw'o'. Naaáđáhá' undá t'âhkídí o'âamú-í dâyi'úsus'amídí."

³³ Hewânbo Peter-á James-á heđá John-dá i-áđi ovâyho'. Ihaydi khunwóeda'di óemáa heđá iví pí'ná ûnkháapoe.

³⁴ Heđi ovâytu'an, "Naví pi'ná khó'jé hânho otaachanpoe'odi hááwí ochuu-í waa ochaa. Náweho úvítíkhakw'óeni heđá áyíngidi bíkwo'be."

³⁵ Wíyá háy namáadi iwe nange iseewhaadik'ú', heđi ijúusu'an ná'in nats'anpuwagi'o'in wí'ûnpúuwípi, nakodidáho'.

³⁶ Ginnân ijúusu'an: "Naví Tádá, u-á háá t'âhki úkodi bi'amídí. In t'óephade donkhâymaa'in naa oda' dínjáa'amí'ine. Hewânbo tobá napúuwí háa u-á undá' waa, háa naa oda' waagá joe."

³⁷ Heđi in poje kháge'nin dikw'ón diwepiye nawáymaađi dijókhawákw'ón di ovâymu', heđi ovâyjóhsandi Peter óetu'an, "Simon, háađan unjókha? Ti wí háy táhki wânbo wí'úkodipi'an áyíngidi unchanidí?

³⁸ Áyíngidi bíkwo'be heđá bíjúusu'an, heđânho wovâytayinde' ihaydi híwóhpi wí'úv'amípi. Pin ta'gedi híwó úv'amí'in ída', hewânbo unbí tú'dá wí'ikaypi."

³⁹ Heđáhá' nawáymaađi háa hânhay ijúusu'an waagibá wíyá ijúusu'an.

⁴⁰ Heđi iví kháge'ninbi'wepiye nawáy'áđi wíyá ovâyjóhshaa, hânho dikayhándi, heđi wíđínhanginnáhpí háa óetu'amí'in.

⁴¹ Heđi powíngi' ijúusu'andi nawáy'áđi ovâytu'an, "Ti wa'di jíó'kw'ó heđá úvıkayhanwówá'o'? Hâhaydá'dibo'" Ihaydiho naná. Náa-á to'wíđi in t'aywóhkanninbí mänge dikáani naa, t'âhki t'owagi' o'aypuyá'i' omuu'i'.

⁴² Bíwínú, gimú-ího'. Binmú'di, i' díku'p'égi'i ho napówá."

Jesus óepankê'

⁴³ Wa'di ihí'máa ihaydi Judas napówá, i-á wêe in tá'di wíje kháge'nin diwedi'i'wá namuu. Báyéki wáy-á t'owa i-áđi diji'. In owaha' p'ó'déđi'indá heđá in Hudi'yovi kuu dâyhá'o'indá heđá in Hudi'yovi tsonnindá ná'in t'owa ovâysan tsijó phá'-á phé-á wógeé.

⁴⁴ Dipówápidibo Judas, i' Jesus óeku'p'égi'i'di ho ovâytu'an in t'owa, "T' sen dóp'ohsáákhâymaa'i-áho i' namuu. Binpankáyji heđi áyíngidi bínhúuwí."

⁴⁵ Heđi Judas wesebo Jesus-ví'piye namáadi óetu'an, "Hâhkandi'," heđi óep'ohsáá,

⁴⁶ heđi in t'owadi Jesus óeyá'di óepanho'.

⁴⁷ Wí Jesus-ví kháge'di' iwe nú' nawindi iví tsijó phá' iwihahkê'di i' owaha' p'ó'déđi'wí t'óe'i' p'ó'dé óewháđi, heđi iví oje he'yinbo ónt'ó'ts'á'.

⁴⁸ Heđi Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "Háađan tsijó phá'-áđi phé-áđi ikhehpówá dípankáyjidi wí jánákikandi' omuu waabá?

⁴⁹ Thamuwaađi i' méesate hay'i ee naa undáđi oji' wâyhá'odi, heđi wíđipankê'pí. Hewânbo náa-á gin úv'ó', háa Jôesi Tádávi ta'nin diwe ûntú' waa napúuwíđi."

⁵⁰ Heđi t'âhki iví kháge'nindi óejoe'andi dijân.

51-52 Wí e'nú wá? wên aa ts'ä?indá? na'aamuđi Jesus únwójeji?, heđi in t'owađi óeyâ?, hewânbo najândi in aadq' dinjoepóe.

In Hudíyo tunjowa'di Jesus ivi'gedi óetsika'máa

53 Jesus i' owha? shánki p'ó'déđi'vi'piye óeho?. Eeba in wé'gen p'ó'déđi'in owha'-á, in tsonnindá, in Hudíyovi khuu dâyhá'o'indá dívíwé'ge'an.

54 Jesus óehon dihayđi Peter-á t'úgá kayi'diđibo-á nawóemän, heđi i' p'ó'déđi' owha'vi tewhá tehpaá búge nats'ú, heđi in sundado áyi'nindádi isóge isúwá'amíđi ee naphaa iwe.

55 Oe íve in owha'-ádi heđá in tunjowa' dimuu'indádi dâytwámáa wi to'wí híwóhpí Jesus-ivi'gedi ihée'amíđi, heđânho Jesus óeháyjídí, hewânbo wíđâyshaapí.

56 Báyéki t'owa ivi'gedi dívihójo'an, hewânbo handá' wíđitúhpí.

57-58 Ihayđi wên hójo'in dívíwínúđi ginnân ditú: "Git'oe natúđi, 'Ná'i méesate hay'i t'owa dâytege'i dónayúkhâymaa, heđi poje thaa iwe wiyá méesate t'owa dâyk'ú'pí' naa dótegegi'o."

59 Hewânbo ná'in t'owa wânbo wí'inbo handá' wíđitú'pí.

60 Heđáhá' i' owha' p'ó'déđi' in t'owa t'áhkívi páadépiye iwínúđi Jesus óetsika'yan, "Ti háabo wí'untúunípi'an ná'i háäwi indi wónchänunde' i'gedi?"

61 Hebo Jesus-á tunginpi nawindi háabo wí'óetu'anpi. Wiyá i' owha' p'ó'déđi'di óetsika'yan, "Ti ụ-än unmuu i' to'wí Jōesi Tádáđi óesóge'i' t'owa ovây'aywoeníđi? Ti ụ-än i' äy'a'ginmä'ivi ay unmuu?"

62 Jesus natú, "Naa-änkun omuu, heđi un t'áhkíđi dípuwákhâymaa naa, t'áhkí t'owagi' o'aypuýä'i' o'ándi i' to'wí t'áhkí kay imáa'ivi ko'đingéđi. Heđá makówáđi okhúwá jáadi o'áđi dípuwákhâymaa."

63 Há'wáagi Jesus natúđi i' owha' p'ó'déđi' ivi k'éwé'in to isíve, in t'owađi óemúuníđi nat'ay'in, heđi natú, "Wây-á to'wên wígintáypi ivi'gedi dívihée'amíđi.

64 Háa natú'in it'oe'pí'an. Natú i-á Nanbí Sedó Jōesi Tádá waa'gí'ba namuu. Hännan ída' äy'amí'in?" T'áhkíđibo ditú, "Gá óeháyjí-än, híwóhpí äyshaadi."

65 Heđi wéndi Jesus óe'ohphay, heđi óetsíwhi'andi óemahpuđi óetu'an, "Dítu'an to'đan wóemahpuú'in." Heđi in méesatewin sundadođi óeyâ'di háyânbo óemapháve.

Peter-di ovâytu'an Jesus wí'óetaapí'in

66-67 Peter oe áagé i' tewhá tehpaá búgebo wa'đi naji?, heđi wí a'yú i' owha' p'ó'déđi'vi t'óe'i namuu'i Peter-vi'we napówáđi óemú' isúwá'odí, heđi óedamúndedi óetu'an, "Ú' wá? Jesus Nazareth-wi-ádi unjiwän."

68 Hewânbo Peter natú, "Joe, naa-á joe. Naa wí'oka'póya'pí háäwi i'gedi bihi'máa'in." Heđi iweđi napeđi in tehpaá phóđi nú'piye namáa.

69 I' a'yúđi wiyá óemú?, heđi in iwe diwinnin ovâytu'an, "Ná'i sen in Jesus-vi'in di-weđi'i'ba namuu."

70 Hebo Peter wiyá natú, "Naa-á joe." Háy napóe ihayđi in diwin diweđi wí to'wíđi Peter óetu'an, "Ta'gendi ụ-á Galílee-wibá unmuuđibo Jesus-áđibá unjiwän."

71 Peter natú, "Jōesi Tádáđi dítuhchäñú-i ta'ge dâyhí'máapíđi. Há'i sen ivi'gedi úvhi'máa'i-á wíđótaapí."

72 Ihayđibá wesebo wí dee sen ikin. Heđi Peter ún'ánpówá háa Jesus-di hánwaa óetu'annin: "Wa' i' dee sen wáygín ikinpíđibo?, ụ-á powin untúuní naa wíđítaapí'in." Heđi Peter hânho isíhtä.

15

Jesus-á Pilate-vi'piye óetsondiwekán

1 Wa'déedi nanân dihayđi in owha' p'ó'déđi'indá, in tsonnindá, in Hudíyovi khuu dâyhá'o'indá heđá t'áhkí in tunjowa' dimuu'indá dívíwé'ge'an háa díví'amí i'gedi dívihée'amíđi. Heđi Jesus óewhi'andi iweđi óeho'đi Pilate-vi mange óekán.

2 Pilate-di Jesús óetsika'yan, "Ti ụ-á in Hudíyovi tsondi hay'i unmuu?" Jesus-di óetu'an, "Háa ụ'bo untú waa."

3 Heđi in owha' p'ó'déđi'indi báyéki híwóhpí? Jesus ónchänunde'.

4 Heđáhá? Pilate-di wiyá óetsika'yan, "Ti háabo wí'untungi'opi'an? Ti ná'i báyéki híwóhpí ụ' wónchänundedi wí'unt'oe'pí'an?"

5 Hebo Jesus-á wa'đi háabo wínatúhpí, heđi Pilate óeháa'an.

Jesus óeháyjí, hewânbo Barabbas-á óema'p'áđi

6 Paayo waagi ná'i Passover shánki'eedi dinnân dihayđi, wí wêe pan Pilate-di óema'p'áđinde', to'wí in t'owa dida'i'.

7 Wí sen Barabbas gin nakháwä'i-ádi wây-á sená'dáđi dipankw'ó, indá i' bú' iwe'in t'owa ovây'te'ya'nandi in p'ó'déđi'inbí'piye dívihánsaa, heđi ihayđi dâyt'owat'ahánú.

8 In t'owa Pilate-ví nú?piye dívíhádi óedaa'amídí ovây'amídí paayo waa i'o waa.

9 Pilate-di ovâytsika'yan, "Ti ná'i Jesus wâyma?p'áädi-i'in ída?, un Hudíyoví tsondi hay'i únmuu'í?"

10 Ha'wâa Pilate natú gá ûnhanginnândân in owha? p'ó'dédí'indi Jesus óéthúumáadibo iví'we óemangekännin.

11 Hewânbo in owha? p'ó'dédí'indi in t'owa báyéki ovâyhée'an Pilate óedaa'amídí Barabbas-ân óema?p'áädi-ídi, Jesus-á joe.

12 Heđiho Pilate-di wíyá in t'owa ovâytsika'yan, "Heđi hânnan dó'amí ná'í, i' bínkháy'á'de'í Hudíyoví tsondi hay'í gin?"

13 In t'owa dívítuwínú, "Wên phé'win deedi nât'óhtägek'u'ím"

14 Pilate-di ovâytsika'yan, "Háadan gin dó'amí? Háawin t'aywó'ninnan i'an?" Indá shánká dívítuwínú, "Phé'win deedi nât'óhtägek'u'ím"

15 Pilate nada? in t'owa ovâyhihchannamí'in, heđiho Barabbas óema?p'áädi. Ihaydá natsonpóe Jesus óewhâñí'in, heđi in sundađoví mange óe joe'an phé'win deedi óet'óhtägek'úuwídi.

In sundađodi Jesus óejänáki'an

16 Páadé Jesus ee Pilate-ví tunjó tewhá tehpaá búge óets'úde, heđi in wé'gen sundađo t'ähki ovâywe'getu'an.

17 Heđi wên p'í tsáawá'in k'ewé'in to óetógi, tsondi hay'ívi aa waagi'ba namuu'in, heđá wên wáähkân dây'ophídé'annindá óep'óhtógi.

18 Heđi óejänáksengitú'andi óetu'an, "Hân un'ân, Hudíyoví tsondi hay'í unmuu'í?"

19 Heđi háyânbo p'ó'dé óewhá? wên phéđi, heđá óe'ohphayde?, heđá dívídege'dikw'óe'ódi óe'a'gin waa-á díví'an.

20 Óesúugímáadi dívíbowa ihaydi, in p'í tsáawá'in to óep'áđidi ivínda óewáytógi. Ihaydáhá? iweđi óeho? phé'win deedi óet'óhtägek'úuwídi.

Jesus phé'win deedi óet'óhtägek'ú'

21 Ihaydíbá wí sen Simon gin nakháwá'í? oe nava iweđi i' bú? eepiye na'á. I-á Cyrene bú'wi namuu, heđi Alexander-áđi Rufus-áđi iví ây únmuu. In sundađodi ná'í sen óekaygi'an Jesus-ví phé'win ónhúuwídi,

22 heđi Jesus in okú Golgotha gin dâytú'o? iwe óeho?. (Ná'in tun Golgotha-á "p'óhkhúbay" ginnân namuu.)

23 Heđi wí méena-áđi ná'í woe myrrh gin dâytú'o'í-áđi dawóemuu'í? óemági, hewânbo wí'isuwápi.

24-25 Héđéndí whänu iwe naná phé'win deedi óet'óhtägek'ú' ihaydi. In sundađo-á díví'aywan iví aa dívíweje-ídi.

26 Heđi wên phéphá'ay phé'win kw'áye dâyt'í'k'ú? eedi háäwí dâyta'nan in t'owa dínhanginnánandi háäwí'í'gedi óetuhchänunde'in. "In Hudíyoví tsondi hay'í?" gin dâyta'nan.

27 Heđi wên wíje sänmin wá' i-áđi ovânt'óhtägek'ú', i' wêe ko'dingéđi, i' wêe-á yá'mängéda.

28 Heđiho gin napóe háa Jóesi Tádávi ta'nin diwe únta'muu waa:

"I-á wá? wí jänákikandi-ân namuu" gin t'owa ditúni.

29 Heđi in t'owa diphade'nin dívíp'ónwáđá'o? óeháachannamídi, heđá t'ámägá óetumáa. Ditú, "U-ân ná'í méesate hay'í nânayukhâyámáawân, heđi poje thaa iwebo wíyá nâakuhkhâyámáawân.

30 Nää-á wí'bo ópi'aywon, há'in phé'win diweđi ówhanbe."

31 In owha? p'ó'dédí'indáđi heđá in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indáđi wá? Jesus ónp'áhkaadi ditú, "Wé'gen t'owa-áho i'đi ovây'aywonde?, hewânbo wí'bo-á ipi'aywoenídi wí'únkodipi.

32 Ná'í sendá i' to'wí Jóesi Tádáđi óesóge'í? t'owa ovây'aywoenídi namuudáho?, heđá Israel nangewí tsondi hay'í-á namuudáho?, i-á únkhây'á? há'in phé'win diweđi nawáani'in âymúunídi, heđânho iví'piye íwíwäyú-ídi." Heđi in wíje i-áđi phé'win deedi dawhí'k'óe'indá wá? óejänákítumáa.

Jesus nachuu

33 Taagepiye naná? dihaydi i'ge t'ähki nakhunpóe thí'bedi poje puwahay.

34 Heđi poje iwe napóe ihaydi, kaygibo Jesus Hudíyoví tundi natú, "Eloi, Eloi, lama sabachthani?" (Ná'í hí-á ginnân namuu: Naví Jóesi, naví Jóesi, háadan djoe'an?)

35 Wên t'owa nú? diwinnin háa natú waa dit'oe, heđi ditú, "Bit'óeyan, Elijah óekháy'á'de'."

36 Wí to'wí í'ää wên háäwên nap'ohsaadee'in ikáyídi, heđi wí méena ojohay'í iwe ip'óhtógiđi wên poesú hay'in diweđi óntege ip'ohúnídi, heđi natú, "Áymúni tígú Elijah ná'ää-i ná'in phé'win diweđi óewáave-ídi."

37 Heđi Jesus kaygi itúwínúdi t'á'gedi ihâa'an.

³⁸ Ihaydíbá in aa nakhaaná'nin i' méesate hay'i khó'jé nawhi'wonnin nasivedee, kw'áydíbo áagéhay pínu-á nasivedee.

³⁹ Heđi i' sundado p'ó'déđi' Jesus-ví páadépiye nawindi háđíđi' Jesus nachuu'in imú', heđi natú, "Ta'gendi ná'i sendá Jôesi Tádávi ay únmuu."

⁴⁰ Wên kwiyá' wá' iwe diji', indá háy kayi' diweđi dâymúnde'. Ná'in poje dikháwă Salome-á, Mary-á (i-á Magdala bú'wi namuu), heđá wiyá wêe Mary-á (i-á Joses-á heđá James i' tí'úugé'i-á inbí jíyá dânmuu).

⁴¹ Ná'in poje kwiyá' Jesus-áđi dimändi óekhâge'máa wa'đi oe Galilee naji' ihayđi, heđi ná'indá i-áđi wây-á kwiyá'dáđi Galilee-đi Jerusalem-piye wé'ge di'ăă.

Jesus t'owápho ee óetógi

⁴²⁻⁴³ Ihay thaa-á in Hudíyo dívikhây'o', gá wiyá tháwándá kaykhanwówá thaa nanáanídân. Heđi nakinpuwamân dihayđi wí sen Joseph gin nakháwă'i napówá, i-á Arimathea bú'wi namuu, in tunjowa' diweđi'i' bábá namuu heđá na'a'ginmuu, heđi natsíkhaji' Jôesi Tádáđi óesóege-íđi i' to'wí t'owa ovây'aywoeni'i'. Wesebo khunwóeda'ginpíđi Pilate-ví'piye namáa i' pení óedaa'amíđi.

⁴⁴ Jesus hó nachuu'in Pilate nat'oeđi hânho óeháa'an, heđi in sundadóvi p'ó'déđi' óetsika'yan háa ta'gendi Jesus nachuu'in háa joe.

⁴⁵ Óetu'an nachuu-ákun, heđiho Joseph i' pení óehúuwi'in óemăgi.

⁴⁶ Heđi Joseph wên aa ts'ă'in ikumă, heđi i' pení in phé'win diweđi óewáveđi in aadı óe'ánnan. Heđáhá' i' pení wí t'owápho dâykíđi iwe óetógi, heđi wí k'uu hay'i' i' pho iwe itidísóge.

⁴⁷ Mary Magdalene-dá, heđá wiyá Mary, i' Joses-ví jíyá unmuu'i-á, dânmú' wáyge Jesus óek'ú'in.

16

Jesus nawáywówápóe

¹ I' kaykhanwówá thaa naphade ihayđi Salome-á, Mary Magdalene-dá, heđá wiyá Mary, i-á James-ví jíyá únmuu'i-á, wí sa'wó nasundi' woe dâykumă, Jesus óe'ăăyú-íđi.

² Dumíngu iwe hédéndi hé'đibo nathanpee'ă' ihayđi, i' t'owápho eepiye dimăă.

³ Wa' dimân dihayđi wí'ná táye dívítsika'máa, "To'đan i' k'uu dínhânge'amí i' t'owápho iweđi?" (Ná'i k'uu-á íwiwo hay'i namuu.)

⁴ Heđi dívíbéđi i' k'uu ho nahângemuđi dâymú'.

⁵ Heđiho dits'ú ee t'owápho ee, heđi wí e'nú wên ts'ă'in to whaadi'in nato'ondi ko'đingéđi na'ândi óemú', heđi ovâyphíhăă.

⁶ Hebo i'đi ovâytu'an, "Wí'íkhnwóeda'ípi. Jesus oe Nazareth-wi bintu'wámáa, i' phé'win deedi óet'óhtágek'ú'i', hebo i-á náa wína'ánpí, i-á nawáywówápóe. Binmú'dí háă óek'ú' iwe.

⁷ Bípún, Peter-á in wé'gen khâge'nindá bintu'ăámí, 'Jesus unbí páadé oe Galilee-piye namân, heđi iwe bínmúuni, háa wovâytu'an waa.' "

⁸ Heđi i' t'owápho iweđi dipeedi dijân, ovâyphíhăđi dithathapoe'o. Hânho dikhnwóeda'đi to'wí wânbo háabo wíđâytu'anpi. *

Mary Magdalene-di Jesus óemú'

⁹ Dumíngu naná' diwe Jesus nawáywówápóe ihayđi, Mary Magdalene-bí'piye páadé ipikeeyan. Ná'i kwee-á namuu i' Jesus-di in tsé ihay yá'dáapi'in p'oe'wáqhăă ónkhehpiye'i'.

¹⁰ Heđi Mary namăadi Jesus-ví k'tema'in dibo'aadı heđá diséejidi ovâyshaa, heđi háa únpo'e'in ovây't'óe'an.

¹¹ Hewânbo Jesus nawáywówápóedí Mary-đi óemú'in dit'oeđi wíđívíwâyupí.

Wíjeđi Jesus óemú'

¹² Jesus piháa únchăđi wên wíjeví'piye ipikeeyan, indá Jerusalem bú'đi i' nava iwepiye dapeemân.

¹³ In wíje i' bú'piye dânwáybun, heđi háa dânmú' waa in wé'gen Jesus-ví khâge'nin ovây't'óe'an, hewânbo wíđívíwâyupí.

Jesus-ví tá'đi wêe khâge'nindi óemú'

¹⁴ Tí'úugéđi in tá'đi wêe khâge'nin dívíhújo' ihayđi Jesus inbí'piye wiyá ipikeeyan, heđi wâyupí'indá p'óhkây'indá dimuudi ovây't'e'yan, in to'wéndi nawáywówápóe'in óemú'in wí'ovâywâyundepíđi.

¹⁵ Heđáhá' ovâytu'an, "Ja' náa oepáa k'ayđi t'ăhkí bípún, heđá t'owa t'ăhkă Jôesi Tádávi híwó'di tun bintunphaadé-l.

* 16:8 Ná'i hi' náa 9-20 nata'muu'i-á i' shánkí hehăăwi Mark-ví ta'đi ginkw'ó' deeye wínata'muupi.

¹⁶ T'ähkí to'wên díwíwáyunde'indá heḑá ovâyp'ó'p'oe'annindá ovây'aywoení. Hewänbo to'wên díwíwáyundepí'indá ovâyuhchänukhâymaa.

¹⁷ In díwíwáyunde'in naadi dovâyk'úuwí ná'i pínán t'ôe dâ'y'amídí: In yä'dâapí'in p'oewaaḥḥa t'owavi'wedi dâykhehpeeyé-í, heḑá piháawi tundá dívíhée'amí.

¹⁸ Dí'ânpídíbo dâypä'yuhógidi, háa ḥäwí nakhe't'ôe'i dâysuwäḑi, há'to háabo dipúuwí; heḑá inbí mandí in t'owa dihay'indá ovâyṭägedi, indá dihehkháapúuwí."

Jesus makówápiye napee

¹⁹ Heḑi Jesus í' shánkí natsonji'i'ḑi ovâyí'bowa ihayḑi, makówápiye napee, heḑi Jôesi Tádávi ko'ḑíngéḑi isóge.

²⁰ Iví khäge'nin iweḑi dimää t'owa wäḥḥä t'ähkí iví tun ovây't'ôekanhúuwídí, heḑi Jôesi Tádáḑi ovâykhäge'nan, heḑi í' pínán t'ôe napoe'o'i'ḑi in t'owa ovâykeeyan ta'ge dívíhí'máa'in.

I Híwó'di Tun Jesus Christ-Ví'gedi Luke Ita'nandi'

1-2 Híwó'di k'ema Theophilus: Báyéki t'owa háa dínkodi waa dáyatanan t'áhkí i' hááwí wáy wén nanbí t'í'uwin páadé'in páadé iwedíbo dáy mú'í. I'gedá na'in dítu'an, hedí áyíngídi háa dáy mú' waa dáyta'nan.

3 Naa wá' hááwí páadé iwedíbo nakodípóe'i' áyíngídi dónuwá, hedí naa ochanpóe híwó namúuní'in ugi' dótá'namídí ná'i hááwí háa napóe waagi.

4 Naa gin waagi dáy'o' hedánho úkodíhanginnánídí i' hááwí Jesus-ví'gedí wóhéá'andi' ta'gen namuu'in.

John i' p'ó'p'oekandi na'aypuyági'o

5 Herod oe Judea nange natsonnán dihaydi, wí owhá' Zecharias gin nakháwá'i na'án. I-á'dí wáy-á owhá-á'dí wé'ge dívít'óemáa, indá Abijah-ví t'owa dimuu. Zechariah-ví kwee-á Elizabeth gin únkháwá, hedí i' wá' wí owhá'ví ay únmuu.

6 Zechariah-á'dí iví kwee-á'dí inbí wówátsi ta'ge dánhon háa Jóesi Tádá nada' waagibá. Áyíngídi Jóesi Tádá'ví tsontun dán'a'gindo' hedá háa Jóesi Tádá natsonpóe waagibá dán'an.

7 Hebo Elizabeth-á áyí' namuudi wídán'ay'ánpi, hedá náá-á kwijó-á sedó-á dapaa.

8 In Zechariah-ínbí thaa dínpóe dívít'óe'amídí, hedího Zechariah-á Jóesi Tádá'gí' iví owhá' t'óe i'o'.

9 In owhá' dáykháwáwhahónde' dáyde'mamídí to'wí Nanbí Sedó Jóesiví méesate hay'i pingewi íve iwe nats'úuní'i', i' sa'wó nasundi' hááwí iphaháanú-ídi. Hedí náá Zechariah-ví kháwá' ónwhahké', hedího nats'ú.

10 Ee íve i' eeyáá'o' ihaydíbá oe já'wé báyéki t'owa-á dívít'úusu'o'.

11 Tsíkhagipi i' máasa ko'díngedí i' eeyáá nachá' diwe wí makówáwi t'óepa'aa'i' Jóesi Tádá'chariah-á'dí iví kwee-á'dí dí óesandi' nakwinudee.

12 Zechariah óepíháá i' makówáwi t'óepa'aa'i' óemú'dí, hedí khunwóeda'dí óemáa.

13 Hewánbo i' makówáwi t'óepa'aa'i' dí óetu'an, "Zechariah, wí'únkhunwóeda'ípi. Jóesi Tádá'dí uví júusu wónsígí'an. Elizabeth uví kwee úmuu'i' wí enúkáy i'ayyamí, hedí John gin náakháwá'ní.

14 Owá na'aypuyá ihaydi báyéki híhchan uví' úmúuní, hedá báyéki wáy-á t'owa wá' díhíhchanpúuwí.

15 I-á Jóesi Tádá'ví he'ennin sená' diwedí'i' namúuní. I-á wí'únkháwá'áhpí iméenasúuwá-í'in háa wiyá hááwí naháapúuwí'i-á, hedí nats'an'aypuyá'díbo i' Yá'dáa'i' P'owéwáaháá pín ta'gedí imá've-í.

16 I'dá báyéki in Israel-win t'owa inbí Jóesi i' shánkí natsonji'i' namuu'iví'piye' óváywáyamá'í.

17 Uví ay-á iví pí'ná khor'jé i' Yá'dáa'i' P'owéwáaháá imá've-í, Elijah-dí iví pí'ná khor'jé óemáa waabá, hedá Elijah waabá-á natúkháy-í. I-á Nanbí Sedó'gí' napáadémú-í Nanbí Sedó'ví tun wóegé, hedá tádá'indá óváykháge'nami inbí áyáá-á wiyá dáysígí-ídi, hedá in dí'tóeyanháhpí'indá ánshaa-á óvaymááni hedánho in to'wén inbí wówátsi ta'ge dáyhonnin waaginbá dimúunídi. I'dí in t'owa óváykhá'ámí hedánho i' shánkí natsonji'i' óesígí'amídí' gin i' makówáwi t'óepa'aa'i' dí Zechariah óetu'an.

18 Zechariah-dí i' makówáwi t'óepa'aa'i' óetu'an, "Hebo hándídan ta'gendi dínhanginnáani ná'i untú'i' napúuwí'in? Naa ho sedó omuu, naví kwee-á wá' hángo kwijó dínmuu."

19 I' makówáwi t'óepa'aa'i' dí óetu'an, "Naa Gabriel-án omuu. Naa háá'dí wánbo t'áhkí Jóesi Tádá'dí nú' owín. I'dá'nkun naa dísan wíhéé'amídí hedá ná'i híwó'dí tun wínmá'ídi.

20 Híwó' ót'óeyan. Híwó naná' dihaydi háa naa otú waa napúuwí. Hewánbo ú-á ná'i wítu'andi' wíwíwáyupídího tunpí' unpúuwí, i' ay na'aypuyá pihay."

21 Oe já'wé in t'owá'dí Zechariah wa'dí óetsikha'máa, hedí dívítumáa, "Heháadan thaa t'áhkí óeho' i' méesate ívedi napee-ídi?"

22 Hedí napee ihaydá wí'únhi'kodípí, hedího' in t'owa dínhanginpóe wí hááwí únkeepóe'i' i' méesate íve imú'in. Tunpí' najoekandeedí iví mandího óváyhéé'an.

23 Wí háyú thaa naphade ihaydi iví owhá'wí t'óe únbo'wandi iví'piye iweeho'.

24 Wí háyú jáadi naphade ihaydá Zechariah-ví kwee únsáhpóe, i' makówáwi t'óepa'aa'i' dí óetu'an waa, hedí p'ánú p'óe iví k'aygídi wínapéepí.

25 Hedí natú, "Nanbí Sedó Jóesi Tádá'dí naagí' ná'í dín'an. Nábaa t'óediwán naa-á'dí híwó'dí namuu. Naa owóeda'wán wídáy'ájohpídi, hewánbo náá-á naví wóeda' dínjáa'an."

Mary óetu'an nasáhpúuwí'in hedá iví ay-á i' aywóndí namúuní'indá

26 Elizabeth sí p'óe nasáamuú ihaydi Jóesi Tádá'dí wí makówáwi t'óepa'aa'i' Gabriel gin nakháwá'í' óesan i' bú'ay Nazareth gin dáytu'o' iwepiye, oe Galilee nange naná' diwe.

²⁷ Wí khóhtsaapí? a'yú Mary gin nakháwá?ívi?piye Gabriel óesan. Mary-ádi wí sen Joseph-ádi dakhóhtsaatunpá?án, hedí Joseph-á David-ví áy iwedi?í?bá namuu.

²⁸ Hedí Gabriel-di ná?i sengitundi Mary óejay: "Híhchandibo unnúmúni ú Jôesi Tádádí hânho wóesígi?i. Jôesi Tádá-á ú-ádi nají?."

²⁹ Mary ná?in nat'oe ihaydi háa í'ánshaa?ámí?in wí?ishaapí, hedí napitú, "Hângúba ná?i sengitun natunda??"

³⁰ Hedí í? makówáwi t'óepá?áa?í?di óetu?an, "Mary, wí?unkhunwóeda?ípi. Jôesi Tádádí wóesígi?in wónkeekankháymáa.

³¹ Ót'óeyan, ú-á unsáhpúuwi, hedí wí enúkáy bí?ayyamí, í-á Jesus gin náakháyá?ní.

³² Í-á báyéki hay?i namúuni, hedí í? shánki kw'áye?i namuu?í?di óetu?áamí 'Navi ay unmuu' gin, hedí Nanbí Sedó Jôesi Tádádíba tsondi hay?i óesóege-í, ívi hehájáwi thehtáy pahpáa David-á tsondi hay?i namuu waagibá.

³³ Í?dá hánhay wánbo t'áhkí in Israel t'owawí tsondi dínmuuni. Ívi tsonkhuu-á há?to hánhay wánbo únháani."

³⁴ Mary-di í? makówáwi t'óepá?áa?í? óetsika?yan, "Hândidan ná?i napúuwi wa?di wí sendádi wó?thaapídi?"

³⁵ Í? makówáwi t'óepá?áa?í?di óetu?an, "Í? Yá?dáa?i P'oweahháa úwáani, hedí í shánki kw'áye?i namuu?í?di ívi pinnándí wóetáagé-í, hedího í ay shánki yá?dáa?i bí?ayyandi? Jôesi Tádávi ay gin óetu?áamí.

³⁶ Uví maatu?i Elizabeth wá? sí p'óe nasáamu tobá ho nakwijópaa wánbo?, hedí wí enúkáy í'ayyamí, tobáháa áypi? namuu gin t'owa dí?án wánbo?.

³⁷ Jôesi Tádá-á háá t'áhkí únkodí."

³⁸ Mary-di óetu?an, "Naa Nanbí Sedó Jôesi Táavi t'óe?i? omuu. Oda? háá t'áhkí untú?i naa dínpuuwi?in." Ihaydiho? í makówáwi t'óepá?áa?í?di óejoe?an.

Mary oe Elizabeth-ví?piye namáa

³⁹ Wí háyú thaa ihaydi Mary ikháy?andi wí bú?ay iwepiye iwánáho?, í? bú?-á oe Judea nange na?okúná? ní?ge nak'óe.

⁴⁰ Zechariah-ví tewhá iwepiye namáa, hedí nats'úndi Elizabeth óesengitú?an.

⁴¹ Elizabeth-á Mary-ví sengitun nat'oe ihaydi í? ay ívi seephoge imáa?i? í?á'yá?nan. Elizabeth í? Yá?dáa?i P'oweahháa pín ta?gedi imáadi kaygi natú,

⁴² "Jôesi Tádáda ugi? híwó?di hááwi wón?an, shánki híwó wánbo t'áhkí in wé?gen kwiyá?gi?í?wí?wedi, hedá wá? í? to?wí ú?aypyági?o?i híwó?bá ón?amí.

⁴³ Ú-á Nanbí Sedóví jiyá unmuu, hedího háadan ná?i hááwi hay?i naa dínpuuwi naví? unpuwá?áadi?"

⁴⁴ Tí úhanginá, unpówadi úvi sengitun ot'oe ihaydi?bo?, ná?i ay naví seephoge donmáa?i? nahíhchanpóedi í?á'yá?nan.

⁴⁵ Hedí híhchandi ú-á unnúmúni, gá Jôesi Tádávi tun wóemági?in úpuwagi?o gin biwáyundedán."

Mary hânho híhchandi ihé?o?

⁴⁶⁻⁴⁷ Hedí Mary natú, "Pín ta?gedi otúuni Nanbí Sedó Jôesi Tádá-á hay?i namuu?in, hedí naví pí?ná khó?jé-á hânho ohíhchan gá í-á naví aywondi dínmuudán.

⁴⁸ Jôesi Tádádi naa ívi t'óe?i? omuu?i dí?ánshaa?an, tobá kw'áye?i wó?muupí wánbo?, hedí náa thaa iwedi páadépiyá t'áhkí t'owa ditúuni í?dá naagi? híwó dín?annin.

⁴⁹ Ta?gendi í? shánki tsonkhuu imáa?i?dá báyéki naagi? dín?an. Í-á yá?dáa?í?dú? namuu.

⁵⁰ Jôesi Tádá-á in to?wén í? óe?á?ginninbí?piye nasehkanápoe?o, in ho dí?aypyá?í?indá hedá in dí?aypyá?gi?o?indá wá?.

⁵¹ Báyéki nakaydi he?endi hááwi í?o?, hedí in to?wén inbí pí?ná khó?jé dijéngi?ánshamu?in t'ámápiye ováywádénde?.

⁵² In to?wén tsonkhuu dáymáa?in waa dicháa?in áagépiye í?di ováywávénde?, hewánbo in he?ennin dimuupí?indá shánki kw'áye ováytegende?.

⁵³ In diháhsé?nindá híwó?di hááwi ováyamá? dishú?múunídi, hewánbo in kodit'owa dimuu?indá hááwípídi?o-á ováyjáatááde?.

⁵⁴⁻⁵⁵ Háa nanbí hehájáwin thehtáy pahpá?in ováytu?an waa í?o?. Na?in Israel-?in ívi t'óe?in gimuu?in díkháge?do?, hedí wí?ún?ódepí háádi wánbo t'áhkí Abraham-dádi hedá t'áhkí Abraham-bí áy iwedi?indádi ováysehkaná?áamídi? gin Mary natú.

⁵⁶ Hedí Mary poje p'óe Elizabeth-ví?webo? iwóyí?, hedáhá? ívi?piyá iweeho?.

John í? p'ó?p'oe?kandi na?aypyá

⁵⁷ Í? thaa Elizabeth í'ayyamídi únpuwá, hedí wí enúkáy í'ayyan.

⁵⁸ In to?wén ívi tsowa díthaa?indá hedá ívi maatu?indá dínhanginpoé Nanbí Sedó Jôesi Tádá ívi?piye híwó?di namuu?in, hedá indá Elizabeth-á?dá dívíhíhchanmáa.

59 Wí jáadi naphade ihaydi in t'owa diwáy'ää, i' enúkáy in Hudíyoví k'ewe taadi óetaa'amídi. Ivi táda Zechariah waabá óekhayä'khâymaa in t'owadi,

60 hewänbo ivi jíyá úntú, "Ha'wáagá joe. John gân äykháyä'ni."

61 Indi óetu'an, "Hewänbo wé'i wí wänbo uvi maatu t'owa ha'wáa wínakháwäpi."

62 Hedí inbí mandí i' ayví táda óehée'an óetsika'yamídi hánnan i ay óekhá'yä'ni'ní nada'.

63 I'đi wén háäwén ovâydaa'an eedi ita'namídi, hedí wén phépha'ay ón'andi ginnân ita'nan: "John gin ivi kháwä únmuu." T'ähkíđibo ovâyháa'an.

64 Wesebo nahänjudedeedi nahí'dee, hedí natú' Jösi Táda-á hay'i namuu'in.

65 T'ähkí inbí tsowa dithaa'in di'ände hânngú napóe, hedá t'ähkí oe Judea nange na'ókúná' ní'ge dithaa'indá i'gedí dívihí'máa.

66 T'ähkí dit'oe'in ná'i háäwi i'gedí díví'ánshaamáa, hedí díví'pitsika'máa, "Háawi-angú ná'i ay namúuni?" Hedí ta'gendi Nanbí Sedó Jösi Tádađi ivi mange i' ay óemáa.

Háawi John namúuni i'gedí Zechariah ihée'o'

67 John-bí táda Zechariah únmuu'í' i' Yä'đaa'i P'owéqahäq pín ta'gedí imáadi wí Jösi Táda'vi tukhe'bi waabá ihée'andi ginnân natú:

68 "Jaho gitúuni Nanbí Sedó Jösi Táda hay'i namuu'in, i-á Israel-ví Jösi dínmuu, gá na'in ivi t'owa gimuu'inbí'piye gin'ääđân dikhäge'namídi hedá nanbí hánminbí mangedá díma'p'äädi-idá.

69 Jösi Tádađá wí hânho kay'i aywondi na'in dímägi. David-á hân'oe Jösi Táda'vi t'óe'i únmuu, hedá ná'i aywondi-á David-ví äy iwedi'i'ba únmuu.

70 Jösi Tádađi dit'oe'an gin ikhâymaa'in, hedí i' hí' ivi hân'oe'in yä'đaa'in tukhe'minbí sóphogedi dînsan.

71 Natú na'inbí hánminbí'wedí dín'aywoeni, in dit'ay'inbí mangedí díjää'amí.

72 Natú nanbí hehäáwin thehtáy pahpá'inbí'piye nasehkanápúuwi hedá wá' in yä'đaa'in tun Abraham-dáđi ik'ú'indá há'to ún'óede-i.

73-74 Jösi Tádađi ivi tun ta'gendi Abraham óemägi nanbí hánminbí mangedí díwhahónídi, hedânho gínkoedi-i khunwóeda'ginpíđibo' i' äy'a'ginmäänídi,

75 hedânho gin ívikanhondibo t'ähkí na'inbí wówátsi thaa yä'đaa'in gimúuni, hedá ta'gebo-á nanbí wówátsi-á äyhúuwi' gin Zechariah natú.

76 Ihaydá i ay-á óetu'an, "Naví ay, u-á i' shánki kw'áye na'ändi namuu'ivi tukhe'bi gin wóetu'ámí. Hedá u-á i' shánki natsonji'ivi páade unmu-i in p'óe igí' mánkhây'amídi.

77 U'đá ivi t'owa ovâyhangin'annamí ovây'aywoeni'in inbí t'aywó'di-á dín'owó'yendi.

78 Nanbí Jösi-á gin i'amí gá hânho nasehkanát'óedân, hedího i' to'wi i' thanbí muwäthay waagi'ba namuu'í' oe kw'áyeđi nanbí'piye nakä'äägi'o,

79 hedí in to'wén in chuwa dáykhunwóeda'di khun ní'ge dimännindáho i'di ovâykomääni. I'đáho na'in dikhäge'khâymaa hedânho ánsaaginpíđibo giyëenídi' gin Zechariah natú.

80 John nasóedi ivi hangintan wá' únsóe, hedí t'í'úgedí ihaydá ahkónu-á nathaa, in Israel-'inbí jáa its'ant'óe'an píhay.

2

Háa Jesus na'aypyä waa

1 John i' p'ó'p'óekandi na'aypyä iwáyđibá i' Rome-wi tsondi shánki hay'i Caesar Augustus gin nakháwä'i'di t'ähkí t'owa i' nange itsonmáa eejewin ovät'óephade dívikháwäta'kwogihúuwiđi.

2 Nää páade in t'owa dívikháwäta'kw'ódi Quirinius oe Syria nange natsondimuu ihaydi.

3 Hedího t'ähkí t'owa inbí thehtáy pahpá'inbí bú'piye dimää dívikháwäta'kw'óeniđi.

4 Joseph wá' ikháwäta'kugího. I-á Galilee nange naná' diwedi Nazareth bú'aydi napee, hedí wíyá bú'ay oe Judea nange Bethlehem gin dáytu'o' iwepiye namáa. Joseph-á David-ví äy iwedi'i'ba namuu, hedí David-á Bethlehem iwewi-á namuu, hedího Joseph iwepiye únpúpóe.

5 Joseph-di Mary i-áđibá óeho'. Indá dakhóhtsaatunpä'an, hedí Mary-á nasáamuu.

6 Bethlehem daji' ihayháabá i' thaa napówa Mary i'ayyamídi.

7 Hedí ivi páade'i' ay i'ayyan, hedí aa'ây iwe óe'annankídi i háäpanbí húuphébay iwe óek'ú', gá ee dívíw'ho'kw'óe'ó'i tewhá iwe wínajäänáhpíđân.

In makówáwin t'óepa'qa'indi in k'úwá áy'i'nin ovâyhé'e'an

8 Iwáy bú'ay tsowa wáy wén k'úwá áy'i'nin dikw'ó, indá khu'óe'di oe ahkónu inbí k'úwá dáy'áyinmáa.

9 Jösi Tádađi wí makówáwi t'óepa'qa'í' inbí'piye ovâysan, hedí inbí páade'piye tsikhagipi dínkwínudee, hedí Nanbí Sedó Jösi'vi kohthaydi ovây'ánhógidi hânho dikhunwóeda'póe.

10 Hedí i' makówáwi t'óepa'qa'í' di ovâytu'an, "Wí'ikhunwóeda'ípi. Bit'óeyan, naadá híwó'di tun wáymá', t'ähkí t'owa hânho ovâyhíhchannamídi.

11 Nää thaa oe David-vi bú? wí aywondi ungi? na'aypuyá. I-á i? to'wí namuu Jôesi Tádádí óesóge? i? t'owa ováy'aywoenídí, i-á i? shánki natsónji? namuu.

12 Hedí ná? in bínmuúni únhanginnáanídí háa wáytu'an waa ta'gen namuu? in: Wí ay bínshaa-í aa'áy iwe na'ánmuudi, háäpanbí húuphébay iwe nak'óedí."

13 Tsikhagipí i? makówáwi t'óepa'aa? i-ádi wáy-á báyéki makówáwin t'óepa'aa? in dikeepóe. T'áhkídi Jôesi Tádávi'gedi híwó dívihí'máadi ditú?,"

14 "Makówa kw'áayé t'áhkí ditúni Jôesi Tádá-á hânho hay? i namuu? in, hedí náä oepáa k'aydá in to'wên Jôesi Tádá óehíhchanmä? indá ánsahaaginpidíbo dikwoní."

In k'úwá áyi'nin Jesus óemúunídí dimää

15 In makówáwin t'óepa'aa? in makówápiye diwáypee ihaydi in k'úwá áyi'nin wí'ná táye dívítumáa, "Jaho Bethlehem-piye gimú-í ná? in napóe? in áymúunídí, i'gedi Nanbí Sedó Jôesi Tádádí na? in dihangin'ánnan."

16 Hedího dívíwánho? di Mary-á Joseph-á hedá i? ay ee háäpanbí húuphébay iwe nak'óedá ováyshaa.

17 I? ay óemú? ihaydi háa in makówáwin t'óepa'aa? indi ivi'gedi ováytu'an waa ditunji?.

18 T'áhkí in iwe diji? in ováyháa'an i? háäwi in k'úwá áyi'nindi ováy? óe? andi dit'óedí.

19 Mary-á ná? i háäwi t'áhkí napóe? i wí'un'ódepi, hedí háädi wánbo t'áhkí i'gedi i'ánshaamáa.

20 In k'úwá áyi'nin inbí k'úwá diji? iwepiye diwáymää, hedí Jôesi Tádá-á kw'áayébo? óemáadi ditú? hânho hay? i namuu? in, gá ná? i? háäwi dáymú? i-á dit'óe? i-á namuudán. T'áhkí háa i makówáwi t'óepa'aa? i? di ováytu'an waagibá napóe.

Jesus i? méesate hay? i eepiye óeho?

21 Wí jáadi naphade ihaydi i? ay in Hudíyovi k'ewe taadi óetaa'an, hedí Jesus gin óekháyá? . Ná? in kháwá-á i? makówáwi t'óepa'aa? i? di óemági wa? di ivi jiyá únsáhpóepídíbo? .

22 Hedí ihaydiho napóe dán'amídí háa Moses ita'nan waa, in Hudíyo inbí khuu dínmuudi dínkháy? á? díví'amí? in wí ay na'aypuyá ihaydi, hedího? i? ay oe Jerusalem-piye dánho?, i? méesate hay? i iwe Jôesi Tádá óetu'ámídí, "Nanbí ay wímääni."

23 Gin dán'an gá ná? in tsontun Jôesi Tádávi ta'nin diwe únk'óedán:

T'áhkí in páade di'áypuyá? in e'nún áyáá-á Jôesi Tádá óemääni.

24 Hedá wá? nata'muu in jiyá? indá wíje k'o'wee háa wíje tsidé? áy ha? wáagi? in dáyhúuwí, hedí ná? in tsidé dáyhaydi Jôesi Tádá óemääni. Hedího Mary-á wá? han ikháymáa.

Háa Simeon Jesus-vi'gedi natú waa

25 Oe Jerusalem wí sen nathaa Simeon gin nakháwá? i? . Ivi wówátsi-á ta'ge ihon, hedá Jôesi Tádávi khuu-á ón'a? gin. Natsíkha Jôesi Tádádí in Israel-? in inbí t'óephade iwe di ováywhahóenídí, hedí i? Yá'dáa? i P'oweaqaháa i-ádi naji? .

26 I? Yá'dáa? i P'oweaqaháadibá Simeon óehangin'ánnan wínachuwagi? opí? in i? to'wí Jôesi Tádádí óesóge? i? t'owa ováy'aywoenídí óemú? pidíbo? .

27 I? Yá'dáa? i P'oweaqaháadi i? hay? i méesate ee Simeon óets'úde. Jesus-vi jiyá-ádi tádá-ádi i? wá? óets'úde, hedânho indi igi? ón'amídí háa nakháy? á? in Jôesi Tádá natsónpóe waagibá.

28 Dits'ú? dihaydi Simeon-di i? ay óeké? , hedí Jôesi Tádá óekú'daa? andi ginnán natú:

29 "Nanbí Sedó Jôesi, nábaa hín naa uví t'óe? i? omuu? i híchchandi dichuwamáa, uví tun bimági waagibá.

30 Naa ohíhchan, gá náä-á naví tséedí i? aywondi ú? di dínsandi? dópimú? dän.

31 Hedí ná? indá bí'an t'áhkí nange? in t'owa dáymúunídí.

32 Ná? i aywondi-á wí ko waagibá namúuni uví p'óe in Hudíyo dimuupi? in ováykeeyamídí, hedí i? namuudi uví t'owa Israel-? indá he'ennin dipúuwí? ."

33 Gin Simeon i? ayvi'gedi ihée? andi i? tádá-á jiyá-á hânho ovánháa'an.

34 Hedáhá? Simeon-di Jôesi Tádá óedaa'an híwó? di thaa ovánmäänídi, hedá Mary-á óetu'an, "Wáy wên in Israel-? in i? óesígikáyí, hedího ováy'aywoeni, hebo wáy-á wéndá wí'óesígikáyípi hedího dipedeé-í. I'dá t'áhkí t'owa háa Jôesi Tádá nada? waagi ováykeeyamí, hewánbo in t'owa dá óejojékháymáa,

35 hedí báyéki t'owa háa inbí pí'ná khó? jé di'ánshaamuu waa ováykeeyamí. Hedí ú-á báyéki mánt'óephadekháymáadi wí to'widí wí tsijó phá? di uví pín wónjun waagibá uncháa-í."

Anna ikú'daa'an

36 Hedá iwebá wí kwee Anna gin nakháwá? i wá? naji?, i-á wí Jôesi Tádávi tukhe? bibá namuu. Ná? i kwee-á Phanuel-vi a'yú únmuu, hedí Asher-á ivi heháäwi thehtáy pahpáa únmuu.

37 Tsé ihaypaayo nakhótsaq? ánwán, hedí khávéntá? di jónu (84) paayo únna ivi sen únchuu iwe di. Háädi wánbo t'áhkí i? méesate hay? i iwe naji?, hedí háyánbo? iháqadá? odá ijúusu? odá khúu-á thaa-á Jôesi Tádá óe'a? ginmä? .

³⁸ Wa³⁸ di Simeon ihí³⁸ máa ihaydí³⁸ bá i³⁸ kwee nats'ú, hedí i³⁸ aygí³⁸ Jôesi Tádá³⁸ óekú³⁸ daa'an, hedá³⁸ iví³⁸ gedá³⁸ ovây³⁸ t'ôe'an t'âhki in Jerusalem-win ditsikhakw'ó'nin Jôesi Tádá³⁸í ovâyma³⁸ p'ââdí-ídí.

Joseph-ádi Mary-ádi oe Nazareth bú³⁸ aypiye dânweeho³⁸

³⁹ Joseph-ádi Mary-ádi dân'an haa Nanbí Sedó Jôesiví tsontun diwe nak'óe waagibá, ihaydáhá³⁹ inbí bú³⁹ ay Nazareth-piye dânweeho³⁹, i-á Galilee nangá nak'óe.

⁴⁰ Hedí i⁴⁰ ay nasô⁴⁰ di nakaypoe⁴⁰ o hedá⁴⁰ báyéki hangintandá imáa, hedá⁴⁰ Jôesi Tádá⁴⁰ dá báyéki óekháge⁴⁰ máa.

Jesus-di in háhkannin i' méesate hay'i ee ovâyhé⁴⁰ an

⁴¹ Paayo p'óe waagi i⁴¹ Passover shánki⁴¹ eedí⁴¹ dinná⁴¹ dihaydi, Jesus-ví jíyá-á tádá-á oe Jerusalem-piye damáá⁴¹ á.

⁴² Hedího Jesus tá⁴² di wíje (12) paayo⁴² i namuu ihaydi Jerusalem-piye dimáa, háâdi waa díví⁴² o waagibá.

⁴³ I' shánki⁴³ eedí⁴³ dink'ewé⁴³ dihaydi in t'owa dívíweehondi, Jesus-á Jerusalem-bo iwóyí⁴³. Hewänbo iví tádá-á jíyá-á wíđänhanginnáhpí iwe iwóyí⁴³ nin.

⁴⁴ Indá da⁴⁴ ande wáy-á t'owa indá⁴⁴ bá dimännindá⁴⁴ naji⁴⁴ in, hedí wí thaa t'âhki Jerusalem diwedí damáa. Ihaydi inbí k'ema⁴⁴ in deeje hedá inbí maatu⁴⁴ in deejá óenuwá,

⁴⁵ hewänbo wí⁴⁵ óeshaapídi Jerusalem-piye dânwáy⁴⁵ bun óenuwá-ídí.

⁴⁶ Wíje thaa naphade ihaydi i⁴⁶ méesate hay'i ee in Hudíyoví háhkannindá⁴⁶ óeshaa. Haa díví⁴⁶ hí máa⁴⁶ in i⁴⁶ di ovây⁴⁶ t'óeyande hedá⁴⁶ há⁴⁶ báyéki háâwí ovây⁴⁶ sika⁴⁶ máa.

⁴⁷ Iví hangintandá hedá iví hí⁴⁷ in háhkannin ovây⁴⁷ tumaá⁴⁷ i⁴⁷ dá t'âhki t'owa di⁴⁷ t'oe⁴⁷ in ovây⁴⁷ háa⁴⁷ an.

⁴⁸ Iví tádá-á jíyá-á wíđänhanginnáhpí haa dân⁴⁸ ánshaa⁴⁸ amí⁴⁸ in. Iví jíyá⁴⁸ dí óetu⁴⁸ an, “Naví ay, háâdan gin na⁴⁸ in dí⁴⁸ an? Ti wí⁴⁸ úhanginnáhpí⁴⁸ an u⁴⁸ dí báyéki áy⁴⁸ ingi uvi tádá-ádi naa-ádi dí⁴⁸ mágí, hedá⁴⁸ t'ámápiye wítu⁴⁸ wámáa?”

⁴⁹ Jesus-di ovântu⁴⁹ an, “Ti wíđänhanginnáhpí⁴⁹ an naa dínkhây⁴⁹ á? naví Tádá⁴⁹ ví tewhá ee ochaní⁴⁹ in?”

⁵⁰ Hewänbo haa ovântu⁵⁰ annin wídaka⁵⁰ pówápi.

⁵¹ Iví tádá-á jíyá-á indá⁵¹ dí bá oe Nazareth-piye nawáy⁵¹ máa, hedí t'âhki haa óetu⁵¹ an waa i⁵¹ a⁵¹ gindo⁵¹. Iví jíyá⁵¹ ná⁵¹ i háâwí t'âhki napóe⁵¹ i wí⁵¹ ún⁵¹ ódéndepl.

⁵² Hedí Jesus-á nasôemá⁵² ndi shánki⁵² báyéki hangintandá ihónde⁵², shánki nasenpuwamán, hedí Jôesi Tádá-ádi in t'owa-ádi shánki wänbo óesigí.

3

John i⁵² p'ó⁵² p'oe⁵² kandi⁵² di Jôesiví tun in t'owa ovây⁵² tunphadende⁵²

¹⁻² Tiberius Caesar t'âhki i¹ Rome-wi nange tá¹ di p'ánú (15) paayodi natsonji¹ ihaydi, Zechariah-ví ay John i¹ p'ó¹ p'oe¹ kandi¹ oe ahkónu naji¹, hedí Jôesi Tádá¹ dí óetu¹ an iví hí¹ ónt'óe¹ amí¹ dí. Ihayháâ¹ bá Pontius Pilate Judea nangewi tunjó namuu, Herod-á oe Galilee nangá natsonnán, Herod-ví tí¹ úu Philip-á oe Iturea nange hedá Trachonitis nangá natsonnán, Lysanius-á oe Abilene nangá natsonnán, hedá Annas-ádi Caiaphas-ádi owhá¹ p'ó¹ dí¹ indá damuu.

³ Hedí John t'ámápiye Jordan p'o³ k'ay tsowa i³ ge najídi in t'owa Jôesiví tun ovây³ t'óekanhon. Ovây³ tumaá, “Unbí t'aywó³ di binjoe³ an hedánho Jôesi Tádá³ dí wovây³ owóje³ é-ídí, hedá naadá wáy³ p'ó³ p'oe³ amí³.”

⁴ Hedí ná⁴ i haa John i⁴ o waa Jôesi Tádá⁴ ví tukhe⁴ bi⁴ Isaiah iví ta⁴ nin diwe ho ita⁴ nan. Ginnán únta⁴ muu:

Wí to⁴ wí oe ahkon deedi úntuhkwíntú⁴ uní,

In p'óe bínkhây⁴ an i⁴ shánki natsonji⁴ ígí⁴.

Hâ⁴ i p'óe⁴ áy wá⁴ ígí⁴ binta⁴ ge⁴ an.

⁵ T'âhki hége⁵ áy napidedee-í.

T'âhki okú-á p'indá natayedípú⁵ uwi.

Wáy namááginá⁵ deejá nata⁵ gepú⁵ uwi,

hedí i⁵ p'óe nabóebóená⁵ dí⁵ nata⁵ gepú⁵ uwi.

⁶ Hedí t'âhki t'owa dáymú⁶ uní Jôesi Tádá⁶ dá t'owa ovây⁶ aywonde⁶ in.

⁷ Hânho báyéki t'owa dimáá⁷ á John-di ovây⁷ p'ó⁷ p'oe⁷ amí⁷ dí. I⁷ di ovây⁷ tumaá, “Un páâyú wí phaa iwedi ishavemánnin waaginbá imuu⁷ in, to⁷ dan wovây⁷ tu⁷ an haa úví⁷ amí⁷ in, hedánho Jôesi Tádá⁷ dí wíwovây⁷ tuhcháânú-ípí⁷ dí?”

⁸ Híwó úví⁸ áamí hedánho nakéepú⁸ uwidí unbí t'aywó⁸ di ta⁸ gendi binjoe⁸ annin. Wí⁸ íjengitú⁸ uní, ‘Abraham-bí áy iwedi⁸ inbá gimuu.’ Ná⁸ in wáy⁸ tu⁸ amí, Jôesi Tádá-á nada⁸ dáho únko⁸ dí ná⁸ i k'uu náây⁸ nak'wó⁸ dídi wáy-á Abraham-bí áy ovây⁸ pa⁸ ídí.

⁹ Náaho gin waagibá napoe⁹ o: Wí k'uuwée-á ho nakhây⁹ muu wí tay pú⁹ nú⁹ óets'áa-ídí. T'âhki i⁹ tay nabaypoe⁹ opí⁹ á óets'áa-í, hedí phaa iwe óechâ⁹ ânú-í.

¹⁰ Heḍi in t'owaḍi óetsika?yan, “Hân gínkhây?â? íví?ámí?in háa untú waa wígnpúuwípídí?”

¹¹ I?ḍi ovâytu?an, “Gá ginnân: Wí to?wí wíje k'éwé?in to ùnk'óedáho?, i-á ùnkhây?â? wéhpêe wí to?wí ùnk'óepí? óemääní?in. Heḍi wí to?wí ùnkoefi?bá?yendi-áho ùnkhây?â? wí to?wí ùnkoefi?kw'óhpi? óemääní?in.”

¹² Wên tax phahsannin ivi?piye dimää ovây?ó?p'oe?amídí, heḍi ditsikapóe, “Hâhkandi?, heyâa na?índá, hân íví?ámí?”

¹³ I?ḍi ovâytu?an, “I? châ? háyú unbí tsonnindi wovâytu?an ihayḍa?mân bínwé?ge?ámí.”

¹⁴ Heḍá wên sundado-á ditsikapóe, “Heyâa na?índá, hánda íví?ámí?” I?ḍi ovâytu?an, “Háyú wovâywá?áa?i?ḍi bíhíhchannan. T'owa wíwínkaygi?ámípi wíyá shánkí wovâyymääníḍi, heḍihâa in t'owa híwóhpi wíḍíwí?anpídáho?, wí?ovâytu?â?ámípi híwóhpi díwí?annin wí châ? inbí?wedi bínhóneníḍi.”

¹⁵ In t'owa dichanpoe?o wí háäwí hay?i napuwagi?o waagibá, heḍi John i p'ó?p'oe?andiví?gedi báyéki díwí?ánshaamáa, tigúba i-ân namuu i? to?wí Jôesi Tádádí óesogekhâymaa?i? t'owa ovây?aywóníḍi.

¹⁶ Heḍi John-di t'âhkídído ovâytu?an, “Naaḍi p'oeḍida? wây?ó?p'oe?o?, hewânbo wí to?wí naví shánkí tsonkhuu imáa?i napowagi?o, naa ihay híwó?ḍi wó?muupi ívî anto wânbo dônp'âäḍi-íḍi. I?ḍá wíyá pí?wí p'ó?p'oe?an waagibá wovâyymääni. Wáy wên un i? Yâ?ḍaa?i P'oewaahâa wovâyymääni, wáy wëndá phaadá wovâytu?hchäänú-í.

¹⁷ I-á nakhâymuu t'owa ovâyweejé-íḍi, wí to?wí i? táhtân i? tákhowa iweḍi iwijende waagibá. I? táhtân iwé?ge?an dihayḍi tebay iwe ikuu-í, hewânbo i? tákhowa-á wí phaa hânhay wânbo naphahpaḍápi? iwe ich'áani.”

¹⁸ Shánkí wíyá tun gi?bibá John-di kay?indi in t'owa ovâyhée?an, Jôesi Tádáwí híwó?ḍi tun ovây?óe?oḍi.

¹⁹⁻²⁰ Heḍá John-di Herod wá? óetu?an i? kwee Herodias-áḍi t'aywó?i?annin. Tobá Herodias-á Herod-wí t?úuví kwee ùnmuu wânbo? ónkê?. Báyéki wíyá t'aywó?ḍi-á Herod i?an, heḍá wá? John óepansóge, heḍi ná?in in shánkí p'ándíki? i?annin namuu.

Jesus óep'ó?p'oe?an

²¹ John-di t'âhki in t'owa ovây?ó?p'oe?o? ihayḍi Jesus wá? óep'ó?p'oe?an. Heḍi iwebá Jesus ijúusu?o? ihayḍi makówá nakhuudee,

²² heḍi i? Yâ?ḍaa?i P'oewaahâa wí k'o?wee waagibá natú?muuḍi nawândi Jesus-wí?ḍi isóge, heḍá wí tun makówáḍi napeḍi ginnân natú: “Ú-á naví ay wísígi?i-ân unmuu. Hânho u?ḍi ohíhchan.”

Jesus-wí páadé kâ?âä?in t'owa ùnmuu?in

²³ Jesus-á maḍi powintâ (30) paayo?i namuu páadé its?anhâhkanjáyé ihayḍi. T'owa-á dí?ân i-á Joseph-wí ay namuu?in. Joseph-á Heli-wí ay ùnmuu.

²⁴ Heli-á Matthat-wí ay ùnmuu, Matthat-á Levi-wí ay ùnmuu, Levi-á Melchi-wí ay ùnmuu, Melchi-á Jannai-wí ay ùnmuu, Jannai-á Joseph-wí ay ùnmuu,

²⁵ Joseph-á Mattathias-wí ay ùnmuu, Mattathias-á Amos-wí ay ùnmuu, Amos-á Nahum-bí ay ùnmuu, Nahum-dá Esli-wí ay ùnmuu, Esli-á Naggai-wí ay ùnmuu,

²⁶ Naggai-á Maath-wí ay ùnmuu, Maath-á Mattathias-wí ay ùnmuu, Mattathias-á Semein-bí ay ùnmuu, Semein-dá Josech-wí ay ùnmuu, Josech-á Joda-wí ay ùnmuu,

²⁷ Joda-á Joanan-bí ay ùnmuu, Joanan-dá Rhesa-wí ay ùnmuu, Rhesa-á Zerubbabel-wí ay ùnmuu, Zerubbabel-á Shealtiel-wí ay ùnmuu, Shealtiel-á Neri-wí ay ùnmuu,

²⁸ Neri-á Melchi-wí ay ùnmuu, Melchi-á Addi-wí ay ùnmuu, Addi-á Cosam-bí ay ùnmuu, Cosam-dá Elmadam-bí ay ùnmuu, Elmadam-dá Er-wí ay ùnmuu,

²⁹ Er-á Joshua-wí ay ùnmuu, Joshua-á Eliezer-wí ay ùnmuu, Eliezer-á Jorim-bí ay ùnmuu, Jorim-dá Matthat-wí ay ùnmuu, Matthat-dá Levi-wí ay ùnmuu,

³⁰ Levi-á Simeon-bí ay ùnmuu, Simeon-dá Judah-wí ay ùnmuu, Judah-á Joseph-wí ay ùnmuu, Joseph-á Jonam-bí ay ùnmuu, Jonam-dá Eliakim-bí ay ùnmuu,

³¹ Eliakim-dá Melea-wí ay ùnmuu, Melea-á Menna-wí ay ùnmuu, Menna-á Mattatha-wí ay ùnmuu, Mattatha-á Nathan-bí ay ùnmuu, Nathan-dá David-wí ay ùnmuu,

³² David-á Jesse-wí ay ùnmuu, Jesse-á Obed-wí ay ùnmuu, Obed-á Boaz-wí ay ùnmuu, Boaz-á Salmon-bí ay ùnmuu, Salmon-dá Nahshon-bí ay ùnmuu,

³³ Nahshon-dá Amminadab-wí ay ùnmuu, Amminadab-á Ram-bí ay ùnmuu, Ram-dá Hezron-bí ay ùnmuu, Hezron-dá Perez-wí ay ùnmuu, Perez-á Judah-wí ay ùnmuu,

³⁴ Judah-á Jacob-wí ay ùnmuu, Jacob-á Isaac-wí ay ùnmuu, Isaac-á Abraham-bí ay ùnmuu, Abraham-dá Terah-wí ay ùnmuu, Terah-á Nahor-wí ay ùnmuu,

³⁵ Nahor-á Serug-wí ay ùnmuu, Serug-á Reu-wí ay ùnmuu, Reu-á Peleg-wí ay ùnmuu, Peleg-á Eber-wí ay ùnmuu, Eber-á Shelah-wí ay ùnmuu,

³⁶ Shelah-á Cainan-bí ay ùnmuu, Cainan-dá Arphaxad-wí ay ùnmuu, Arphaxad-á Shem-bí ay ùnmuu, Shem-dá Noah-wí ay ùnmuu, Noah-á Lamech-wí ay ùnmuu,

³⁷ Lamech-á Methuselah-ví ay únmuu, Methuselah-á Enoch-ví ay únmuu, Enoch-á Jared-ví ay únmuu, Jared-á Mahalaleel-ví ay únmuu, Mahalaleel-á Cainan-bí ay únmuu,

³⁸ Cainan-dá Enos-ví ay únmuu, Enos-á Seth-ví ay únmuu, Seth-dá Adam-bí ay únmuu, Adam-dá Jôsi Tádávi ay únmuu.

4

Penísendi Jêsus óetayinde?

¹ Jêsus i? Yã'dâa'i P'oewaahâa pín ta'gedi imáadi in Jordan p'o'k'ay naná' diwedi nawáymää, hedi i? Yã'dâa'i P'oewaahâadi ahkónupiye óeho'.

² Iwe jónántä (40) thaa i? Penísendi ikhãäde? óet'aywóhkannamídi. I' jónántä thaa t'ähki hääbo wí'ik'oeipi, hedi t'ähki i? thaa naphade ihaydi haädi óemää.

³ Hedi Penísendi óetu'an, "Jôsi Tádávi ay unmuudáho ná'i k'uu náwe nakw'ó'di náajôeni napávapa'ídi."

⁴ Jêsus-di óetu'an, "Joe, há'to gin dáy'amí. Jôsi Tádávi ta'nin diwe úntü?,"

T'owa-á wíyá shánki dintáy pávávi'wedi hedânho in kodí wówátsi dáyamá've-ídi"

⁵ Hedáhá? i? Penísendi ówáy kw'áyepeye naná' diwe Jêsus óepeye, hedi t'ähki nange náä oepáa k'aydi wémúudibo? ónkeeyan,

⁶ hedi óetu'an, "Naadi t'ähki tsonkhuu t'ähki ná'i nan deeje wímääni, inbí sa'wó'di hääwi wóge. Ná'i-á t'ähki navi mange dínkw'ódiho", hedi to'wí naa oda'i dómääni.

⁷ Hedânho navi páadépeye bidége?disógedi dí'a'ginnmääni, ná'i t'ähki uví' úmúuni."

⁸ Jêsus-di óetu'an, "Joe, há'to gin dáy'amí. Jôsi Tádávi ta'nin diwá ginnân únta'muu:

Jôsi Tádá i? shánki natsonji'i'ba namuudi bín'a'ginnmääni.

I-á unbí Jôsi únmuu, hediho i'da'mân bín'a'geeni."

⁹ Ihaydá Penísendi Jêsus-á oe Jerusalem-piye óeho?, hedi i? méesate hay'i shánki natu'wân deedi óepeye, hedi óetu'an, "Jôsi Tádávi ay unmuudá náwedi óke't'ave,

¹⁰ gá Jôsi Tádávi ta'nin diwe gin nata'muudân:

Jôsi Tádá ivi makówáwin t'óepá'qa'in itu'amí wóe'áyíngi'amídi.

¹¹ Hedá gin wá? nata'muu:

Indidânho inbí man diwe wóeyâa-í hedânho k'uu eedi wívi'ánchãänü-ípídi."

¹² Jêsus-di óetu'an, "Joe, háa untü waa há'to dáy'amí, gá ivi ta'nin diwebá úntü'dân,

Uvi Jôsi i? shánki natsonji'i namuu'i wínâatay'i'nípi náamúuni'ídi háa in natü'in i'amí'in háa joe."

¹³ T'amäge háa Jêsus óet'aywóhkannamídi Penísendi ikhãä ihaydi Jêsus-ví'wedi ijâa'an wíyá wáygedí puwahay.

Jêsus oe Nazareth bú'ay óejoegi'an

¹⁴ I' Yã'dâa'i P'oewaahâada Jêsus báyéki pínán óemägi, hedi Galilee-piye iwáybun. T'amápiye i? bú' eeje t'ähki t'owa Jêsus-ví'gedi dit'oe,

¹⁵ hedi t'ähki Hudíyovi méesate eeje i'di ovâyhá'o?, hedi t'ähki t'owadi kw'áayébo? óemää.

¹⁶ Jêsus oe Nazareth bú'ay napówa, nasóe iwe'i bú' namuu. I' kaykhanwówa thaa in Hudíyovi méesate'ay ipiye namáä, häädi wânbo t'ähki i? o waagibá. Iwínü Jôsi Tádávi ta'nin diwedi in t'owa ovâyunnamídi,

¹⁷ hedi indi in ta'nin Jôsi Tádávi tukhe'bi Isaiah ita'nannin ón'an, hedi imahsanusuudi ná'i hí' nata'muu iwe ishää:

¹⁸⁻¹⁹ Nanbí Sedó Jôsi Tádávi i? Yã'dâa'i P'oewaahâa naa dînsan, hediho i-á naa-ádi naji?,

gá naa dide'mandân in sehkanáwó diwówáji'in t'owa ivi híwó'di tun dovây't'óe'amídi.

I'di naa dîsan in pan dovây't'óe'amídi dovâymahpãdikhâymaa'in,

in tsí't'aa'indá inbí keetandá dáywáykýjídí,

in áagé diwhá'vennindá dovâywáytagé-ídi,

hedá t'owa-á dovâytu'ãamídi ihaydiho naná Nanbí Sedódi ovâykeeyamídi hânho híwó'di namuu'in.

²⁰ Hedáhá? Jêsus in ta'nin iwáymahsanu, hedi i? méesate iwewi khãge'di? ónwáy'andi isóge. T'ähki ee méesdiwówáji'in t'owa ivi híwó'di tun dovây't'óe'amídi.

I'di naa dîsan in pan dovây't'óe'amídi dovâymahpãdikhâymaa'in,

in tsí't'aa'indá inbí keetandá dáywáykýjídí,

in áagé diwhá'vennindá dovâywáytagé-ídi,

hedá t'owa-á dovây'tate dikw'ó'nindi Jêsus hânho óedamúnde?.

²¹ Ihaydáhá? Jêsus-di ovâytu'an, "Ná'i hääwi Jôsi Tádávi ta'nin diwe nata'muu'i-á ho napóe náä thaa it'óeyankw'óndibo?."

²² T'ähki'dibo dichanpóe híwó ihé'e'annin. T'ähki ovâyháa'an, gá sa'wó'di tundi ovâyhée'andân, hedi ditü?, "Hádídan ná'i hääwi únhanginná? Ti Joseph-ví ayda'mân wí'únmuup'an?"

²³ I'ḏi ovâyṭu'an, "Maḏi undi nã'i tuni,

hedá t'owa-á dovâyt t'owa ditũ'di dítu'ãami, 'Woekandi, páadé bipihekhãá'amí.' Han ítũ'dáho unbí hí' ginnân úntunda'i: Un ít'oe háa ee Capernaum bú'ay dáy'annin, hedího nãá-á nãá navi ówíná wá' han waagibá naa dínkhây'ã' dáy'amí'in.

²⁴ Hewänbo naadá ta'gendi wâyṭu'amí, wí Jõesi Tádávi tukhe'bi'-á iví nange iweho wí'õesig'õhpi.

²⁵⁻²⁶ Naadá wâyṭu'amí háa báyéki paayo phadé ta'gendi napóe'in, Jõesi Tádávi tukhe'bi' Elijah nawówáji' ihaydi. Pojedá pingé paayo wí'ikwa'nampi, hedího t'ãhki i' nange wáy báyéki dihaapóe. Hedi tobá Israel-win kwiyã' inbi senã' dín'tahánnin báyéki diji wänbo', hã'in kwiyã'bi'wepiye Jõesi Tádávi Elijah ósaanívi'wedi oe Sidon bú'piyân óesan, wí bú' Zarephath gin dâytũ'o' iwepiye, wí kwee iví sen únchuu'i' óekhãge'namídi.

²⁷ Hedá wá' Jõesi Tádávi tukhe'bi' Elisha nawówáji' ihayhãã, báyéki in Israel-win diphéetaymuu, hedi wená wänbo in wídiwówapí. Wí sen Naaman kin nakhãwã'ída'mân nawówa, hedi i-á Syria nangewi-ân namuu."

²⁸ In méesate ee dikw'ó'nin nã'i dit'oe ihaydi hânho dit'ayyaapóe.

²⁹ Tskhagipi dívíwínúdi i' bú'dí já'wépiye Jesus óechãnupiye. I' bú'-á okú wãhki nak'óe, hedi oe okú kw'áyepeye óepiye t'owá k'áygédi óeke't'áave-ídi.

³⁰ Hewänbo i-á inbí jáagé i'ge naphadédibo' iweḏi namãä.

Jesus-di wí yã'dãapi' p'oweaqãhã wí senbí'wedi óekhehpiye

³¹ Ihaydá Jesus-á wiyá Galilee nangewi bú'ay Capernaum gin dâytũ'o' iwepiye namãä, hedi i' Hudíyoví kaykhanwówa thaa dínnã' dihaydi in t'owa ovâyhã'o'.

³² In t'owa háa Jesus-di ovâyhã'annindi ovâyhãá'an, gá wí to'wí báyéki tsonkhuu imãá'i waagibá ihí'mãadãn.

³³⁻³⁴ Iwebá wí sen na'ãn wí yã'dãapi' p'oweaqãhãdi óemãá'i', hedi ituwínú, "Ívi'wän u Jesus Nazareth-wí, ánpí dí'an. Ti un'ãã dí'tahãanú-ídi gãhân? Naa dínhanginnã to'wí unmuu'in – u-á i' t'ãhki yã'dãã'i' unmuu, i' Jõesi Tádávi wóesandi'."

³⁵ Jesus-di i' yã'dãapi' p'oweaqãhã t'aydi óehée'andi óetu'an, "Hãnda'dibo', hã'i senbí'wedi óepeve." I' p'oweaqãhãdi i' sen in t'owavi páadépiye óekanu, hedi i senbí'wedi napee wí'óewa'anpídi'bo'.

³⁶ T'ãhki dikw'ó'nin ovâyhãá'andi dívítumãa, "Jesus-ví hí'-á hânho únkay. I-á báyéki tsonkhuu únk'óe in yã'dãapi'in p'oweaqãhã to'wënbí'wedi ovâypeejõenídi, hedího dáy'a'gindo'."

³⁷ Hedi t'ãmãpiye t'ãhki in t'owa iwéngéwin iví'gedi dívíhí'mãa.

Jesus-di báyéki t'owa ovâyhehkhãamãgi

³⁸ Jesus in Hudíyo-ví méesate iweḏi napee, hedi Simon-bí tewhá iwepiye namãä. Simon-bí jahkwíjo únhaydi hânho natsãwãp'íde', hedi Jesus igi' ónkhã'ge'daa'an.

³⁹ Hedího Jesus namãädi i' kweevi whohte hãnge iwínú, hedi i' tsãwãp'íde i kweevi tú'dí napee-ídi ijõn. Wesebo i' tsãwãp'íde únhándi i' kwee ishãa, hedi ovâyhúujõn.

⁴⁰ Nathantsudemãn dihaydi i' kaykhanwówa thaa ho naphadé, hedi to'wën wáy-á dihay'in dínkw'ó'nin Jesus-ví'piye dâyhõ', tobá háawi inbí hay dínmuu wänbo', hedi iví mandí ovâytagédi t'ãhki ovâyhehkhãamãgi.

⁴¹ In yã'dãapi'in p'oweaqãhã báyéki t'owavi'wedi dínpee, hedi dipee'ãdi dívítuwínú, "U-á Jõeso Tádã-ví ay-ân unmuu." Hewänbo i'di t'aydi ovâyhée'andi wiyá wí'ovâyhí'mãgipi, gá dínhanginnãndãn i-á nammu i' to'wí Jõesi Tádávi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídi, hedi wa'di wínada'pí in t'owa dínhanginnãnídi to'wí namuu'in.

Jesus in Hudíyo-ví méesate'ây eeje in t'owa Jõesi Tádávi tun ovây't'óe'o'

⁴² Namuwãthay ihaydi Jesus ee bú'dí napee, hedi wãhãã tóebo wínathãapi iwepiye namãä. In t'owadi óetu'wãhõ', hedi óeshã ihaydá dívíkhããde' inbí'wedi wí'ijãá'amípídi.

⁴³ Hewänbo i'di ovâyṭu'an, "Naa dínkhây'ã' i' wé'ge'i bú'ây eejepeye omú-i'in, hedãhno dovây't'óe'amídi nã'i híwó'di tun hádídi Jõesi Tádávi in t'owa ovây'síghónde' i'gedi. Hangí'ãnkun naa dísan."

⁴⁴ Hedího Jõesi Tádávi tun i' Hudíyoví méesate'ây eeje in Hudíyoví nange i'ge t'ãhki ovây't'óekanhon.

5

Jesus-di iví páadé'in khãge'nin ovâyde'man

¹ Wí thaa Jesus i' p'óekwín Genessaret gin dâytũ'o' iwe tsowa wáy nawin, hedi báyéki in t'owa dívíchãnumãa shãnkí iví nú'piye dívíhããdi-ídi hedãhno shãnkí híwó Jõesi Tádávi hí' dit'oe-ídi.

² Wíje kophé owáy p'ó' k'áygé wáy da?ándi imú?. In paawó?indá wíyá wáygé diji? inbí pa'akanu?i dáy'owéedi-ídi.

³ Wí kophé-á Simon-bí? únmuu. Jesus iwe itógidi Simon óedaa?an háy p'oe iwepiye ónhàq̄di-ídi, hedi iwáygé isógedi in t'owa ováyhá?an.

⁴ Hedi ováyhí?bowa ihaydi Simon óetu?an, “Uví kophé oe shánkí nawá?an diwepiye mánhàdi, hedi unbí pa'akanu?i binwhájé hedánho bínpaawahóeniídi.”

⁵ Simon-di óetu?an, “Háhkandi?, khun t'áhkí hángo ívít'óe?an, hedi wée wánbo paa wí?áywhahké?pi. Hewánbo náa-á gin u? untúdího i? pa'akanu?i dówhaa-jé-í.”

⁶ Hedi han diví?an dihaydi báyéki paa dáywhahógi, hedi inbí pa'akanu?i dínsivekhâypóe.

⁷ Hediho dívímanwádá?an inbí k'ema?in i? wée kophé iwe dito'onnin di?áá-ídi ováykháge?namídi, hedi indá dipówá ihaydi in wíje kophé t'áhkí dínp'ídepóedi báyéki dínpaaku?undi ováy?ugekhâ?an.

⁸ Simon Peter háa napóe?in imú? ihaydi Jesus-ví páadépiye idége?disóge hedi óetu?an, “Nanbí Sedó, naví?wedi óhàdi, naa-á t'aywóhkandíq̄? omuu.”

⁹ Ha?wáa Peter natú gá óeháa?andán báyéki paa dáywhahógi, hedi t'áhkí in diho dívímanwádá?an inbí k'ema?in i? wée kophé iwe dito'onnin di?áá-ídi ováykháge?namídi, hedi indá dipówá ihaydi in wíje kophé t'áhkí dínp'ídepóedi báyéki dínpaaku?undi ováyi-ádi diji?in wá? ováyháa?an.

¹⁰ James-ádi John-dádi hanbá dachanpóe. Ná?in wíje sená?dá Zebedee-ví áy damuu, hedi indádi Simon-dádi wé?ge dānpaawó?o?. Hebo Jesus-di Simon óetu?an, “Wí?unkhunwóeda?ipi. Náa-á paa mánhónde?, hewánbo náa iwedi páadépiyá t'owa-ān naagi? dínkhonkhâymaa.”

¹¹ Inbí kophé oe p'ó kingépiye dáywáyháq̄di háäwí dínkw'ó?di t'áhkí dáyjoe?an, hedi Jesus óeyuho?.

Jesus-di wí sen naphéetaymuu?i ónhekhâa?an

¹² Wí thaa ee nangebá wí bú?ay iwe Jesus naji?, hedi wí sen iví tú? t'áhkí naphéetaymuu?i Jesus-ví páadépiye idége?disógedi ip'ó?t'áá, hedi óekháge?daa?andi óetu?an, “Dínhanginná u-á úkodi?in ná?i phéetay dínjâa?amídi, unda?di.”

¹³ Hedi Jesus ikhóhtáq̄di iví mandí i? sen óetágedi óetu?an, “Oda?á-kun wíhekhâamānīdi. Unhekhâapúuwí.” Wesebo i? senbí phéetay únhan.

¹⁴ Hedi Jesus-di kay?indi óetu?an, “To?wí wánbo háa úpóe?in wínáat'óe?amípi. Moses-di wovâyjôn wí háäwí i? owha?ví?piye bínhúuwí?in Jôesi Tádá óemānīdi, hedánho in t'owa ováyhangan?ānnamídi iwówa?in. Náa óp'un, ha?wáa ó?an.”

¹⁵ Hewánbo náa-á shánká báyéki t'owa Jesus-ví?gedi dínhanginpóe, hedi báyéki t'owa t'ámapha?gedi di?áádi dívíwé?ge?an ónt'óeyaanīdi hedá i?di ováyhekhâamānīdi.

¹⁶ Hewánbo i?di ováyjoe?andi oe ahkónupiye namāa ijúusu?amídi.

Jesus-di wí sen ún?ayákankodipi? ónhekhâa?an

¹⁷ Wí thaa wí tewhá iwe Jesus-di in t'owa ováyhá?o?, hedi wén Pharisees-ádi hedá wén Hudíyoví khuu dáyhá?o?indádi iví tsowa wáy dikw'ó. Ná?indá di?áá i? bú?ay eejedi oe Galilee nange Judea nangá nakw'ó?di?, hedá Jerusalem bú? iwedá. Nanbí Sedó Jôesi Tádádi Jesus báyéki kay óemāgi in t'owa hekhâa ováymānīdi.

¹⁸ Ihaydíbá wén sená? dipówá, indá wí sen ún?ayákankodipi? wén whohpá?ay eedi nak'óedi óekán, hedi dívíkhâá ívepiye óets'úude-ídi hedánho Jesus-ví páadépiye óek'úuwídi.

¹⁹ Hewánbo oe íve in t'owa díbá?yendi háq̄di óets'úude-í?in wídâyshaapi, hediho oe wha?k'aypiye óepiye. I tekumu wáy wí dáyháq̄di dáykhó?jéphohkídi, hedi i? sen iví whohpá?ay wóegé in t'owaví jáadi óewhaje Jesus-ví páadépiye.

²⁰ Dáywáyumáa?in Jesus-di ováymú? ihaydi i? sen óetu?an, “K'ema, uví t'aywó?di-á ú?owó?jen.”

²¹ In Hudíyoví khuu dáyhá?o?indádi in Pharisees-ádi dívítumáa, “To-an ná?i namuu gân na?ánde? Jôesi Tádáq̄mān únkodi t'aywó?di i?owóje-ídi, wíyá to?wí wánbo-á joe. Hediho ná?i sen gin ihí?máadi Jôesi Tádá óe?á?ginhánunde?”

²² Jesus únhanginná háa di?ánshaamuu?in, hedi ováytsika?yan, “Heháadan gi?bi ánshaa bínmaa?”

²³ Naa otúdá, ‘Uví t'aywó?di ú?owó?jen,’ háa otúdá, ‘Ówínúdá ójýyé, wé?i-an shánkí wínabáapu?wanpi hedánho bínmúunídi háa ta?gendi dínkodi?in háa joe?’

²⁴ Náa háäwí dókhâymaa wáykeeyamídi naa t'owa t'áhkígi? o'aypuyá?i dínk'óe?in náa oepáa k'aydi t'aywó?di dováy'owóje-ídi wá?.” Hedáhá? i? sen ún?ayákankodipi?-á óetu?an, “Naadi wítumáa, ówínú, uví whohpá?ay mánke?di uví?piye unmu-í.”

²⁵ Wesebo i? sen in t'owaví páadépiyeb? iwínú, hedi iví pa?ay iwe únk'óe?i iké?di iví?piye iweeho?. Jôesi Tádá kw'áayébo? óemáadi namāa.

²⁶ In t'owa hânho ovâyháa?an hedá dikhunwôeda?póe. Heđi indi wá? Jôesi Táđá kw'áayébo? óemáđi ditú, "Náa thaa áymú? wí hâđwí hânhay wânbo áymú?pi?."

Jesus-di Levi óetu?an i-áđi namú-f'in

²⁷ Ná?i t'áhki napóe ihayđi Jesus i? bú?ay iwedi namáđi wí tax phahsandi Levi gin nakháwá?i? óemú?i? phahsan chá? dáywé?ge?o?i? tehwá?ay ee na?ándi. Jesus-di óetu?an, "Naa-áđi óká?ve."

²⁸ Levi iwínúđi hâđwí t'áhki ûnk'w'ó?di ijoe?andi Jesus-áđi namáa.

²⁹ Heđi Levi-di Jesus ivi k'aygipiye óeho?di ónshánki?eedipaa. Wây-á báyéki tax phahsan-nindá hedá wây-á t'owa-á dikw'ó indáđi dívihújodi.

³⁰ In Pharisees-áđi hedá in Hudíyoví khuu dáyhá?o?indáđi wí?ovâyhi?anpi Jesus-á ná?in t'owa-áđi ihújuo?in, heđiho Jesus-ví kháge?nin ovâytsika?yan, "Heháadan ná?in tax phahsan-nindáđi hedá ná?in wé?gen t'óeyanpi?in dimuu?indáđi úvihújuo??"

³¹ Jesus-di ovâytu?an, "In dihay?inda?mân wí woekandi dántáy, in dihaypi?indá joe.

³² Naa ó?áđ in to?wên t'aywóhkannin dimuu?in dínhanginná?nin dovâytu?ámíđi inbi t'aywó?di dáyjoe?ámíđi, in to?wên inbi wówátsi ta?ge dáyhon gin di?ánde?indá joe."

Jesus haqđđ i?gedi óetsika?yan

³³ Wên t'owadi Jesus óetu?an, "John i? p'ó?p'oevandivi kháge?nin ihayda? díviháqđđ?o hedá báyéki dívijúusu?o?, in Pharisees-ví kháge?nin wá? hanbá divi?o?. Heháadan uvi kháge?nin húukandáđi suwá-áđiđá? divi?o??"

³⁴ Jesus-di ovâytu?an, "Dínkhóntsaaashánki?eediná? dihayđi ti únkođi i? soyingivi k'ema?in binháqđákannamí?in wa?đi i? soyingi indáđi najidibo??" Heđan joe.

³⁵ Hewânbo owáy hâđđi i? soyingi inbi?wedi óekhuwakhâymaa, ihayđânho díviháqđđ?ámí."

*

Jesus-di ovâythayjo? in Hudíyoví hay?owáydí?i khuu-á hedá ivi ts'qabi khuu-á wíđánwóndepí?in

³⁶ Jesus-di ná?i hâhkangí? hí? wá? ovâytu?an: "To?wí wânbo wên to ts'aamin diwedi wí?isívendeđi wây-á to naphohchá?nin diwe it?i?k'úuwíđi. Han waagi i?andá, in to ts'aamin wí pho únchaní, hedá in to ts'aamin diwedi?in t'ihku-á wá? há?to in to khannin deedi híwó nakeet?óení.

³⁷ Hedá wá?to?wí wânbo wí méena ts'aabi?k'úwá khowa múu kayjee eeje wí?ikuudepi. Gin waagi i?andá, i? méenadi i? múu óephuudi óepáave-í, hedá i? méena nacha?đee-í heđi i? múu-á óepeđee?ámí.

³⁸ Nakhây?á? méena ts'aabi-á wí k'úwá khowa múu ts'aabi? eeje óekuu-f'in.

³⁹ Hedá t'owa-á páaqé méena kayjee dâysuwáđá há?to méena ts'aabi-á disuwáđá?i. Ditúquní, 'Ná?i méena kayjee-á shánki híwó?di namuu?."

6

Jesus-á kaykhanwówá thaa wá? natsonji?

¹ Wí thaa, Hudíyoví kaykhanwówá thaa naná?di?, Jesus-áđi ivi kháge?nindáđi wí táhtân nava i?ge dimân, heđi ivi kháge?nin dáyta?k'éthohon, hedá inbi mandí dáyhuu?andi i? táhtân dáyk'o?.

² Wên Pharisees-di ovâytu?an, "Kaykhanwówá thaa háa úvi?o waagá nakhâak'óe. Heháadan há?wâa úvikanhon??"

³ Jesus-di ovâytu?an, "Undá bîntunnanpi?an háa David hedá in sená?i-áđi diji?indáđi hân?oe divi?annin diháhsên dihayđi.

⁴ Jôesi Táđávi tewhá ee David nats'úndi i? páva ee nasaa?i? ihógi heđi ik'oe, hedá in sená?i-áđi diji?indá wá? ovây mági, tobá i? páva Jôesi Táđáđi? únwíjesaa wânbo?, heđiho in owha?đá?mân dínk'óe dáyk'o?íđi."

⁵ Jesus ná?in wá? ovâytu?an: "Naa t'áhki t'owagi? o?aypuyá?i? omuu?i dínk'óe otúquníđi háa t'owa kaykhanwówá thaa dínkođi?in divi?ámíđi."

Kaykhanwówá thaa Jesus-di wí sen namant'aamuu?i? ónehkháa?an

⁶ Wíyá kaykhanwówá thaa naná? diwe Jesus wí Hudíyoví méesate?ay ee nats'úndi in t'owa ovâyhá?o?. Wí sen ivi ko?díngeđi?in man ún't'aamuu?i? iwe na?ân.

⁷ Wên Hudíyoví khuu dáyhá?o?indá hedá wên Pharisees-á wá? dikw'ó. Indi áyngidi óemúnde tigúba kaykhanwówá thaa wí to?wí hehkháa óemááni?in, heđi gin i?andáho? ónt'e?p'éeđe-í.

* **5:35** Jesus wí?bo ivi?gedi ihí?máa. I-á i? soyingi waagi?bá namuu, heđi ivi kháge?nindá i? soyingivi k'ema?in waaginbá-á dimuu.

⁸ Hewänbo Jesus ünhanginná háa di²ánshaamuu²in, heđi i² sen namant'aamuu²i² óetu²an, “Ówínúdí náá páadépiye óká²ve.”

⁹ Hedáhá² Jesus-di ovâytu²an, “Ná²in tsika wâytsikakhâymaa: Kaykhanwówá thaa wé²i-an gink²óe ivi²amídi: Ti gínkhây²á² wí to²wí ivi wówátsi áy²aywoeni²in háa áyháyj²in?”

¹⁰ Heđi íbéedí wí²inbo ovâymunde², hedáhá² i² sen óetu²an, “Ókhóhtää.” Heđi ikhóhtääđi ivi man ünwówadi páadéđi ünmuu waagibá ünpoé.

¹¹ Hewänbo in dikw²ó²nin hânho dit²ayđi dívítumáa hânngú Jesus dâý²amí²in.

Jesus-di tá²đi wíje sená² ovâyde²man ivi khäge²nin dimúuníđi

¹² Ihayháđđihki Jôesi Tádávi²piye ijúusu²an.

¹³ Nathay ihayđi ivi khäge²nin ivi²piye ituhkánan, heđi in diwedi tá²đi wíje ovâyde²mandi ná²inbá ovâytu²an, “Undá naví t²óekhuwa²in ímuu.” Ginnân dikháwá:

¹⁴⁻¹⁶ Simon (i-á Jesus-di Peter gin wá² óekháwámági), heđá Andrew-á (i-á Simon-bí tí²ú-á ünmuu), heđá James-á, John-á, Philip-á, Bartholomew-á, Matthew-á, Thomas-á, heđá wíyá wêe James-á (i-á Alpheus-ví ay ünmuu), heđá wíyá wêe Simon-dá (i-á “I² Zealot namú²de²i²” gin wá² óetu²o²*), Judas-á (ivi táđá-á James gân únkháwá), heđá Judas Iscariot-dá (i-á Jesus óekuhpekhâymaa²i-á namuu).

Jesus-di báýéki t'owa ovâyhehkháamági

¹⁷ Okú kw²áýedi t²áhkíđibo diwá, heđi Jesus nanantayediná² diwe iwínú. Báýéki in óeyuhonnin i-áđi díj² heđá báýéki wây-á t'owa-á wá, indá di²áá Jerusalem bú²đi, heđá wíyá wáygedá Judea nantaa búgedi, heđá i² mãap²oe p²o² k²áýgéwin bú² Tyre-á Sidon-dá tsowadá wá² di²áá.

¹⁸ Ná²in t'owa-á di²áá Jesus ónt²óeyaaníđi heđá inbí hay ovâyjâ²amídi. Heđá in yá²đáap²in p²o²ewaa²hâđi ovây²t²óephadekando²in wá² di²ááđi dihehkháapóe.

¹⁹ T²áhkí in t'owa dívíkhâđe² óetäägé-íđi, gá wí pínán ünpee²i²đi dihaywówa²dân.

Jesus-di in t'owa ovâytu²an to²wên dimuu dâyhíhchanmá²ve-i²indá heđá híwóhpi dínpuuwi²indá

²⁰ Jesus íbéedí ivi khäge²nin imúndedi ovâytu²an, “Un sehkanáwó íwówáji²in híhchan bínmá²ve-í, gá Jôesi Tádávi t'owa ímuudân.

²¹ Un náá bínhâphadende²in híhchan bínmá²ve-í, gá íshuhpúuwíđân. Un náá íséje²in híhchan bínmá²ve-í, gá híhchandi úví²áhkkaa-íđân.

²² Naa t²áhkí t'owagi² o²aypuýá²i² omuudi t'owadi wovây²t²aydá heđá wovâyjoegimááđá heđá t²ámáje unbí²gedi dívíhí²mááđá heđá t²aywóhkannin ímuu gin wovây²tumááđá, híhchan bínmá²ve-í.

²³ Gin waagi únpoedá íhíhchâ-í heđá úvíhíhchanchâánú-í, gá in t'owadi han wovây²andibo Jôesi Tádáđi báýéki híwó²di hááwi oe makówá wovây²mâáníđân. Wí²ún²óede-ípi ná²in t'owavi hehááwin thehtáy pahpá²indi wá² in Jôesi Tádávi tukhe²min hanbá ovây²an.

²⁴ “Hewänbo un náá ikodit²owamuu²in wá² t²óephade únpuúwi, gá undá unbí híwó²di thaa ho únphadeđân.

²⁵ Un náá íshu²muu²in t²óephade únpuúwi, gá undá íhâppúuwíđân. Un náá íp²áaji²in t²óephade únpuúwi, gá undá íbo²aapúuwíđân heđá íséeyéeni.

²⁶ T²áhkí t'owa unbí²gedi híwó dívíhí²mááđá t²óephade únpuúwi. Hááđi? Gá ná²in t'owavi hehááwin thehtáy pahpá²in híwó²báho dívíhée²andân in hójo²inbí²gedi ditú²in Jôesi Tádávi tukhe²min dimuu²in.”

Jesus-di ovâytu²an dínkhây²á² inbí hânmin ovâýsí-í²in

²⁷ “Hewänbo un naa dín²óeyande²in naadi wây²tumáa, unbí hânmin bínsí-í, heđá in wovây²tay²indá híwó²dá bín²amí.

²⁸ Jôesi Tádá bín²daa²amí wí hááwi híwó²di ovây²amí²in in to²wên híwóhpi² únpuúwi²in dida²in, heđá in to²wên unbí²gedi wovây²jänákíhée²o²ingí² ovây²júusu²amí.

²⁹ Wí to²wíđi wéhángéđi wovây²ts'emapháveđi, oe wéhángéđi wá² bín²ts'emaphavemääni. Wí to²wíđi unbí k²éwé²in to wovây²ké²đi, unbí to wá² wovây²kájíđi wíwínkhâ²amípí.

³⁰ Wí to²wíđi wí hááwi wovây²daa²andi bín²määni, heđi wí to²wíđi wí hááwi ünmuu²i wovây²ké²dá, wíyá wíwíndaa²amípí.

³¹ Háa t'owadi in wovây²amí²in ída² waagibá, hanbá bín²amí.

³² “In to²wên wovây²sí²indá²mân bín²sígdá, ti t'owa unbí²gedi ditú²uní híwó úví²o²in? Heđân joe. In t²aywóhkannindi wänbo wá² ovâýsí² to²wên in ovâýsí²in.

³³ Heđi in to²wên híwó wovây²o²ingí²đá²mân híwó bín²odá, ti t'owa unbí²gedi ditú²uní híwó úví²o²in? Heđân joe. T²aywóhkannin wänbo wá² híwó ovây²o² in to²wên híwó in ovây²o²in.

* 6:14-16 In Zealot t'owa-á Israel nangeđi² dívíhänbo² in Rome²in ovây²kehpeeyé-íđi

³⁴ Heđi in to'wên wovâywaywá'áa-í'inda'mân bînchá'piyémadá, ti híwó úví'o gin t'owa ditúuni? Hedân joe. T'aywóhkannin wânbo wá' wáy-á t'aywóhkannin dâychá'piyéamá, dínhanginnândáho háyú dívípiyéamági ihaybá ovâywaywá'áa-í'in.

³⁵ Ginnân úví'amí: Uví hânmin bînsígi-í, hedá híwó'dá bîn'amí. Bînpiyémääni háäwí, hedí i'gedí wí'úví'ánshaa'amípi háa wíyá bînhoení háa joe. Gin waagi úví'andi, wíyá shánki híwó bînhoení, hedí ta'gendi i' shánki kw'áye na'ándivi áy ímuu gin t'owa ovâykeyamí. I'dá in to'wên dikú'daapoe'o'pí'in wânbo' in dit'aywó't'óe'in wânbo-á híwó ovây'o'.

³⁶ Únkhây'á' t'owavi'piye íshekanápúuwí'in, uví Tádá Jôesi uví'piye nasehkanápoe'o waag-ibá."

Jesus-di ovâytu'an wây-á t'owa wí'ovây't'aywó'dichânu'be-ípi

³⁷ "Ihaydá' t'owa wíwint'aywó'dichânu'be-ípi, hedânho un wíwovây't'aywó'dichânu-ípidí. Ihaydá' wí'ítú'be-ípi t'hên dimuu'in ovây'tuhcháñú-í'in, hedânho wíwovây'tuhcháñú-ípi. Wây-á t'owa bîn'owóje-í hedânho wovây'owóje-ídi.

³⁸ In t'owa háäwí bînmääni, hedânho Jôesi Táadi un wá' wovây'määni. Unbí t'ún wovây'íde waagibá únpuuwí, hedáhá' in t'ún wovây't'á't'á'nandá wovâywádá'amí shánki báyéki únsadee-ídi, p'eedí ch'a'ki únsadee-í. Wây-á to'wêngí' bîntaajo waagibáho wovâytaayamí."

³⁹ Jesus-di ná'i háhkangi' hí' wá' ovâytu'an: "Wí tsí't'aa'i-á wúnkodipí wíyá tsí't'aa'i' óepahúuwídi. Gin i'andá wí'gindibo kwí'ónú dake't'áñipí'an.

⁴⁰ Wí to'wí naháhpoe'o'i-á iví háhkandivi shánki wínaháhpí, hewânbo ho naháhpoe ihaydá iví háhkandi waagi'bá namúuni.

⁴¹ "Heháadan i' phétá wíyá to'wíwí tsée únto'ondi bînmunde', hedí in phé unbí tsée únto'onnindá wíwín'áyingi'ohpí?

⁴² Wí'únkodipí bîntu'áamídi, 'Óká' k'ema, há'i phétá uví tsí'dí wíwhahkáyji', gá wên phé uví tsí' úto'ondi wí'únkeet'óepidân. Undá paa úvjánúmáa'in waaginbá ímuu. Páadé há'in phé unbí tsí'dí binwhahke' hedânho híwó únkeet'óení wíyá to'wíwí tsí'dí há'in phétá bîwhahkáyjidi."

I' bay napa'i wên bay tay iwe

⁴³ "Wên bay tay híwó'nin deedi híwóhpí' bay wínapa'pí, hedí wên bay tay híwóhpí'in namuu'in deedi bay híwó'di namuu'i wínapa'pí.

⁴⁴ Úhanginná háawin wên tay namuu'in i' háäwí napayedee iwedi. Figs-á phé'yávi nawáamu iwedi wí'óetháy'épi, hedá úuva-á wên tsígu iwedi wí'óetháy'épi.

⁴⁵ Hedí hanbá wí to'wí híwó'di namuu'i-á híwó i'o', gá iví pí'ná khó'jé báyéki híwó'di imáadan, hedí wí to'wí híwóhpí' namuu'i-á híwóhpí' i'o', iví pí'ná khó'jé-á híwóhpí' imáadi. T'áhkí t'owa háa inbí pí'ná khó'jé dâymáa waagibá dívíhe'e'o'."

Wây wên in Jesus-wí hí' dit'oe'in ná'i hí' dâysígi'amí, wây-á wéndá joe

⁴⁶ "Heháadan undi naa ihaydá' díkháy'á'de 'Nanbí tsondí p'ó'déđí' gin, hewânbo háa naadi wâytu'an waa wí'úv'ohpí?

⁴⁷ To'wên navi'piye dí'áadi navi hí' dit'oeđi dîn'a'gindodá naadi wâythayyamí háawin dimuu'in.

⁴⁸ Indá wí sen wí tewhá ik'ú'i' waaginbá dimuu, iví tepúgi' báyéki iphoyää hedá k'uudá itepútógi. Hedí nap'ohsöe ihaydi i' p'oeđi i' tewhá óenan, hewânbo i' sen híwó ik'ú'điho i' tewhá wí'óe'a'yá'nanpi.

⁴⁹ Hewânbo in to'wên navi hí' dit'oeđi dîn'a'gindopí'indá wí sen itewhák'ú'đi tepúpíđibo waaginbá dimuu, hedí i' p'o'k'ay nap'ohsöe ihaydi i' p'oeđi iví tewhá hânho ónnándi wesebo t'áhkího ónp'onayü."

7

Jesus-di wí Rome-wi sundadoví t'óe'i ónehkháa'an

¹ Ná'i t'áhkí Jesus-di in t'owa únt'óeyanji'in ovâyhi'bowa ihayđiho iwáygedí oe Capernaum bú'aypiye namää.

² Iwe wí sundado p'ó'déđí' naji', i-á wí t'óe'i ún'an hânho ida'zi, hedí ná'i t'óe'i-á nahaydi chuwa k'áygé nak'óe.

³ I' sundado p'ó'déđí' Jesus-wí'gedí nat'oe ihaydi wên Huđiyo tsonnin ovâysan Jesus óedaa'amídi na'áä-ídi iví t'óe'i' óehkháamääniđi.

⁴ Jesus naji' iwe dipówá ihaydi pín ta'gedi óekhäge'daa'an. Óetu'an, "Ná'i sundado p'ó'déđí'-á ihay híwó'di namuu ná'i i'gí' mán'amídi,

⁵ gá i'dá t'áhkí nanbí t'owa dînsígidân, hedá nanbí bú'wi méesate'ay dínkú'."

⁶ Heđiho Jesus indádi namää. Owáy i' sundadoví tewhá tsowa wáy dipowamán dihayhá i'đi iví'wedí wên k'ema'in ovâysan Jesus óejay-ídi, hedí indi Jesus óetu'an, "Nanbí Sedó, wíyá áyingi wí'úyëñipí, naa ihay híwó'di wó'muupí navi k'aygi unts'úqnídi,

⁷ Hedá wá? ochanpóe naa ihay híwó'di wó'muupi'in uvi'piye wänbo omú-ídi. Naví t'óe'i dínhekháapúuwí gin untú'di, nahekháapúuwí-ákun.

⁸ Ná'indá naa dínhanginná, gá naa wá? háäwí díjón'di dó'a'gindo'dän, hedí naadi wáy-á sundado dováytsónmáa, hedí dáy'a'gindo'. Wí sundado 'Ópün' gin dótu'andi, i-á namää'ä, hedí wiyá wée 'Ókã've' gin dótu'andá, i-á na'ää'ä. Naví pant'óe'i 'Ha'wáa Ó'an' gin dótu'andi, háa otú waa i'ó'."

⁹ Jesus óháa'an ná'in nat'oe'di, hedí ibeé'di in t'owa únwóe'ä'in ováytu'an, "Ná'in wáytu'amí, hánhay wänbo wí to'wí báyéki wáyü ná'i sen waagi imáa'í wídóshaapí, Israel iwe'in wänbo-á joe."

¹⁰ Hedí i' sundado p'ó'dé'di'ví tewhá iwepiye in iví k'aygi'in di'ää'in diwáymää, hedí i' t'óe'i nawówa'di óeshaa.

Jesus-di wí e'nú óewáywówápa

¹¹ Wí háyü thaa napháde ihaydi Jesus wí bú'ay Nain gin dáytu'o' iwepiye namää. Iví khäge'nindá hedá wáy-á báyéki t'owa-á i-á'dí'á dimää.

¹² Ee bú' tehpaa phó'di tsooa dimän dihayháä wí e'nú nachuu'i' óekhähkugihon. I' e'nú nachuu'i-á wí kweeví wéedá' ay ún'ändi' únmuu, hedí i' kweeví sedó wá' ho ünchuu. Báyéki i' bú'in t'owa i' jíyá-ádi diji'.

¹³ Nanbí Sedó Jesus-di i' kwee óemú' ihaydi iví'piye nasehkanápóe, hedí óetu'an, "Wívisihtää-ípi'."

¹⁴ Hedí ihá'didi i' peníphébay itäge, hedí in dáyhonnin díwíwóy'í, hedí Jesus natú, "E'nú, óshaa."

¹⁵ Hedí i' nachuu'i' idaygisógedi únhi'paa, hedí Jesus-di i' jíyá óetu'an, "Nää uvi e'nú ú'än."

¹⁶ T'ähki'dibo dikhunwóeda'póe, hedí Jóesi Tádá kw'áayébo' óemáa. Ditú, "Wí Jóesi Tádávi tukhe'bi hay'í na'ää na'indá'di nachaní'di, Jóesi Tádá-á na'ää iví t'owa ikhäge'namí'di."

¹⁷ In Hudíyoví nange t'ähki hedá i' nange búu k'uwakí nakw'ó'di-á in t'owa háa Jesus i'annin dit'oe.

John i' p'ó'p'oe'kandi'di Jesus óetsika'yan to'wí namuu'in

¹⁸ John i' p'ó'p'oe'kandivi khäge'nindi John óetu'an ná'i háäwí t'ähki napóe i'gedi.

¹⁹ Hedí John-di wíje iví khäge'nin ovántuhkánnan, hedí Nanbí Sedó Jesus-ví'piye ovánsan óetu'amí'di, "Hán'oe ditú' wí to'wí Jóesi Tádá'di dínsankháymáa'in. Ti u-än i' unmuu, háa wiyá to'wí áynuuwä-í'?"

²⁰ Jesus nají iwe dapówa ihaydi óetu'an, "John i' p'ó'p'oe'kandi'di na'in dísan uvi'piye wén háawén wítsika'yamí'di," hedá'há' John-bí tsika óetsika'yan.

²¹ Dapówa ihayhá'dibá Jesus-di in t'owa t'ámáge dihay'in hehkháa ováymä', hedá yä'dáap'i' in p'oe'wáaháa-á in ováymáa'in'ibí'wedí ováykehpiyende', hedá dits'i't'aamuu'indá inbí keetandá ováymä'.

²² Hedího Jesus-di ovántu'an, "Jaho báwáypün hedí John dántu'ää'mí háa dänmú' hedá dat'oe waagibá. In tsí't'aa'in inbí keetan dáyway'hónde', in ditsi'dee'ipi'indá ditsi'dee, in diphéetaymuu'indá diwówa', di'ojet'aamuu'indá dit'oe'o, in dichuu'indá diwáywówápoe'o, hedá Jóesi Tádávi híwó'di tundá in sehkanáwó diwówá'ji' in ováyt'óe'o'."

²³ I' to'wí iví wáyü naví'piye' wí'únhánde'pí-á híhchan imá've-í."

Jesus híwó ihée'o' John i' p'ó'p'oe'kandivi'gedi

²⁴ In John-bí'wedí da'ää'in dawáymää ihaydi Jesus-di in báyéki t'owa i-ádi diji'in ováytsika'yan, "Ahkónupiye John í't'oe-ídi imää ihaydi, háä-an í'än bínmún'in? Ti wí to'wí wén poesú waagibá wá'di óephe'demáa'í'?"

²⁵ Hedí hangí' wí'imää'pí'di, háä-an handi bínmúní'di imää? Ti wí to'wí kodit'owa waagi na'aamuu'í'? Ti wí'únhanginná'hpí'an iowápoe'o, hedá Jóesi Tádán sa'wó'gí dívi'awende'indá hedá háäwí t'ähki dáymáa'indá tsonninbí tewhá he'endi eeje dithaa.

²⁶ Hedí wí to'wí gi'bi' ípuwámää'pí'di háä-an handi ípuwámää? Ti wí Jóesi Tádávi tukhe'bi gáhân? Naadi wáytu'ää'mí John-dá wí Jóesi Tádávi tukhe'bi namuu-ákun, hewänbo shánki wänbo namuu.

²⁷ John-nánkun namuu i' t'óekhuwa'í Jóesi Tádávi ta'nin diwe iví'gedi nata'muu'í'. Jóesi Tádá'di i' to'wí óesogekhây'máa'í' t'owa ováy'aywoení'di óehí'máadi óetu'an,

Ót'óeyan, naadi wí naví t'óekhuwa'í' uvi páadé wínsankháymáa.

I'dän in p'óe wónkhây'amí unpówá'pí'dibo'."

²⁸ Hedá'há' Jesus natú, "Naadi wáytumáa, to'wí wänbo náä oepáa k'aydi náä puwahay na'aypuyä'í John-bí shánki kw'áye wínamuupí. Hewänbo náä phaapiyedi in to'wén Jóesi Tádávi tun t'owa ováyt'óe'o'indáho John-bí shánki kw'áye dimuu, tobá kw'áye dimuup'i' in waagin dimuu.

²⁹ “Hedi in tax phahsannindáđi hedá wáy-á báyéki t'owa-áđi John ónt'óeyan, hedi John-di ováyp'ó'p'oe'an. Gin díví'andá dáykeeyan dívíwáyunde'in Jóesi Tádá-á híwó i'ó'in.

³⁰ Hewänbo in Pharisees-á hedá in Hudíyoví khuu dáyhá'ó'indá wíđihíjepí John-di ováyp'ó'p'oe'amíđi, hediho gindiđi dáykeeyan dáyjoegi'annin háa Jóesi Tádá nada' waa ingi' ováy'amí'in.

³¹ “Hännan otúúni ná'in náa diwówáji'in t'owaví'gedi? Háawin t'owa-an dimuu? Háä waagi'innan dimuu?

³² Gá áyyäá dimuu búu pinge dikw'ó'nin waagi'innán dimuu, wáy wèndi in wé'gen ováytwínündedi, ‘Wákhóhtsáakha'púwhäá'andi wí'úvíjádénde'pí, hedá wáypenikha'wandá wí'úvíshtäáde'pí.’

³³ Ginnân otunda': John i' p'ó'p'oe'kandi napówa ihayđi ihađá'an hedá wí'iméenasuwápi, hediho un itú, ‘Wí yá'đáapi' p'oe'wáaháđi óemáa.’

³⁴ Hewänbo naa t'áhkí t'owagi' o'aypuyá'i' wé'gen t'owa-áđi dáyhúujo hedá dósuwände', hediho itú, ‘Binmú'đi, i-á naha't'aa, hedá sųwáto'i-án namuu, hedá há'in tax phahsannindáđi in wé'gen t'aywóhkannindáđi inbí k'ema dínmuu.’

³⁵ Hebo tobá gin itú? wänbo', in to'wèn Jóesi Tádáđi hangintan ováymági'indá ditú', ‘Ta'gendi Jóesi Tádá báyéki ihangintanmáa.’”

Wí kwee t'aywóhkandi namuu'i Jesus-ví ân deedi iká'p'oe'áyyu

³⁶ Wí Pharisee Simon gin nakháwá'i'đi Jesus óehúutu'an, hediho i' Pharisee-ví tewhá iwepiye namáđi ihúusóge.

³⁷ Ee bú'ba wí kwee t'aywóhkandi namuu'i nathaa. Ná'i kwee-á Jesus i' Pharisee-ví'we ihúujo'in únhanginpóe ihayđi iwepiye namáa. Wèn ts'á'in p'onbay'ay sa'wó nasundi ká'p'oe únkun'unnin i-áđi iho'.

³⁸ Jesus-ví ân nú' idége'disóge, hedi ishtäáde'. Iví tsí'p'oe Jesus-ví ân deedi únjemudi iví whándi ónt'awe, hedi óe'ánp'ohtsá', hedi i' ká'p'oe sa'wó nasundiđá ân deeda ón'ewedáhá' óe'áyyu.

³⁹ I' Pharisee Jesus óehúutu'andi' ná'i imú' ihayđi i'ánshamáa, “Ná'i sen ta'gendi Jóesi Tádávi tukhe'bi namuudáho', únhanginnáaniwán ná'i kwee óetägende'iví'gedi to'wí hedá háawi namuu'in, i-á t'aywóhkandi namuudi.”

⁴⁰ Jesus-di Simon óetu'an, “Naa ụ-áđi ohí'da'.” Simon-di Jesus óetu'an, “Hedáho háhkandi', háä-an naa dítu'amí'in unda'?”

⁴¹ Jesus-di ginnân óetu'an: “Wíje sená' wí chä' píyepä'i sen dachä'phaamuu. I' wêe p'ánán tágintä (500) kwák'u ts'á'i naphaamuu, hedi i' wêe-á p'ánántä-á (50).

⁴² Hewänbo wíđánkodipi dánwá'áa-íđi, hediho wí'gindí i' daphaamuu'i'đi ován'owójé. Wé'idan in wíje sená' diwedi shánki óesigi? Hân u-á un'ánde'?”

⁴³ Simon-di Jesus óetu'an, “Gá i' shánki báyéki ón'owójé'i'đan shánki óesigi, gin naa o'ánde'.” “Ta'ge untú' gin Jesus-di óetu'an.

⁴⁴ Hedi Jesus ibeedi i' kwee óemúnde', hedi Simon óetu'an, “Ti ná'i kwee nâamúnde'? Naa uvi k'aygi ots'úndi u'dá wí p'oe wänbo wíđimägipi naa dáy'an'oweedi-íđi, hewänbo i'đá iví tsí'p'oeđi dí'ánp'oe'an, hedá iví whándá dí'p'oe'píđi.

⁴⁵ U'dá wíđip'ohsääpi uvi k'aygi dísigi'amíđi, hewänbo i'đá ots'ún waagibo dí'ánp'ohsáđi wí'iwóyi'pi.

⁴⁶ U'dá wíđip'ohká'anpi dínkeeyamíđi uvi k'aygi díheegi'annin, hewänbo i'đá há'i ká'p'oe sa'wó nasundi' naví ân deedi dí'áyyu.

⁴⁷ Hediho wítu'áamí, ná'i kwee-á iví báyéki sígi únmuudi ikeejo' báyéki t'aywó'di ún'owó'jennin, hewänbo wí to'wí na'ándedi hínchääđá' ún'owó'jennin, i-á hínchääđá' sígi imáa.”

⁴⁸ Hedáhá' Jesus-di i' kwee óetu'an, “Uvi t'aywó'di-á ú'owó'jen.”

⁴⁹ Wáy-á i-áđi dívíhúujo'in díví'ánshamáa, “Háawi sennan ná'i namuu? Natú' t'aywó'di i'owójénde wá'.”

⁵⁰ Hewänbo Jesus-di i' kwee óetu'an, “Uvi wáyyu úmuudiho wón'owójé. Ánshaaginpíđibo' ópún.”

8

Wèn kwiyä'đi Jesus óeyuuhon

¹ Iwedi wí háyyi thaa iwe Jesus báyéki bú'ây eejepiye namáa, hedi i' híwó'di tun ováy't'óekanhon háa Jóesi Tádá nakháymuu waa t'owa ováysíghóníđi. Iví tá'đi wíje (12) khäge'nin wá' i-áđibá diji'.

²⁻³ Wèn kwiyä' wá' Jesus-áđi diji', indá Mary-á, Joanna-á hedá Susanna-á dimuu. Ná'in kwiyä' dihaywán hedá yá'đáapi'in p'oe'wáaháđá óemáawán, hewänbo Jesus-di hekháa ováymági. Mary-á t'owadi óekháyá'de' “Magdala bú'wi kwee” gin, hedá Jesus-di tséđi diji'in

yä'däapí' in p'owaqahâa ivi'wedi ônkhepiye. Joanna-ví sedó Chuza-á i' nanagewi tsondi Herod-ví k'aygi iwe ihääwí'áyi'do'. Wáy-á báyéki kwiyá' wá' Jesus-ádi ivi khäge'nindádi dimän, hedí i' hääwi ná'in kwiyá' dínkw'ó'di Jesus-á ivi khäge'nindá diyämu.

Jesus-di wên háhkangí'in ó'gédi ko'ji i'gedi in t'owa ovâytu'an

4 T'owa báyéki bú'ây eejedi Jesus-ví'piye dimää, hedí báyéki dit'owawé'gepóe ihaydi Jesus-di ná'in háhkangí'in ó'gédi ovâytu'an:

5 "Wíko'jikwo'i namää ivi ko'ji wóegé, hedí ee nava i'ge iko'jiwáde. Wáy wíko'ji in p'óe'ay nava pínu nak'óe i'ge najemu, hedí t'owa dipahademändi i' ko'ji kw'áayé díví'qhsaa, hedí tsidé dívishunwávedí i' ko'ji dáyk'oe.

6 Wíyá ko'ji-á nak'uuná' deedá najemu, hedí natsijópúpóe wänbo wína'omúnáhpídi nat'aa.

7 Wíyá ko'ji-á wää'i phé'yávi jáa-á najemu, hedí i' phé'yávi nasóedi óe'ánhógi.

8 Hewänbo wíyá ko'ji-á híwó'di nan deedá najemu, hedí tågintä (100) ma'kw'anuki shánki napaa." Gin Jesus-di ovâytu'an hedáhá' kay'indi natü, "To'wên navi hí' dit'oe'indá híwó dívít'óeyaaní'in dínkhây'á'."

9 Jesus-ví khäge'nindi óetsika'yan hân ná'in ó'gédi natunda'in.

10 Hedí Jesus-di ovâytu'an, "Jóesi Tádádi wovâymägi ika'póewídi hádídi i'di náä t'owa ovâysíghónde' i'gedi, hewänbo in wé'gendá dovâyhá'odi ó'gédída' dovâytumáa, hedänho wídika'póewípídi. Jóesi Tádávi ta'nin diwe ginnân inbí'gedi nata'muu:

Tobáháa dâymünde wänbo wídínkeepoe'opí,

hedá dit'oe'o wänbo wídika'póya'pí.

Jesus-di i' ko'ji i'gedi ovâythayyan

11 "Nä'i hí' i' ko'ji i'gedi ginnân natunda': I' ko'ji-á Jóesi Tádávi tun waagi'ba namuu.

12 Wáy wên t'owa i' nan nava pínu nap'óe'aymän ní'ge nakâymuu'i waaginbá dimuu. Jóesi Tádávi tun dit'oe, hewänbo Penísendi na'äädi i' tun inbí pí'ná khó'jédi ovâywhahónde', hedího wídívíwâyunde'pí há'to ovây'aywoeni.

13 Wáy-á t'owa-á i' nan nak'uuná'di waaginbá-á dimuu. Jóesi Tádávi tun dit'oe'di híhchandi dâysígi'o', hewänbo wídípúmuupi waagibá dimuu. Hây tãhkídá' dívíwâyunde', hewänbo ovâytayinde' ihaydá wíyá wídívíwâyunde'pí.

14 Wáy-á t'owa-á i' wää'i phé'yávi nasaa'i nan iwáyge wí ko'ji najemu'i waagi'ba-á dimuu. Jóesi Tádávi tun dit'oe, hewänbo báyéki hääwi náä oepáa k'aydiwidi ovây'ayingimá', dikodit'owamuuni'indá dida', hedá háa dihíhchanpúuwi i'gedída' díví'ánshaa'o'. Hedänho hanbá dínpo'e o' i' ko'ji óe'ánhógi'i waagibá, inbí'wedi hääbo wínapayedee'ipí waagibá napoe'o.

15 Hewänbo wáy-á t'owa-á i' híwó'di nan iwáyge wí ko'ji najemu'i waagi'ba-á dimuu. Jóesi Tádávi tun dit'oe'di pín ta'gedi inbí pí'ná khó'jé dâyhónde', hedá híwó'nin ánshaa'in dimuudi wídáyjoe'opí, hedí dívíyää'odibo híwó'di hääwi díví'o'."

Jesus-di wên phakó i'gedi ovâytu'an

16 "To'wí wänbo wên phakó iko'ankidi wí sã'wédi wí'ikaajopi háa whohte pho' wí'titóe'opí. Hewänbo wên phakóbay iwän iké'í, hedänho to'wí íve nats'ündi i' ko imúunídi.

17 Hedí hanbá hääwi t'áhkí náä nakaamuu'i-áho owáy háädibo nakeepúuwi, hedá hääwi náä naka'powamuupi'áho owáy háädibo nathaypúuwi naka'powapúuwi.

18 Hedänho áyíngídi navi hí' dín'tóeyanbe. To'wí it'óeyandedí navi hí' dínka'póya'di-á shánki wänbo óeka'powamääni. Hewänbo to'wí naka'póya'pí-á, tobá naka'póya'gin na'ánde wänbo, i híyää ho naka'pówá'i' onkaayami' gin Jesus-di ovâytu'an.

Jesus-ví jiyá-á tí'uwindá únpówa

19 Jesus-ví jiyá-ádi ivi tí'uwindádi ee Jesus na'án diwepiye dimää, hewänbo báyéki dit'owajídi wídínkodípi ivi tsowa dívíhádi-ídi.

20 To'wídi Jesus óetu'an, "Uví jiyá-ádi uví tí'uwindádi oe já'wé diwin hedí wóemúni'in dida'."

21 Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "In to'wên Jóesi Tádávi tun dâyt'óeyandedí dâya'gindo'innänho navi jiyá-á navi tí'uwindá dínmuu."

Jesus i' waa hãnda' i'an

22 Wí thaa Jesus-ádi ivi khäge'nindádi wí kophé iwe dívítógi, hedí Jesus-di ovâytu'an, "Jaho oe p'oe'kwí' p'ánäpiye gimú-i." Hedího iwepiye dimää.

23 Wa' p'oe iwéngé dimän dihayháä Jesus najókhá. Ihaydíba wí waa hãno kay'i' i' p'oe'kwíngé napówa, hedí hãno nap'oe't'úkhúpoe'odi inbí kophé dín'ohkuudee hedí ovây'ugekhây'an.

24 Jesus nak'óe iwepiye dimäädi óejóhsan, hedí óetu'an, "Nanbí tsondi', díp'ot'akhanukhây'o'." Hedí Jesus ishaadi kay'indi i' waa-á i he'endi p'oe't'úkhú-á ovánhée'an, hedí i' waa nawóyí'dee, i' p'oe-á nahángípoe.

²⁵ Ihaydá iví kháge²nin itú²an, “Heháadan wáyupí²in ímuu?” In kháge²nindá dikhunwóeda²dá ováyháa²an, hedi dívítupítumáa, “Háawi sennan ná²i namuu? Waa-á p’oe-á wänbo ijón²di óe²a²gindo².”

Jesus-di báyéki yá²dáapi²in p’oewaaqhâq wi senbí²wedi ovâykhepiye

²⁶ Oe p’oekwí² p’âná ee Gerasene-bí nange dipówá, owáy háná p’oekwí² p’âná² Galilee-á naná.

²⁷ Jesus owáy nange wáypiye i² kophé iwedí nawá² dihaydi, wí sen i² bú²wi namuu²i na²áá óejay-ídi. Ná²i sendá yá²dáapi²in p’oewaaqhâq² óemáa, hedá báyéki paayo aapí²díbo² íjyéndé², hedi tewhá ee winathaapi, hewänbo t’owápho eejân nathaa, dáypenikhá²kw’óe²ó iwe.

²⁸⁻²⁹ I² yá²dáapi² p’oewaaqhâq² i² sen háyänbo óekaygi²an i²amí²di háa i² yá²dáapi² p’oewaaqhâq² nada² waagi, hedi tobáháa t’owadi i² sen wí pan waagibá kadénadi óemanwhi²o hedá óekwák²ukhúwhi²o wänbo², ihaydá² iwhi²ts’á²di nama²p’ánde², hedá i² yá²dáapi² p’oewaaqhâq² oe ahkónupiye óeshavekando². Jesus-di i² yá²dáapi² p’oewaaqhâq² óejón i² senbí²wedi napee-ídi, hedi i² sendi Jesus óemú²di iví páadépiye idége²disóge hedi ituwínú, “Heháadan ú²di ánpí wí²í²ohpi Jesus, ú Jóesi Tádá i² shánkí kw’áye na²ándivi ay unmuu²i²? Naadi kay²indi wáda²máa, wí²ít²óephadekannamí².”

³⁰ Jesus-di óetsika²yan, “Hân unkháwá²?” Hedi natú, “Gá ‘Báyéki² gán.” Gin natú gá báyéki yá²dáapi²in p’oewaaqhâq² óemáadan.

³¹ In yá²dáapi²in p’oewaaqhâq²di Jesus kay²indi óedaa²an oe péyégepiye wí²ováysaanípi.

³² Iwe tsowa wáy okú wáhkí báyéki pehtsude dihúuji². In yá²dáapi²in p’oewaaqhâq²di Jesus kay²indi óedaa²an ováymäänídi in pehtsudeví tú² eeje dívítóenídi, hediho ováymági.

³³ In yá²dáapi²in p’oewaaqhâq² i² senbí²wedi dipeedi in pehtsudeví²ye dívítógi, hedi in báyéki pehtsude i² okú wáhkí oe áagépiye díví²ááwáve, hedi i² p’oekwí² diwe diwändi díví²ot²ahánú.

³⁴ In pehtsude áyí²nin háa napóe²in dáymú²di dijân, hedi iwáy bú² hedá bú²di já²wé-á í²gedí dáyt²óeho²,

³⁵ hediho in t’owa dimáa dáymú²nídi. Oe Jesus na²án diwe dipówá ihaydá i² sen iví²wedi in yá²dáapi²in p’oewaaqhâq² ovâykhepiye²i Jesus-ví ân nú² na²ándi dáyskaa. Náá-á na²aamuu hedá iví hangintandá imáa. Óemú² ihaydi dikhunwóeda²póe.

³⁶ Hedi in t’owa háa napóe²in dáymú²indi in wé²gen dipówá²in ovây²tu²an hádí²di i² sen ónehkháa²annin.

³⁷ Hedi in Gerasene-win t’owa hedá in tsowa dithaa²indá dikhunwóeda²di Jesus óedaa²an inbí nangedi ijáatáá-ídi. Hediho i² kophé iwe itógi p’o² p’ánäpiye nawáymú-ídi.

³⁸ I² sen in yá²dáapi²in p’oewaaqhâq² iví²wedi ónjáa²andi²di Jesus pin ta²gedí óedaa²an, “Naa ú-ádi dípunmáa.” Hewänbo Jesus-di óepunjón²di óetu²an,

³⁹ “Uví²piye ópún, t’áhkí háa Jóesi Tádá²di ugí² wón²annin ovây²t’óe²amí.” Hediho namáadi to²wén t’áhkí ee bú² ovây²tu²an háa Jesus-di igí² ón²annin.

Jesus-di wí kwee ún²únp²oepee²i² ónehkháa²an, hedá wí a²yú nachuu²i-á óewówápa

⁴⁰ Jesus oe p’oekwí² p’áná²di nawáy²áá, hedi napówá ihaydi báyéki t’owa óetsikha²máa²indi óesí²gí²ké².

⁴¹ Wí sen Jairus gin nakháwá²i na²áá, i-á in Hudíyoví méesate²aywi p’ó²dédí² namuu, hedi Jesus-ví páadépiye idége²disógedi pín ta²gedi Jesus óedaa²an iví tewhá ipiye namú-ídi.

⁴² Iví wée a²yú ún²ándi² únchuwamáá²á. I² a²yú-á ma²di tá²di wije (12) paayo i² namuu.

Jesus i² tádá-ádi namáadi in t’owa iví nú² dívít²á²t’á²bóedímáa.

⁴³ Wí kwee wá² únwóemän, i-á nap’óehaydi tá²di wije (12) paayo iví ún²p’oe wí²únwóyí²dee²ípi, hedi to²wí wänbo wí²únkodípi ónehkháa²amí²di.

⁴⁴ Ná²i kwee-á Jesus-ví t’úuphá²gedi na²áá²di iví k’éwé²in to² k’áygedí óntáge, hedi wesebo iví ún²p’oe únwóyí²dee.

⁴⁵ Jesus natsikapóe, “To²dan naa dí²táge?” Hewänbo t’áhkí ditú, “Naa-á joe.” Hedá Peter-dá óetu²an, “Háhkandi², báyéki t’owa díjidi náá uví nú²piye díví²khadímá²di wóet²á²t’á²chänumáa.”

⁴⁶ Hewänbo Jesus natú, “To²wí²dáho dí²táge-á²kun. Naa dínhanginná hekháa² pínán naví²wedi dínpee²in.”

⁴⁷ I² kwee náá únhanginná há²to ikaamá²ve²i²in, hediho nathathapóedi na²áá²di Jesus-ví páadépiye idége²disóge, hedi in t’owaví páadépiyebo ithayyan háadi Jesus óetáge²in hedá háa wesebo-á nahewówa²indá.

⁴⁸ Jesus-di óetu²an, “Naví ay, uví wáyú úmuudi unhewówa. Ánshaaginpí²díbo² ópún.”

⁴⁹ Wa²di ihí²máa ihaydíbo wí²to²wí i² méesatewi p’ó²dédí²ví tewhá iwedí napówá hedi natú, “Jairus, uví ayúkáy ho úchuu. I² háhkandi² ánpí ó²an.”

⁵⁰ Hewänbo Jesus ná²i nat’oedi Jairus óetu²an, “Wí²unkhunwóeda²ípi. Biwänpiwááyú²i-á nawóewa²i²in hediho nawóewa²i-á²kun.”

⁵¹ I tewhá ee dipówá ihaydi Peter-á John-dá James-á hedá i ayúkáyví tádá-ádi jíyá-ádi Jesus-di ováysudemági, wiyá to'wí wänbo-á joe.

⁵² I' ayúkáy nachuudi t'ähkídibo dívísihṭuwínúndedá dívípíhkhúmáhpúude², hewänbo Jesus-di ováytü'an, "Wí'úvísihṭä-ípi. Wínachumuupi, nawänpijókhawák'óe-á."

⁵³ Indi önwänpip'áhkaa, dínhanginnândi i' ayúkáy-á ho nachuu'in.

⁵⁴ Hewänbo Jesus-di ivi man önyä'di kaygi öetu'an, "Óshaa ayúkáy."

⁵⁵ I ayúkáy nawáywówápóe, hedí wesebo ishaa, hedí Jesus-di ováytü'an, "Wí hääwí binmäá ik'o'ídi."

⁵⁶ I' tádá-á i' jíyá-á hânho ovänháa'an, hewänbo Jesus-di ovänkhäak'ú' to'wí wänbo wíðänhangin'ännamíp'in háa napóe'in.

9

Jesus ivi tä'di wíje (12) khäge'nin isan ivi t'öe díví'amídi

¹ Jesus ivi tä'di wíje (12) khäge'nin iwé'ge'andi pínnán ovâymägi hedá ovâyk'ú' in yä'daapi'in p'oweaahâa t'owavi'wedi ovâykehpeeyé-ídi, hedá inbí hay-á ovâyjáa'amídi.

² Hedáhá' ovâypunjôn in t'owa ováytü'amídi Jösi Tádávi'piye dívímäänídi, hedá ovâyhekháa'amídi.

³ Ováytü'an, "Hääwí wänbo wíwínhúuwípi ímândi, wên uduphé wänbo joe, háa wí múu bínháawíkuu-ígi, háa wí koegi, háa wí chá, háa wáy-á wéhpée to wänbo wíwínhúuwípi.

⁴ Wí tewhá iwe wováysigi'an deebo úwíwóy'ni, wiyá wáypiye ímää píhay.

⁵ Hewänbo wáyge wíwováysigi'anpí'we, iwedí ípeemän dihaydi unbí anto iwedí bínna'jeepéedi-i in t'owa dínhanginnáanídí híwó wíðíví'anpí'in" gin Jesus-di ováytü'an.

⁶ Hedího ivi khäge'nin iwedí díimäädi i' bú'ây i'ge t'ähki dívísi'hon. Jösi Tádávi híwó'di tun in t'owa ováyt'óekanhon, hedá in dihaymuu'indá hekháa ováypähon.

I' tsondi Herod Jesus-ví'gedi nat'oe

⁷ Herod i' Galilee nangewi tsondi namuu'i háa napuwamännin ûnhanginpóe, hedí wí'ûnhanginnáhpí háa ná'i hääwí i'gedi i'ánshaa'amí'in, gá wáy wên t'owa Jesus-ví'gedi ditü'dân i-á John i' p'ó'p'oeokandi namuu nawáywówápóe'i,

⁸ hedá wáy-á ditü' Elijah nawáykeepóe'in, hedá wá' wáy-á ditü' wéná wí in Jösi Tádávi hân'oe'in tukhe'min nawáywówápóe'in.

⁹ Herod natü, "Naa otsonpóe John i' p'ó'p'oeokandi óek'é'ts'áa-í'in. To-angú ná'i sen namuu, ivi'gedi ná'i hääwí ot'oe'o'i?" Hedího ikhääde Jesus óemúuni'in.

Jesus-di in p'ánú maapaasôn (5,000) sená'dá in wé'gen t'owa-á ovâyhúujôn

¹⁰ Jesus-ví t'óekhuwa'in diwáypówá ihaydi Jesus óet'óe'an háa díví'annin t'ähki. Hedí oe Betsaida bú'aypiye i-ádi ovâyho' wí'bo dikwonídi.

¹¹ Hewänbo in t'owa dínhanginpóe wáypiye namää'in, hedího t'ähkídibo ûnwóemää. I'dá t'ähki ováysigi'an, hedí ovâyhée'an háa Jösi Tádá nakhâymuu waa t'owa ováysigihóenídi i'gedi, hedá in to'wên dínhekháatáy'indá hekháa-á ovâymägi.

¹² Nakinmân dihaydi ivi tä'di wíje (12) khäge'nin ivi'piye ún'äädi öetu'an, "Ná'in t'owa ováypunjonbe i' bú'aypiye hedá nava hää tsowa nanän deejepiyá, wáyge dívíwho'kw'óeni'in dáynuuwá-ídi hedá dáykoegi'hóenídá, gá náäwá ahkondá' nanándân."

¹³ Hewänbo Jesus-di ováytü'an, "Undânho bínhúujóeni." Indi öetu'an, "Na'indá p'ánú pává'âyda' hedá wíje pa'âyda' bá äymáa. T'ähki ná'in t'owagi' wíginkeegi'saapi, äykoegi'kumádidá'mânho?" Gin ditü' gá in sená'dá'dibo p'ánú maapaasôn (5,000) ihay dijídân.

¹⁴ Jesus-di ováytü'an, "Bintü'an in t'owa p'ánän tägin (50's) dívíwé'ge'amí hedá hää nangá dívíkw'óeni."

¹⁵ Hedího ivi khäge'nin háa ováytü'an waagi díví'andi t'ähki in t'owa dívíkw'óeni gin ováytü'an.

¹⁶ Hedí Jesus i' p'ánú pává-á hedá in wíje paa-á íhógi, hedí makówápiye íbéedi ikü'daa'andi i' pává-á hedá in paa-á íháve. Hedáhá' ivi khäge'nin ovây'an in t'owa ovâyphaadé-ídi.

¹⁷ T'ähki in t'owa dívíhúuyandi dívíshü'an, hedí in khäge'nin tä'di wíje (12) t'ún p'eedí i' naphade'i koegi' dáywé'ge'an.

Peter natü to'wí Jesus ta'gendi namuu'in

¹⁸ Wí thaa Jesus wí'bo ijúuso'o'. Ivi khäge'nin iwáy tsowa diji, hedí ováysika'yan, "To-an naa omuu gân ná'in t'owa ditü'?"

¹⁹ Indi öetu'an, "Wên ditü' John i' p'ó'p'oeokandi-ân unmuu. Wáy-á wéndá ditü' Elijah-ân unmuu, hedá wa'di wáy wéndá ditü' wí Jösi Tádávi hân'oe'i tukhe'bi nawáywówápóe'i-ân unmuu."

²⁰ Heđi ovâytsika⁷yan, “Heđi undá, to-á naa-á omuu gân í⁷ánde⁷?” Peter-di óetu⁷an, “Gá í⁷ to⁷wí Jôesi Tádádí óesóge⁷í⁷ t⁷owa ovây⁷aywoeníđí, í-ân unmuu.”

²¹ Heđi kay⁷indi ovâykhâak⁷ú⁷ wíyá to⁷wí wânbo wíđâyhangin⁷ânnamípídí to⁷wí namuu⁷in,

²² heđá wá⁷ ovâytu⁷an, “Naa t⁷owa t⁷âhkígi⁷ o⁷aypuyá⁷í ta⁷gendi báyékí dont⁷óepħadekhâymaa. In Hudíyo tsonnin heđá in owħa⁷ p⁷ó⁷déđí⁷indá heđá in Hudíyoví kħuu dâyhá⁷o⁷indá naa dijoeğikhâymaa. Dikħe⁷khâymaa, hewânbo iwedi poje thaa iwe owâywówápuwagi⁷o.”

Háa t⁷owa dínkhây⁷á⁷ díví⁷ami⁷in Jesus óeyũhũuwl⁷in dida⁷đi

²³ Heđáhá⁷ t⁷âhkí in t⁷owa ovâytu⁷an, “To⁷wên naa-ádi dik⁷á⁷áda⁷indá wíđínkhây⁷âhpi háa diwânpidá⁷ waagi díví⁷ami⁷in, hewânbo hâđđi wânbo t⁷âhkí inbí phé⁷win dâyhũuwl, heđá naa-á díyũhũuwl. *

²⁴ To⁷wên inbí wówátsi dâywânpi⁷aywoení⁷in didin heđá in owħa⁷ p⁷ó⁷déđá⁷indá inbí wówátsi dipedeegi⁷o. Hewânbo to⁷wên naagi⁷ inbí wówátsi dívímági⁷in, indá inbí wówátsi dit⁷anpúuwl.

²⁵ Tobá wí to⁷wí hâđwí t⁷âhkí nâá oepáa k⁷ayđi nakw⁷ó⁷di ihógi wânbo⁷, iví wówátsi ipede⁷andi tuhçhãnu iwân napówáđá wé⁷innan wên híwó ná⁷í hâđwíđí óekhâymaa?

²⁶ Naa t⁷âhkí t⁷owagi⁷ o⁷aypuyá⁷í sa⁷wó⁷di koħthay wóege owây⁷á⁷. Ná⁷in koħthay-á naví⁷-ádi naví Tádáví⁷-ádi in yá⁷dâa⁷in makówáwin t⁷óepá⁷aa⁷inbí⁷-ádi ginmuu. Heđi to⁷wên nâá naa diwóeda⁷in heđá naví hâhkan dínwóeda⁷indá, owây naa owây⁷á⁷ ihayđi naađi wá⁷ in dovâywóeda⁷í.

²⁷ Ta⁷gendi wâyũmaa, naa tsondi omuu⁷in bĩnpũwâkhâymaa, heđi ná⁷in napúuwl wa⁷đi wáy wên náwe iji⁷in ihánpídíbo⁷.”

Jesus háa únchaa⁷ waa ún⁷egópóe

²⁸ Wí jáađi naphade ihayđi, Jesus-di t⁷âhkí ná⁷í ovâytu⁷an diwedi, Peter-á James-á John-dá oe p⁷in kw⁷áyepiye í-ádi ovâyho⁷ íjũusu⁷amíđí.

²⁹ Heđi iwâyge íjũusu⁷o⁷ ihayđi iví ts⁷ay háa únchaa⁷in piháa únkeepóe, heđi iví aa t⁷âhkí ts⁷áá ots⁷á⁷í⁷ únpóe.

³⁰⁻³¹ Tsíkhagipí wije sená⁷ koħthay jáađiđi dakeepóe, indá Moses-á Elijah-á damuu, heđi Jesus-ági dánhí⁷maa háa Jesus oe Jerusalem nachuwagi⁷o í⁷gedi, Jôesi Tádá í⁷ánshaa⁷mági waagi.

³² Peter-ági in wé⁷gendáđá téegindi dijókhawâkw⁷ó, hewânbo dijósa⁷wo, heđi Jesus í⁷ koħthay jáađiđi dâymũ⁷, in wije sená⁷ í-ádi dawinnindáđi.

³³ In wije sená⁷ Jesus-ví⁷wedi dãnjáakhâymaa⁷wân, heđi Peter-di óetu⁷an, “Hâhkandi⁷, híwó namuu náwe gi⁷in. Jaho poje ókhħunte⁷ây áykw⁷óeni, wêe ugí⁷, wíyá Moses-gí⁷-á, heđá wíyá Elijah-gí⁷-á.” Hewânbo í⁷ánshaa⁷anpídíbo natũhpee.

³⁴ Gin natú ihayđibo wí okhúwá napówáđí ovây⁷ókhħunnan, heđi í⁷ okhúwáđí ovây⁷ánhógíđi dikhunwóeda⁷póe.

³⁵ Heđi ná⁷í tun okhúwá jáađiđi napee: “Ná⁷í-ân naví ay dĩnmuu, í-ân dóde⁷man. Í⁷ bĩnt⁷óeyaani.”

³⁶ Í⁷ tun nahán dihayđi, Jesus wí⁷bo nají⁷ iví khâge⁷nindáđi. Ná⁷in napóe⁷in iví khâge⁷nin inbí pí⁷nábo dâymáa, heđi ihayđi to⁷wí wânbo wíđây⁷t⁷óe⁷anpí háa í⁷ thaa dâymũ⁷in, tí⁷úugéđânho dâyhangan⁷annan.

Jesus-di wí yá⁷dâapi⁷ p⁷oweaqhâa wí enúkáyví⁷wedi ónkħehpiye

³⁷ Wíyá tháwân oe p⁷in kw⁷áyedi diwâywá⁷ dihayđi báyékí t⁷owa Jesus ún⁷ayjaymää,

³⁸ heđi in t⁷owa jáagedi wí sendi kaygi óetu⁷an, “Hâhkandi⁷, kaygindi wída⁷maa un⁷á⁷á-íđi naví e⁷nú dĩnmũuníđí. Í⁷đá⁷ dín⁷e⁷nú⁷ân.

³⁹ Ginnân ná⁷í únpóe⁷o: Wí yá⁷dâapi⁷ p⁷oweaqhâađi óekéndéđáhá⁷ tsíkhagipí óetũkhwĩnkando⁷, heđi tú⁷ t⁷âhká nathathapoe⁷ođi sóphogedi nasó⁷okħópee⁷í, heđi óechãnundedi óeteetsáwá⁷o⁷ tú⁷ t⁷âhkí. Hây tãhkí wânbo ná⁷í yá⁷dâapi⁷ p⁷oweaqhâađi wí⁷óejoe⁷ohpí.

⁴⁰ Naađi uví khâge⁷nin kaygindi dovâydaa⁷an ná⁷í p⁷oweaqhâa⁷ óekħehpeeyé-íđí, hewânbo wíđínkodípí.”

⁴¹ Jesus natú, “Un nâáwin t⁷owa-á wâyupí⁷in ímuu heđá pí⁷wên p⁷óe í⁷ge ímán. Ti undáđi hâđđi wânbo t⁷âhkí dáyyá⁷ámí gáhân?” Heđáhá⁷ í⁷ tádá óetu⁷an, “Uví enúkáy nâápiye mánmá⁷.”

⁴² Wa⁷ í⁷ e⁷nú na⁷á⁷ ihayđi í⁷ yá⁷dâapi⁷ p⁷oweaqhâađi óekanu heđá óethathakannan. Jesus-di í⁷ p⁷oweaqhâa⁷ óet⁷e⁷yan heđi í⁷ e⁷nú óehkhâamági, heđi í⁷ e⁷núví tádá óetu⁷an, “Náwe uví e⁷nú ú⁷ân.”

* 9:23 Ná⁷in natunda⁷, dikhâymuuni dâyt⁷óepħađé-íđí, Jesus in phé⁷win deedi it⁷óepħade waagibá.

43 To'wên t'ähki nä'i Jôesi Tádávi pinnán dâymû'di ovâyhâa'andi ditû?, "T'ähki Jesus ikanhondi-á wâyupiwó'di namuu."

Wa'di kin dívíhi máadi Jesus ivi khäge'nin itü'an,

44 "Nä'in wâyütkhankhâymaa'in híwó bit'öeyan: Naa t'owa t'ähkigi' o'aypuyä'i' omuu'i wây-á t'owavi mangepiye dikáani."

45 Ivi khäge'nin wídnhanginnáhpí háa nä'i tun natunda'in. Inbí'wedi wa'di in tun nakaamuu, hedânho wíðika'pówápi. Hewänbo diwôeda' óetsika'yâamídi i'gedi.

To-an i' shánki hay'i namuu?

46 Jesus-vi khäge'nin dívítuhkanmáa wéná wí in diwedi shánki hay'i namuu i'gedi.

47 Hewänbo Jesus ünhanginná háa di'ánshaamuu'in, hediho wí ay óekê'di ivi hângedi óewínú,

48 hedi ovâyü'an, "To'wídi naa dida'di ná'i ay óesígekéndedi, naa wá' dísigíkénde waabá i'o'. Hedi to'wí naa dísigíkê'i'di i' to'wí naa disandi wá' óesígekénde'. Wí to'wí in diwedi shánki híyää'i' ipipa'i-á ta'gendi hay'i namuu."

To'wí Jesus-vi'piye háa nachaapi'-á ivi'näpiye napoe'o

49 John-di Jesus óetu'an, "Hähkandi', toewi sen äymû' yä'dâapi'in p'oweahâa t'owavi'wedi ovâykhepiyendedi uvi khâwâ natü'di, hewänbo äykhâ'ami'in gida', na'in diwedi'í winamuupídi."

50 Hewänbo Jesus natü "To'wí gi'bi wíwínkhâ'ámípi. To'wí unbí'piye háa nachaapi'-á unbí'näpiye i' b'á napoe'o."

Wên Samaria'in t'owadi Jesus wí'óesígekê'pi

51 I' thaa tsowa napowa'ä' Jesus wíyá oe makówápiye napee-ídi, hedi kaygindi i'ánshaamági oe Jerusaleem-piye nawáymú-ídi.

52 Hedi wên senä' ivi páadé ovâysan wáygé nachangi'o'in dâykhat'ámídi. Wí Samaria-wi bú'ay iwe dípówa,

53 hewänbo in t'owa wídi'á'pí óesígekáyji'in, gá oe Jerusalem-piye na'ahchândân.

54 Wíje ivi khäge'nin James-ádi John-dá'di damuu'in háa óe'an ní'gedi dat'oe, hedi óetu'an, "Nanbí Sedó, ti unda' wí phaa äntuhkännamí makówá'di nawa'amídi t'ähki nä'in t'owa ovâyphahâanú-ídi?"

55 Hewänbo Jesus inbí'piye ibeé'di ovântü'an, "Ha'wâagi wídnhée'ámípi."

56 Iwedi wíyá bú'aypiye dimää.

Nabâapu'wan ta'gendi Jesus óeyuuhúwídi

57 P'óegé dimän dihaydi wí sendi Jesus óetu'an, "Wáy unmää eeje wänbo', naa eejepiye bá ü-ádi omú-i."

58 Jesus-di óetu'an, "In dé'ây nan deedi dínphosaa dívíthaayé-ídi, hedá in tsidé-á dínýahsaa, hewänbo naa t'ähki t'owagi' o'aypuyä'i' omuu'i wáygé dâykaykhanwówa'ámígi' wídnnáhpí."

59 Jesus-di wíyá sen óetu'an, "Naa díyuumá'i." Hebo i' sendi óetu'an, "Ü-ádi omääpídi'bo diwáypunmää navi tá'dá dínchuu píhay hedânho donkhâ'k'úuwídi."

60 Jesus-di óetu'an, "In dichumuu'in waagin dimuu'indá inbí t'owa dínchuu'in ovâykhâ'kw'öeni. Ü-áho ópün t'owa ovâyü'ámídi Jôesi Tádávi'piye dívímääni'in."

61 Wíyá to'wídi óetu'an, "Nanbí Sedó, naa oda' ü-ádi omú-i'in. Hebo ü-ádi omääpídi'bo dípunmää navi k'aygi'in dovâysengitü'âámídi."

62 Jesus-di óetu'an, "Han bí'andáho wí'unchá'muupi Jôesi Tádági' bit'öe'ámídi. Wí to'wí iwähâdedi ihaydä' t'ü'uppiye ibeéde'i waagi'bá unmuu."

10

Jesus-di tségingtä'di wíje (72) senä' ovâysan ivi t'öe dív'ámídi

1 Ná'i naphade ihaydi Nanbí Sedó Jesus-di wây-á tségingtä'di wíje (72) senä'dá ovâyde'man, hedá wí'jengin ovâysan ivi páadé dimú-ídi, i' bú'ây eeje hedá ówíngé eeja wáy namän deepiye t'ähki.

2 I'di ovâyü'an, "Báyéki t'owa diji' Jôesi Tádági' ovâywé'ge'ámídi, t'owa dâyhääwé'ge'o' waabá, hebo t'öe'indá háyü wänbo wídjihpi. In t'owa-á Jôesi Tádávi'in ünmuu, hediho ivi'piye' úvijüusu'ami wây-á t'öe'in ovâysaanídi hedânho báyéki ná'in t'owa ónwé'ge'ámídi.

3 Jaho bípün, náä wên k'úwá'ây ímuu waaginbá naadi wâysande' in to'wên khunjó waaginbá dimuu'in diji' iwepiye.

4 Wíwínchá'húuwípi, wí múu bínhääwíkuu-ígi' wänbo-á joe, in i'antomuu'indä'dibo ímú-í. Wí'úvihayjé'ámípi háä p'óegé t'owa bínjay'in thaa t'ähki bínhée'ámídi.

5 Hedi wáy wí tewhá its'ü' deewá, páadé in t'owa bínsengitü'âámídi ginnân ítüüni, 'Jôesi Taadáho wovâykhäge'namí hedânho náä tewhá íthaa'in áns Haaginpídi'bo' ikwoní.'

6 Wí to'wí háa bintü'an waa isigi' na'ándáho', unbí sengitun i-ádi ünjoekandee-í, hewänbo to'wí iwe na'ándi' há'bi namuupídi, unbí hí' wí'unchá'púuwípi.

7 I^o tewhá eebo úvíwóyí^o ní heḍá indáḍá úvíhúuyámí, gá wí t'óe^o-í-á iví wá^o áaho it'andán. Nääwá hääwá oe-á wíyá tewhá eeje wí'ímú-ípí wovây^o áyíngí^o amídi.

8 Heḍi wí bú^o iwe íts'úndi wovâysí^o andi, hääwí wovâysaa^o í bínk'o^o.

9 In dihay^o in i^o bú^o ee dikw'ó^o nin bínhekháamääni, heḍi ovây^o t'áamí, 'Nää-á Jôesi Tádáḍi wovây^o t'máa iví t'owa ímúunídi.

10 Hebo wí bú^o ee íts'úndi wovâysí^o anpíḍá, ee bú^o wí p'óegé i^o ge ímú-í heḍi ovây^o t'áamí,

11 'I^o na^o jee unbí bú^o wí nanbí anto eeje díntsíndi wänbo ívipêedi-í wâykeeyamídi híwó wí'úví'ohpí^o in ída^o píḍi Jôesi Tádávi t'owa ímúunídi.

12 Naaḍi wây^o t'máa, owáy i^o thaa Jôesi Tádáḍi t'owa háa híwó háa híwóhpí dívi^o annin ovây^o t'an dihayḍi, gí^o bi bú^o win t'owa shánkí dâyt'óephadekhây^o máa in Sodom bú^o win t'owavi^o wedi."

Háa in bú'ây Chorazin-dá Bethsaida-á Capernaum-dá dínpuúwí^o in

13 Heḍi Jesus ná^o in wá^o natú, "In t'owa i^o bú^o ay Chorazin gin dâyt^o o^o iwe^o in t'óephade dínpuúwí. In t'owa i^o bú^o ay Bethsaida gin dâyt^o o^o iwe^o indá wá^o t'óephade dínpuúwí. Pinnán t'óe-áho inbí jāa ovây^o an, hebo inbí t'aywó^o di wíḍívíjāa^o anpí. Ná^o i pinnán t'óebá in bú^o Tyre-áḍi Sidon-áḍi gin dâyt^o o^o eeje hán^o oe ovây^o andáho^o, in Tyre-^o indá in Sidon-^o indá wíḍívíhayjē^o amípíwän k'oe^o í aa dívi^o aawé-ídi, heḍá nú ee-á dívikw'óeniwän, dâykeeyamídi inbí t'aywó^o di dâyjoe^o annin.

14 Heḍánho in Chorazin-wíndá in Bethsaida-wíndá shánká dâyt'óephadekhây^o máa in Tyre-wíndá heḍá Sidon-wíndá inbí^o wedi owáy Jôesi Tádáḍi t'owa háa híwó háa híwóhpí dívi^o annin ovây^o keekw'óe^o ó ihayḍi.

15 Maḍi in t'owa Capernaum bú^o aywin dí^o ande^o oe makówápiye ovâytegekhây^o máa^o in, hewänbo indá oe péyégepiyänho diwhavemän."

16 Heḍáhá^o iví khäge^o nin itu^o an, "To^o wên wovây^o t'óeyande^o indáho naa wá^o dînt'óeyande waagibá dívi^o o^o. Heḍi to^o wên un wovây^o joegi^o annindáho naa wá^o díjoegi^o o^o, heḍi to^o wëndi naa díjoegi^o oḍá gindídi i^o to^o wí naa dísandí wá^o óejoegi^o o^o."

In tséḡintä^o di wíje (72) Jesus-ví t'óe^o in díwáy^o ää

17 Tí^o úugéḍi in tséḡintä^o di wíje (72) senä^o híhchangídi díwáy^o ää, heḍi ditú, "Nanbí Sedó, in yä^o dāapí^o in p'oweaḥḥāḍi wänbo na^o in dí'a^o gin, uví khāwā wínkhāyā^o di."

18 Jesus-di ovây^o t'an, "Naaḍi wá^o dómú^o Satan ná^o Penísendi oe makówáḍi tsíkhagipi nake^o t'ándi, tsíḡowänú nawändi waabá.

19 Bít'óeyan, naaḍi wây^o k'ú^o yä^o dāapí^o in p'oweaḥḥāḍi bînt'aanídi, wí pāy^o yu háa wí ts'e^o k'āq^o ví^o di úví'āhsaa waagibá, heḍá shánkí kay-á wây^o māgi in kay i^o Penísendi unbí hánbi^o únmuu ímāa^o iví^o wedi, heḍi ho há^o to hääwí^o di wänbo wovây^o wā^o amí.

20 Hewänbo tobá in yä^o dāapí^o in p'oweaḥḥāḍi wovây^o a^o ginnandi íhíhchan wänbo^o, únkhāy^o ä^o shánkí íhíhchāa-í^o in unbí khāwā^o oe makówá únta^o muudi."

21 Ihayḍibá i^o Yä^o dāa^o i^o P'oweaḥḥāḍi báyéki híhchan Jesus óemāgi, heḍi Jesus natú, "Navi Tádá, u-á oe makówá-áḍi heḍá náa oepáa k'ayḍá shánkí untsonji^o i^o unmuu. Heḍi ná^o i^o hääwí navi khäge^o nin dâymú^o í-á in báyéki dínhanginná^o ninbí^o wedá in dihá^o inbí^o wedá náakaayan wíḍây^o múuníḍi, heḍi ná^o in namuudi naaḍi wí^o kú^o daa^o o^o. Navi Tádá, gin bí^o amídi wóehíhchanmāgi."

22 Heḍáhá^o in t'owa ovây^o t'an, "Navi Tádáḍi hääwí t'āhkí navi mange dínjoe^o an. Tóebo ta^o gendí wí^o únhanginnáhpí to^o wí omuu^o in, navi Tádáḍá^o mán únhanginná. Heḍá tóebo-á wá^o wí^o únta^o gendíhanginnáhpí to^o wí navi Tádá dínmuu^o in, naa iví ay omuu^o i^o dā^o mán dínhanginná. Heḍá wáy wëndíḍáho óetaa-í, to^o wí namuu^o in naaḍi dovâykeeyandáho^o."

23 Heḍi iví khäge^o ninbí^o piye íbéḍi Jesus-di ovây^o t'an indá^o dit'oe-ídi, "Undá híhchan bínmá^o ve-í ná^o i^o hääwí napóe^o í bínmúndedi.

24 Wây^o t'áamí, báyéki in hán^o oe^o in tsonnindá in Jôesi Tádávi tukhe^o mindá dida^o dâymúuní^o in i^o hääwí náa bínmúnde^o i^o, hewänbo wíḍây^o mú^o pí, heḍá i^o hääwí un ít'oe^o o^o indá dida^o dit'oe-í^o in, hewänbo wíḍit'oe^o pí."

I^o híwó^o di Samaria-wi sen

25 Wí sen in Hudíyoví khuu dâyhá^o o^o in diwedí^o i^o namuu^o i^o Jesus-ví^o we napówá óetayi^o nídi, heḍi óetsika^o yan, "Háhkandi^o, hân dá^o amí in wówátsi nahándepí^o in donkáyjídí^o?"

26 Jesus-di óetsika^o yan, "Hân natú^o i^o tsonnun Moses ita^o nandi^o? Hää^o-an iwe náatunnan?"

27 I^o sendi Jesus óet^o an, "Gá ginnân:

I^o shánkí natsonji^o i^o unbí Jôesi únmuu^o i^o undá únkhāy^o ä^o pín ta^o gedí bínsíḡi-í^o in, unbí pí^o ná khó^o jé-á, unbí hāa iwá, unbí kay t'āhkíḍá, heḍá unbí ánsaadá."

Heḍá wá^o natú,

"Háa un wí^o bo úvípísíḡi waagibá, wé^o gen t'owa wá^o bínsíḡíhúuwí."

28 Jesus-di óetu'an, "Híwó bihéé'an, heđiho háa untú waa bi'áamí, heđânho wówátsi wóemääni."

29 Hewânbo in Hudíyoví háhkandi nada' ipikeeyamí'in híwó'di namuu waagibá, heđiho Jesus óetsika'yan, "Wé'in t'owa dováysígi-i?"

30 Jesus-di ónthayyamídi ginnân óetu'an: "Wí sen oe Jerusalem bú' iweđi i' bú' Jericho iwepiye namân, heđi wên sänmindí óeyâ'di ivi aa óep'áđi heđi hânho óemahpúđi chu'i waagibá óejoe'an.

31 Heđi ihayđibá wí Hudíyo owha'-á ee p'óegá namân, heđi i' sen óemû' iwe nak'óedí, heđi p'óe p'ânäpiye naphadeđi iweđi namää.

32 Hây napóe ihaydá hanbá napóe. Wíyá wêe sendá na'ää, i-á i' méesate hay'iwi khäge'di namuu, hewânbo i' wá' p'óe p'ânäpiye naphadeđi iweđi namää.

33 Heđi wí sen oe Samaria nangewi namuu'i' oe p'óegé namân, heđi i' sen nak'óe iwe nú' napówá, heđi óemû'di ivi'piye nasehkanäpóe.

34 Heđiho ee nak'óe iwepiye namääđi ivi tsaá ejeje olive ka'p'oe-áđi méena-áđi ón'ewedeđi aa'âydi ónwhi'an, heđáhá' ivi búdu eeđi óe'i'k'ú'di wí whohkwo tewhá iwepiye óeho', heđi iwe óe'âyíngi'an.

35 I' tháwándá wíje thaa t'óe'i chá' ivi chá' múu iweđi iwaháhógiđi i' whohkwo tewháwi p'ó'déđi' ón'andi óetu'an, "Ná'i sen náa'âyíngi'amí, heđi wíyá shánkí úchá'muudáho' owáy owáy'ää ihaydi wíwá'-á-i."

36 Heđi Jesus-di i' háhkandi óetsika'yan, "Hân un'ân, wé'idan in poje iweđi i' sen in sänmindí óeyâ'i' ta'gendi óeseegi?"

37 I' háhkandi'di Jesus óetu'an, "Gá i' nasehkanäpóe'i'dân." Jesus-di óetu'an, "Ja' ópûn, háa i'an waa ó'an."

Mary-á Martha-á inbí tewhá iwe Jesus na'a'dâaji'

38 Jesus-áđi ivi khäge'nindáđi iweđi dimääđi wí bú'ay iwe dipówá, heđi wí kwee Martha gin nakháwá'i'di ováysígi'andi ivi tewhá eepiye ováys'úde.

39 Martha-á wí tí'úu Mary gin nakháwá'i-á ún'ân, heđi i-á ee nange Jesus-ví ân nú' isóge ivi háhkan ónt'óeyaanídi.

40 Martha hânho najashapoe'o báyéki t'óe únjidi ovâyhúuóeniđi, heđiho Jesus-ví'piye namääđi óetu'an, "Nanbí Sedó, ti áyíngi wíwóemähpi'an naví tí'úuđi wí'bo díjoe'andi i' koegi' dókhây'amídi? Natú'an díkhäge'nami'in."

41 Jesus-di óetu'an, "Sehkanä Martha, u-á háäwi t'áhkí i'gedi báyéki áyíngiđi wóemáa,

42 hebo wí háäwída'mânho ta'gendi natáy, heđi Mary-áho i' ide'man. Heđi ná'i shánkí híwó'di namuu'i' ide'mandi-á ivi'wedeđi há'to óekwee-i."

11

Jesus-di ivi khäge'nin jíusu i'gedi ovâyhó'o'

1 Jesus-á wíyá wáhää jíúusu'o', heđi ibowa ihaydá wêe ivi khäge'di'di óetu'an, "Nanbí Sedó, na'in wá' díjúusuhá'an, John ivi khäge'nin jíúusuhá'an waabá."

2 Jesus-di ovâytu'an, "Úvíjúusu'andá gin waagi ítúquní: Tádá, uvi kháwá wín'a'ginnamí. Uvi tsonkhuu wóegé ówhanbe na'in dítsonnamiđi.

3 Thamuwaaagi i' húugi' gintáy'i dimää.

4 Nanbí t'aywó'di dín'owóje, in na'inbí'piye dívít'aywó'nannin áy'owójeđe waagibá. Heđi wíginpúuwípi wáhpade dítay'i'nídi."

5 Hedáhá' Jesus-di ovâytu'an, "Heyáagú khunpinuđi wí k'emaví tewhá eepiye ímääđi bintu'andi, K'ema, poje pává dípiyemää.

6 Wíyá k'ema nángé naphademändi náä naví' napówá, hebo naa háäbo wíđinsaapi dókoejóeniđi.

7 Heyáagú i'đi oe ívedí wovâytu'andi, 'Ánpí dí'an, in phóđi-áho naphéhto'on heđi naví áyáá-áđi naa-áđi giw'kw'ó, heđiho naa wíđinkodipi dáyshaa-ídi háäwi wímääniđi.'

8 Naadi wâytu'áamí, tobá háäwi wíwovâymäniđi wânbo unbí k'ema únwänpimuuđibo', ihaydá' binda'máadáho' ishää-i, heđi háäwi úntáy'i wovâymäni.

9 Heđi hanbá namuu úvjúusu'andi: Binda'má've-i háäwi, heđiho bínhóeni. Bintuwámá've-i háäwi, heđiho bínshaa-i. Bínpóp'áamí, heđiho in phóđi-áho ungi' wovâyhuu-i.

10 To'wên ihaydá' dáyda'máa'indáho dáyhóeni, to'wên ihaydá' dáytuwámáa'indáho dáyshaa-i, heđi to'wên ihaydá' dáypóp'o'indáho in phóđi ingí' ovâyhuu-i.

11-12 "Un tádá'in ímuu'in, unbí e'núdi wí paa wovâydaa'andi ik'o'ídi, ti wí päyü bínmäni? Heđiháa wí wáa wovâydaa'andi ti wí ts'e'k'áa bínmäni? Joe, há'to'.

¹³ Tobá híwóhpi'in ímuu wänbo undá únhanginná hádídí híwó'di háäwí unbí áyyäá bínmääni'in. Hediho shánki wänbo i' Tádá oe makówa ná'ándi'di in to'wên óedaa'annin i' Yä'dáa'i P'owəqahhə ovəymääni."

Ditú Penisendi Jesús óekhəge'maa'in

¹⁴ Jesus-di wí sen tunpí'ví'wedi wí yä'dáapi' p'owəqahhə ónkhepiye. I' yä'dáapi' p'owəqahhə napee ihaydi i' sen únhí'kodi, hedi in t'owa ovəyháa'an.

¹⁵ Hewänbo wáy wëndáho ditú, "I' Penisendi Beelzebul gin nakháwá'i, i' yä'dáapi'in p'owəqahhəví p'ó'dédi' dínmuu'i'dän Jesús óekhəge'do ná'in yä'dáapi'in p'owəqahhə t'owavi'wedi ovəykhepeeyé-ídi."

¹⁶ Hedá wáy-á wëndá dida' Jesús óetayi'ni'in, hediho óedaa'an wên pinnán taa makówádi ovəykeeyamídi, hedánho dínhanginnáandí há Jōesi Tádádi óesandi' namuu'in háa joe.

¹⁷ Hewänbo háa dívi'ánshaamáa'in Jesús-á únhanginná, hediho ovəytú'an, "Wi nangewin t'owa wí'bo dívipihánbodáho' inbí nangeho dáypihá'dännamí. Hedi t'owa inbí k'aygi ee wí'bo dívipiyándedáho', i' k'aygá há'to nakəypúuwí.

¹⁸ Hedi hanbá Penisendi wí'bo ipiyándedáho há'to háädi wänbo natsonyēēni. Undi ditú'an Penisendidänho naa dikhəge'maa, hedánho in yä'dáapi'in p'owəqahhə t'owavi'wedi dovəykhepiyende'.

¹⁹ Hewänbo handídi dovəykhepiyendedáho', hádídan unbí t'owa'indi ovəykhepiyende'? Unbí t'owaho ditúni in ta'gen wí'úvihé'e'opi'in.

²⁰ Hewänbo Jōesi Tádávi pinnándänho in yä'dáapi'in p'owəqahhə dovəykhepiyende', hedi ná'indiho únhanginná Jōesi Tádádi naa dítsondisóge'in.

²¹ Wí sen kay'i t'áhkí iví k'uuphé háäwídi iví tewhá i'áyingi'odi, t'áhkí i' háäwí iví' únmuu'i' híwó únkw'ó.

²² Hewänbo wí to'wí iví shánki kay'i namuu'i' ná'áäda i' sendádi iyə-ídi, i' sen óet'aani, hedi tobá i' sen kwák'u hán aa nato'on wänbo', hedá ná'ände' ná'i kwák'u aadi óekhəge'nami'in, ná'i wēe sen shánki kay'i namuu'i'di i' senbí háäwí ónhóeni, hedi iví k'ema'indádi díviweejé-i.

²³ To'wí naví'nəpiye namuupi'-á naví'piye háa nachəq, hedi to'wí in t'owa naví'piye ovəymáyä'pí'-áho' ovəykhepiyende waagibá i'ó'.

²⁴ "Wí yä'dáapi' p'owəqahhə wí t'owavi'wedi napeedi oe ahkónupiye namándi wáy ithaayé-i iwe itwámáa, hedi ishaapídáho wí'bo natú', 'Wáy dójoe'an diwepiyebá owəymú-i, i' to'wí'piye naví tewhá waagi'ba dínmu'de'i'.

²⁵ Hedi nawáymää ihaydá ná'i to'wí'ba óeshaade', wí tewhá ná'aanándá napi'dindá waabá namuu.

²⁶ Hedáhá' wíyá napeedi tsé ihay wáy-á yä'dáapi'in p'owəqahhə iví shánki yä'dáapi'in dímuu'in ovəymá', hedi ná'i to'wí'piyebá ovəyhon iwe dívithaayé-ídi, hediho ná'i to'wí-á shánki p'ándíki'-á napoe'ó páadédi namuu'iví'wedi."

Háa ta'gendi gihhchanpúuwí'in

²⁷ Gin Jesús natú ihaydá wí kwee oe t'owa jáadá kaygá natú, "I' kwee wóe'ayyandi' hedá wóetsäq'andi-á hihchan imáa."

²⁸ Jesús natú, "Hebo shánki dihíhchan in to'wên Jōesi Tádávi hí' dáy't'óeyande'in hedá dáy'a'gindo'indá."

In t'owa dida' Jesús wí pinnán t'óe i'qmi'in

²⁹ In t'owa Jesús-ví'we shánki diwé'gepoe'o, hedi ovəytú'an, "Un náäwin t'owa-á yä'dáapi unbí wówátsi bínhon. Ihaydá' wí pinnán taa bínmuunídi ída'poe'ó, hewänbo wēdaq' pinnán bínmuuní, i-á Jonah ikeeyandi' waagi'ba namuuní.

³⁰ Háa Jonah únpo'e'in namuudi in t'owa Ninevah bú'win dínhanginná ta'gendi Jōesi Tádádi óesannin, hedi hanbá náa naa t'owa t'áhkígi' o'aypuyä'i háa dínpuuwí'in namuudi in náäwin t'owa dínhanginnáani ta'gendi Jōesi Tádádi disannin.

³¹ Hedánho owáy i' thaa Jōesi Tádádi t'owa háa híwó háa híwóhpi dívi'annin ovəykeekw'óe'ó ihaydi, i' kwee oe Sheba nange p'ó'dédi' namú'de'i' i'áhtuyedi un náäwin t'owavi wəyupí wovəykeeyamí. Hán'oe i-á kayi' wəhəäwí nangedá ná'áä háyú Solomon únhanginná'di' ónt'óeyaanídi, hewänbo tobá naa Solomon-bí shánki hay'i omuu wänbo hedá náwe undádi oji wänbo', undi naa wíđnt'óeyandepí.

³² Hedá wá' owáy i' thaa Jōesi Tádádi t'owa háa híwó háa híwóhpi dívi'annin ovəykeekw'óe'ó ihaydi, in t'owa i' bú' Ninevah-win dívi'áhtuyedi un náäwin t'owavi wəyupí wovəykeeyamí. Hán'oe Jonah-di Jōesi Tádávi tun ovəyt'óe'odi há'in Ninevah-win t'owa dit'óedi indá inbí t'aywó'di dáyjoe'an, hewänbo tobá naa Jonah-ví shánki hay'i omuu wänbo hedá náwe undádi oji wänbo', unbí t'aywó'di wíwínjoe'ohpi."

Jesús-di ovəytú'an iví hí' ónjoe'gí'odáho', wên ko wên t'ún pho' dáyké'e'i' waagibá dívi'ó'

³³ “To’wí wänbo wên phakó iko’andi pho iwe wí’ikaakée’ípi, háa wên t’ún napekichá’nin pho’ wí’ikée’ípi, hewänbo wên phakóki eedän ikée’í heđänho to’wên dits’úya’nin i’ ko dâymúunídi.

³⁴ T’owawí tsée-á wên phakó ingí’ namuu, hedi híwó’nin tsée dínmuudáho in tséedá t’ähki ovâyko’. Hewänbo híwóhpi’in tsée dínmuudáho t’ähki ovâyphahkhunjo’ waagi’bá dínpoe’o.

³⁵ Heđänho úví’áyingi’ami unbí tséedí in ko óetsudemääni’in, khun ni’ge wí’iyëñipídi.

³⁶ Wí to’wí ta’gendi únkonándá heđá wáyge wänbo wí’ünphahkhunáhpídi, t’ähkiho únkohkeenáni, wên phakó únkohkay waagibá.”

Jesus-di in Pharisees-ádi in Hudíyovi kuu dâyhá’o’indádi ovâytu’an t’óephade dínpuúwi’in

³⁷ Jesus ihí’bowa ihaydá wí Pharisee-dá óehúutu’an, heđiho i’ Pharisee-ví tewhá eepiye dats’úndi Jesus ihúsóge.

³⁸ I’ Pharisee óeháa’an Jesus óemú’di ihúsógedi wa’di iman’owídiipídi’bo’ in Hudíyovi kuu waagibá.

³⁹ Heđiho Nanbí Sedó Jesus-di óetu’an, “Naa dín’t’óeyan, un Pharisees-á t’owa waaginbá ímuu inbí húugi’ k’édé-á sá’wé woegi-á já’wéđídi’ dáy’owíwínde’in. Undá ída’ híwó íkeet’óení’in, hewänbo unbí pí’ná khó’jé nakeet’óepi iwá há’t’aa’indá’ heđá yá’dáapi’indá’ ímuu.

⁴⁰ Un ánshaapi’in, Jóesi Tádá-á háäwí nakeet’óe’i’ ipaa. Ti i’bá háäwí nakeet’óepi’ wá’ wí’ípaapi’an?

⁴¹ Únkháy’á’ háäwí unbí sá’wé únsaa’i’ in sehkanáwó diwówáji’in bínmääni’in, handídi’bo yá’dáa’in wówátsi bínhúuwí.

⁴² “T’óephade un Pharisees únpuúwi. Undá i’ su’ts’ígi’-á tsímáháa-á heđá wé’ge’i háäwí ha’wáagi’i’ bínpaye iwedi tá taa únkw’óndi Jóesi Tádá wée bínmá’, hewänbo t’owa-áho ta’ge wíwín’ohpi’ heđá Jóesi Tádá-á wíwínsigipi. Háäwí bín’t’andedi ta’gendi únkhây’á’ tá taa únkw’ón diwedi Jóesi Tádá wée bínmääni’in, hewänbo wí’ún’óede-ípi ná’i wé’ge’i híwó’di háäwí wá’ úví’áamídi.

⁴³ T’óephade un Pharisees únpuúwi. Undá i’ méesate páadépiye úvíkw’óení’in wovâyhi’an, heđá oe búu pingé wovâyhi’an t’owadi a’gindi wovâysengitu’áamí’in.

⁴⁴ T’óephade únpuúwi, gá undá wáy pení ovâykhá’kw’ódi eeje nataamuupí’ waaginbá ímuudán, t’owa díví’áhsahondi wíwínhanginnáhpí iwe nakw’ó’nin.” *

⁴⁵ Wí Hudíyovi kuu ovâyhá’o’i’di óetu’an, “Háhkandi’, in Pharisees-bí’gedi ha’wáa bihée’odi na’inbí’gedi wá’ jänáki bihée’o’.”

⁴⁶ Jesus natú, “T’óephade un Hudíyovi kuu bínhá’o’in wá’ únpuúwi. In t’owa kây’i háäwí díví’ami’in bínpu’o’, hewänbo undá háy wänbo wíwínkháge’dopi dáy’amídi.

⁴⁷⁻⁴⁸ T’óephade únpuúwi, gá undá wáy in Jóesi Tádáví tukhe’mín ovâykhá’kw’ódi eeje bínkodi’odán, inbá unbí heháäwín thehtáy pahpá’indi ovâyhanú. Hewänbo han bín’andi nakeepoe’o únchanpóe’in háa unbí páadé ká’á’á’in díví’annin híwó namuu’in, gá indá in Jóesi Tádáví tukhe’mín ovâyhanú wänbo undá inbí penípho bínwänpikodi’odán.

⁴⁹ Heđänho Jóesi Tádá báyéki hangintan imáadi ginnán natú, ‘Navi tukhe’mindá heđá navi t’óekhuwa’indá in t’owavi’piye donsaa’ni, heđi in t’owadi wáy wên in dovâysannin jänáki ovây’ami, wáy wéndá ovâyháanú-i’.

⁵⁰ Heđiho un t’owa náawín wovâychänukhâymaa in Jóesi Tádáví tukhe’mín náa oepáa k’aydi nakhí’jen dihaydi’bo’ ovâyhanúdi.

⁵¹ I’ páadé óehay’i-á Abel namuu, heđi i’ tí’úuge óehay’i-á Zechariah-á namuu, i-á i’ méesate-á i’ antáa já’wé nak’óe’i-á inbí pinuđi óehay. Naadi wáytu’áamí, undáho in t’ähki ovâyhanúdi ta’gendi wovâytu’chänukhâymaa.

⁵² Un Hudíyovi kuu bínhá’o’in t’óephade únpuúwi. In ta’gen namuu’in bínkaajo waaginbá úví’o’, in t’owa wídháhpúuwípi’di. Undáho wí’iháhpóepi, heđi in wé’gen t’owa diháhpúuwí’in dida’indáho wíwínmáhpí diháhpúuwídi.”

⁵³ Jesus ná’i Pharisee-ví tewhá iwedi napee, heđi i’ thaa iwedi páadépiye in Hudíyovi kuu dáyhá’o’indá heđá in Pharisees-á hânho i-ádi dit’ayyaapóe, heđá hânho-á dívíkháde’ t’ámáge i’gedi óetsika’yamídi.

⁵⁴ Wên phay igi’ nawhée-ídi ónk’úya’ waabá muu’in bínkaajo waaginbá úví’o’, in t’owa wídháhpúuwípi’di. Undáho wí’iháhpóepi, heđi in wé’gen t’owa diháhpúuwí’andi ditsíkha wên háawên híwóhpi’in natuhpee-ídi.

12

Jesus ivi khäge’nin itu’an díví’áyingi’ami’in

* 11:44 In Hudíyo wí penípho iwe díví’áhsaadá, dínkháak’óe inbí méesate ee dits’úuní’in páadé dívíkhây’anpídi’bo’ inbí kuu dínmuu waa.

1-2 Ihaydi báyéki maapaasôn (1,000's) t'owa diwé'geji, hedí hânho dibá'yendi divídachãnu'o. Jesus-di in t'owa ovâyhée'an, hebo ivi khãge'nin páadé itu'an, "Úví'áyíngi'amí há'in Pharisees waaginbá wí'ípúuwípídí, indá paa divíjánúmáa'in waaginbá dimuu. I' híwóhpi' diví'o'i-áho dínsôe-i oewáasee ná'i oewáa iwe nato'ondi naso' waagibá. Hedí hanbá t'ãhki náa nakumuk'ôe wânbo nakumukhuudee-i, hedá t'ãhki náa nakaak'ôe wânbo ôepeeyé-i napu'wãänidí.

3 Hedího wên háawên phahkhun dee ítú'indáho, thaadi dit'oe-i, hedí wên háawên to'wívi oje phóge bînsánhée'andi in phódi nati'dindi, indáho wha'k'aydi divítuwéñú-i, t'ãhki dit'oe-ídi."

Jôesi Tádádá'mân âykhunwôeda'í

4 "Naví k'ema'in, wâytu'ãami, wíwínkhunwôeda'ípi in to'wên unbí tú' dâyhãanú-ídi dínkodi wânbo shánki wovây'amídi wídínkodipi.

5 Naadi wâythayyami to'wí namuu'in i' bínkhunwôeda'í'i': Jôesi Tádá-ânho bínkhunwôeda'í. I-á ùnkodi wovâyháanú-ídi hedá wá' ùnk'ôe péyéyépiye wovâysaanídi.

6 P'ánú ts'í' tsídé'ây wije thígí'didibo ovâyku'ch'áadepi'an. Hewânbo tobá wãhphade dichã'muupi wânbo Jôesi Tádádá wêe wânbo in diwedi wí'ôe'ôdéndepi.

7 Hewânbo undá Jôesi Tádági' báyéki tsídévi shánki íchã'muu. I-á ùnhanginná háyú phó unbí p'ó'dé únsaa'in wânbo, hedího wí'íkhunwôeda'ípi."

Jesus-ví'piye ívívâyundedáho gínkhây'ã han gitúuni'in

8 "Naadi wâytu'ãami, to'wên in t'owavi páadépiye naví'in dimuu'in ditú'in, naa t'ãhki t'owagi' o'aypuyá'i wá' in Jôesi Tádávi makówáwin t'ôepa'qa'inbí páadépiye otúuni innân naví'in dínmuu'in.

9 Hewânbo to'wên in t'owavi páadépiyebo ditú'in naví'in wídímuupi'in, naa wá' in Jôesi Tádávi makówáwin t'ôepa'qa'inbí páadépiye otúuni naví'in wídínmuupi'in.

10 Nakođi t'ãhki t'owa dín'owó'jaynídi háãwí híwóhpi divíhée'annin naví'gedi, naa t'owa t'ãhki'gi' o'aypuyá'i' omuu'i', hewânbo to'wên jánãki i' Yã'dãa'i P'oweaqãhãv'gedi divíhée'annindáho há'to dín'owó'jayní.

11 "Owáy in méesate eeje'in p'ó'déđi'inbí'piye háa in nangewin tsonninbí'piye wovâytonjó'namídi wovâyho' ihaydi, wí'í'áyíngi-ípi háa ítúuni'in úví'aywoenídi, háa úvíhée'amí'in wíwovây'áyíngimãänipi.

12 gá ihaydáho i' Yã'dãa'i P'oweaqãhãadi i' hí' wovâyãmãänidân hedânho híwó úvíhée'amídi" gin Jesus-di ovâytu'an.

Jesus-di i' kođit'owa sen ánsheet' namuu'ívi'gedi ovâytu'an

13 Wí sen in t'owavi jáa naji'i'đi Jesus ôetu'an, "Hãhkandi', naví pá'dây dntu'an i' háãwí nanbí tãdãđi na'in dínjoe'andi naa-áđi i'weejé-i."

14 Hebo Jesus-di i' sen ôetu'an, "To'wídi wânbo naa wídínk'ú'pí otúunídi háa unbí háãwí dãnweejé-i'in."

15 Hedáhá' Jesus-di t'ãhki in t'owa ovâytu'an, "Hããdi wânbo t'ãhki úví'áyíngi'amí hedânho há't'aa'inda' wí'imúunípidí. To'wí wânbo híwó'nin wówátsi wí'imáapi báyéki háãwí ùnwãnpikw'ôndibo'."

16 Hedáhá' ná'in hãhkangí'in ó'géđi ovâytu'an, "Wí kođit'owa sen ùnnavakw'ó, hedí báyéki ùnpayedee.

17 Hedího ginnân na'ân: "Wãhãã naví háãwí dínpaai' donkw'ôení wídínnáhpi. Hân hîn dáy'amí?

18 Ma' ginnân dáy'amí: Naví denkw'o'i tewhá donts'ávedí wíyá shánki he'endi donkw'ôení, hedího ee naví táhtãndá naví wé'ge'i háãwí-á dondenkw'ôení.

19 Hedáhá' gindá opitúuni: "Nãá-áho báyéki híwó'di háãwí híwó hay paayogi' dínkenkw'óho', náá-áho wíyá wídáy't'ôe'amípi. Húukanda sũwã-áđá dáy'amí, hedá naví wówátsi-á híhchandi donhúwí'.

20 Hewânbo Jôesi Tádáđi i' sen ôetu'an, 'U' ánsheet', náa khunbo uví wówátsi wínkehãymáa. Ihaydáho to-an há'i háãwí ugi' mândenk'w'ódi'i' ikhonkhãymáa? "

21 Hedí Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "Ha'wãagi'innânkun in t'owa dimuu báyéki háãwí dáydenkw'ôe'ó'in hewânbo Jôesi Tádá-á natú' ta'gendi kođit'owa wídímuupi'in."

Jesus-di ovâytu'an háãwí i'gedi wí'í'áyíngi-ípi

22 Hedáhá' ivi khãge'nin itu'an, "Hedãnkun wâytu'máa, wãhphade wí'úví'ánshaamá've-ípi i' koegi' untáydi íwówáyëñidí, háa i' aa untáydi unbí tú'gi'.

23 Unbí wówátsi-á shánki únchã'muu koegi'dã'bí'wedi, hedá unbí tú'-á aadã'bí shánki únchã'muu.

24 In odoví'gedi úví'ánshaa'amí. Indá wí'dáyko'jikopí, hedá wí'dâyhääwé'ge'opí, hedá wáhää dáyhääwidenkw'óeni'í wänbo wí'dinnáhpí, hewänbo Jöesi Táadáho ovâyhúujómá'. Hedí undá shánki íchä'muu ná'in tsídévi'wedi.

25 Wéná wí wänbo há'to unbi wówátsi wiyá wée thaa wänbo bintäá-í íwänpi'áyíngidibo'.

26 Hääwí hýää'í ha'wáagi'í wänbo há'to úví'amí, hedího háadan wiyá hääwí í'gedi úví'áyíngimá'?

27 Úví'ánshaa'amí há'í ahkónuwi póvi'ây háa nakeet'óe waa. Wí'dívít'óe'opí wí'dâypa'p'ándepí wänbo', Jöesi Tádá sa'wó'di aa waagi ovâyámá'. Solomon-dá hânho hay'í namú'de wänbo' í' póvi waabá sa'wó wí'í'awepí.

28 Jöesi Táa sa'wó'di aa waagi í' ahkónuwi phé'yávigi' ónpaa, tobá ná'í phé'yávi-á wée thaadá' nasaa wänbo hedá wiyá tháwándáho t'owa dáypha'kw'óeni dáyhääháa'amídí, hedího un wá' shánki híwó wänbo wovây'aawé-í'pí'an. Undá únkhây'á' ná'in úvíwääyü-í'in, hewänbo hýäädá' wáyü bímáa'in ímuu.

29 Ihaydá' wí'ítu'be-í'pí, 'Hää-angú áyk'o'í, hää-angú áysuüwá-í?' Wähphade wí'úví'ánshaaamá've-í'pí'gedi.

30 T'áhki t'owa Jöesi Tádá óetaapi'í'indá hânho dívíwänpikhääde ná'í hääwí dáyhóenídí, hebo unbi Tádá oe makówa ná'ándi-á ho únhanginná undá untáy'in.

31 Undá shánkidí únkhây'á' Jöesi Tádáví tsonkhuu í'piye úvíkhää-í'in, hedí gin úví'andáho ná'í hääwí untáy'í bínhóeni.

32 "Wí'íkhunwóeda'í'pí tobá hýäädí wén k'úwá waa í'ji wänbo'. Unbi Tádá makówáwi-áho nahíhchan oe makówápiye wovâyhúuwídi.

33 Hääwí únkw'ó'di' bínku'ch'áani, hedí í' chá'dá in sehkanáwo diwówáji'indá bímáani. Gindíháho wí chá'múw há'to únwheépuuwi'í' waagibá bímá've-í, hedánho í' hääwí únchá'muu'í-á oe makówa úndenkwóde-í. Iwá hääwí unbi' únmuu'í há'to únháani, háa wén sánmin wänbo há'to dáytäägé-í, háa wén kha'nin wänbo há'to dáyhá'ní.

34 Wáhää unbi hääwí únchá'muu'í' únkw'ón diwebá unbi pí'ná khor'é ída'í íkwon'ín."

Jesus ivi khäge'nin itü'an dikhâymüün'in

35-36 "Wén t'óe'in waabá únkhây'á' ímüün'in, inbi p'ó'dédi' wén khorétsaa shánki'eedí iweði iweemá'ídí dáysíkha'máa'in. Indá dívít'óe'amígi' di'aamuu, inbi phakó-á dínkomuu, hedánho napówa ihaydi oe phódi ipópó'andi wese igí' dáyhuu-í.

37 Ná'in t'óe'in inbi p'ó'dédi' dínpówa ihaydi áyíngidí dikw'ó'nin ovâyshaadá híhchan dáymá've-í. Wáyü'á'amí, í-á ipi'aawé-í ovâyhúukháysaa-ídí, hedí ovâyü'á'amí dívíkw'óeni dívíhúuyamídí, hedí hääwí ovâyssa-í.

38 Tobá khun pinudí háa shánki häädanho nanân wänbo ná'ää ihaydi, dikhâymuudi ovâyshaadáho híhchan dáymá've-í.

39 Ná'in ta'gendi únhanginnáani: Wí to'wí untewhák'óe'í häädi wí sänbi' í' tewhá eepiye ná'á'in únhanginnándáho', há'to óemáani in phódi itháani'in háa wháphódi iháave-í'in nats'húunídí.

40 Hedí un wá' íkhâyümüni, gá naa t'owa t'áhki'gi' o'aypuyá'í' omuu'í wá' häädi nanân wänbo' owáy'á'dân, dítsíkha'máapi ihaydi o'á'."

41 Peter-di Jesus óetsika'yan, "Nanbí Sedó, ti ná'inda'mân ná'í hí' dítumáa, háa t'áhki in wé'gen t'owa wá' ovâytumáa'?"

42 Jesus-di óetu'an, "Wí t'óe'í hääwí nawó'ná'di' híwó í'o'í hedá híwó'di hangintan imáa'í-á waaginbá únkhây'á' ímüün'in. Gi'bi t'óe'í-áho ivi p'ó'dédi'di óesóege-í í' tewhá ee in wé'gen t'óe'inbi tsondi dínmüunídí, hedí inbi koegi' hääwí ovâymaq'dân, dítsíkha'máa'ánídí häädi ihaydi napóe ihaydi.

43 Híhchan í' t'óe'í imá've-í ivi p'ó'dédi'di gin í'odi óeshaadi iví' iweemaa ihaydi.

44 Ta'gendi wáyü'á'amí, í' tewhá p'ó'dédi'di gi'bi t'óe'í óesóege-í t'áhki ivi hääwí ón'áyínmá've-ídí.

45 Hebo í' t'óe'í híwó í'amívi'wedi wí'bo natúdáho', 'Naví tsondi-á nahayjéepóe ná'ää-ídí, hedího in wé'gen t'óe'in kwiyá'dá sená'dá ovâymahpuovâymaq'dân, dítsíkha'máauchänumáadá, hedí í-á húukangi'-á suwági'-á'dí'dá'ba-á namuudá, hedá naháapoe'odá,

46 gin í'andáho' ivi p'ó'dédi' únwáy'ää-í óetsíkha'máapi'dí, häädi í' t'óe'í' únhanginnáhpí ihaydi, hedí í' p'ó'dédi'-á natsónpuuwi' í' t'óe'í hânho óetuhcháänú-í'in, hedá óesaani in wé'gen t'owa t'óeyanpi'indá' dímuu'ín dikw'ón diwepiye.

47 Wí t'óe'í-á háa ív' p'ó'dédi' únda' waa únhanginnân wänbo hääbo wí'í'andpídi, í-áho báyéki whädi'di óetuhcháänú-í.

48 Hewänbo wí t'óe'í híwóhpí í'andi gindídi únkhây'á' whädi'di óetuhcháänú-í'in, hewänbo háa ivi p'ó'dédi' únda'in ta'gendi wí'únhanginnáhpídi, í-áho wähphade wí'óetuhcháänú-í'pí.

To⁷wên t'ähkí báyéki ovâymägi⁷indáho báyékiábá dínkhây⁷ä⁷ dâywáymääni⁷in, hedí to⁷wên inbí mange báyéki ovâykw'ódi⁷indáho báyékiábá dínkhây⁷ä⁷ iwedi diví'amí⁷in."

Jesus natú i⁷ namuudi t'owa dívíwíjkhâymaa

⁴⁹ "Naa náä oepáa k'aydi⁷piye o⁷ä⁷ wi phaa waabá namuu⁷i dómá⁷ídi, hedí hânho oda⁷ ho nakoje⁷ní⁷in.

⁵⁰ Naa dínkhây⁷ä⁷ dont⁷öphaaäde-í⁷in, hedí naví pí⁷ná khó⁷jé hânho ochanpúuwí gin dínpóe píhay.

⁵¹ Hân í⁷ände⁷? Ti t'owa dívíwóeni naa náä oepáa k'aydi⁷piye o⁷ä⁷dibo⁷? Joe, t'owa-á dívíweeje-í.

⁵² Náä iwedáho gin waagi namúuni: Madi p'anú t'owa wêe tewhá iwe dithaa, hedí diwíjedeedi wêege⁷in dipúuwí, wíjediho wé⁷ge, pojedá wé⁷gá, hedí in wíjediho in pojeví⁷piye háa dichä⁷-í, hedá in pojedá in wíjeví⁷piyá.

⁵³ I⁷ tádá-áho iví e⁷núví⁷piye háa nachaa-í hedí i⁷ e⁷nú-áho iví tádáví⁷piyá. I⁷ jiyá-áho iví a⁷yúví⁷piye háa nachaa-í, hedí i⁷ a⁷yú-á iví jiyáví⁷piyá. I⁷ jahkwíjo iví sáa⁷iví⁷piye háa nachaa-í, hedí i⁷ sáa⁷i-á iví jahkwíjoví⁷piyá."

Jesus-di ovâytu⁷an híwó⁷di hangintan dâymá⁷ve-í t'ähkí hääwi i⁷gedí

⁵⁴ Hedáhá⁷ in báyéki t'owa iwe dikw'ó⁷nin ovâytu⁷an, "Wí okhúwá oe tsânpiyedi na⁷ädi bínmú⁷di, wese ítú⁷ ikwähkhâymaa⁷in, hedí híwó ítú⁷ gá han napúuwígdân.

⁵⁵ Hedí oe aakonpha⁷gedí wovâywa⁷anámá⁷di, ítú⁷ hânho itsáwähkhâymaa⁷in, hedí híwó ítú⁷, gá han napúuwígdân.

⁵⁶ Undá paa dívíjánúmaa⁷in waaginbá ímuu. Náä oepáa k'aydá hedá makówá-á háa i⁷ okhúwá-á wä⁷-á nakeet⁷öe waa bínmúndedi únhanginná háa nanáani⁷in, hedí háa⁷an handi wí⁷únkeepoe⁷opi háa natunda⁷in i⁷ wé⁷ge⁷i hääwi náä ná⁷i thaa eeje Jöesi Tádá í⁷o⁷i⁷?

Jöesi-ádi híwó⁷gi ó⁷an wa⁷di úkodí⁷dibo⁷

⁵⁷ "Hedí háa⁷an unbo wí⁷úví⁷pi⁷ánshaa⁷ohpi únhanginnáani⁷di wé⁷i wí hääwi híwó⁷di namu⁷in úví⁷amí⁷di?

⁵⁸ Heyäagú wí to⁷wídi háawên wovâychänundedí hedá wovây⁷tunjó⁷diwehondá, wa⁷ ímándibo⁷ i-ádi úvíkodi⁷amí hedânho i⁷di wovâyma⁷p'ä⁷ädi-ídi hedá i⁷ tsondiví páadépiye wíwovây⁷húuwípi. Eepiye wovâyho⁷dáho ma⁷di i⁷ tsondidáho i⁷ pan áy⁷diví mangá wovây⁷joe⁷amí hedá i⁷dáho wovâypanhúuwí.

⁵⁹ Wây⁷tu⁷ä⁷amí, gin únpoedáho há⁷to wovâyma⁷p'ä⁷ädi-í häyú íphaamuu t'ähkí úvíwá⁷äa píhay⁷ gin Jesus-di ovâytu⁷an.

13

Jesus-di in t'owa ovâytu⁷an inbí t'aywó⁷di dâyjoe⁷anpí⁷dá dichuu-í

¹ Ihayhä⁷abá wên t'owa iwe diji⁷indá Jesus-á öetu⁷an háa wên Galilee nangewin dínpóe⁷in. Ditú i⁷ méesate hay⁷i ee Pilate-di ná⁷in Galilee⁷in ovây⁷hánú wa⁷ dây⁷animáahánundedíbo Jöesi Tádá öemääni⁷di.

² Jesus-di ovây⁷sika⁷yan, "Hedí hân í⁷ände⁷? Ti hä⁷in Galilee⁷in ha⁷wáa dínpoedíbo shánkí t'aywóhkannin dímuu in wé⁷gen Galilee-wínbí⁷wedi⁷?

³ Joe, há⁷to⁷. Wây⁷tumáa, undá wá⁷ unbí t'aywó⁷di bínjoe⁷anpí⁷dá íchuu-í.

⁴ Hedí in tá⁷di kháve (18) t'owa oe Siloam tsowa ovây⁷hánú⁷in i⁷ tewhá t⁷wándi dínkanudi, hánda inbí⁷gedí í⁷ände⁷? Ti indá shánkí híwóhpí diví⁷o⁷indá dímuuwán in wé⁷gen t'owa oe Jerusalem bú⁷ dithaa⁷inbí⁷wedi⁷?

⁵ Joe, há⁷to⁷. Wây⁷tumáa, undá wá⁷ unbí t'aywó⁷di bínjoe⁷anpí⁷dá íchuu-í."

Jesus-di wên fig tay i⁷gedí ovâyhé⁷an hääwi ovây⁷há⁷amí⁷di

⁶ Hedáhá⁷ ná⁷in há⁷khangi⁷in o⁷gedí ovây⁷tu⁷an: "Wên fig tay wí senbí nava iwe únchá, hedí i⁷ sen namáa ihä⁷ap⁷aynuuwä-ídi, hebo hä⁷äbo wí⁷ishaapi.

⁷ Hedího iví nava t'öe⁷i itú⁷an, 'Ó⁷töeyan, náä-ádiho poje paayoho o⁷ä⁷ donhä⁷ap⁷aynuuwä-ídi ná⁷in tay iwe, hewänbo wa⁷di hä⁷äbo wídonshaapi. Náts'a⁷, nawänpí⁷dachá."

⁸ Hebo i⁷ nava t'öe⁷i⁷di öetu⁷an, 'Naví tsondi⁷, wíyá wêe paayowän náasöemääni, hedí ee napú⁷ji⁷ i⁷ge dónahpaa-í hedá dósá⁷kw'öeni.

⁹ Hedího náä wíyá paayo nahä⁷ap⁷aypóedáho⁷, híwó, hebo napaapí⁷dáho natsaadée-í."

Kaykhanwó⁷wa thaa Jesus-di wí kwee napháy⁷gípóedí önhekháa⁷an

¹⁰ Wí kaykhanwó⁷wa thaa Jesus-di in t'owa in Hudíyoví méesate⁷ay ee ovây⁷há⁷o⁷.

¹¹ Wí kwee wí yä⁷däapi⁷ p'öewa⁷ahä⁷adi öemáa⁷i⁷ iwe naji⁷, hedí tá⁷di kháve (18) paayo öehay⁷an, hedí nadapháy⁷gípóedí wínata⁷gepoe⁷opi.

¹² Jesus-di i⁷ kwee öemü⁷di öetu⁷an, "Kó⁷öe, ná⁷i hay wóemáa⁷i wínjáa⁷amí."

¹³ Hedí i⁷ kwee öetágedí wesebo nata⁷gepóe, hedí i⁷di Jöesi Tádá-á kw'äy⁷ébo⁷ öemáa.

14 Hewänbo i' Hudíyoví méesate'ay p'ó'déđí' nat'ayji', kaykhanwówá thaa Jesus-di i' kwee óehkháamägídi, hedího in t'owa ováytu'an, "Sí t'óe thaa naná jáadi waa, hedí iwedí wé'í wí thaa wänbo í'ää-í wovâyhehkháamäänídi, i' kaykhanwówá thaa-á joe."

15 Nanbí Sedó Jesus-di ováytu'an, "Un paa waaginbá úvjánúmáa'in ímuu'in, ti kaykhanwówá thaa nanân wänbo to'wíđi wänbo un iwedí unbí wáasi háa búdu wívnwhisuuđepí'an hedânho phékháa iwedí napee-í bînp'oemäänídi?"

16 Hedí náwe ná'í kwee Abraham-bí áy iwedí'í'wá namuu'í nají, i-á i' Penísendi Satan-di tá'di kháve (18) paayo óewhi'an waagibá. Ti híwó wínamuupí'an óema'p'ääđi-ídi kaykhanwówá thaa nanân wänbo?"

17 Hedího t'áhkí in óetunsúumáa'in diwóeda'póe, hedá t'áhkí in wé'gen t'owa-á dihíhchanpóe, t'áhkí háäwí he'endi híwó i'andi.

Jesus-di ovâyhé'e'an mustard ko'ji i'gedí, hedá oewáasee i'gedá Jôesi Tádávi háhkan ni'gedí ovâyhá'amídi

18 Jesus-di wíyá ovâyhé'e'andi ováytu'an, "Hân wáytu'ámí únhanginnáanıdi háawin Jôesi Tádávi háhkan únmuu waa. Háđıđan wáythayyámí háä waagi namuu'in? Gá ginnân:

19 Wí hínhää'í mustard ko'ji wí sen ikê'di iví nava iwe ikoe'í waagi'ba namuu. Natsijópúpóedí nasóedá wên tay napaa, hedí in tsídé dívishunwáve i' wa'jáy khóe eeje dáyyáhpa'ídi."

20 Hedá wíyá ováytu'an, "Hân wáytu'ámí wáythayyámídi háä waagi Jôesi Tádávi háhkan únmuu'in?"

21 Gá ginnân: Wí oewáasee wí kwee báyéki khándáđi iwóndi' waagi'ba namuu, hedí nasóedí hanwaapıđıbo' i' oewáa t'áhkí napee."

Jesus-di ováytu'an in makówáwin phóđi híyää saygi'in namuu

22 Jesus oe Jerusalem bú'piye namân, hedí i' bú'ây eeje ówınge eeja namändi t'owa ovâyháhkanhon.

23 Hedí wí to'wíđi óetsika'yan, "Nanbí Sedó, ti wí híyääđi t'owađa' ovây'aywoeni?"

24 Jesus-di in iwe dji'in ováytu'an, "In makówáwin phóđi híyää saygi'ında' namuu, hedího háhho úvíkhää-í iwe íts'úúnıdi. Wáytu'ámí, báyéki un ítsüdeda'í, hebo há'to únkoedí-í.

25 Jôesi Tádá i' iwe'í p'ó'déđí' namuu'í-áho in phóđi í'téedi-í, hedí un ho íts'úhpi'ında já'wébo-áho wovâyjoe'ámí, hedí bînpópó'odı ít'úúnı, 'Nanbí Sedó, ná'in phóđi dínhuu hedânho gıts'úúnıdi.' Hewänbo i-á nat'úúnı, 'To'wên ímuu'in naa wıđınhanginnáhpı.'

26 Hedí undi bintu'ámí, 'U-áđi ívíhúuyan, hedí nanbí bú' iwe u'đi dihá'an.'

27 Hewänbo i-á nat'úúnı, 'Wáytu'anpi'an, to'wên ímuu'in naa wıđınhanginnáhpı. Un yä'dáapı tsıyekannın ímuu'in, navı'wedı bıjäätaä.'

28 Hedí Abraham-dá Isaac-á Jacob-á hedá t'áhkí in Jôesi Tádávi tukhe'mındá oe makówá bînpwákhây máa, hebo undá já'wébo-á wovâyjoe'ámí. Ihayđıho í'tayđı úvısíntääkhây máadáhá' úvíwää'tseekhây máa.

29 Iwe t'owa-áho p'inpha'gedá tsânpha'gedá aakonpha'gedá thanpha'gedá díwé'gepóewı, hedí dınshánki'eedınân waabá dınpúuwı.

30 Hedí ihayđı wên to'wên náä tí'úugé'in waa dınchaa'ında p'ó'déđi'in dıpúuwı, hedí wên to'wên p'ó'déđi'in dímuu gın dí'ánde'ındáho tí'úugé'ındáho dıpúuwı."

Jesus hânho Jerusalem ísıgi, hebo in Jerusalem-ında óejeogi'an

31 Ihayháábá wên Pharisees-á oe Jesus na'án díwá dıpówáđı óetu'an, "Shánki híwó náwedı unmu-í, gá Herod i' p'ó'déđi' namuu'í wóeháyi'in nada'dân."

32 Jesus-di ováytu'an, 'Ja' bintu'an há'ı p'óséwháa, wí háyú thaawân t'owa dovâyhehkháamá've-ı, in yä'dáapı'in p'oewáahá-á dovâykehpiye'be-ı, hedí ihayđánho naa navı t'óe donboewa-ı.

33 Hewänbo náä ná'ı thaa eeje wa'dı oe Jerusalem bú'piye omân. Wí Jôesi Tádávi tukhe'bi óehayđá, nakhây'á' oe Jerusalem díwéđá'mánho únpuuwı'in.

34 "Un t'owa oe Jerusalem-wın, in Jôesi Tádávi tukhe'mın bındahánunde', hedá in t'óepa'aa'in Jôesi Tádáđi unbı'piye wovây sannında bınk'usâyunde'. Háyánnanho oda' wáyba'aa'ámı'in, wí dee ivı dee'ây ik'ú'aanú'hónde waabá, hewänbo undi wıđımáhpı.

35 Hedânho wáy íthaa iwáho wí tayjee waabá únjoekandee-ı. Wáytu'ámı, há'to wíyá undi dímuúni owáy i' thaa napówá pıhay navı'gedı ít'ú ihayđı, 'Jôesi Tádáđi híwó óe'ámı i' to'wı ónk'ú'ı' na'ää-ıdi.'"

14

Kaykhanwówá thaa Jesus-di wí sen ivı tú' únteemuu'í ónhkháa'an

1 Wí kaykhanwówá thaa Jesus wí p'ó'déđi' Pharisee-vı tewhá eeپیe namää ihúuyámıdi, hedí in t'owa dikw'ó'nındi háhho áyıngıđı óemunde'.

² Wí sen iví nú? na'án, i-á iví tú? t'ähki hânho üntheemuu.

³ Jesus-di in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá in Pharisees-á ovâytsika'yan, "Ti i? tsontundi na'in dímä? wí to'wí kaykhanwówá thaa nanân wânbo âyhehkháamäänídí háa joe?"

⁴ Hewânbo indá háabo wídítúhpi. Hedího Jesus-di i? sen óetâgedí óehekhámâgi, hedí iwedí óesan.

⁵ Hedáhá? ovâytu'an, "Wênä wí un wí e'nú háa wí wáasi ú'ándi? wí p'obú? iwe nake? t'ândi, ti wesebo wímânwhakkáyípi'an tobá kaykhanwówá thaa nanân wânbo?"

⁶ Hebo háawin wên wânbo wídínhanginnáhpí óetu'ámídí.

Jesus-di ovâytumáa wídívípitaygé-ípi

⁷ Hedí Jesus-di ovâymu' wáy wên ovâyhúutu'annin in shánki kw'áye'inbí soge eeje dívíkw'óe'ódí, hedího ná?i tumakhe ovâytu'an:

⁸ "Wí to'wí wí khóhtsaq shánki'eedi piye wovâytu'andá, in kw'áye'in dimuu'inbí soge eejá wí'úvíkw'óenípi. Madi wáy to'wên unbí shánki kw'áye'in dimuu'in wá? ovâyhúutu'an,

⁹ hedího i? to'wí in wé'gendádí undádí un t'ähki ihúutu'andi?dí wovâytu'âgamí. 'Un bíhádi, ná'in wé'gen sená? náwe dívíkw'óení, hedí iwóeda?póedí úvíkw'óení wáy in shánki áagé? in dívíkw'óe'ó eeje.

¹⁰ Hewânbo wovâyhúutu'andá gin úví'ámí: In shánki he'ennin dimuupí'inbí soge eeje úvíuní, 'Hä?indá hín kw'áye'in'nánkun dimuu.'

¹¹ To'wên t'ähki he'ennin dívípi?indáho hí?innin ovâypa'í, hedá to'wên hí?innin dívípi?indáho he'enniná? ovâypa'í."

¹² Hedáhá? Jesus-di ná?i sen i? óehúutu'andi? óetu'an, "Wên shánki'eedi mánpaadí tobá háädí nanân wânbo, wímánhúutu'âgamípi uví k'ema'indá, háa uví pá'dây'indá tí'úuwíndá indá, háa uví maatu'indá?, háa uví ówínn dimuupí'inbí soge eeje úvíá?in kodít'owa dimuu'indá?. Indáho wóewâyhúutu'âgamí, hedí gindídiho wóewá'âa-i.

¹³ Hewânbo wên shánki'eedi mánpaadá ovâyhúutu'âgamí in sehkanáwó díwówáji'indá, in dikhóhaymuu'indá, in ditsi'dee'ipi'indá, hedá ditsi'aamuu'indá.

¹⁴ Gin bí'andáho báyéki uníhchaaní. Indá há?to dínkóedí-í wóewáywá'âa-ídí, hewânbo owáy in t'owa inbí wówátsi ta'ge dâyhonnin díwáywówápóe ihaydí Jóesi Táadáho wóewáywá'âa-í."

Jesus-di wên shánki'eedi i'gedí ovâytumáadi háäwi ovâyhá?an

¹⁵ Wí to'wí i? máäsa na'ándi? ná?i nat'oeedí Jesus óetu'an, "In to'wên oe makówá dikwoní?in híhchan dáymá?ve-í. Indá wí shánki'eedi naná? diwe dikw'ón waabá dínpúuwí."

¹⁶ Hebo Jesus-di óetu'an, "Wí sen wí hay?i shánki'eedi ipaa hedí báyéki t'owa ovâyhúutu'an.

¹⁷ Naháäwíkhâymuu ihaydí iví t'óe'i? itú'an, 'In t'owa ovâytu'âgamí, Bikä've, háäwi t'ähki nakhâymuu.'

¹⁸ Hedí t'ähkídíbo wí'inbo dí'owójedá?póe. Wí wêe natú, 'Naa wí nava donts'ankumá hedího omán donmúunídí. Náatu'âgamí dín'owóje-ídí i? shánki'eedi piye wídínpuhkodípidí.'

¹⁹ Wíyá wêe-á natú, 'P'ánú pu'wa'in wéyu donts'ankumá hedí omán dovâyjâyé-ídí, hedího náatu'âgamí dín'owóje-í i? shánki'eedi piye wídínpuhkodípidí.'

²⁰ Hedá wíyá wêe-á natú, 'Naa dáyts'ankhó'yá', hedího wídínkodípi omú-ídí.'

²¹ I? t'óe'i nawáymáadi iví p'ó'déedí? itú'an háa ditú'in, hedí i? p'ó'déedí? nat'ayjaapóedí i? t'óe'i? óetu'an, 'Ówánáki? i? bú'wi p'óegé eeje i? p'óe'ây eejá ópún, in sehkanáwó díwówáji'indá in dikhóhaymuu'indá ditsi't'aamuu'indá hedá in ditsi'dee'ipi'indá ovâyma'í.'

²² Hedího i? t'óe'i namáá, hedí nawáy'âadi óetu'an, 'Naví tsondí?, háa untú waa naa dáy'an, hewânbo wa? wáy-á t'owagí? najáaná.'

²³ Hedího iví t'óe'i? itú'an, 'Ópún oe p'óegé he'endi-á hí?indi-á oe bú? já'wé eeje, hedí kay?indi in t'owa ovâytu'âgamí naví tewhá eepiye dí'âä-í hedáho dí't'owabá'yaynídí.

²⁴ Wítumáa, in páadéedí ovâyhúutu'annin diwedí tóebo naví shánki'eedi koegi? há?to ik'ó'i? "

Jesus-di ovâytu'an nabâpu'wan ta'gendi iví khâge'nin dipúuwídi

²⁵ Hedí Jesus iwedí namáadi wáy-á báyéki t'owadi óeyuho?, hedí íbedí ovâytu'an,

²⁶ "Wí to'wí naví piye na'âadáho naví khâge'di dínmúunídí, hewânbo naaho shánki wídísígidí iví tádá-á jíyá-á inbí'wedí, háa iví kwee-á áyyä-á pá'dây'indá tí'úuwíndá inbí'wedí, hedá iví wówátsiví'wedí wânbo-á, há?to ta'gendi naví khâge'di napúuwí.

²⁷ Wí to'wí iví phé?win ihonpídí hedá naa díyúhponpídí, há?to naví khâge'di napúuwí. *

²⁸ "Wí to'wí wí tewhá hay?i ik'úuwí'in nada'dá, háyú chá? untáy'in páadé imaapa'í hedáho únhanginnáandí háa ihay chá? imáa'in ibowá-ídí háa joe.

* 14:27 Ná'in natunda?, dikhâymuuní dáyt'óephaadé-ídí, Jesus in phé?win deedí it'óephage waagibá.

²⁹ Hedji páadé imaapaapídí madi ivi tepúda?mân iboewá-í, hedji i? tewhá-á há?to ûnkoedí-í iboewá-ídí, hedji in to?wên gin ûnpoe?odi dâymû?indáho ònp'áhká?ve-í,

³⁰ hedji dit'úuní, 'Ná?i sendá wí tewhá its'anpáadékúya?, hewânbo há?to iboewá-í.'

³¹ Hedá wí nangewi p'ó?dédí?-á wétâ maapaasôn (20,000) sundado ûnk'w'ó?di wiyá nangewi p'ó?dédí? óeyâa-ídí namáadá, hedji ná?i-á tã maapaasôn?á?bá (10,000) ûnk'w'ó, wa?di díviyâ?pidibo? i? tã maapaasôn?á? ûnk'w'ó?di-áho páadé i?ánshaa?ámí hedji ipitsika?yâámí háa nat'anpúuwí?in háa joe.

³² Hedji nat'anpúuwípidáho? wa? in wé?gen kayi? deedi di?á?dibo? ivi t'òekhuwa?in isaaní i? wêe p'ó?dédí? óetsika?yamídí háa dán?ámí?in hedáho dânyâa-ípidí.

³³ Hedjiho un wá? hanbá híwó úvi?ánshaa?ámí. Unbí háâwí?i?jokanda?pidáho há?to naví khâge?nin ípúuwí?."

Jesus natú ivi khâge?nindá qayââ waaginbá dimuu

³⁴ "Aayââ-á híwó?di namuu, hewânbo na?áhhándáho há?to wiyá áhsäâ?i napúuwí.

³⁵ Ná?i qayââ na?áhhándá winachâ?muupí. Híwó winamuupí óewönenídí nandá?dí háa nasátâbóedí?ándi-á?dí wânbo?, i-á dâywânpich'áade?. T'áhkí naví hí? dit'oe?in dínkhây?â? híwó dînt'óeyaani?in" gin Jesus-di ovâyt'ú?an.

15

Jesus-di wí k'úwá napedeeji?iví?gedí ovâyt'ú?an

¹ Báyéki tax phahsannindá?dí hedá wé?gen t'owa t'òeyanpí?in gin ovâyt'umáa?indá?dí di?ââ?â Jesus-í hí? ònt'óeyaani?dí.

² In Pharisees-á?dí hedá in Hudíyoví kuhu dâyhá?o?indá?dí háa napoe?o?in wí?ovâyhí?anpí, hedjiho dit'ú, "Ná?i sendá há?in t'aywóhkannin ovâysí?i?o hedá indá?dí ihúujo?."

³ Hedjiho Jesus-di in Pharisees ná?i háhkangí? hí? ovâyt'ú?an:

⁴ "Wí sen tãgintã (100) k'úwá ípamáadi, wí wêe ûnpedeedí hân i?ámí? Gá in whãgintã?di whãnu (99) ee p'ohtsaa búge diji?in ovây?joe?ankí?dí namú-í?pí?an i? wêe napedee?i? óenuuwâ-í?dí ishâa píhay.

⁵ Hedji ishâa ihay?di hânho nahíhchanpóedí ivi k'uuwoe eedí ik'úuwí,

⁶ hedji iví?piye iho?di t'áhkí ivi k'ema?indá?dí ówínã?indá?dí ivi k'aygipiye ituhkánnamí, hedji ovâyt'ú?ámí, 'Naa-á?dí úvívíhchannamí, gá náâ-á naví k'úwá dínpedee?i donshaa?dân: "

⁷ Hedáhá? Jesus natú, "Naadi wâyt'umáa, oe makówá wá? ginbá namuu. Oe makówá dívívíhchando wêe wânbo t'aywóhkandi namuu?i? ivi t'aywó?di ijoe?an dihay?di, hewânbo whãgintã?di whãnu (99) t'owa di?ánde?in inbí wówátsi ta?ge dâyhonninbí?gedá? oe makówá wídívívíhchando?i."

Wí kwee wí chã? wáy iho?iví?gedí Jesus-di ovâyt'ú?an

⁸ "Hedji wí kwee tã ihay kwâk'u ts'ã?i chã? ûnjidi wêe wáy iho?di, iko?ámí?pí?an, hedá ivi tewhá ee t'ámápiye i?aa?ámí i? chã? inuuwâ-í?dí ishâa píhay.

⁹ Hedji ishâa ihay?dá ivi k'ema?indá?dí hedá ivi ówínã?indá?dí ivi k'aygipiye ituhkánnamí hedji ovâyt'ú?ámí, 'Naa-á?dí úvívíhchannamí, náâ-á naví kwâk'u ts'ã?i donwáyo?i donshaa.'

¹⁰ Hedáhá? Jesus natú, "Naadi wâyt'umáa, hanbá oe makówá napoe?o. Wêe wânbo t'aywóhkandi? ivi t'aywó?di ijoe?andá Jôesi Tádávi makówáwin t'òepã?â?in dívívíhchando?."

Jesus-di wí e'nú napedeeji?iví?gedí ovâyt'ú?an

¹¹ Ihay?dáhá? Jesus-di ovâyt'ú?an, "Wí sen wíje e'nún ún?ân.

¹² I? t'í?úgé?i? e'nú ivi tádá it'ú?an, 'Táa, náâ naa dí?mää úví háâwí iwedí i? dín?ã?i?'. Hedjiho i? tádá i? háâwí ûnk'w'ó?di? ivi wíje e'nún ovânwíje.

¹³ Wiyá háy?ú thaa naphade ihay?di ná?i t'í?úgé?i? e'nú ivi háâwí iku?ch'áakí?dí ivi tádávi k'aygí?di napee i? chã? wóegé, hedji wí nange kayi? naná? diwepiye namáâ, hedji háa nawân?pida? waagi ivi wówátsi ihondi ivi chã? t'áhkí iwân?píhánú.

¹⁴ Ivi chã? t'áhkí íhánú ihay?há?bá i? nange iwáy?gá hânho dihaapóe, hedjiho háâwí?dí ivi wówátsi i?ámí?in wí?ûnk'w'óhpí.

¹⁵ Hedjiho it'óenuuwâ-í?dí namáâ, hedji wí sendi óet'òemãgí?dí owáy ivi nava iwáy?gépiye óesan ivi pehtsude ovây?húujóení?dí.

¹⁶ Hânho nada? i? háâwí pehtsude dâyk'o?i wânbo ik'o?i?in nashu?múuní?dí, khúnkhowa háâwí namuu wânbo?, hebo to?wí?dí wânbo koegí? wânbo wí?óemãgí?pí.

¹⁷ Hedáhá? wí thaa ivi hangintan iwáy?kê?di gin i?ánshaa?an: Naví tádávi t'òe?in wânbo háy?ú dívívíh wówátsi i?ámí?in wí?ú?ámí?in koegí? dínkw'ó, hedá shánkí wânbo-á dínkw'ó, hedji náâwá naa-á ohãhchuwamãâ?á?dá o?ân.

¹⁸ Naví tádávi?piye omú-í hedji dótu?â?ámí, Táa, naa dáyt'aywó?nan i? makówá na?ándi?vi?piye, hedá úví?piyá.

¹⁹ Naa ihay híwó'di wó'muupí uví ay gin wíyá dítu'áqamídí, hewänbo uví t'óe'i waagibá díamá've-í'

²⁰ "Hediho iví tádávi'piye namää, hewänbo wa' kayi'di na'ädibo' iví tádádí óemú', hedi i' tádá iví e'núvi'piye nasehkanäpóedí i' e'núvi'piye i'ää hedi óeba'aa'andá óesígip'ohstää.

²¹ Hedi i' e'nú iví tádá itu'an, 'Táa, naa dáyt'aywó'nan i' makówa na'ändivi'piye hedá uví'piyá. Naa ihay híwó'di wó'muupí uví ay gin wíyá dítu'áqamídí.'

²² Hewänbo i' tádá iví t'óe'in itu'an, 'Bíwänäsadi wën sa'wó'nin k'éwé'in to binmá', hedi binto', hedá iví mankhú eedá binmankhúto'an, hedá iví ân deedá bin'anto'an.

²³ Hedá i' wáasi'ay áytúu'o'i binmá' áyháyjídí, hedi áyshánki'eedipa'í.

²⁴ Ná'i navi e'nú-á nachuu waagibá únpoé, hewänbo náä nawáywówápóe. Napedee waagibá, hewänbo náä-á donwáyshaa.' Hediho dáyshánki'eedipaa.

²⁵ "Ná'i t'ähki napuwamän dihaydi i' páadé'i e'nú owáy nava iwáygé naji', hedi iwedi na'ádi owáy tewhá tsowa wáy napowa'á' ihaydi dáykha'wodá dáypúwhää'odá hedá divíjádéndedá nat'oe.

²⁶ Hediho wí t'óe'i óetuhkännandi óetsika'yan, 'Hännan napoe'o'

²⁷ I' t'óe'i'di óetu'an, 'Uví tí'úu-ân iwáyweekán, hediho unbí tádá natsónpóe i' wáasi'ay áytúu'o'i dáyháyj'in, gá iví e'nú bahpíbo únwáypówádán.'

²⁸ I' páadé'i e'nú ná'i nat'oe'di nat'ayjaapóe, hedi owáy tewhá ívepiye wínatsudehíjepí. Iví tádá únpeedi óedaa'an nats'úunídí.

²⁹ Hewänbo iví tádá itu'an, 'Ot'óeyan tádá, naa báyéki paayo hânho ugí' dáyt'óemáa, háädi wänbo t'ähki háa untsonpóe waagi dáy'a'gindo', hewänbo wí k'úwá'ay sí'jaa'i wänbo wídimágipi navi k'ema'indá'dí donshánki'eedipa'í'dí.

³⁰ Hewänbo ná'i wée e'nú uví' úmuu'i-á háäwi t'ähki náamági'i' ípedee'an. Iví chá'dá t'ähká ihánú a'yún t'aywóhkannin dimuu'indá'dí iwoh'k'úwídí, hedi náä iweekándá i' wáasi'ay áytúu'o'i-á i'gí'-á máhny.'

³¹ I' tádádí óetu'an, 'Navi ay, u háädi wänbo t'ähki naa-ádí un'an, hedi háäwi naa dínkw'ó'di-á uví' wá' úmuu.

³² Hewänbo gínkhây'á' áyshánki'eepa'i'in hedá gíhíhçaq-í'in. Ná'i uví tí'úu úmuu'i nachuu waagibá, hewänbo náä-á nawáywówápóe, i-á napedeejiwän, hewänbo náä-á áywayshaa.' "

16

Jesus-di chá' i'gedí ovayhé'an

¹ Jesus-di iví t'óe'in gin wá' ováytu'an, "Wí kodit'owa sen wí t'óe'i' ún'an, hedi i' sendi háäwi únkw'ó'di t'ähki i' t'óe'i' óe'áyinjoe'an. Hedi wí to'wídí i' sen óetu'an, 'Há'i t'óe'i' ú'ándidá uví háäwi wónwánpipedee'o'."

² Hediho i' kodit'owa sen wí t'óe'i' ítuhkännandi óetu'an, 'Háa bí'o'in naa dínhanginpóe. Náta'nan háyú chá' in t'owavi'wedi náahógi'in hedá háyú-á náahánú'indá. Náä iwedi navi háäwi dín'áyínmáa'i wíyá wú'múunípí.'

³ I' t'óe'i-á ginnán i'ánshaa'an: 'Navi tsondidá náä navi t'óe' dínjääkankhâymaa. Händá naa dáy'ami? Naa ihay wó'kaypi nava t'óe dáy'amídí, hedá owóeda' ohääda'yéeni'dí.

⁴ Náä-á dínhanginná háa dáy'amí'in, hedânho owáy ná'i t'óe' d'ó'o'i dínjää'an dihaydi há'in t'owadi inbí k'aygi eee dísig'amídí.'

⁵ Hediho wí'in wí'ingin in t'owa iví tsondi únphaamuu'in ováytuhkännan, hedi i' páadé'i napówa'í' óetsika'yan, 'Hâyú-an navi tsondi únphaamuu?'

⁶ I' sendi óetu'an, 'Gá tágintá (100) kwääbay olive ká'p'oe-ân. I' t'óe'i'di óetu'an, 'Náä uví phansan ta'nin. Ówänáki', ósoge hedi ná'egó'an p'ánántá (50) kwääbay gin natúunídí.'

⁷ Wíyá wée sen napówa'í-á óetu'an, 'Heyáa u-á, háyú-á unphaamuu?' I' sen natú, 'Wée maapaasón (1,000) múu táhtán.' I' t'óe'i'di i' sen óetu'an, 'Náä uví phansan ta'nin. Ná'egó'an khávén tágintá (800) gin natúunídí.'

⁸ I' t'óe'iví tsondi natú ná'i hójo'i t'óe'i' híwó'nin nap'ónbaymuu, gá híwó ipi'áyíngi'andán. Ta'gendi wáytumáa, in to'wën Jóesi Tádá dáytaapi'in íwíwo dihá in wé'gen t'owa in waaginbá dimuu'indá'dí híwó dívíkanhúwídí hedânho híwó dívípi'áyíngi'amídí, hebo Jóesi Tádávi áy únmuu'indá wáyjé'dí ihay wídháhpí.

⁹ "Hediho unho naadi wáytumáa, tobá wáy wën t'owa híwóhpi'di dáychá'hónde wänbo', undá únkhây'á' t'owa bínkhá'ge'nandi unbí chá'dibo bínk'emahóeni'in, hedânho owáy i' chá' wíyá wínachá'muupí ihaydá, wí wháagé nahándepí iwe oe makówa wováyígíhóeni.'

¹⁰ Wí to'wí cháäda' ónjoe'andi híwó i'áyíngíkanhóndi-á háäwi heháyú'í wá' híwó i'áyíngíkhâymaa, hedi wí to'wí cháäda' ónjoe'andi isábo'i-á háäwi shánki heháyú'í wá' isá'mamí.

¹¹ Hediho ná'i chá' náä oepáa k'aydiwi nawánpimuu'i' híwó wíwín'áyíngi'andá'dá, há'to i' háäwi ta'gendi nachá'muu'í' unbí mange wováyjoe'amí.

¹² Heḍi híwó i' hääwí wíyá to'wíwí' únmuu'i bín'áyingi'anpídá, há'to wovâymääni i' hääwí wovâypâkhâymaaân.

¹³ "Wí t'ôe'i-á wí'únkodipí wíje tsonningí' híwó it'ôemá've-ídi. I' wêe óet'ay-i heḍá óejojé'amí, i' wêe-á óesgí-i heḍá óe'a'geeni. Chä'gí'dá' úvit'ôemáadáho' wí'únkodipí Jôesi Tádági'-á wá' úvit'ôe'amídi."

Jesus-di wên Pharisee t'owa ovâyhá'an

¹⁴ In Pharisees ná'i hí' t'ähki dit'oe'o, heḍi indi Jesus t'ämäge óetumáa, gá indá dichä'ha't'aadân.

¹⁵ Heḍiho Jesus-di ovâytu'an, "Undá ídá' t'owa di'ãani'in unbí wówátsi ta'ge bínhonnin, hewänbo Jôesi Tádá-á únhanginná háa unbí pí'ná khó'jé bínmaa'in. Wáy wí hääwí in t'owa di'ände shánki híwó'di namuu, inbí ánshaa piháa dímmuudi, hebo Jôesi Tádági'-á ná'i hääwí-á wí'únchä'muupí.

¹⁶ "John i' p'ó'p'oeokandi napówá píhay i' tsonnun Moses ita'nandádi heḍá i' hääwí Jôesi Tádávi tukhe'min dáyta'nandádi únkw'ó wovâyhá'amídi. Hewänbo John napówá iweḍi i' híwó'di tun makówá i'gedi t'owa ovâyt'ôe'o, heḍi hânho báyéki t'owa i'piye dívikhääde'.

¹⁷ Shánki wínabäpu'wanpí makówá-á ná'i oepáa k'aydá naháani'di, in shánki hínhää'in hí'ay Jôesi Tádávi ta'nin diwe nak'ôe'in naháani'wedi.

¹⁸ Gá ginnân: Wí sen ivi kwee ijoe'andi wíyá kwee-ádi ikhó'yâ'dá it'aywó'do', heḍi wí sen wá' i' kwee óejojé'andi-ádi ikhó'yâ'dá it'aywó'do'."

Jesus-di wí kodit'owa senbi'gedi wí sehkanäwó nawówáji'i senbi'gedá ovâytu'an

¹⁹ "Wí kodit'owa sen sa'wó i'awende' aa báyéki nachä'muu'i'di, heḍá thamu waagá hânho híwó'dá ihúju'.

²⁰⁻²¹ Ivi tewháwin phódi wáy wí sen sehkanäwó nawówáji'i nahaape'k'ôe, i-á Lazarus gin nakháwä. Nada' i' koegí'tä i' kodit'owa senbi máäsa iweḍi najemu'i'di ihawówá'amí'in. Tú' t'ähki naphéemuudi in tsédi i' phée ónhä't'aaḍe'.

²² Ná'i sen sehkanäwó nawówáji'i-á nachuu heḍi in makówáwin t'ôepa'aa'indi makówápiye óepiye, heḍi Abraham-bí hängebá óesóge. I' kodit'owa sen wá' nachuu, heḍi óekhä'k'ú'.

²³ I' kodit'owa sendá oe péyége na'ándi it'ôephadende', heḍi ibéedí kayi' diwe Abraham na'ándi óemü' heḍá Lazarus-á wá' Abraham-bí hängebá na'ân.

²⁴ Heḍi kayi natú, 'Tádá Abraham, naví'piye óehkanäpuwawe. Lazarus natú'an imankhüp'ohtógikídi naví'piye na'ã-á, heḍi naví hân dín'oe'amí dín'oet'êepúuwídi. Naa náä phaa iwe hânho dont'ôephadende'.

²⁵ Hewänbo Abraham-di óetu'an, 'Naví ay, ti wí'ú'ánshaapi'an wa' unwówáji' ihaydi hânho híwó'di hääwí úkw'ó'nin, hewänbo Lazarus-á híwóhpi'-á únkw'ó. Hewänbo náä-á náwe híwó iphadende', heḍi u-á mánt'ôephadende'.

²⁶ Heḍá wá' wên he'yin kóndá hää pinudi nak'ôe, in to'wên náwe dikw'ó'nin wídínkodipídi nánádi hânäpiye diphaadé-ídi, tobá dida' wänbo', heḍá wá' wínakodipí hânádi nánäpiye diphaadé-ídi'.

²⁷ I' kodit'owa sen natú, 'Heḍá náä kay'indi wída'máa tádá Abraham, Lazarus náasaani naví tádávi tewhá iwepiye.

²⁸ P'ánú tí'úuwín naa dínkw'ó, heḍi Lazarus-di ovâytu'ã'amí naa dáy'an waagi wídívi'amípi, heḍânho náwe naa dont'ôephadende' iwebá wídi'póewípídi'.

²⁹ Hewänbo Abraham-di óetu'an, 'Moses ita'nannindádi in Jôesi Tádávi tukhe'min dáyta'nannindádi dínkw'ó. Háa hä'in dáyta'nan waa uvi tí'úuwín dínkhây'ã' dáy'a'ginnamí'in.'

³⁰ I' kodit'owa sen natú, 'Joe, Tádá Abraham, há'to han dívi'amí. Hewänbo wí to'wí dichu'kw'ó' diweḍi inbí'piye namaáadáho', indá díviwáyuḍi inbí t'aywó'di dáyoje'amí'.

³¹ Abraham-di óetu'an, 'Moses-ádi in Jôesi Tádávi tukhe'mindádi ovâyt'ôeyanpídá, há'to to'wídi wänbo ovâywäyukannamí, tobá chuwa iweḍi nawáywówápóe wänbo'."

17

Jesus-di t'aywóhkan ni'gedi ovâyhé'an

¹ Jesus ivi khäge'nin itu'an, "Ta'gendi tobá häädi nanân wänbo hääwídi wänbo-á in t'owa t'aywó' diwe ovâytó'ó, hewänbo to'wí ná'i t'aywóhkan ovâykejo'i' t'ôephade únpuwagi'o.

² Wí to'wí gin ovâykejo'i'-á shánki híwó únpúuwí wí k'uu kháa'i' ivi k'áy eedi ónwhisógedi mâap'oe iwe óechäänú-ídi, wêe wänbo ná'in hí'innin diweḍi óet'aywóhá'amí'wedi.

³ Úvi'áyingi'amí háa úvi'o waagi. Unbí k'ema it'aywó'nandáho kaygindi bínkhää'amí wíyá wí't'aywó'nampídi. Hewänbo ivi t'aywó'digi' na'owójéda'póedá bín'owóje-á.

4 Tobáháa uvi⁷piye tségín wí thaa it'aywó⁷nan wänbo⁷, tségín na⁷owójéda⁷äädí män⁷owóje-í."

Jesus-di wäyü i⁷gedi ovâyhé⁷an

5 Jesus-vi t'öekhuwa⁷indi öetu⁷an, "Dikhäge⁷nan hedânho wíyá shánkí uvi⁷piye ívíwäyü-ídí."

6 Jesus-di ovâytu⁷an, "Unbí wäyü-á wí hânho hínchää⁷i tân⁷ayvi hay⁷ida⁷ únmuúni wänbo⁷, únkoedí-í ná⁷in tay hay⁷in náwe nachá⁷nin bíntu⁷amídí, 'Púu iwedí ópúwhakhe⁷dí oe p'oekwíngé ökhâhto⁷,' hedí háa ítú waagi í'amí."

Háa wí pant'öe⁷i⁷ únkhây⁷ä⁷ waa í'amí⁷in

7 "Wí to⁷wí wí pant'öe⁷i⁷ ún⁷ándi iwhäädedi háa önk'úwá⁷áyimmaädí, nava iwedí iweets'údedí, ti öetu⁷amí, 'Ósogedi wese óhúuyan⁷ gin? Hedân joe.

8 Ha⁷wáa öetu⁷amívi⁷wedi ginnân öetu⁷amí: 'Dínhúukhây⁷an, hedá uvi aa ó'egó⁷andá dí'áyíngi⁷an naa dáyhúubowa píhay, ihaydânho bits'anhúuyamí u⁷.'

9 Hedí i⁷ pant'öe⁷i⁷ háa öejôn waa í'an dihaydi, ti öekú⁷daa⁷o⁷? Hedân joe, i-á panda⁷ namuu.

10 Ungi⁷ wá⁷ hanwaagibá namuu. I⁷ háäwi wovâyjondi bínbowa ihaydá ítúúni, 'Widikú⁷daa⁷amípi. Háa gínkhây⁷ä⁷ waagida⁷mân ívítseye⁷an.' "

Jesus-di tä ihay senä⁷ diphéetaymuu⁷in inbí phée dímúu⁷i ovâyjá⁷an

11 Jesus oe Jerusalem-piye namân, hedí Samaria-ádi Galilee-ádi inbí nantaa kíngé namân.

12 Wí bú⁷ tswa napowamân dihaydi tä senä⁷ diphéetaymuu⁷indi óemü⁷, hedí ivi⁷wedi kayi⁷ diwebo díwóyí⁷,

13 hedí Jesus kayi⁷ öetu⁷an, "Jesus, háhkandi⁷, na⁷inbí⁷piye ósekanäpuwave."

14 Jesus-di ovâymu⁷dí ovâytu⁷an, "Ja⁷ bípún i⁷ méesate ipiye in owha⁷dí wovâymuúnidí íwówa⁷in." Hedího iwedí dimää, hedí wa⁷ p'öegé dimändibo díwówa.

15 Hedí in senä⁷ díwówa⁷in diwedí wée iwâyibun Jesus öekú⁷daa⁷amídí nawówa⁷dí, hedí kayi⁷ ihí⁷máadí Jöesi Táda⁷-á kw'áayébo⁷ óemáa.

16 Jesus-vi ân nú⁷ idége⁷disögedi ip'ó⁷t'äädí öekú⁷daa⁷an. Ná⁷i sendá Samaria-wi namuu.

17 Jesus-di öetsika⁷yan, "Ti tä ihay wí⁷wówapí⁷an? Wáyho in wé⁷gen whânú?

18 Ná⁷i pí⁷wí nangewi senda⁷mân ibun Jöesi Táda⁷ öekú⁷daa⁷amídí."

19 Hedáhá⁷ i⁷ sen öetu⁷an, "Ówínúdí ópún, uvi wäyü úmuúdiho unwówa."

Jesus ivi khäge⁷nin itu⁷an nawáy⁷ä⁷ i⁷gedi

20 Wên Pharisees-di Jesus öetsika⁷yan, "Häädan Jöesi Táadí t'owa ovâytsónkhây⁷máa?" Jesus-di ovâytu⁷an, "I⁷ háäwi bínmúnde⁷i⁷dida⁷ há⁷to únhanginpúuwi Jöesi Tádadí t'owa ovaytsonmáa⁷in.

21 Hedí to⁷wí wänbo wí⁷únkhây⁷ähpi natúúni⁷in oweđa⁷ háa wíyá wáygedá⁷ Jöesi Tádadí t'owa ovâytsónmáa⁷in, gá unbí jáa iwebo t'owa ovâytsónmáadân."

22 Ihaydáhá⁷ iví khäge⁷nin itu⁷an, "Owáy wí thaa na⁷ná⁷ dihaydi un hânho ída⁷i dímuúni⁷in naa, t'ähki t'owagi⁷ o⁷aypuyä⁷i wí háy t'ähki wänbo otsonjidi, hewänbo ihaydi há⁷to únkoedí-í.

23 T'owadi navi⁷gedi wovâytu⁷amí, 'Häwe hín naji⁷,' háa 'Náwe hín naji⁷.' Hewänbo indádi wí⁷ímú-ípi.

24 Owáy navi⁷ thaa owáy⁷ä⁷-ídí dínpówa ihaydi, tsígówanú háä makówa náwedá onähay namuwäpoe⁷o waagibá naa opóewí.

25 Hewänbo owäypwápídi⁷bo páadé báyéki dont'öephadekhây⁷máa, hedá in t'owa náä díwówáji⁷indá díjoegikhây⁷máa.

26 "Hedí naa t'ähki t'owagi⁷ o⁷aypuyä⁷i⁷ omuu⁷i⁷ owáy⁷ä⁷ ihaydíba t'owa dívi⁷amí háa hân⁷o⁷amí, 'Häwe hín naji⁷,' háa 'Náwe hín naji⁷.' Hewänboe in t'owa dívi⁷o waagibá Noah nawówáji⁷ ihaydi.

27 I⁷ thaa Noah i⁷ kophé hay⁷i ipaa-ídí ikhây⁷an diwedí i⁷ wée thaa ibowa⁷dí itógi píhay, in t'owa húukandádi súwä-ádi díwänpi⁷o hedá dívíkhó⁷yánde⁷. Ihayhääbá i⁷ kwä⁷p'oe napówá⁷dí t'ähki in wé⁷gen t'owa ovây⁷ot'ahanú.

28 Hedí hanwaagibá napóe Lot nawówáji⁷ ihaydi. T'owa díwänpíhúújo⁷, dáysuwände⁷, dáyhää⁷wikumände⁷ hedá dáyhää⁷wikú⁷ch'áade⁷, dáyko⁷, hedá dáytewhákw'öe⁷ó.

29 Hewänbo i⁷ thaa Lot i⁷ bú⁷ Sodom diwedí napee ihaydá wí phaa makówá⁷dí najemu, hedá k'uu nakoje⁷-á wá⁷ kwan waagibá najemu, hedí t'ähki t'owa ovâyhanú.

30 Ha⁷wäagibá dívikanhúuwi owáy i⁷ thaa naa t'ähki t'owagi⁷ o⁷aypuyä⁷i⁷ omuu⁷i⁷ owáykeepóe ihaydi.

31 "Ihay thaa-á wí to⁷wí wha⁷k'aydi najidi nawändi wí⁷únkhây⁷ähpi iví tewhá ee nats'úúni⁷in iví háäwi ee únkw'ó⁷dí⁷ ihóenidi. Hedí wí to⁷wí nava iwe naji⁷-á wí⁷únkhây⁷ähpi iví tewhá iwepiye ibuunídi.

32 Wí⁷ún⁷öede-ípi háa Lot-vi kwee únpoé⁷in Sodom bú⁷piye iwâybuunídi íbéé ihaydi.

³³ Wí to'wí iví wówátsi i'gí'ḡḡ'ḡḡ' nana'ḡḡ, iví wówátsibá iwānpipeḡḡ'amí. Hewānbo wí to'wí iví wówátsi in wé'gengi' imági'i-á iví wówátsibá i'aywonde'.

³⁴ Wáytu'amí, owáy i' thaa naa owáy'āā-ídi napówa ihaydá wíje senā' wí ive dajó'k'óe'in diwedi Jōesi Tádádí wēe óekekḡḡámáa, i' wēe-á iwebo-á óejoekankḡḡámáa.

³⁵ Wíje kwiyā' dān'o't'a'in diwedi wēe óekekḡḡámáa, i' wēe-á iwebo-á óejoekankḡḡámáa.

³⁶ Wānh senā'dá nawa iwá daji'in diwedi wēe óekekḡḡámáa, i' wēe-á iwebo-á óejoekankḡḡámáa" gin Jesus-di ovāytū'an.

³⁷ Iví khāge'nindi óetsika'yan, "Nanbí Sedó, wāygan nā'i napuwagi'o?" Jesus-di ovāytū'an, "Wāyge i' pení nak'óe iwānho in oekāwā dívíwé'gekḡḡámáa."

18

Jesus-di jūusu i'gedi ovāyhā'o'

¹ Jesus-di wēn hāhkangi'in ó'gedí ovaytu'an ovāyhā'amídí dínkhāy'ā' hāḡḡi wānbo t'āhki dívijūusu'ā'amí'in hedí wídívijūusuwóy'ínípi.

² Ginnān ovāytū'an: "Wí sen tson diwe na'āndi' wí bú' iwe nathaa, hewānbo Jōesi Tádá wí'óe'a'ginmāhpi, in t'owa wānbo-á wí'ovāy'a'ginpi.

³ Iwáy bú' iwāygebá wí kwee iví sen ūnchuu'i nathaa, hedí ihayḡḡ' nā'i tson-diví'piye nakhāge'da'māā'ādi óetu'o', 'Díkhāge'nān hedānho i' to'wí naa díhāḡḡwíkwēede'i wídít'aanípídí.

⁴ Thamuwaagi i' tsondiví'wepiye nakhāge'da'māā'ā, hewānbo wí'ont'óeyandepí. T'óediwān i' sen natú, 'Tobāhāa Jōesi Tádá dó'a'ginmāhpi wānbo', hedá t'owa wá' dovāy'a'ginpi wānbo', nā'i kwee dókhāge'nāmí, gá dókhāge'nānpídá ihayḡḡ' na'āā'ādi naa báyéki díkayḡḡānū-íḡḡān'."

⁶ Ihaydi Jesus-di ovāytū'an, "Ít'oe hāa nā'i híwóhpi' tsondi natú'in. Tobá híwóhpi namuu wānbo i' kwee óekḡḡe'nān.

⁷ Hewānbo Jōesi Tádádí shánkí wānbo in to'wēn ūnde'muu'in ovāykhāge'nāmípí'an, khūū-á thaa-á pín ta'gedí iví'piye dívijūusu'odi. Ti thaa t'āhki i'dí ovāytsíkhakannāmí? Joe, há'tó'.

⁸ Naadi wāytūmáa, i'dá wesebo ovāykhāge'nāmí. Hewānbo owáy naa t'āhki t'owagi' o'aypuyā'i omuu'i nāā oepāa k'aydi'piye owáy'āā ihayḡḡ', ti t'owa dovāyshaa-i wa' naví'piye dívíwāyunde'in?"

Jesus-di wí Pharisee-ví'gedi hedá wí tax phahsandiví'gedá ovāytū'an

⁹ Wēn t'owa dí'ānde' inbí wówátsi ta'ge dāyhonnin hedího wé'gen t'owaví shánkí híwó'nin dimuu. Hedího Jesus-di nā'in hāhkangi'in ó'gedí ovāytū'an:

¹⁰ "Wíje senā' i' méesate hay'i ee dats'ú dánjūusu'amídí, wí wēe sen Pharisee namuu, hedá i' wēe-á tax phahsandi-á.

¹¹ I' Pharisee wí'bo nawindi ginnān ijūusu'an: 'Jōesi Tāa, naadi wí'kú'daa'o' naa t'aywóhkandi' wó'muupídí wáy wēn t'owa dimuu waagibá. Indá díhójo, hedá sānmindá dimuu, inbí wówátsi-á ta'ge'indá wídínmuupi, hedá pi'wēnbi kwiyā'dáḡḡ' dívíwhohkwomáa. Hedá wí'kú'daa'o wá' hā'i tax phahsandi' owe nawindi waagi'ba wānbo wó'muupí'in.

¹² Jáādi waa wāygin dāyḡḡāḡḡ'o', hedá t'āhki tā hāḡḡwí dont'an diwedá wēe-á wímā'.

¹³ Hewānbo i' tax phahsandi-á hāy kayi' diwe wí'bo nawindi nawóda' makówāpiye ibēe-ídi. Iphkhūmahpūude nataachanpóedí it'aywó'nandi, hedí natú, 'Jōesi Tāa, naví'piye ósekanāpuwave. Naa wí t'aywóhkandíḡḡ'mān omuu.'

¹⁴ Hedí wí'gín dānwēehó'. Naadi wāytū'amí, Jōesi Tádádí nā'i tax phahsandiví t'aywó'di ōn'owóje, i' Pharisee-ví-á joe. To'wēn t'āhki he'ennin dívípipa'indáho hí'innindá'ba ovāypa'í, hedá to'wēn hí'innin dívípipa'indáho he'ennindá ovāypa'í."

Jesus-di in áyyāā ovāysígihógi

¹⁵ Wēn t'owa inbí hí'innin áyyāā Jesus-ví'we dāykán i'dí ovāytāāge-ídi. Iví khāge'nindi gin dāymū'dí in t'owa-á ovāyt'e'yandi ovāytū'an ha'wāa wídíví'amípi.

¹⁶ Hebo Jesus-di in tádá'in jíyá'in ovāytū'an inbí áyyāā iví nú'piye dāymá'í, hedí iví khāge'nin itu'an, "In áyyāā naví'piye binkā'āāmāā, wívínkhāā'amípi. To'wēn nā'in áyyāā waaginbá dimuu'indá Jōesi Tádávi'in ūnmuu.

¹⁷ Ta'gendi wāytūmáa, to'wí Jōesi Tádávi' wínapúuwípi wí hínchāā'í' ay waagibá iwāyupídí."

Wí sen koḡit'owa namuu'i Jesus-ví'piye na'āā

¹⁸ Wí kw'áyewi sen namuu'i'dí Jesus óetsika'yan, "Híwó'di hāhkandi', hān dáy'amí hedānho in wówátsi nahāndepí'in donkáyíjídí?"

¹⁹ Jesus-di óetsika'yan, "Ti ūhanginná hāa untū'nin naa híwó'di gin dítu'odi? Jōesidā'mān híwó'di namuu, wíyá to'wí-á joe.

²⁰ Jõesi Tádávi tsonun ho mântaa. I-á natú wíyá to'wíwí kwee-ádi háa sendádi wí'úvívohokwomá'we-ípi, wíwínt'owat'aháqnú-ípi, wí'úvívá'mamípi, t'owaví'gedi wí'úvívójo'amípi, unbí tádá-á jýyá-á bín'a'ginmá'we-í."

²¹ I' sendi Jesus óetu'an, "Ná'i tsonun t'áhkí dó'a'gin enúkáy omuudibo?"

²² Jesus ná'in nat'oe ihaydá i' sen óetu'an, "Wa'qi wáy-á háawên bí'amí'in útáy. Háyu úkw'ó'di t'áhkí mánku'ch'áani, hedí i' chä' mánhógi'i' in t'owa sehkanáwo diwówaji'in ovâyääni, hedânho kodit'owa unmuuni oe makówa. Hedí náaku'ch'áada ovâyägidá naa-ádi óká've."

²³ Ná'in nat'oe ihaydi i' sen ivi pí'ná khó'jé báyéki nataachanpóe, gá báyéki háäwi únkw'ondân, hedí wínakuchada'pi.

²⁴ Jesus-di i' sen háa nachaa waagi óemúndedi natú, "Báyéki káy'in namuu wí to'wí nakodit'owamuu'i háa Jõesi Tádá natú waa i'amídi hedânho ón'aywoenídi.

²⁵ Nabáapu'wan wí kamáyo wên agúusa tsípho i'ge nats'úunídi, hewänbo shánki nabáapu'wan wí to'wí kodit'owa namuu'i háa Jõesi Tádá natú waa i'amídi hedânho ón'aywoenídi."

²⁶ In to'wên ná'i hí' dit'oe'indá ditsikapóe, "Gin namuudá to-an únkodi ón'aywondee-ídi?"

²⁷ Hedí Jesus-di ovâytu'an, "Háa t'owa dínkodipi'indá Jõesi Tádá-áho únkodi."

²⁸ Peter-di Jesus óetu'an, "Na'indá háäwi t'áhkí gínkw'ó'di' áyjo'e'an u-ádi gimú-ídi."

²⁹ Jesus-di ovâytu'an, "Naadi ta'gendi wâytumáa, háa Jõesi Tádá natú waa ón'a'ginnamídi wí to'wí ivi tewhá ijoe'andi, háa ivi kwee, háa ivi tí'úuwíndá pá'dây'indá, ivi jýyá-á tádá-á, háa ivi áy-á ijoe'andá,

³⁰ i-á ta'gendi báyéki shánki ma'kw'anuki ihóeni wa' náä oepáa k'aydi naji' ihaydi, hedá ivi wówátsi náä oepáa k'aydi únbo'wan di'an, "Na'indá háäwi t'áhaydá in wówátsi nahánde'indá imá've-í."

Powíngi' Jesus ivi khäge'nin itü'an nachuwagi'o'in

³¹ Jesus ivi tá'di wije khäge'nin wéhánapiye iho', hedí ovâytu'an, "Bit'óeyan, náä-á Jerusalem-piye gimán, hedí eewá naa t'áhkí t'owagi' o'aypuyá'i' omuu'i dínpuúwí háa in Jõesi Tádávi tukhe'min naví'gedi dáyta'nan waa.

³² T'owadi in Hudíyo dimuupi'inbí mange díkáani, hedá indá dínph'áhkaakhâymaa, hedá díjänákhâymaa, hedá dí'ohphaykhâymaa.

³³ Púwhi'dí díwhádkhâymaa, hedá díkke'khâymaa. Hewänbo iwedi i' powage'i' thaa iwe owáywówápúuwí."

³⁴ Hewänbo Jesus-ví khäge'nin ná'i natú'i háäbo wídika'pówápi. Háa ovâytu'andi-á wídínthaypóepí, hedího háäwi i'gedi ihí'máa'in wídika'pówápi.

Jesus-di wí sen natsi't'aamuu'i' ivi keetan óemägi

³⁵ Jericho bú' tsowa Jesus napowamán dihayháä, wí sen tsí't'aa'i namuu'i' owáy p'óe hángé wáy naháäda'än.

³⁶ I' sen in báyéki t'owa diphademännin nat'oe, hedí natsikapóe, "Hân napoe'o?"

³⁷ Indi óetu'an, "Jesus Nazareth-wi-ân na'ä?"

³⁸ Hedí i' sen ituwínú, "Jesus, u David-ví áy iwedi'i' unmuu'i', naví'piye ósehanápuwawe."

³⁹ In ton Jesus-ví páadé dimännindá i' sen óet'e'yandi óetu'an, "Hándá'dibo?" Hewänbo i' sendá shánki kaygá ituwínú, "U David-ví áy iwedi'i' unmuu'i', naví'piye ósehanápuwawe."

⁴⁰ Jesus iwóyí', hedí ovâytu'an i' sen ivi'piye óemá'i'in, hedí Jesus-ví'we napówa ihaydi Jesus-di óetsika'yan,

⁴¹ "Hánnan wín'amí'innan unda'?" I' sendi óetu'an, "Nanbí Sedó, naa oda' dínkeepúuwí'in."

⁴² Jesus-di óetu'an, "Uví keetan mänke? Uví wäyu úmuudân unwówa."

⁴³ Wesebo i' sen únkeepóe, hedí Jesus-ádi namändi Jõesi Tádá kw'áayébo' óemáa. Hedí t'áhkí in t'owa dáymú'in ditü' Jõesi Tádá-á hay'i namuu'in.

19

Jesus oe Zaccheus-ví'piye na'áääamää

¹ Jesus oe Jericho bú'piye namää, hedí i'ge naphademän dihaydi

² wí sen Zaccheus gin nakháwä'i' iwáyge na'än. I-á in tax phahsanninbí p'ó'dédi'-än namuu, hedá kodit'owa-á namuu.

³ Zaccheus-á ikháäde' Jesus óemúunídi ûnhanginpuúwídi to'wí namuu'in, hewänbo híncháä'ida' Zaccheus namuu hedá báyéki dit'owaji', hedího wí'únkeet'óepí.

⁴ Hedího in t'owaví páadé i'äädi wên sycamore tay ee nachá'nin kw'áye ituye, hedânho Jesus naphademändi óemúunídi.

⁵ Jesus in tay iwe napówádi kw'áye ibéedi Zaccheus óetu'an, "Zaccheus, ówänákidi ówanbe, náä thaa uví k'aygi dáywóyí'khâymaa."

⁶ Zaccheus tay kw'áyeḍi iwānāwáve, heḍi hihchangidi Jesus ivi k'aygiyiye óho?

⁷ In t'owa ná'in dāymú' ihaydá t'ayḍi ditú', "Ná'í sendá wí t'aywóhkandivi tewhá iwepiye na'áḍámáá."

⁸ Hewānbo Zaccheus iwīnūḍi Nanbí Sedó Jesus óetu'an, "Nanbí Sedó, i' hāāwí naa ḍinkw'ó' diweḍi píngé hay dówijekhāymāáḍáhá' in sehkanāwó diwówáji' in t'owa dovāyḍākhāymāa, heḍi wí to'wí dósá'mandi-á jónān ma'kw'anukí dópākhāymāa."

⁹ Jesus natú, "Nāā thaa náā k'aygiwí' ón'aywon. Ná'í sendá wá' Abraham-bí āy iweḍi'í' bá namuu."

¹⁰ Naa t'āhki t'owagi' o'aypuyā'í' omuu'í' o'āā in dipedejeji' in dovāynuūwā-íḍi heḍá dovāy'aywoeníḍi."

Jesus-di ovāytū'an ḍínkhāy'ā' i' hāāwí ovāymāgi'í' ḍi híwó dívi'āmí'in

¹¹ Náā-á Jerusalem tsowa dipowamāndi in t'owa ḍi'ānde wesebo natsondisogede-í'in, heḍiho Jesus-di wāy-á háhkanḡi' in ó'gédí ovāytū'an ovāythayyāmíḍi han wīnapúuwípi'in.

¹² Ginnān ovāytū'an: "Wí sen kw'áyewi namuu'í' ipikhāy'owān wí nange kayí' wāhāā iwepiye namú-íḍi. Iwe i' tsondi shánki p'ó'ḍéḍi'ḍi ná'í sen óetsondipakhāymāa heḍānho ivi nangepiyebá nawāymú-íḍi natsonsogede-íḍi."

¹³ Hewānbo wa' i' wēe nangepiye namāāpíḍibo tā ihay ivi t'óe'í in ituhkánandi wí'ínbo wí chā' ovāy'an, heḍi ovāytū'an, "Ná'í chā'ḍi wí hāāwí bīnkumá-í, heḍáhá' i-á bīnkū'ch'āani, heḍānho wíyá shánki chā' ḍint'aaníḍi. Heḍáhá' namāā."

¹⁴ Hewānbo in t'owa ivi nange'indá ná'í sen óet'ay, heḍi wēn t'óekhuwa'in i' namāā iwepiye dāysan, i' tsondi p'ó'ḍéḍi' óetu'āmíḍi, "Ná'í sendá wígida'pí nanbí tsondi gīnmūn'í'in."

¹⁵ "Hewānbo óetsondisóge, heḍáhá' ivi nangepiyebá nawāymāā. Heḍi ivi t'óe'í in ituhkánan, in ton ovāychā'annin, heḍānho imūmíḍi háyú ónchā't'annin."

¹⁶ Wí napowáḍi óetu'an, "Naví tsondi', naa tāgin ma'kw'anukí chā' dót'an u'ḍi ḍin'an diweḍi."

¹⁷ I' t'óe'í óetu'an, "Híwó bí'an, u-á híwó'ḍi t'óe'í unmuu. Naa ḍinhanginná u-á háa úkhāy'ā' waa bí'an hínchāā hāāwíḍibo'. Heḍiho náā-á tā bú' eeje ovāytsonmá've-íḍi wísóge-í."

¹⁸ Wíyá wēe t'óe'í nats'ú'ḍi-á natú, "Naví tsondi', i' chā' naa ḍin'an diweḍi p'ánú ma'kw'anukí chā' dót'an."

¹⁹ I' tsonḍiḍi óetu'an, "U-á p'ánú bú' eeje wí tsondi wísóge-í."

²⁰ Ihaydá wíyá t'óe'í-á nats'ú, heḍi natú, "Naví tsondi', uví chā' ḍin'andi-á wēn aa iwe dó'annan. Námú'ḍi, náwe dómáa."

²¹ Wikhunwóeda', jānākí' unmuuḍi. U-á hāāwí uví' úmuupí' nāahónde', heḍi wáy pi'wēn t'owa ḍaykoe iwe nāahāāwé'ge'o'."

²² I' tsonḍiḍi óetu'an, "U-á wí t'óe'í háagi' wānbo unchā'muupí' unmuu. Náā-á háa naví'geḍi untú waagi omūmí, heḍi wítuhchānukhāymāa. Unchanpoe'o naa jānākí' sen omuu'in, heḍān hāāwí ḍinmuupí' dóhónde'."

²³ Háaḍan handi hā'í chā' wīnāho'pí wāhāā dívichā'píyémā' iwepiye? Ha'wāa bí'andáho indá naví chā' ḍinpiyémāāniwān, heḍi iweḍiho wíyá shánki ḍint'aaniwān, heḍiho owáy'āā ihaydá shánki báyéki ḍínchā'kwoníwān."

²⁴ Heḍáhá' i' tsonḍiḍi in iwāyge' diwinnindá ovāytū'an, "I' chā' bīnkwee-í ná'í sen, heḍi i' sen i' tāgin ma'kw'anukí chā' it'andi bīnmāāni'."

²⁵ Hebo indí i' tsondi óetu'an, "Nanbí tsondi', i-áho tā ihay chā' ho imāa'."

²⁶ I'ḍá ovāytū'an, "Naadi wāytumáa, wí to'wí anbo to'wí báyéki imāapi'-á, i' hínchāā imāa'í wānbo óekwee-í."

²⁷ Heḍi náā náwe bīnmá' in t'owa naa ḍit'ayḍi inbí tsondi omūmí'in wíḍida'pí'in, heḍi náā naví páadépiyebo bint'ahāḡanú-í."

Jesus oe Jerusalem bú' nats'ú, heḍi in t'owaḍi óesíḡi'an

²⁸ Jesus ihí'bowa ihayḍi oe Jerusalem shánki tsowapiye ihon.

²⁹ I' okú "Olive Okú" gin ḍāytū'o' iwe nú' wáy ná'in wíje bú'āy daná, Bethpage-ḍi Bethany-ḍi. Iwáy tsowa wáy napowamān ḍihayhāā wíje ivi khāge'nin ovānsan dapáadémú-íḍi."

³⁰ Ovāntū'an, "Jaho bápūn hā'í bú'ay nanbí páadépiye nanān diwepiye, heḍi dats'ú' ḍihaydá wí búdu'ay ts'aabi namuu'í nawhiwindí ḍānshaa-í, i-á wa' wāymūu wānbo to'wí wānbo wí'í'hsógepi. Ḍānwhihsuudí náwe ḍānmá'í."

³¹ Heḍi to'wíḍi wovāntsika'yandáho', 'Hāaḍan ḍānwhihsuude'?", ginnān ḍāntū'āqamí: 'Gá Nanbí Sedó i' ūntáyḍān."

³² Heḍiho in wíje ḍamāāḍi ḍānshaa háa Jesus-di ovāntū'an waagibá.

³³ Heḍi i' búdu'ay ḍānwhihsuude' ihayḍi in t'owa inbí búdu'ay ḍinmuu'índi ovāntsika'yān, "Hehāaḍan ḍānwhihsuude'?"

³⁴ Ovâyıtı'an, "Gá Nanbí Sedó i' ûntáyđân."

³⁵ Hedí i' búdu'ay Jesus ónhó', hedáhá' inbí k'éwé'in to dânp'âđidá i' búdu k'éwé ónpa'k'ú', hedí Jesus ótege i'İhsóege-ídí.

³⁶ Hedí iwáy p'óege wáy óe'İhlon dihaydá in t'owa inbí k'éwé'i to dívípâđihondá oe te'p'óegá ónpa'kwohon.

³⁷ Jerusalem tsoya napowamân dihaydı in p'óe owáy Olive Okú áage wáypiye' nawánde' iwáyge báyéki in t'owa Jesus-vi'piye dívíwáyunde'in diji', hedí hihchandi dívítu'wínúndedi ditú' Jóesi Tádá-á hay'i namuu'in, i' báyéki pinnán t'óe ho dâymú'i namuudi.

³⁸ Jesus-vi'gedi kaygi ditú', "U-á tsondi hay'i' unmuu." "Nanbí Sedó Jóesi Tádáđi wóesan hedího híwó wóe'âami." "Hâá t'âhki sa'wó namuu oe makówa, hedá oe kw'áyeabá ditú'úní Jóesi Tádá-á hay'i namuu'in."

³⁹ Hewânbo wên Pharisees in t'owa-áđi diji'indi Jesus óetu'an, "Hâhkandi', uvi khâge'nin ovâyıtı'an ditúhâmi'in."

⁴⁰ Jesus-di ovâyıtı'an, "Naadi wâyıtı'máa, hâ'in hânda'dibo dijidá, háa ditú' waa hâ'i k'uu iwe nakw'ó'di wânbo hanbá dívítu'wégenú-ı."

Jesus Jerusalem imúndedi isíhtâá

⁴¹ Jesus oe Jerusalem bú' shánki tsoya namân dihaydı, i' bú' imú'dibo isíhtâá,

⁴² hedí natú, "Jerusalem, náaho háy uvi t'owa wá' dínhanginnândi hihchandi inbí wówátsi dímúun'i'in, hewânbo náa-á há'to dínhanginpúuwí.

⁴³ Wáy wí thaa naná' dihaydı in wóehânbo'indi uvi tehpaá nuuge wónnanbóedíkwokhâyamáa, dívítuuyé-ídí oe búgepiye dits'ú'úníđi, hedá wóebúge'andá t'âmaphá'gedá wóehánkhâyamáa.

⁴⁴ Uvi tewhá t'âhki wónnayukhâyamáa, hedá in t'owa uvi'we dithaa'indá ovâykhankhâyamáa. Há'to wí k'uu wânbo natehpaá'ândi wónjoekankhâyamáa. Ná'i t'âhki úpúuwí gá Jóesi uvi'we napówáđân wón'aywoeníđi, hebo wí'úhanginnâhpi na'âá'in."

Jesus i' méesate hay'i iweđi in dâyhâáwíkú'ch'áade'in ovaykhehpiye

⁴⁵ Thaydá Jesus oe méesate hay'i eepiye namáa, hedí in t'owa dâyhâáwíkú'ch'áade'in iweđi ovâykhehpiye.

⁴⁶ Ovâyıtı'an, "Jóesi Tádávi ta'nin deewa ná'in háa natú'in nata'muu:

Navi tewhá-á jûusugi'-ân namuu,

hewânbo undá i' bín'egó'an sánmin dívíwé'ge'amígí' namúuníđi."

⁴⁷ Thamuwaaagi ee méesate hay'i iwe Jesus-di in t'owa ovâyhá'o'. In owaha' p'ó'ó'déđi'indá, in Hudíyovi khuu dâyhá'o'indá, hedá wáy-á Hudíyo p'ó'ó'déđi'indá dâytuwámáa háđíđi óeháyí'in.

⁴⁸ Hewânbo háa díví'amí'in wíđâyshaadepí, in t'owa háa natú'in t'âhki hânho dívít'óeyandedí.

20

Jesus óetsika'yan to'dan ónk'ú' ivi t'óe i'amíđi

¹ Wí thaa Jesus-di i' méesate hay'i ee in t'owa ovâyhá'o' hedá Jóesi Tádávi híwó'di tun ovây't'óe'o'. In owaha' p'ó'ó'déđi'indá, in Hudíyovi khuu dâyhá'o'indá hedá wáy-á Hudíyo tsonnindá únpówa,

² hedí óetu'an, "Dítı'an, háawinnan uvi tsonkhuu úmuu háa bi'o waa bi'amíđi? To'dan ná'in ta'gen wónk'ú'?"

³ Jesus-di ovâyıtı'an, "Náa-á naadá wá' wí hâáwí wâytsika'yamí un.

⁴ Dítı'âami, to'dan John ónk'ú' t'owa ovây'p'ó'oe'amíđi, ti Jóesi Tádáđi háa t'owadi?"

⁵ Hedí wí'ná táye dívítumáa, "Jóesi Tádáđi John ónk'ú' gin gitúđáho', Jesus-di ditsikagi'o, 'Hedi háadan handi wí'úvíwáyupí háa John natú'in?"

⁶ Hewânbo t'owadída' ónk'ú' gin gitúđá, ná'in t'owa náwe diji'indá na'in dík'usâáytı-ı diháyíđi, gá John-dá Jóesi Tádávi tukhe'bi únmuu'in dívíwáyundedan."

⁷ Hedího indi Jesus óetu'an, "Na'indá wíginhaginnâhpi to'wíđi ónk'ú'ın."

⁸ Hedí Jesus-di ovâyıtı'an, "Hedáho', naadi wânbo wá' wíwâyıtı'amípi to'wíđi naa dínk'ú'ın dó'amíđi ná'i hâáwí dó'o'ı."

Jesus-di in yá'dâapl'in úuva áaphâá áyl'ninbí'gedi ovâyıtı'an

⁹ İhaydá Jesus-dá ná'in hâhkanđi'in ó'gédi in t'owa ovâyıtı'an: "Wí sen i'úuva'áakhâhsaa, hedáhá' i' úuva nava-á wên sená' úuva áaphâá áyl'nin dimuu'in ovâypiyéâagi, hedáhá' wíyá pi'wí nangepiyá namáa, hedí báyéki p'óe iwe iwóyí'.

¹⁰ I' úuva nap'e'yin dihaydı wí t'óe'i' óesan i' nava iwepiye hedânho in sená' dâynavapiyé'annindi i' úuva nayámu'i' óemâáníđi. Hewânbo indi i' t'óe'i' óewhâđidáhá' mandá'dibo-á óewáybun.

11 Heđi i' sendá wíyá t'óe'i-á óesan, hewänbo indi i' wá' óewhãđi heđá jänäkí-á óe'an, heđi i' wá' mandá'dibo-á óewáybun.

12 Ihaydá i' powage'i t'óe'i-á óesan. I' wá' óewa'an, heđá nava iwedá óechänu.

13 Heđiho i' sen i' nava ünmuu'i ginnân i'ánshaa'an: 'Hân hîn dáy'amí? Gá ginnân: Nää-á naví e'nú donsigí'i donsaaní. I-áho mađânho óe'a'geeni.'

14 Hewänbo in dáynavapíyé'annindi i' senbí e'nú ün'ãđi óemû' ihaydá wé'ge dívihée'andi ditú, 'Nã'i-änkun namuu ná'i hãäwí t'ähki ünjoepuwagí'o'i'. Jaho áyháyji heđânho ná'i hãäwí nayámu'i-á gínmúuníđi.'

15 Heđiho i' nava iweđi óep'égidi óehay."

Heđi Jesus-di in t'owa ovâytsika'yan, "Hân i' nava ünmuu'i'đi in senã' dáynavapíyé'annin ovây'amí?"

16 Gá namãädá i'dá ovâyhãnu-í, ihaydá i' nava-á wây-á to'wëndá ovâypíyémãäni." In t'owa ná'i dit'oe ihaydá ditú, "Ha'wãa winakhây'ãhpi napúuwí'in."

17 Jesus-di tsíhtáye ovâymundeđi ovâytu'an, "Heđi hân handi ná'i Jõesi Tãđáví ta'nin diwe ünta'muu'i natunda'?"

I' k'uu in tewhãtehpaai'n dáyjoegi'andá

nãa shãnkí natáy'i k'uu tehpaá bé'đi napóe.

18 Hã'i k'uu-á wí k'uu wí to'wí eedi i'ãnhãnuđi nakaanú-i' waagi'bá namuu, heđi ná'i to'wí nakanuđi ivi tú' ikhoejée-í heđá ipóe'amí. Heđi i' k'uubá ivi'đi ünke't'ãndáho óet'ãä-í."

19 In Hudíyoví khuu dáyhã'o'indáđi heđá in owha' p'ó'déđi'indáđi dínhanginná Jesus ná'i hí' inbí'gedího ihée'annin, heđiho dida' wesebo Jesus óepankáyji'in, hewänbo in t'owa dáykhunwóeda'mãáđi wí'óepankê'pí.

Tax wá'ãa i'gedi Jesus óetsika'yan

20 In Hudíyo tsonnindi áyíngidi Jesus óemúndeđi dida' óekáyji'in híwó wí'ihí'máapíđi, heđânho in Rome'ínbi tunjõ óemangekáaníđi, ná'i tunjõ-á shãnkí tsonkhuu imãáđi. Heđiho wên senã' kaađibo ovâywã'ãa Jesus hãäwí óetsika'yãamíđi. Ná'in senã'dá hójo'indã' dimuu, hewänbo híwó'nin dimuu waa dívikhãmáa.

21 Heđi ná'in hójo'in senã'di Jesus óetu'an, "Hãhkandi', na'indá gínhanginná u-á ta'gedã' bihée'o heđá ovâyhã'o', u'dá t'ähki t'owa-á handã' bá ovâymaa, heđiho ta'gendá Jõesi Tãđáví khuu i'gedã' ovâyhã'o'.

22 Ditú'an, hãnnan nanbí tsontun gíntú', ti híwó namuu in Rome-winbí tsondi Caesar áy-tax-wã'ãa-íđi háa joe?"

23 Hewänbo Jesus-á wesebo ünhanginná háa inbí hójo'i ánshaa dínmuu'in, heđiho ovâytu'an,

24 "Wí denariis chã' dínkeeyan. Toví ts'ay heđá toví khãwã-á eedi ün'k'óe?" Óetu'an, "Gá Caesar-ví'innân."

25 Heđi Jesus-di ovâytu'an, "Heđáho', hãäwí Caesar-ví' ünmuu'i Caesar-bá binmãä, heđi wá' hãäwí Jõesi Tãđáví ünmuu'i-á Jõesi Tãđá-á binmãä."

26 Wíđinkodípi wên píhãawin hí' óetuhkannamíđi in t'oa dit'oe-íđi, heđi ivi hí'đi ovâyhãa'andi wíyá háabo wí'óetu'ãnpí.

In Sadducees-di Jesus óetsika'yan in dichuu'in diwáywówápúuwí i'gedi

27 Wên Sadducee t'owa Jesus-ví'piye di'ãä hãäwí óetsika'yamíđi (In Sadducees-á dívíwáyunde' in t'owa dichuu'in há'to wíyá diwáywówápúuwí'in.) Indi óetu'an,

28 "Hãhkandi', Moses ná'in tsontun dinta'nan: Wí sen áypíđibo nachuudí ivi kwee wa' ünwówájdá, i senbí tí'úu ünkhãy'ã' i' kwee-ãđi ikhó'yãq-í'in heđânho dân'áykw'óeníđi, i' pá'dáyvi khãwã' ónhúuwíđi.

29 Hebo ginnân napóe: Tsé ihay tí'úuwín senã' diji'. I' shãnkí páadé'i' ikhó'yã', hebo áypíđibo nachuu.

30 I' eedi'i-á wá' i' kwee-ãđi ikhó'yã', heđá ná'i sen wá' áypíđibo-áho nachuu.

31 Ihaydáhá' i' powage'i-á wá' hanbá únpoé. Heđi handã' t'ähki in tséđi diji'in tí'úuwín dínpoé, t'ähki wí'ínbo i' kwee-ãđi dívíkhó'yã'đi dichuu dáy'áykw'óđipíđibo'.

32 T'ã'gedã' i' kwee-á wá' nachuu.

33 Nã'in tsé ihay tí'úuwínho i-ãđi dikhóhtsaakw'ónwän, heđiho nãa na'in ditú'an, owáy t'owa wíyá diwáywówápóe ihayđi, to'wívi kwee-an ünmuuní?"

34 Jesus-di ovâytu'an, "Kwiya'dáđi senã'dáđi dívíkhó'yãnde' wa' nãa oepáa k'ayđi diwówáji' ihayđibo'.

35 Hewänbo to'wên Jõesi Tãđá natú makówápiye dimãnnindá, in chuwa iweđi ovâywáywówápakhãmáa heđiho há'to wíyá dichuu-í, heđânho ihayđi senã'dá kwiyã'dá wíyá wíđívkhóhtsaakhãmáapi,

36 gá gíndiđi in makówáwin t'óepã'ãã'in waaginbá dimúuníđän. Heđi Jõesi Tãđáví áy dimuu gá i'dá wíyá ovâywáywówápakhãmãädän.

37-38 Jôesi Tádádí t'áhki t'owa ivi?in únmuu?in ovâymunde diwówáji?in dimuu waagibá. Moses wänbo ná?in híwó ithayyan i? wää?i phé?yávi nakoje? ni?gedi ita?nan dihaydi. Iwe natú Nanbí Sedó Jôesi Tádá-á Abraham-bí Jôesi namuu, heđá Isaac-ví-á heđá Jacob-ví-á, tobá ná?in ho dichuu wänbo?. Heđiho dichuu wänbo ta?gendi diwówáji? gá Jôesi Tádá-á in diwówáji?inbí Jôesi-ân dínmuudán, in dichumuu?inbí-á joe."

39 Wên in Hudíyo-ví kuuu dâyhá?o?indi óetu?an, "Háhkandi?, híwó bihée?an."

40 Heđi diwóeda? wíyá háäwí óetsika?yámíđi.

To-an namuu i? to?wí Jôesi Tádádí óesóge?i? t'owa ovây?aywoenídí?

41 Heđi Jesus-di ovâytsika?yan, "Heháadan t'owa ditú?i? to?wí Jôesi Tádádí óesogekhâymáa?i? t'owa ovây?aywoenídí David-ví ây iweđi?i?đá? únmuu?"

42-43 I? Psalms nata?muu iwe David-bo natú:

Navi tsondi hay?i Nanbí Sedó Jôesi Tádádí óetu?an,

'Navi ko?díngeđi ósoge,

heđi uvi hânmin dovâyt'aani heđá uvi mangá wínkáani.'

44 Ná?i to?wí Jôesi Tádádí óesogekhâymáa?i? t'owa ovây?aywoenídí David-dibo ivi tsondi hay?i gin óetu?o?. Gin namuudá háđíđanho David-ví ây iweđi?i?đá? únmuu?in?"

Jesus ivi khäge?nin itú?an in Hudíyoví kuuu dâyhá?o?in waaginbá wíđimúunípi

45 Wa?di t'áhki in t'owadi Jesus ónt'óeyande? ihaydi ivi khäge?nin itú?an,

46 "Ná?in t'owa Hudíyoví kuuu dâyhá?o?in dimuu?inbí?wedi bí?âyíngi?an. To whaadi?indi dító?ondi diji? dâyeeyámíđi to?wên dimuu?in, heđá hânho-á ovâyhí?an t'owadi a?gindi ovâysengitú?ámí?in i? bú? pingé i?ge dijidi, heđá wá? in Hudíyoví méesate eeje heđá nashánkí?eediná? dihaydá in tsonninbí soge eedi dívíkw'óeni?in dida?."

47 Kwiyá? inbí sená? dínchuu?inbí tewhá ovâykweede?, heđáhá? thaa t'áhki dívíúusu?odi híwó?nin dimuu waagi dívípiđá?o?. Gin díví?odi Jôesi Tádádí shanki ovâyguhchänukhâymáa."

21

Wí kwee ivi sen únchuu?i-á ivi chá? t'áhki imági

1 Jesus ipuwábéede?i? hay?i méesate iwe in t'owa diji? i?ge, heđi in kodit'owa dimuu?in inbí chá? dâykuudeđi i? chá? phébay iwe ovâymunde?.

2 Heđá wí kwee ivi sen únchuu?i? sehkanáwó nawówáji?i? wá? wíje chá? p'í?in itógidi óemú?.

3 Heđi natú, "Ta?gendi wâytu?ámí, ná?i kwee ivi sen únchuu?i? sehkanáwó nawówáji?i-á shánkí itógi t'áhki in wé?gen dâykúu?inbí?wedi."

4 In wé?gendáho inbí chá? dínphade iweđi dívímági, hewänbo ná?i kwee-á báyéki únkw'óhpi wänbo t'áhki ivi wówátsi i?ámígi? imáa?i? itógi."

Jesus ivi khäge?nin itú?an i? méesate hay?i-á t'owa dâynayukhâymáa

5 Wáy wên ivi khäge?nin i? méesate hay?i i?gedi dívíhí?máa, heđi ditú?, "Sa?wó naná sa?wó?di k'uudi napa?andi? namuudi heđá i? háäwí ee nakw'ó?di? in t'owadi Jôesi Tádá óemági?i? namuudá."

6 Jesus-di ovâytu?an, "Náa-áho ná?i sa?wó?di háäwí bínmunde?, hewänbo wáy wí thaa naná? dihaydi ná?i méesate-á t'owa dâynayukhâymáa, heđi wêe wänbo wí k'u'u há?i tehpaá iweđi wínaté?deegi?opi."

Jesus-di ovâytu?an báyéki t'óephade ná?á?in

7 Indi óetsika?yan, "Háhkandi?, hânhay-an ná?i háäwí i?gedi dítú?andi? napuwagi?o? Háawin taa-an nakeepúwí heđânho gínhanginnáaniđi háäđi nats'anpúuwí?in?"

8 Jesus-di ovâytu?an, "Bí?âyíngi?an to?wíđi wänbo piháa wíwovâywâyukannamípidi. Báyéki t'owa navi kháwá? i?gedi diká?áagi?o, heđi wí?inbo dítú?ni innânho dimuu i? to?wí Jôesi Tádádí óesóge?i? t'owa ovây?aywoenídí. Heđá wá? dítú?ni i? t'á?ge thaa tswa nanánho?. Hewänbo inbí?nápiyá wí?imú-ípi."

9 Heđi t'owa-á inbí tsonnindáđi háa wíyá nangewin t'owa-ádi dívíhánbo? i?gedi ít'oeđá, báyéki wí?úví?âyíngi?ámipi. Nakhây?á? ná?i háäwí napúuwí?in, hewänbo owáy napóe ihaydá i? t'á?ge thaa wesebo wína?áhpi."

10 Heđáhá? ovâytu?an, "T'owa wêe nangewin dívíhánkhâymáa wây-á t'owa wíyá wêe nangewindáđi, heđá nangewin tsonnindá wá? dívíhánkhâymáa."

11 Wáyje t'áhki nanan?á?yápuwagi?o heđá báyéki dihaapuwaagi?o, heđá báyéki t'owa-á ihaydida?bá dihaypóedá dichuwagi?o, heđá t'owa-á dâypuwákhâymáa wí taa he?endi oe makówá nakeepoe?odi báyéki ovâykhunwóeda?ámí?i?."

12 Hewänbo gin napóepíđibo wovâypanhóeni, heđá unbí wâyü únmuuđibo jänáká wovây?ami, heđá in Hudíyoví méesatewin p'ó?dédi?inbí mangá wovâyjoe?ami wovâytsondiwekáaniđi, heđá wovâypankw'óeni, heđá in nangewin p'ó?dédi?inbí?piye heđá wé?gen tsonninbí?piyá wovâyhúuwí. Ná?i t'áhki wovây?ami navi?in imuuđibo?."

- 13 Hewänbo nä'i hääwi' unpuuwi'i namuudi unkoedi-í navi'gedi bint'oe'amídi.
 14 Hedího wa' napóepidíbo bí'ánshaamáá wí'úvájáye-ípi'in háa ítúuní'in úvípi'aywoenídí.
 15 Naadi í' hí'-á í' hangintandá wáymääni, hedânho to'wên wänbo wovây't'e'p'ídénde'in há'to dínkoedi-í dáykeyamídi háa ítú waa ta'gen wínamuupi'in, hedá wíyá hääwi' wänbo wídáymá've-ípi dítúunídi.
 16 Unbí hánminbí mangepiye unbí jiyá'indi tádá'indi wänbo wovâykáani, háa unbí t'úuwíndá pá'dáy'indá han wovây'amí, háa unbí maatu'indi háa unbí k'ema'indi wänbo', hedí wáy wên un wovâyháanú-í.
 17 Hedí báyéki t'owadáho wovây't'aykhâymaa navi'in ímuudi.
 18 Hewänbo Jöesi Tádádí wovây't'áyingimá've-í, wí háy tãhki wänbo há'to i'qí wovâyjoe'amí.
 19 Úvít'öephadeyää'andáho' in ta'gen wówátsi ít'anpuuwi."

Jesus-di ovaytu'an Jerusalem bú'-á nandq' dáyjoekankhâymaa'in

- 20 "Hewänbo báyéki sundado Jerusalem bú' já'wé búu k'úwáki diji'in bínmú' ihaydi, únhanginnáani hanwaapídi'bo' í' bú' nanda' dáyjoekankhâymaa'in.
 21 Hedí ihaydá in Judea nange dikw'ó'nin dínkhây'á' o' okú eepiye dijáani'in, hedá in to'wên oe Jerusalem bú' iwe diji'indáho iwedáho dipee-í, hedá in oe nava eje diji'indáho oe bú'piyá wídímú-ípi,
 22 gá ihayháábáho Jöesi Tádádí in t'owa Jerusalem-win ovâyutuhchänukhâymaa'dân, hedí t'ãhki háa Jöesi Tádáví ta'nin diwe nata'muu'in í' thaa í'gedí napúuwi.
 23 Owáy í' thaa napówá ihaydá, sehkaná in kwiyá' disáamu'in hedá in dáy'áytsää'o'indá, gá ingí'-á nakáypúuwídan dijáamídi. T'owa dáy't'öephadegí'o' ná'i nange í'ge t'ãhki, hedí Jöesi Tádádáho in t'owa ovâyutuhchänugí'o', indádí nat'aydi.
 24 Wáy wên tsijóphá'dí ovâyháanú-í, wáy-á wëndá ovâypanhógidá báyéki wíyá pi'wáy nan deepiyá ovâyhuuwi. In Hudiyo dimuupi'in t'owadá in t'owa Jerusalem-win ovâytsónmá've-í owáy inbí thaa gin dívi'amídi dínphade píhay."

I' to'wí t'ãhki t'owagi' na'aypyä'i na'ä'

- 25 "Ná'i taa-áho oe makówá gin nakeet'öeni: I' thandá p'öe-á agóyo-á píháa nakeepúuwi, hedá náa oepáa k'aydá t'ãhki nangewin t'owa-á háa dívi'amí'in hedá háa dívi'ánshaa'amí'in há'to dínhanginnáani, í' mãap'oe hânho nasaatú'di hedá í' he'endi p'öet'úkhú namuudá.
 26 T'owa-á hânho dikhunwöeda'puwagi'odi dinagokhangí'o, háa náa oepáa k'aydi t'ãhki napuwagi'o' í'gedí dívi'ánshamaadí. T'ãhki oe makówá nasaa'í-á na'ä'yápúuwi.
 27 Hedí ihaydi in t'owadí naa t'ãhki t'owagi' o'aypyä'i' omuu'i dímuuni okhúwá jáa o'ãdi, pínnán kay wóégé hedá kohthay wóégá o'ã'ä?
 28 Owáy ná'i hääwi' nats'anpuwamán dihaydá wíyá wí'úvíp'óhwháye'bé-ípi, kw'áyeipiye úvibée-í, gá tsowa wovây'aywoenídí napuwamändân."

Jesus-di wên fig tay í'gedí ihé'an hääwi' ovâyhá'amídi

- 29 Hedáhá' Jesus-di ginnân ovâytu'an wíyá ovâythayyamídi: "I' fig tay í'gedí hedá wé'ge'í tay í'gedá bí'ánshaa'an.
 30 Nats'antsáwápuwamán dihaydi unbo bínmúndedi únhanginná nata'ánpowa'á'inpí'an.
 31 Hedí gindidíba owáy ná'i hääwi' í'gedí naadi wáy't'öe'an bínmú' ihaydá únhanginnáani ho púnú' naná naa owáy'ää-í'in otsondisogedee-ídi.
 32 Ta'gendi wáy'tumáa, t'ãhki in náawin t'owa há'to diháani wa'qí ná'i hääwi' t'ãhki páadé nats'anpoe'opidíbo'.
 33 Makówá-á hedá oepáa k'aydá t'ãhki nakhangí'o, hewänbo navi' tundá há'to dínháani."

Jesus-di ovâytu'an dívi'áyingi'amí'in

- 34 Úvi'áyingi'amí hääwi' í'gedí úvi'ánshaahondi'. Báyéki húukandá hedá háapuwa-á wí'úvi'áamípi, hedí wáhpfade wí'úvi'ánshaamá've-ípi háa unbí wówátsigi' úvi'amí'in. Wáy í' thaa nat'öephadepúuwi'í' únpoewí wa'qí únhanginpóepidíbo'.
 35 Ihaydíba t'ámápiye in náa oepáa k'aydi dithaa'in wên phay iwe diwéegí'o' waagibá dínpuuwi.
 36 Hedího häädi wänbo t'ãhki íkhâymuuni'in únkhây'á', hedá úvíjúsúumá've-í hedânho ná'i hääwi' t'ãhki napuwagi'o'í-á úvíjää'amí, hedá owáy naa t'ãhki t'owagi' o'aypyä'ívi páadépiye íwin dihaydi híwó unpuuwi" gin Jesus-di ovâytu'an.
 37-38 Ihayháábá thamuuwa hédéndí hé'díbo t'owa dípóya' ee hay'í méesate iwe Jesus-ví hí' ónt'öeyaanídi. Thaadá í'qí in t'owa iwe ovâyhá'o', hedá nakin dihaydá í' bú' iwedí napee'í oe Olive Okú gin dáytu'o' iwebo' iwónwóyi'nídi khú'déedi.

¹ I shánkí'eedi Passover gin dâytú'o'í púnú' naná, i' oewáaseepí' pává dâyk'o'í'.

² In owahá' p'ó'dédi'indá hedá in Hudíyoví khuu dâyhá'o'indá hádídí Jesus óeháyí'in dâytuwámáa, hewänbo kaađibo díví'amí'in dida', gá in t'owa-á dâykhuwôeda'dân.

³ Hedá Satan i' Penísendi-á Judas-ví p'íná khó'jé-á únts'ú. Judas-á Iscariot gin wá' óetú'o', hedí Jesus-ví tá'di wíje kháge'nin diwedí'i' bá namuu.

⁴ Hedáhá' namáa in owahá' p'ó'dédi'indá hedá in sudađo i' hay'i méesate dâ'y'áyi'do'inbí tsonnindá inbí'piye. Nada' ovâyhée'amí'in hádídí Jesus óekú'p'âyni i'gedí, hedânho inbí mange óekáanıđí.

⁵ Indá dihíhchanpóedí Judas óetú'an chá' óewá'âa-i'in,

⁶ hedí i-á nahíjedího ituwámáa hádídí Jesus inbí mange óekáanı'in in t'owa dínhanginnáhpíđibo'.

Jesus-áđi iví kháge'nindáđi dimän i' Passover shánkí'eedi koegí' dâyk'o'íđi

⁷ In Hudíyoví shánkí'eedi dínpóvá i' oewáaseepí' pává dâyk'o'í', hedí ihay thaa-á naná in k'úwá'ây-á dâyhánunde', Passover koegí' gin dâytú'o'í dâyk'o'íđi.

⁸ Hedí Jesus-di Peter-áđi John-áđi ovântú'an, "Jaho i' háäwí binkhây'an i' Passover koegí' áyk'o'íđi."

⁹ Indíđá óetsika'yan, "Wähjä-an unda' gamú-i'in ánkhây'amíđi?"

¹⁰ I'di ovântú'an, "Gá ginnân: Oe Jerusalem bú'piye bápún, hedí iwe dats'úndi wí sen wên p'onbay ihondi'di wovänjay-i. I-áđibá damú-i hedá i' tewhá ee nats'úndibá dats'úuní,

¹¹ hedí i' sen iví tewhá únmuu'i dântú'ámí, 'Nanbí háhkandi'di dítú'an wítsika'yâámíđi, Wé'i íve eewan naví kháge'nindáđi ná'i Passover koegí' áyk'o'í'?

¹² Hedí i sendi wí wha'k'ay íve hay'i wovänkeeyámí, háä t'áhkí gíntáy'i nakw'ó'di'. Ee-áho i' koegí'-á dänkhây'amí."

¹³ Hedího damááđi háäwí t'áhkí dänshaa Jesus natú waagibá, hedího i Passover koegí' dänkhây'an.

Jesus-ví t'á'ge'in kindí'in húukan

¹⁴ Húukandi ihayđi napóe ihayđi Jesus-áđi iví kháge'nindáđi i' máasa iwe dívlhúukw'óđi,

¹⁵ hedí ovâytu'an, "Hânho ná'i Passover koegí' undáđi okoeda', wa' ochuupíđibo'.

¹⁶ Naadá wâytumáa, há'to Passover koegí' wíyá dók'o'í i ta'gendi Passover shánkí'eedi napóe pihay, owáy otsondisogedee ihayđi."

¹⁷ Ihaydáhá' in k'édé méena nasaa'in iké'di ikú'daa'andi ovâytu'an, "Ná'in binke'di wí binsúwá wí'inbo'.

¹⁸ Naadi wâytumáa, náa-á wíyá wíđóméenasuwwá-ípi hebo Jôesi Táđáđi dítsondisogé ihaydáho wíyá méena waagibá dósuwwákhâymaa'.

¹⁹ Hedáhá' wí pává-á iké'di Jôesi Táđá óekú'daa'an, hedáhá' ihávedá ovâymägi, hedí ovâytu'an, "Ná'i-á naví tú' dínmuu, hedí naví tú'-á ungi' dáypákhâymaa. Ná'i pává-á bínk'o'í naví'gedí úví'ánshaamá'we-íđi."

²⁰ Hedí dívlkindihúubowadá in k'ede-á wíyá ovâyphade hedí ovâytu'an, "Ná'i-á naví ún'p'oe dínmuu. Ungí' naví ún'p'oe doncha'gí'o, hedí owáy gin dáy'andiho Jôesi Táđávi ts'aqabi tun imági'i ho ún'púuwí.

²¹ Náa bí'tóeyan, i' to'wí naa díkuhpekhâymaa'i-á náa naví nú' na'án, hedí i' máasa eedi namank'óe.

²² Naa t'owa t'áhkígi' o'aypuyá'i' ochuwagi'o, Jôesi Táđá hán'oe natú waagi, hewänbo ná'i to'wí díkuhpekhâymaa'i-á t'óephade ún'púuwí."

²³ Hedáhá' iví kháge'nin dívltsika'máa, "Wé'i-angú na'in diwedí ná'in natú'in ikhâymaa'?"

Jesus-ví kháge'nin dívlthänbo wé'i-an in diwedí shánkí hay'i namuu i'gedí

²⁴ Ihaydáhá' in kháge'nin dívlthkando' wé'i-an in diwedí shánkí hay'i namuu i'gedí.

²⁵ Jesus-án ovâytu'an, "Ná'in Hudíyo dímuupi'inbí tsonnindi ovâytsommáa, hedá dida' t'owa dítúuní'in inbí'gedí, 'I'dá híwó na'in dí'o'.

²⁶ Hewänbo há'mindá wí'ímúunípi. Ginnân únkhây'á' ímúuní'in: I' shánkí hay'i namuu'i-áho únkhây'á' híyáá'i-áho ipipa'i'in, hedí i' to'wí itsonmáa'i-áho kháge'díđá' báho ipipa'í.

²⁷ Wé'i-an i' shánkí hay'i namuu, ti i' máasa iwe nahúu'ándi' háa i' t'óe'i' ónkoegí'máyá'di'? I' máasa nahúu'ándi-á i' shánkí hay'i namuupi'an. Hewänbo naa undáđi wa' oji' ihayđibo wí t'óe'i' waagi'bá omuu.

²⁸ "Undá naa-áđi úvíwóyi' tobáháa dont'óephadende wänbo',

²⁹ hedího naadá wâyk'úuwí tsonnin ímúuníđi, naví Táđáđi naa otsonyëneníđi dínk'ú' waagibá.

³⁰ Hedího owáy otsonji' ihayđi undáho naví máasa iwe naa-áđi úvlhúuyamí, hedá tsonninbí púwéde eejá úvíkw'óeni, hedí in Israel-'in tá'di wéege'in t'owa ovâytu'ámí háa híwó háa híwóhpí dívl'annin" gin Jesus-di ovâytu'an.

Jesus-di Peter óetu'an, "U-á powin untúuni naa wíđítaapi'in."

³¹ Hedáhá? Jesus-di Simon Peter óetu'an, "Simon, ót'óeyan: I' Penísendi Satan nada'póe un t'áhki wovâyhóenídí hedânho wovâytoyí'nídí, hedí wí to'wí itáhêje waagibá wovâykhâymaa.

³² Hewânbo naadi wínjúusu'an, hedânho uvi wâyü wí'úháanipídí. Hedího'owáy navi'piye biwáybun dihaydí ná'in uvi tí'úuwin páadé'in úmuu'in ovâykhâge'nami hedânho inbí wâyü navi'piye shánki dínkaypúuwídí."

³³ Peter-di Jesus óetu'an, "Nanbí Sedó, naa okhâymuu u-ádi dípansôege-ídi hedá díhâyjídá."

³⁴ Jesus-di óetu'an, "Peter, ná'in wítu'âamí: Ná'í khun wa' wí dee sen ikinpídíbo' u-á powin untúuni naa wíđítaapi'in."

Jesus iví khâge'nin itu'an tsijó phá' dâykuumä-ídi

³⁵ Ihaydi Jesus iví khâge'nin itu'an, "Hânhay wâysan dihaydi navi hí' in t'owa ovây't'óe'amídí, chä'dá hedá wí múu unbi háäwi bínkuu-ígi'-á hedá wáy-á anto-á wíwínho'pí. Ihaydi ti wí háäwi úntâywän?" Hedí óetu'an, "Joe, háäbo joe."

³⁶ Hedáhá? ovâytu'an, "Nää-á to'wí únchä'kw'ó'di-áho iví chä' ihúuwí, hedá wí múu-á ihääwikuu-ígi' wá', hedí to'wí wên tsijó phá' únk'óepí'-á iví k'éwé'in to-á iku'p'âyni wên tsijó phá' ikuumä-ídi.

³⁷ Naadi wâytumáa nakhây'ä' ná'í tun Jóesi Tádávi ta'nin diwe navi'gedi nata'muu'í napúuwí'in:

T'owa ditúuni i-á wá' wí jänäkikandi-ân namuu gin.

Hääwi t'áhki navi'gedi nata'muu'í-áho napuwagi'ó-ákuu."

³⁸ Iví khâge'nindi óetu'an, "Nanbí Sedó, námú'dí, nâwe wíje tsijó phá'." I'di ovâytu'an, "Hâhay."

Jesus oe Olive Okú gin dâytu'o'owe ijúusu'an

³⁹ Ihaydáhá? Jesus i' bú'dí napee hedí oe Olive Okú gin dâytu'o'owe iwepiye namää hedá iví khâge'nindá únwóemää. Iwáho háyân wânbo najiwän.

⁴⁰ Iwe dipówa ihaydá ovâytu'an, "Úvújúusu'ámí hedânho wovâytoyinde' ihaydi híwóhpi wí'úví'amípídí."

⁴¹ Hedí ovâyjoe'andi wí háy namää, wí k'uu bínsäyü-í iwehaybá, hedí idége'disógedi ginnân ijúusu'an:

⁴² "Tádá, unda'dáho in t'óephade donkhâymaa'in naa dínjää'amí. Hewânbo háa u-á unda' waa tobá napúuwí, naa oda' waagá joe."

⁴³ Hedí wí makówáwi t'óepa'aa'-á iví'we únkwínudee hedí kay óemägi.

⁴⁴ Hedí hânho it'óephadendi shánki kay'indi ijúusu'an, hedí hânho naseep'ojaadedi i' seep'o-á wí únpoetá' he'endi waagibá nange úntände'.

⁴⁵ Hedáhá? wáy ijúusu'o'owe diwédi iwínúdi iví khâge'nin dikw'ón diwepiye nawáymää. Indá hânho dik'âykháadá dikaykhanmuu, hedího dijókhá.

⁴⁶ Hedí ovâyjósandi ovâytu'an, "Héháadan ljókhá? Bíshaadi úvújúusu'ámí hedânho wovâytoyinde' ihaydi híwóhpi wí'úví'amípí."

Jesus óepanké'

⁴⁷ Wa'di ihí'maadíbo báyéki t'owa dipówa. Judas-di ovâyppaadémá', i-á wêe in tá'di wíje khâge'nin diwédi'í'ba namuu, hedí Jesus nawin diwepiye namää óep'ohstsää-ídi.

⁴⁸ Hewânbo Jesus-di óetu'an, "Judas, ti naa t'áhki t'owagi' o'aypuyä'í díp'ohstsää ná'in t'owavi mange dikáanídí?"

⁴⁹ Háa Jesus óekhâymaa'in iví khâge'nin i-ádi diji'in dâymü', hedí óetsika'yan, "Nanbí Sedó, ti nanbí tsijó phá'di há'in t'owa äyyäa-í?"

⁵⁰ Wí wêe iví khâge'nin diwédi iví tsijó phá'dí i' owaha' p'ó'dédí'ví t'óe'í p'ó'dé óewhädí, hedí iví ko'dingédíwin oje he'yinbo' ónt'ó'ts'á'.

⁵¹ Hewânbo Jesus-di ovâytu'an, "Wíyá ha'wáa wí'úví'amípí," hedí i' senbí oje ónwaykídídi únwówa.

⁵² Ná'in di'ää'in Jesus óekáyjídí in owaha' p'ó'dédí'indá hedá i' hay'í méesatewin sundadoví tsonnindá hedá wáy-á Hudíyoví tsonnindá dimuu. Jesus-di ovâytsika'yan, "Héháadan unbi tsijó phá' wóegé unbi phé wóegá í'ää naa díyää-ídi wí jänäkikandi' omuu waagibá?"

⁵³ Thamuwaaagi i' méesate hay'í ee naa undádi oji', hedí wíđípanké'pí. Hewânbo náä-á ihaydiho' un únná'n in úv'amídí, hedá i' Penísendi-á ihaydiho únná iví kay ikeeyámídí, i-á wáy t'owa dínkhunná' diwe natsónji'-á namuu."

Peter-di ovâytu'an Jesus wí'óetaapi'in

⁵⁴ Jesus óepanké'dí i' owaha' shánki p'ó'dédí'ví tewhá eepiye' óeho', hedí óets'úde. Wa' óehon dihaydi Peter-á tí'úugá kayi'dídiibo-á nawóemän.

⁵⁵ I' tewhávi tehpaá búge wáy ho naphahte'en, hedí i'ge wên t'owa dívkw'ódi. Peter-á inbí jáa isóge.

⁵⁶ Iwe naʔándi phaadi óekonámáʔ heđi wí t'óeʔi aʔyúđi óedamúndedi natú, “Náʔi sennânkun Jesus-áđíba najiwân.”

⁵⁷ Hewânbo Peter natú, “Joe, naadá wíđótaapí.”

⁵⁸ Hây napóe ihaydá wíyá toʔwíđá Peter-á óemúʔdá óetuʔan, “In Jesus-víʔin diwedi unmuu-âkun.” Hewânbo Peter-di óetuʔan, “Joe, naa-á joe.”

⁵⁹ Heđi maʔ wí óda naphade ihaydá wíyá wêe-á kayʔindi natú, “Náʔi sendá Galilee-wibá namuudi taʔgendi Jesus-áđíba najiwân.”

⁶⁰ Hewânbo Peter-di óetuʔan, “Naa wíđínhanginnáhpí háđwí iʔgedi bihiʔmáaʔin.” Waʔđi ihiʔmáa ihayđibo wí dee sen ikin.

⁶¹ Ihayđíba tewhá ívedi Nanbí Sedó Jesus íbéedí Peter óedamúʔ, heđi Peter únʔânpówa háa Jesus-di óetuʔan waa: “Thaʔdi héđéndi waʔ iʔ dee sen ikinpíđiboʔ, powin untúŋni naa wíđítaapíʔin” gin ho óetuʔan.

⁶² Heđi Peter iʔ tehpaá jaʔwépiye napeedi hânho isíhtää.

In sundadođi Jesus óejânáktʔan

⁶³ In senáʔ Jesus óeʔáyinmáaʔindi tʔámäge óetumáa heđá óemahpúdeʔ.

⁶⁴ Heđá óetsiwhiʔandi óetuʔan, “Ú-á úhanginná háa napuwagiʔoʔin waʔ napóepíđiboʔ. Dítuʔan, toʔđan wóemahpúʔ?”

⁶⁵ Heđá wíyá shánkíilee-wibá namuudi taʔgendi Je tʔámäge háa óetumáa.

In Hudíyo tunjowaʔdi Jesus ivíʔgedi óetsikaʔmáa

⁶⁶ Waʔdéedí nanân dihayđi in Hudíyo tsonnindá in owhaʔ pʔóʔdéđiʔindá heđá in Hudíyoví khuu dâyháʔoʔindá dívíwéʔgeʔan, indá in Hudíyoví tunjowaʔ dimuu, heđi Jesus in tunjowaʔ wháagépiye óehoʔ,

⁶⁷ heđi óetsikaʔyan, “Ti taʔgendi u-ân unmuu iʔ toʔwí Jôesi Tádádí óesógeʔiʔ t'owa ovâyʔaywoenídí? Dítuʔan.” Iʔđi ovâytuʔan, “Wâytuʔan wânbo háʔto dínwääyú-í,

⁶⁸ heđi naadá undá háđwí wâytsikaʔyandá háʔto háđbo díʔóeʔamí.

⁶⁹ Hewânbo náa iwedi páadépiye naa tʔâhkí t'owagiʔ oʔappuyâʔiʔ omuuʔi Jôesi Tádáví koʔdingéđi ochangíʔo, i-á tʔâhkí kay imáaʔi namuu.”

⁷⁰ Heđáháʔ tʔâhkíđibo óetsikaʔyan, “Ti untundaʔ u-ân Jôesi Tádáví ay unmuuʔin?” Iʔđi ovâytuʔan, “Háa unbo ítuʔ waa.”

⁷¹ Heđáháʔ dívítuʔan, “Wây-á toʔwên wígingintáypí ivíʔgedi dítuʔâamídí. Iví sópho iwediđibo náʔi tun gip itʔoe.”

23

Jesus oe Pilate-víʔpiye óehoʔ

¹ Heđi in tunjowaʔ tʔâhkí dívíwínú, heđi indího Jesus oe Pilate-víʔpiye óehoʔ.

² Heđi Pilate-víʔwe óekándí óntʔaywóʔdichânundedi dítuʔ, “Náʔi sendá nanbí t'owa ovâyʔeʔyaʔdoʔ, heđá iʔđi ovâytuʔan Caesar wíʔoe-tax-wáʔaa-ípi, heđá wáʔ natú i-á namuu iʔ toʔwí Jôesi Tádádí óesógeʔiʔ t'owa ovâyʔaywoenídí, heđânho natundaʔ wí tsondi hayíbá namuuʔin.”

³ Pilate-di Jesus óetsikaʔyan, “Ti u-á in Hudíyoví tsondi hayʔi unmuuʔ?” Jesus-di óetuʔan, “Háa uʔbo untú waa.”

⁴ Pilate-di in owhaʔ pʔóʔdéđiʔin heđá in báyéki t'owa iwe diwinnindá ovâytuʔan, “Náʔi sendá naadí wên tʔaywóʔnin wânbo wíđónshaapí.”

⁵ Hewânbo indá kayʔindi Pilate óetumáa, “Iʔdá iví háhkan únmuuʔiʔđi nanbí t'owa ovâyʔeʔyaʔdoʔ. Oe Galilee nange iwe páadé gin itsʔanʔan, iwedá Judea nange iʔgá tʔâhká, heđá náa-á nááwá napówa hanbá iʔamídí.”

Jesus oe Herod-víʔpiye óehoʔ

⁶ Pilate náʔin natʔoedí ovâytsikaʔyan, “Ti náʔi sendá Galilee-wi namuuʔ?”

⁷ Heđi “hoi” gin dítuʔ ihayđi Pilate-di Jesus oe Herod-víʔpiye óesan, gá Herod-dá oe Galilee pʔóʔdéđiʔ namuudân, heđi náa-á oe Jerusalem-dá naʔân.

⁸ Herod nahíhchanpóe Jesus óemúʔđi. Gáhâđđibo napuwádaʔ, ivíʔgediho natʔoedí, heđiho nadaʔ Jesus-di wên pinnán ónʔamídí imúuníʔin.

⁹ Herod-di báyéki tsika óetsikaʔyan, hebo Jesus-dá háabo wíʔoetuʔanpí.

¹⁰ In owhaʔ pʔóʔdéđiʔindá heđá in Hudíyoví khuu dâyháʔoʔindá iwe diwindi kaygindi Jesus ónhíwóhpíchânundeʔ.

¹¹ Heđi Herod-dáđi in sundado-áđi tʔámäge Jesus óeʔoʔ, heđáân, heđi jânáki-á i-áđá dimuu. Herod-dá ovâytuʔan wên saʔwóʔnin kʔéwéʔin to Jesus óeʔaawé-í, heđáháʔ Pilate-víʔpiye óewáysan.

¹² Páadé ihayđibo Herod-áđi Pilate-áđi hânmindá damuuwân, hebo ihay thaabá híwóʔnin kʔemaʔindá dapóe.

Jesus óekhe?khâyáa, hewânbo Barabbas-á óema?p'ädi

¹³ Pilate-di in ow'ha' p'ó'dédi'indá hedá in wé'gen Hudíyoví p'ó'dédi'indádí wây-á t'owa-ádi ovâywé'getu'an,

¹⁴ hedí ovâytu'an, "Undá ná'i sen naví páadépiye dínmaa, hedí ditu'an t'owa ovâyte'ya'do'in. Unbí páadépiyebo naadi iví'gedí dótsika'yan, hebo háawin t'aywó'nin bínchânunde wânbo wíðónshaapí.

¹⁵ Herod-di wânbo-á háawin wên t'aywó'nin wí'ðónshaapí, hedího nanbí'piyebá óewáysan. Ná'i sendá háawí híwóhpi wí'i'anpí óeháyjídí.

¹⁶ Hedího otsonpúuwí púwhí'dí óewhááni'in hedáhá' dóma?p'ädi-i."

¹⁷ Paayo p'óe waa í' Passover shánki'eedi naná' dihaydi Pilate-di wêe pan óema?p'ädiinde', hedánho gin natú.

¹⁸ Hewânbo t'ähki in t'owa dívítuwínú, "Ná'i sen náhe', hedí Barabbas-á na'ingí' náama?p'ädi-i."

¹⁹ (Barabbas-á oe pan diwe óesóge gá in t'owa í' bú' iwe'in p'ó'dédi'indádí ovâytsaakannandán, hedá í'dá ovây't'owat'ahanú.)

²⁰ Hewânbo Pilate nada' Jesus óema?p'ädi-i'in, hedího in t'owa wíyá ovâyhée'an.

²¹ Hebo indá ihaydá' dívítuwínunde', "Wên phé'win deedi ná't'óhtägek'u'!"

²² Pilate-di powingedí ovâytu'an, "Háadan gin dó'amí? Háawin yá'dáapí'innan í'an? Naaqi háawin t'aywó'nin wânbo wíðónshaapí óeháyjídí. Hedího otsonpúuwí púwhí'dí óewhááni'in hedá dóma?p'ädi-i."

²³ Hewânbo kaygindi ihe'jidida' ditú' Pilate-dá Jesus phé'win deedi óet'óhtägek'úuwí'in, hedí hânho dívítuwínúdedího dit'annpóe.

²⁴ Pilate nahíje háa óedaa'an waa í'amídí,

²⁵ hedího Barabbas, í' sen in tsonnin ovâyýä'i' hedá ovây't'owat'ahanú'i' namuu'i' óema?p'ädi, hewânbo natsonpóe Jesus óe'amí'in háa dida' waa.

Jesus oe Calvary-piye óeho'

²⁶ Hedáhá' Jesus iwe'dí óeho'. Dimän dihaydá wí sen Cyrene nangewi namuu'i', Simon gin nakháwä'i', oe nava iwe'dí í' bú' eepiye na'ädi óejay, hedí in sundaðodi in phé'win iví'dí ón'i'k'ú'dí Jesus-ví t'í'úugé óepu'nan.

²⁷ Báyéki t'owa wá' Jesus únwóemán, hedá wên kwiyä' dimännindá hânho ditaachanpóedá dívíphkhúmaphuude', hedá háa iphadende'in namuudí diséeje'i'.

²⁸ Jesus íbeedí ovâytu'an, "Un kwiyä' Jerusalem-win, naa omuudí wí'úvisihtä-ípi, hewânbo ungi'-á unbí áyyägi'-á úvisihtä-í.

²⁹ Wây wí thaa naná' dihaydi t'owa ditú'ni 'Híhchan dâymá've-í in dínkodipi'in díví'áyyamídí, hedá in hánhay wânbo díví'ayyanpí'indá wí ay wânbo dâý'áytsä'ä'ani'indá wá' híhchan dâymá've-í.

³⁰ Ihaydáho in Jerusalem'in t'owa dida'i' í' p'in inbí'dí nakaanú-i'in hedá í' okúdá ovâykhä'kw'óeni'indá.

³¹ Naa wên tay wówá'in waagi'ba omuu'i' híwóhpi dínpo'e. Hewânbo indá tay t'aa'i' waaginba dimuudí shánki p'ándiki dínpuwagi'o."

³² Hedá wây-á wíje sená'dá Jesus-á'díba ovánhon ovánháyjídí. Ná'in sená'dá jänäkikanninnân damuu.

Jesus wên wíje sänminbí pinuði phé'win deedi óet'óhtägek'ú'

³³ Hedí wên okú iwe dipówá, "In p'óhkhúbay" gin dâytu'o', hedí Jesus phé'win deedi óet'óhtägek'ú', hedá in wíje jänäkikannindá wá' hanbá ován'an. Wêe Jesus-ví yá'mángedí óewínú hedá í' wêe-á iví ko'díngedá.

³⁴ Hedí Jesus natú, "Táda, ovây'owóje-í, háa díví'o'in wíðínhanginnáhpídí." In sundaðo-á díví'áyan iví aa dívíweeje-ídi.

³⁵ In t'owa iví nú' iwe diwíndí óemúnde', hedá in Hudíyo p'ó'dédi'indá t'ámägá óetumáa. Ditú', "Pí'wéndá í'dí ovây'aywon, hedí i-á í' to'wí Jôesi Tádádí t'owa ovây'aywoenídí óesóge'i' namuudá, wí'bo ipi'aywoeni'in únkhây'ä'."

³⁶ Hedí in sundaðodi wá' t'ámäge háa óe'o'. Iví'piye dimäädi wí méena ojohay'i-á ónpáhtuye,

³⁷ hedí óetu'an, "In Hudíyoví tsondi hay'i unmuudá wí'bo ópi'aywon."

³⁸ Wên phéphá'ay iví phé'win kw'áye nat'i'k'óe eedi ginnán nata'muu: "Ná'i-á in Hudíyoví tsondi hay'i namuu."

³⁹ Wêe t'aywóhkan'dí phé'win deedi nawhi'wondi'dí óejänäkítumáadi, óetu'an, "Untúhpi'an u-án unmuu í' to'wí Jôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí. Hedáho wí'bo ópi'aywon, hedá na'indá wá' dín'aywoeni'."

⁴⁰ Hebo í' wêe natú, "Ha'wáa wíwíhée'amípi. Ti Jôesi Tádá oe makówá na'ándi' wínáa'a'ginpi'an? Ná'i sen óetuhchânunde waagibá u wá' wóetuhchânunde",

⁴¹ heḍi ṭ-áḍi naa-áḍi dítuḥchānundeḍi híwó namuu, gá híwóhpí ʼánʼandi nanbí tuḥchānu-á gānʼáḍḍān. Hebo náʼi sendá háabo híwóhpíʼ wíʼiʼanpí.”

⁴² Heḍáháʼ Jesus óetuʼan, “Jesus, owáy unṭʼóʼḍéḍiʼsogedeedi unwáyʼáḍ ihayḍi naa wíḍiʼóḍéʼnípí.”

⁴³ Jesus-di óetuʼan, “Náʼin wítuʼáḡámí, náá thaa-á owáy tʼáḡkí saʼwó nanáʼ diwe naa-áḍi unchaní.”

Jesus nachuu

⁴⁴ Taagepiye iwáypiye naná, hebo iʼ than namuwāhán, heḍi iʼge tʼáḡkí nakhunpóe thíʼéedi poje puwahay.

⁴⁵ Ihayhāḡḡá in aa nakhaanáʼnin iʼ méesate hayʼi kʼhóʼjé nawhiʼwonnindá pínu-á navedee.

⁴⁶ Heḍáháʼ Jesus kaygi natú, “Táḍá, naa uví mange dáymáʼ, naví pʼoewāḡḡáḡḡá ḍínkeʼ.” Heḍi gin natú ihayḍiho tʼáḡḡeḍi ihāḡʼan.

⁴⁷ Iʼ sundado pʼóʼḍeḍiʼ iwe nawindi háa napóeʼin imúʼḍi Jōesi Táḍá kwʼáayéboʼ óemáa, heḍi natú, “Taʼgendi náʼi sendá iví wówátsi taʼge ihon.”

⁴⁸ In báyéki tʼowa iwe dikʼaapuwāwinnin háa napóeʼin dāymúʼḍi inbíʼpiye dívíwehoʼ, heḍi inbí píkḡḡú dāymahpúude dítaachanpóeḍi.

⁴⁹ Hebo wáy wēn kwiyáʼ Galilee nange iweḍi Jesus-áḍi diʼáḡḡʼin, heḍá wáy-á tʼowa iví kʼemaʼin únmuuʼindá, kayiʼ diwebo diwin dāymúndeḍi.

Jesus óekhāʼkʼúʼ

⁵⁰⁻⁵¹ Wí sen Joseph gin nakháwáʼi wáʼ iwebá najiʼ, oe Judea nangewi búʼay iweʼi-án namuu, Arimathea gin dāytʼuʼoʼiʼ. I-á iví wówátsi taʼge ihon, heḍi natsikhajiʼ Jōesi Táḍáḍi óesóeḡe-íḍi iʼ toʼwí tʼowa ováyʼaywoeniʼiʼ. I-á wínachanpóepí híwóʼnin namuuʼin háa in Huḍiyo tunjowaʼ dívíʼánshaamāḡiʼindá heḍá dívíʼannindá Jesus óeháyíʼ gin díṭú ihayḍi.

⁵² Heḍiho Jesus nachuu ihayḍi Joseph oe Pilate-víʼpiye namāá óedaaʼámíḍi iʼ pení óemāānḍi óekhāʼkʼúʼuwíḍi.

⁵³ Heḍi óemāḡiḍi in phéʼwin diweḍi óewáve, heḍá wēn híwóʼnin aa iwá óeʼánkʼúʼ, heḍi wí khāḡkugíʼ pho ee óekʼúʼ, iʼ tʼowáwi kʼuu iwe dáysʼáʼiʼ, iwá waʼḍi tóebo wíʼóekhāʼkʼúʼpí.

⁵⁴ Iʼ thaa-á in Huḍiyo dívíhāḡwíkhāyʼoʼ kaykhanwówa thaaḡiʼ, heḍi iʼ kaykhanwówa thaa-á ho napowaʼáʼ.

⁵⁵ In kwiyáʼ Jesus-áḍi oe Galilee nangeḍi diʼáḡḡʼindá Joseph-á únwóemāa, heḍi háa Jesus oe tʼowápho ee óekʼúʼ waa dāymúʼ.

⁵⁶ Heḍi inbíʼpiye diwáymāa, heḍi wí saʼwó nasundi woe-áḍi káʼpʼoe-áḍi dāykhāyʼan iʼ pení óeʼáayú-íḍi. Hebo wiyá tháwán iʼ kaykhanwówa thaa nanānḍi wíḍívítʼóeʼanpí in Huḍiyoví khuu ḍínmuuḍi.

24

Jesus wówáʼi napee

¹ Wiyá tháwāḡḡá Dumíngu naná, heḍi nathamupuwaʼáʼ ihayḍi in kwiyáʼ i penípho iwepiye diwáymāa i saʼwó nasundi woe dāykhāyʼandi wóeḡe.

² Iwe iʼ kʼuu iʼ tʼowápho iweḍi ho nahāḡgemuudi dāymúʼ,

³ heḍiho ee dítsʼú, hebo Nanbí Sedó Jesus natʼaháḡi wíḍáysḡaapí.

⁴ Iwe diwānpiwíndi wíḍínḡhanginnáhpí háa dívíʼánshaaʼámíʼin. Ihayḍi tsikhagipí wíje senáʼ waabá ḍánchāḡʼ in inbí núʼ dakwínudee, hānho otsʼáʼíḍáʼ daʼaʼwennin.

⁵ In kwiyáʼ hānho dikhunwóeḍaʼḍi dívíwānpiʼóʼtʼáḡ, heḍi in senáʼdi ováyṭuʼan, “Heháḡḡan wí nawówájíʼiʼ in pení ováykhāʼkwʼóeʼó ee bintuwāmāaʼ

⁶ Jesus-á náwe wínakʼóepí, i-á nawáywówápóe-á. Ti wíʼúnʼánshaapíʼan háa wováyṭuʼannin waʼ oe Galilee najiʼ ihayḍiʼ

⁷ Ginnān natú: ‘Naa tʼáḡkí tʼowagíʼ oʼaypuyáʼi-á in yáʼḍáapíʼin tʼowaví mange díkáani. Heḍá phéʼwin deeḍá díkheʼkhāymāa, hewānbo iweḍi iʼ powageʼi thaa iwe owáywówápuwagíʼo.’”

⁸ Ihayḍi in kwiyáʼ ḍínʼánpówa háa Jesus-di ováyṭuʼannin,

⁹ heḍi iweḍi díḡmāāḡi in tḡʼḍi wēe Jesus-ví khāḡeʼnindá heḍá wáy-á iví kʼemaʼindá háa napóeʼin ováyṭʼóeʼan.

¹⁰ Náʼinnān dímuu in kwiyáʼ: Mary Magdalene-dá heḍá Joanna-á, heḍá wiyá Mary-á, James-ví jíyá únmuuʼiʼ, heḍá wáy-á kwiyáʼdá wáʼ indáḍi díjíʼ.

¹¹ Hewānbo Jesus-ví khāḡeʼnin diʼán háa in kwiyáʼdi ováyṭuʼan waa wáyupíʼ híḍáʼmān namuuʼin, heḍiho háa díṭúʼin wíḍívíwáyupí.

¹² Hewānbo Peter-á napeeḍi iʼ penípho iwepiye iʼáḡ, heḍi itʼáḡḡiʼ itsíkhíḡi, heḍi wí aadaʼʼ Jesus naʼánmúʼdeʼiʼ imúʼ, heḍi ivíʼpiye nawáymāāḍi naʼándeʼ, “Hān hín napóeʼ?”

In wije oe Emmaus bú'aypiye damänninbí'piye Jesus ipikeeyan

13 I' thaabá-á wije Jesus-ví k'ema'ín in wí bú'aypiye damän, iwá Emmaus gin dâytü'o', i-á mađi tsé ihay miya-á Jerusalem-di naná.

14-15 In wije ná'i háa napóe i'gedi wí'bo dänhi'máa, heđi dantsika'máa "Háađangú ná'i t'ähki gin napóe?" Jesus-di ovänkáa, heđi indáđíba namáa.

16 Hewänbo indá wí'öetaapi, inbí tsée iweđi dänkaapóeđi.

17 Heđi Jesus-di oväntsika'yan, "Hää i'gedan hânho jashawó' dänhi'máa damändi?" In wije dantsi'wóyí' heđi dabo'aats'aymuu,

18 heđi i' wée Cleophas gin nakháwä'i'đi öetu'an, "U'đa'män kavêe t'ähki in oe Jerusalem di'áđáaji'in diweđi wí'uhanginnáhpí háa ná'i phade thaa eeje napoe'o'in."

19 Jesus-di oväntsika'yan, "Hân handi napoe'o?" Öetu'an, "Gá Jesus oe Nazareth-wi háa ünpo'e'innän. I-á Jöesi Tádávi tukhe'bi ünmuu, heđi Jöesi Tádá-áđi heđá in t'owa-áđi dâymü' ivi hí-á ivi tsiyekandá ünkey'in.

20 Nanbí owha' p'ó'déđi'indá heđá wáy-á nanbí tsonnindá in Rome-winbí mange Jesus óekän heđânho indá öetuhchänuđi óeháyíđi, heđiho phé'win deeđi óet'óhtägek'ú'.

21 Hewänbo na'indá gi'ân i-ân i' namuu na'in Israel-ín dímahpáđikhâymaa'i'. Heđi náa thaa-á i' poje thaa-áho naná han napóe iweđi.

22 Heđá wá' wên kwiyä' na'inbí'weđi dimuu'indi dítü'an wên háawên na'in diháa'annin. Héđéđi hé'đibo ee Jesus óekhä'k'ú' iwáyge djií'.

23 hewänbo wí'öeshaapí. Diwáy'ääđi dítü wên makówáwin t'öepä'qa'in inbí'piye da-keepóeđi ovâyü'tü'an Jesus-á nawówáji'in.

24 Wáy wên na'indáđi djií'in i' penípho iwepiye dimáa, heđi háa in kwiyä' dítü waa dâymü', hewänbo Jesus-á wíđâyü'tü'pí' gin in wíjeđi Jesus öetu'an.

25 Ihaydáhá' Jesus-di ovântü'an, "Undá ánsshaapí'in damuu, heđá dawâyü'kâymuuđi t'ähki háa in Jöesi Tádávi tukhe'min dítü waa wíđänwâyü'undepi.

26 Dítühpí'an i' to'wí Jöesi Tádáđi óesogekhâymaa'i' t'owa ovây'aywoenídí ta'gendi ná'i háäwí it'öepahäekhâymaa'in, heđáhá' ên na'in diháa'annin. Héđéshánkí tsondi hay'i-á öepä'i'.

27 Heđi Jesus-di háa Jöesi Tádávi ta'nin diwe ivi'gedi natü'nin t'ähki ovánthayyan. Háa Moses natü'in páadé ovântü'an, iweđáhá' in Jöesi Tádávi tukhe'mindá in wé'gen ta'kannindá háa dítü'indá.

28 I' bú'ay dimän diwe tsowa dipowamän, heđi Jesus-á wa'đi wíyá wáypíye namän waagibá i'an.

29 Hewänbo öepunmään'in wídadá'pí, heđiho' öetu'an, "Na'indáđi ówóyí'. Hääđanho napuwamän, nathaaphademänho'." Heđiho indáđi i' tewhá ee nats'ündi iwóyí'.

30 Indáđi nahú'än dihayđi i' pává ikê'đi ikú'daa'an, heđá iháve, heđá ovänmägi.

31 Ihayđíba datsiwaadee waa dapóe, heđiho to'wí namuu'in dántaa, hewänbo wesebo wíyá wínakeepóepí.

32 Heđi dántumáa, "Oe p'ógegé gimän dihayđi, Jöesi Tádávi hí' i'gedá dínthayjodi, nanbí pín kaygi gán'a'yäpóepí'an."

33 Wesebo oe Jerusalem-piye dawáymáa, heđi Jesus-ví tá'đi wée khäge'nindáđi heđá wáy-á wên diwé'gekw'öndáđi dänshaa.

34 Ná'in diwé'gekw'ó'nindi ovântü'an, "Nanbí Sedó Jesus-á ta'gendi nawáywówápóe, heđi Simon Peter-bí'piye nakeepóe."

35 Ihaydáhá' in wíjeđi ovâyü'tü'an háa napóe'in ee p'ógegé damän dihayđi, heđá háđíđi Nanbí Sedó Jesus dántaa'indá i' pává iháve ihayđi.

Jesus ivi khäge'ninbí'piye ipikeeyan

36 Wa'đi dänhi'máa ihayđibo Jesus-á inbí páadépiyá nakwínudee, heđi ovâyü'tü'an, "Ánsshaaginpíđíbo' ikwoní."

37 Hânho ovâyphäáđi di'ân wí p'oweaqhâa-ân dínkeepóe'in.

38 Hewänbo Jesus-di ovâytsika'yan, "Heháađan ikhunwóeda'? Háađan í'ánde' mađi naa ta'gendi wó'muupí'in?

39 Navi mandá navi ánda dínmu'đi. Naa-ánkun omuu. Dítäggé-í, heđânho únhanginnáani wí p'oweaqhâa wó'muupí'in. Naa tüu-á phékhú-á omuu. Wí p'oweaqhâa-á ha'wâa'i wínamuupí'.

40 Heđi ha'wâa natü ihaydá ivi mandá ivi ánda ovâykeeyan.

41 Hânho dihihchan wänbo ovâyháa'an, heđá kây'indá dínpo'e'o díwíwäyü'íđi háa natü'in. I'đi ovâytsika'yan, "Ti koegi' háäwí náa únsaa'?"

42-43 Heđiho wí paa natseemuu'i' öemägi, heđi inbí páadépiyebo ik'oe.

⁴⁴ Ihaydáhá? ovâytü'an, "Undádíbo wa? oji? ihaydi naadi wâytü'an háäwí Jôesi Tádáví ta'nin diwe natü'di-áho nakhây'ä? napúuwí'in, t'ähki háa Moses ita'nandi-á, Jôesi Tádáví tukhe'min ditü'i-á, heđá i? Psalms gin dâytü'o? iwe nata'muu'i-á."

⁴⁵ Hedi ovâykhäge'nan híwó dika'póewídí háa Jôesi Tádáví ta'nin diwe nata'muu'in.

⁴⁶ Ovâytü'an, "Nä?i tundáho nata'muu: I? to?wí Jôesi Tádáví óesóge?i? t'owa ovây'aywoenídí it'ôephaadé-í nachuu píhay, hedi iweđá i? powage?i thaa iwá nawâywówápúuwí,

⁴⁷ hedi i-á natsonpúuwí páadé in Jerusalem-win heđá iweđá wéngé t'ähki'in t'owa-á ovâytü'ámí inbí t'aywó'di dâyjoe'ámí heđânho ovây'owóje-ídí, gin nata'muu.

⁴⁸ Hedi undá ná?i háäwí bînmü?i?geđi t'owa bînt'ôe'ámí.

⁴⁹ Hedi náä i? Yä'dáa?i P'owəwəhəhə unbi'piye wáysaani, i-á navi Tádáví wovâytü'an wovâymäáni'in. Hewänbo náä Jerusalem-bo úvíwóy?ní unbí kay oe makówáđí wovâymägi píhay."

Jesus oe makówápiye napee

⁵⁰ Heđáhá? Jerusalem diweđi ovâypiyedi i? bú'ay Bethany gin dâytü'o? iwehay ovâyho?, hedi ikhóhtegedi Jôesi Tádá óedaa'an híwó ovây'amídí.

⁵¹ Wa? gin i'odíbo? inbí'weđi iwijedi oe makówápiye napee.

⁵² Indá dívídege'dikw'óđi óe?a'ginmäániđí, heđáhá? oe Jerusalem-piyá hânho híhchandi diwâymää.

⁵³ Oe méesate hay?i ebo ihayđá? dimää'ä heđá ditü? Jôesi Tádá-á hay?i namuu'in.

I Híwó'di Tun Jesus Christ-Ví'gedi John Ita'nandi'

I to'wí In Tụụ gin nakháwǎ'i' nawówátsípǎyi', i-á Jesus-ân namuu

¹ Hǎn'oe ts'anpáádé nanán diwe i to'wí In Tụụ gin nakháwǎ'i nayiho?. I-á Yôesi Tádá-ádí naye', hedi i-á Yôesibá namuu.

² I-áho oe ts'anpáádé nanán diwe Yôesi Tádá-ádí naye'.

³ Hǎǎwí t'ǎhki ikhiyé, hedi i-á wí'ikhíyépídá hǎǎbo wínakhí'yenpí.

⁴ I-á wí'bo wówátsi napǎyi', hedi ná'in wówátsi-á ko nakeepo' t'owagi' waagi'ba namuu.

⁵ Ná'i ko nakhụnǎ' dee nakeepo', hedi hǎǎdi wǎnbo t'ǎhki nakeepo' tobáháa nakhụnǎn wǎnbo?.

⁶⁻⁷ Wí sen John gin nakháwǎ'i Yôesi Tádádí óesan ná'i ko j'gedi t'owa ováytu'ǎamídí, hedǎnho John-bí hí' dit'oeđi to'wén t'ǎhki díviwhǎyú-íđi i to'wí i ko namuu'ívi'piye'.

⁸ John-dá i ko-á wínamuupí, hewǎnbo i na'ǎǎ t'owa ováytu'ǎamídí to'wí i ko namuu'in.

⁹ Ná'i to'wí In Tụụ gin nakháwǎ'i' i ta'gendi ko namuu, hedi náǎ oepáa k'ayđipiye' na'ǎǎdi t'ǎhki t'owa ováykohtayyo'.

¹⁰ Náǎ oepáa k'ayđi i naye', hebo tobáháa ná'i oepáa ho ikhiyé wǎnbo', in t'owa náǎđi diyi'indi wí'óetaapí.

¹¹ I hǎǎwí ikhiyé'í ivi' únmuu, hedi ipiye' na'ǎǎ, hewǎnbo ivi t'owađi wǎnbo wí'óeséegi'anpí.

¹² Hewǎnbo wáy wéndídá óeséegi'andá ivi'piye' díviwhǎyú, hedi ná'in t'ǎhki íđi ováymági Yôesi Tádáví áy dipúwídí.

¹³ Hedi Yôesi Tádáví áy dipóe ihayđi wíyá dí'áypuyǎ waa dínpóe, hewǎnbo t'owa dí'áypuyǎ náǎ oepáa k'ayđi waagibá wídí'áypuyǎpí, hediháa i tádá-ádí i yiyá-ádí dachanpóedíbo wǎnbo-á yoe, hediháa wí sen nawǎnpítúđibo wǎnbo-á yoe. Yôesi Tádádán ná'in wówátsi ováymági.

¹⁴ I to'wí In Tụụ gin nakháwǎ'i wí t'owa napaa, hedi wí háy tǎhki na'índáđi naye'. Báyéki hay'i namuu'in áymú', gá Yôesi Tádáví wí' ayđǎ' ún'ándi' namuudǎn. I-á báyéki séegísehkaná imáa, hedi háa i natú waa t'ǎhki ta'gen namuu.

¹⁵ To'wí i namuu'in John-di in t'owa ováytu'an. Oe ahkon deedi John nayíđi kaygi ováytumáa, "Naadi wáytu'an navi tí'úugéba wí to'wí napowagit'óe'in, hedi i-á navi shánki kw'áye namuu, gá naa o'áypuyǎpíđibo' i-á hǎǎdi wǎnbo t'ǎhki nawówáyíđán. Ná'i-ánkun i namuu ivi'gedi wáyhí'máa'i'."

¹⁶ Báyéki séegísehkaná imáađi, ihayđǎ' híwó'di hǎǎwí ivi'wedi' gín'ǎ'.

¹⁷ Yôesi Tádádí Moses óetu'an ivi tsonțu' na'in dímaáni'in, hewǎnbo Jesus Christ-ân óesan séegísehkaná-á hedá in ta'gen namuu'índá dínkeeyamídí.

¹⁸ To'wídí wǎnbo hǎnhay wǎnbo Yôesi Tádá wí'óemú'pí. Hewǎnbo háawi i namuu'in ivi wí'đǎ' ay únmuu'i' ivi nú' na'ándidǎn na'in dínkeeyan.

Háa John i p'ó'p'oeandíđi in t'owa ováytu'annin

¹⁹ Owáy Jerusalem búu'ú wǎhǎǎđi in Hudíyoví p'ó'déđi'indi wén owhá-á hedá wén méesate'in khǎge'níndá ováysan John i p'ó'p'oeandí' óetsikáyi'níđi, "To-an unmuu" gin,

²⁰ hedi kinnán íđi ováytu'an: "Naa i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ováy'aywoenídí wó'muupí." Kaaginpíđibo thay'eedi kin ováytu'an.

²¹ Hedi óetsikáyin, "Hedi to-an unmuu? Ti Elijah-ân unmuu?" Íđi ováytu'an, "Naa-á i wó'muupí." Hedáhá' óetsikáyin, "Ti Yôesi Tádáví tukhe'bi' i áytsíkha'máa'i-ân unmuu?"

²² Hedi ováytu'an, "Yoe." Hedáhá' óetu'an, "Dítu'an to-an unmuu, hedǎnho in to'wén na'in dísanin áyt'óe'amídí háa untú'in. Uví'gedi dí'óe'an."

²³ John-di ováyhee'an hedǎnho dín'ánpówá-íđi háa Yôesi Tádáví tukhe'bi' Isaiah hǎn'oebo natú'in, hedi ná'i-á Isaiah-ví hí' únmuu:

Wí to'wí oe ahkon deedi úntúhkwíntúni,

In p'óe binta'ge'an i shánki natsonyi'igi'.

"Ná'i to'wí han natú'i waagi'ba naa omuu" gin John-di ováytu'an.

²⁴ Wáy wén in ováysannin John óetsikáyi'níđi Pharisees dimuu,

²⁵ hedi indi óetu'an, "I to'wí Yôesi Tádádí óesóge'i' t'owa ováy'aywoenídí wí'unmuupí, Elijah wǎnbo-á yoe, háa Yôesi Tádáví tukhe'bi' áytsíkha'máa'i' wǎnbo-á yoe. Hedi háadán handi ná'in t'owa ováyp'ó'p'oe'o'?"

²⁶⁻²⁷ John-di ováytu'an, "Naada p'oeđidǎ' dováyp'ó'p'oe'o', hewǎnbo unbí yáadi wáyđi wí to'wí bíntaapí' naye', hedi tobá navi tí'úugé napówá wǎnbo', naa ihay híwó'di wó'muupí ivi anto wǎnbo dónma'p'ǎđi-íđi."

²⁸ T'ǎhki ná'i owáy Bethany búu'ú'ay wǎhǎǎ napóe, oe Jordan p'o' p'ǎnǎđi John nayíđi in t'owa ováyp'ó'p'oe'o' iwe.

Jesus-á wí k'úwá'ay Yôesi Tádádí óesandi' waagi' bá namuu

²⁹ Wiyá tháwán John-di Jesus óemú' ee nayi' iwepiye' na'ádi, hedi iví'gedi natú, "Binmú'dí i na'á'í. I-á Yôesi Tádádí óesan wí k'úwá'ay waagi' bá nachúu-ídi, t'áhkí t'owavi t'aywó'di ováyyáa'amídi.

³⁰ Ná'ibá i namuu iví'gedi wáyhé'e'an. Naa otú, 'Naví tí'úugéba wí sen napówa-í, hedi i-á navi shánki kw'áye namuu, gá naa o'aypuyápidíbo' i-á háđđi wánbo t'áhkí nawówayídán.'

³¹ Tobá to'wí namúni'in naa wíđinhanginnáhpí wánbo', naa o'áá-á p'oeđi wáyp'ó'p'oe'amídi, heđânho un Israel-'in t'owa i bintáa-ídi."

³²⁻³³ John-di háa imú'in ovántu'an. Natú, "Páadéđi naa wíđinhanginnáhpí to'wí Jesus namuu'in, hewánbo Yôesi Tádádí dísan p'oeđi wáyp'ó'p'oe'amídi, heđá idá dítu'an, 'I Yá'dáa'í P'oewaaháa nawhândi náapuwákhâymaa, heđi wí to'wí'v'í'di isogekhâymaa. Heđi ná'í to'widán i Yá'dáa'í P'oewaaháa t'owa ováymáani wí p'ó'p'oe'kan waagibá' kin Yôesi Tádádí dítu'an. Heđiho' i Yá'dáa'í P'oewaaháa makówáđi nawhândi wí k'o'wee waagibá dómú'-áku, heđi Jesus-ví'di isóge."

³⁴ Naa kin napóedí dómú', heđânho naađi wáytumáa Jesus-á Yôesi Tádávi ay únmuu."

Jesus-ví páadé'in kháge'nin

³⁵⁻³⁶ Wiyá tháwán John-dáđi heđá wíye iví kháge'nindáđi Jesus naphademándi óemú', heđi Jesus-ví'gedi John natú, "Binmú'dí i Yôesi Tádádí óesandi' namuu'í. Wí k'úwá'ay waagi' bá nachúu-í."

³⁷ John-bí wíye kháge'nin háa John natú'in dat'oe, heđi Jesus-ví tí'úugé dawóemää.

³⁸ Jesus ibéedí únwóe'áđi ovánmú', heđi ovántsikáyin, "Háá-an dada'?" Óetsikáyin, "Rabbi, wáháá-an unthaa'?" (Rabbi-á "háhkandi" gin natú'da'.)

³⁹ Ídi ovántu'an, "Naa-áđi báká've, heđânho wánkeeyamídi." Heđiho' i-áđi damáadi wáyge nathaa'in dänmu'. Dipówa ihaydáho thé'eedi yóenu iwepiye' naná, heđiho' i-áđibo dänwóy'í.

⁴⁰ Andrew-á Simon Peter-ví tí'úu únmuu, heđi i-á in wíye in John-bí hí' dat'oeđi Jesus-áđi damáa'in diweđi'ibá namuu.

⁴¹ Wesebo Andrew iví pá'dáy Simon ituwáho', heđi óeshaa ihaydi óetu'an, "Na'indi i Messiaha' yshaa." (In hí' Messiaha-á natú'da' "i to'wí Yôesi Tádádí óesóge'í' t'owa ováy'aywoenídi" gin.)

⁴² Heđi Andrew-di Simon Jesus-ví'piye' óeho'.

Jesus-di Simon óemú' ihaydi óetu'an, "U-á Simon unmuu, John-bí ay, hewánbo náá iweđi páadépiye' Cephas gin unkháwá-í. (Ná'in kháwá Cephas-á Peter-án namuu, heđi natú'da' "wí k'uu" gin.)

Jesus-di Philip-á Nathanael-áđi ovántu'an i-áđi damú-í'in

⁴³ Wiyá tháwán Jesus í'ánshamađi oe Galilee nangepiye' namú-ídi, heđi Philip óemú'di óetu'an, "Naa-áđi óká've."

⁴⁴ Philip-á Bethsaida-wi namuu, i búu'ú'ay Andrew-áđi Peter-áđi dathá'de iweba.

⁴⁵ Philip-di Nathanael óetu'wáho', heđi óeshaa ihaydi óetu'an, "I to'wí Yôesi Tádádí óesóge'í' t'owa ováy'aywoenídi áysha, i-á Jesus oe Nazareth-wi-án namuu, Joseph-ví ay. Iví'gedán Moses ita'nan iví tã'nin diwe, heđá in Yôesi Tádávi tukhe'min wá' iví'gedi dáyta'nan."

⁴⁶ Nathanael-di Philip óetu'an, "Naa wó'ánpí háwá wánbo Nazareth-wi-á híwó'di namuu'in." Philip-di Nathanael óetu'an, "Óká've naa-áđi heđiho wí'bo náapimúni."

⁴⁷ Jesus-di Nathanael iví'piye' na'áđi óemú', heđi iví'gedi natú, "Háwebáa wí na'á'í in Israel-wi khuu ta'gendi ihondi", i-á wínahóeyóháhpí."

⁴⁸ Nathanael-di óetsikáyin, "Háđđan naa dítáa?" Jesus-di óetu'an, "I fig tay ókhqu' nú' un'án dihaydi naađi wímú', Philip-di wóetukánnanpidíbo'."

⁴⁹ Nathanael-di óetu'an, "Háhkandi', nábaa dínhanginná u-á Yôesi Tádávi ay-án unmuu'in, u-á in Israel t'owavi tsondi hay'í unmuu."

⁵⁰ Jesus-di Nathanael óetu'an, "Náa navi'piye' biwhâyunde' gá wítu'andán in fig tay nú' naađi wímú'in, hewánbo há'í wíts'antu'andivi shánki he'endi há'wí náapuwákhâymaa."

⁵¹ Ta'gendi wítumáa, makówa nakhuudeđi bínpuwágit'óe, heđá naa t'owa t'áhkígi' o'aypuyá'í'wé in Yôesi Tádávi t'óepa'qa'in diwhándeđá diwáypí'dá bínpuwákhâymaa."

2

Oe Cana búu'ú'ay dínkhótsaqána

¹ Wíye thaa naphade ihaydi owáy Galilee nange wáháá dínkhótsaqashánki'diná, i búu'ú'ay Cana gin dáytu'ó' iwe. Jesus-ví yiyá páadébo namáadiho' iwe na'án,

² heđá Jesus-á iví kháge'nindáđá wá' ováyhúutu'andiho dimää.

³ T'áhkí i méena dínhan dihaydi Jesus-ví yiyáđi óetu'an, "Wiyá wíđinméenasapí."

4 Jesus-di óetu'an, "Yíyá, háaḍan kin dítumáa? Wa'ḍi ihayḍi wíḍinnáhpí naví t'óe don'amídi."

5 Iví yíyáḍi in húukháysa'in ovâytu'an, "Háa idi wovâytu'an waa úví'amí."

6 Iwe sí p'onbay k'uudi napa'andi nasaa, t'owa dipówá'in diví'owídi-ídi in Hudíyoví khuu dínmuu waagi. Ná'i p'onbay eeye wétá háa powintá galôn dihay nasadi?

7 Jesus-di in dâyhúukháysaa'in ovâytu'an, "Ná'i p'onbay binp'ide," heḍiho p'éedi taye dâyp'ide.

8 Hedáhá' ovâytu'an, "Hâwediho wí binwhahó'gí, heḍi unbí tsondiví'we binhúu." Heḍiho háa ovâytu'an waa diví'an.

9 I p'oe dâyho'i naménapaa, heḍi in húukháysa'inbí tsondi idää, hebo wí'ûnhanginnáhpí wáygé dâyhógi'in. In wé'ge'in dâyhúukháysande'indá'mân dínhanginná. Heḍiho' idi i soyingi óetukánnan,

10 heḍi óetu'an, "Wây-á t'owa i shánki híwó'ḍi méena páadé dâykhâysande, heḍi t'owa diví'ihay'an dihaydânho i shánki nak'áagipi' dâykhâysande. Hewânbo u-á han wívi'anpí, u-á bitsikha'an i shánki híwó'ḍi t'úugé ovâykhâysaa-ídi."

11 Ná'in Jesus ee Cana búu'ú'ay Galilee nange wâhää i'annin in páadé'in pinnán t'óe ovâykeeyannin namuu, heḍi indiho in t'owa ikeeyan i-ân hay'i namuu'in, heḍi iví khâge'nin shánki wânbo iví'piye' díwihâyü.

12 T'âhkí ná'i naphade ihayḍi Jesus-á iví yíyá-á iví t'úuwindá heḍá iví khâge'nindáḍi Capernaum búu'ú'aypiye' dimää, heḍi iweho wí háyü thaa divíwóyü'.

Jesus-di in dâyhâwíku'ch'áade'in i méesate hay'i iweḍi ovâykehpiye

13 In Hudíyoví shánki'ḍi púnú' naná, Passover gin dâytu'o'i, heḍi Jesus oe Jerusalem-piye' namää.

14 I méesate hay'i tehpaá búge in t'owa dâyhâwênku'ch'áadeḍi ovâymu', wéyu-á k'úwá-á k'o'wee-á dâyku'ch'áade, heḍá wá' in dâychâ'egó'o'in inbí máäsa eeye dikw'ondi ovâymu'.

15 Wên púwhí' whihkannindi ipaa, heḍi t'âhkí i méesate hay'i iweḍi ovâykehpiye inbí k'úwá-á inbí wéyu-á wógegé, heḍi in dâychâ'egó'o'indá inbí châ' t'amäpiye' ovâych'áa heḍi inbí máäsa ovâyánú.

16 Heḍá in dâyk'o'weeku'ch'áade'indá ovâytu'an, "Binyâa'an ná'i hääwí naweḍi. Ná'i méesate-á naví Táḍávi wháagé únná. Wí kuhte'i waagibá wíyá wíwínpáa-ípi."

17 Heḍiho' iví khâge'nin dín'ánpówá háa to'wí Yóesi Táḍávi ta'nin diwe natú'in kin:

Hânho uví wháagéḍi dí'âyíngimáḍi wí phaḍi naa díphakhanukhâymaa waagibá ochanpo', heḍi dâymú' Jesus hanbá nachaḍ'in.

18 In Hudíyoví p'ó'déḍi'in iwáygé diyí'indi Jesus óetsikáyin, "Háawin wên pinnán úkoedi dínkeeyamídi, heḍânho ginhanginnáḍi ú'úk'oe'in ná'in t'owa ovâykehpiye-ídi?"

19 Jesus-di ovâytu'an, "Ná'i méesate binnayüḍi poeye thaa iwebo naa wíyá dótege-í."

20 Indi óetu'an, "Yónántá'ḍi sí (46) paayo ovâyho' ná'i méesate dâytege-ídi, heḍi háḍíḍan poeye thaa iwebo wíyá nâatege-í?"

21 Hewânbo Jesus-á iví túu'ú'í'gedân ovâyhí'máa, i méesate hay'i i'gedá yoe.

22 Heḍiho chuwa iweḍi nawáywópóe ihayḍi, iví khâge'nin ná'in natú'in dín'ánpówá, heḍi Yóesi Táḍávi ta'nin diwe háa natá'muu'in heḍá ná'i tuu' Jesus ihée'andi-á divíwihâyü.

Jesus ûnhanginná t'âhkí t'owa háawin dimuu'in

23 Wa'ḍi Jesus oe Jerusalem búu'ú' nayí' ihayḍi, in Hudíyoví shánki'ḍi thaa Passover gin dâytu'o' naná' dihayḍi, báyéki t'owa i pinnán ovâykeeyandi dâymú'ḍi iví'piye' díwihâyü.

24-25 Hewânbo Jesus wí'ípimáḍipi inbí mange. I-á wí'üntáypí wí to'wíḍi t'owaví'gedi óetu'âamídi, i-áho ûnhanginná háawin t'owa dimuu'in heḍá háa inbí pí'ná khó'yé dí'ánshaamuu'indá.

3

Nicodemus Jesus-ví'piye' namää

1-2 Wí sen Nicodemus gin nakháwä'i Jesus-ví'piye' khu'déedi namää. I-á Pharisee t'owa namuu heḍá in Hudíyoví tsonnin diweḍi'ibá namuu. Idi Jesus óetu'an, "Hâhkandi', ginhanginná Yóesi Táḍáḍi wóesan na'in dihá'amídi. Wí to'wí Yóesi Táḍáḍi óekhâge'máa'íḍá'mân únkoedi ikeeyamídi i pinnán üḍi dínkeeyo waagibá."

3 Jesus-di óetu'an, "Ta'gendi wítumáa, in to'wên wiyídi."

4 Nicodemus-di óetsikáyin, "Háḍíḍan wí to'wí nasówébo'wandi' wíyá nawáy'aypuyá-í? Wí'únkoedipi iví yiyávi aymúu iwe nawáyts'únídi wíyá na'aypuyá-ídi."

5 Jesus-di óetu'an, "Ta'gendi wítumáa, in to'wên p'oe iweḍi heḍá i Yä'dâa'i P'owəqəḥəv'wedá di'âypuýä'indá'mân dínkoedi makówäpiye' dimú-ídi.

6 To'wên t'owaví'wedí di'âypuýä'in t'owada'mân dimuu, hewânbnđi wítumáa, in to'wên wíyó to'wên i Yä'dâa'i P'owəqəḥəv'wedí di'âypuýä'indá i Yä'dâa'i P'owəqəḥəv' dâymáa.

⁷ Wíwóeháa'ámipí naadi wítu'andi, wíyá í'áypuyá-í'in únkhây'á'.

⁸ Oepiyá náäpiyá iwaa'o', hedi i waa í't'o', hewänbo wí'únhanginnáhpí wáhääpha'gedi na'ä'in háa wáypiyé' namännin. Hedi hanbá wí'íka'póya'pí hádídí wí to'wí i Yä'dáa'í P'oweahháwí'wedi na'áypuyá'in."

⁹ Nicodemus-di óetsikáyin, "Ti nakoeđi-í ná'i háäwí untú'di' napúwíđi? Händiđan napúwí?"

¹⁰ Jesus-di óetu'an, "U-á wí Israel-ínbí háhkandi unmuu, hedi háađan ná'i háäwí i'gedi wí'unka'póya'pí?"

¹¹ Ta'gendi wítumáa, ná'i dínhanginnân ni'gedi ívíhée'o', hedá i háäwí áymú' i'gedá wáytu'o', hewänbo undá háa gitú'nin wíđínséegi'opi.

¹² Ná'i oepáa k'aydiwi háäwí i'gedi naadi wáytu'an, hedi un wí'úvíwhâyunde'pí, hediho háđiđan úvíwhâyú-í makówáwi háäwí i'gedi wáytu'andi?"

¹³ Makówápiye' wíyá to'wí wänbo wínapéepí, i makówa iwedi nawhá'diđa'mân, hedi naa-ân i omuu, t'ähki t'owagi' o'áypuyá'í'.

¹⁴ Moses owáy ahkónu wáy i páäyü kwák'uđi napa'andi' wên phé eedi iwhi'k'ú'di itege waagibá, naa t'ähki t'owagi' o'áypuyá'í' omuu'í' wá' phé eedi dítege-í. Kin nakhây'á' napúwí'in

¹⁵ hediho to'wên t'ähki navi'piye' dívíwhâyunde'in wówátsi nahánde'pí'in dáymá've-í.

¹⁶ Yöesi Tádáđi t'ähki t'owa hânho ováyséegiđi ivi wí' ayda' ún'ándi' imági, hediho to'wên t'ähki ivi ayví'piye' dívíwhâyü'in há'to dípedée-í hewänbo wówátsi nahánde'pí'in dáymá've-í.

¹⁷ Yöesi Tádá ivi ay isan náä oepáa k'aydi'piye' in t'owa ováy'aywoeniđi, dínkhây'á' ováytuchänú-í'in ováytu'áamíđa yoe.

¹⁸ To'wên t'ähki Yöesi Tádávi ayví'piye' dívíwhâyunde'in há'to ováytu'amí ováytuchänú-í'in, hewänbo Yöesi Tádá ho natú in to'wên dívíwhâyü'pí'indá ováytuchänukháymáa'in, gá ivi wí' ayda' ún'ándi'vi'piye' wíđíwíwhâyü'píđan.

¹⁹ Yöesi Tádávi ay náä oepáa k'aydi'piye' na'ää wí kohtthay waagibá namúníđi hedânho t'owa dínkeepúwíđi, hewänbo t'owa yä'dáapi dívítsiyekanhondi khuu eeyeyo diyéeni'in shánki ováyhi'an i kohtthay ipiye' dimú-ívi'wedi. Hedânho Yöesi Tádáđi ná'in t'owabá ováytuchänukháymáa.

²⁰ To'wên t'ähki yä'dáapi dívítsiyekanhonnindá i kohtthay dáyt'ay, hediho ipiye' wíđimánpí, háa dívítsiyekanhonnin dínkeepúwí'in wíđiđa'píđi.

²¹ Hewänbo to'wên in ta'gen dívíkanhonnin i kohtthay ipiye' dimän, hedânho nakeepúwíđi háäwí dívíkanhondi Yöesi Tádáđi ováykhäge'dođi dívi'amíđi."

John i p'ó'p'oekandi Jesus-vi'gedi ihí'máa

²² Hedáhá' Jesus-á ivi khäge'nindáđi oe Judea nangepiye' dimáa, hedi iwáy wáhää diyí' ihaydi wên t'owa ováyp'ó'p'oe'an.

²³⁻²⁴ In Hudíyo tsonnindi John i p'ó'p'oekandi wa' wí'óepansógepi, hedi idi wá' t'owa ováyp'ó'p'oe'o'. Kin i'o'oe Aenon diwe, i-á Salim tso'wa naná, iwe báyéki p'oe nayiđi, hedi t'owa ivi'piye' dimá' ováyp'ó'p'oe'amíđi.

²⁵ Ihaydá John-bí khäge'nin wí Hudíyo-áđi p'ó'p'oekani ni'gedi dívítu'hänbo'.

²⁶ Hediho John-bí'piye' dimáadi óetu'an, "Háhkandi", i to sen oe Jordan p'oe' p'áná hánhay u-áđi nayí'í hedá ivi'gedi in t'owa uđi ováytu'andi', náä báyéki t'owa ivi'piye' dimän idi ováyp'ó'p'oe'amíđi."

²⁷ John-di ováytu'an, "Häähwí i to'wí oe makówa na'ándiđi dímági'íđa'mân áyhónde'.

²⁸ Háäđankánbo naa otú i to Yöesi Tádáđi óesóge'í' t'owa ováy'aywoeniđi wó'muupi, hebo ivi páadébo Yöesi Tádáđi naa dísan, hedi undá háa otú waa í't'oe.

²⁹ Háäđi dínkhóhstaana' díhaydi i soyingi namuu'ívi k'ema ivi nú' nawin, hedi i soyingi ihí'máadi nat'oeđi ná'í' k'ema báyéki nahíhchanpóe, hedi i sáa'í i soyingiví' ho namuu. Náä-á hanbá naa-á i soyingiví k'ema waagibá hânho ohíhčaą, gá in t'owa Jesus-vi'piye' bá dimändân ivi'in únmu'niđi.

³⁰ Nakhây'á' Jesus-á shánki kw'áyepiye' óetége-í'in, hedá naa-á háäbo omuupi waa opúwí.

³¹ "Jesus-á oe makówáđi na'ää, hediho t'ähkívi shánki hay'í namuu. Naa náä oepáa k'aydiwi' omuu, hediho wí náádiwi waagibá dáyhée'o' náádi'íđa' omuudi, hewänbo i-á makówáđi na'ääđi t'ähkívi shánki hay'í namuu.

³² Háähwí imú' i'gedi hedá nat'oe i'gedá ihée'o', hewänbo wên háyúhaydiđa' t'owa háa natú'nin ónséegi'o'.

³³ Hewänbo to'wên ivi hí' dáyséegi'ođi handiđi dáykeeyo' dívíwhâyunde'in Yöesi Tádá ta'ge ihée'o' in.

³⁴ Yöesi Tádávi ay isandi-á Yöesi Tádávi hí' ihée'o', gá Yöesi Tádáđa khäagipí i Yä'dáa'í P'oweahháa ho óemágiđan.

³⁵ Yöesi Tádá ivi ay iséegiđi t'ähki tsonkhuu óemági háähwí t'ähki i'gedi natsonyéeniđi.

³⁶ To'wên t'âhkí Yôesi Tádávi ayví'piye' dívíwhäyunde'in wówátsi nahándepl'in dâymáa, hewânbo to'wên ivi ay ónt'óyandepi'indá ná'in wówátsi widâyamá've-ípi, indá Yôesi Tádádí hânhay wânbo t'âhkí ovâyutchánu'bé-í."

4

Jesus-ádí wí Samaria-wi kwee-ádí dánhé'an

¹⁻³ In Pharisees dínhanginpóe shánki báyéki t'owa Jesus-ví'piye' dívíwhäyunde'in, hedá John i p'ó'p'oe kandiví shánki Jesus-di ovây'p'oe'o'. (Hewânbo Jesus-ví khäge'nindidá' t'owa ovây'p'oe'o', idá yoe.) Heđi ná'i hääwí i'gedi in Pharisees dit'oe'in Jesus únhanginpóe ihaydi, i-ádí ivi khäge'nindádí Judea nangedi dipee heđi oe Galilee nangepiye' dímää.

⁴ Galilee-piye' namän dihaydi oe Samaria nange i'gedi únpupho'.

⁵⁻⁶ Taage púnú' naná' dihaydi wí Samaria-wi búu'ú'ay Sychar gin dâytú'o' iwe napówa. Sychar-á kayi' wínanáhpí wí nava iweđi hân'oebo Jacob-di ivi ay Joseph óemági'?. Ee dâyp'oe whahónde' iwe Jacob ishää'i naná, heđi Jesus kayi' wáhääđi ná'ääđiho nakaykhanmuudi ee hänge isóge ikaykhanwówa'amíđi.

⁷ Wí Samaria-wi kwee ip'oe whahóníđi napówa, heđi Jesus-di óetu'an, "Wí p'oe dímää donsüwä-íđi."

⁸ Jesus-ví khäge'nin i búu'ú'aypiye' ho dikoegi'kunmää, heđiho i-á wí'bo ná'án.

⁹ Hudíyo-ádí Samaria-'indádí wí dívíwóndepí, heđiho i kweedi óetu'an, "U-á Hudíyo unmuu, heđi naa-á Samaria-wi-á omuu. Heđi háadan uđi dip'oesuwági'da'máa?"

¹⁰ Jesus-di óetu'an, "Wí'úhanginnáhpí hääwí Yôesi Tádá napäyi'in, hedá wá' to'wí naa i wíp'oe dá'máa'i' omuu'in wí'úhanginnáhpí. Úhanginnándáho' uđá naa dip'oesuwádaa'amíwän, heđi naadá p'oe nawówátsipäyi' wímääniwän."

¹¹ I kweedi óetu'an, "Má'mää, hääwí wânbo wí náamáapi p'oe whakhongí'in, heđi náwe dâyp'oe whahónde' iwá nawä'án. Heđi händidan ná'i p'oe nawówátsipäyi' nâawhahóni?"

¹² Ná'nbí hehääwí thehtáy pahpáa Jacob-di náá dâyp'oe whahónde' iwe ná'in dínyoe'an. I-ádí ivi e'nündádí hedá ivi hääpan hääwéndádí i p'oe náweđi dâywahógi' dâysuwände'. Ti un'ánde' u-á Jacob-ví shánki hay'i unmuu'in gáhân?"

¹³ Jesus-di óetu'an, "To'wên t'âhkí náweđi dâyp'oesuwände'in wíyá dip'oesá'aapúwí,

¹⁴ hewânbo ná'i p'oe naadi t'owa dovây má'i-á dâysuwáda, há'to wíyá dip'oesá'aapúwí. I p'oe naadi dovây má'i-á wí p'ohpee inbí pí'ná waagibá napúwí, heđi iweđiho in wówátsi nahándepl'in dâykéyi."

¹⁵ I kweedi óetu'an, "Má'mää, ná'i p'oe i'gedi bihi'máa'i' dímää, wíyá wí'op'oesá'aapúwípidí, heđânho ihayda' náwe wí'op'ohkhonná'be-ípidí."

¹⁶ Jesus-di óetu'an, "Ya' ópün, uvi sedó mánkéyi hedá náäpiye' nâamá'í. "Wíđisennänpí' gin i kweedi óetu'an.

¹⁷ Jesus-di óetu'an, "Ta'gendi untú wí'úsennänpí'in.

¹⁸ P'ánän khóhtsa'gi unmuu, heđi ná'i sen náá unthaa'i-ádí uvi sedó ta'gendi wí'úmuupi'."

¹⁹ I kweedi óetu'an, "Má'mää, náá naa dínkeeyan wí Yôesi Tádávi tukhe'bi' unmuu'in.

²⁰ Ná'in Samaria-'in t'owa gimuu'inbí páadé ká'ää'indi Yôesi Tádá ná'i p'in kw'áye óe'a'ginmä', hewânbo un Hudíyo-á ítú' oe Jerusalem búu'ú' iwebo t'owa dínkhây'ä' Yôesi Tádá óe'a'ginmäáni'in."

²¹ Jesus-di i kwee óetu'an, "Biwhäyú-í ná'in: Owáy wí thaa naná' diwe t'owađi Yôesi Tádá óe'a'ginmäáni ná'i p'in diweđá'ba yoe háa oe Jerusalem diweđá'ba yoe.

²² Un Samaria-'in ta'gendi wí'únhanginnáhpí to'wí bín'a'ginmä'in, hewânbo ná'in Hudíyo-á gínhanginná to'wí äy'a'ginmä'in, gá Yôesi Tádádí ná'in Hudíyo díde'mandân heđiho i to'wí t'owa ovây'aywonkhây máa'i-á Hudíyo-án namuu.

²³ Heđi náá iweđi páadépiye' in to'wên Yôesi Tádá dâyp'a'ginmä'indi ta'gendá hedá pín ta'gehaydá óe'a'ginpákhây máa. Kí'min t'owa-áho i Tádá nada' óe'a'ginmäáni'in.

²⁴ Yôesi Tádá-á p'oe wáhääda' namuu, heđi in óe'a'ginmä'in dínkhây'ä' ta'gendá hedá pín ta'gehaydá óe'a'ginmäáni'in."

²⁵ I kweedi óetu'an, "Naa dínhanginná i to'wí Yôesi Tádádí óesogekhây máa'i' t'owa ovây'aywoeníđi ná'ä', Christ gin óetu'o'?. Napówa ihaydi hääwí t'âhkí dínthaykankhây máa ná'in."

²⁶ Jesus-di óetu'an, "Naadi wíhí'máa'i-án i omuu."

²⁷ Ihaydíba Jesus-ví khäge'nin diwáypówa, heđi hânho ovây háa'an wí kwee-ádí ihí'máadi, hewânbo to'wíđi wânbo i kwee wí'óetsikáyinpi, "Hää-an unda'?" heđi Jesus wânbo wá' wí'óetsikáyinpi, "Háadan i kwee-ádí bihi'máa'?"

28-29 Ihaydiho? i kwee ivi p'onbay iwe iyoe?andi i búu'ú'aypiye? namää, hedi in t'owa ovâytu'an, "Bikã've bînmúnídí wí sen t'ãhki háa naa dáy'annin ditu'andi'. Tigúbá i-á i to'wí namuu Yöesi Tádádí óesogekhâymáa'i' t'owa ovây'aywoenídí."

30 Hediho? in t'owa i búu'ú'ay iwedi dipeedi iwáy Jesus nayi? iwepiye? dimää.

31 Wa'di in t'owa búu'ú'dí di'ãdibá Jesus-ví khãge'nindi óetumáa, "Hãhkandi?, shánkí yãnbedi nãábo bihuyuyamí."

32 Idi ovâytu'an, "Naa piháawi koegi? dómáa, un i'gedi wí'únhanginnãhpl."

33 Ivi khãge'nin wí'nã táye dívitsika'máa, "Ti wí to'wídí ònkoegi'kán, gáhân?"

34 Jesus-di ovâytu'an, "Háa i to'wí naa disandi? nada? waagibo naa dáy'o?, hedi in t'õe idi naa dikanyõnnin dóbowakhâymáa. Nã'i hããwí dó'o'i? naví koegi? waagi'ba dînmuu.

35-36 Kin t'owa ditu'pí'an: Dãyko'yiko? iwedi dáyhããwíwé'ge'o pu'wahay yõenu p'õe naná. Hewãbo naadi wáytumáa, híwó'gí binmú'dí in t'owa hãã nava i'ge di'ã'in. Hã'in t'owa-á dikhâymu ovâywé'ge'amídi hããwí napaa'i waagibá, hedi undá hããwí wé'gekannin waagi'inhá-á ímuudi hã'in t'owa-á bînwé'ge'amí Yöesi Tádáví'piye? bînhúuwídí. Hedi kin úv'i'an dihaydá Yöesi Tádádí wovâywá'ãa-i, hedi in t'owa-á in wówãtsi nahãndepi'in dáykýv. Wây-á wëndá ho Yöesi Tádáví hí' ovâykoe inbí pí'nã khor'yé, wí to'wí iko'yiko? waagibá, hedi in wé'ge'indádí undádí úvihíhchannamí hã'in t'owa bînwé'ge'an dihaydi.

37 T'owa ditu'pí'an: Wí to'wí iko?, wíyá to'wí-á ihããwé'ge'o?. Hedi háa ditu? waa nãã ta'gendi napúwí.

38 Wáy úvít'õe'ãnpí'yepiye? naadi wãysangít'õe in t'owa Yöesi Tádágí? bînwé'ge'amídi. Unbí páadébo wáy-á to'wën dívít'õe'an, hedi in t'õe díví'annin namuudi undáho in t'owa bînwé'gekhâymáa."

39 Oe Sychar búu'ú báyékí t'owa Jesus-ví'piye? ho dívíwhãyu gá i kweedi ovâytu'andân, "Jesus-di háa dáy'annin t'ãhki naa ditu'an."

40 Hediho nã'in t'owa Jesus-ví'we dipówá ihaydi óedaa'an indádí nachã'nídí, hediho wíye thaa iwe iwóyí'.

41 Ti'úgedí wáy-á shánkí báyékí t'owa iwe'in Jesus-ví hí' dit'oedi iví'piye? dívíwhãyu,

42 hedi nã'in t'owadi i kwee óetu'an, "Nábáha? iví'piye? na'in ívívwhãyu, hewãbo u untúdída'ba yoe, na'in wí'bo ivi hí' git'oe, hedá gínhanginná ta'gendi nã'i-ãn t'ãhki t'owagi? i aywondi namuu'in."

Jesus-di wí sen hay'ivi e'nú ònehkháa'an

43 In wíye thaa daphade ihaydi Jesus iwáygedí iyãa'odi oe Galilee nangepiye? namää.

44 I-á wí'bo ho natú, "Wí Yöesi Tádáví tuki'we dipówá ihaydi óedaa'anhé'bi? ivi nangebo wídây'a'gínpi,"

45 hewãbo oe Galilee nange Jesus napówá ihaydi in Galilee-windi óeséegiké?, gá oe Jerusalem dínshánkí'diná? dihaydi in wá? iwebá diyidân, hedi t'ãhki i'andi? óemú'.

46 Ee Galilee nange iwebá, i búu'ú'ay Cana gin dáytu'o iwepiye? Jesus nawáymää. Iwãnkun naná hãndídí p'oeđi ho iméenapaa. Ee Cana wí sen hay'i nayi?, hedi ivi e'nú oe Capernaum búu'ú'ay iwe únhayk'õe.

47 Nã'i sendá únhanginpõe Jesus oe Judea nangedi na'ããdi Galilee nange napówá'in, hediho Jesus na'ãn diwepiye? namäädi óetsikáyin, "Ti naví'piye? unmú-í naví ay dínhekháamããnídí? I-á chuwa k'áyge nak'õe."

48 Jesus-di óetu'an, "Un t'owa t'ãmãgi? pínán t'õe bînmúndepídá há'to naví'piye? úvívwhãyu-i."

49 I sendi Jesus óetu'an, "Na'inbí Sedó, naa-ádi ókã've naví ay hekháa dînmããnídí wídínchúu-ípídí."

50 Jesus-di óetu'an, "Uví'piye? ópûn, uví ay úwówaho?." I sen háa Jesus-di óetu'an waa iwãhãyu, hediho iwedi namää.

51 Wa'di namãn dihaydibo? ivi t'õe'indi óeyaydi óetu'an ivi ay únwówa'in.

52 Idi ovâytsikáyin, "Hãýú ihaydan naná ùnehkháapõe ihaydi?" Óetu'an, "Tsã'di thé'eedi wí' iwe i tsáwãp'íde únhán."

53 I tãdá ùn'ãnpówá wí' ihaydibá naná'nin Jesus-di óetu'an dihaydi, "Uví ay úwówa," hediho i-ádi ivi k'aygi'indádí Jesus-ví'piye? dívíwhãyu.

54 Jesus Judea-di namããdi oe Galilee wa? nayi? ihaydi, nã'inho in wáygingí'in pínán ovâykeeyannin namuu.

5

Jesus-di wí sen i p'obú'ay iwe óehkháamãgi

1 Wíyá hããdi naná? diwe in Hudíyo dínshánkí'diná, hedi Jesus oe Jerusalem-piye? nawáymää.

² Oe Jerusalem wí p'obú'ay nak'óe, i-á Hebrew tuḡḡi "Bethesda" gin dâytu'o'. P'o kíngé p'áanú pohtáa'ây nawhaadikw'ó, heḡi iwe nú' wên phóḡi nachá i búu'ú'in tehpaa iwe, "K'úwáḡi'in Phóḡi" gin dâytu'o'.

³⁻⁵ Ná'i pohtáa phoe'o eeye báyéki t'owa dihaywhaakw'ó. Wáy wên ditsi't'aaumu, wáy wéndá pówhá'nin dimuu, heḡá wáy-á wíḡn'á'yákankoeḡipi. Iwe wí sen powintá'ḡi kháave paayo nahay'i'í nak'óe.

⁶ Jesus-di ná'i sen iwe nak'óeḡi óemú', heḡi ûnhanginná báyéki paayo nahay'in, heḡiho' óetsikáyin, "Ti úhehkháapúwí'in unda'?"

⁷ I nahay'idi Jesus óetu'an, "Má'máa, naa to'wí wânbo wíḡn'ánpí díp'osóge-íḡi nap'o'a'yápo' ihayḡi. Wa'ḡi ots'úníḡi dáysó'ḡinde' ihayḡibo', wíyá to'wí-á navi páadébo-á nats'úyá'."

⁸ Jesus-di óetu'an, "Ówínú, uví whohpa'ay mánke'ḡi óyíyé."

⁹ Wesebo i sen nawówaḡi iwínú, heḡi iví whohpa'ay iké'ḡi natsiyedee.

I thaa ná'in napóe ihayḡi Hudíyoví kaykhanwówá thaa-á naná.

¹⁰ In p'ó'ḡeḡi'in Hudíyoví i sen óetu'an, "Náa thaa kaykhanwówá thaa naná. Nakháak'óe uví whohpa'ay wóegé unyēeníḡi."

¹¹ Idi ováytu'an, "I sen dínhehkháa'andiḡân dítu'an, 'Uví whohpa'ay mánke'ḡi óyíyé.' "

¹²⁻¹³ Indi óetsikáyin, "To-an i sen namuu ha'wáa wóetu'andi'?" Hewânbo i sen nawówa'i'í wí'ûnhanginnáhpí to'wí namuu'in, gá báyéki t'owa iwe diyidân, heḡi Jesus-á óemú'pídibo iweḡi iyáa'an.

¹⁴ Háy napóe ihayḡi Jesus-di i sen i méesate hay'i iwe óeyay, heḡi óetu'an, "Ót'óyan, úhehkháapóe, heḡiho náa-á wíyá wíwít'aywó'náamípi, háḡwí shánki p'ándki' wí'úpúwípíḡi."

¹⁵ I sen iwáyegéḡi namáḡi in Hudíyoví p'ó'ḡeḡi'in ováytu'an Jesus-dânho hehkháa óemáḡi'in.

¹⁶ Heḡiho ná'indi Jesus óeyanákímáa, gá kḡ'bi háḡwí ikanhondân kaykhanwówá thaa eeye wânbo'.

¹⁷ Jesus-di ováytu'an, "Navi Tádá háḡḡi wânbo t'áhkí it'óemáa, heḡi naa-á hanbá, heḡânho ná'i háḡwí dókanhon."

¹⁸ Ná'in natú ihayḡi in Hudíyoví p'ó'ḡeḡi'in shánki wânbo dida' óedahéyi'in, i kaykhanwówá thaa i'a'ginhánundedida' bá yoe, hewânbo wá' natúḡân Yóesi Tádá-á iví tádá ûnmuu, heḡi kindiḡiho' háḡwí i-áḡi Yóesi Tádá-áḡi handá' damuu waagibá i'o'.

Yóesi Tádáḡi Jesus tsonkhuu óemáḡi

¹⁹ Jesus-di ováytu'an, "Háa i Tádá i'o' in naa dómúnde', heḡi inbá naa dáyo'o'. Naa i ay omuu'í wíḡnkoedípi háḡwí wí'bo dáy'amíḡi. Háḡwí i Tádá i'o' in naa hanbá dáyo'o'.

²⁰ I Tádáḡi naa díseéḡi, heḡiho háḡwí t'áhkí i'o' i dínkeeyo', heḡi idá háḡwí shánki he'endi-á dó'amí'í'in naa dínkeekankháymáa, heḡânho un wováyháa'amíḡi.

²¹ I Tádáḡi t'owa dichuu'in ováywáywówa'pa', heḡi handiḡibá naa i ay omuu'íḡi in to'wên naa oda' in wówátsi dováy'máani.

²²⁻²³ I Tádá wânbo wínatúnípi t'owavi'gedi háa híwó' háa híwó'pí dívi'annin. Idi naa i ay omuu'í dínk'ú' han dó'amíḡi, heḡânho t'áhkí t'owadi naa dí'a'geeníḡi, i Tádá óe'a'gin waabá. To'wéni naa i ay omuu'í'í wíḡi'a'ginpíḡi i Tádá naa dísandí' wânbo-á wíḡyá'a'ginpí.

²⁴ "Ta'gendi wáytumáa, to'wên navi hí' dín't'óyandeḡi heḡá i naa dísandívi'piye' díviwháyundedá wówátsi nahánde'pi'in dáymáa, heḡi wí'ováytuchánú-ípi. Chu'in waagi'inbá náa wídimuupi, gá wówátsi dáyké'ḡân.

²⁵ Ta'gendi wáytumáa, náa iweḡi páadépiye' in chu'in waagi'inbá dimuu'in navi tuḡ dít'óe-í, naa Yóesi Tádávi ay omuu'í', heḡi in dívi'óyande'indá wówátsi dáykéyi.

²⁶ I Tádá in wówátsi napáyi', heḡi handiḡibá naa i ay omuu'í dínk'ú' t'owa dováywówátsimáani.

²⁷ Heḡá idá naa dínk'ú' t'owa dováykeekw'óeniḡi háa híwó' háa híwó'pí dívi'annin, gá naa wá' t'owabá opóedân.

²⁸ Ná'in navi hí' wáytumáa'indi wíwováyháa'amípi. Owáy wí thaa naná' diwe in penípho eeye dikw'ó'nin navi tuḡ dít'óe-í,

²⁹ heḡi ee dikhá'kw'ó' deeyedi dipeegit'óe. In to'wên híwó' dívi'siye'annin chuwa iweḡi ováypiegit'óe wówátsi dáykéyiḡi, heḡi in to'wên yá'ḡáapi dívi'siye'annindá chuwa iweḡi wá' ováypiekháymáa inbí tuchánu dáykéyiḡi.

³⁰ "Naa wí'bo háabo wíḡnkoedípi dáy'amíḡi, hewânbo naa t'owavi'gedi otú' háawin dimuu'in Yóesi Tádáḡi dítu'an waabá, heḡânho háa otú' waa inbí'gedi ta'gen namuu, gá dáy'odân háa i Tádá naa dísandí' nada' waagi, háa naa owánpida' waagá yoe."

Háḡḡiḡi ginhanginná to'wí Jesus namuu'in?

³¹ "Naa wí'bo navi'gedi dáyhí'máaḡi ma'ḡân un ítúní navi hí' ta'gen wíḡnmuupi'in.

³² Hewänbo wíyá to'wí naví'gedi ihée'o'í nayı', hedı naa dınhanginná háa naví'gedi ihée'o'í in ta'gen namuu'in.

³³ Undá John i p'ó'p'oekandiví'piye' t'owa bınsan óhéhe'amıdı, hedı i-á in ta'gen naví'gedi natú.

³⁴ Háa t'owa naví'gedi ditú' waa naa-á wıdıntáypı, hewänbo John-bı hí' j'gedi wáyıtımáa hedánho háa natú' in úvıwháyú-ıdı hedá wovây'aywoenıdı.

³⁵ John-dá wên phakó nakomuudı nakohkeepäyi'in waagibá namú'de, hedı wı hây tãhkı ho ivı kohthaydı wovâyhıhchannan.

³⁶ Hewänbo wı hääwı shánkı hay'ı namuu John-bı hí'víwedi, hedı ná'ı hääwıdá wovâykeyo' to'wı omuu'in. Kinnán namuu: Háa i Tádádı díyón waa dáykanhon, hedı ná'ı hääwı dáykanhondi' bınmú'dı wovâykeyo' i Tádádı naa dısannın.

³⁷ Hedá i Tádá dısandı' wá' naví'gedi ihée'an. Hewänbo undá hánhay wänbo ivı tuq wı'ıt'oe'pı, hedı háawi i namuu'in wıvınmú'pı,

³⁸ hedı ivı hí' unbı pı'ná khó'yé wıvınmáapı, gá navı'piye' wı'úvıwháyundepıdan, tobá ıdı dısán wänbo'.

³⁹ Yöesi Tádávı ta'nın áyıngıdı bıntuu'o', gá í'ándedán iwe únhangınpúwı'in hádıdı wówátsı nahánde'pı'in bınkéyı'in, hedı ná'in ta'nın díwebá navı'gedi natú'.

⁴⁰ Hewänbo navı'piyá wı'ıkä'äädá'pı ná'in wówátsı bınkéyıdı.

⁴¹ "T'owa navı'gedi híwó' dívıhé'e'amı'in naa wó'wänpı't'oe'dá'pı.

⁴² Háawın un imuu'in naa dınhanginná. Unbı pı'ná khó'yé Yöesi Tádá wıvınséegıpı.

⁴³ Navı Tádádı dısandıbo ó'ää hedı undı wıdıséegıké'pı. Hewänbo wıyá to'wı wı'bo nawänpı'ääädá, i-á ma' bınséegıkéyı.

⁴⁴ Háa i wı'dá' Yöesi na'ándı' unbı'gedi natú'nın áyıngı wıwovâymähpı, háa híwó'gı natú' háa yoe, hewänbo in t'owa híwó' unbı'gedi dívıhé'e'odá inbı tuq hıhchandı bınhónde'. Hedánho wı'únkoedıpı navı'piye' úvıwháyú-ıdı.

⁴⁵ Hewänbo wı'ı'äänıpı naadán unbı t'aywó'dı j'gedi i Tádá dót'ehpıdekhâymaa'in. Í'ánde' ná'ı hí' Moses itá'nandıdı wovây'aywonkhâymaa'in, hewänbo ivı hí'dıbá unbı t'aywó'dı únkeepıwı, hedıho ıdán wovây't'ehpıdekhâymaa.

⁴⁶ Moses navı'gedi itá'nán, hedıho ivı hí' ta'gendi bınwháyıdáo navı'piye' wá' úvıwháyú-ıwán.

⁴⁷ Hewänbo háa itá'nannın wıvınwháyundepı, hedánho hádıdan navı hí' dınwháyú-ı' kın Jesu-di ovâyıtı'an.

6

Jesus-di in p'áqanú maapaasón sená'dá in wé'ge'in t'owa-á ovâyhıúyón

¹ Wıyá häädı Jesus oe Galilee p'oekwı' p'änäpiye' namää. (Ná'ı p'oekwındá Tiberias wá' gin dáyıtı'o'.)

² Báyékı t'owadı ivı pınnán ovâykeyeandı in dıhay'in ovâyhehkháamädı dáyımú'dı óeyıuhon.

³⁻⁴ In Hudıyovı shánkı'dı Passover gin dáyıtı'o'ı púnú' naná. Jesus-á ivı khäge'nındadı oe p'in kw'áyepıye' dıpee hedı iwe dívıkw'ódı.

⁵ Jesus ibeédi báyékı t'owa ivı'piye' dí'ádi ovâyımú', hedıho Philip óetsıkáyin, "Wähää-an ihay koegi' áyıkımá-ı t'ähkı ná'in t'owa dáyk'óe-ıgı'?"

⁶ Jesus-á wı'bo únhanginná háa ikhâymaa'in, hewänbo ná'in Philip óetsıkáyin óetayı'nıdı hánngúbá natúnı'in.

⁷ Philip-di óetı'an, "Wáygın tägıntá (200) thaa t'óe dívı'andı wá'áa ihay wa' wınayıpı ovâykoegi'kımá-ıdı, tobá t'ähkıdıbo hí'ındá' diyámu wänbo'."

⁸⁻⁹ Wıyá khäge'dı' Andrew gin nakháwá'ı, i-á p'áqanú táhtá phó'ı pává'ây hedá wıye paa-á imáa, hewänbo hä'ı-á ihay wınayıpı t'ähkı ná'in t'owa ovâyhıúyóenıdı."

¹⁰ İwáygé báyékı natáasaa, hedıho Jesus ivı khäge'nın itı'an in t'owa nangebo' ovâykwoyóenı, hedı han dívı'an. In sená'dá'dıbo p'áqanú maapaasón (5,000) ihay dıyi'.

¹¹ Jesus i pává ihógıdı Yöesi Tádá óekú'daa'an, hedı ivı khäge'nın ovây'andı ovâyıtı'an in t'owa iwáygé dikw'ó'nın wı'ınbo' ovâymäänıdı, hedı hanbá in paa-á ovâymägi. Háyı in t'owa dida' ihay dáyk'oe,

¹² hedı dívıshı'an dıhaydı Jesus ivı khäge'nın itı'an, "Bınwé'ge'an hä'ı dınphade'ı', hedánho hääwı wänbo wınapedée-ıpıdı."

¹³ Hedıho t'ähkı dáywé'ge'an dıhaydı, tä'dı wıye t'un dáyı'ıde i naphade'ı' pává iwedi, in t'owa i p'áqanú pává'ây dáyk'oe ihaydı.

¹⁴ In t'owa ná'in pınnán ovâykeyeannın dáyımú'dı ditú, "Ta'gendi ná'ı-án i Yöesi Tádávı tukhē'bí' namuu, ivı'gedı natá'muu náá oepáa k'aydıpiye' na'á'."

¹⁵ Jesus ûnhanginná dida? óekaygikhâymáa? in inbí tsondi hay?i? óesóge-ídí, hedího? iwáygedí wíyá oe p'in kw'áyepeye?bá wí'bo namáa.

Jesus p'oe kw'áayé nayí?

¹⁶ Kindi napuwamán dihaydi Jesus-ví khâge?nin oe p'oekwíngépiye? diwhá.

¹⁷ Wí kophênbay iwe dívítógi, p'oekwí? p'ânäpiye? oe Capernaum-piye? diwáymu-ídí. Wa? dimän dihaydíbo? nakhuupóe, hedí Jesus inbí?we wa?di winapówápi.

¹⁸ Ihaydi kaygi iwaa?an hedí hânho nap'oet'úkhúpóe.

¹⁹ I kophênbay i dâyo'sande?i phédi dâysayde?, hedí ma?di poeye háa yôenu míya dimää ihaydi Jesus p'oe kw'áayé nayidi i kophênbay tso?wapiye? na?âdi óemû?, hedí dikhuwôeda?póe.

²⁰ Hebo idá ovâytu?an, "Naa Jesus-ân omuu, wí'íkhuwôeda?ípi."

²¹ Hedího híhchandi kophênbay iwe óetógi, hedí p'o kí?ge dimänninnäpiye? wesebo dipówa.

In t'owadi Jesus óetuwwámáa

²² In báyéki t'owa wa?di oe p'o? p'ânäbo diyí?indi Jesus-ví khâge?nin ho ovâymu? i kophênbay iwe wí'bo dívítógi diwedi dimú-ídí, hedího dínhanginná Jesus indádi winamääpí?in. Wí'dá? wí kophênbay iwe na?ânwân, hedího dí?ân Jesus-á wa?di iwebo na?ännin.

²³ Wíyá tháwändá wây-á kophênbay hí?innin oe Tiberias búu?údi dí?ää, hedí iwáy Jesus i pávagi? ikú'daamägi di in t'owa dâyk'oe iwe tso?wa diwhí?kw'ó.

²⁴ Hedí Jesus-á ivi khâge?nindá iwe wídiyipi?in in t'owa dâymû? ihaydi, in kophênbay eeye dívítógi kídí oe Capernaum búu?ú?aypiye? dimää óenuwâ-ídí.

Jesus natú i-á i pává nawówátsipäyi?i namuu?in

²⁵ In t'owadi Jesus oe p'o? p'ânä óeshaadi óetsikáyin, "Háhkandi? häädan unpówa náwe?"

²⁶ Jesus-di ovâytu?an, "Ta?gendi wâytumáa, i pinnán naadi wâykeeyandibo nakeepo? naa Yôesi Tádávi?wedi ó'ää?in, hewänbo há?i bínmû?di naa ví khâge?nindá iwe wídiyiwíditúwwámápi, i pává bínk'oe di íshuhpóedíbo dítuwwámáa.

²⁷ I koege?i wówátsi nahändepi?in napäyi?ipiye? úvíkhää-í, i koege?i nahá?dänpo?ipiyeda?bá yoe. Naa t'ähki t'owagi? o?aypuyä?idi kí?bi koege?i wâymaßni, gá Yôesi Tádádi kee?eedi dínk'ú?dän kin dáy?amídi? kin ovâytu?an.

²⁸ Hedího óetsikáyin, "Hännan ívi?amí Yôesi Tádá áyhíhchanmäänidí?"

²⁹ Jesus-di ovâytu?an, "Gá kinnán: Naa i Yôesi Tádádi dísandivi?piye? úvíwhäyú-í. Nää?innän Yôesi Tádá nada? úvi?amí?in."

³⁰ Indi óetsikáyin, "Háawin pinnännan údí dínkeeyamí hedânho wínwhäyú-ídí? Hännan bikhâymáa?"

³¹ Na?inbí hehääwin thehtáy pahpá?in gínmuu?in owáy ahkónu iwéngé diyí? ihaydi ná?i koege?i manna gin dâytu?o?i dâyk'oe. Yôesi Tádávi tã?nin diwe kinnán nata?muu: Pává makówádi ovâymägi dâyk'óe-ídí.

³² Ti hääwi ihaybá úkoedi?" Jesus-di ovâytu?an, "Ta?gendi wâytumáa, Moses-á há?i pává wí'imägi pi, naví Tádá-ân imägi. Hedí há?i pává-á kodí?di makówáwi pává winamuupi, hewänbo nää-á naví Tádádi ta?gendi makówáwi pává wówâymä?."

³³ Hedí ná?i pává Yôesi Tádá napäyi?i-á makówádi na?ää?i namuu, hedí t'ähki t'owa wówátsi ovâymä?."

³⁴ Indi óetu?an, "Na?inbí Sedó, häädi wänbo t'ähki kí?bi pává dímä?ve-í?"

³⁵ Jesus-di ovâytu?an, "Naa-ân pává waagi?bá omuu, t'owa wówátsi napäyi?i. To?wí naví?piye? na?ää?i-á há?to naháhsení, hedí to?wí naví?piye? iwähäyü?i-á há?to nap'oesa?apúwi.

³⁶ "Hewänbo ho wâytu?an waa, tobáháa dímu? wänbo?, naa wíðínwhäyundepí.

³⁷ To?wén naví Tádádi naa dímä?in naví?piye? dí?ää-í, hedí to?wí wänbo naví?piye? na?ää?i-á naadi há?to dóyoegi?amí.

³⁸ Naa oe makówádi owhá dáy?amídi háa idí dísandí? nada? waagi, háa naa oda? waagá yoe.

³⁹ I dísandí? nada? in t'owa naa dímägi?in naadi dovây?áyingi?amí?in hedânho wí? wänbo in diwedi winapedéé-ípi, hewänbo i t'ä?gi thaa naná? dihaydi naadi in t'ähki wíyá dovâywáywówápaa-í.

⁴⁰ Kinho naví Tádá nada? dáy?amí?in, gá nada?dän t'ähki in dínhanginná?nin naa iví ay omuu?in, hedá naví?piye? dívíwhäyunde?in wówátsi nahändepi?in dâymá?ve-í?in. Hedí i t'ä?gi thaa naná? dihaydi naadá wíyá dovâywáywówápaa-í kin Jesus-di ovâytu?an.

⁴¹ In Hudíyovi p'ó?dédi?in iví?gedí dívít'ayhí?máa, gá natú?dän, "Naa-á i pává makówádi owhá?di-ân omuu."

⁴² Kinnán dítu?: "Nää?i-á Jesus namuu, i-á Joseph-ví ay namuupi?an. Iví tádá-á iví yíyá-á áytaa. Hedí háadan nää-á natú? makówádi nawhân gin?"

43 Jesus-di ovâyṭuʼan, “Haʼwâagi wíʼúvitʼayhiʼmáʼve-ípi.

44 Toʼwí wânbo wíʼúnkoeḍipí naviʼpiyeʼ naʼââ-ídi, navi Tádá i díсандиди naviʼpiyeʼ óemaadidaʼmânhoʼ. Heḍi in naviʼpiyeʼ diʼââʼindá dovâywaywówapaa-í i tʼâʼgi thaa nanáʼ dihayḍi.

45 Wí Yôesi Tádávi tukheʼbiʼ hânʼoe kinnân itaʼnan:

Yôesi Tádáḍân tʼâhki tʼowa ovâyháʼamí.

Heḍiho náâ toʼwên navi Tádá óntʼóyannindi iviʼwedi dihâhpóeʼin naviʼpiyeʼ diʼââ-í.

46 Naa wóʼtúʼpí toʼwíḍi i Tádá óemúʼin. Naadidaʼmân Yôesi Tádá dómuʼ, gá ee naʼân diwedi oʼâḍḍân.

47 “Taʼgendi wâyṭumáa, toʼwí wânbo naviʼpiyeʼ iwihâyundeʼi wówátsi nahândeḍiʼin imáa.

48 Naa páva in tʼowa nawówátsipâyiʼi waagiʼbá omuu.

49 Tobá unbí hehâḍwin theṭáy pahpáʼin oe ahkónu wéngé diyíʼ ihayḍi i koegiʼ manna kin dâytúʼoʼíḍi ovâykhóekhúumági wânboʼ, tíʼúugéḍi ditʼahân.

50 Hewânbo náâ naadá páva makówáḍi nawhân niʼgedi wâyṭumáa, heḍi wí toʼwí náʼíḍi óekhóekhúumágiʼi háʼto nahâḍani.

51 Naa-ân i páva makówáḍi naʼâḍḍi wówátsi napâyiʼi waagiʼbá omuu. Toʼwên náʼi páváḍi ovâykhóekhúumágiʼin hânhay wânbo tʼâhki dâywówátsimáʼve-í. Náʼi páva navi túuʼú ḍinmuu tʼâhki tʼowa dovâypâḡitʼóeʼi dâywówátsikéyíḍiʼi kin Jesus-di ovâyṭuʼan.

52 Ihayḍiho in Huḍiyoví pʼóʼḍéḍiʼin dívítuhkannan. Wáy wên ditsikapóe, “Hândiḍan náʼi sendi ivi túuʼú dípâḡitʼóe díkhóekhúumâḍniḍiʼi”

53 Jesus-di ovâyṭuʼan, “Taʼgendi wâyṭumáa, naa tʼâhki tʼowagiʼ oʼaypuyâʼivi túu únḡoedi wíwovâykhóekhúumâḡipíḍáhoʼ, wówátsi wânbo wívinmâapi.

54 Toʼwên tʼâhki navi túu únḡoedi ovâykhóekhúumâḡiʼindá wówátsi nahândeḍiʼin dâymáa, heḍá naadá i tʼâʼgi thaa nanáʼ dihayḍi dovâywaywówapaa-í.

55 Navi túuʼú taʼgendi koegiʼ waagiʼbá namuu, heḍá navi únḡo-e-á taʼgendi sūwâḡiʼ waagiʼbá-á.

56 Toʼwí navi túu únḡoedi óekhóekhúumâḡiʼi-á naa-áḍi namuu heḍá naa-á i-áḍá.

57 Navi Tádáḍi naa díсанди-á i hâḍḍi wânbo tʼâhki nawówayiʼi namuu, heḍi i-á nawówayiḍi naa-á owówayiʼ. Handidibá toʼwí naadi dókhóekhúumâḡiʼi naviʼwedi íwówátsikéyí.

58 Heḍiho naa-ân i páva makówáḍi naʼâḍḍiʼi omuu, i páva unbí hehâḍwin theṭáy pahpáʼin dâykʼoeʼi waagiʼbá wíʼomuuḡi. Háʼi páva dâykʼoe wânbo tíʼúugéḍi ditʼahân. Hewânbo toʼwên i páva naa omuuʼiʼ dâykʼoeʼindá hânhay wânbo tʼâhki dâywówátsimáʼve-í.”

59 Jesus náʼin natúʼ oe Capernaum búuʼúʼay, i Huḍiyoví méesateʼay iwe in tʼowa ovâyháʼoʼ ihayḍi.

Wáy wên tʼowadi Jesus óeyoeʼan

60 Báyéki i-áḍi ḍimâʼnin ditʼoedi ditú, “Náʼi híʼ-á nakâymuu âyhóniḍi. To-an iséegiʼamíʼ”

61 Hewânbo toʼwíḍi wânbo óetuʼanpíḍi Jesus ûhanginná náʼi ovâyṭuʼan niʼgedi dívítʼayhiʼmâaʼin, heḍihoʼ ovâytsikâyin, “Tí náʼi naadi wâyṭuʼandiʼ wíwovâyhiʼanpíḍi naa-áḍi wíyá wíʼipundaʼpíʼ”

62 Hân íʼâḍani undi naa tʼâhki tʼowagiʼ oʼaypuyâʼi ḍimúʼḍi kwʼâyepiye owáypeeḍi páadé oʼân diwepiyeʼbáʼ

63 I Yâʼḍâaʼi Pʼoewaahâḡ nawówátsipâyiʼ, tʼowa-á wíʼbo wíḍinkoeḍipí. I híʼ naadi wâyṭumáaʼiʼ i Yâʼḍâaʼi Pʼoewaahâḡaviʼwedi naʼâʼ heḍi náʼi híʼ-áho nawówátsipâyiʼ.

64 Hewânbo wáy wên un wíʼúvîwhâyundeḍi.” Jesus-di haʼwâa ovâyṭuʼan gá páadéḍibo ho ûhanginnâḍân toʼwên iviʼpiyeʼ wíḍivîwhâyukháymâapiʼin ḍimuuʼin, heḍá ûhanginnân wáʼ toʼwíḍi óekuhpeḡitʼóeʼi namuuʼin.

65 Heḍá wáʼ ovâyṭuʼan, “Kindiḍankun wâyṭuʼan, toʼwí wânbo naviʼpiyeʼ wíʼúnkáʼâḡkoeḍipí navi Tádáḍi óemâḡiḍidaʼmân.”

66 Ivi híʼ únmuuḍi báyéki in óeyuḡhonnin i-áḍi wíyá wíḍipundaʼpí, heḍiho óeyoeʼan.

67 Heḍi Jesus ivi táʼḍi wíye khâḡeʼnin itúʼan, “Heyâa un, ti undi wáʼ díyoeʼamíʼin idaʼʼ”

68 Simon Peter-di óetuʼan, “Naʼinbí Sedó, toviʼpiyanho gimú-í? Uḍidaʼmân ditumáa háḍiḍi náʼin wówátsi nahândeḍiʼin âykéyíʼin.

69 Naʼin iviwhâyumâḡiḡiḡi heḍá ḡinhanginnânho u i shánki yâʼḍâaʼi unmuuʼin, i Yôesi Tádáḍi wóesandiʼ.”

70 Jesus-di ovâyṭuʼan, “Naadi wíʼbo un táʼḍi wíye wâydeʼmanḡiʼan, hewânbo wíʼ unbíʼwedi Penísendi waagiʼbá namuu.”

71 Simon Iscariot-ví ayvíʼgedi ihíʼmâa, i-á Judas ḡin nakhâwâ, heḍi Penísendi waagiʼbá namuu ḡin Jesus-di óetuʼan gá tobá in táʼḍi wíye khâḡeʼninbíʼwedi namuu wânbo Jesus óekuhpekháymâadân.

7

Jesus-ádí iví tí'úuwindáđí

¹ Nǎ'í háäwí naphade ihaydi Jesus oe Galilee nange i'ge t'ǎhki nayi'. Judea nangepiye' wínamápi, in Hudíyoví p'ó'đéđí'in hádíđída'mân dítumáa hádíđí óehéyí'in dáyutwámáadı.

² In Hudíyoví shánkí'đi púnú' naná, dáy'óhkhute'áyk'óe'ó'í shánkí'đi gin dáyut'ó'.

³ Hedího Jesus-ví tí'úuwíndi óetu'an, "Náwedí ópún hedí oe Judea nangepiye' unmú-í, hedânho in t'owa uví'piye' díwíwhâyunde'in iwe diyí'indi i pínán t'óe bí'ó'in wóemúníđi.

⁴ To'wí in t'owađi kee'eedi óetaa-í'in nada'đi kaađibo háawên wí'í'opí. Hedânho kí'bi háäwí bikanhondi, úkhây'á' to'wên t'ǎhkiví páadépiye' bí'áamí'in."

⁵ Ha'wáa óetu'an, gá tobá iví tí'úuwíndi dimuu wánbo' iví'piye' wídíwíwhâyundepídân.

⁶ Jesus-di ovâyut'uan, "Naagí' ihayđi wa' wídínnáhpí, hewánbo ungi'-á háđđi wánbo t'ǎhki híwó' dihayđi únna.

⁷ In t'owa Yóesi Táđá dáytaapí'in dimuu'in há'to wovâyt'áy-í, hewánbo naa-ân dít'ay, gá dovâyutwámáagân inbí yá'đáapí tsiyekan ni'gedí.

⁸ Unnân wáy dínshánkí'điná' diwepiye' bípún. Naa-á wa'đi wó'mánpi híwó' dihayđi naagí' wínanáhpíđi" kin ovâyut'uan.

⁹ Hedího' oe Galilee nange iwebo iwóyí'.

Jesus Jerusalem búu'úpiye' namää

¹⁰ Iví tí'úuwíndi oe dínshánkí'điná' diwepiye' dimää ihayđi tí'úugéđi i wá' namää, hewánbo kaađibo-ân namää, keedibo-á yoe.

¹¹ In Hudíyoví p'ó'đéđí'indi ee dínshánkí'điná' diwe óetu'wámáa, hedí dívtsika'máa, "Wáyo i to'?"

¹² In báyéki t'owa iwe diyí'in báyéki dívkaahí'máa iví'gedí. Wên dít'ú, "Híwó'đi sen namuu" gin. Wáy-á dít'ú, "Yoe, handá yoe. Iđi báyéki t'owa in ta'gen namuu iweđi ovâyáa'ó'."

¹³ Hewánbo t'ǎhki in t'owa in Hudíyoví p'ó'đéđí'in dáykhuwóeda'máadı kaađibo iví'gedí dívhi'máa.

¹⁴ I shánkí'đi píngé hayđi naphade ihayđi Jesus i méesate hay'í ee nats'ú hedí in t'owa ovâyhá'ó'.

¹⁵ In Hudíyoví p'ó'đéđí'in ovâyháa'andi dít'ú, "Hándidángú ná'í sen hânho únhanginná, to'wíđi óehá'anpí wánbo'?"

¹⁶ Jesus-di ovâyut'uan, "Naví háhkan naví'indá' wídínnuupí, hewánbo i dísandíví'in wá' únmuu.

¹⁷ In to'wên háa Yóesi Táđá natú waa dikanda'indáho dínhanginpúwí naví háhkan ni'gedí, háa Yóesi Táđá natú waa dikanda'indáho dínhanginpúwí naví háhkan ni'gedí, háa Yóesi Táđáví'wedí dín'ää'in hedíháa naví ánshaa i'gedíbo dáypíhí'máa'in.

¹⁸ In to'wên inbí ánshaa dínmuu'íđá' dívihé'e'ó'indá dívípítegé-í'in dida'. Hewánbo to'wên i ovâysandi' kw'áye óetegé-í'in dida'indá in ta'gen dívihé'e'ó', hedá inbí pí'ná khó'yé-á hóeyó wánbo wídâyamáapí.

¹⁹ Moses-di Yóesi Táđáví tsonstu wovâyta'nanpí'an, hewánbo wéná wí wánbo un iví t'á'kan wíwín'a'gindopí. Háađan naa díhéyí'in ída'?"

²⁰ To'wíđi in t'owa yáadi óetu'an, "Háađan untú, to'wí nada' wóehéyí'in? U-á wí yá'đáapí' p'owéahháđi wóemáa, hedânho ha'wáa untú."

²¹ Jesus-di ovâyut'uan, "Wên pínán t'óe kaykhanwówa thaa iwe dáy'andibo un t'ǎhki wovâyháa'an,

²² hewánbo undá unbí e'nún áyyáá in Hudíyoví k'ewé' taadi bíntaa'ó' inbí thaa dínná' dihayđi tobá kaykhanwówa thaa nanán wánbo', gá hán'oe Moses-di han wovâyýóndân. (Moses-á i páadé'í wínamuupí ná'in kuuu i'andi', hewánbo in shánkí hán'oe'indáho hanho díví'an.)

²³ Náa wí enúkáy ná'in k'ewé' taadi óetaa'ó' kaykhanwówa thaa nanán wánbo', hedânho Moses-ví tsonstu wíwín'a'ginhánú-ípíđi. Hedí háađan handí naa-ádí ít'ay wí sen túu'ú t'ǎhki'bo dónhekháa'andi kaykhanwówa thaa nanán wánbo'?

²⁴ Wí háäwí háa puwáđi nakeet'óe'in bínwánpimú'đibo' wesebo wí'ítúnípí, 'Kinnân namuu,' hewánbo páadé áyíngíđi bínnuwá'í-á háa namuu'in, hedânho únkoedí-í ítúníđi ta'gendi háa namuu'in."

T'owa ditsikapo', "Ti Jesus-ân i to'wí namuu Yóesi Táđáđí óesogekhâymáa'í' t'owa ovây'aywoeníđi?"

²⁵ Wên t'owa ee Jerusalem diwe'in dít'ú, "Ti ná'í sen i to'wí na'inbí tsonnindi óehéyí'in dida'í wínamuupí'an?"

²⁶ Binnú'dí, há'in t'owa t'ähkívi páadépiye' ihí'máa, heđi to'wí wänbo háabo wínatú'pí óewóyí'nídi. Tigú in tsonnin díwíhâyunde ná'i-án namuu i to'wí Yöesi Tádádí óesogekhâyáa'í' t'owa ovây'aywoenídi.

²⁷ Hewänbo kavêe i-á wínamuupí. I to'wí Yöesi Tádádí óesogekhâyáa'í' t'owa ovây'aywoenídi ná'ää ihaydá, to'wí wänbo wí'únhanginnánpí wáh'häwi namuu'in, hewänbo t'ähkídiño gínhanginná wáh'häwi ná'i sen namuu'in."

²⁸ Jesus-di i méesate hay'i iwe ovâyhá'o' ihaydi kaygi ovâytu'an, "Ítú' únhanginná to'wí omuu'in heđá wáh'häwi omuu'indá. Naa wí'bo opichanpóedíbo wó'ääpí. I to'wí naa díсандi ta'gendi nawówayi', heđi undi wíwíntaapí,

²⁹ hewänbo naadá dótaa, gá iví'wedí o'ääđán, heđá idá dísan."

³⁰ Jesus-ví hí' únmuudi óepankéyí'in dida', hewänbo óekéyí ihaydi wa' wí'únnáhpídi to'wídi wänbo wí'óeyá'pí.

³¹ Hewänbo báyéki t'owa iwe diyí'in iví'piye' díwíhâyú. Kin ditú': "I-ánkun i namuu Yöesi Tádádí óesóge'í' t'owa ovây'aywoenídi. Wíyá to'wí-á há'to na'ää-i shánki báyéki pínán ikeeyamídi ná'i senbí'wedí."

Jesus óepankéyí'in dida'

³² In Pharisees dit'oe in t'owa ná'i háäwi Jesus-ví'gedí díwíkaahí'máadi, heđiho indádi heđá in ow'ha' p'ó'dédi'indádi wén sundađo i méesate hay'i dáy'áyí'do'in ovâysan óepankéyídi.

³³ Jesus-di in t'owa ovâytu'an, "Hây táhkída' undádi dáywóyí'ní, heđáhá' owáymän i díсандiví'wepiye'.

³⁴ Heđáhá' undá dínuwá-i, hewänbo há'to díshaa-i. Wáy naa omän diwepiye' wí'únpühkoedí-ípi."

³⁵ In Hudíyo tsonnin dívítu'an, "Wáypíyan ná'i sen namän? Natú' há'to áysháa-i gin. Ti namän gáhän wáy in Hudíyo diwádek'w'ó' deeyepiye', in Hudíyo dímuupí'in t'owavi yáa natháa-ídi, há'in Hudíyo dímuupí'in ovâyhá'amídi?"

³⁶ Idi ditú'an, "Undi dínuwá-i hewänbo há'to díshaa-i. Wáy ochangít'oe iwepiye' wí'únpühkoedí-ípi. Hännangú iví hí' úntu'da'?"

P'oe nawówátsipáyi'í'gedí Jesus-di ovâytumáa

³⁷ I t'á'gi shánki'di thaa-á shánki hay'i thaa namuu, heđi Jesus iwe nawindi kaygi ovâytu'an, "To'wí nap'oesá'aadi naví'piye' na'ää-i isuwá-ídi.

³⁸ Yöesi Tádáví ta'nin diwe kinnän nata'muu: To'wén naví'piye' díwíhâyunde'inbí pí'ná khó'yé wí p'ó'k'ay waagibá dáymáa, heđi i p'oe-á nawówátsipáyi'í' namuu."

³⁹ I p'oe i'gedí ihé'e-andi-á i Yá'dáa'í P'owéaaháa-án namuu, heđi to'wén iví'piye' díwíhâyunde'in i Yá'dáa'í P'owéaaháa dáykéyí. Hewänbo ná'i Yá'dáa'í P'owéaaháa-á wa'di wí'ovâymagípi, Jesus wa'di makówápiye' wínapépidí.

In t'owa wéege'in dipóe

⁴⁰ In t'owa ná'in ovâytumáa'in dit'oe ihaydi wáy wén ditú, "Ta'gendi ná'i-á Yöesi Tádáví tukhe'bi' áytsikha'máa'í namuu."

⁴¹ Hewänbo wáy-á ditú, "I-á namuu i to'wí Yöesi Tádádí óesóge'í' t'owa ovây'aywoenídi." Heđá wá' wáy-á ditú, "Hewänbo i to'wí Yöesi Tádádí óesogekhâyáa'í' t'owa ovây'aywoenídi Galílee-wi wínamúnípi.

⁴² Ti Yöesi Tádáví ta'nin diwe wínatúhpí'an, i to'wí idi óesogekhâyáa'í' t'owa ovây'aywoenídi David-ví áy iwedí'ibá namúní, heđá oe Bethlehem-dá na'aypuyágit'oe, i búu'ú'ay David na'aypuyá iwebá."

⁴³ Heđiho in t'owa Jesus-ví'gedí handá' wídíví'ánshaamápidí wéege'in dipóe.

⁴⁴ Wáy wéndi óepankéyí'in dida', hewänbo to'wídi wänbo wí'óeyá'pí.

In Hudíyoví p'ó'dédi'in Jesus-ví'piye' wídívíwhâyundepí

⁴⁵ In méesate'in sundađo diwáymáa in ow'ha' p'ó'dédi'indá heđá in Pharisees-á dikw'ó' diwepiye', heđi in sundađo ovâytsikáyin, "Heđi háađan i sen wíwínmaapi'?"

⁴⁶ Indi in Pharisees ovâytu'an, "Hänhay wänbo wí to'wí wí'ihé'e'ánpi há'i sen ihé'e'o waagibá."

⁴⁷ In Pharisees-di ovâytsikáyin, "Ti un wá' in ta'gen namuu iwedí idi wováyyáa'an?"

⁴⁸ Ti wí'únhanginnáhpí'an wí' wänbo na'in tsonnindá heđá na'in Pharisees-á iví'piye' wí'íwíhâyundepí'in?"

⁴⁹ Yöesi Tádádí ná'in t'owa iví'piye' díwíhâyunde'in ovâytsikáynukhâyáa, indá i tsontqu Moses ita'nandi wídáytaapí."

⁵⁰ Wí sen in diwedí Nicodemus gin nakháwá'ídi ovâyhée'an, i-á hánhaybo Jesus-ví'piye' namáa'í' namuu.

⁵¹ Kinnân ovâytu'an: "Wíginkoedípi gitúnídí háa wí to'wí híwó' háa híwó'pí i'annin páadé iví tũu git'oepidíbo', hedá háawên i'annindá gínhanginpóepídíbo'. Na'inbí tsontũu kí'min gínmuupí'an."

⁵² Indi óetu'an, "Háadan igí' bikhãge'hée'o'? Ti Ƴ wá' Galilee iwe'ibá unmuu gáhân? Áyíngídi Yóesi Tádávi ta'nin mántũu'amí, hedân ũhanginpúwí wí' wânbo wí Yóesi Tádávi tukhe'bi' Galilee-wi wínamuupí'in."

I kwee wíyá kweeví sendádí it'aywó'nandí?

⁵³ T'ãhkídíbo inbí'piye' dívíweeho'.

8

¹ Hewânbo Jesus-á oe Olive Okú gin dáytu'o' iwepiye' namää.

² Wíyá tháwân hé'díbo' i' méesate hay'í eepiye' nawáymää. Báyéki t'owa ũnpówádí indádí isóge hedí ováyhá'an.

³ Hedí in Hudíyoví khuu dáyhá'o'indádí in Pharisees-ádi wí kwee Jesus na'an diwepiye' óeho'. Ná'í kwee-á wíyá kweeví sendádí dánt'aywó'dodí óeké'. In t'owaví páadépiye' óekwínu'an,

⁴ hedí indi Jesus óetu'an, "Háhkandi', ná'í kwee-á wíyá kweeví sendádí dánt'aywó'dodíbo' óeké'.

⁵ I tsontũu Moses itá'nan diwe kinnân díyôn: Wí kwee kin i'o'í' áyk'usáyuhéy'in gínkhây'ã. Heyâa Ƴ, hân ũchanpo'?"

⁶ Ná'in Jesus óetu'an óetayí'nídí wên háawên híwó'pí'in natũhpée-ídí hedânho ónt'aywó'dichänú-ídí. Jesus it'ããdí oe nange iví mankhúdi háãwi itá'nan.

⁷ Hewânbo ihaydá' óetsikáyinde', hedího' idaygí'andi ovâytu'an, "Wená wí unbí'wedí wí't'aywó'nanpí'dí, idân i kwee páadé óek'usáyú-l."

⁸⁻⁹ Hedí wíyá it'ããdí oe nange iwáyta'nan. In sená' i kwee óets'úde'in ná'in dit'oeđi wí'ngin t'ãhki iweđi dipee, in shánkí saydóe páadé, hedí Jesus-ádi i kwee-ádi wí'bo iwe dawindi ovãnyoe'an.

¹⁰ Jesus wíyá idaygí'andi i kwee óetsikáyin, "Wáyho in ton? Ti wí' wânbo wínatũhpí'an wóetuchänú-í'in ũkhây'ã'?"

¹¹ I kweedi óetu'an, "Má'mää, to'wí wânbo háabo wínatũhpí." Jesus-di óetu'an, "Naa wânbo-á yoe. Hedího ópũn, náã iweđi páadépiye' wíyá wívit'aywó'namípi."

Jesus natú wí kohthay waagi'ba namuu'in

¹² Jesus wíyá ihée'andi in t'owa ovâytu'an, "Naa wí kohthay waagi'ba omuu t'owa t'ãhki'gi'. To'wí naa-ádi nayí'í há'to kũu Ƴ'ge nayęeni, hewânbo i kohthay nawówátsipáyí'í' imá've-l."

¹³ In Pharisees-di óetu'an, "U-á wí'bo uví'gedí bipihí'máa, hedânho háa untũ'nin to'wí wânbo wí'ũnkhây'ãhpí iwihâyú-l'in."

¹⁴ Jesus-di ovâytu'an, "Tobá wí'bo naví'gedí wáytu'an wânbo', háa naadi wáytu'an waa ta'gen namuu, gá naa dínhanginnândân wãhããdí o'ãã'in hedá wãhããpiye' omännindá. Hewânbo undá wãhããdí o'ãã'in háa wãhããpiye' omännin wí'ũnhanginnáhpí.

¹⁵ Undi t'owa bínwãnpimúndedíbo bín'taywó'dichänunde'. Naadá to'wí wânbo wíđónchänunde'pí.

¹⁶ Hewânbo wí to'wí dónchänudáho', híwó' dáy'amí, gá wí'bo wídáy'opídán, hewânbo i disandi-ádi naa-ádi handa' gátũ'.

¹⁷ Unbí tsontũu ta'nin diwe wânbo kinnân nata'muu: Wí to'wí óetsondiwékán dihayđi wên wíyedi handa' iví'gedí datú'dáho', ũnkhây'ã' úvíwhâyú-l'in háa datú waa ta'gen namuu'in.

¹⁸ Naa i wí' omuu naví'gedí dáypihée'o'í', hedá naví Tádá dísandi' wá' naví'gedí ihée'o'."

¹⁹ Indi óetsikáyin, "Wáyho' uví tádá?" Jesus-di ovâytu'an, "Undídá naa wíđítaapí, naví Tádá wânbo-á wíđíntaapí. Naa dítaadáho', naví Tádá wá' dítáa-íwän."

²⁰ T'ãhki ná'in Jesus natú i méesate hay'í ee ováyhá'o' ihayđi, i chã' nate'kw'ó'di íve nú' naná' diwe. Hedí to'wíđi wânbo wí'óepanké'pí, ihayđi wa'đi wí'ũnpóepídí óekéyíđi.

Jesus natú wáy namän dipiye' in t'owa wíđínkoedí-ípi dímu-l'in

²¹ Jesus wíyá ováyhée'andi ovâytu'an, "Naa náwedi omän, hedí undi dítwãkhây'máa, hewânbo unbí t'aywó'di wa'đi bínmáadíbo' íchuwagít'óe. Wáy omän diwepiye'ba wí'ũnkoedí-ípi ímu-l'in."

²² Hedího in Hudíyoví p'ó'déđí'in dívítu'an, "I natú wáy i namän deepiye'ba wíginkoedí-ípi gimú-l'in. Háadan kin natú? Ti wí'bo ikhe'khây'máa gáhân?"

²³ Íđi ovâytu'an, "Undá náã áagéwin ímuu, naa-á oe kw'áyewi-á. Undá náã oepáa t'ayđiwíndá' ímuu, naa-á yoe.

24 Hedânkun naadi wâytu'an, unbi t'aywó'di bînmáadîbo' íchuwaǵít'óe, hedí to'wí naa omuu'in úvîwhâyundepídáho ta'gendi unbi t'aywó'di bînmáadîbo' íchuwaǵít'óe'in únpuwí.

25 Hedí óetsikáyin, "To-an unmuu?" Jesus-di ovâytu'an, "Naadi páadédîbo wâytu'máa to'wí omuu'in.

26 Wíyá báyéki háäwí unbi'gedí otúni'i naa dómáa, hedá báyéki híwó'pí' úví'andi namuudi naa dínkoedi wây't'e'p'íde-ídi. Hewânbo háa i dísandiví'wedí ot'oe'índa' t'âhki t'owa dovâytu'o', hedí i-á in ta'genda' íhé'e'o'."

27 Hewânbo ná'in Húdíyoví p'ó'dédí'in wídika'pówápi i óesandi-á Yóesi Tádá namuu'in.

28 Hedího Jesus-di ovâytu'an, "Ówáy naa t'âhki t'owagí' o'aypuyá'í' undi dít'óhtágetege íháydáho' úhnginnáni to'wí naa omuu'in, hedá úhnginpúwí naa wí'bo háawên wídáy'opí'in, hewânbo háa navi Tádádí díhâ'andída' dáyhée'o'."

29 I dísandi' naa-áqí navi'. Wí'bo wídíyoe'anpí, gá naa-á háädi wânbo t'âhki i óehíhchando'ída' dáy'odân."

30 Hedí kin ovâyhi'máa íhaydi báyéki t'owa iví'piye' dívîwhâyü.

To'innan ta'gendi Abraham-bí äy dimuu?

31-32 Jesus-di ná'in Húdíyoví iví'piye' dívîts'anwhâyü'in ovâytu'an, "Navi hí' háädi waa dín'a'gínhondáho', ta'gendi navi'wedi íhâhpúwí'in ímuu, hedá úhnginnáni háäwí in ta'gen namuu'in, hedí pan waagí'inbá wíyá wí'ímúnípi."

33 Hedí óetu'an, "Na'índa' Abraham-bí äy íwedi'innân gimuu. Na'índa' hânhay wânbo to'wênbi pan wíginuupi. Hedí háadan untú pan waagí'inbá wíyá wíginúnípi gin?"

34 Jesus-di ovâytu'an, "Ta'gendi wâytu'máa, to'wên t'âhki dívít'aywó'kanhonnínda', t'aywó'dídi ovâyamáadi pant'óe'ín waagí'in dimuu.

35 Wí to'wí pant'óe'í namuu'i-á iví tsondiví k'aygi iwe háädi wânbo t'âhki wínachâ'nípi, hewânbo i tsondiví ay únmuu'i-áho hânhay wânbo t'âhki k'aygiwi-ân namuu.

36 Hedí naa Yóesi Tádáví äy omuu'ídi unbi t'aywó'di íwedi wáywhima'p'âdídáho', íhaydíbáa ta'gendi íwhima'p'âni.

37 Naa dínhanginná un Abraham-bí äy íwedi'in ímuu'in, hewânbo undá ída' díhéyi'in, gá navi hí' unbi pí'ná khó'yé wíwínmáapídân.

38 Háa navi Tádádí dínkeeyannin naadi wâytu'an, hewânbo undá háa unbi tádáví'wedí ít'oe waagí'á úvikanhon" kin Jesus-di ovâytu'an.

39 Hedího índi óetu'an, "Abraham-dá na'ínbi hân'oe'í' tádá gínmuu." Jesus-dá ovâytu'an, "Abraham-bí äy ta'gendi ímuudáho', háa Abraham í'an waabá úví'âgamíwân.

40 Hewânbo náä undída' díhéyi'in ída', tobáháa in ta'gen navi Tádáví'wedí ot'oe'índa' wâytu'an wânbo'. Abraham-dá ha'wâa wí'í'ánpí.

41 Undá háa unbi tádá í'o waabá úví'o'." Hedí óetu'an, "Tádápi'in äy wíginuupi. Wí'qá' wí tádá gín'ân, i-á Yóesi Tádá namuu."

42 Jesus-di ovâytu'an, "Yóesi Tádá ta'gendi unbi tádá únmuudáho', naa díseegi-íwân, gá iví'wedí o'âäädân, hedânho náä-á náwe oyi'. Naa opichanpóedíbo wó'âäpi, ídân naa dísan.

43 Háadan wí'íka'póya'pí háa wâytu'máa'in? Gá navi hí' wí'ít'óyanda'pídân.

44 Penísendi-ân unbi tádá únmuu, hedí undá íkanda' háa unbi tádá nada' waa. Páadédí waabo náä íwehay Penísendi-á t'owa t'akhanu'i namuu, hedá in ta'gen namuu'in iví pí'ná wí'íhonpídi íwedi íhänge'o'. Háädi wên hóeyó natú íhaydá háawi namuu'in ípíkeeyo', gá wí hóeyó'i namuudân, hedá in díhóeyó'ínbi tádá-á dínmuu.

45 Hewânbo naadá in ta'gen wâytu'o', hedânho wídínwhâyundepí.

46 Wéná wí-an un ta'gendi ítúní naa dáyt'aywó'nannin? Tóebo yoe. Hewânbo naadi in ta'genda' wâytu'máa, hedího háadan wídínwhâyundepí?

47 Wí to'wí Yóesi Tádáví' únmuu'ída' iví hí' ónt'óyande'. Hewânbo undá Yóesi Tádáví'in ímuupídânkun wíwínt'óyandepí" kin Jesus-di ovâytu'an.

Hân'oe Abraham-di Jesus óemü?

48 In Húdíyoví p'ó'dédí'índi óetu'an, "In ta'gen gitúhpi'an, u-á Samaria-wi waagí'bá unmuu, na'ínbi kxuu wínáa'a'gínpídi, hedá wí yä'dâapi' p'oweaahâädi wóemáa."

49 Jesus-di ovâytu'an, "Naa wí yä'dâapi' p'oweaahâädi wídímáapi. Naa navi Tádáví'gedí híwó'dá' dáyhée'o', hewânbo undá navi'gedí híwó'pí úvíhí'máa.

50 Wí'bo wó'dá'pí otúni'in naa hay'í omuu'in. Yóesi Tádá-ânho namuu i nada'í kin natúní'in, i-áho natú' háa undá in ta'gen bînmáa'in hedíháa naa-á.

51 Naadi ta'gendi wâytu'máa, wí to'wí navi hí' dín'a'gíndo'i-á chuwa iwe há'to napówa-í."

52 In Húdíyoví p'ó'dédí'índi óetu'an, "Nábáha' gínhanginná wí yä'dâapi' p'oweaahâädi wóemáa'in. Abraham nachuu, hedá t'âhki in Yóesi Tádáví hân'oe'in tukhe'mínda' wá' dít'ahán. Hebo u-á untú' wí to'wí uví hí' í'a'gíndo'í há'to hânhay wânbo chuwa iwe napówa-í.

53 Ti naʼinbí hehãäwi thehtáy pahpáa Abraham-bí shánkí hayʼi unmuu gáhân? I-á heđá Yöesi Tádávi tukheʼmindá ditʼahán. To-an uʼ unmuu gân unʼándeʼʼ?

54 Jesus-di ovâytuʼan, “Naa wíʼbo hayʼi dáypipaadáhoʼ háagiʼ wänbo wínachäʼmuupi. Hewänbo naví Tádádän naa hayʼi dípaá, heđi ítüʼ i-ân unbí Yöesi únmuu.

55 Undiđá hânhay wänbo wíwíntaapí, hewänbo naadá i dótáa. Wíđótaapí gin otúđáho naa wí hōeyóʼi omúni, un waagibá. Hewänbo naadá taʼgendi dótáa, heđi iví híʼ dōnʼaʼgindoʼ.

56 Unbí thehtáy pahpáa Abraham nahíhchaa gá i thaa oʼãäʼiʼ ipuwăkhâymaádän, heđi imúʼ ihayđiho nahíhchanpöe.”

57 In Hudíyoví pʼóʼdédíʼindi öetuʼan, “Pʼánántä paayoʼi wänbo waʼdi wúʼmuupi. Hândigan Abraham náamuʼʼ?”

58 Jesus-di ovâytuʼan, “Taʼgendi wâytumáa, waʼ Abraham naʼaypuýäpídíbo naa oyihóʼ.”

59 Heđiho dâykʼuuwōehógi öekʼusâyühéyíđi, hewänbo i meesate ívedi kaadibo napee.

9

Jesus-di wí sen tsítʼaaʼi naʼaypuýäʼivi keetan óemägi

1 Jesus oe pʼóegé wáy namändi wí sen óemüʼ, i-á tsítʼaaʼibo naʼaypuýä.
2 Jesus-ví khägeʼnindi óetsikáyin, “Hăhkandiʼ, ti náʼi sen wên tʼaywōʼnin iʼandân, háa iví tádáʼin dântʼaywōʼnandi tsítʼaaʼi naʼaypuýäʼʼ?”

3 Jesus-di ovâytuʼan, “Wên tʼaywōʼnin iʼannin namuudi kin wíʼünpöepí, háa iví tádáʼin dântʼaywōʼnandi wänbo-á yoe. Náʼindá ünpoé heđänho Yöesi Tádáđi wên háawên ònʼamíđi, heđi kindíđi nakeepúwíđi Yöesi Tádá-á nakayʼin.

4 Thaađi tʼowa dívítʼöeʼamígiʼ naná, khuʼdēedá yoe. Heđi hanbá nää-ân naná i naa dísandiví tʼöe ivíʼamíđi waʼđi gínkoedíđiboʼ, gá owáy wí thaa nanáʼ diwe naʼin wíyá háʼto gínkoedí-í ívítʼöeʼamíđi. *

5 Waʼ nää oepáa kʼayđi oyidibo naa wí kohthay tʼăhki tʼowagiʼ waagiʼbá omuu.
6 Kin natú ihayđi ee nange isópʼohén, heđi iví sóʼpʼoedí wí napʼoʼay ipaadi i sen natsítʼaamuuʼi tsée eedi öeʼäyu.

7 Heđáháʼ öetuʼan, “Yaʼ ópün oe pʼobúʼay iwepiyeʼ, Siloam kin dâytuʼoʼiʼ, heđi uvi tsée mânʼowíđi-í. (Náʼin khăwă Siloam-dá natuʼdaʼ “öesandiʼ” gin.) Heđiho i sen namääđi iʼoewăä, heđi iwáybun dihayđihoʼ iví keetan imáa.

8 In toʼwên i senbí tsoʼwa dithaaʼin heđá in toʼwên ihăädaʼsógéndeđi óemüʼin dívítsikaʼmáa, “Ti náʼi i to sen ihăädaʼsógéndeʼi wínamuupʼanʼ?”

9 Wên ditú, “I-ânkun namuu.” Wáy-á wëndá ditú, “Yoe” gin, “i waagibá ûnwânpichaa.” Hewänbo i sendá natú, “Naa-ânkun i omuu.”

10 Heđiho óetsikáyin, “Hândigan handi uvi keetan mánkêʼʼ?”

11 Idi ovâytuʼan, “Wí sen Jesus gin nakhăwăʼi wí napʼoʼay ipaa, heđi naví tsée eedi díʼäyu, heđi ditúʼan oe pʼobúʼay Siloam gin dâytuʼoʼ iwe dáyʼowíđi-í. Heđihoʼ omääđi dáyʼoewăä, heđi naví keetan donkêʼ.”

12 Óetsikáyin, “Wáyho iʼʼ?” “Gáwáy” gin ovâytuʼan.

In Pharisees-di i sen natsítʼaamúʼdeʼiʼ óehlʼmáa

13-14 I thaa Jesus i napʼo ipaadi i sen natsítʼaamúʼdeʼiʼivi keetan óemägi ihaydá Hudíyoví kaykhanwówá thaa naná. Heđiho toʼwëndi in Pharisees-víʼpiyeʼ i sen óehoʼ indi óehéeʼamíđi.

15 In Pharisees-di wáʼ óetsikáyin háđidan iví keetan ikéʼin. Idá ovâytuʼan, “Wí sendi nää tsée eedi dínapʼoʼäyu, heđá dáyʼoewăä, heđi nää dínkeepöe.”

16 Wáy wên in Pharisees ditú, “I sen kin iʼandi-á Yöesi Tádáđi wíʼònkʼûʼpí, gá náʼi kaykhanwówá thaa wíʼiʼaʼginpídän.” Hewänbo wáy-á wëndá ditú, “Wí toʼwí tʼaywōʼtoʼi namuuʼi kîʼbi pinnán háʼto ikeeyamí.” Heđiho wêegeʼin dipöe.

17 Heđi wíyá in Pharisees-di i sen natsítʼaamúʼdeʼiʼ óetsikáyin, “Heyâ u, hân ivíʼgedi úchanpoʼ? Ü-ân unmuu uvi keetan mánkêʼiʼ.” I sendi ovâytuʼan, “I-á Yöesi Tádávi tukheʼʼbi namuu.”

18 Hewänbo in Hudíyoví pʼóʼdédíʼin wíđivíwhâyupí náʼi sen taʼgendi natsítʼaamuuwân hebo nää ünkeepöe, heđihoʼ iví tádáʼin ovântukánnan ivíʼgedi ovântsikáyíʼnídí.

19 Heđi ovântsikáyin, “Ti unbí ay náʼi dánmuu? Ti tsítʼaaʼi naʼaypuýäʼin datúni? Háđidan handi nää ünkeenáʼʼ?”

20 I senbí tádáʼindi ovâytuʼan, “Gânhanginnândákun naʼinbí ay gänmuuʼin heđá tsítʼaaʼi naʼaypuýäʼindá.

* 9:4 Kin natú ihayđi Jesus natuʼdaʼ, wáyýedá tʼöegiʼ naná, wáyýedá wíngínkoedípí ívítʼöeʼamíđi, heđi waʼdi naná i-á íʼtʼöeʼamíđi, gá óehéyí ihayđi waʼđi wínanáhpídän.

21 Hewänbo háadi náä ûnkeená'nin wíġánhanginnáhpí, hedá wá' wíġánhanginnáhpí to'wídi óeeketanmägi'in. Bintsikáyi'be i'. Senho namuu. Igi' wí'bo ipihée'amí."

22 I senbí tádá'in in Hudíyovi p'ó'dédi'in dänkhuwóeda'máa, gá dáywéhpêe'andân i méesate ee ovâytsudekhâa'amídi to'wên ditû'nin Jesus-á namuu i to'wí Yôesi Tádádi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídi.

23 Handidänkunho datú, "Senho namuu, hedího bintsikáyi'be i'."

24 Hedího wáyíngí' i sen natsí't'aamú'de'i' óets'údedi óetu'an, "Yôesi Tádávi páadépiye' uvi tuu bimääni in ta'gen untúnídi. Gínhanginná ná'i sen ivi'gedi bihée'andi-ân t'aywó'to'i namuu'in."

25 Idi ovâytu'an, "Naa wíđínhanginnáhpí háa t'aywó'to'i namuu'in háa yoe, hewänbo ná'in ta'gendi dínhanginná: Tobáháa hándídi otsí't'aamú'de wänbo', náä-á dínkeená."

26 Hedího óetsikáyin, "Hännan wóe'an? Hândídan wóeeketanmägi?"

27 Hedí ovâytu'an, "Wâytu'anho", hewänbo wí'úvit'óyanpí. Háadan wíyá it'oe-i'in ída'? Ti ída' gáhân un wá' idi wovâyhá'amí'in hedânho ivi'piye' úviwhâyü-ídi?"

28 Indi i sen háäwi nachä'muupi waagi óehée'andi óetu'an, "U-ân há'i sendi wóehá'o'i' unmuu. Na'indá Moses-ví hí'dí dihá'anninnân gimuu.

29 Yôesi Tádádi Moses óehée'annin gínhanginná. Hewänbo há'i sendá, wíġínhanginnáhpí to'wídi óesannin."

30 I sendi ovâytu'an, "Whâyüpiwó' nin namuu. Tobáháa naví keetan idi dímági wänbo' un wí'únhanginnáhpí to'wídi óesannin.

31 Gínhanginná Yôesi Tádádi in t'aywó'to'in wí'ovâykhäge'dopi'in híwó' dívi'amídi, hewänbo in to'wên óe'a'gindo'indá hedá to'wên háa natú waa dívi'o'indá, innânho idi ovâykhäge'do'.

32 I nan oepáa nakhí'yen dihaydi waagibo náä pu'wahaydi to'wí wänbo wí'únkoedípi wí tsí't'aa'i na'aypyä'ivi keetan óemäänídi.

33 Há'i sen Yôesi Tádádi óesanpídáho há'to únkoedí-i háawên wänbo i'amídi."

34 Indi óetu'an, "U-á t'aywó'to'ída' un'aypyä. Ti un'ánde gáhân ü úkoedi'in na'in dihá'amídi?" Hedí iwáygedí óekhepiyedi óekhâa'an i méesate ee wíyá nats'únídi.

In to'wên tsí't'aa'in waagi'nbá dimuu'inbí'gedi Jesus ihée'an

35 Jesus ûnhanginpóe i sen óekhepiye'in, hedí óenuwá'di óeshaa, hedí óetsikáyin, "Ti i to'wí t'áhkí t'owagi' na'aypyä'ivi'piye' biwhâyunde?"

36 I sendi Jesus óetsikáyin, "Má'mää, to-an ná'i to'wí namuu, t'áhkí t'owagi' na'aypyä'i'? Dítu'an to'wí namuu'in, hedânho naa dínkoedí-i ivi'piye' dáywhâyü-ídi."

37 Jesus-di óetu'an, "Uđi nâamú'ho'. Naadi wihí'máa'i-ân i omuu."

38 I sendi óetu'an, "Na'inbí Sedó, naa uvi'piye' dáywhâyunde", hedí Jesus-ví páadépiye' idé'gendisóge.

39 Jesus natú, "Naa náä oepáa k'aydipiye' o'ää hedânho nakeepúwídi to'wên híwó' dívikanhonin dimuu'in hedá to'wên híwó'pí dívikanhonin dimuu'indá. Naa o'ää in to'wên wíđây múndepí'in dínhanginná'nin dínkeepúwídi, hedá in to'wên dínkeet'óe gin di'ánde'indá ditsí't'aamuu waagibá dipúwi."

40 Wên Pharisees iwe to'wa diwinnindi óetsikáyin, "Ti un'ánde gáhân na'in wá' gitsí't'aamuu'in waagi'nbá gimuu?"

41 Jesus-di ovâytu'an, "Ítsí't'aamuu gin únhanginnándáho', t'aywó'di wíwínmá've-ípi. Hewänbo náä itú' únkeet'óe gin, hedího wa'đi unbi t'aywó'di wíwovâyýá'anpí."

10

I k'úwá áyi'di-áđi ivi k'úwá-áđi inbí'gedi Jesus-di ovâytu'an

1 "Naadi ta'gendi wáytumáa, wí to'wí kw'áayéđi oe k'úwá phékhkaa búge nats'ú'di i phékhkaa phóđi i'gedi nats'únívi'wedi, i-á wí sänbídá' namuu.

2 Hewänbo i to'wí khaa phóđi i'gedi nats'úya'di-á i k'úwá áyi'di namuu.

3 I to'wí in khaa phóđi i'áyinmáa'ídi i k'úwá áyi'digi' ónhuude', hedí i k'úwá áyi'dídi in k'úwá ovâykhâyá'dedí ivi tuu dit'oedi in khaa phóđi i'gedá ovâyphapiyende'.

4 T'áhkí ivi k'úwá i khaa búgedi ovâypiye ihaydi inbí páadépiye' namá', hedí indá ivi tuu óntaadi únwóemá'.

5 Indá wíyá to'wí dáytaapi'ví'di há'to diwóemu-i, hewänbo ivi'wedi disháni, gá wíyá pí'wívi tuu wí'óntaapídân."

6 Kin Jesus-di k'úwávi'gedi in Pharisees ovâyhée'an háäwi ovâyhá'amídi, hewänbo wíđíka'póya'pí háa natú'da'in.

Jesus-á i híwó'di k'úwá áyi'di namuu

⁷ Hedího wíyá ovâyhée'andi kinnân ovâythayyan: "Ta'gendi wâyṭumáa, wên phékhkaa phódi waagi omuu in k'úwági'.

⁸ Báyéki in navi páadé di'áá'in sänmin waagi'inbá dimuu, hewänbo in t'owa navi k'úwá waagi'inbá dimuu'indi wí'ovây't'óyanpí.

⁹ Naa wên khaa phódi waagi'inbá omuu, hedá in navi'piye' dívíwhâyunde'in wên k'úwá in phékhkaa búge dits'ú'nin waagi'inbá-á dimuu. Hedí k'úwá dipi' inbí koegi' dáysháa-ídí hedá wíyá dits'úyá' waagibá, in navi'piye' dívíwhâyunde'in ovây'aywoeni hedá háäwi dintáy'i-á dáy má' ve-i.

¹⁰ Wí sänbi'-á na'á' in k'úwá ovâysänhónídí hedá ovây't'ahánú-ídá, hedá ovâyhá'dännamídá. Hewänbo naa-á o'ää t'owa dovâywówátsimäänidí, hedí ná'in wówátsi dovây má'í-á shánki híwó' nin namuu.

¹¹ "Naa-á híwó'di k'úwá áyí'di waagi'ba omuu. Wí híwó'di k'úwá áyí'di-á nakhâmmuu iví wówátsi iví k'úwági'in imäänidí.

¹²⁻¹³ Wí to'wí wí ik'úwá'áyi'namídí óewá'ánde'i-á i kodí'di k'úwá áyí'di wínamuupí, hedí in k'úwá-á iví'indá wí'ünmuupí. Hedího wí khuyyó na'á'dí imúndedí nashánde', gá wá'áadídá' it'óe'odân, hedího in k'úwádi ta'gendi wâhphade wí'óe'áyi'ngimâhpí. Hedího i khuyyó na'á'dí in k'úwá ovâykhugihónde hedá ovâywaḍeyíyende'.

¹⁴⁻¹⁵ Naa i híwó'di k'úwá áyí'di waagi'ba omuu. Navi Tádádí naa dítaa, hedá naadá i-á dótaa, hedí hanbá in navi'in dínmuu'in dontaa, hedá indídá naa-á dítaa, hedí in dimuudí navi wówátsi wänbo dáymääni.

¹⁶ Wây-á t'owa nâwewin dimuupí'in diyí', indá wá' navi k'úwá waagi'inbá dimuu, hedí naa dínkhây'á' in wá' dovâywé'ge'amí'in. Indá navi ṭṭu dín't'óyaani, hedí in wé'ge'indádí wí'dá' dipúwí, hedá wá'dá' wí áyí'di dínchá'ní.

¹⁷ "Navi wówátsi dáymääni hedá donwáykéyí. Handídânkun navi Tádádí naa díseégi.

¹⁸ To'wídí wänbo navi wówátsi wídíkwee-ípi. Navi wówátsi-á wí'bo dáypâkhây máa. Naa dínk'óe navi wówátsi dáymäänidí hedá donwáykéyídá, gá navi Tádádí díyóndân kin dáy'amídí."

¹⁹ Jesus kin natú ihaydi in Hudíyo inbí ánshaa iwe wêege'in dipóe.

²⁰ Báyéki kin ditú, "Wí yá'dâapi' p'oweaḥhâḥâḍi óemáa hedá bondoe'i-á namuu. Heháadan bint'óyande'?"

²¹ Hewänbo wây-á wëndá ditú, "Wí to'wí wí yá'dâapi' p'oweaḥhâḥâḍi óemáa'i há'to ihée'amí ná'i sen ihée'o waagi. Hedá wá' ti wí yá'dâapi' p'oweaḥhâḥâ ṭnkoedi wí natsi't'aamuu'iví keetan óewáymäänidí? Hedân yoe."

In Hudíyodi Jesus óeyoegi'an

²² Te'núdí naná' dihaydi oe Jerusalem búu'ú dínshánki'dípóe, háa i méesate hay'i hân'oe dáywáytege waa dín'ánshaa-ídí.

²³ Jesus ná'i méesate iwe nayí', ee Solomon-bí pohtâa gin dáyṭu'o' í'ge.

²⁴ In Hudíyová p'ó'dé'dí'indi óebúuké'dí óetu'an, "Häädi pu'wahay-an na'in ditsikhakankhây máa dítu'áamídí to'wí unmuu'in? I to'wí Yóesi Tádádí óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí unmuudáho', náäbo thay'eedí dítu'an."

²⁵ Jesus-di ovâyṭu'an, "Naadi wâyṭu'anho', hewänbo wí'úvíwhâyundepí. T'ähki pínán t'óe dókanhondi-á naa dáyo' gá navi Tádádí dínk'ú'dân, hedího háa naa dáyo'indibo wovâykeeyo' to'wí omuu'in.

²⁶ Hewänbo navi k'úwá waagi'inbá wí'ímuupídího wí'úvíwhâyundepí.

²⁷ In to'wên navi k'úwá waagi'inbá dimuu'indi navi ṭṭu dín't'óyande', hedí naadá in dovâytaa, hedí naa díyuumá',

²⁸ hedí wówátsi nahändepí'in dovây má', hedí há'to hânhay wänbo dihâáni, hedá há'to-á to'wídí wänbo navi mangedí ovâyhóní.

²⁹ Navi Tádádí in dimägi, hedí i-á t'ähkívi shánki hay'i-ân namuu, hedí to'wí wänbo wí'ünkoedípi navi Tádávi mangedí ovâyhónídí.

³⁰ Naa-ádi navi Tádá-ádi wí'dá' gamuu."

³¹ Wíyá in Hudíyová p'ó'dé'dí'in dáykuuwóehógi óek'usâyuhéyídí.

³² Jesus-di ovâyṭu'an, "Báyéki híwó'dí háäwi bínmúnígí' naa dó'an, navi Tádádí dítu'an waagi. Hedí wé'in háäwên dáy'annin namuudan náa naa dik'usâyukhây máa?"

³³ In Hudíyová p'ó'dé'dí'indi óetu'an, "Na'indá wên háawên híwó'nin bí'annin namuudí wíwik'usâyukhây máa, hewänbo a'ginhâhpíwó'dí Yóesiví'gedí bíhí'máadânho wík'usâyukhây máa. U-á t'owada'mân unmuu, hewänboänbo untú Yóesi unmuu gin."

³⁴⁻³⁵ Jesus-di ovâyṭu'an, "In ta'nin ungi' wovâyṭu'nannin diwe natú'pí'an, Yóesidi in tsonnin ovâyṭu'an i waagi'inbá dimuu. Há'in t'owa Yóesidi hân'oe iví ṭṭu ovây mági'in han ovâyṭu'an, hedí iví hí' hânhay wänbo t'ähki ta'gen ünmuu,

³⁶ heḍi háadan handi náä ítû? naadi Yöesi Táǵá dó? a?ginhánunde? in ivi ay omuu? in otúǵi? Naa-ânkun naví Táǵáǵi díde? man ivi t'ôe don? amídi, heḍá náä oepáa k'ayǵipiyá dísan.

³⁷ Naa naví Táǵáǵi t'ôe dáy? opidáho?, wíǵinwhäyü-ípi.

³⁸ Hewänbo naa ivi t'ôe dáy? o-âkun, heḍiho in dáy? o? in namuudi únkhâyü? ä? naví piye úviwhäyü-í? in, tobáháa in otú? nin bínwhäyundeǵi wänbo?. Handidânho ta?gendi únhanginpúwí naví Táǵá naa-ǵi namuu? in heḍá naa-á naví Táǵá-ǵá omuu? indá? kin Jesus-di ovâyü? an.

³⁹ Ihayǵi wíyá óepankéyí? in dida?, hewänbo inbí? weḍi namap? ä.

⁴⁰ Jesus oe Jordan p'o? p'ânäpiye? nawáymää, John-di páadéǵi in t'owa ovâyü? ó? p'oe? an diwepiye? bá, heḍi iwebo iwóyí?.

⁴¹ Báyéki t'owa ivi? piye? dimää. Ditü, “John hääwí wänbo pínán wí? ikeeyanǵi, hewänbo hääwí t'âhkí ná? i senbí? geḍi natú? i ta?gen namuu.”

⁴² Heḍi iwáyǵe báyéki t'owa ivi? piye? diviwhäyü.

11

Lazarus nachuu

¹⁻² Wí sen Lazarus gin nakháwä? i nahaypóe. I-ǵi Mary-ǵi heḍá Martha-ǵi diti? úuwinmuu, heḍi Bethany búu? ú? ay iwe? in dimuu. Mary-ânkunho i ka? p'o sawó? nasü? i Jesus-ví ân deedi óekâyukhâyamá? i heḍáhá? ivi phóǵá óepidikhâyamá? i namuu.

³ Mary-ǵi Martha-ǵi Jesus ónt? óesandi óetu? an, “Na? inbí Sedó, ót? óyan, i náaseéǵi? i nahay.”

⁴ Jesus ná? in nat? oe ihayǵi natú, “Tobáháa nahay wänbo nawówáyéeni, heḍiho háa únpuwí? in namuudi in t'owa dáymü? ǵi Yöesi Táǵá kw'áayébo? óemá? ve-í, heḍá naa ivi ay omuu? i wá? kw'áayébo díma? ve-í.”

⁵ Tobá Jesus-di Martha-á Mary-á heḍá Lazarus-á ovâyúseéǵi wänbo?,

⁶ Lazarus nahay? in únhanginpóe ihayǵi wíye thaa wa? ǵi iwáyǵebo? itsíkha? andi wí? únpuwämääǵi.

⁷ Ihayǵáho? ivi khäǵe? nin itu? an, “Yaho? oe Judea-piye? giwáymü-í.”

⁸ Iví khäǵe? nindi óetu? an, “Hâhkandi?, hânhaybo? in Hudíyoví p'ó? déǵi? indi wóek? usâyuhéyí? in dida? pí? an. Heḍi háadan eepiye? unwáypunda??”

⁹ Jesus-di ovâyü? an, “Thaadi naná? dihayǵi tá? ǵi wíye óǵa nakeenâhpí? an. Wí to? wí thaadi iyiyénde? i winakanundeǵi, gá i ko náä oepáa k'ayǵiǵi? namuu? ǵi nakeenândân heḍiho wáy namân ni? ge imúnde?.”

¹⁰ Hewänbo wí to? wí khüǵi iyiyénde? i-á nakanunde wí? únkohtaynáhpídi?.”

¹¹ Ihayǵáhá? Jesus-di ovâyü? an, “Na? inbí k'ema Lazarus nayókhá, heḍi naa omân dóyóhsaánídi?.”

¹² Iví khäǵe? nindi óetu? an, “Hâhkandi?, Lazarus nayókhándáho handiǵi nahewówa-í.”

¹³ Indá di? ánde Jesus natü? da? in Lazarus ta?gendi nayókháwâk? óe? in, hewänbo ho nachuu? in natü? da? -á.

¹⁴ Heḍiho thay? eedi ovâyü? an, “Lazarus-á ho nachuu.

¹⁵ Heḍi unǵi? shánki hîwó? namuu naa iwe wó? yipídi i nachuu ihayǵi, gá bínpuwâkhâyamáǵan háa dónkhâyamá? in, heḍi handiǵi shánki naví? piye? úviwhäyümääni. Náä yaho? ivi? piye? gimü-í.”

¹⁶ Thomas i kwâati gin dáykhâyá? de? ǵi in wé? ge? in khäǵe? nin ovâyü? an, “Yaho gimü-í, heḍi Jesus óehayǵáho? i-áǵibá gichüu-í.”

Jesus natü i-ân t'owa ovâyüwáyówápa? i heḍá wówátsi nahándepí? in ovâyü? i-á namuu

¹⁷ Jesus oe Bethany búu? ú? ay tso? wa napowa? ä? ihayǵi óetu? an Lazarus óekhâ? k'ú? iweḍi yöenu thaahonaphaǵe? in.

¹⁸ Bethany-á Jerusalem diweḍi kayi? wínanâhpí, wíye míya ihayhâyü,

¹⁹ heḍi Mary-á Martha-á inbí? we báyéki Hudíyo dipówa ovânsiwówa? amídi, inbí tí? úu dänmäǵi.

²⁰ Jesus na? ä? in Martha únhanginpóe ihayǵi na? ayyaypee, hewänbo Mary-á oe k'aygibo iwóyí?.

²¹ Martha-ǵi óeyayǵi óetu? an, “Na? inbí Sedó, naví tí? úu nahay ihayǵi háy náwe unyídi há? to nahâǵanwân.

²² Hebo naa dínhanginná náäbo hääwí Yöesi Táǵá náadaa? andi? ǵi wóemääni?.”

²³ Jesus-di óetu? an, “Uví tí? úu úwáywówápúwí.”

²⁴ Martha-ǵi óetu? an, “Naa dínhanginná i t'ä? ǵi thaa naná? diwe t'âhkí t'owa ovâyüwáyówápa? ihayǵi nawáywówápuwáǵi? óe? in.”

²⁵ Jesus-di óetu? an, “Naa-ân i omuu t'owa dovâyüwáyówápa? i?, naadi dovâyüwáyówátsimá? . To? wí naví? piye? iwâyü? i? iwówátsimá? ve-í tobá nachuu wänbo?.”

²⁶ Heđi wí to wí wa²di nawówáyí²i navi²piye² iwhäyüđi há²to nachúu-í. Ti biwhäyunde ná²in²?”

²⁷ Martha-đi óetu²an, “Hedân haa, Na²inbí Sedó, naa dáywhäyunde² ü-ân unmuu i Yöesi Táđáđi wóesođe²i² t'owa ovây²aywoeniđi, Yöesi Táđávi ay-ân unmuu. Ívitsikha²máawän nää oepáa k'ayđipiye² un²ä-íđi.”

Jesus isihtäă

²⁸ Kin natú ihayđiho Martha iweeho², heđi iví tí²úu Mary itü²an i²äähänge²amíđi heđi óesäntü²an, “I hähkandi ho napówa heđi ü-áđi nahí²da.”

²⁹ Mary ná²in nat'oe ihayđi wesebo² iwínu² heđi ee Jesus navi² iwepiye² namää.

³⁰ Jesus i búu²ú²ay iwe wa² winapówápi, hewänbo wa²đi Martha-đi óeyay iwáygebo navi².

³¹ In Hudíyo ee tewhá íve dikw'ó²nin Mary óesíwówa²o²indi óemü² wese iwínuđi yá²wépiye² napeedi, heđi di²ân Lazarus nakhä²k'óe iwepiye² namännin isihtäă-íđi, heđiho ünwoemää.

³² Mary oe Jesus navi² iwe napówa, heđi óemü² ihayđi iví pááđe²piye² idé²gendisógedi óetu²an, “Na²inbí Sedó, Na²inbí nahay ihayđi háy náwe unyidi há²to naháaniwän.”

³³ Mary-á in Hudíyo ünwoe²äă²indá dívísihtüwínúndedi Jesus-di ovây²mü² ihayđi, iví pí²ná khó²yé hânho nataachanpóe heđi nathäthapóe,

³⁴ heđi ovâytsikáyin, “Wáygan Lazarus óekhä²k'ú²?” Óetu²an, “Na²inbí Sedó, hêe na²indáđi óká²vedi náamúniđi.”

³⁵ Jesus isihtäă.

³⁶ Heđiho in Hudíyo ditü, “Binmü²đi, ta²gendi Lazarus óeséegi.”

³⁷ Hewänbo wáy wên ditü, “I to sen natsí²t'aamuu²iví keetan óemägi. Ti wá² wí²ünkoedipi²an Lazarus ónehkháa²amíđi wa² nachuupíđibo heđânho wínachúu-ípíđi?”

Lazarus óewâywówápaa

³⁸ Jesus wíyá iví pí²ná khó²yé hânho nataachanpóe, heđi wí t'ovápho nachá² diwe i pení nak'óe iwe napówa. Wí k'uu pháagi² nakhaawin t'ovápho ee.

³⁹ Jesus-di ovây²tu²an, “Hä²i k'uu wéhánäpiye² binhänge²an.” I nachuu²iví pá²dây Martha-đi Jesus óetu²an, “Na²inbí Sedó, nää-áho nasuhkay, nää-á yöenu thaa nahán diwedi ünna.”

⁴⁰ Jesus-di óetu²an, “Naadi wítü²anpi²an, biwhäyundedáho náamúni Yöesi Táđá hânho nakay²in.”

⁴¹ Heđi i k'uu wéhánäpiye² dáyhänge²an, heđi Jesus oe makówápiye² ibéedi natü, “Táđá, naadi wíkú²daa²o navi yúusu dít²óyandi.

⁴² Heđá dínhanginná hääđi wänbo t'ähki dít²óyande²in, hewänbo naa ná²i tų otü ná²in t'owa náwe diyí²in dit'óe-íđi üđi naa dísannin dívíwhäyümääniđi.”

⁴³ Ihayđhá² kaygi natü, “Lazarus, ópive.”

⁴⁴ Heđi i sen nachu²k'óe²i napee. Wa²đi aa saygi²đidi na²ánmuu, iví ánda mandá wänbo², heđá iví ts'ay-á wá² aadi ün²ánmuu. Jesus-di in t'owa ovây²tu²an, “Bin²ánsuu heđânho iví²piye² namú-íđi.”

In Hudíyovi p'ó²déđi²in dida² Jesus óehéyi²in

⁴⁵ Báyéki in Hudíyo Mary-ví²piye² di²áđáapóya²nin háa Jesus i²annin dâymü², heđi iví²piye² dívíwhäyü.

⁴⁶ Hewänbo wây-á in Pharisees-ví²piye² dimää ovây²tu²ä²amíđi háa Jesus i²annin.

⁴⁷ Heđiho in owha² p'ó²déđi²indáđi heđá in Pharisees-áđi in Hudíyovi tųyowa² ovâywé²ge²an, heđi ovâytsikáyin, “Hännan iví²ami? Ná²i sendá báyéki ípínánt²óe²o’.

⁴⁸ Kin ikanhondi äymägiđáho², to²wên t'ähki iví²piye² dívíwhäyü-í, heđá in Rome-win sundado di²äă-í heđi na²inbí meesate hay²i² dinnayü-í heđá na²inbí t'owa-á dínwáde-í.”

⁴⁹ Wí sen in diwedi ihay paayo na²owha²p'ó²déđi²ân, i-á Caiaphas kin nakhäwä, heđi íđá ovây²tu²an, “Undá hääwí wänbo wí²ünhanginnähpi.

⁵⁰ Ti wí²ünhanginnähpi²an shánki yänbedi híwó² namúni²in ungi² wí²đá² wí to²wí t'ähki na²inbí t'owagi² iví wówátsi imääniđi, heđi handíđi na²inbí t'owa t'ähki wí²ovâyhanú-ípi.”

⁵¹ I-á iví ánshaa iwediđibo ná²i hí² wínatühpí, hewänbo wí Yöesi Táđávi tukhe²bi namuu waagibá ihée²andânho háa napuwagi²óe²in natü, gá i paayo owha² p'ó²déđi² namuudân. Heđánkuho natü Jesus-á t'ähki in Israel t'owagi² nachuwagi²óe²in.

⁵² Hewänbo ingí²dä² wínachuwagi²t'óepi, in to²wên Yöesi Táđávi äy ünmuu² in wéngé t'ähki diwadekw'ó²ningi²-ân wá² nachuwagi²t'óe, heđânho ovâywé²ge²amíđi, heđá wí²đá² dipúwi.

⁵³ I thaa iwedi pááđe²piye² in Hudíyovi p'ó²déđi²in dívíhí²máa háđiđi óehéyi²i²gedi.

⁵⁴ Heđiho Jesus wíyá kee²eedi wí²iyiyéndepi, in Hudíyovi p'ó²déđi²indi wí²óemúni²piđi, hewänbo iwedi iyáatääđi oe ahkónu nú² naná² diwepiye² namää, wí búu²ú²ay Ephraim gin dáy²tu²o² iwepiye², heđi iwáyge iví khäge²nindáđi iwóyí².

⁵⁵ Ihayhääbá in Hudíyoví shánkí'đi púnú' naná, Passover gin dâytü'o'i'. Wa' i shánkí'đi thaa napowápíđibo báyéki t'owa Jerusalem búu'údi yá'wé dithaa'in iwepiye' dimää dívípikhây'ámíđi in Hudíyoví kuu dínmuu waa.

⁵⁶ Jesus óetuwámáa, heđi iwáyge méesate hay'i íve diyíđi dívítumáa, "Tigúba i nashánkí'đi'ää-i'?"

⁵⁷ In owha' p'ó'đéđi'indádi heđá in Pharisees-ádi in t'owa ovâyýon Jesus wáyge nayi'in dínhanginpóedí ovây't'óe'amí, heđánho óepankéyíđi.

12

Wí kweedi Jesus-ví ân deedi wí kq'p'oe sa'wó' nasu'í' ón'ewe

¹ Wa'đi sí thaa natáy ná'ín in Hudíyoví shánkí'đi Passover gin dâytü'o'i' dínáníđi, heđi Jesus oe Bethany búu'úy'ay iwepiye' nawáymää. Iwánkun Lazarus na'án, i-á i sen Jesus-đi óewáywówápa'í'ábá namuu.

² Iweho Jesus ónkindihúukhây'an. Martha-đi ovâysääsande', heđi Lazarus wá' in wé'ge'indádi nahú'án.

³ Heđi Mary wí kq'p'oe sa'wó' nasu'í' nard kin dâytü'o'i' imaa. I kq'p'oe-á wí' taa nakháa heđá hânho nachá'muu. Heđáhá' Jesus-ví ân deedi ón'ewe, heđá iví phóđá Jesus-ví ân deedi óepíđi. I kq'p'oeđi ee íve i'ge t'áhkí sa'wó' nasu'p'íde.

⁴⁻⁶ Hewänbo wí' iví khäge'ninbí'wedi natsikapóe, "Háadan ná'í kq'p'oe sa'wó' nasu'í' wí'ikü'ch'áapí poewin tágintá (300) thaa t'óe díví'andi wá'áadi, i chá' in sehkanáwó' diwówayi'in ovâyääníđi?" Ná'í sen kin natú'í-á nakháwá Judas Iscariot gin, i-á Jesus óekuppekhyámáa'i-án namuu, heđi ná'ín natú' sánbi' namuudi, in sehkanáwó' diwówayi'índe óe'áyingimáđá yoe. Iđá in khäge'ninbí' chá' ovây'áyingimáa, heđi iwedíbo' isánhónde'.

⁷ Hewänbo Jesus-đi Judas óetü'an, "I kwee ánpí ná'an. Tobá há'í kq'p'oe imá've-í. I thaa díkhá'k'úwígi' namuu.

⁸ Hääđi wänbo t'áhkí in sehkanáwó' diwówayi'in t'owa undádi diyéeni bínhääwímääníđi, hewänbo náwe naa-á hánhay wänbo t'áhkí há'to undádi ochá'ní."

In owha' p'ó'đéđi'in dida' Lazarus óehéyi'in

⁹ Báyéki Hudíyo dínhanginpóe Jesus oe Bethany nayi'in, heđiho iwepiye' dimää Jesus nayíđi'ábá yoe, hewänbo Lazarus i sen Jesus-đi óewáywówápa'í' óemúníđi wá'.

¹⁰⁻¹¹ Jesus-đi Lazarus óewáywówápa'í' ihayđi báyéki Hudíyodí inbí p'ó'đéđi'in ovâyýoekanhondi Jesus-ví'piyeđá' dívíwhâyuhon, heđiho in owha' p'ó'đéđi'in dâywéhpé'e'an Lazarus wá' óehéyíđi.

Jesus wí búndu iwe na'í'ándi oe Jerusalem búu'ú nats'ú

¹² Wíyá tháwán in báyéki t'owa in Passover shánkí'đi'piye' dipówá'in dínhanginpóe Jesus oe Jerusalem-piye' na'á'in,

¹³ heđi palm taykhóe dâyt's'á'đi ún'ayyaymää, heđi kinnân dívítükhwinuhon: "Wíséegikénde'." "Na'ínbí Sedó Yóesi Tádáđi wóesan, heđiho híwó' wóe'áamí." "U-á Israel-ví tsondi hay'í unmuu."

¹⁴⁻¹⁵ Jesus wí búndu'ay ho ónké'đi iwe na'í'án, heđiho Yóesi Tádávi tã'nin diwe háa úntü' waagibá napóe. Kinnân natã'muu:

Un t'owa Zion-win wíyá wí'íkhuwóeda'ípi.

Binmú'đi, unbí tsondi hay'í wí búndu'ay k'éwéđi ún'á'. *

¹⁶ (Ihayđiho Jesus-ví khäge'nin ná'í hääwí napo'í' wíđika'póya'pí, hewänbo t'í'úgedí Jesus wíyá oe makówápiye' nawáypee ihayđánho ná'ín iví'gedí natã'muu'in dín'ánpówá, heđá dínhanginná háa natã'muu waabá óe'annin.)

¹⁷ Hääđankánbo báyéki t'owa Jesus-ádi diyí' i thaa íđi Lazarus óewáywówápa'í' penípho iwéđi napé-í kin óetü'an, heđi náá ná'ín t'owadí'ábá in wé'ge'in t'owa ovây'tumáa háa iwe í'annin.

¹⁸ Heđiho ná'ín wé'ge'in t'owa dínhanginpóe Jesus-á ná'ín pinnán t'óe í'annin, heđánkunho ún'ayyaymää.

¹⁹ In Pharisees wí'ná táye dívíchänu'odi ditü', "Ti wíwinmúndepí'an háa ída' waagi wí'únpuwamánpi'in. Binmú'đi, báyéki t'owa i-ádi'á' dimän."

Wén Greek t'owa Jesus-ádi dih'đa'

²⁰ Wén Greeks dimuu'in in wé'ge'in t'owa-ádi diyí', in oe Jerusalem dínshánkí'điná' diwepiye' dí'ää'in Yóesi Tádá óe'a'ginmääníđi.

* 12:14-15 Zion-dá Jerusalem búu'ú namuu.

²¹ Indá Philip-ví'piye' dimää (i-á Bethsaida búu'ú'ay oe Galilee nangewi namuu), hedí óetu'an, "K'ema, Jesus-ádi gihí'da'."

²² Philip namää Andrew óetu'âamídi, hedáhá' Philip-á Andrew-áda Jesus-ví'piye' damää óetu'âamídi háa ditú'in.

²³ Jesus natú, "Ihaydi púnú' nanânho nakeepúwídi hay'i omuu'in, naa t'âhki t'owagi' o'aypuyá'í'."

²⁴ Hebo ta'gendi wâyutúmaa, wí táhtá ko'yi óekoedi ivi wówátsi imá' waagibá ûnpo' hedânho shánki báyéki iwedí natâhpa-ídi, hedí ivi wówátsi imâhpidá iwedí háâbo winapa'pí, iwebo wí'bo nawânpik'óe. †

²⁵ To'wên inbí wówátsi náa oepáa k'aydi ingí'da' dínmuu'indá inbí wówátsi dipedé-eí, hewânbo to'wên inbí wówátsi náa oepáa k'aydi ingí'da' wídnmuupí'indá, inbí wówátsi hânhay wânbo t'âhki dáymá've-í.

²⁶ To'wên naagi' dívít'óe'amí'in dida'di naa díyúumá've-í'in dínkhây'á', hedího' iwáygé naa oyi' iwe, navi t'óe'in iwáygebá diyéeni. To'wên naagi' dívít'óe'o'in navi Tádádi ovâytu'âamí híwó' dívít'óe'annin."

Jesus ivi chuwa í'gedi ihé'an

²⁷ "Náaho navi pí'ná khó'yé dínkháapóe. Ti navi Tádá dondaa'amí ná'in dínpuwagít'óe'in diwedí dín'aywoenídi? Hedân yoe, ná'in dínpuwagít'óe'in namuudânkun náa oepáa k'aydi'piye' o'âa."

²⁸ Hedânho ná'in wída'máa navi Tádá, ovâykeeyamí u-á hay'i unmuu'in" kin Jesus natú. Ihaydi ná'i tpu makówádi nat'óet'óe: "Han dá'y'anho', hedá wa' wíyá hanbá dáykhây'máa."

²⁹ In t'owa iwáygé diwinnin i tpu dit'oe, hedí wáy wên ditú, "Ikwáhtaa'an" gin, hedá wáy-á ditú, "Wí makówáwi t'óepa'aa'ídi óhé'e'an."

³⁰ Jesus-di ovâytu'an, "Ná'i tpu-á naagi'da' wínamuupí, hewânbo ungi' wá' namuu."

³¹ Ihaydi púnú' naná Yóesi Tádádi in óetaapí'in ovâykeekw'óenídi híwó'pí díví'annin, hedá Penísendi inbí tsondi dínmuu'i-á óet'aanídá.

³² Hewânbo naa náa nangedí dit'óhtágek'úwídi dítege ihaydi naadi t'âhki t'owa dovâytukánnamí navi'piye' dí'âá-ídi."

³³ Ná'in natú ovâythayyamídi háawin chuwa ûnpuwagít'óe'in.

³⁴ Ee t'owa yáagedí to'wídi óetu'an, "Yóesi Tádávi tá'nin diwe natá'muu i to'wí idi óesogekhây'máa'í' t'owa ovây'aywoenídi hânhay wânbo táhki nawówáyéeni'in. Heháadan untú' i to' t'âhki t'owagi' na'aypuyá'í' óetégé-í óet'óhtágek'úwídi? To-an namuu ná'i to'wí t'âhki t'owagi' na'aypuyá'í'? Ti i-á namuu i to'wí Yóesi Tádádi óesogekhây'máa'í' t'owa ovây'aywoenídi?"

³⁵ Jesus-di ovâytu'an, "Wí kohthay waagi'ba omuu, hewânbo undádi wí háy táhkiida' ochangít'óe. Naa oyi' iwe nakeená, hedího wa'di náa undádi oyidibo' unbí wówátsi naa-ádi binhúu, hedânho nakhúná' ní'ge wí'iyéeni'pídi. To'wí khuyú'í'ge namândi-á wáy namân ní'ge wí'únhanginnáhpí.

³⁶ Naa i kohthay omuu'ivi'piye' bíwhâyú wa' undádi oyidibo', hedânho t'owa i kohthay iwe íthaa'in ípúwídi."

In Hudíyovi p'ó'dédi'in Jesus-ví'piye' wídivíwhâyundepí

Ná'in Jesus natú ihaydiho' iwáygedí namáadi ikaayan wí'óeshaa-ípidí.

³⁷ Hewânbo tobá báyéki pínán inbí páadépiye' ikeeyan wânbo', wa'di ivi'piye' wídivíwhâyundepí.

³⁸ Hedího háa Yóesi Tádávi tukhe'bi' Isaiah itá'nan waagi napóe. I-á hân'oe natú, Na'inbí Sedó, i hí' gitú'í' wídivíwhâyupí.

Hedí unkay'in wídnhanginnáhpí.

³⁹⁻⁴⁰ Hedího wídnkoedípi dívíwhâyú-ídi, gá dínpoédân háa wíyá wáygé Isaiah itá'nan waa: Yóesi Tádádi inbí tsée ovâykhaayan, hedânho wídnkeepo'pí waagibá dínpuwídi,

hedá inbí hangintandá ovâyáa'an,

hedânho wídika'pówa-ípidí,

hedí navi'piye' wídi'á'pí dovây'owóyé-ídi.

⁴¹ Isaiah ná'in itá'nan gá Jesus-á hay'i napuwagít'óe'in ho ûnkeepóedân, hedânkun ivi'gedí ihé'e'an.

⁴² Hebo tobá Jesus-ví'piye' wáy wên wídivíwhâyupí wânbo', báyéki in Hudíyo p'ó'dédi'in wânbo ivi'piye' dívíwhâyumági, hewânbo kee'eedí wíditúhpí dívíwhâyú'in gá in Pharisees-di i méesate eepiye' ovâytsudekhâq'amídi dikhuwóeda'dân,

† 12:24 Jesus náwe wí'bo' ivi'gedí ihí'máa. Natú'da', i ko'yi ivi wówátsi imá' háâwi iwedí napáa-ídi waagibá, i-á wá' únhây'á' ivi wówátsi imáani'in hedânho t'owa in wówátsi nahândepí'in dáykéyídi.

43 heḍi nã'in Hudíyo p'ó'ḍéḍi'in shánki dida' t'owa híwó' inbí'gedi dívihée'amí'in Yôesi Tádá híwó' inbí'gedi dívihée'amí'wedí.

Jesus-vi hí' ovâyṭu'annin dâyyoegi'an, heḍânho ovâyṭuchânukhâymaa

44 Heḍi Jesus-di kaygi ovâyṭu'an, "To'wí naví'piye' iwḥâyunde'i-á naví'piyeda' wí'iwḥâyundepí, hewânbo i naa díсандí'piyân wá' iwḥâyunde'.

45 Heḍi to'wíḍi naa dímundéḍi i naa díсандí' wá' óemunde'.

46 Naa náá oepáa k'ayḍipiye' o'ää wí kohtay waagi'ba' omúníḍi, heḍânho to'wên naví'piye' dívíwhâyunde'in khuu i'ge wíḍiyêneníḍi.

47 Naa wó'tú'pí in to'wên naví hí' dí't'oeḍi hewânbo wíḍây'a'gindopíḍi dínkḥây'ä' ovâyṭuchânú-í'in. Naa o'ää t'owa dovây'aywoeníḍi, dínkḥây'ä' ovâyṭuchânú-í'in otúníḍá yoe.

48 I t'ä'gi thaa naná' diwe ná'i naví hí' ho dovâyṭu'andi' namuudânkun in to'wên naa díyoegi'annin heḍá háa otú waa wíḍínséegi'anpí'in ovâyṭuchânukhâymaa,

49 gá naa háa naví Tádáḍi díсандíḍá naa díyôn waagiḍá' dáyhée'o', háa owânpida' waagá yoe.

50 Heḍi dînhanginná i tsontuṭu naví Tádá imägi' i wówátsi nahândepí'in napäyi'in. Heḍânho háa naví Tádáḍi díṭu'annindä' naa otú' heḍá ha'wâa dáyhée'o'."

13

Jesus-di ivi khäḡe'ninbí ân ovây'owíḍi

1 Wí' thaa wa' natáy i Passover shánki'ḍi thaagi'. Jesus ûnhanginná i thaa napowa'ä'in náá oepáa k'ayḍi iweḍi ivi Tádávi'piye' namú-íḍi. Hääḍi wânbo t'ähki in ivi'in ûnmuu'in ovâyseegi wa' nááḍi nayi' ihayḍi, heḍi náá ovâykeekankhâymaa hânho ovâyseegi'in.

2 Wé'ge dívíkindihúyo' ihayḍi, Penísendiḍi Simon-bí ay Judas Iscariot i ánsḥaa ho óemägi Jesus óeku'p'âyniḍi.

3 Jesus ûnhanginná ivi Tádáḍi t'ähki kay óemägi'in, heḍá ûnhanginná Yôesi Tádávi'wedí na'ää'in heḍi ivi'piye'ba' nawâymannin,

4 heḍiho' ee nahúu'ân diweḍi iwínuḍi ivi k'éwé'in to ip'äḍi, heḍi wên p'oeḍiḍi'in aadi iseeba'áa'an.

5 Heḍáhá' wên oewääbay iwe ip'oesaadi ivi khäḡe'nin i'ân'owíḍihon heḍá in p'oeḍiḍi'in aa naseeba'áamuu'indíḍá ovây'ânpíḍi.

6 Peter-vi'we napówa' ihayḍi Peter-di óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, ti uḍi naa dí'ân'owíḍikhâymaa?"

7 Jesus-di óetu'an, "Nää wí'unhanginnáhpí háaḍi kin dáyo'o'in, hewânbo wáy wí thaa ûhangingnúwí."

8 Peter-di óetu'an, "Há'to dí'ân'owíḍi-í'in wímääni." Jesus-di óetu'an, "Naadi wí'owíḍipíḍá naví wú'muupihó'."

9 Simon Peter-di óetu'an, "Heḍáho', Na'inbí Sedó, naví man dîn'owíḍi heḍá naví p'ònda, naví ânda'ba' yoe."

10 Jesus-di óetu'an, "To'wí i'oe'ivi túu'ú t'ähki khäḡi' ûnmuu, ivi ânda' ûn'owíḍitáy. Heḍi undá khäḡi'in ímuu, hewânbo un t'ähkiḍibo-á yoe."

11 Jesus ûnhanginná to'wíḍi óekuhpegit'óe'i namuu'in, heḍânho natú, "T'ähkiḍibo khäḡi'in wí'ímuupí" gin. *

12 T'ähki inbí ân ovây'owíḍibowa ihayḍi ivi k'éwé'in to iwáytoḡi, heḍi indáḍi iwáysóge. Ihayḍi ovâytsikáyin, "Tí unhanginná háaḍi kin wáy'annin?"

13 Undi naa díṭu'ó háhkandi-áḍi p'ó'ḍéḍi-áḍi, heḍi híwó' kin ítú', ḥa'bi-ânkun omuudi.

14 Heḍiho' undá ûnkḥây'ä' wí'ná táye bín'ân'owíḍi-í'in, gá naa unbí háhkandi' heḍá p'ó'ḍéḍi' omuu'íḍi wáy'ân'owíḍidân.

15 Ná'i háa dáyo'annin naadi wáykeeyan heḍânho háa naadi wáy'an waagibá un wá' wí'ná táye úvíkanhúuwí.

16 Ta'gendi wáyṭumáa, wí't'óe'i-á ivi tsondivi shánki hay'i wínamuupí, heḍá wí't'óekhuwa'i-á i óeyòndivi shánki hay'i wínamuupí.

17 Háa wáyṭu'an waa íka'póya'dáho', naví hí' bín'a'ginnamí heḍiho íhíḥḥaḡ-í.

18 "Hewânbo naa wó'tú'pí un t'ähkiḍibo háa wáyṭu'an waa úvíkhâymaa'in. Naa dînhanginná to'wên in dovâyḍe'mannin dímuu'in. Hewânbo ná'in háa Yôesi Tádávi' tã'nin diwe natú' waa ûnkḥây'ä' napúwí'in:

I to'wí naa-áḍi ihúyandi wânbo híwó'pí' naa díkhâymaa.

19 Náá wáyṭumáa háa napuwagit'óe'in wa' napóepíḍibo', heḍânho napóe ihayḍá úvíwhâyü-i naa i omuu hân'oeḍibo'oyi'i'.

* 13:11 Páaḍé ihayḍi Jesus in hí' "khäḡ" kin natúḍi inbí túu'ú i'gedi íhí'máa, hewânbo tí'úugé ihayḍá Judas-vi t'aywóḍi i'gedân ihée'an.

20 Ta'gendi wáyumáa, to'wëndi wí naadi dósandi' ósééegí'odi, indi naa wá' diséegi'o waagibá diví'ó', hedí to'wëndi naa diséegi'odá, i naa disandi' wá' ósééegi'o waagibá diví'ó'."

Jesus natú wí to'wídi óekuhpekhâymaa'in

21 Jesus-di ná'in ovâytu'an dihaydiho' iví pí'ná ùnkháapóe, hedí thay'eedi ovâytu'an, "Ta'gendi wáyumáa, un diwedi wí'di naa díkuhpekhâymaa."

22 Ivi khâge'nin divíwânpiwá'ó', to'wívi'gedí ihí'máa'in wídi'nhanginnáhpídi.

23 I khâge'di Jesus-di ósééegi'í' iví nú'ba na'an.

24 Hedího Simon Peter imannan ná'i khâge'dídi óemúnídi, hedí óetu'an, "Jesus nátsikáyin tovi'gedan ihí'máa'in."

25 Hedího i khâge'di Jesus-ví shánkí nú' ihá'dídi óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, to-an i namuu wóekuhpekhâymaa'í'?"

26 Jesus-di óetu'an, "Naa wí pává i sâá iwe dóp'ohtóeni, hedí wí to'wí dópágit'óe. Ivi'gedán dáyhí'máa." Hedí wí pává iké'di ip'ohtógídi Judas óemági, i-á Simon Iscariot-ví ay namuu.

27 Judas i pává iké' ihaydi wesebo' i Penisendi iví pí'ná únts'ú, hedí Jesus-di óetu'an, "Hääwí háa bikhâymaa'í wesebo ná'an."

28 Hewânbo to'wí wânbo' in dihúukw'ó'nin diwedi wí'únhanginnáhpí háadi Jesus-di kin óetu'annin.

29 Judas-á i chá' múu imáa, hedího wên di'an Jesus-di óetu'an háäwí i shánkí'dígi' dítáy'í' ikumá-í'in, hedá wáy-á wéndá di'an in sehkanáwó' diwówayi'in wí háäwí ovâymaa'nín gán óetu'an.

30 Hedího Judas i pává iké'di wesebo napee. Ihaydiho nakhúná.

Jesus iví khâge'nin wên ts'aamin tsontuu imági

31 Judas napee ihaydi Jesus natú, "Ihaydi nanânho t'owa dínhanginpúwídi naa t'áhkí t'owagi' o'aypuyá'í' hay'í' omuu'in, hedá háa naa dínpuwagít'óe'in namuudi dínhanginpúwí Yóesi Tádá wá' hay'í' namuú'in.

32 Hedího Yóesi Tádá'dí hay'í' naa dípaa-i iví haybá omúnídi, hedá ná'in ikhâymaa wesebo'.

33 Naví áyyáá, wí háy'í' thaadá' undá'dí ochangít'óe, hedí náa in Hudíyoví p'ó'dé'dí'in dovâytu'an waagibá un wá' wáyumáa, undi dítuwákhâymaa, hewânbo wáy omán diwepiye' wí'únkoedí-ípi náa ímu-í'in.

34 Naadi wên ts'aamin tsontuu náa wáypákhâymaa, hedí kinnân namuu: Wí'ná táye úviséegíhúuwí. Naadi wáyséegí waagibá, hanbá wí'ná táye úviséegíhúuwí.

35 Úviséegíhondáho to'wên t'áhkí dínhanginnání naví khâge'nin ímuu'in."

Jesus-di Peter óetu'an, "U-á poewin untúni naa wí'dítaapi'in"

36 Simon Peter-di óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, wépiyan unmán?" Jesus-di óetu'an, "Nää-á wí'úkoedípi wáy omán deepiye' díyúhúuwídi, hewânbo wáy wí thaa wáy omán diwepiye'ba unmu-í."

37 Simon Peter-di óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, háadan wí'dínkoedípi wíyúhúuwídi náa? Naa okhâymuu naví wówátsi ugí' dáymäänídi."

38 Jesus-di óetu'an, "Tí naa omuudi unkhâymuu uví wówátsi bimäänídi? Ná'in ta'gendi wítu'âamí: Wí dee sen wa' ikinpídíbo' u-á poewin untúni wí'dítaapi'in."

14

Yóesi Tádá'ví'piye' gipunda'dá, iví ay Jesus-ví'piye' páadé gimú-í'in gínkhây'á'

1 Hedáhá' Jesus t'áhkí iví khâge'nin itu'an, "Ánshaa iwe wí'íkwo'nípi. Yóesi Tádá'ví'piye' úvíwhâyúhúuwí hedá naví'piyá.

2 Naví Tádá'ví' k'aygi úná' diwe báyéki ún'ívená. Ná'in ta'gen namuupídáho há'to wáytu'âamíwán ta'gen namuu'in. Hedího náa omán wí íve wí'ínbo wáykhá'y'amídi.

3 Hedí wí íve wáykhá'y'amídi omáadá wíyá owáy'áá-í un wáyhúuwídi naa-á'dí, hedánho wáy o'an diwebá un wá' íkwó'ní.

4 Un únhanginná wáypíye' ománnin, hedá in p'óe naa omán deepiye' wá' únhanginná."

5 Thomas-di óetu'an, "Na'inbí Sedó, wí'ínhanginnáhpí wáypíye' unmánnin wânbo'. Hedí há'dídan in p'óe unmán deepiye' gínhanginnání?"

6 Jesus-di óetu'an, "Naa-á in p'óe omuu, hedá in ta'gendá, hedá in wówátsi-á. To'wí wânbo wúnkoedípi naví Tádá'ví'piye' namú-ídi, naví'piye' páadé na'á'dí'dá'mánho'.

7 To'wí naa omuu'in ta'gendi únhanginnándáho naví Tádá wá' dítáa-íwán. Náa iwediho bintaa hedá bínmú'."

8 Philip-di Jesus óetu'an, "Na'inbí Sedó, i Tádá na'in dínkeeyamí. Hähaydá' gíntáy'."

9 Jesus-di óetu'an, "Phillip, gáhánhay waabo' undá'dí oyího", hebo wa'di wí'únhanginnáhpí to'wí omuu'in. To'wên naa dímu'índá i Tádá wá' dáymú'. Hedí háadan dítumáa i Tádá wá'ykeeyamí gin?"

¹⁰ Haaḍan wíwihäyundepí i Táḍá-áḍí omuu?in hedi i Táḍá-á naa-áḍá omuu?indá? Ná?i hí? wáytu?o?i naví?ḍa? wíḍínmuupí, hewänbo naa dáyhí?má ihayḍi naví Táḍá naa-áḍí namuu?i? iví t'óe i'o?.

¹¹ Ná?i naaḍi wáytumáa?i binwhäyú: Naa-á i Táḍá-áḍí omuu, heḍá i Táḍá-á naa-áḍá namuu. Hewänbo naví hí? ḍínwhäyundepíḍáho?, i hääwí dáy?o?i namuudi bíwhäyú wé?ge gamuu?in.

¹² Ta?gendi wáytumáa, to?wên naví?piye? díwihäyunde?indá, naa dáy?an waabá in wá? díwíkanhâyímáa, heḍá wa?ḍi shánki he?endi hääwí-á díwíkanhâyímáa, gá naa naví Táḍávi?piye? omändán.

¹³ Úwíwhäyundedaḥo naa ḍínk'óe?in wáy?amíḍi i ida?po?i?, naaḍi wáy?amí-á kun, hedi hääwí naa Yóesi Táḍávi ay omuu?i dó?o?iḍi t'owa ḍínhanginnáni i Táḍá hay?i namuu?in.

¹⁴ Hääwí namúni wänbo ida?po?ḍi, naa ḍínk'óe?in wáy?amíḍi úwíwhäyundeda, naa dó?amí-á kun."

Jesus-di i Yä?ḍaa?i P'oewaḗḗḗ ivi khäḡe?ninbi?piye? óesankhâyímáa

¹⁵ "Undi díséegíḍáho? i tsontuu wáy máḡi?i ḍín?a?ginnamí.

¹⁶ Hedi naaḍi naví Táḍá dóḍaa?amí wíyá to?wí wovâykhäḡe?namí?i wovâysaaníḍi, hedi han i Táḍá i'amí. Ná?i wovâykhäḡe?khâyímáa?i-á hääḍi wänbo t'ähki undáḍi nayēēni, i-á i Yä?ḍaa?i P'oewaḗḗḗ namuu, hedi in ta?gen naháhkanyí?.

¹⁷ In to?wên Yóesi Táḍá dáytaapí?indá ná?i Yä?ḍaa?i P'oewaḗḗḗ wí?óemündepíḍi heḍá wí?óetaapíḍi há?to daykéyi. Hewänbo undiḍán bintaa, undáḍi navyiḍi, heḍá unbí pí?ná khó?yé i bín má?ve-í.

¹⁸ "Naaḍi wên táḍápi?in yíyápi?in waagi?inbá wíwâyyoekankhâyímáapi, naa-á unbí?piye? owáy?ä?.

¹⁹ Häy napóe ihayḍi in t'owa Yóesi Táḍá dáytaapí?inḍi naa wíyá wíḍímúnípi, hewänbo undáho dímuní, heḍá íwówáyēēni gá naa owówáyíḍán.

²⁰ Hedi i thaa napówa ihayḍá únhanginnáni naa naví Táḍá-áḍí omuu?in, heḍá undáḍi naa-áḍi wé?ge gimuu?indá wá? únhanginnáni.

²¹ "To?wên naví tsontuu ḍínhóḡi?in heḍá ḍín?a?gindo?indá, indânho naa díséegi, hedi to?wên naa díséegi?indá naví Táḍáḍi ovâyséegi, heḍá naaḍi wá? dovâyséegi, hedi dovâykhäḡe?namí shánki híwó? dítaa-íḍi" kin Jesus natú.

²² Wí khäḡe?ḍi? Judas gin nakháwá?i?, hebo Judas Iscariot-dá yoe, iḍán Jesus óetsikáyin, "Na?inbí Sedó, heháḍan na?indá? wovây?áns haakannamí. I-á i Yä?ḍaa?i P'oewaḗḗḗ-án namuu, hedi há?in t'owa Yóesi Táḍá dáytaapí?indá yoe?"

²³ Jesus-ḍi óetu?an, "To?wên naa díséegi?indá naví hí? ḍín?a?gindo?, hedi naví Táḍáḍáho ovâyséegimá?ve-í, hedi naví Táḍá-áḍi naa-áḍi inbí pí?ná khó?yé ánthayé-í.

²⁴ To?wên naa díséegi?indá naví hí? wíḍín?a?gindopi. Hedi i hí? naaḍi wáytu?andi-á naví?ḍa? wíḍínmuupí, naví Táḍáḍi dísandivi hí?-án únmuu.

²⁵ "Ná?i hääwí naaḍi wáytumáa wa?ḍi náá undáḍi oyidibo?.

²⁶ Hewänbo i to?wí wovâykhäḡe?namí?idá t'ähki úntáy?i wovâyhá?amí, heḍá t'ähká naaḍi wáytu?andi-á wovây?áns haakannamí. I-á i Yä?ḍaa?i P'oewaḗḗḗ-án namuu, hedi naví Táḍáḍi i wovâysaaní gá han dóḍaa?andán.

²⁷ "Naaḍi wáykhäḡe?namí heḍánho áns haa iwe wí?kwó?nípíḍi. Naaḍa? ḍínkoedi han wáy?amí?in, in to?wên Yóesi Táḍá dáytaapí?indá wíḍínkoediḍi. Unbí pí?ná khó?yé wí?í?áyingi-ípi heḍá wí?íkhuwóeda?ípi.

²⁸ Naví Táḍávi?piye? omán heḍá unbí?piyá owáy?ä? gin wáytu?andi ít'oe. Naví Táḍá-á naví shánki hay?i namuu hedi ta?gendi undi naa díséegíḍáho? íhíhḗḗ-í iví?piye? omändi.

²⁹ Ná?i t'ähki náá wáytumáa wa?ḍi napóepíḍibo?, heḍánho owáy napóe ihayḍá undi naví hí? ḍínwhäyú-íḍi.

³⁰ Wíyá shánki naaḍi wíwâytu?amípi, gá i Penísendi na?áḍán, i-á in Yóesi Táḍá dáytaapí?inbí tsonḍi ḍínmuu. Iḍá naa wíḍítsonmáapi.

³¹ Hewänbo náá naví Táḍáḍi naa díyón waa dáykhâyímáa, t'ähki t'owa ḍínhanginnáníḍi i-án dóséegi?in.

"Bíwínú, yaho náwedi gimú-í."

15

Jesus wên úuva áaphäá waagi?bá namuu

¹ "Naa wên híwó?nin úuva áaphäá waagi?bá omuu, hedi naví Táḍá-á i áaphäá áyí?ḍi waagi?bá-á namuu.

² In t'owa naví?in ḍínmuu?in áaphäá wa?yáy khóe waagi?inbá dimuu. T'ähki wa?yáy khóe na?úuvapaapi? naví Táḍá its'andedi iyáa'o?, heḍá i wa?yáy khóe na?úuvapa iwedá i hí?inḍi híwó?pi? namuu?i-á iyáa'o shánki báyéki híwó? napáa-íḍi.

³ Undá i híwó'pí' ho únyâmmuu i hí' naadi wâytu'andi bint'óyandi.

⁴ Hãädi wänbo t'ähki naa-ádi ímúni'in únkhây'ä?, hedí naa-á hãädi wänbo t'ähká undádi omúni. Wên wa'yáy khóe wänbo wí'bo wínahãäpa'pí, ná'in wa'yáy khóe in áaphãä eedi nachândidá'mán nahãäpa', hedí hanbá un naa-ádi hãädi wänbo t'ähki ímuupídáho', há'to únkoedi-í híwó'di hãäwí úvi'amídi.

⁵ "To'wên hãädi wänbo t'ähki naa-ádi dimuu'in hedá naa-á indádi omuudá, indá báyéki híwó' divi'amí. Naa-ádi ímuupídi hãäwí wänbo há'to bín'amí.

⁶ In to'wên naa-ádi hãädi wänbo dimuupi'indá wa'yáy khóe t'owa dâys'tá'i' waagibá dínpuwí. Kí'bi wa'yáy khóe-á dâych'áadi nat'a', hedí dâywé'ge'andi dâyphamãäde'.

⁷ Naa-ádi hãädi wänbo t'ähki íkw'ondá naví hí'-á unbí pí'ná khó'yé bínmáadá, únkoedi hãäwí wänbo ídá'í Yôesi Tádá bínmaa'amídi, hedí ídá wovây'mãäni,

⁸ hedânho t'owa dínhanginnáni naví Tádá hay'i namuu'in, hedího' undá báyéki híwó' úvi'ãami, hedí kindidiho ta'gendi naví khãge'nin ímúni.

⁹ "Naví Tádádi naa díseegi waagibá naadi wâyséegi. Naví séegi wóegé hãädi wänbo t'ähki ímúni.

¹⁰ Naa naví Tádávi tsonttu dön'a'gindodi iví séegi wóegé hãädi wänbo t'ähki omuu. Hedá undá hanbá naví tsonttu dín'a'ginhondáho', naví séegi wóegé hãädi wänbo t'ähki ímúni.

¹¹ Ná'i t'ähki wâytu'an hedânho' i híhchan dómáa waagibá un wá' unbí pí'ná khó'yé bínmá've-ídi, hedá t'ähki híhchanda' bínmá've-í.

¹² Ná'in tsonttu naadi wâytmáa: Wí'ná táye úviséegíhúuwí naadi wâyséegi waagibá.

¹³ In to'wên inbí wówátsi inbí k'ema'ingí' divímãgi'indá shánki hay'in séegi namúni'in dâymáa.

¹⁴ Hedí undá hãäwí naadi wâyôon waagi bínkanhondáho naví k'ema'in ímuu.

¹⁵ Nãä iweidi páadépiye' naví t'ôe'in gínãa' naadi wíwâytukankhây'máapi, gá wí tsondi-á iví t'ôe'in háa íkhây'máa'in wí'itú'opídán, hewänbo naví k'ema'innân gin wâytu'ãami, gá hãäwí naví Tádádi dítu'andi' naadi wâyhangin'annandân.

¹⁶ Undi naa wídi'e'manpí, naadá un wâyde'man, hedá wovâykw'odi báyéki híwó' úvi'amídi, hedí i híwó' úvi'o'i-á nakâyppúwí. Naví Tádádi naa dínk'ú' hãäwí ídá'póe'i' wây'amídi, hedího úvíwhâyundedáho' idi wovây'mãäni.

¹⁷ Kinnân naadi wâytsónmáa: Wí'ná táye úviséegíhúuwí."

In Yôesi Tádá dâytaap'i'ndi Jesus-ví khãge'nin ovâ't'á-y-í

¹⁸ "In t'owa Yôesi Tádá dâytaap'i'ndi wovây't'aydáho wí'ún'óde-ípi unbí páadébo naa dít'ay'in.

¹⁹ In Yôesi Tádá dâytaap'i'ndi t'owa waagi'ínbá ímuudáho', indí wovâyséegi-í, inbí'in dínmuu'in dâyséegi waagibá. Hewänbo in waagi'ínbá wí'ímuupi. Naadi wâyde'man Yôesi Tádá bintáa-ídi, hedânkun indího wovây't'ay.

²⁰ Wí'ún'óde-ípi háa wâytu'annin: Wí t'ôe'i-á iví tsondiví shánki hay'i wínamuupí. Hedího to'wên naa dít'ôephadekannannindi un wá' wovây't'ôephadekannamí, hedí to'wên naví hí' dín'a'ginnannindi unbí' wá' wovây'a'ginnamí.

²¹ Naví'in ímuudíbo t'ähki ná'i híwó'pí' hãäwí t'owadi wovây'ãami. Háadi? Gá i naa díсандí wí dâytaapídán.

²² Naadi naví hí' dovâytu'ãamídi o'ãäpídáho ná'i t'aywó'di wí dínmuupíwân. Hewänbo o'ãä-ákon, hedânho náä wí' wänbo wí'únkoedípi nat'únídi, 'Naa wí dínhanginnáhpí dâyt'aywó'nannin.'

²³ To'wên naa dít'ay'indá naví Tádá wá'ho dín't'ay.

²⁴ Wa'di indádi oyi' ihaydi báyéki hãäwí dáy'an wíyá to'wí wänbo hánhay wänbo í'anpí'. Kí'bi t'ôe dáy'anpídáho ná'i t'aywó'di wí dínmuupíwân. Hewänbo háa naa dáy'annin dâymú-ákon, hedí naa-ádi naví Tádá-ádi wí'gindíbo dít'ay.

²⁵ Hedí kin dívi'andi naa háa inbí ta'kan naví'gedi natá'muu waa dínpóe, kinnân:

Wên híwó'pí'in wídáy'anpí wänbo naa dít'ay.

²⁶ "Owáy naví Tádávi'we opówa ihaydi i to'wí wovâykhãge'khây'máa'í-á naadi wâysangít'ôe. Ná'i naví Tádávi'wedí unbí'piye' nakä'ãägit'ôe'í-á i Yã'dáa'i P'owëwãhãa namuu. Hedí napówa ihaydi naví'gedi íhëe'amí.

²⁷ Hedá undá wá' t'owa naví'gedi bintu'ãami, gá páadé naví t'ôe donts'an'an diwedíbo' un naa-ádi íyidán.

16

¹ "Nã'i hãäwí naadi wâytu'an hedânho unbí whâyú wí'únhãanípídi.

² In Hudíyodi inbí méesate íve wovâytsudekhãa'ãami, hedá wá' shánki wänbo únpuwí, wáy wí thaa naná' diwe wovây't'ãhãnúdáho dí'ãani Yôesi Tádági' dívi't'ôemáa'in.

³Háaḍan kin dívíkhâymaa? Gá Yôesi naví Tádá dînmuu'i wíḍîntaapídân, heḍá naa wá' wânbo wíḍítaapí.

⁴Ná'i napuwagít'óe'i wâyṭumáa wa' napóepídíbo, heḍânho napóe ihayḍá naadi wâyṭu'an ní'gedi ún'ánpowagít'óe. Naadi ná'i háäwí wíwâyṭu'anpí páadé naví t'óe donts'an'an dihayḍi, gá wa'ḍi undáḍi oyiḍân."

Háa i Yä'ḍaa'i P'oweqahâq ikhâymaa'in

⁵ "Nää tobá i naa dísanḍiví'piye' omân wânbo, wéná wí wânbo undi wíḍítsika'máapi wáhääpiye' omännin.

⁶Ná'i háäwí wâyṭu'andíḍiho' unbi pí'ná khó'yé nää báyéki únkháapo'.

⁷Hewânbo in ta'gen wâyṭumáa: Ungí' shánki yânbedi híwó' namuu naa omú-íḍi, gá naa omääpídáho' i to'wí wovâykhâge'khâymaa'i wína'ää-ípidân, hewânbo omääḍáho' i dósaani unbi'piye'.

⁸Heḍi owáy napówa ihayḍá t'owa ovâythayyámí piháa dí'ánshaamuḍi wíḍika'póya'pí'in inbi t'aywó'di i'gedi, heḍá i híwó'di namuu i'gedá, heḍá Yôesi Tádáḍi t'owa ovâyṭuchânukhâymaa i'gedá.

⁹Íḍi ovâythayyámí divít'aywó'nannin, naví'piye' wíḍívíwhâyundepíḍi.

¹⁰Naa híwó'di' omuu i'gedi ovâythayyámí, gá naa i híwó'di' omuu'i naví Tádáví'piye' omândân, heḍi wíyá wíḍimúnípi.

¹¹Yôesi Tádáḍi t'owa ovâyṭuchânukhâymaa i'gedi ovâythayyámí, gá ho natúḍân íḍi i Penísendi óetuchânukhâymaa, i-á in t'owa Yôesi Tádá dáytaapí'inbi tsondi dînmuu.

¹²"Naa wa'ḍi báyéki wâyṭu'ámí'in oda', hewânbo nää wí'únkoedípi ihay bínhóníḍi.

¹³Hewânbo owáy i Yä'ḍaa'i P'oweqahâq napówa ihayḍi, i-á in ta'gen t'áhkí naháhkanyí'i' namuu, íḍi wovâykhâge'khâymaa in ta'gen namuu'in naví'gedi ta'gendi únhanginpúwíḍi, gá wí'ánshaa únmuu'íḍa' wí'ihí'khâymaapídân, hewânbo háa Yôesi Tádáḍi óetu'an waagi natúní, heḍá háa napuwagít'óe'in wovâyṭu'ámí.

¹⁴Háa natúní'in naví'wedí ihóní heḍi wovâyṭu'ámí. Handíḍi wovâyhangin'ánnamí naa hay'i omuu'in.

¹⁵Naví Tádáví háhkan únmuu'i-á naví' wá' dînmuu. Heḍânho naa otú, i Yä'ḍaa'i P'oweqahâq háa wovâyṭu'ámí'in naví'wedí ihóní."

Jesus-ví khâge'nin inbi pí'ná khó'yé dikháapúwí, hewânbo wíyá dihíhchanpúwí

¹⁶"Hanwaapíḍibo' undi wíḍimúnípi, heḍá iwedá hanwaapíḍibo-á undi naa wíyá díwáymúni."

¹⁷Wên iví khâge'nin wí'ná táye dívítu'an, "Hánnan hêe ná'in dítu'annin natú'da"? Natú, 'Hanwaapíḍibo wíḍimúnípi' gin, heḍá 'Iwedá hanwaapíḍibo-á wíyá naa díwáymúni' gân. Heḍá wá' natú, 'Kin napúwí gá naví Tádáví'piye' omândân.'

¹⁸Heḍi hánnangú iví hí' 'hanwaapíḍibo' úntu'da'? Háäwí i'gedi ihí'máa'in wíḍínhanginnáhpí."

¹⁹Jesus únhanginná ditsikapúwí'in dida', heḍiho' ovâytsikáyin, "Ti úvísika'máa háa otú'da'in wâyṭu'andi, 'Hanwaapíḍibo' undi wíḍimúnípi, hebo iwedá hanwaapíḍibo-á wíyá díwáymúni'?"

²⁰Ta'gendi wâyṭumáa, undá iséeyēeni heḍá úvísíhtuwínú-í, hewânbo in t'owa Yôesi Tádá dáytaapí'indá dihíhchanpúwí. Hebo ik'áykhaapóe wânbo ná'i-á únphaḍé-í heḍi híhchan bínmá've-í.

²¹Wí kwee na'eyekhâyí'i hángo nachanpo', na'eyehaypúwí ihay nanândi. Hewânbo iví ay ún'aypuyá ihayḍá, iví hay i'gedi wíyá wí'ún'ánpóya'pí, gá nahíhchanpóedân iví ay ún'aypuyáḍi.

²²Heḍi hanbá undá nää únpo'. Un ik'áykhaapo' naa wáypíye' omândi, hewânbo owáy naa wíyá o'ää ihayḍá unbi pí'ná khó'yé híhchâq-í, heḍi to'wí wânbo wí'únkoedí-ípi unbi híhchan únmuu'in wovâykwé-íḍi.

²³"Heḍi ihayḍi wí'úntâyínípi háäwí wânbo dítsikáyí'níḍi. Ta'gendi wâyṭumáa, háäwí naví Tádá bíndaa'andi', naví'piye' úvívíwhâyundedi, íḍi wovâymaáni.

²⁴Nää pu'wahay wa'ḍi háäwí wânbo wí'íḍa'póepí naví'piye' úvívíwhâyunde wânbo'. Nää bíndaa'an, heḍânho bínhóní, heḍá báyéki híhchan bínmá've-í.

²⁵Ná'i háäwí wâyṭu'andi wâyhá'ámíḍi únthaykantáy, hewânbo owáy wí thaa naná' diwe kindíḍi wíyá wíwâyhée'amípi, thay'eedân naví Tádáví'gedi wâyṭu'ámí.

²⁶Heḍi ihayḍi shánki híwó' bíntaadi un ihääwíḍa'púwí naví'piye' úvívíwhâyundedi, heḍi wíyá wínatâyínípi naa naví Tádáví'piye' wáyyúusu'amíḍi, hewânbo íḍi wovâyseegiḍi unnânho iví'piye' úvívíusu'amí.

²⁷Heḍi íḍi wovâyseegi gá undi naa díseegiḍân heḍá úvívíwhâyundeda' naa iví'wedí o'ää'in.

²⁸Nää oepáa k'ayḍípiye' naví Tádáví'wedân o'ää-ákun. Heḍi nää-á náwedí naví Tádáví'piyebá ováymân."

²⁹ Iví khäge?nindi óetu'an, "Nábaha? thay'eedi bihi'máa, náa-á uvi hí'-á únthaykantáy'i? wí'úmuupi.

³⁰ Náa gínhanginpóe u hääwi t'ähki úhanginná'nin, hedá hääwi to'wídi wóetsikáy'i'ní'in nada'i? u úhanginnânho wa? wóetsikáy'i'pidíbo?. Hedânho ívîwhâyunde Yóesi Tádávi?wedi un'ää'in."

³¹ Jesus-di ovâytu'an, "Nää-á ítû? naví'piye? úvîwhâyunde'in,

³² hewânbo náa iwedi un t'ähki íwadedé-e-í, hedí wí'ínbo? unbí p'óegé bínkéyi hedí naa wí'bo díyoe'amí. Hewânbo navi Tádá naa-ádi nayidi ta'gendi wí'bo há'to oyéeni.

³³ Naadi t'ähki ná'i wâytu'an hedânho naa-ádi ímuudi ánshaa iwe wí'ikwo'nípidí. In Yóesi Tádá dáytaapi'inbí yáagé wa? íyi? ihaydibo bînt'óephadekhâymaa, hewânbo kay'indi úvîwînú-í, naa i yä'dáapi? náa oepáa k'aydiwi dót'an."

17

Jesus iví khäge'ningi? iyúusu'an

¹ Jesus iví khäge'nin ná'i t'ähki itü'an dihaydi makówápiye? íbéedi kinnân iyúusu'an: "Tádá, ihaydiho dinná. Náa ovâykeeyan naa uvi ay omuu'i hay'i omuu'in, hedânho u-á hay'i unmuu'in naadi dovâykeeyamí.

² Udi dísoge t'ähki t'owavi tsondi omúnídi, hedânho naadi t'ähki in udi dímägi'in in wówátsi nahándeipi'in dovâymäánídi.

³ Udá? i ta'gendi Yóesi unmuu, hedá naa-á Jesus omuu, i udi dísandí? t'owa dovây'aywoeni, hedí in to'wên u-ádi naa-ádi dítaa'indáho wówátsi nahándeipi'in dáymáa.

⁴ Wa'qi náa oepáa k'aydi oyi? ihaydi in t'owa dovâykeeyan u-á hay'i unmuu'in, gá in t'óe udi díkanyónnin t'ähki dóbowadán.

⁵ Tádá, naa hay'i omuu wa'qi u-ádi oyi? ihaydibo?, wa? hääwi wânbo nakhí'yenpi ihaydibo?. Náa uvi'piye? owáymän, hedího ovâykeeyamí naa hay'i omuu'in, háa omú'de waagibá.

⁶ "In to'wên náa oepáa k'aydi udi naa dímägi'in dovâykeeyan háawi unmuu'in. Indá páadébo? uvi'in úmuu, hedá udá indá dímägi, hedí uvi hí? wón'a'ginnan.

⁷ Náa in dínhanginpóe hääwi t'ähki udi dímägi'i ta'gendi uvi'wedi na'a'á'in,

⁸ gá hääwi udi naa dítu'andi? naadi dovâytu'andán, hedí dáyséegi'an. In dínhanginná ta'gendi uvi'wedi o'ää'in, hedá dívîwhâyunde? udi dísanin.

⁹ "Naadi ingi? dovâyúusu'o?. Náa t'ähki t'owagi? in wídáyyúusu'opí, hewânbo in udi dímägi'ingi'indá'män dáyyúusu'o?, indá uvi'in úmuudi.

¹⁰ T'ähki naví'in dínmuu'in uvi'in wá? úmuu, hedí uvi'in úmuu'indá naví'inbá dínmuu. Hedí háa inbí wówátsi dáyhon waagidibo nakeepo? naa hay'i omuu'in.

¹¹ Náa uvi'piye? omän, hedí náa oepáa k'aydi wó'yéeni, hewânbo ná'indá náädíbo wa'qi diyí?. Navi Tádá, u shánkí yä'dáa'i unmuu'i?, uvi kay úmuu'idi áyíngidibo? ovâyma've-í, i kay udi dímägi'ídibá, hedânho wí'da? waagibá dímunídi, naa-ádi u-ádi wí'da? gamuu waagibá.

¹² Wa'qi indádi oyi? ihaydi áyíngidi híwó? dovâymaa uvi kay úmuu'idi, i kay dímägi'ídibá, hedá dovây'áyíngimáadi wí'da'män in diwedi napedee, i-á i há'bi namuu napedeegi't'óe'i?, hedího háa uvi ta'nin diwe ivi'gedi nata'muu waa únpóe.

¹³ "Hedí náa uvi'piye? omän, hedí dáyyúusu'odi ná'i t'ähki otü? wa'qi náa oepáa k'aydi oyidíbo?, hedânho inbí pí'ná khó'yé t'ähki híhchan dáymá've-í, naa dómáa waagibá.

¹⁴ Naadi uvi hí? dovâymägi, hedí in t'owa wóetaapi'indi ovây'tay, há?in t'owa waagi?in wídímuupídi, naa wânbo wá? in waagi wó'muupi waagibá.

¹⁵ Naadi wíwída'máapi náa oepáa k'aydi iwedi ovâyya'a'amídi, hewânbo wída'máa udi áyíngidibo? ovâyma've-í-dán, hedânho i Penisendi wí'ovâyhónípidí.

¹⁶ In wóetaapi'in waagi'inbá wídímuupí, naa wânbo wá'-á yoe.

¹⁷ In ta'gen ovâyhá'amí hedânho ta'gendi uvi'piye? dívímáánídi. Uvi hí'-á in ta'gen namuu.

¹⁸ Udi naa náa oepáa k'aydi'piye? dísan waagibá, naadi ná'in naví'in dínmuu'in wá? t'ámápiye? náa oepaa k'aydi dovâytsankhâymaa.

¹⁹ In naví'in dínmuudi naa uvi'piye? dáymá? hedânho in wá? ta'gendi uvi'piye? dívímáánídi.

²⁰ "Naadi ná'ingi'indá? wídáyyúusu'opí, hewânbo wé'ge?in t'owagi? wá? dáyyúusu'o?, in to'wên ná'inbí hí? dínmuu'idi naví'piye? dívîwhâyukhâymaa'in, hedího wí'da? waagibá dipúwídi.

²¹ Navi Tádá, u-á naa-ádi unmuu, hedá naa-á u-ádi omuu, hedí hanbá innân wá? na'indádi dímuní'in naa oda?. Hedí kin naa dáyyúusu'o? hedânho t'ähki t'owa dívîwhâyú-ídi udi naa dísanin.

²² Naadi he'ennin dovâypaá-í, udi naa hay'i dípaá waagibá, hedânho wí'da? dipúwídi, u-ádi naa-ádi wí'da? gamuu waagibá.

²³ Naa indáđi omuu, heđi Ƴ-á naa-áđá unmuu, heđiho ta'gendi wí'đá' dipúwí, heđi handidi t'áhkí t'owa dínhanginnáni Ƴđi naa dísannin, heđá dínhanginnáni wá' Ƴđi ná' in naa-áđi dimuu' in ováyséegí' in, Ƴđi naa díséegí waagibá.

²⁴ “Navi Tádá, naa oda' in Ƴđi dimági' in naa-áđi dikwo' ní' in wáy naa ochangit' óe iwebá, heđángo Ƴđi naa hay' i dípaá' in dáyminíđi. Ƴđi naa hay' i dípaá ga ho wa' Ƴđi ná' i nan oepaa náakhíepíđibo naa díséegíđán.

²⁵ Tádá, Ƴ ta'gedá' bi'o' i' unmuu' i', toba báyéki t'owadi wíwóetaapi wánbo', naadi wítaa, heđi ná' in navi' in dínmuu' in dínhanginná Ƴđi naa dísannin.

²⁶ Háawi unmuu' in naadi dováyhingin' ánnan, heđá shánkí híwó' dováyhingin' ánkháymáa, heđángo Ƴđi naa díséegí waagiba ha' bi séegíba inbí pí'ná k'ó'yé dáyamá' ve-íđi, heđá naa-á indáđa omúni.”

18

Jesus óepankê?

¹ Jesus iyúsubowa ihayđi iví kháge' nindáđi iweđi dimáa, heđi owáy Kidron kó' p'ánäpiye' dimáa. Iwáyge' wí nava' ay na-olive-taysaa' i nak' óe, heđi Jesus-áđi iví kháge' nindáđi i nava' ay iwe dits' ú.

² Judas i Jesus óeku' p'égi' i' unhanginná wáyge' iwe naná' nin, háyán wánbo Jesus iví kháge' nindáđi iwepiye' namáađi.

³ Heđiho Judas-di wên Rome-win sundađo-á wên sundađo i méesate hay' i dáy' áyí' do' indá heđá wên Pharisees-á ováymaa, heđi phakó-á kohséephé naphaamuu' i-á inbí k'uuuphé-á dínmahkánmuu' i wóege' iwe dípówa.

⁴ Jesus unhanginná háäwí t'áhkí háa ünpuwagít' óe' in, heđiho i' ahtuyedi inbí páadépiye' iwínú, heđi ováysikáyin, “To-an bintuwámáa?”

⁵ “Gá Jesus i Nazareth-wi-án” kin óetu'an. Idá ováytu'an, “Naa-án i omuu.” Judas i óeku' p'égi' i' iwebá indáđi nayí'.

⁶ “Naa-án i omuu” gin ováytu'an dihayđi tí' úupiye' díviháđiđi dikanu.

⁷ Heđáhá' wíyá ováysikáyin, “To-an bintuwámáa?” Indi óetu'an, “Gá Jesus i Nazareth-wi-án.”

⁸ Jesus-di ováytu'an, “Wáytu' anho naa-án i omuu. Heđiho naađá' dítuwámáađá, ná' in wé' ge' in bínpunmáa.”

⁹ Há' wáagi ováytu'an dihayđi háa háäđankánbo' iyúusu'an waa napóe. Kinnángo iyúusu'an: “Wí' wánbo in dimági' in diweđi wíđinpedée-ípi.”

¹⁰ Simon Peter wí tsiyó phá' imáa, heđi iwahkê' di i owha' p'ó' déđi' ví t' óe' i Malchus gin nakháwá' i' óewháđiđi iví ko' díngeđi' in oeyay he' yinbo ónt' ó' ts' á’.

¹¹ Jesus-di Peter óetu'an, “Uví tsiyó phá' há' i súde iwebá mänwáyto'. Ná' in t' óephade navi Tádáđi naa dínsannínda dínkhây' á' donphadé-í' in.”

Jesus oe Annas-ví' piye' óeho?

¹² In sundađo-áđi inbí tsondi-áđi in hay' i méesatewin áyí' nindáđi Jesus óepankê' di óekhówhi'an.

¹³ Iweđi oe Annas-ví' piye' páadé óeho'. Ihay paayo-á Caiaphas na' owha' p'ó' déđi' án, heđi Annas-á Caiaphas-ví yahsédo-á ünmuu.

¹⁴ Caiaphas-dá in Hudiyóvi p'ó' déđi' in háäđankánbo ováytumakhe' ođi ováytu'an, “Shánkí yánbedi híwó' namúni wí' đá' wí to' wí t' áhkí in t' owagi' nachúu-íđi.”

Peter natú idá Jesus óetaapi' in

¹⁵⁻¹⁶ Simon Peter-áđi wíyá kháge' di-áđi Jesus-ví tí' úuge' damán. I owha' p'ó' déđi' di ná' i kháge' di' óetaa, heđiho i kháge' di' ünkoedi nats' úníđi i tewhá tehpaá búge i owha' p'ó' déđi' nathaa iwe. Peter-á oe tehpaá yá' wébo-á phóđi nú' óeyoe' an, heđiho i kháge' di nawáypee ná' i a' yú iphóđi' áyinmáa' i' óehée' amíđi, heđi Peter oe tehpaá búgepiye' óets' úde.

¹⁷ I a' yúđi Peter óetu'an, “Há' i sen óepankê' iví kháge' díbá unmuupí'an.” Peter natú, “Naa-á yoe.”

¹⁸ Nat' éđiđi in t' óe' indá in hay' i méesatewin sundađo-á phaa' uuđi dáypha' t' égi, heđi phaa nú' dísuwáwin. Peter wá' iwebá iwínú.

I owha' p'ó' déđi' di Jesus óetsika' máa iví háhkan ni' gedí

¹⁹ I tewhá íve i owha' p'ó' déđi' di Jesus óetsika' máa iví kháge' ninbí' gedí heđá iví hí' in t'owa ováyhá' o' i' gedá.

²⁰ Jesus-di óetu'an, “Naa t'owa t' áhkí páadépiye' dáyhée' owán, heđi háäđi wánbo t' áhkí dováyhá' owán inbí méesate hí' indí' eeye heđá inbí méesate hay' i' ee-á, wáyge' t' áhkí in Hudiyo divíwé' ge' o' eeye. Háäwí wánbo kaadibo wó' túhpi.

²¹ Heháadan ná'i háäwi naa dítsika'máa? In to'wên dîntóyannin ovâytsikáyi'ní háa dovâytu'annin. Indá dínhanginná háa otú'in."

²² Jesus ná'in natú ihaydi, wí méesatewi sundaḡo iwe nú' nawindiḡi Jesus óets'emapháve, heḡi óetu'an, "Ha'wáagá i owha' p'ó'déḡi' wínáahée'amípi."

²³ Jesus-di óetu'an, "Wên háawên híwó'pí'in naa otúḡáho', úkhây'ä' ovâytu'âami'in háäwi namuu'in. Hewânbo háa otú waa in ta'gen namuu-âkun, heḡânho wí'úk'óepi díts'emapháve-í'in."

²⁴ Heḡáhá? Annas natsónpóe Jesus nakhówhimuḡi i owha' p'ó'déḡi' Caiaphas-ví'piye' óesaanídí.

Peter wíyá natú Jesus óetaapi'in

²⁵ Oe yá'wé Peter wa'ḡi nasúwáwin, heḡi in wé'ge'in iwe diwinnindi óetsikáyin, "Ti u wá' há'i senbi kháge'dibá wí'unmuupi'an?" "Yoe," kin natú, "naa-á yoe."

²⁶ Wí sen i owha' p'ó'déḡi'ví t'óe'ibá namuu'i' iwe wá' nawin, i-á i sen Peter-di óe'oyets'á'ívi maatu'i' únmuu, heḡi idi Peter óetsikáyin, "Ti Jesus-áḡi oe na-olive-taysaa iwe wíwímú'pí'an?"

²⁷ Peter wíyá natú "yoe" gin, heḡi wesebo wí dee sen ikin.

Jesus oe Pilate-ví'piye' óeho'

²⁸ Wa'ḡéḡéḡibo naná, heḡi Jesus-á Caiaphas-ví'weḡi óeho' i Rome-wi tḡuyónbí tewhá hay'i iwepiye'. In Hudíyo ná'i Rome-wi tḡuyónbí tewhá ee wíḡits'úhpí, gá inbí khuu dínmuḡi dínkhâḡ'óedân díts'úní'in, heḡiho díts'úndáho' wíḡín'âhpí ná'i Passover shánkí'ḡi koegi' dáyk'óe-í'in.*

²⁹ Heḡiho Pilate oe yá'wépiye' napee, heḡi in t'owa ovâytsikáyin, "Háawin t'ehpíḡe-an ná'i senbí'geḡi dínma'?"

³⁰ In Hudíyoḡi óetu'an, "Ná'i sen wên t'aywó'nin i'anpíḡá há'to uví'piye' áymá'íwân."

³¹ Pilate-di ovâytu'an, "Un wí'bo binpihúu i', heḡá bintḡyó'nandi bin'an unbí tsontḡu úntú' waagibá." In Hudíyoḡá óetu'an, "Hewânbo in Rome-índa na'in Hudíyo wíḡínk'úyá'pí wí to'wí áyhéyi'in, yá'ḡáapi'í'andi áyshaá wânbo'."

³² Ná'in ditú' dihaydi Jesus-ví hí' háa nachuwagít'óe i'geḡi ta'gen napee. †

³³ Pilate iví tḡuyón tewhá ee nawáys'ú, heḡi Jesus óetukánnandi óetsikáyin, "Ti u-á in Hudíyoví tsondi hay'i-ân unmuu?"

³⁴ Jesus-di óetsikáyin, "Ti u-ân wí'bo unhangin'ânda', háa in Hudíyoḡi naví'geḡi wóetu'andibo dítsika'máa?"

³⁵ Pilate-di óetu'an, "Ti naa-ân Hudíyo omuu gin un'ánde gáhân? Uví t'owadibo heḡá in owha' p'ó'déḡi'índaḡi naví mange wóekán. Háawin t'aywó'ninnan bí'an?"

³⁶ Jesus-di óetu'an, "Naa tsondi hay'i' omuu, hewânbo in náa oepáa k'ayḡiwin tsonnin waagá yoe. Ha'bi tsondi omuudáho' in to'wên dovâytsónmáa'in divihánsaa-íwân naa in Hudíyoví mange wíḡikáanpíḡi. Hewânbo otú waa, nááḡiwin tsonnin waagi wó'muupi."

³⁷ Pilate-di óetsikáyin, "Heḡáho', ti ta'gendi wí tsondi hay'i-ân unmuu?" Jesus-di óetu'an, "U'bo untú waa, ha'bi' omuu. Heḡi náa oepáa k'ayḡipiye' o'ää heḡá o'aypuyá, in ta'gen namuu i'geḡi dáyhée'amíḡi. To'wên in ta'gen ho dínhanginná'nindá naa dînt'óyande'."

³⁸ Pilate-di óetsikáyin, "Hândiḡan to'wí únhanginnáni háäwi in ta'gen namuu'in?"

Jesus óekhe'khâymáa, hewânbo Barabbas-á óema'p'áḡi

Pilate ná'in natú ihaydi in Hudíyo ee diyi' iwepiye' nawáypeḡi ovâytu'an, "Naadi wên t'aywó'nin ná'i sen i'annin wânbo wíḡónshaapi.

³⁹ Hewânbo paayo p'óe waagi ná'i Passover shánkí'ḡi naná' dihayḡi undi díḡaa'o' wí pan wáyma'p'áḡi-íḡi. Ti náa ná'i Hudíyoví tsondi hay'i' dóma'p'áḡi-í'in ída'?"

⁴⁰ Dívitúwínú, "Há'i-á yoe. Barabbas-ân gíḡa' náama'p'áḡi-í'in." Barabbas-á sánbi namuu.

19

¹ Heḡiho Pilate natsónpóe waa in sundaḡoḡi Jesus óepiye heḡi púwhí'ḡi óewhâhwhâ'nan.

² In sundaḡo wên wáákhân dáy'ophíḡé'andi óep'óhtógi. Heḡáhá' wên p'í tsáḡawá'in kl'éwé'in to-á óetógi, tsondi hay'ívi aa waagi'inbá namuu'in,

³ heḡi wí'in wí'íngin in sundaḡo iví páadépiye' diphadémândi óeyanákitumáa, "Hánnan un'ân, u Hudíyoví tsondi hay'i' unmuu'i'," heḡá óets'emapháve.

⁴ Pilate wíyá oe yá'wépiye' napeḡi in t'owa ovâytu'an, "Bít'óyan, naadi i dópiyegít'óe undi bínmúníḡi, heḡânho únhanginnáníḡi naadi wên t'aywó'nin i'annin wânbo wíḡónshaapi'in."

* **18:28** I tḡuyónḡá Hudíyo wínamuupí, heḡi in Hudíyo-á dínkhâḡ'óe ná'i in Hudíyo dimuupí'inbí háäwi dáytáḡé-íḡi.

† **18:32** Jesus ho natú wên phé'wan deḡi nachuwagít'óe'in. Handiḡi in Rome-índi in yanáḡikannin ovâyhánunde', hewânbo in Hudíyoḡá ná'in yanáḡikannin dimuu'in ovâyk'usáyunde' ovâyhánú-íḡi.

⁵ Hedího Jesus oe yá'wépiye? óepiye. In wáäkhän ön'ophidé'annin nap'óhto'on, hedá in pí tsáwá'ín k'éwé'in to-á nato'on. Hedí Pilate-di in t'owa ováytu'an, "Binmú'dí, náwe i sen nawin."

⁶ In owha? p'ó'dé'dí'indádí hedá in hay'i méesate'in sundado-ádi óemú? ihaydi háyän wänbo dívítuwínú, "Wên phé'wan deedi ná't'óhtágek'u?". Pilate-di ováytu'an, "Unnän binhúu bñt'óhtágek'úwídí. Naadá wên háawên t'aywó'nin i'annin wänbo wí'dónshaapi."

⁷ In Hudíyodi Pilate óetu'an, "I-á natú Yóesi Tádávi ay namuu'in, hedí wên tsonttu gink'óe'in natú?, wí to'wí kin ihé'e'o'i-á nachúu-i'in únkhây'á?"

⁸ Pilate ná'i hí' nat'oe ihaydi shánki wänbo nakhuwóeda'póe,

⁹ hedího? iví tuuyón tewhá ívepiye? nawáys'ú, hedí Jesus óetsikáyin, "Ta'gendi wáhääwi-an unmuu?" Hewänbo Jesus-di háabo wí'óetu'anpi.

¹⁰ Pilate-di oetsikáyin, "Ti wídhée'amípi'an? Ti wí'úhanginnáhpí'an naadá'mân dñnk'óe háa wima'p'á'di-i'in hedíháa u dovâymaáni'in phé'wan deedi wóet'óhtágek'úwídí?"

¹¹ Jesus-di óetu'an, "Yóesi Tádádí wíwónk'ú'pidáho há'to úku'níwän háa wänbo naa dí'amídí. Hedího i sen uví mange naa dikándi-áho uví shánki it'aywó'nan."

¹² Pilate ná'in nat'oe ihaydi shánki wänbo nada? Jesus óema'p'á'di-i'in, hewänbo in Hudíyo dívítuwínú, "Ná'i sen náama'p'á'dídá, u i tsondi Caesar-ví'nápiye? wí'unmuupi. Wí to'wí wí tsondi hay'i namuu gin natú'di-á Caesar-ví hánbi? namuu."

¹³ Háa ditú waa Pilate nat'oe ihaydi Jesus oe yá'wépiye? óepiye, hedí in t'owa ováytu'ó'do? iwe Pilate isóge. Iwáho dáytu'o nak'uupháagik'w'ó? diwe gin, hedí Hebrew tuudáho "Gabbatha" gin dáytu'o'.

¹⁴ Wa'dí Passover shánki'dí yáadi naná. Ihay thaa-á dáyhääwíkhây'o wíyá tháwängí, kaykhanwówa thaa nanáni'i? Nää taage iwáypiye? naná. Pilate-di in Hudíyo ováytu'an, "Binmú'dí, náwe unbí tsondi hay'i únwin."

¹⁵ Dívítuwínú, "Náwedí náyáa'an, phé'wan deedi ná't'óhtágek'u?". Pilate-di ováysikáyin, "Ti unbí tsondi hay'i wáy't'óhtágek'úwí?" In owha? p'ó'dé'dí'indi óetu'an, "I-á na'inbí tsondi hay'i wíginmuupi. Na'indá wí'dá? tsondi hay'i gín'án, i-á Caesar-án namuu."

¹⁶ Hedího Pilate-di Jesus unbí mange óeyoe'an phé'wan deedi óet'óhtágek'úwídí.

Jesus phé'wan deedi óet'óhtágek'ú?

¹⁷ Hedáhá? Jesus óeho'dí iwedi napee wên phé'wan igi'in ipi'íhondi, hedí in okú "P'óhkhúbay" gin dáytu'o' iwe dipówa, Hebrew tuudá ditú? "Golgotha" gin.

¹⁸ Iweho in sundado'dí Jesus in phé'wan deedi óet'óhtágek'ú?, hedá wá? wáy-á wíye sená'dá Jesus-ví wí'ná kingé'dí hanbá ovän'an, hedí Jesus-ví phé'wan pinu'dí ónkídí.

¹⁹ Pilate natsonpóe wên phéphá? eedi ná'i tuu dáyta'namí gin: "Ná'i-á Jesus oe Nazareth-wi namuu, Hudíyovi tsondi hay'i?", hedí kin dáyta'nandi in phéphá'-á ee phé'wá? kw'áye dáy't'óhtágek'ú'?

²⁰ Jesus phé'wan deedi óet'óhtágek'ú? iwe oe Jerusalem búu'ú tso'wa naná, hedího báyéki Hudíyo iwe diyí?, hedí in phéphá? ee háa nata'muu'in dáytu'an. Hebrew tuudá, Latin tuudá, hedá Greek tuudá nata'muu.

²¹ In Hudíyo owha? p'ó'dé'dí'indi Pilate óetu'an, "Wí'úkhây'áhpí náata'namí'in ná'i hí' 'Hudíyovi tsondi hay'i' gin, hewänbo kinnän náata'namí: 'Ná'i sennän natú, Naa in Hudíyovi tsondi hay'i omuu.' "

²² Pilate-di ováytu'an, "Háa otsonpóe waa dáyta'namí'in wí'dó'egókhâyamáapi."

²³ In yóenu sundado'dí Jesus phé'wan deedi óet'óhtágek'ú? ihaydi iví aa dívíwiye, hedí pí'dinbo wí'íngí dáyhógi. Hewänbo iví k'éwé'in to he'yinbo namuudi wáygé wänbo wí'únpánye'énpi.

²⁴ Hedího ditú, "Hä'in k'éwé'in to-á wí'áysíve-ípi, hewänbo iví'áywámí áymúnídí to-angú in nat'anpúwí'in." Hedí han díví'andi ná'in Yóesi Tádávi tá'nin diwe ho nata'muu'in napóe: Navi aa dívíwiyedi pí'dinbo wí'íngí dáyhógi,

hedá navi k'éwé'in togi'in díví'áywan.

²⁵ Jesus-ví phé'wan nú? ná'in yóenu kwiyá? diwin: Jesus-ví yíyá-á, hedá Jesus-ví yíyávi tí'úu-á, hedá Cloopas-ví kwiyó Mary-á, hedá Mary Magdalene-dá.

²⁶ Jesus iví yíyá iwe nawindi imú?, hedá iví kháge'di? iséegi? wá? imú?, hedího iví yíyá itú'an, "Yíyá, náá iwedi há'i sen uví ay waagi'ba úmúni."

²⁷ Hedáhá? iví kháge'di? itú'an, "Ná'i-á uví yíyá waagi'ba úmuu náá." Hedího i kháge'didi iví wháagépiye? Mary óeho? óe'áyíngi'amídí.

Jesus nachuu

²⁸ Jesus-áho únhanginná ná'i t'áhkí iphade'in hedánho háa Yóesi Tádávi tá'nin diwe iví'gedí nata'muu waagibá napúwídí. Ihaydáhá? natú, "Naa op'oesá'aa."

²⁹ Iwe nú? wên sã'áwé whoegi?in naméena?oyohay?isaa?in nachá, heđiho wên háäwên nap'ohsaadee?in i méena iwe dáyp'ohtógi, heđi wên poesú hyssop kin dáytu?o? eedi dáyti?k'ú?đi Jesus-ví sóe iwepiye? óntegedi,

³⁰ i méena ip'ohún. Ihaydáhá? natú, "Naví t'óe dínbo?wanho?," heđi ip'óhwhayedibo? ipichuwamági.

Jesus oe wa'määgé óeyún

³¹ I thaa in Hudíyo dáyhääwíkhây'o?i kaykhanwówá thaagi? naná, heđi ná?i kaykhanwówá thaa ná'á?i shánki hay?i thaa dínmuudi wídida?pi in chu?in ee phé?wan deedi ováyyoe?amí?in. Heđiho Pilate óedaa?an natsonpúwíđi in dit'óhtágek'w'ó?nin ováypótháani?in shánki a'yuuđi dichúu-íđi, heđá phé?wan deeyedá ováyháve-i.

³² Heđiho? in sundado dimääđi in sená? Jesus-ádíba phé?wan deeyebá ovánt'óhtágek'ú?in wí'gíndibo? ovánpótháa.

³³ Hewänbo Jesus-ví?we dipówáđi óemú? ho nachuu?in, heđiho? iví pó wí'óntháapi.

³⁴ Wí sundado iví yún phéđi Jesus wa'määgé óeyún, heđi p'oe-áđi úndáđi wónki únpee.

³⁵ (Kin napóe?in naa ná?in dóta?do?i dómu?, heđiho i?gedího dóta?do?, heđänho un wá? ná?i háäwi úviwhâyú-íđi. Háa otú? waa ta?gen namuu, naa dínhanginá in ta?gen otú?in.)

³⁶ Há?wáa Jesus óe?an dihayđi ná?i Yóesi Táđávi tá?nin diwe natá?muu waa napóe: Wéhpée wänbo iví phékhúu wí'óntháani?i.

³⁷ Heđá wá? wíyá wáyge Yóesi Táđávi tá?nin diwe kinnán natá?muu: In t'owáđi i to?wí óeyúndi? óemúni.

Jesus óekhã?k'ú?

³⁸ Wí sen Joseph gin nakháwã? oe Arimathea búu?ú?aywi namuu, heđi Jesus-ví?piye? iwähäyunde?, hewänbo in Hudíyovi p'ó?dédi?in ováykhuwóeda?di náähayđi wínada?pi t'owa dínhanginnáni?in iwähäyunde?in. Jesus nachuu ihayđi Joseph-di Pilate óedaa?an i pení óekhu?wamääniđi, heđiho Pilate-di óemáđiđi óeho?.

³⁹ Heđá Nicodemus wá? napówá wí woe sa?wó? nasu?i tágentã (100) taa nakháa?i? ikándi, ná?i woe-á myrrh-áđi aloe-áđi nawóemuu. (Nicodemus-á hánhay Jesus-ví?piye? khú?dédi namää?i-án namuu.)

⁴⁰ Joseph-áđi Nicodemus-áđi i pení óeho?di híwó?di aa ts'ã?i iwe óe?ánnan i sa?wó? nasu?i woe wóege. Kindidán in Hudíyođi wí pení óekhãkhukháymáa?i óekhây'o?.

⁴¹ Jesus phé?wan deedi óet'óhtágek'ú? iwáy tso?wa wáy wí nava?ay nataysaa?i nak'óe, heđi iwe wí khãkhugi? t'ovápho ts'aabi nachá, iwe to?wí wänbo wa?đi wí'óekhã?k'ú?pi.

⁴² Heđiho tso?wabo nanândi, heđá ihay tháwándá in Hudíyovi kaykhanwówá thaa dínnándi dívíkhây?amí?in dínkhây?áđi, Jesus iwe óekhã?k'ú?.

20

Wáy Jesus óekhã?k'ú? iwe wí'óeshaapi

¹ Dumíngu naná? dihay thaa Mary Magdalene i t'ovápho Jesus óekhã?k'ú? iwepiye? namää. Hé?déndi hé?đibo wa?đi nakhúunándibo namää. Napówáđi i k'uu pháagi? dáyti?đi?i wéhánäpiye? nahängewindi imú?.

² Heđiho Mary iweđi i?ääđi Simon Peter-áđi i wí? khãge?di Jesus-di óeseeđi?i-áđi ovánshaa, heđi ovántu?an, "Na?inbí Sedó Jesus i t'ovápho iwe óeyáa?an, heđi wáyge óewáyk'ú?in wí'gínhanginnáhpí."

³ Heđiho Peter-áđi i wí? khãge?di-áđi Jerusalem búu?úđi dapeđi i t'ovápho iwepiye damää dännmúndi háa iwe nak'óe?in háa yoe.

⁴ Wí'gíndibo dán?áähon, hewänbo i wí? khãge?di shánki nasháđi Peter-ví páadé i?áähondi páadébo napówá.

⁵ It'áä? itsíhkéeniđi, heđi i aa Jesus óe?ánnandi? oe íve nange nakw'óndi imú?, hewänbo? ee t'ovápho ee wínats'úhpí.

⁶ Iví tí?úgé Simon Peter napówá, heđi i-á ee t'ovápho ívepiye? nats'ú,

⁷ heđá i wá? i aa iwe nakw'óndi imú?, heđá in aa Jesus nap'ó?ánmuu?indá wá? imú?. Ná?indá na?lhpa?andi oe wéhánäpiye? wí?bo nak'óe, i wé?ge?i aa-áđá wínak'óepí.

⁸ Heđiho? i wí? khãge?di páadé napówá?i wá? t'ovápho ee nats'ú, heđi ná?i aa nakw'óndiho? imú?di Jesus nawáywówápóe?in iwähäy.

⁹ (Yóesi Táđávi tá?nin diwe natú? Jesus nawáywówápuwagít'óe?in, hewänbo Jesus-ví khãge?nin wa?đi ná?i háäwi i?gedi wídika?póya?pi.)

¹⁰ In wíye khãge?nindá inbí?wepiye? dánweeho?.

Jesus-á Mary Magdalene-ví?piye? ipikeeyan

¹¹ Mary-á oe t'ovápho iwe napówáđi yá?wébo naséewin, heđi wa?đi naséeyiđi it'ääđi i t'ovápho ívepiye? itsíhkíđi.

¹² Heđi wíye makówáwin t'òepa'aa'in da'aats'ä'imuu'in Jesus nak'òewän diwe da'ändi ovänmü?, i wí' ivi p'ón ùnk'òewän diwe na'än, heđi i wí'-á ivi äñ ùnk'òewän diwá.

¹³ Indi Mary óetsikáyin, "Háadan unséeyi'?" Ovántu'an, "Gá navi tsondi dínpiyedän, heđi wáygé òek'ù'in wíđinhanginnáhpí."

¹⁴ Kin natú ihayđibá ibéé, heđi Jesus iwe nawindi óemü?, hewänbo ta'gendi Jesus namuu'in wí'ünhanginnáhpí.

¹⁵ Jesus-di Mary óetsikáyin, "Háadan unséeyi'? To-an náatwämáa?" Mary-á na'än Jesus-á i nava áyí'di namuu'in heđiho' óetu'an, "Má'mää, wáygépiye' náaho'dáho', dítu'ámí wáygé náak'ù'in heđänho' omú-í dókéyídí."

¹⁶ Ihayđi Jesus-di óekháyá', "Mary." Mary-á wíyá ibeédi Jesus-ví'di itsaakídi heđi óetu'an, "Rabboni." (Rabboni-á Hebrew tuđdi natu'da' "háhkandi" gin.)

¹⁷ Jesus-di óetu'an, "Navi'di wíwitsaakéeni'pí, wa'di i Tádávi'piye' wó'peepídi. Hewänbo ópün, in to'wên navi tí'úuwin páadé'in waagi'inba dínmuu'in ovâytu'an navi Tádávi'piye' omän, i-á unbí Tádábáho' únmuu, i-á navi Yösi dínmuu heđá unbí Yöesibá únmuu."

¹⁸ Heđiho Mary Magdalene iweđi namääđi in khäge'nin ovâytu'an, "Na'inbí Sedó Jesus dómü?," heđi ovây't'òe'an háa Jesus-di óetu'an waa.

Jesus ivi khäge'ninbi'piye' ipikeeyan

¹⁹ Wa'di Dumingu naná, heđi nakin dihayđi Jesus-ví khäge'nin wí tewhá íve diwé'gek'w'ó. In Hudíyoví p'ó'déđi'in ovâykhuwóda'di t'ähki i phóđi dínphéhti'din. Ihayđi Jesus inbí páadépiye' nakeepóedí ovâytu'an, "Ánshaaginpíđibo' ikwo'ni."

²⁰ Kin natú ihayđi ivi mandá heđá ivi wa'määgé-á háa únmuu'in ovâykeeyan heđänho óetaa-ídi. Ivi khäge'nin báyéki dihihchanpóe Na'inbí Sedó Jesus óemü'di.

²¹ Heđáhá' wíyá ovâyhéé'andi ovâytu'an, "Ánshaaginpíđibo' ikwo'ni. Naadí navi t'òe dín'amídi wáysankháymáa, navi Tádáđi ivi t'òe dón'amídi dísan waagibá."

²² Kin natú ihayđi ivi háđi ovâyshipayđi, heđi ovâytu'an, "I Yä'dáa'i P'owəqaháa unbí pí'ná khó'yé únts'úni.

²³ To'wênbí t'aywó'di dín'owó'yennin ítúdáho', ho dín'owó'yen. Hewänbo wíđin'owó'yenpí gin ítúdáho', wa' wíđin'owó'yenpí."

Jesus-di Thomas óehéé'an

²⁴ Hewänbo wí' in tã'di wíye iweđi in wé'ge'indáđi wína'ánpíwän Jesus dínpówá ihayđi. Ná'i khäge'di-á Thomas gin nakháwá, heđi Kwáati wá' gin óetu'o'.

²⁵ Heđiho' in wé'ge'in khäge'nindi Thomas óetumáa, "Na'indá Na'inbí Sedó Jesus áymü?." Hewänbo Thomas natú, "Naadá i kwák'u ónhähkídi iwe dómü'píđá, heđi namanphohchän deedi navi mankhúđi dótägepíđá, heđá oe wa'määgé únphohchän diwe wá' navi mandí dótägepíđá, há'to dáyhähüy-i nawówáyí'in."

²⁶ Wí yáadi naphade ihayđi ivi khäge'nin tewhá íve wíyá dikw'ó, heđi Thomas-á indáđi náa na'än. T'ähki i phóđi naphéhti'din, hewänbo Jesus inbí páadépiye' nakwínudeedi ovâytu'an, "Ánshaaginpíđibo' ikwo'ni."

²⁷ Heđi Jesus-di Thomas óetu'an, "Náwe uví mankhúđi dítägé-í. Navi man dínmü'dí. Ómanki? navi wa'määgé iwe. Whähüyü' wíyá wí'unmúnípi, hewänbo biwhähüyü-í-á."

²⁸ Thomas-di Jesus óetu'an, "U-än navi tsondi dínmuu, navi Yösi-á."

²⁹ Jesus-di óetu'an, "Ti nábaha' biwhähüyü dímü'di? Hewänbo in díwíwhähüyunde'indá shánkí dihihcháq tobá dímü'pí wänbo?."

Háadı ná'in tã'nin óeta'nannin

³⁰ Jesus-ví khäge'nindi báyéki wíyá pinnán t'òe i'andi' óemü?, hewänbo ná'in tã'nin deedá t'ähki i pinnán t'òe i'an ni'gedi wínatã'muupi.

³¹ Hewänbo ná'i hi'-á natã'muu heđänho úwíwhähüyü-ídi Jesus-áho namuu i to'wí Yösi Tádáđi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídi, heđá wá' úwíwhähüyü-ídi Yösi Tádávi ay-á namuu, heđänho han úwíwhähüyundeđi in wówátsi nahándepi'in imá'in binná've-í.

21

Jesus-á tséđi diyí'in khäge'ninbi'piye' ipikeeyan

¹ Wí hähüyü thaa naphade ihayđi, Jesus ivi khäge'ninbi'piye' wíyá ipikeeyan oe Tiberias p'oe'kwíngé. Kinnän napóe:

² Ná'inho wé'ge diyí': Simon Peter-á, Thomas-á (i-á Kwáati gin óetu'o'), heđá Nathanael-á (i-á Galilee nangewi búu'ú'ay Cana gin dáytu'o iwe'i namuu), heđá Zebedee-ví e'núnda, heđá wáy-á wíye Jesus-ví khäge'nindáđi.

³ Simon Peter-di in wé'ge'in ovâytu'an, "Naa opaap'okumän," heđi óetu'an, "Na'in wá' u-áđi gimän." Heđiho dimääđi wí kophénbay iwe díwírógi, hewänbo khuu' t'ähki wídiséegípóepí.

⁴ Nathay²ä? ihaydi Jesus oe p'oe^{kw}i? k'áygé nawin, hewänbo iví khäge?ninda wídnhanginnáhpí i namuu?in.

⁵ Hedi Jesus-di ováytsikáyin, "K'ema'in, ti háäbo wí'íséegípóepi'an?" Óetu'an "yoe" gin.

⁶ Idi ováytu'an, "Unbí paap'oku'in há?i kophênbay ko'dínápiye? p'oe iwe bínchänú-í, hedi iwe bínhóní wên." Hediho háa natú waa díví'an, hedi báyéki in ton paa dáywahógidi wídnkoedipi in paap'oku'in dáytege-ídi.

⁷ I khäge?di Jesus-di óeséegi?di Peter óetu'an, "I-á Na'inbí Sedó Jesus namuu." Simon Peter iví k'léwé?in to napá'din it'óe'amídi, hedi ná'in óetu'annin nat'oe ihaydi iwáyto^gikídi ipip'ohke?t'áve oe p'o? k'áygépiye ikohsáy-ídi.

⁸ I kophênbay p'o? k'áygédi kayi? diwe wína?ánpí, ma? hádi poewintá (30) kwi?óhpa taa iwehaydída?, hediho? in wé'ge?in khäge?ninda i kophênbay iwe^{di} eepiye dimáa, in paap'oku'in napaapi?dendi dáytáahondi.

⁹ P'o? k'áygé dipówa ihaydi i kophênbay iwe^{di} dipee, hedi wí phaa?uu phaa iwe dipaakho?kw'óni dáymú?, hedi wí pává-á nakháyk'w'ó.

¹⁰ Jesus-di ováytu'an, "Binmá? wên paa há?in bínwhahógi?in diwe^{di}."

¹¹ Simon Peter i kophênbay iwe itógi^{di} in paap'oku'in oe p'o? k'áygé iwhaapiye. Tágingtádáhá? p'ánántá?di poeye (153) paa gáhá?ánnin dito'on, hewänbo tobá báyéki dipaato'on wänbo? in paap'oku'indá wáydi wänbo wínasi?venpí.

¹² Jesus-di ováytu'an, "Biká?ve, bíhé?déndihúuyan." T'áhkídi^{bo} diwóeda? óetsikáyi?nídi "To-an unmuu" gin, i-á Na'inbí Sedó Jesus namuu?in dínhanginnáandi.

¹³ Hedi Jesus i húugi? nasaa iwepiye? namáadi i pává ihógi hedi ováymági, hedá i paa wá? ováymági.

¹⁴ (Náa poewingi? Jesus iví khäge?ninbí?piye? ipikeeyan nawáywówápóe iwe^{di}.)

Jesus-di Peter óhéé?an

¹⁵ Dívihúubowa ihaydi Jesus-di Simon Peter óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti údi naa díseegi ná'in wé'ge?indiví shánki?" Peter-di óetu'an, "Hoi, Na'inbí Sedó, ú-án úhanginná naadi wíseegi?in." Jesus-di óetu'an, "In t'owa naví k'úwá?áy waagi?inbá dínmuu?in ováyhúuyóeni."

¹⁶ Wáygingi? óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti naa díseegi?" Peter-di óetu'an, "Hoi, Na'inbí Sedó, ú-án úhanginná wíseegi?in." Jesus-di óetu'an, "In t'owa naví k'úwá? waagi?inbá dínmuu?in ováy?áyingi?ámi."

¹⁷ Poewingi?we Jesus-di Peter óhéé?andi óetsikáyin, "Simon, John-bí ay, ti naa díseegi?" Peter naháachanpóe náa poewingi? Jesus-di óetsikáyindi, "Ti naa díseegi" gin, hediho? óetu'an, "Na'inbí Sedó, háäwí t'áhkí úhanginná, naadi wíseegi?in úhanginná." Jesus-di óetu'an, "In t'owa naví k'úwá? waagi?inbá dínmuu?in ováyhúuyóeni."

¹⁸ Ta?gendi wítumáa, shánki ts'aabi? unmuu ihaydi wí?bo bipi?awende? hedá biyiyénde? wéngé unda? í'ge t'áhkí. Hewänbo owáy unседópa ihaydá bikhóhtá?ákháymáa hedi wiyá to?wídi wónwhi?ámi hedá wóepahkekháymáa hedá wáy unpunda?pi?wepiye? wóehúuwi."

¹⁹ Kin natúdiho Jesus-di ónthayk'ú? háawin chuwa únpuwagít'óe?in, hewänbo ná'in iví chuwa únmuu?indá t'owa dínhanginnáni Yóesi Táda hay?i namuu?in. Hedá Peter óetu'an, "Naa-ádi óká?ve."

²⁰ Peter ibéedi i khäge?di Jesus-di óeséegi?i dánwóe?ádi óemú?. Háädankánbo? i khuu dívinkidihúuyó? ihaydi ná?i-ánkun namuu i khäge?di Jesus-ví nú? na?ándi óetsikáyin, "Na'inbí Sedó, wé?i-an namuu i wóekuhpegit'óe?i?"

²¹ Hedi náa Peter-di i óemú?di Jesus óetsikáyin, "Heyáa ná?i sen, Na'inbí Sedó?"

²² Jesus-di Peter óetu'an, "Owáy naa owáy?áá píhay i nawówáyéeni?in oda?dáho?, naví áyingi-án dínmuu, uví?-á yoe. Ú-án naa-ádi óká?ve."

²³ Hedi in Jesus-ví khäge?nin ditú? ná?i khäge?di há?to nachúu-í?in. Hewänbo Jesus-á wínatúhpi i khäge?di wínachuwagít'óepi?in, hewänbo nawánpitú-á, "Owáy naa owáy?áá píhay i nawówáyéeni?in oda?dáho?, naví áyingi-án dínmuu, uví?-á yoe."

²⁴ Ná?i Jesus-ví khäge?di-án namuu ná?i háäwí itá?nandi?, hedi íbá natú? ta?gendi napóe?in. Hedi na?in gínhanginná háa i natú?in in ta?gen namuu?in.

²⁵ Jesus wiyá báyéki háäwí i?an ná?in ta?nin diwe nata?muupi?, hedi háäwí t'áhkí i?gedi nata?muudáho?, o?ánde t'áhkí náa oepáa k'aydi há?to nayáanáni?in i ta?di dáytá?namí?igi?.

Háa Jesus-ví T'òekhuwa'in Díví'annin

1-4 K'ema Theophilus, in páadé'in ta'nin wínta'nannin diwe wítu'anpí'an t'áhkí ná'i háäwí Jesus-di in t'owa ovâyhá'andi hedá i'andi-á páadé it'òe'an dihaydi waabo oe makówápiye napee píhay. Nachuudáhá' nawáywówápóe ihaydi, iví t'òekhuwa'in hándídíbo ovâyde'manninbí'piye háyänbo ipikeeyan. Jónántà (40) thaa t'áhkí báyéki háäwí i'an ovâykeeyamídi ta'gendi wíyá nawáywówápóe'in, hedá Jòesi Tádávi khuu i'gedi ovâytumáa. Napeepídíbo, wa'di indádi najídíbo i' Yä'dáa'i P'owəqahəə óekaymägídi ovâytu'an, "Nää Jerusalem-di wí'ípee-ípi. Naadi ho wáytu'an navi makówávi Tádá iví tun imági wí to'wí wováysangl'o'in. Hedího náä úvítíksíha'ami ná'i na'ää píhay.

⁵ John i' p'ó'p'òekandidá ho wováyp'óp'p'oe'an p'òedída', hewänbo náä iwedi báyéki thaa naphadepídíbo i' Yä'dáa'i P'owəqahəə bínkáyji wí p'ó'p'òekan bínké' waagibá."

Jesus makówápiye napee

⁶ In Jesus-ví t'òekhuwa'in i-áqí diwé'geji'indi óetsika'yan, "Nanbí Sedó, ti náä-án ihaydi naná untsondisogedee-í'in hedánho na'in Israel'in in t'owa díma'p'áqídi-íqí in Rome-ínbí'wedi?"

⁷ Jesus-di ovâytu'an, "Wíwovámägípi ná'i háäwí i'gedi únhanginnáani'in. Navi Tádáda'mân únk'óe únhanginnáani'in háädi háa wé'i thaa-á ná'i háäwí napuwagi'o'in.

⁸ Hewänbo ginnân undá únpuwagi'o: I' Yä'dáa'i P'owəqahəə únwáani hedi ihaydá in kay bínkaykháymáa, hedi t'owa t'áhkí naví'gedi bintu'áami náä Jerusalem bú', hedá t'áhkí Judea nange i'ge Samaria nange i'gá, hedá t'ámápiye náä oepáa k'aydi i'ge t'áhká."

⁹ Jesus-di ovâyhí'bowa ihaydi, wa'di óemúndedíbo makówápiye Jòesi Tádáqí óeipiye, hedi okhúwá jáa nats'úndi wíyá wí'óemü'pi.

¹⁰ Hewänbo wa'di kw'áyeipiye napeemáandi óemúnde' ihaydíbo, tsíkhagípi wíje senä' waagi'inbá dänchəə'in, ts'á'ti da'aamuu'in, inbí hänge dakwínuđee.

¹¹ Ná'in wíjeđi ovâytu'an, "Un Galilee'in senä', kw'áyeipiye íbéesaadi wí'íweęenípi. Tobá Jesus makówápiye napee wänbo, i'bo háa náä namää'in bínmü' waagibá nawáy'á'."

Matthias óede'man Judas-ví t'òe ón'amídi

¹² Hedího Jesus-ví t'òekhuwa'in okú kw'áyeđi diwáandi oe Jerusalem bú'piye dímäa. In okú-á "Olive okú" gin dáytu'o', hedi Jerusalem tsowa naná, mađi píngé míyada' iwedi.

¹³ Oe Jerusalem dipówá ihaydi i' tewhá ee dithaa iwe oe wha'k'ay ívepiye dípee. Ginnân díkháwá: Peter-á, John-dá, James-á, Andrew-á, Philip-á, Thomas-á, Bartholomew-á, Matthew-á, wíyá James-á (i-á Alpheus-ví ay únmuu), Simon-dá (i-á páadéđi Zealot t'owa iwe nato'onwän*), hedá Judas-á (i-á wíyá wée James gínbá nakháwá'íwí ay únmuu).

¹⁴ Ná'in senä'dá hedá wén kwíyá'dá hedá Jesus-ví jiyá Mary-á hedá Jesus-ví tí'úuwíndáđi háyänbo díwíwé'ge'o' díwíúusu'amídi.

¹⁵ Wí thaa in Jesus-ví'piye díwíwáyunde'in diwé'gek'w'ó, mađi tągintáđáhá' wétä (120) ihay díji', hedi Peter iwínu ovâyhée'amídi.

¹⁶ Ovâytu'an, "Tí'úuwín páadé'in, hán'oebo' i' Yä'dáa'i P'owəqahəəđi David óetu'an háa Judas Iscariot únpuwagi'o'in, hedi David háa óetu'an waa ita'nan. Hedí ná'in David ita'nanníndá únkhây'á' napúuwí'in. Judas-dân in t'owa ovâykeeyan wáyge Jesus naji'in, indi óepankáyjídí.

¹⁷ Judas-á nanbí'wedi'i'ba namuu, gá óede'mandân na'in ív'i'o'ínbá i'amídi" gin Peter-di ovâytu'an.

¹⁸ (Ná'i Judas-á in Hudíyo p'ó'déđi'indi óewá'áa yä'dáapí háäwí i'amídi hedáhá' i' chá' íhógi'í'qí wí nava ónkumá, hedi iwébá páadépiye nake't'ándi nange nawoe, hedi nasíhpándi iví see t'áhkí únpee.

¹⁹ T'áhkí in t'owa Jerusalem dithaa'in dínhanginpóe ná'in únpo'e'in, hediho inbí tundi i' nava dáytu'o' "Akeldama" gin. Akeldama-á natunda' "nava na'únpu'oecha'đee iwe" gin.)

Hedí gin wá' Peter natú,

²⁰ "In ta'nin Psalms diwe Judas-ví'gedi gin nata'muu:

Iví wháagé ónjoe'amí,

hedí tóebo iwe há'to ithaayé-í.

Hedá ná'in wá' nata'muu:

Wíyá to'wíđi iví t'òe ón'amí.

²¹⁻²² "Hedánkun gínkhây'á' wíyá sen áysóege-í'in t'owa ovâytu'áamídi Nanbí Sedó Jesus nawáywówápóe'in, na'indi áytumáa waagibá. Nakhây'á' ná'i áyde'mamí'i-á namúuni'í'in

* **1:13** In Zealot t'owa-á inbí nange hángo dáysígíđi dida' in Rome-in t'owa ovâykhehpeeyé-í'in, hedi díkháyumu indáđi dívínámamíđi.

wí to'wí na'indáábá namáá'i' t'ähki i' thaa wa'di Jesus na'indááí naji' ihaydibo', John i' p'ó'p'oe'kandi in t'owa ováyp'ó'p'oe'ó' ihaydi waabo Jesus oe makówápiye napee pihay" gin Peter-di ováytu'an.

²³ Hediho' in iwe dikw'ó'nindi wije sená' ovánde'man. I' wêe Joseph Barsabbas gin nakháwá, Justus gin wá' óetu'ó', hedá i' wêe-á Matthias-ân namuu.

²⁴⁻²⁵ Hedi ginnân dívijúusu'an: "Nanbí Sedó Jôesi Táa, u-á úhanginná t'owa t'ähkivi pí'ná khó'jé háa di'ánshaamuu'in. Judas uví t'òekhuwa'i' úmuuwán, hewánbo iví t'òe ijoe'andi in tuhchânu ún'á' in únpoé. Náa na'in dínkeeyamí wé'i-an ná'in wije iwedí áysòege-ídí Judas-ví t'òe ón'amídí."

²⁶ Hedi wije k'u'ây eedi in sená'bí kháwá ovánta'k'ú', hedi wêe k'uu dáykê' Matthias-ví kháwá únk'óe'i'. Hediho Matthias-á wí Jesus-ví t'òekhuwa'i-á napóedí in wé'gen t'òekhuwa'indáábá iwón.

2

I' Yá'dáa'i P'owəqahəə napówá

¹ In Hudíyoví shánki'eedi thaa dínpówá, Pentecost gin dáytu'ó', hedi t'ähki in Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in oe Jerusalem bú' diji'in i' tewhá ee diwé'gekwo.

² Tsikhagipi háäwí dit'oe wí wəə hânho kaygi waagibá makówádí nawândi, hedi i' wəə íve t'ähki naji'.

³ Hedi báyéki pha'ây waagibá nakeet'óe'i dáymú', hán'ây waagibá namuu'i', hedi ná'i nawadedeedi wí'Inbo ováytáge.

⁴ Hedi i' Yá'dáa'i P'owəqahəə pín ta'gedí dáymáadí ováykəə'nan báyéki wíyá pi'wí tundi dínhi'koedí-ídí.

⁵ Oe Jerusalem báyéki Hudíyo t'owa dithaa, báyéki nange eejedí dipówá'in, indá Jôesi Tádá óe'a'ginmä'in dimuu.

⁶ Ná'in t'owa háäwí wí wəə waagi'ba namuu'i' dit'oe ihaydi, báyéki i' tewhá eepiye dimáä. Wídínhanginnáhpí háa napoe'ó'in, gá t'ähki inbí tundi wí'Inbo dipit'oeđán in Jesus-ví t'òekhuwa'in dívíhí'máadí.

⁷ Hediho dit'oeđi hânho ováyháa'an, hedi ditú, "Ná'in t'owa dívíhí'máa'indá, ti t'ähki Galilee nange'indá' wídimuupi'an?

⁸ Hedi háadán handi nanbí nange'i hí' dívíhí'máadí git'oe'ó'

⁹⁻¹¹ Na'indá Parthia-windá gimuu, hedá Media-windá, Elam-windá, Mesopotamia-windá, Judea-windá, Cappadocia-windá, Pontus-windá, Asia-windá, Phrygia-windá, Pamphylia-windá, Egypt-windá, Crete-windá, Arabia-windá, hedá Libya-windá oe Cyrene bú' t'owa, hedá wáy wén na'indá Rome bú'dá gi'áđáapówá. Wáy wén na'in Hudíyo gimuu, hedá wáy wéndá Hudíyo gimuupi wánbo ná'in Hudíyoví khuu áyhon. Hewánbo tobá wáhəəwín gimuu wánbo', ná'in sená' nanbí tundi dívíhí'máadí git'oe'ó', hedi dítumáa i' báyéki he'endi Jôesi Tádá i'an ní'gedí."

¹² T'ähki in t'owa ováyháa'andi wídínhanginnáhpí háa díví'ánshaa'amí'in, hediho wí'ná táye dívítsika'máa, "Hánngú napoe'ó' náwe?"

¹³ Hewánbo wáy wéndi in Jesus-ví t'òekhuwa'in ováywánpip'áamáadí ditú, "Ná'indá báyéki diméenamuu."

Peter-di in t'owa Jôesi Tádávi tun ováyt'óe'ó'

¹⁴ In tá'di wije (12) Jesus-ví t'òekhuwa'in in t'owaví páadépiye dimáä, hedi Peter-di kaygi ováytu'an, "Un t'owa na'in waagin Hudíyobá imuu'in, un kayi' wáhəəđi í'ää'in hedá náa Jerusalem íthaa'indá, ná'i háäwí wáytuhkankhəəháa'in naa oda' únhanginpúuwí'in, hediho áyngidi bitóeyanbe.

¹⁵ Un í'ánde na'in giháapoe'ó', hewánbo wígipoe'opí, hédéndi whənu iwe nats'annāndi.

¹⁶ Ná'i háäwí náa bínmúnde'i-á Jôesi Tádávi tukhe'bi Joel hán'oe natú napuwagi'ó'in. Ginnân ita'nan:

¹⁷ Nanbí Sedó Jôesi Tádá natú,

I' t'á'ge'i thaa púnú' napuwamān dihaydi gin naa dáykəəháa:

Navi Yá'dáa'i P'owəqahəə khəəgipídibo dovəymāāni t'ähki nange'in t'owa.

Ihaydá unbí áy dívíhée'amí navi tukhe'min waagibá,

in e'núnda háäwí dováykeeyandi' dáymúni waagibá dínpuúwí,

hedá in saydòe-á inbí áä iwebo-á dováyhée'amí.

¹⁸ Owáy i' thaa napówá ihaydi

t'ähki in naagi'in dívít'òemáa'in navi P'owəqahəə khəəgipídibo dovəymāāni,

kwiya'dá sená'dá i' dovəymāāni,

hedānho in wá' navi tukhe'min waagibá dívíhée'amí.

¹⁹ Hedi makówá-á hedá náa oepáa k'aydá i'ge t'ähki

wi taa wáykeeyami wovâyhá'ami'i':

Únp'oe háäwi waagi'ba bñpüwäkhâymaa,

hedá phaa-á, hedá eeyäá khunwi-á.

²⁰ I' than nakhunpüüwi,

hedá i' p'oe-á p'i'-á napüüwi únp'oe waagibá.

Ná'i t'ähki napuwagi'o i' shánki hay'i thaa naa dóde'mandi' napowápídibo'.

²¹ Hebo to'wên t'ähki naa díkháyá'dedi díkhäge'daa'annin dovây'aywoeni', gin Jöesi Tádávi hí' únmuu Joel ita'nandi'."

²² Heđi Peter wa'di ihí'máadi natú, "Un t'owa Israel-win, bí'tóeyan háa wáythkankhâymaa'in. Jesus Nazareth-wi t'ámäge'i pinnán t'oe i'an. Jöesi Tádávi Jesus in kay óemági ná'i háäwi i'amídi hedí handídi wováykeeyan ta'gendi óesannin. Unbo únhanginná háa napóe'in, háäwi Jesus i'andi bñpimú'di.

²³ Hân'oebö Jöesi Tádá i'ánshaamági hedá únhanginná háa ikhâymaa'in, hedího Jesus-áho unbí mange wovâyjoe'an, hedí undá in to'wên in tsontun dáy'a'gñpí'ínbí mangá bñkán wên phé'win deedi óet'óhtáägé-ídi, hedánkun undi bñhay.

²⁴ Hewänbo ná'i t'óepháde ipháde'i' nachuu ihaydi Jöesi Tádávi ónjáa'an, hedá óewáywópáa, gá chuwa-á in kay wí'imáapídán i' óet'aanídi.

²⁵ Hân'oebö Jesus-ví'gedi David ita'nandi gin natú:

Nanbí Sedó, naa dínhanginná ü-á hánhay wänbo t'ähki naa-ádi unji'in,

naví páadépiyá naví ko'dínápiyá naa-ádi unji',

hedánho kay'indi dáywínunde' ánsaaginpídíbo'.

²⁶ Hedího naví pí'ná k'hó'jé ohíhchan,

hedí naví híhchan ní'gedi dáyhéé'amí.

Tobá naví tú' dínchuu wänbo',

naa dínhanginná hedá dótsíkha'máa owáywópáa'úüwi'in.

²⁷ Jöesi Tádá, naa uví yá'dáa'i t'oe'i omuudi ü'di há'to naví háä dñjoe'amí in chu'indádi, owáy ochuu ihaydi há'to naví tú' dñsijemáani.

²⁸ Ü'dá naa dñkeeyan in p'oe i'ge dáy'áhtuyehüüwi'in wówátsi donkáyídi,

hedá naa-ádi unjidi ü'di báyéki díhíhchanmáani,

gin David ita'nán Jesus-ví'gedi."

²⁹ Hedí Peter wa'di ihí'máadi natú, "Tí'úuwin páadé'in, náä thay'eedi wáythkankhâymaa nanbí heháäwi thehtáy pahpáa David-ví'gedi háa únpóe'in. I-á nachuu hedá óekhá'k'tú', hedí wa'di gínhanginná wáy nakhá'k'oe iwe, náwáy wáydi tsoa naná.

³⁰ David-á Jöesi Tádávi tukhe'bi namuu, hedí David únhanginná Jöesi Tádá iví tun ta'gendi imági'in iví thehtáy pahpá'ây iwedi wí wée óntsondisogekhâymaa'in, David natsondi'an waagibá.

³¹ Háa napuwagi'o'in David ho imú' waagibá napóe, hedí únhanginná i' to'wí Jöesi Tádávi óesogekhâymaa'i' t'owa ovây'aywoenídi nawáywópáuwagi'o'in, hedího David ná'i to'wí'gedi ihée'andi natú, in chu'indádi wí'óejokankhâymaapi, iví tú' wänbo wí'únsijegi'opi.

³² I to'wí Jöesi Tádávi óewáywópáa'i-á Jesus-án namuu, hedí na'in iví t'óekhuwa'in gimuu'indiho áymú'di gínhanginná nawáywópóe'in.

³³ Jöesi Tádávi Jesus-á makówápiye óepiyedi iví ko'díngédi óesóge. Hedího Tádá iví tun imági i' Yá'dáa'i P'owéaaháa-á Jesus óemáani, hedí háa natú waa i'an. Hedího i' háäwi náä náwe í'oe'o'i' hedá bñmunde'i-á i' Yá'dáa'i P'owéaaháa-án i'o'.

³⁴⁻³⁵ David-á iví'gedi wí'bo wí'ihí'máapi makówápiye napee-i'in, hewänbo Jesus-ví'gedán ihí'máa. Ginnán David natú:

Naví tsondi hay'i' óetu'an Nanbí Sedó Jöesi Tádávi,

'Naví ko'díngédi ósoge,

hedí uví hánmindá dováy't'aani hedá uví mangá wínmá'i'.

³⁶ "Un Israel t'owa t'ähki únkhá'ä' ná'i in ta'gendi únhanginnáani'in: Tobá Jöesi Tádá natú wänbo Jesus-án namuu i' shánki natsonji'i-á hedá i' to'wí t'owa ovây'aywoenídi óesóge'i-á, undá ida'póe wên phé'win deedi óet'óhtágek'úüwi'in" gin Peter-di ováytu'an.

³⁷ In t'owa háa Peter-di ováytu'an waa dit'oe ihaydi pí'ná k'hó'jé ditaachanpóe, hedí indi Peter-á hedá in wé'gen Jesus-ví'óekhuwa'indá ováytsika'yan, "Tí'úuwin páadé'in, hánman náä gínkhây'ä' iví'amí'in?"

³⁸ Peter-di ováytu'an, "Un t'ähki unbí t'aywó'di binjoe'an hedá íp'óp'oe'püüwi bñkeeyamídi Jesus Christ-ví'piye úvíwáyunde'in, hedího unbí t'aywó'di wovây'owóje-ídi, hedá Jöesi Tádávi ná'i wováy'pági'o'i bñkáyí, i-á i' Yá'dáa'i P'owéaaháa namuu,

³⁹ gá Jôesi Tádá ivi tun imăgîdân i' Yă'dăa'i P'owəwəhəhə-á ovâyphkhâymaa'in to'wên t'ăhki ivi'piye ovâytuḥkănkhâymaa'in — undăđi, unbî tî'ŭugé kă'ăă'indăđi, hedă wé'gen t'owa owây kayi' ni'gedi dithaa'indăđi."

⁴⁰ Báyéki wiyá ḥə'bibá Peter-di kay'indi ovâytu'an, hedă háa díví'amí'in ovâytumakhe'andi ovâytu'an: "Úntáy wovây'aywoeni'in hedânho wíwovâytuḥchăănú-ípíđi nă'in híwôhpî'in t'owa năwe dithaa'in ovâytuḥchăănukhâymaa waagibá."

In Jesus-vi'piye dívíwâyü'in háa dithaa waa

⁴¹ Nă'in t'owa Peter-vi'hi' dăysigikê'in ovây'p'ó'p'oe'an, hedî i' thaa mađi poje maapaasôn (3,000) wây-á t'owa in wé'gen ho dívíwâyü'indăđi dívíwôn.

⁴² Hedî ginnân dívikanhon: In Jesus-vi'ôekhuwa'inbî ḥăhkan t'ăhki dăyt'ôeyandedă dăysigihônde', hedă in wé'gen dívíwâyü'indăđi híhchandi dívíwé'ge'o', hedă wé'gá dívíhújodă dívíjûusu'o'.

⁴³ Jôesi Tăđăđi in Jesus-vi'ôekhuwa'in ovâykhăge'nān báyéki t'ămăge'i pinnân t'ôe dăy'amíđi, hedîho in t'owa nă'i ḥăăwî dăymúndedi ovâyhăa'an.

⁴⁴ T'ăhki in Jesus-vi'piye dívíwâyü'in wêe k'aygi'indă' waagi'inbă dimuu, hedă ḥăăwî t'ăhki dînk'ó'di-á dívíwijende'.

⁴⁵ Ḥăăđi inbî tewhá-á nava-á hedă wiyá ḥăăwî dînk'ó'di-á dăyku'ch'ăa ginhay-á, in dîntáy'indăđi i' chă' dăyhógi'i dívíwijende'.

⁴⁶ Thamu waa i' méesate hay'i' iwe dívíwé'ge'o', hedî wí thaa wí to'wíwí'we dívíhújuo', wiyá thaa-á wiyá to'wíwí'wá. Híhchandă ḥăăgípíđibo-á wé'ge dívíhújuo'.

⁴⁷ Ihayđă' ditú' Jôesi Tăđă-á hânho híwô'di namuu, hedî t'ăhki in wé'gen t'owa inbî'piye híwô dichăă.

Thamu waa Nanbî Sedó Jôesi Tăđăđi wây-á shánki báyéki t'owa ovây'aywonde', hedânho shánki dit'owasôemân.

3

Wí sen ũntsi'kodipi' ônehkhăa'an

¹ Wí thaa Peter-ăđi John-dăđi i' Hudíyovi méesate hay'i eepiye damăă. Thamuwaa thî'êedi poje iwe in t'owa dívíjûusu'o', hedî ihayđibă dapówá.

² In méesate phóđi, "Sa'wô'nin Phóđi" gin dăytu'o' iwe wí sen na'ân. Nă'i sendă ivi wówătsi thaa t'ăhki na'aypyă ihayđi waabo wũntsi'kodipi, hedî ivi k'ema'indi in méesate phóđi eepiye thamuwaa ôemăyă', in t'owa ditsudemănnin ovây'chă'daa'amíđi.

³ Peter-á John-dă i' méesate eepiye datsudemăndi i' sendi ovănmú', hedî ovănchă'daa'an.

⁴ Indi ta'gebo ôemúndedi Peter-di ôetu'an, "Hín na'in dímú'di."

⁵ I' sen inbî'piye ibéedi ítsíkha'an ḥăăwî ôemăăníđi.

⁶ Hebo Peter-di ôetu'an, "Chă' wănbo wíđómăapi, hewănbo ḥăăwî dómăa'i'á wípăgi'o. Jesus Christ Nazareth-wíđi dînk'ú' wítu'ăamíđi, ówínúđi ójýé."

⁷ Hedî Peter-di i' senbî ko'đingéđi'in man ônyă'di ôekwînuḥkhăge'nān. Wesebo ivi ândă ânăpêndă ũnkaypóe.

⁸⁻⁹ Kw'ăyepiye ichănuđi iwínú, hedî wesebo natsi'dee, hedî in wije-ăđi i' méesate eepiye dits'ú. Ee íve oepiyă năăpiyă naji' hedă ichănumăa, hedî natú' Jôesi Tăđă-á hânho hay'i namuu'in. In t'owa t'ăhki ee diji'indi i' ôemú', hedă háa natú'indă dit'oe.

¹⁰ Hedî ôemú'di ôetaa to' namuu'in — nă'i-ânkun in sa'wô'nin méesate phóđi iwe ichă'da'sógende'i namuu. Hedîho năă nawówăđi hânho báyéki ovâyhăa'an.

Hăa Peter-di in t'owa i' méesate hay'i' ee ovâytu'an waa

¹¹ I' sen Peter-ăđi John-dăđi inbî'di natsăachă owây i' méesate pohtăa iwe diwin diwe. (Nă'i pohtăa-á "Solomon-bi pohtăa" gin dăytu'o'.) In t'owa t'ăhki hânho ovâyhăa'andi in poje senă'bi'piye dívíwănhô'.

¹² Háa díví'o'in Peter imú' ihayđi ovâytu'an, "Un t'owa Israel-win, háădan wovâyhăa'an nă'i sen nawówăđi, hedî háădan na'in dîdamúnde"? Ti í'ânde' nă'i sen ônehkhăa'annin na'innân kay ânămăđibo', hedîháa Jôesi Tăđă ânwănpî'a'gindibo'? Handă wínapóepi.

¹³ Abraham-dă, Isaac-á, hedă Jacob-á, nanbî heḥăăwin thehtáy pahpă'in ginmuu'indi Jôesi Tăđă ôe'a'ginmăgi, hedî i-ânkun ivi ay Jesus shánki kw'ăye isóge. Nă'i Jesus-bă undi in tsonninbî mange bînkân, hedî Pilate-di ôemăhpăđikhăymăawân, hebo undă wí'lhjepi.

¹⁴ Jesus-á yă'dăa'idă' namuu hedă ivi wówătsi ta'ge ihon, hewănbo undi bînjoegi'andi Pilate bîndăa'an wí to'wí t'owa t'akḥănu'i namuu'i' ôema'p'ăăđi-íđi, hedă Jesus i' nawówătsipăji'i namuu'i-á bînhay.

¹⁵ Hewănbo Jôesi Tăđăđi i' ôewăywówăpaa, hedî na'indibo' i' wiyá nawówăđi äppimú'.

¹⁶ Na'in Jesus-vi'piye ânwâyunde', hedî i'dănkun nă'i sen năwe bînmúnde'i hedă bîntaa'i' ôekaymăgi. Jesus-di in wâyü dîmăgíđi nă'i sen unbî páăđepiye nahekhăapóe.

17 “Hediho nää gin wäytuhkankhâymaa, ti’üwin páadé’in: Naa dínhanginná undá hedá unbi tsonnindá úv’annin háa Jesus bín’an waa wi’únhanginnáhpíqí ta’gendi to’wí namuu’in.

18 Hân’oebó Jôesi Tádá iví tukhe’min itu’an ná’i háäwí háa napuwagi’o’in, hediho indá dâyta’nan i’ to’wí i’dí óesogekhâymaa’i t’owa ovây’aywoenídí it’óephadekhâymaa’in. Háa Jôesi Tádá natú waa napóe.

19 Hediho nää unbi t’aywó’di binjoe’andi Jôesi Tádávi’piye bípimää, ihaydá i’dí unbi t’aywó’di únmuu’i wovâyjáa’amí, hedânho shánki híwó’di hihchandi wówátsi thaa Nanbí Sedódí wovây máäni,

20 hedá wá’ Jesus unbi’piye wovâywásaaní, i-ân i’ namuu Jôesi Tádádí óede’mandí t’owavi aywondi’ óesóege-ídi.

21 Hewänbo Jesus-á oe makówá wâhää nachangi’o owáy Jôesi Tádá háäwí t’ähki ts’aabi’ iwâypa’ídi nakhâymuupihay. Hân’oebó Jôesi Tádádí iví yä’dáa’in tukhe’minbí sóphogedi ditú’an gin ikhâymaa’in.

22 Hediho Moses-di nanbí hehääwin thehtáy pahpá’in ginnân ovâytu’an: Nanbí Sedó Jôesi Tádádí wí tukhe’bi’ unbi t’owa iwedí’i’bo namuu’i wovâysangi’o, naa dísan waagibá,

Undá t’ähki i’dí wovâytuuhkankhâymaa’i bín’a’ginnamí,

23 hedí wí to’wí iví hí’ ónt’óeyanpídi, i-áho iví t’owa iwedí óeweejé-í hedá óeháyjí.

24 “Samuel wá’, hedá t’ähki in wé’gen Jôesi Tádávi tukhe’min Samuel-ví wówátsi thaa iwedí páadépiye diwówáji’indá, indi dí’óe’an háa náä ná’i thaa eje napuwagi’o’in.

25 Hewänbo háa in Jôesi Tádávi tukhe’min ditú waa ungi’-ânkun ditú, hedá háa Jôesi Tádá unbi páadé kâ’ää’indádí iwéhpêe’an waa, undádí wá’ inbá iwéhpêe’an. Ginnân Abraham óetu’an:

Wí uví áy iwedí’i namuu’i’dí

t’owa t’ähki náä oepáa k’aydi dikw’ó’nin ovâyhíwó’namí.

26 Hediho Jôesi Tádádí Jesus-á óede’man iví t’óe’i namúunídi, hedí unbi’piye páadé óesan wovâyhíwó’namídí unbi t’aywó’di únmuu iwedí wovâyjáa’amídi.”

4

Peter-á John-dá ovântunjo’diwekán

1 Wa’di Peter-ádi John-dádí in t’owa dänhí’máa ihaydi, wên Hudíyo owha’-á Sadducee t’owa-á hedá i’ méesate áy’ídi sundaço p’ó’dédi’-ádi in dawin diwepiye dimää.

2 Háa in wijedi in t’owa ovâyhá’o’in wí’ovâyhi’anpi, gá Jesus nawáywówápóe i’gedí ovâytumáadân, hedí ná’i natunda wé’gen t’owa ho dichuu’in wá’ diwáywówápuwagi’o. *

3 Hediho ovânpansoge, hedí kindi nanándiho wíyá tháwân puwahaydi pan tewhá eebo’ ovânjoe’an.

4 Hewänbo báyekí t’owa inbí hí’ dit’oe’in Jesus-ví’piye dívíwäyü, hedí náä t’ähki in t’owa dívíwäyü’in diwedíbo hádeé ma’ p’ánú maapaasón (5,000) ihay diji’ in sená’dá’.

5 Wíyá tháwân in Hudíyo p’ó’dédi’indá in tsonnindá hedá in Hudíyovi khuu dâyhá’o’indá t’ähki díbo ee Jerusalem dívíwé’ge’an.

6 Annas i’ owha’ p’ó’dédi’ namuu’i’ iwebá na’ân, hedá Caiaphas-á, hedá wíyá sen John ginbá nakháwá’i-á, Alexander-á, hedá wây-á Annas-ví maatu t’owa’indá dikw’ó.

7 Peter-á John-dá ovânts’úde in t’owavi páadépiye ovânwéénú-ídi, hedí ovântsika’yan, “To’dan in kay wovân mági ná’i sen hehkháa dän máänídi? To’dan wovân k’ú’ han dän’amídi?”

8 Hedí Peter pín ta’gedí i’ Yä’dáa’i P’oewáqhâä imáadi ovâytu’an, “Un Hudíyo p’ó’dédi’indádí tsonnindádí,

9 náä thaa undi dítsika’ máa wên háawin híwó’nin háa wí sen nahaywân únpoé i’gedí, hedá hádídi únhehkháapóe’indá.

10 Hedânho un t’owa t’ähki hedá t’ähki in wé’gen Israel’indá únkhây’á’ ná’in únhanginpúuwí’in: Jesus Christ oe Nazareth-wídi na’in dínk’ú’ ná’i sen unbi páadépiye nawindi’ ánhehkháa’amídi. Hedí Jesus-bá phé’win deedi bint’óhtágek’ú’, hewänbo Jôesi Tádádí óewáywówápaa.

11 Jesus-ví’gedí ginnân nata’muu:

I-ânkun wí k’uu waagi’bá namuu

hedí undá tewhátehpaa’in waaginbá-á ímuu.

Hedí tobá bínjoe’gi’an wänbo’

* 4:2 In Sadducee t’owa dívíwäyü in chu’indá há’to’ diwáywówápúuwí’in.

i-á i' k'uu shánki natáy'i waagibá napóe tehpaa bé'dí.

12 I'dá'mân únkodi t'owa ováy'aywoenídí. Nää oepáa k'aydi t'ähki wíyá to'wí wänbo wí'ónk'ú'pí dín'aywoenídí, ná'i Jesus gin nakháwá'íqá'mân" gin Peter-di ováytu'an.

13 In Hudíyovi p'ó'dédí'in ováyháa'an Peter-ádi John-dádi wóeda'ginpídíbo dänhéé'andi dit'oeđi, dínhanginnádi ná'in wíjedá t'owa he'ennin háa ta'dihá'in wídamuupí'in. Heđi ihaydi dín'ánpówa Jesus-ádi dänjívende'in damuu'in.

14 Heđi i' sen ónehkháa'andi' iwebá nawindi dáymu'ú'diho wíyá háa wänbo wíđínk'óepí ovántu'áamíđi.

15 Heđiho ovántu'an in tunjowa' diwé'gek'w'ó' diweđi já'wépiye dapee-í'in wí'bo dívíhéé'ámíđi.

16 Heđi wí'ná táye dívítsika'yan, "Hännan ná'in sená' áy'ámí? Báyéki in t'owa náä Jerusalem'in dínhanginná ná'in pinnán t'óe hay'in dän'annin, heđiho na'indá wíđínkodípí gitúunídí wíđän'anpí'in.

17 Nää ná'in wíje sená' áytu'áamí Jesus-ví'gedi wíyá dänhéé'andáho áytuhchänukháymáa, heđänho wáy-á shánki t'owa ná'i háäwi i'gedi wíđit'oe-ípídí."

18 Heđiho wíyá ovántusudejónđi ovántu'an wíyá wänbo Jesus-ví'gedi wíđänhéé'ámípi heđá wíđänhá'ámípi.

19 Hewänbo Peter-ádi John-dádi ováytu'an, "Wé'innan án'amí? Ti undi dítu'an waa háa Jóesi Tádáđi dítu'an waa na'in án'a'ginnamí? Undá únkhây'á' úv'ánshaa'ámí'in wé'innan Jóesi Tádá natúuní'in shánki híwó'nin namuu'in.

20 Hebo na'indá wíđánkodípí hánda'dibo gachanídí. Gánkhây'á' t'owa ántu'áamí'in háa ánmú'indá gat'oe'indá."

21-22 Heđáhá' in Hudíyo p'ó'dédí'indi shánki kay'indi ovántu'an ovántuhchänukháymáa'in, hewänbo ovänma'p'áđi. Wên t'aywó'nin wänbo ovántuhchäänu-í'in wí'ovänshaa'api, heđi ovántuhchänuđáho in t'owa há'to ováyhi'ámí. In t'owađi Jóesi Tádá kw'áayébo' óemáa, iví pinnándí ná'i sen únhekháapóeđi. I' sendá jónántá (40) paayo'iví shánki' namuu.

In Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in dívíjúusu'o' shánki kay'in dimúunídí

23 Ovänma'p'áđi ihaydi wesebo Peter-á John-dá inbí k'ema'inbí'piye damáa, heđi ováytu'an háa in Hudíyo owhá' p'ó'dédí'in heđá in tsonnin dítu'in t'ähki.

24 Inbí k'ema'in ná'in dit'oe ihaydi Jóesi Tádá'piye t'ähkiđíbo ginnán dívíjúusu'an: "Nanbí Sedó Jóesi Táa, ụ-án háäwi t'ähki náakhjé. Makówa-á, náä oepáa k'aydi i'gá, máap'oe-á, heđá háä t'ähki iwe nasaa'i-á nakw'ó'di-á dji'i-á náakhjé.

25-26 Hán'oebo' i' Yá'dáa'i P'oe'wá'hađi na'in díhéé'an nanbí heháäwi thehtáy pahpáa David-ví sóphogedi. I-á uvi t'óe'i úmuu, heđi ginnán ita'nan: Háadan in Hudíyo dimuupí'in dívít'ayjaa'o'?"

Háadan in Hudíyo dimuu'in háäwi nachá'muupí i'gedi díví'ánshaa'ámí?

In tsonnin t'ähki nangewin dívít'aywínú,

heđi dívíwé'ge'an dívíhánsa'íđi Nanbí Sedó Jóesi Tádá'piye

heđá i' to'wí'piyá i'đi óesóge'í' t'owa ováy'aywoenídí.

27 Heđiho ta'gendi han napóe. Ná'i bú' iwe Herod-á Pontius Pilate-á in Hudíyo dimuupí'indá heđá in Hudíyo-ádi t'ähki dívíwé'ge'an uvi yá'dáa'i t'óe'i Jesus óehánmamíđi, i-á ụ'dí náasóge t'owa ováy'aywoenídí.

28 Ụ-á báyéki hangintandá kay-á mánmáađi untú ná'i t'ähki únkhây'á' napúuwi'in, heđi t'ähki háa untú waa napóe.

29 Nanbí Sedó Jóesi Táa, náä-á inbí hí' háa dítu'nin ót'óeyanbe. Dítu' indi jänáki na'in díkháymáa'in, hewänbo na'in uvi t'óe'in gimuuđi ụ'dá kay dímmáani uvi hí' khunwóeda'ginpídíbo wínhéé'ámíđi.

30 Wída'máa t'owa ováykeeyamí'in in kay úk'óe'in ováyhehkháa'ámíđi, heđá ováykeeyamí uvi yá'dáa'i t'óe'i Jesus-vi kaydi t'ámáge'i pinnán t'óe-á nakodi'in."

31 Dívíjúusubowa ihaydi ee diwé'gek'w'ó' diwe t'ähki na'á'yápóe, pín ta'gedi i' Yá'dáa'i P'oe'wá'hađi dáymáa, heđi khunwóeda'ginpídíbo Jóesi Tádá'v tun t'owa ováy't'óe'o'.

In Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in inbí háäwi wí'ná táye dívíyámúnde'

32 T'ähki in Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in hánda' di'ánshaa'apóe, heđá wéeda' dimuu waa dicháa inbí p'ná khó'jé. To'wí wänbo winatúhpí, "Ná'i naa dómáa'í' naví'dá' dínmuu," hewänbo t'ähkiđíbo inbí háäwi t'ähki dívíyámúnde'.

33 Jóesi Tádáđi in Jesus-ví t'óekhuwa'in báyéki ováykaymági in t'owa ováytu'áamíđi Nanbí Sedó Jesus nawáywówapóe i'gedi, heđá Jóesi Tádá-á t'ähki indáđá hánho híwó'di-á namuu.

34-35 Heđiho tóebo háäwi wänbo wí'úntáypí. To'wí wänbo wí nava háa wí tewhá únmuu'í' ikú'p'égída, i' chá' ihógi'i-á in Jesus-ví t'óekhuwa'inbí'piye ihúja' ováy'áamíđi, heđá indá in shánki dín'táy'inbí'piye ováywijende'.

³⁶⁻³⁷ Wí sen Joseph gin nakháwáʼi ginbá iʼan. Wí nava ivíʼ ûnmuuʼiʼ ikuʼpʼégi, hedi iʼ cháʼ in Jesus-ví tʼòekhuwaʼinbíʼpiye ihoʼdi ovâyʼan. Náʼi sendá wí Levi-ví áy iwedíʼiʼbá namuu, oe Cyprus naʼaypuyáʼi, hedi in tʼòekhuwaʼindi óekháyáʼ “Barnabas” gin. (Náʼin kháwá-á Hudíyoví tundi natundaʼ “Wí toʼwi tʼowa ovâykhágeʼdoʼiʼ kwee waa sen waa diʼáanídí” gin.)

5

Ananias-ádi Sapphira-ádi háa dānpóeʼin

¹ Wí sen Ananias gin nakháwáʼi-á iví kwee Sapphira-ádi inbí nava dānkuʼpʼégi, ² hedi iʼ cháʼ dānhógi iwedí wí háyú Ananias ikaakwʼódi ingíʼ, hedi iʼ naphadeʼi cháʼ in Jesus-ví tʼòekhuwaʼinbíʼpiye ihoʼdi ovâyʼaanídí. Iví kwee ûnhanginná háa iʼannin tʼáhkí.

³ Peter-di óetuʼan, “Ananias, Satan iʼ Perisendi uví píʼná khóʼjépiye náatsudemágpíʼan. Iʼdá wóetuʼan iʼ Yáʼdáaʼi Pʼoewāahāaviʼpiye bihójoʼamiʼin, heđiho tʼáhkí iʼ cháʼ iʼ nava dānkuʼpʼégi iwedíʼiʼ wināmaapí.

⁴ Iʼ nava mānkuʼpʼégi pídíboʼ, ti uvíʼ wíʼúmuupíʼan? Hedá mānkuʼpʼégi ihaydá, ti háa undaʼ waagi iʼ cháʼdi bíʼamiʼin wíʼúkodipíʼan? Hebo náʼin yáʼdāapíʼin ánsaadí wóekéʼdi Jōesi Tádáviʼpiye bihójoʼan, tʼowaviʼpiyedáʼbá joe.”

⁵ Ananias náʼin híʼ natʼoe ihaydi nachuhkanu, hedi in tʼowa háa napóeʼin dínhanginpóe ihaydi báyéki dikhunwóedaʼpóe.

⁶ In eʼnūn iwe dijiʼin iʼ peni wén aa iwe dāyʼánkʼúʼ, hedi iwedí óepiyedi óekháʼkʼúʼ.

⁷ Madi poje óda naphade ihaydi Ananias-ví kwee ûnpówá, hewānbo waʼdi wíʼûnhanginnáhpí háa iví sen ûnpóeʼin.

⁸ Peter-di óetuʼan, “Dítuʼan, ti náhaydáʼmān iʼ cháʼ wovānwáʼaa iʼ nava dānkuʼpʼégi ihaydi?” I-á natú, “Hedi haq, háhaydáʼmānkun.”

⁹ Peter-di óetsikaʼyan, “Hāadan wíʼgindíbo dānwéhpēeʼan Nanbí Sedóvi Pʼoewāahāa dāntayíʼnídí dānshaa-ídí tigúba wovāntuhcháñú-í ivíʼpiye dānhójoʼandi? Ótʼóeyan, háq phódi jáʼwé in uví sen óetsʼankháʼkʼúʼin dínʼahsaatúʼ, hedi indibá chuʼi wóepiyegiʼo.”

¹⁰ Wesebo iʼ kwee Peter-ví ân núʼ nachuhkanu. In eʼnūn ditsʼúndi óechuhshaaqá iwedí óepiyé, hedi iví senbí núʼbá óekháʼkʼúʼ.

¹¹ Tʼáhkí in méesateʼin tʼowa hedá tʼáhká in wéʼgen tʼowa náʼin háa napóeʼin dínhanginpóedi khunwóedaʼdi ovâyhógi.

Jesus-ví tʼòekhuwaʼin dívípinánʼtʼóeʼoʼ

¹² In Jesus-ví tʼòekhuwaʼin báyéki tʼámágeʼi pinnán tʼóe dāyʼoʼ in tʼowa dāymúunídí. Tʼáhkí in Jesus-víʼpiye dívíwáyundeʼin dívíwéʼgeʼoʼ iʼ méesate hayʼiwi pohtāa iwe, “Solomon-bí pohtāa” gin dāyʼtuʼoʼiʼ.

¹³ In wéʼgen tʼowa híwó dívíhéeʼan in Jesus-víʼin dimuuʼinbíʼgedí, tobá indádí dívíwéʼgeʼamídí dikhunwóedaʼ wānboʼ.

¹⁴ Hewānbo shánki wānbo tʼowa Nanbí Sedó Jesus-víʼpiye dívíwáyú, senáʼdádí kwiyáʼdádí, hedi in wéʼgen ho dívíwáyúʼindádí dívíwón.

¹⁵ Háa napoeʼoʼin in tʼowa dāymúʼdi báyéki in dihayʼin oe pʼóegépiye ovâyhoʼ, hedi inbí whohpáʼ eeje ahkhây eejá ovâykwʼódi, heđánho madān Peter naphademāndi iví ókhundi wānbo ovâyánání, hedi handídi wáy wén ovâyhekháaʼamí.

¹⁶ Hedá in tʼowadá i búʼáy oe Jerusalem tsowa iwéngé nakwʼóʼ deejedá in dihayʼin ovâymayáʼ, hedá in toʼwén in yáʼdāapíʼin pʼoewāahāadi ovâyʼtʼóephadekandoʼin wáʼ ovâymayáʼ, hedi tʼáhkí ovâyhekháaʼan.

Jesus-ví tʼòekhuwaʼin ovâyʼtʼóephadekandoʼ

¹⁷ Heđihoʼ iʼ Hudíyo owhaʼ pʼóʼdédíʼ hedá in i-ádi dijiʼindá, Sadducee tʼowa dimuuʼin, hānho dithúupóe.

¹⁸ Heđiho in Jesus-ví tʼòekhuwaʼinbíʼpiye dikhenmāadi in yáʼdāapí tsiyekannin dipankwʼóʼ diwebá ovâypankwʼódi.

¹⁹ Hewānbo iʼ khun Nanbí Sedó Jōesi Tádádí wí makówáwi tʼóepaʼaaʼiʼ óesan iʼ pan tewhá phódi ihuu-ídí, hedi iʼ makówáwi tʼóepaʼaaʼiʼdi ovâypiyedi ovâyʼtuʼan,

²⁰ “Jaho bípún oe méesate hayʼi eepiye, hedi owe úvíwéñú-í, hedi in tʼowa náʼin wówátsi tsʼaamin níʼgedí bintʼóeʼamí.” Heđiho háa ovâyʼtuʼan waa dívíʼan.

²¹ Nathayʼáʼ ihaydi iʼ méesate hayʼi eepiye ditsʼú, hedi in tʼowa ovâyhāhkanhon. Waʼ han dívíʼodíboʼiʼ owhaʼ pʼóʼdédíʼ hedá in i-ádi dijiʼindá inbíʼwe dívíwéʼgeʼandi in seʼdaa in Israel tunjowaʼ dimuuʼin ovâyʼtuhkánan, hedi wén sudaqo oe pan tewhá eepiye dáysan in Jesus-ví tʼòekhuwaʼin ovâyʼmáʼídi.

²² Hewānbo iʼ pan tewhá iwe dipówá ihaydi wíʼovâyshaapí, heđiho dívíwáybundi inbí tsonnin ovâyʼtʼóeʼan iʼgedí.

23 Ovâyṭuʔan, “Naʔin âymûʔ iʔ pan tewhá phódi téeḡitʔaa natiʔdinnin, hedá in pan áyʔnin ee phódi núʔ-á diwinnindá. Hebo in phódi áyhuudi gitsʔúʔ dihaydi wená wí wänbo in senáʔ wíʔâyshaapí.”

24 Iʔ méesate áyʔdi pʔóʔdédiʔ hedá in owhaʔ pʔóʔdédiʔindá náʔin ditʔoe ihaydi wíđinhanginnáhpí háa díviʔamíʔin. Wíʔná táye díviwänpitsikaʔmáa, “Hännangú dínpoéʔ Hännan wíyá napuwagiʔoʔ”

25 Thaydi wí toʔwí natsʔundi ovâyṭuʔan, “Bítʔóeyan, in senáʔ bínpankwʔódiʔin oe méesate hayʔiʔ ive diwindi in tʔowa ovâyháʔoʔ.”

26 Hedího iʔ méesatewin sundaḡovi pʔóʔdédiʔ iví khäḡeʔnin wógeḡ iʔ méesate hayʔiʔ iwepiye dimää, hedí in Jesus-ví tʔoekhuwaʔin ovâywaymaa, hewänbo wíʔovâywaʔanpí, gá han díviʔandá dikhunwóedaʔdän in tʔowadi ovâykʔuhsäyüʔ-iʔin.

27 Hedí in tunjowaʔ diwéʔgekʔwʔoʔ diwepiye náʔin Jesus-ví tʔoekhuwaʔin ovâytsʔúdeḡi in tunjowaʔví páadépiye ovâywinú, hedí iʔ owhaʔ pʔóʔdédiʔdi ovâyʔeʔpʔíde gin:

28 “Naʔindi kayʔindi ho wâyṭuʔan in tʔowa wívinháʔâamípi náʔi Jesus gin nakháwäʔivíʔgedi, hebo náä-á undá náä Jerusalem iʔge tʔähki in tʔowa shánki wänbo bínháʔoʔ, hedá wáʔ Jesus-ví chuwa ünmuuḡi naʔin dínchäânúʔ-iʔin ídaʔ.”

29 Peter-ádi in wéʔgen Jesus-ví tʔoekhuwaʔindádi óetuʔan, “Shánki gínkhâyʔäʔ Jöesi Tádá háa dítuʔan waa áyʔaʔginnáamíʔin tʔowavi tun áyʔaʔginnamíviʔwedi.

30 Undi Jesus phéʔwin deedi bínʔóhtäḡeḡi bínhay, hewänbo Jöesi Tádá, iʔ toʔwí nanbí páadé kâʔääʔindi óeʔaʔginnmäʔiʔdibá óewâywówápa.

31 Jesus-ân Jöesi Tádá iví koʔdínḡeḡi óesóge, tsondi-á aywondi-á namúunídí, náʔin Israel tʔowa ovâykhäḡeʔnamídi inbí tʔaywóʔdi dâyjoéʔamídi hedänho ovâyʔowóje-ídi.

32 Naʔin gínhanginná náʔi tʔähki napóeʔin, hedänho iʔgedi wâyṭumáa, hedá iʔ Yäʔdâaʔi Pʔoewäqähäʔdá hanbá wovâyṭumáa, náʔi Pʔoewäqähäʔ-á Jöesi Tádádi in toʔwên óeʔaʔginnmäʔin ovâymäḡi.”

33 In Hudíyo pʔóʔdédiʔin náʔi híʔ ditʔoe ihaydi hânho ditʔayyaapóe, hedí in Jesus-ví tʔoekhuwaʔin ovâyʔahäânúʔ-iʔin didaʔ.

34 Hewänbo wí Pharisee sen Gamaliel gin nakháwäʔiʔ iwínú in tunjowaʔ ovâyhééʔamídi. I-á Hudíyovi khuu háhkandi namuu, hedí tʔähki in tʔowadi óeʔaʔgin. Iʔdá wên senáʔ ovâyṭuʔan in Jesus-ví tʔoekhuwaʔin oe jáʔwépiye ovâypeeyé-íʔin, iwe wí háy tähki dívítíkskaʔamídi.

35 Hedí Gamaliel-di in tunjowaʔ ovâyṭuʔan, “Naví tʔowa Israel-win, híwó bíʔánshaaʔan waʔdi náʔin senáʔ háawên bínʔanpídiʔboʔ.”

36 Ti wíʔúnʔánshaapíʔan wí sen Theudas gin nakháwäʔiʔ wí háyüʔ paayo phade nängé najiʔ, hedí náʔi Theudas-á natú, ‘Naa-ân hayʔi omuu,’ hedí maḡi jónän täḡintä (400) senáʔ i-ádi díviwón. Hewänbo wên sundaḡodi óehay, hedáháʔ in óeyumáaʔin tʔämäpiye diwijedeḡe, hedí háäwiʔ tʔähki dâyʔandiʔ háaḡiʔ wänbo wíđincháʔpóepi.

37 Hedáháʔ wíyá háyüʔ paayo naphade ihaydi, tʔowa ovâykháwähóndeʔi paayo nanáʔ dihaydi, Judas iʔ Galilee-wi sen náʔää, hedí báyéki tʔowa ovâyhééʔandi i-ádi díviwón. Hedí háa Theudas ünpoé waabá Judas wáʔ ünpoé. I-á óehaydá tʔähki in óeyumáaʔin diwijedeḡe.

38 “Hedänho náä wâyṭumáa, háa náʔin senáʔ bínʔoʔin úviwóyíʔní. Ánpí binʔan. Háa dikandaʔin hedá inbí tʔóe-á inbí ánshaaḡáʔ dínpimuḡáhoʔ, háa Theudas-á Judas-á dänpoé waagibá dínpuwi, hedího háʔto háa díviʔo waa dínkáypúuwí.

39 Hewänbo Jöesi Tádádänho inbí tʔóe iwe ovâykhäḡeʔmáaḡáhoʔ, náʔin senáʔdá háʔto bínʔaani, hedá wáʔ maḡi Jöesi Tádáviʔpiyeḡáʔ úviwänpíhänsaʔíʔ”

40 Hedího in Hudíyo pʔóʔdédiʔindi Gamaliel-ví tumakhe óntʔóeyan. In Jesus-ví tʔoekhuwaʔin ovâywayṭudejón, hedí ditsonpoé in sundaḡodi púwhíʔdi ovâywhäâníʔin, hedí Jesus-víʔgedi wíyá wíđivíhééʔamípi gin ovâyṭuʔandiho ovâymaʔpʔáḡi.

41 Hedího tunjówhäḡeḡi dipee. Hânho dihíhchanpóe, gá Jöesi Tádá indádi báyéki nahíhchandi iʔdi ovâymäḡidän náʔin wóedaʔ iwéhay ovâykáaniḡi Jesus namuuḡi.

42 Hedí thamuwaagi iʔ méesate hayʔi ee hedá tewhá iʔge tʔähká díviyéndedá tʔowa Jesus-víʔgedi ovâyʔóekanhon, hedí ovâyháʔoʔ Jesus-ân namuu iʔ toʔwí Jöesi Tádádi óesógeʔiʔ tʔowa ovâyʔaywoeniḡi.

6

In tséḡi dijiʔin méesateʔin khäḡeʔnin ovâydeʔman

1 Ihayhäábá shánki wänbo tʔowa Jesus-víʔpiye díviwâyundeʔ, hedí in Israel nangedi jáʔwedí diʔääʔin Hudíyo in kodi Israel-inbíʔpiyeʔ ditʔayyaapóe. Dítuʔ in kwiyäʔ inbí senáʔ dínʔahännin thamuwaagi ovâykoegiʔhääwímäʔ dihaydi náʔin jáʔwedí diʔääʔin kwiyäʔ shánki híʔindáʔ ovâykoegiʔmäʔ in kodi Hudíyo kwiyäʔviʔwedi.

² Hedīho in tāʔdī wije Jesus-ví t'òekhuwaʔindi in wéʔgen Jesus-víʔpiye dívíwáyundeʔin t'ǎhki ováyweʔgeʔandi ováytuʔan, “Naʔindá gínwóʔná Jòesi Tádávi híʔ áyt'òeʔodi, hedīho híwó wínamúunípi nanbí t'òe áyjoeʔamídí áywǎnpikoegiʔphaadé-ídí.

³ Hedānho t'úuwin páadéʔin, tsédí wén senáʔ unbíʔwedi bindeʔman áykw'òenídí náʔi koegiʔ ováymaānídí. Náʔin senáʔ gíʔmin dimúuníʔin dínkhâyʔǎ: T'owa ditúʔ híwóʔnin senáʔ dimuuʔin, hedá iʔ Yǎʔdāaʔi P'oweqahhâ pín taʔgedi dāymāaʔindá híwóʔdi hangintan dāymāaʔindá dimúuní.

⁴ Hedí naʔin Jesus-ví t'òekhuwaʔin gimuuʔindáho ivíʔjusuʔamí hedá Jòesi Tádávi híʔ áyháʔamí, hedí náʔindáho nanbí t'òe-á gínmúuní.”

⁵ T'ǎhki in méesate ee dikw'óʔnin háa in Jesus-ví t'òekhuwaʔin ditúʔin ováyhíʔan, hedīho Stephen óedeʔman, i-á báyéki wáyū imáaʔiʔ namuu, hedá iʔ Yǎʔdāaʔi P'oweqahhâ pín taʔgedi imáaʔi-á. Náʔin wéʔgen senáʔ wáʔ ováydeʔman: Philip-á, Prochorus-á, Nicanor-á, Timon-dá, Parmenas-á, hedá Nicholas oe Antioch-wí-á (i-á Hudíyo namuupi wānbo in waagibá iwáyundeʔiʔ namuu).

⁶ Hedí náʔin senáʔ ováydeʔmannin in Jesus-ví t'òekhuwaʔinbíʔpiye ováykán, hedí inbíʔdi in t'òekhuwaʔin dívímankw'ódídi ingíʔ ováyjusuʔan.

⁷ Shánki wānbo t'owa Jòesi Tádávi híʔ dit'oe, hedí oe Jerusalem in Jesus-víʔpiye dívíwáyundeʔin disòemān. Báyéki in Hudíyo owhaʔ wānbo náʔi híʔ dāyʔaʔgindi dívíwáyū.

Stephen óepankéʔ

⁸ Stephen báyéki Jòesi Tádávi sígísehkaná imáa, hedí Jòesi Tádádí kay óemági, hedīho t'ǎmageʔi pínán t'òe heʔendi iʔoʔ in t'owa dāymúunídí.

⁹ Hewānbo wén senáʔ Stephen-dádi dívítuhkandoʔ. Indá náʔi Hudíyoví méesatewin dimuu, “Ováymaʔp'ǎʔdiʔin Pant'òeʔinbí Méesate” gin dāytūʔoʔ, hedí Cyrene-windá Alexandria-windá Cilicia-windá hedá Asia-windá dimuu.

¹⁰ Hewānbo iʔ Yǎʔdāaʔi P'oweqahhâdi Stephen báyéki híwóʔdi hangintan óemági ihéeʔamídí, hedīho in senáʔ wídkinkodipi óet'aanídí.

¹¹ Hedīho indi wén senáʔ ováywáʔáa ivíʔgedi dívíhójoʔamídí, hedí náʔin ditú, “Naʔin git'oe aʔgínpi waagi ihéeʔandi Moses-víʔgedi hedá Jòesi Tádáviʔgedá.”

¹² Gindídiho in t'owa hedá in Hudíyo tsonnin hedá in Hudíyoví khuu dāyháʔoʔindá t'ǎhki ováyteʔyaʔnan, hedīho Stephen-bíʔpiye dikhenmäägi óeyǎʔ, hedí khóhkaydi in tunjowaʔvíʔpiye óehoʔ.

¹³ Hedí wén senáʔ ováyts'úde ivíʔgedi dívíhójoʔamídí. Ginnān ditú: “Náʔi sendá hǎadi wānbo t'ǎhki híwóhpí ihéeʔo náʔi Jòesi Tádávi méesate iʔgedi hedá iʔ tsonnun Moses itaʔnan níʔgedá.

¹⁴ Hedí git'oe natúdí, náʔi sen Jesus oe Nazareth-wi náʔi méesate hayʔiʔ inayúkhâymaaʔin hedá náʔi khuu Moses-di dímagíʔi-á t'ǎhki iʔegókhâymaaʔin.”

¹⁵ T'ǎhki in tunjowaʔdi tsíhtáye Stephen óemúndeʔ, hedí iví ts'lay wí makówávi t'òepǎʔǎʔivíʔin waagibá únkeepóeʔin dāymúʔ.

7

Stephen-di in Hudíyo tsonnin ováyhíʔmáa

¹ Iʔ owhaʔ p'óʔdédíʔdi Stephen óetsikaʔyan, “Ti náʔi ditúʔdi t'ǎhki taʔgen namuuʔ?”

² Stephen-di ováytuʔan, “Mǎʔmǎaʔindá t'úuwin páadéʔindá, naa dínt'òeyan. Jòesi Tádá iʔ saʔwóʔdi kohthay eedi nathaaʔi nanbí páadéʔi thehtáy pahpáa Abraham-bíʔpiye ipikeeyan, waʔdi Abraham owáy Mesopotamia nange wǎhǎǎ nathaa ihaydíboʔ, oe Haran búʔpiye waʔ namáápídíboʔ,

³ hedí Jòesi Tádádí óetuʔan,

‘Uví maatu t'owa mǎnjeoʔamí hedá uví nangá,

hedí unmú-í náʔi nange wínkeekankhâymaa iwepiye.’

⁴ Hedīho in Chaldean-bí nangedi napeedi oe Haran wǎhǎǎpiye ithayegihoʔ. Iví tádá únchuu ihaydá Jòesi Tádádí óetuʔan iwedá namú-íʔin, hedí náa nange náa githaa iwe napówá.

⁵ Jòesi Tádádí Abraham háawí wānbo náʔi nange iwe wíʔóemágipi ivíʔ únmuunídí, wí nan iʔahkēenʔi wānbo joe. Hewānbo Jòesi Tádá iví tun imági wáy wí thaa náʔi nan óepǎhkhâymaaʔin ivíʔ únmuunídí, hedá owáy nachuu ihaydá iví t'úuge kǎʔǎʔindá inbíʔ dímpuwagiʔo. Hedí náʔi t'ǎhki Jòesi Tádádí Abraham óetuʔan waʔdi iví páadéʔi ay únpuypídíboʔ.

⁶ Óetuʔan wáʔ iví t'úuge kǎʔǎʔin wiyá nange inbíʔ dínmuupiʔwe dívíthayekhâymaaʔin, hedí ee nangeʔin t'owadi jónān tǎgintǎ (400) paayo t'ǎhki ováypankhonkhâymaaǎdá ováyʔ'òepahǎekankhâymaa.

7 Hebo óetu'an wá', 'Naadá in t'owa uví tí'úugé ká'ää'in ovâypanhógi'in dovâyutuhchänukhâymaa, hedá hä'in t'owavi nagedi uví tí'úugé ká'ää'in dipeegi'o, hedí ná'i nangepiye dí'ää-í, hedí näwe naa dí'a'ginmäáni.

8 Hediho Jöesi Tádá gin iwéhpée'andi Abraham óetu'an wên k'ewe taadi óetaa'amí'in, Abraham ikeeyamídi nahíje'in. Hedi Abraham wí e'nú ùnpuyá, i-á Isaac gin nakháwá, hedí kháve thaa naphade ihaydi ná'in k'ewe taadibá óetaa'an. Hedá Isaac wá' iví e'nú Jacob hanbá i'an, hedá Jacob-á iví tá'di wíje (12) e'nún hanbá-á, indá nanbí hehääwin thehtáy pahpá'in ginmuu.

9 "Ná'indá inbí tí'úu Joseph-ví'piye dithúupóedí óeku'p'égi, hedí wáy-á sená' oe Egypt-piye dimännindi óekumádi indádi óeho'.

10 Hewänbo Jöesi Tádá wá' i-ádi namää, hedí t'ähki iví t'óephade iwedi óejáa'an. Jöesi Tádádi Joseph óekhäge'nandiho i' Egypt-wi tsondi p'ó'dédi' Pharaoh gin óetu'o'í'di báyéki óehí, hedá óemú' híwó'di hangintan imáa'in, hediho i'di Joseph óesóge in Egypt'inbí tunjó dínmuúdi hedá iví háäwí t'ähki ón'áyingi'amídá.

11 "Ihayháábá oe Egypt nange hedá Canaan nangá wéngé t'ähki dihaapóe, hediho báyéki t'owa dáyt'óephadende'. Nanbí thehtáy pahpá'in wänbo wídaykoegi'shaadepi.

12 Hedi oe Egypt dínkoegi'bab'yennin Jacob ûnhanginpóe, hediho iví e'nún nanbí thehtáy pahpá'in ginmuu' in iwepiye isan dáykoegi'kuumá-ídi. Ihaydá páadé iwepiye dits'anmäa.

13 Hedi wíyá dimää ihaydi Joseph-ádi ovâykeeyan i-á inbí tí'úu dínmuu'in, hedá Pharaoh-á ûnts'anhanginpóe to'wên Joseph-ví t'owa ûnmuu'in.

14 Hedi Joseph-di iví maatu t'owa-á hedá iví tádá Jacob-á ovây't'óesan iví'piye oe Egypt dí'ää-í'in. Indá tségintá'di p'ánú (75) ihay diji'.

15 Hediho gindi di Jacob-ádi nanbí wé'gen thehtáy pahpá'indádi oe Egypt-piye dimää, hedí iwe dívithaye dichuu píhay.

16 Tiúugédi i' pení phékhún Egypt-di oe Shechem-piye dáyhó' hedí iwe wí t'owápho iwe wíyá dáywaykhá'kw'ódi. Báyéki paayo phade ná'i háäwí napóepídibo ná'i t'owápho-á Abraham wí chá'di ho kumá' Hamor-ví e'núnbí'wedí.

17 "Iwedi báyéki paayo naphade, hedí nanbí t'owa oe Egypt nange wáhää báyéki dí'áyt'owasóe, hedí i' thaa tsowa ná'á' Jöesi Tádá i'amídi háa i'di Abraham óetu'an waa óekhâymaa'in.

18 Hedi ihaydi wíyá tsondi p'ó'dédi' ts'aqabi' Egypt nange nasogedee, i-á háäwí wänbo Joseph-ví'gedi ûnhanginnáhpí' namuu.

19 I-á wên háawên jänáki'in nanbí t'owavi'piye i'an, i'dá nanbí thehtáy pahpá'in ovâykaygi'an inbí áy hí'innin já'wébo dáyjoe'amídi dínchuu-ídi.

20 "Ihaydibá Moses na'aypuyá, hedí hánho sa'wó'di-á na'aymuu. Iví jiyá-ádi iví tádá-ádi poje p'óe t'ähki inbí k'aygibo óe'áyingi'an.

21 Ihaydáhá' oe já'wépiye óepiye óejoe'amídi, hebo Pharaoh-ví a'yú ûn'äädi óeshaadi iví'piye óeho', hedí iví' ûnmuu waabá óesówé.

22 Moses-á ná'in Egypt-winbí háhkan t'ähki naháhpóe, hedí iví hí'-á hedá t'ähki i'annindá ûnkay.

23 "Moses-á jónántá (40) paayo'i napuwamán dihaydi i'anšhaamági iví t'owa in Israel-'in napuwámú-ídi.

24 Hedi namää ihaydi wí Egypt-wi sendi wí Israel-'i' sen óewa'odi óemú', hediho Moses-di ná'i Israel-'i' ón'aywoenídi namää, hedí háa i' Egypt-widi i' Israel-'i' óe'an waabá Moses-di i' Egypt-wi óe'an óedahay píhay.

25 Moses ná'ánde' iví t'owa dínhanginnáani'in Jöesi Tádádi óesóge'in inbí t'óephade iwedi ovâyma'p'äädi-ídi, hewänbo indá wídnhanginnáhpí.

26 "Wíyá tháwán nawáy'ää ihaydi wíje Israel-'in dányádedi ovänmú', hedí ovänk'emakannamídi ikháä. Ovántu'an, 'Bát'óeyanbe un sená', undá tí'úuwin waaginbá damuu, hedí háadan wí'ná táye dánwá'o'?

27 Hewänbo i' sendi i' wée sen óewa'o'í'di Moses óewänpichänudi óetu'an, 'To'dan wónk'tú' ná'in dítsonmä've-ídi háa dítu'ámídi híwóhpí án'o'in?

28 Ti naa wá' díháji'i' in unda', tsá'di i' Egypt-wi náa'an waabá'?

29 Moses ná'in nat'oe di Egypt-di nashavepee, hedí oe Midian nangepiye namäädi iwe wí já'wedí'i' waagibá ithaye. Iwáy wáhääho wíje e'nún ùnpuyá.

30 "Wíyá jónántá (40) paayo naphade ihaydi wí thaa oe Sinai p'in nú' ahkónu wáy naji' ihaydi, wí makówáwi t'óepa'aa'i' wên wáä'i' phé'yávi nakoje'nin jáage nawindi óemú'.

31 Moses ná'i imú'di óeháa'an, hedí shánki nú'piye ihádi híwó imúunídi, hedí Nanbí Sedó Jöesi Táa ihée'andi nat'oe. Gin Moses óetu'an:

32 "Naa-á Jöesi Tádá omuu, uví thehtáy pahpá'in Abraham-dá Isaac-á hedá Jacob-á indi dí'a'ginmägi'i'. Moses nakhunwóeda'póedí natháhpóe, hedí wíyá imúuni'in wínada'pi.

³³ Hebo Nanbí Sedó Jôesi Táadí óetu'an, 'Ó'antop'ãdi, hã'i nan unwin diwe báyéki na'a'ginmuu, naví' dínmuudi.

³⁴ Ta'gendi naa dómu' hãa in Egypt-windi naví t'owa ovây't'ôephadekando'in, hedá inbí haytuhkwíndá ot'oe, hedího dovâyma'p'ããdi-ídí owã. Nã-á u-á bikhây'amí, oe Egypt-piye wíwâyankhâymaa ovâykhãge'namídí.

³⁵ "Hediho Jôesi Táadí Moses óesan in Israel t'owaví tsondi dínmuunídí hedá ovâyma'p'ããdi-ídá, tobá hãndídí indi óejojegi'andi óetu'an wãnbo', 'To'dan wõnk'ú' nanbí tsondi gínmuunídí hedá dítu'ããmídá hãa híwó hãa híwóhpi ív'í'o'in?' Hedi Moses in Israel t'owaví'piye namãa ihaydi í' makówáwi t'ôepa'ãã'i' in wãã'i phé'yãvi nakoje'nin jáagé nawindi óehé'e'andi'wã i-ádí namãa óekhãge'namídí.

³⁶ Nã'i Moses-á t'ãmãge ípínãnt'ôe'an oe Egypt nange wãhãã, hedá í' pí' maa'p'oe gin dâytu'o' iwe tsowa-á, hedá í' ahkónu iwá jónãntã (40) paayo diji' ihaydi. Handídiho í'di in Israel t'owa Egypt nangedí ovâypiye.

³⁷ Nã'i Moses-dãnkun in Israel t'owa ginnãn ovâytu'an: 'Jôesi Táadí wí tukhe'bi' unbí t'owa iwedí'ibo namuu'í wovâysangí'o, naa dísan waagibá'.

³⁸ Nã'i Moses-á in Israel-índádí nají' oe ahkónu í'ge. Oe Sinai p'in nú' nanbí thehtáy pahpá'indádí nají', í' makówáwi t'ôepa'ãã'i'dí wíyá óehé'e'an dihaydi, hedi í' t'ôepa'ãã'i'dí óehé'e'andi wí hí' nahãndepí' ihógi na'ín dítu'ããmídí.

³⁹ "Hebo nanbí thehtáy pahpá' in wídida'pí Moses ónt'ôeyaaní'in, hedího óewãnpjoe'gi'an, hedá oe Egypt-piye diwáypunda'di dibo'aakw'ó. Hediho Aaron dâytu'an,

⁴⁰ "Wí hããwí áy'a'ginnmããngí' hedá dínpaadéhúuwígí'-á dínpa'í. Nã'í sen Moses oe Egypt-di dípiye'í-á, wíginhanginnãhpi hãa únpo'e'in."

⁴¹ Ithayhããdi wí hããwí wí wãasi'ay waa únchãã'í dâypaa, í-á inbí jôesi dínmuu waa dâychãã, hedá dâ'y'animãat'ahãnú inbí a'gin dívimããnídí, hedi nã'í hããwí inbí mandibo dâypaa'í'di báyéki ovâyhíhchanmãgi.

⁴² "Hediho Jôesi Táadí ovâyjoe'an hedãno í' thandá p'ôe-á hedá in agóyo oe makówá disaa'índá dâ'y'a'ginnmããnídí. Hãn'oebo wí Jôesi Táadí wí tukhe'bi ita'nã hãa Jôesi Táadí natú'in, ginnãn:

Un Israel t'owa, oe ahkónu jónãntã (40) paayo íji' ihaydi,

bín'animãat'ahãnúndedí unbí a'gin bínmããnídí,
ta'gendi naagi' wí'úví'anpí.

⁴³ Naa dí'a'ginnmããnív'íwedí

wí híyãã'í te'aa'ay pho' Moloch bínsóge bínhúuwídí,
hedá wí hããwí wí agóyo waabá únchãã'í' Rephan gin dâytu'o'í-á bínhon.
Nã'in wíjedí mandibo bínpaan'ín bín'a'ginnmãgi.

Hedãno wên t'owa dovâyankhâymaa wovâyhúuwídí kayí' wãhããpiye oe Babylon-ví shãnkí onãdi.

⁴⁴ "Jôesi Táadí Moses óehé'e'an nanbí thehtáy pahpá'in ovâytu'amídí wí te'aa gãhãyú'í dâypa'í'in, hedi Moses ónkeeyan hãa nakeet'óeni waa. Nã'í te'aa gãhãyú'í-á íve í' k'uu pháãgin dak'óe Jôesi Táadí tsonun eedí nata'muu'í', hedi í' te'aa dukkée'í oe ahkónu í'ge diji' ihaydi.

⁴⁵ Hedi nanbí thehtáy pahpá'indá í' te'aa gãhãyú'í-á inbí áy ovâyjoe'an, hedáhá' inbí áy-á í' te'aa dâymaa Joshua-dí nãã nange ovâyts'úde ihaydi. Ihaydíbá in t'owa nã'í nan diwewin dímu'de'in Jôesi Táadí ovâykhehpiye. Hedi nã'í te'aa dínk'óe inbí tsondi hay'í David-ví thaa puwahay.

⁴⁶ David-dá Jôesi Táadí óehíhchannan, hedi gin íjûusu'an: 'Nanbí Sedó Jôesi Táa, u Jacob-di hãn'oe wóe'a'ginnmã'í', wí whãagé ugí' wínk'úuwí'in naa dímmã'.

⁴⁷ Hebo David-ví ay Solomon-dã Jôesi Táadí' óntewhãk'ú', David-dá joe.

⁴⁸ "Hewãno Jôesi Táadí í' shãnkí kw'áyeyi namuu'í' í' tewhá t'owa inbí mandí dâykw'ógi eejedã'wã wínathaapi, í-á t'ãmãpiye nathaa. Hãn'oe wí ív'í tukhe'bi' gin ita'nãn:

⁴⁹ Jôesi Táa natú,

'Makówá t'ãhkí naví soge'í waagi'wã dínmuu,

hedá nãã oepã k'aydá wí ãn kaykhanwówákandi waagibá-á naagi' namuu.

Wí whãagé dítoeni'dí wãno wí'únkódi'pí bínk'úuwídí,

hedí wáygé dáykaykhanwówá'amí'in wídíntáypí.

⁵⁰ Tí naví mandibo hãã t'ãhkí wídókhi'jépi'an?' gin Jôesi Táa natú.

⁵¹ "Un t'owa p'óhãkã'índã' ímuu, hedi wáyupí'in ímuudi Jôesi Táadí hí' pí'nã khó'jé wí'únts'úya'pí hedá wí'ít'oe'opí. Í' Yã'dãã'í P'oewaahãã hããdi wãno t'ãhkí bínjoe'gimãa. Hãa unbí hehããwin thehtáy pahpá' in dív'í'an waagibá úvikanhon.

⁵² Indá Jôesi Táadí tukhe'min t'ãhkí ovây't'ôephadekannanpí'an. Ovây't'ahãnú in t'ôepa'ãã'in hãn'oe dítu'ín nã'í to'wí ív'í wówãtsi ta'ge ihondi namuu'í nakã'ããgi'o'in. Hedi í' napówá ihaydá undídá tunjówãagé bínmangekãn, hedi handídi undíbo bínhay.

⁵³ Tobá Jôesi Tádádí in makówáwin t'ôepa'aa'in ovâysan wânbo iví tsontun wovâymaänídí, ná'í tsontundá wíwín'a'ginnanpi."

Stephen óek'usäyu

⁵⁴ Wa'di Stephen-di ovâyhi'máađi in Hudíyo p'ó'déđi'in hânho dit'ayyaapóedí òndawá'ts'inde'.

⁵⁵ Hewânbo Stephen-dá i' Yä'dâa'i P'oweahhâa pín ta'gedi imáađi oe kw'áyepiye ibée, hedí oe makówá Jôesi Tádávi sa'wó'di kohthay ònmû', hedá Jesus-á Jôesi Tádávi ko'díngedí nawindi óemû'.

⁵⁶ Hedí Stephen natú, "Binmú'dí, makówá nakhuudeedi dómunde', hedá i' t'owa t'âhkígí' na'aypuyä'i-á Jôesi Tádávi ko'díngedá nawin."

⁵⁷ In iwe diwinnin díví'ojemankw'òđidi dívítuwinú, hedá t'âhkídíbo wé'ge iví'piye dikhenmää.

⁵⁸ Hedí khóhkaydi oe bú' já'wépiye óeho', hedí in ònt'e'p'íde'in inbí k'éwé'i to díví'áđidi wí e'nú Saul gin nakháwä'ívi nú' dáyjoe'an i'áyingi'amídí, hedáhá' Stephen óek'usäyu óeháyjidi.

⁵⁹ Wa'di óek'usäyunde' ihaydibo ijuusu'an gin: "Nanbí Sedó Jesus, navi háa dínke'."

⁶⁰ Hedí idé'ge'disógedi gin kaygi natú, "Nanbí Sedó Jôesi Taa, in t'aywó'nin ná'in t'owa díví'o'in wí'ovâycháänú-ípi." Gin natúđího' iví wówátsi ibowa ijó'k'ú' waagibá.

8

Saul-di in méesate'in t'owa ovâyt'ôephadekando

¹⁻² Stephen óehaydi Saul-dá óehí'an. Hebo wây-á sená' Jôesi Tádá óe'a'gindo'indidá báyéki dívísintáđi Stephen óekhá'k'ú'. I' thaa iweđi páadépiye t'âhki in Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in oe Jerusalem dikw'ó'nin báyéki ovâyt'ôephadekando', hedí in t'âhki dijándi t'âmápiye diwadedee oe Judea nange Samaria nangá i'ge t'âhki. In Jesus-ví t'òekhuwa'indá' Jerusalem-bo dívíwóyí'.

³ Saul-di in méesate'in t'owa báyéki ovâyjänäki'o'. Tewhá ee t'âhki ijyéndedi kwiyä'dá sená'dá inbí'jedíbo ovâywhaapiyende', hedá ovâypankw'óe'ó.

Oe Samaria nange Jôesi Tádávi híwó'di tun ovâyt'óe'o'

⁴ Hedího in t'âmápiye dishavepee'in wéngé t'âhki dívíjyéndedi Jôesi Tádávi hí' ònt'òekanon.

⁵ Philip wí Samaria-wi bú'piye namáadi Jesus-ví'gedi ovâyt'óe'o'. Ovâytumáa Jesus-á namuu i' to'wí Jôesi Tádávi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí.

⁶ Báyéki t'owa dívíwé'ge'an hedá háa Philip-di ovâytumáa'in áyingidi dívít'óeyande', i' pinnán t'óe i'andi dáymu'di.

⁷ Báyéki yä'dâapi'in p'oweahhâa dívítuwinúndedi in t'owa ovâymaa'in diweđi dipee, hedá báyéki in dín'a'yâkankodipi'indá dipóhay'indá ovâyhekháa'an.

⁸ Hedânho in bú'win hânho dihíhchanpóe.

⁹⁻¹¹ Ee bú' wí sen Simon gin nakháwä'í wí'bo natú' i-á hay'i namuu'in, hedí ichuget'óe'odi báyéki paayo in Samaria nange'in t'owa ovâyháa'o'. Hedího gin i'odi t'âhki t'owa he'ennin dimuu'indá he'ennin dimuupi'indá ònt'óeyande', hedí ditú', "Ná'í sendá i' namuu Jôesi Tádávi óepínnánkaymági'i'."

¹² Hebo Philip-á i' híwó'di tun Jôesi Tádávi khuu i'gedi ovâyt'óe'o' hedá ovâytumáa Jesus-ân namuu i' to'wí Jôesi Tádávi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, hedí in t'owa dívíwâyudi ovây'p'oe'an, kwiyä'dá sená'dá.

¹³ Simon wânbo wá' iwâyü, hedí óep'ó'p'oe'an dihaydi Philip-áđi wé'ge dänjyénde', hedí hânho óeháa'o' t'âmáge'i' pinnán t'óe Philip i'o'i' imú'di.

¹⁴ Oe Jerusalem in Jesus-ví t'òekhuwa'in dit'oe in Samaria'in t'owa Jôesi Tádávi tun ònké'in, hedího Peter-á John-dá inbí'piye ovânsan.

¹⁵⁻¹⁶ Ná'in wíje dapówá ihaydi in dívíts'anwâyü'ingí' ovâyjuusu'an i' Yä'dâa'i P'oweahhâa dáykáyjidi, gá i' Yä'dâa'i P'oweahhâa wa'di inbí'piye wíđín'äápidán. Ovâywánpip'ó'p'oe'an Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívíwâyudi.

¹⁷ Hedáhá' inbí'di wí'ngin dänmank'ú'di i' Yä'dâa'i P'oweahhâa dáyké'.

¹⁸ Hedí ná'in Jesus-ví t'òekhuwa'in in t'owaví'di dänmank'ú'di i' Yä'dâa'i P'oweahhâa dáyké'in Simon imú'di ovânchá'máän'in nada'.

¹⁹ hedí ovântü'an, "Naa wá' dínk'u' hedânho t'âhki naa inbí'di dáyman'ú'in i' Yä'dâa'i P'oweahhâa dáykáyjidi."

²⁰ Hebo Peter-di óetu'an, "Uví chá' wógebo péyégépiye unmu-í, gá un'ándedân i' hááwí Jôesi Tádá imá'i chá'di náakuumá-i'in.

²¹ Jôesi Tádávi wóemunde pí'ná k'ó'jé ta'ge wí'unmuupi'in hedího ná'in t'óe há'to úkoedí-í bí'amídi.

22 Nää-á ná'i yá'dáapikan unkanda'i náJoe'an, heđi pín ta'gedi Nanbí Sedó Jōesi Tádávi'piye bijúusu'amí hádeebá nakodidi ná'i gin un'anshaamuu'i' wón'owóje-í.

23 Naa-á dínhanginná hânho unthúut'óe'in, heđá uví t'aywó'didi wóewhimáa waagibá úpóe."

24 Simon-di ovántu'an, "Nanbí Sedó Jōesi Tádávi'piye dínjúusu'amí heđânho ná'i dítu'andi naa wídnpuuwípidi."

25 Heđi Peter-ádi John-dádi háäwí Jesus-vi'gedi dánhanginná'di' in t'owa ovâytu'an dihayđi, heđá Nanbí Sedó Jōesi Tádávi tun ovây't'óe'an dihayđi, Jerusalem-piye dawâymaa. Dánweehon dihayđi báyéki Samaria nangewi bú'ây i'gedi daphade, heđi Jōesi Tádávi híwó'di tun ovây't'óekanhon.

Philip-ádi i' Ethiopia nangewi tsondi-ádi

26 Ihayháäđibá wí makówáwi t'óepa'aa'i'di Philip óetu'an, "Ókhây'andi ná'in aakonpiye'in p'óe i'ge unmu-í, indá Jerusalem-di Gaza-piye namän." (Iwe wí ahkónu naná.)

27 Heđiho ikháy'andi namää. P'óegé iwéngé namän dihayđi wí sen óemú'. Ná'i sendá Ethiopia-wi tsondi namuu, in Ethiopia-winbí tsondi p'ó'déđi' kweevi chá' t'ähki ón'áyinnmáa'i namuu, i' kwee-á Candace gin nakháwä. Ná'i sen oe Jerusalem-dá najiwwan Jōesi Tádá óe'a'ginmäänídi,

28 heđi náä iví'piye iweehon dihayđi iví te phoge na'ándi in ta'nin Jōesi Tádávi tukhe'bi Isaiah ita'nannin itundo'.

29 I' Yä'đaa'i P'oweaqhâadi Philip óetu'an, "Ja' unmu-í há'i te náakâanídi."

30 Heđiho Philip iwänákídiđi óekáa, heđi i' sen itundođi nat'oe, heđi óetsika'yan, "Ti unka'póya' há'i náatundo'i'?"

31 Óetu'an Philip, "Hândidan oka'póewí wí to'wídi wídnthayohpídi? Han unchanpóedí ti náä te phoge bitóení naa-ádi bisóege-ídi?"

32 Jōesi Tádávi ta'nin diwe itundo'i' ginnân natú':

Wí k'úwá óekhe'gí'o'i dâyhúja' waagibá óeho',

heđi wí k'úwá'ay óephók'k'owandedi sîgnípidíbo hânda'dibo nawânpik'óe waagibá,

i'ba wá' háabo wínatúhpi.

33 Óewóeda'iwekán, heđá híwó'dá wí'óntunjó'nanpí.

To'wí wânbo háabo wí'únkodipi natúnídi iví t'úugé kâ'ää'inbí'gedi

gá iví wówátsi náä oepáa k'aydi únbowadeedân.

34 Heđi i' Ethiopia-wi tsondiđi Philip óetsika'yan, "Toví'gedan Isaiah ihí'máa? Ti wí'bo iví'gedi háa wíyá to'wívi'gedi ita'nan? Ti u'di dítu'amí?"

35 Heđiho Philip-di ónthayyan ná'i hí' Isaiah ita'nandi-á Jesus-vi'gedân namuu'in, heđáhá' i' híwó'di tun Jesus-vi'gedi shánká ónthayyan.

36 Iwáy p'óegé wáy damândi nap'o'k'óe iwe dapówá, heđi i' tsondiđi Philip óetu'an, "Hín námú'dí, háwe nap'o'k'óe. Ti wínakodipi'an díp'ó'p'oe'amídi?"

37 Philip-di óetu'an, "Híwó namuu-ákun un'p'ó'p'oe'púuwídi, pín ta'gedi biwâyundeđi." Heđi óetu'an Philip "Naa dáywâyunde-ákun Jesus Christ-á Jōesi Tádávi ay namuu'in."

38 Heđiho' i' tsondiđi i' sen isanhondi' óetu'an i' te iwóyí'ni gin, heđi Philip-ádi i' tsondi-ádi ee nap'o'k'óe iwe dawá, heđi Philip-di óep'ó'p'oe'an.

39 P'oe iweđi dapee ihayđi Nanbí Sedó Jōesi Táavi P'oweaqhâadi tsíkhagipi Philip iweđi óeho', heđi i' tsondiđi wíyá wí'óemú'pí, hebo iví'piye namän dihayđi báyéki nahíhchanpóe.

40 Philip-á oe Azotus bú' óekán, heđi iweđiho' i' bú'ây i'ge t'ähki Jōesi Tádávi híwó'di tun ovây't'óekanhon oe Caesarea bú' napówá pihay.

9

Jesus-vi'piye Saul ipimägi

1 Ihayháäbá Saul íwiwó jänákí in Nanbí Sedó Jesus-vi'piye díwíwâyunde'inbí'gedi ihí'máa. Natú' i'di ovây't'akhanukhâymaa'in.

2 Heđiho in Hudíyovi owha' p'ó'déđi'vi'piye namää wí ta'di óedaa'amídi. Ná'i ta'di ihondiho in ta'ge óemägi i' Hudíyovi méesate oe Damascus bú' eejepiye namú-ídi, heđiho wên t'owa, háa kwiya' háa sená' dimuu'in Jesus-vi p'óe i'ge dimännin ovâyshaadá, oe Jerusalem-piye ovâypanmá'i ovâypankw'óenídi.

3 In p'óegé Damascus-piye namän dihayđi, tsowa napowamändi, tsíkhagipi wí ko makówáđi nawá, heđi óe'ánkê'.

4 Heđi nange nakanu, heđi wí to'wídi óehée'andi nat'oe. Óetsika'yan, "Saul, Saul, háađan u'di naa dít'óepađekando'?"

5 Saul natsikapóe, "Nanbí Sedó, to-an unmuu?" Heđi óetu'an, "Naa Jesus-ân omuu, u'di naa dít'óepađekando'i'."

⁶ Ówínú, hedi i' bú'piye unmu-í. Iwânho wóetu'ami háa bí'ami'in."

⁷ In sená' i-ádi dimännin diwänpikwínuudeđi háabo wíđitundeepí. Diwänpit'oe hewänbo háäbo widäymü'pí.

⁸ Saul iwínú, hewänbo itsiwaa ihaydá háäbo wí'ünkeet'óepí, hediho Damascus-piye óepaho'.

⁹ Poje thaa ivi keetan wí'imáapí hedá wá' húukan wänbo suwä wänbo wí'i'ohpí.

¹⁰ Ná'i bú' Damascus iwáho wí sen Jesus-ví'piye iwäyunde'i' Ananias gin nakháwä'i nathaa. Nanbí Sedó Jesus-di óekháyá'dedi waagibá ún't'oe'póe, hedi Ananias natú, "Nanbí Sedó, háä-an unda'?"

¹¹ Hedi Nanbí Sedó Jesus-di óetu'an, "Wesebo Judas-ví tewhá eepiye unmu-í. Ivi tewhá-á náä bú'win p'oe iwe na'an, Ta'ge'in P'oe gin dāytü'o'. Eedi wí sen Saul gin nakháwä'iwí'gedi untsikapúuwí, Tarsus bú'wi-án i' namuu.

¹² Náäbo ijúusu'o', hedi i' tewhá ee na'an diwe untsudemāndi wóemunde waagibá náäho ún't'anpuwamān, hedá wá' wóemunde' uvi mandá náatāgedá ivi keetan wíyá ikáyjídí."

¹³ Hewänbo Ananias natú, "Nanbí Sedó, báyéki t'owađi ná'i senbí'gedi dí't'oe'an. Ditú uvi t'owa Jerusalem-windá i'di hânho ovâyjänäki'an.

¹⁴ Hedá in Hudíyoví owhá' p'ó'déđi'indi ónk'ú' náwe wá' in t'owa t'ähki wóekháyá'de'in dívíjúusu'odi ovâypankw'óeníđi."

¹⁵ Hewänbo Nanbí Sedó Jesus-di óetu'an, "Ópün, naadān wí'bo dóde'man navi t'oe dín'amíđi. I'dá in Israel t'owa-á hedá in wé'gen t'owa wá' inbí tsonnin wóegé ovây't'oe'ami to'wí omuu'in naa.

¹⁶ Naadān wí'bo dónthayyami báyéki it'óephadekhâymaa'in navi t'oe dín'amíđi."

¹⁷ Hediho Ananias i' tewhá óetu'an deepiye namāā, hedi nats'ú. Hedi ivi mandí Saul óetāgedi óetu'an, "Ti'úu páadé'i Saul, há' in p'óegé náā Damascus bú'piye un'á' ihayđi Nanbí Sedó Jesus uvi'piye ipikeeyan. Hedi i'dibá naa dísan wíyá úkeepúuwíđi, hedá i' Yá'dāa'i P'oe'wahāa pin ta'gedi mánmá'we-íđi."

¹⁸ Wesebo wí háäwí paa okhowa waagi'ba namuu'i? Saul-ví tsée iweđi únjāapóe, hedi wíyá únkeepóeđi iwínú.

¹⁹ Ihayđiho óep'ó'p'oe'an, hedi ihúuyandi ivi kay iwáyké'.

Oe Damascus Saul-di Jesus-ví'gedi ovây't'oe'o'

Saul wí háyú thaa oe Damascus-bo iwóy'i' in t'owa Jesus-ví'piye dívíwäyunde'indáđi.

²⁰ Hedi wesebo i' Hudíyoví méesate eeje namāā, hedi ovâythayjo' Jesus-á Jōesi Táavi ay-ān únmuu'in.

²¹ In t'owa ivi hí' dit'oe'in t'ähki ovâyháa'andi dívípítumāā, "Ti ná'i-ān wínamuupí'an i' to'wíđi oe Jerusalem ovâyhánunde'i' t'ähki in Jesus óekháyá'de'in dívíjúusu'odi? Ti náäpiye wína'āpí'an há'min t'owa ovâywänpipanhóeníđi, in Hudíyoví owhá' p'ó'déđi'inbí'piye ovâyhúuwíđi?"

²² Hebo Saul-ví hí'-á shánki wänbo únkaypuwamāndi ovâythayyan Jesus-áho ta'gendi namuu i' to'wí Jōesi Tádáđi óesóge'i' t'owa ovây'aywoeníđi, hediho in Damascus-in Hudíyo háäbo wíđäyshaapi óetu'āamíđi.

²³ Báyéki thaa naphade ihayđi in Hudíyo dívíwé'ge'an háawin wén ánshaa dāyk'úuwíđi háđíđi Saul óeháyjídí waagi.

²⁴ Khü-á thaa-á i' bú' tehpaá phóđi iwe óetsikha'māā óeháyjídí. Hewänbo Saul únhanginpóe háa óekháymāā'in,

²⁵ hedi wí khun wén ivi hí' iwe dívíwäyunde'indi i' bú'wi tehpaá iwepiye óeho', hedi naphohchá' wéde wén t'únbay hay'in diweđi óewáve.

Saul oe Jerusalem bú' naji'

²⁶ Saul Damascus-di oe Jerusalem-piye namāā, hedi in wé'gen Jesus-ví'piye dívíwäyunde'indáđi iwóení'in nada'. Hewänbo t'ähkiđíbo i' dāykhunwóeda', wíđi'ānpíđi ta'gendi Jesus-ví'piye iwäyunde'in.

²⁷ Hewänbo Barnabas-di in Jesus-ví t'óekhuwa'inbí'piye óeho' indi óetaa-íđi, hedi ovâytu'an háa Saul únpo'e'in in p'óegé oe Damascus-piye namāndi. Háa Saul-di Nanbí Sedó Jesus óemü' waagi hedá Jesus-dá óehé'e'an waagá ovâytu'an. Ovâytu'an wá' háa Saul khunwóeda'ginpíđíbo' in t'owa oe Damascus Jesus-ví'gedi ovây't'oe'annin.

²⁸ Hediho in Jesus-ví t'óekhuwa'indi Saul óesígíké', hedi i-á oe Jerusalem i'ge t'ähki indáđi naji'. Iwe wá' khunwóeda'ginpíđíbo' in t'owa Nanbí Sedó Jesus-ví'gedi ovây't'oe'an.

²⁹ Wén t'owa iwe diji', Hudíyobá dimuu hebo Israel nange já'wéđi dí'ää. Indáđi wá' ihí'maadáhá' ituhkannan, hedi dit'aappóeđi háđíđi óeháyj'i' in dāytüwāmāā.

³⁰ Hewänbo in tí'úuwín páadé'in háa óekháymāā'in dínhanginpóe ihayđi, oe Caesarea bú'piye óeshaveho', hedá iwedáhá' wíyá bú' Tarsus-piye óesan.

³¹ Nǎ'i naphade ihayhǎǎ in méesate'in t'owa dívíwé'ge'o'in i' nange Judea-á Galilee-á Samaria-á to'wídi wǎnbo wí'ováyjánákí'ohpí, hedi shánkí dikaypóe. Hedi Nanbí Sedó Jōesi Tǎa báyéki dáya'ginmǎ' heda i' Yǎ'dǎa'i P'oweqahǎǎdi ováykǎhǎge'mǎa, hediánkun shánkí wǎnbo dit'owasóe.

Peter ipínánt'óe'o' in bú' Lydda-á Joppa-á eeje

³² Ihaydibá Peter t'ǎmǎpiye namǎndi Jōesi Tǎdáví t'owa oe Lydda bú' dikw'ó'nin napuwǎpówǎ.

³³ Wí sen Aeneas gin nakhǎwǎ'i' óejay. Nǎ'i sendǎ wí'ún'a'yǎkankodipídi kháve paayo wí'únkodipí ishǎa-ídi.

³⁴ Peter-di óetu'an, "Aeneas, nǎǎ-á Jesus Christ-di wóehekhǎamǎgi. Óshǎa, mǎnpǎ'shǎa." Hedi wesebo han i'an.

³⁵ In t'owa Lydda bú' dithǎa'in t'ǎhki heda q'ge oe Sharon nange dithǎa'indǎ hǎa únpo'e'in dǎymú', hedi báyéki in diwedi Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in dipóe.

³⁶ Ihaydibá wí kwee Tabitha gin nakhǎwǎ'i', Jesus-ví'piye iwáyunde'i', ee Joppa bú' nathǎa. (Iví khǎwǎ-á Greek tundi "Dorcas" únmuu, hedi nǎ'in hí' Dorcas-á "Pǎǎ" gin natunda?). Nǎ'i kweedǎ hǎǎǎdi wǎnbo t'ǎhki t'owa híwó ováy'o', heda in sehkanǎwó diwówǎji'indǎ ováykǎhǎge'mǎa.

³⁷ I-á nahaypóedí nachuu, hedi i' pení óe'owídi inbí khuu dínmuu waagibá, hedi oe wha'k'ay íve óek'ú'.

³⁸ Lydda iwedi Joppa-á kayi' wínanǎhpí, hedi ee Joppa in Jesus-ví'piye dívíwáyunde'in dínhanginpóe Peter-á oe Lydda naji'in, hedi wíje senǎ' iví'piye ovǎnsan óetu'ǎamídi, "Ti wesebo na'indǎdi wí'un'ǎǎ-ípí'an, hedi a'yuyugi giwáyumu-i."

³⁹ Hediho Peter wesebo ikhǎy'andi indǎdi namǎa. I' tewhá ee dipówǎ ihaydi oe wha'k'ay ívepiye óeipiye. T'ǎhki in kwiyǎ' dikw'ó'nin inbí senǎ' dín't'ahǎnnin Peter-ví nú' diwíndi díseje'i', hedi ónkeje'o' i' báyéki to-á k'éwé'i' aa-á Dorcas ipaa'i' wa' nawówǎji' ihaydibo'.

⁴⁰ Peter-di t'ǎhki ováypeejǎndi idége'disóge ijúusu'amídi, hedi íbedí i' pení óemúndedi natú, "Tabitha, óshǎa." I' kwee itsiwaadi Peter óemú'di ishǎasóge.

⁴¹ Peter-di óemanyǎ'di óekwinukhǎge'nandǎ in wé'gen Jōesiví t'owa-ádi ováythkǎnnan dits'úunídi, hedi i' kwee wíyǎ nawówǎpóe'in ováykeeyan.

⁴² In Joppa-win t'owa dínhanginpóe hǎa napóe'in hedi báyéki Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívíwáyú.

⁴³ Peter ee Joppa nǎ'i sen Simon gin nakhǎwǎ'iví'webo híwó hay thǎa iwóyí'. Simon-dǎ púje tǎvikandi'-ǎn namuu.

10

Cornelius-di Peter óetuhkǎnnan iví'piye na'ǎǎ-í'in

¹ Oe Caesarea bú' wí sen Cornelius gin nakhǎwǎ'i' nathǎa. I-á tǎgintǎ (10) sundadóvi tsondi namuu, hedi iví sundadó-á "Italy-win" gin ováytu'o'in diwedi'in dimuu.

² I-ádi iví k'aygi'indǎdi hǎǎǎdi wǎnbo Jōesi Tǎdá óe'a'ginmǎ' tobǎ Hudíyo dimuupi wǎnbo', hedi in sehkanǎwó diwówǎji'in Hudíyo t'owa háyú-anho ováychá'mǎ' ováykhǎge'namídi, heda hǎǎǎdi wǎa Jōesi Tǎdáví'piye ijúusu'o'.

³ Wí thǎa thí'eedi poje iwáypiye nanǎndi, wí makówǎwí t'óepǎ'ǎǎ'i' Cornelius únpo'wǎdi kee'eedi óemú' waagibá únpo'e, hedi óekhǎyǎ'.

⁴ Cornelius hǎnho óepihǎǎ, hedi i' makówǎwí t'óepǎ'ǎǎ'i' óedamúndedi óetu'an, "Nanbí Sedó, háadan un'ǎǎ?"

Hedi i' t'óepǎ'ǎǎ'i' di óetu'an, "Jōesi Tǎdá uví júusu nat'oe, heda wóemú' in sehkanǎwó diwówǎji'in t'owa ováychá'mǎgi'in hediho hǎa bí'annin wí'ún'óede-ípí.

⁵ Nǎǎ-á wén senǎ' Joppa bú'piye ú'di ováysaaní, indǎ wí sen Simon gin nakhǎwǎ'i' óenuuwǎ-i nǎwepiye óemǎ'ídi, i' sendǎ Peter gin wǎ' nakhǎwǎ'.

⁶ I-á iwóyinde' wí púje tǎvikandi' Simon ginbǎ nakhǎwǎ'iví tewhá ee, nǎ'i tewhá-á mǎap'oe nú' nak'óe."

⁷ I' makówǎwí t'óepǎ'ǎǎ'i' di Cornelius óehí'bowa ihaydi ijǎa'an, hedi Cornelius-di wíje iví tewhá'in t'óe'indǎ heda wí sundadó-á ováythkǎnnan, nǎ'i sundadódi hǎǎǎdi wǎa Cornelius óekhǎge'do heda Jōesi Tǎdá óe'a'ginmǎ'.

⁸ Hǎa i' makówǎwí t'óepǎ'ǎǎ'i' di óetu'an wǎa Cornelius-di ováythayyan, hedi hǎhǎ' Joppa-piye ováysan.

⁹ Wíyǎ thǎwǎn taagepiye wa'di in senǎ' p'óegé dimǎndi, i' bú' tsowa dipowamǎn dihaydibo', Peter oe wha'k'aypiye napee ijúusu'amídi.

¹⁰⁻¹¹ Nahǎséhpoedí ihúuyamí'in nada', hebo wa' dǎyhǎǎhǎa'odibo na'ǎǎk'óe waagibá únpo'e, hedi makówǎ nakhuu'dee'in únkeepóe, hedi wí hǎǎwí nangepiye nawhǎve'ǎdi imú', i-á wén aa pháagi'in waagi'ínbǎ namuu, hedi jónu wéegé eeje nawhimuu.

12 In aa iwe t'ämäge²in animâa hääwên dikw'ôn, hääpandá p'oekanu-á p'äyü-á hedá tsidé-á.

13 Hedí to²wídí óehi²máadi nat'oe ginnân: “Peter, ówínú, ovâyhánú hä²in hedá ovâyk'óe.”

14 Hebo Peter natú, “Joe, há²to, Nanbí Sedó. Naa hánhay wánbo wídók'oe²pi hääwí nanbí kuu gínmuudi gínkhâk'óe²i, gi²bi hääwí khâq'i gin äytumâa²i.”

15 Hedá wíyá i² hi² nat'oe ginnân: “Wí²úkhây²âhpi untú²ni²in nakhâk'óe²in hääwí Jôesi Tádá natú²i híwó²di namuu²in.”

16 Powin gin napóe, hedí ihaydi in aa pháagi²in wesebo makówápiye óetege.

17 Peter i²ánshaamáa hää-angú i² hääwí ûnkeepóe²i² namuu²in, hedí ihaydibá in senâ² Cornelius-di ovâysannin wáy Simon-ví tewhá ûnk'óe²in dâyshaa, hedí oe tehpaá phódi dipówá.

18 Hedí dituhkwínpóedí ditsikapóe, “Ti náwe Simon Peter iwóyí²?”

19 Wa²di Peter i² hääwí ûnkeepóe i²gedí i²ánshaamáadi i² Yä²dâa²i P'oe²wa²hâqadi óetu²an, “Ót'óeyanbe, poje senâ²di wóetu²wámâa. Nää-áho ówhanbe, hedí ánshaaginpi²dibo² indádi ópûn.

20 Naadân dovâytu²an nääpiye di²äâ-i²in.”

21 Hedí Peter in senâ² diji² iwepiye nawân hedí ovâytu²an, “Naa-ân i² omuu undi dituwámâa²i. Háadan i²äâ²?”

22 In senâ²di óetu²an, “Cornelius-dáho na²in dísan, i-á sundádóvi tsondi namuu. I-á iví wówátsi ta²ge ihon, Jôesi Tádá óe²a²gin, hedí iví²gedí in Hudíyo t'âhki híwó dívihée²o². Wí makówáwi t'óepa²aa²i²di óetu²an u² wóetu²âqamídi iví tewhá eepiye unmu-ídi, hedânho wí hi² uví²wedi nat'oe-ídi.”

23 Hedího Peter-di ovâytu²an dits'ú²ni gin, iwebo dívíwho²kw'óenídi i² khun.

Hedí i² tháwándá hé²dibo Peter ishaadi ipikhây²an, hedí indádi namää, hedá wên Joppa-win Jesus-ví²piye dívíwâyunde²indá wá² dimää.

24 Wíyá tháwándá oe Caesarea dipówá. Cornelius-áho iví²we natsíkha²ân, iví äy-á maatu²indá k'ema²indá ovâywé²ge²annin wóegé.

25 In Peter-²in t'âhki i² tewhá ee dipówá ihaydi Cornelius-di óesengitu²an, hedí Peter-ví páadépiye idége²disóge óe²a²geenídi.

26 Hebo Peter-di óekwínukhäge²nan, hedí óetu²an, “Ówínú, u² waagibá naa wí t'owa²dâ²mân omuu.”

27 Hedí dânhí²hondi i² tewhá íve dats'ú. Peter-di in báyéki t'owa iwe diwé²gek²w'ó²nin ovây²mú²,

28 hedí ovâytu²an, “Ti wí²únhanginnâhpi²an wí Hudíyo ûnkhâk'óe²in iví kuu ûnmuudi pi²wên t'owa-ádi iwóení²in hedá inbí²piye na²áqâamú-i²indá? Hebo Jôesidi naa ná²in dihâ²an: Naa wídínkhây²âhpi otú²ni²in wây-á t'owa híwó²nin wídímuupi²in háa naa dínkhâk'óe²in indádi dáywóenídi.

29 Hedânkun náwepiye o²â-ídi didaa²andi naa 'joe' gin wó²túhpi. Hedí nää-á ditú²âqamí háadi u²di dituhkânnannin.”

30 Cornelius-di óetu²an, “Poje thaa phade poje iwe thí²êedi, nää waabá naná, hedí naví tewhá ee dáyjûusu²o²di o²ân, hedí tsikhagipi wí sen ots'á²i aa nato²ondi dínkeepóe, hedí naví hänge nakwínudee.

31 I²di naa ditú²an, 'Cornelius, Jôesi Tádá uví jûusu nat'oe, hedá i² hääwí u²di in sehkanäwó diwówáji²in ovây²mági²i² imú², hedí háa bi²o²in há²to ûn²óede-í.

32 Nää-á wí to²wí oe Joppa-piye násân, Simon óetu²âqamídi uví²piye na²â-ídi, i-á Peter gin wá² nakháwâ. Wí píje távikandi²ví²we na²ân, i-á Simon ginbá nakháwâ, hedí mâap²oe nú² nathaa.”

33 Hedího wesebo wên senâ² dovâysan wóetu²hâkânnamídi, hedí u-á wesebo un²âadi híwó bi²an. Nää-á náwe t'âhki gikw'ó, hedá Jôesi Tádá-á wá² náwe na²indádibá na²ân. Nää gikw'ó ívit'óeyanídi hääwí t'âhki háa Nanbí Sedó Jôesi Tádá²di wóetu²an waa na²in dit'óe²amídi.”

Peter-di in Cornelius-²in Jôesi Tádá²vi hí² ovây²t'óe²o

34 Hedí ginnân Peter natú: “Nää naa dínhanginná ta²gendi Jôesi Tádá²di t'owa t'âhki handá² ovây²mâa²in.

35 T'âhki to²wên i² dây²a²ginnin hedá híwó díví²o²indá i²di ovâysígihónde², tobá wâhâ²âwin dimuu wánbo².

36 I²di iví tun in Israel t'owa ovây²mági, hedí ovâytu²an dínkodi i-ádi dívíwóenídi Jesus Christ i²andi namuudi, i-á t'owa t'âhki²í² shánki natsonji²i-ân namuu.

37 Un úhanginná háa tí²úgedí napóe²in oe Galilee nange hedá háyú Judea nange naná² t'âhká, John i² p'ó²p'óekandi²di in t'owa dip'ó²p'óepúuwí²in ovâytu²an dihaydi.

³⁸ Únhanginná Jôesi Tádádí iví Yä'dâa'i P'owəqahâa ônsannin Jesus Nazareth-wi', hedânho Jesus-âho ôesôge'in ikeeyamídi hedá in pínnánda óemáánídá, hedí Jôesi Tádá i-ádi na-jidi Jesus-di híwó in t'owa ovây'o' wáy namää wänbo', hedá háyú i' Penísendi di ovây't'ôephadekannannin hehkháa ovây mági.

³⁹ "Hääwi Jesus-vi'gedi gínhanginná'di na'indi t'owa âyt'ôe'o', háa i'an waa ee Jerusalem bú' hedá i' wé'ge'i bú'ây in Hudíyovi ditu'an, t'âhki naná'di'. I-á ôet'ôhtagek'ú'di ôehay.

⁴⁰ I-ânkun i' namuu Jôesi Tádádí óewáywówápaa'i', hedí dínkeeyan i' powage'i thaa nachuu iwe di wiyá nawówápoe'in.

⁴¹ T'âhki t'owadá wí'óemú'pi, hebo na'in ivi'gedi ivíhée'amídi páadébo díde'mannindânho i' âymú'. Wiyá nawówápoe ihaydi i-ádi ivíhúuyan.

⁴² Hedí i' di na'in díjôn Jôesi Tádávi tun in t'owa âytnunphaadé-ídi, hedá ây't'âamídi ta'gendi i-ânkun namuu Jôesi Tádádí ôesôge'i' t'âhki t'owa ovâykeekw'ôenídi háa híwó háa híwóhpi dívi'annin, wí'gíngi in ho dichuu'indá in wa' diwówáji'indá.

⁴³ T'âhki Jôesi Tádávi tukhe'mindi ditu'an, t'âhki to'wéwé Jesus-vi'piye díviwâyunde'inbi t'aywó'di dín'owó'jen. Jesus-ânkun ônk'ú' gin dín'amídi."

In Hudíyo dimuupí'in i' Yä'dâa'i P'owəqahâa dâykê'

⁴⁴ Wa'di Peter-di gin ovây'tumáadi i' Yä'dâa'i P'owəqahâa nawá t'âhki in iví hí' ônt'ôeyande'inbi'wepiye.

⁴⁵ Hedí in Hudíyo Jesus-vi'piye díviwâyunde'in Peter-ádi di'äá'in hânho ovâyháa'an, i' Yä'dâa'i P'owəqahâa in Hudíyo dimuupí'in wá' báykéibo ovây mágidi.

⁴⁶ Dínhanginpóe ovây mági'in inbi hí' ho dit'oe di, gá pi'wí tundi dívihée'odán, hedá Jôesi Tádá íwiwo hay'i namuu gin ditú'dá.

⁴⁷ Hedí Peter-di in i-ádi di'äá'in ovây'tu'an, "Ná'in t'owa-á i' Yä'dâa'i P'owəqahâa dâykê', na'in i' âykê' waabá. Hedânkun tóebo wí'ônk'ôepí ovâykhâa'amídi p'oe di ovây'p'oe'amí'in, hewá."

⁴⁸ Hedího in Cornelius'in ovây'tu'an dínkhây'ä' dip'ó'p'oe'púuwí'in, dâykéeyamídi Jesus Christ-vi'in dimuu'in. Hedáhá' indi óedaa'an wí háyú thaa indádi iwóyí'nídi.

11

Peter-di ovây'tumáa in Jerusalem'in méesate'in háa napóe'in

¹ In Jesus-vi' t'ôekhuwa'indá hedá in wé'gen Jesus-vi'piye díviwâyunde'in oe Judea t'âhki dikw'ó'níndá dínhanginpóe in Hudíyo dimuupí'in t'owa wá' Jôesi Tádávi hí' iwe díviwâyú'in.

²⁻³ Hebo wáy wén t'owa Jerusalem bú'win dichanpóe t'âhki t'owa Jesus-vi'piye díviwâyunde'in dínkhây'ä' in Hudíyovi kuu wá' dâyhúuwí'in. Hedího Peter Jerusalem-piye namáa ihaydi indi óetu'an, "Hääwi gínkhâak'ôe'i bi'an. Heháadan in Hudíyovi k'ewe taa dáymáapi'in t'owavi'we unji', hedá indádi bihúuyan?"

⁴ Hedí Peter-di ovây'thayyan t'âhki háa páadé iwe díbo napóe'in.

⁵ Ginnân natú: "Oe Joppa bú' o'ân dihaydi naa dáyiúusu'o', hedí o'âak'ôe waagibá dínpóedi wí háäwi dínkeepóe. Wén aa pháagin waaginbá namuu'in makówádi nawândi dínkeepóe, jónu wéegé eeje nawhimuu'in, hedá navi nú' dínpówá.

⁶ Hedí híwó in aa phoge dómú', hedí t'âmäge'in háäpandá p'oe kanu-á päyü-á tsidé-á dovây'mú'.

⁷ Hedí to'wídi díhí'máadi ot'oe. Ginnân ditu'an: 'Peter, ówínúdi ovây'hánú há'in hedá ovây'k'ôe.'

⁸ "Hebo naa-á otú, 'Joe, há'to Nanbí Sedó. Hânhay wänbo navi sóphoge wídótógipi wí háäwi nanbí kuu gimmuudi gínkhâak'ôe'i', gi'bi háäwi khâa'i gin ây'tumáa'i'.

⁹ "Hebo oe makówádi wiyá i' hí' ot'oe, gin: 'Wí'úkhây'âhpi untúuní'in nakhâak'ôe'in háäwi Jôesi Tádá natú'i híwó'di namuu'in.'

¹⁰ Pówin gin napóe, hedá háä t'âhki makówápiye óewáytege.

¹¹ "Ihaydíbáho poje sená' Caesarea bú' iwe di ovâysannin i' tewhá ee o'ân diwe dipówá.

¹² Hedí i' Yä'dâa'i P'owəqahâa di ditu'an, 'Ánshaaginpídi' indádi ópún.' Wén sí t'íuwin páadé'indá wá' naa-ádi dimáa, hedí i' sen dítuhkánandivi tewhá ee gits'ú.

¹³ I'dân na'in ditu'an wí makówávi t'ôepa'aa'i' iví tewhá íve nawandin óemú', hedí i' t'ôepa'aa'i' di ginnân óetu'an: 'Wén sená' oe Joppa-piye ovâysân ná'i Simon náwe óemá'ídi, i-á Peter gin wá' nakháwá.

¹⁴ I'díba wovây't'ôekankhây'máa hádídi u-á hedá háyú uvi k'aygi'indá wovây'aywoeni'in.'

¹⁵ "Cornelius-di naa díhí'bowa ihaydáhá' naadá dovây'hée'an. Wa'di báykéi otúhpidíbo i' Yä'dâa'i P'owəqahâa inbi'wepiye nawân, páadé na'in gínpóe waagibá.

¹⁶ Hedí dín'ánpówá i' to hí' Nanbí Sedó Jesus háädi wänbo natú'di', gin: 'John-di t'owa p'oe dída' ovây'p'oe'an, hebo undá i' Yä'dâa'i P'owəqahâa-á bínkáyji wí p'ó'p'oe kan waagibá.'

¹⁷ Jōesi Tádádí i' Yǎ'dǎa'i P'owəqahāa ovāymāgi, heđá hanbá na'in dímāgi, Nanbí Sedó Jesus Christ-ví'piye ívívāyū ihayđi. Heđiho hǎǎ-an naa omuu, ti naa dínk'óe Jōesi Tádá dówóy'í'níđi? Naa-á joe."

¹⁸ Heđiho in t'owa háa Peter-di ovāyту'annin dit'oe ihayđi wíyá wíđitúhpí híwóhpí'i'annin. Dítú, "Jōesi Tádá hánho hay'i namuu. I'đi in Huđíyo dimuupí'in t'owa wá' ovāykhǎge'nan inbí t'aywó'di dāyjo'e'ámíđi, wówátsi nahándepí'in dāymá've-íđi."

Oe Antioch bú' Jōesi Tádávi tun dāywāyunde'

¹⁹ Stephen óehay ihayđi phaapiyeđi in Jesus-ví'piye dívívāyunde'in ovāyjanáki'o' heđiho t'āmāpiye dishavemāā. Wāy wēn oe Phoenicia nangepiye dimāā, wāy-á oe Cyprus nangepiyá, heđá wāy-á oe Antioch bú'piyá. Eeje indi in Huđíyo t'owađa'manho Jesus-ví'gedi ovāyту'an, in Huđíyo dimuupí'in t'owa-á joe.

²⁰ Hewānbo wāy wēn in dijá'nin sená'dáho oe Antioch bú'piyebá dimāā'indá in Huđíyo dimuupí'in wá' Nanbí Sedó Jesus-ví'gedi ovāy't'óe'o'. Nǎ'in sená'dá Cyprus-windá heđá Cyrene-windá dimuu.

²¹ Heđi Nanbí Sedó Jōesi Tádádí nǎ'in sená' ívívō ovāy kaymāgiđi híwóhay t'owa Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívívāyūđi iví'piyá dívímāgi.

²² Oe Jerusalem in méesate'in t'owa háa oe Antioch napóe'in dínhanginpóe, heđiho iwepiye Barnabas óesan.

²³⁻²⁴ Barnabas-á híwó'di sen namuu, heđi pín ta'gedi i' Yǎ'dǎa'i P'owəqahāa-á imāa, heđi ívívō Jesus-ví'piye iwāyū. Heđi oe Antioch napówá ihayđi imú' hánho híwó'di Jōesi Tádádí ovāy'o'in, heđiho nahíhchanpóe, heđi ovāytumakhe'an pín ta'gedi Nanbí Sedó Jesus-áđi dimuuníđi. Báyéki t'owa Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívíts'anwāyū.

²⁵⁻²⁶ Ihayđáhá' Barnabas-á Antioch iweđi oe Tarsus bú' naná' diwepiye namāā Saul óenuuwǎ-íđi, heđi óeshaa ihayđi oe Antioch eepiyebá óemaa. Iwāhō indá heđá in wé'gen méesate'in t'owa-á wí paayo t'ǎhki dívíwé'ge'o', heđi in wíjedi báyéki t'owa ovāyhǎ'an. Ee Antioch in Jesus-ví'piye dívívāyunde'in páadé ovāyts'ankhǎyǎ' "Christian" gin.

²⁷ Ihayđibá wēn Jōesi Tádávi tukhe'min Jerusalem diweđi oe Antioch-piye dimāā.

²⁸ Wí wēe in diweđi Agabus gin nakhǎwǎ'i' iwínú, heđi in méesate'in t'owa ovāyту'an, "I' Yǎ'dǎa'i P'owəqahāađi naa dínhangin'ánnan dihaapuwađi'o'in wǎhǎǎ t'ǎhki." Háa Agabus natú waa ta'gendi napóe Claudius natsondimuu ihayđi.

²⁹ Heđiho in Antioch-win Jesus-ví'piye dívívāyunde'in t'ǎhki dāywéhpēe'an háyú dínkodi ihay inbí chǎ' dāywé'ge'ámí'in, in t'úuwin páadé'in oe Judea dithaa'inbí'wepiye ovāysaaníđi.

³⁰ Heđiho han díví'andi Barnabas-áđi Saul-áđi i' chǎ' ovǎn'an, heđi indá in Jerusalem méesate'in tsonninbí'wepiye dānho'.

12

In Jesus-ví'piye' dívívāyunde'in wíyá ovāy't'óepahǎekannan

¹ Ihayhǎǎ han napoe'o iwáyđi i' nangewi tsondi Herod wēn méesate'in t'owa ovāyjanáki'amíđi natsónpoe.

² Heđá wá' natsónpoe James wí tsijó phá'đi óeháyjídí, i-á John-bí pá'dāy ūnmuu.

³ Herod ūnhanginpóe háa i'annindi in Huđíyo ovāyhíhchannannin, heđiho Peter wá' óepankáyjídí natsónpoe. Gin i'an nǎ'i Huđíyoví shánki'eedi dinná' dihayđi, "Oewáaseepí' pává koe shánki'eedi" gin dāyту'o'.

⁴ Peter óeyǎ'đi óepansóge, heđi tǎ'đi sí (16) sundađodí óe'áyinnmāa, jó'nāngin díví'egó'o'. Iwedānho i' Huđíyoví shánki'eedi Passover gin dāyту'o naphade ihayđi, Herod-di Peter óepiyekhāymāawān in t'owaví páadépiye óntunjó'namíđi.

⁵ Hebo wa'đi Peter napannān dihayđi, in méesate'indi ihayđa' ónjúusu'o' Jōesi Tádádí óekhǎge'namíđi.

Peter i' pan tewhá iweđi óema'p'ǎūnwhihisuu.

⁶ Khu'deedi naná, heđi wíyá tháwān hédénpiye Herod-di Peter óepiyekhāymāawān. Perer-á nakadénawhimuu wíje sundađoví jáage, heđi handíđi najó'k'óe. In wāy-á wíje sundađo-á oe pan tewhá já'wé'in phóđi iwe da'áyinwin.

⁷ Tsikhagipi wí makówáwi t'óepa'ǎ'í'i' iwe nakwínudee, heđi pan tewhá íve nakohkeepoe. I' makówási t'óepa'ǎ'íđi Peter k'uuwōe eedi óewáđá'andi óekhehshaa, heđi óetu'an, "Ówǎnǎki', óshaa." Heđi i' kadéna khóe eeje nawhimuu'i' ūnwhihisuu.

⁸ Heđi Peter óetu'an, "Uví siba'áa-áđi uví anto-áđi óto'." Heđiho Peter han i'an. Heđáhá' óetu'an, "Nǎa-á uví k'éwé'in to-á wá' óto', heđi naví t'úugé unwóe'ǎa-í."

⁹ Heđiho Peter pan tewhá iweđi i-áđi napee, hebo wí?úňhanginnáhpí háa i? makówáwi t'öpa?aa?i i?o?in ta?gendi napoe?o?in háa háđéewáy ivi áňshaa iwe waagi ná?i háäwi imünde?in.

¹⁰ Wêe sundađo na?áyinwin diwe daphade, heđá wíyá wêe-á, heđáhá? in kwák'u phóđi iwe dapówá, i? bú? p'ögeé iwe nachá?nin. In phóđi wí?bo napikhuuđee. Heđi dapee, heđi wehpêe p'öe daphade, ihaydáhá? i? makówáwi t'öpa?aa?i wáypiye napóđi Peter wí?bo öeje?an.

¹¹ Nää-á Peter ũňhanginpóe ná?i háäwi ta?gendi ũnpóe?in, ääđá? wínamuupí, heđi ginnân i?ánshaa?an: “Nábäa dínhanginná ta?gendi Nanbí Sedó Jöesi Tádá ivi t'öpa?aa?i isan naa Herod-ví mangedi heđá in Hudíyo t'owaví?wedá dín?aywoenídí, heđánho háawên jänáki?in dikanda?in wíđí?amíđi.”

¹² Ihaydáhá? John Mark-ví jíyá Mary-ví?piye namää. Ee-á háyú-anho t'owa dívíjüusu?ođi dikw'ó.

¹³ Napówá ihayđi in já?wé?in tehpa phóđi iwe ipópó?an, heđi wí tewhá t'öe?i a?yú, Rhoda gin nakháwá?i namää imúunídí to-angú namuu.

¹⁴ Peter ihée?andi nat'oeđi i? a?yú wese ũňhanginná to?wí namuu?in. Hânho nahíhchanpóeđi in phóđi ihuu-iví?wedí oe ívepiye i?äät'súđe in t'owa ovây't'öe?amíđi, “Peter oe já?wé tehpa phóđi iwe nawin.”

¹⁵ Indi öetu?an, “U-ân unbondoemuu.” Hebo i? a?yú-á ihe?jídida? natú?, “Háa wâytu?an waa ta?gennânkun namuu.” Indi öetu?an, “Háđéewáy wí makówáwi t'öpa?aa?i namuu, Peter öe?áyinmáa?i?”

¹⁶ Wa?đi dívíhí?máađibo Peter-á ihe?jídida? ipópó?o?, heđi in phóđi dâyhüu ihayđi to?wí namuu?in dâymú?đi ovâyháa?an.

¹⁷ Peter imannan dituháanídí, heđi ovây't'öe?an háa Nanbí Sedó Jöesi Taa ivi makówáwi t'öpa?aa?i? isan waa i? pan tewhá iweđi öepeeyé-íđi. Hedáhá? ovâytu?an, “James-á heđá in wé?gen t'úuwin páađe?indá bint?öe?an háa dînpóe?in.” Heđi iweđi wíyá wáypiye namää.

¹⁸ Nahé?dénpöe ihayđi in sundađo hânho dîntú?.

¹⁹ “Wáyho Peter?” gin dívítsika?máa. Herod natsonpöe dâynnuwá-íđi, hebo wí?öeshaapí. Heđiho Herod-đi in áyí?nin ovâytsika?yan háa napóe?in, heđi in wíđinhanginnáhpíđi natsonpöe ovâyhâanú-íđi.

Ihaydáhá? Herod-dá Judea nange iweđi oe Caesarea bú?piye namää, heđi wí háyú thaa iwe iwóyí?.

I' tsondi Herod nachuu

²⁰ Herod hânho nat'ay in t'owa Tyre-á Sidon-dá dithaa?inbí?piye. In t'owa ná?in wíje bú?win Herod-ví nange iweđi inbí hüugi? dín?ää?á, heđánho dívíwé?ge?an dívíhée?amíđi, heđáhá? wên sená? iví?piye ovâysan. Indá Herod-ví tewhá ee p'ó?dédi? t'öe?i-áđi dívík'ema?an, i-á Blastus gin nakháwá, heđi i? öetu?an Herod öedaa?amíđi wíyá indáđi wínat'ay-ípíđi.

²¹ Herod wí thaa ovâyhée?amíđi ide?man. Iví tsondiwi aa i?awe, heđáhá? i? tsondi púwéde eedi isóge, heđi thaa t'áhkí in t'owa ovâyhée?an.

²² Ihí?máa ihayđi in t'owa ginnân dívítwínünde?, “Jöesidân díhí?máa waagibá nat'öet'öe, wí sendida?bá joe.”

²³ Wesebo Nanbí Sedó Jöesi Tádáđi wí makówáwi t'öpa?aa?i? öesan Herod öehay?amíđi, heđi pubáđi ivi see önk'oeđi nachuu. Han ũnpóe íđi in t'owa wí?ovâytu?anpíđi Jöesi Tádáđá?mân hay?i namuu?in.

²⁴ Hewänbo báyéki t'owa Nanbí Sedó Jöesi Tádávi tun shánki wänbo dit'oe?o, heđá báyéki önsíghónde?.

²⁵ Ihayháäbá Barnabas-á Saul-áđi inbí t'öe oe Jerusalem dänbowa, i? chá? in méesate?in tsonnin ovâymgíđi, heđi iweđi oe Antioch-piye dawáymää. John wá? indáđi dänho?, i-á Mark gin wá? nakháwá.

13

Barnabas-á Saul-á ovände?mandá ovânsan Jöesi Tádávi hí? t'owa ovây't'öe?amíđi

¹ Oe Antioch bú? iwe in wé?gen méesate?indáđi wên Jöesi Tádávi tukhe?mindá heđá wên ivi hí? ovâyhá?o?indá diji?. Ginnân dikháwá: Barnabas-á, Saul-á, Simeon-dá (i-á “Phéndi Sen” gin öetu?o?), Lucius-á (i-á Cyrene nange?i namuu), Manaen-dá (i-áđi heđá i? tsondi Herod-áđi wé?ge dasöe).

² Wí thaa diwé?gek'w'ó Nanbí Sedó Jöesi Tádá öe?a?ginmäänídí heđá dívíhääđá?amíđá, heđi i? Yä?dáa?i P'öewahhääđi ovâytu?an, “Naađi Barnabas-á Saul-áđi dovände?man wí t'öe háäwi dín?amíđi. Nää-á undá in wíjebá bînsöege-i han dän?amíđi.”

³ Heđiho wíyá dívíhääđá?an, heđi in wíjeví?đi dívímankw'óđiđi ovänjüusu?an, heđi ovânsan.

Barnabas-á Saul-á oe Cyprus daji

⁴⁻⁵ Hediho Barnabas-á Saul-ági damää, i' Yä'däa'i P'oweahhãädi ovãntu'an waa. John Mark wá' indáqi naji' ovãnhãge'namidí. Oe Seleucia bú'piye dimää, iwedáhá' kophé iwedi wí p'ojãädi Cyprus gin dãytu'o' iwepiye dimää. Hedi Salamis bú'-á dipówá, hedi iwe Jôesi Tãdãví tun in Hudíyoví méesate eeje ovãyt'ôe'o'.

⁶ In poje senã' nã'i p'ojãädi i'ge t'ãhki diji', ihaydáhá' oe Paphos bú' dipówá. Iwe wí Hudíyo sen ðemü', Bar-Jesus gin nakhãwã'i' (Greek tundi "Elymas" gin nakhãwã). I-á pinnãndi namuu hedi natü' i-á Jôesi Tãdãví tukhe'bi-ãn namuu, hewãnbo ihójomáa.

⁷ Nã'i sendá i' nangewi tsondi Sergius Paulus-ví k'ema ðnmuu. Sergius Paulus-á hãnho há'i sen namuu, hedi Jôesi Tãdãví h' nat'ôeyanda'di Barnabas-á Saul-á ovãntuhkãnnan.

⁸ Hebo nã'i pinnãndi nada' ovãnhãã'amidí, hedãnho i' tsondi' ðetumáa, "Wíwíwãäyü-ípi háa wóetumáa'in."

⁹ Hedi Saul (nãä Paul gin wá' ôekháyã'de') i' Yä'däa'i P'oweahhãä pín ta'gedi imáa, hedi tsíhtáye Elymas ðedamúndé'.

¹⁰ Hedi ðetu'an, "U-á Penéndiví ay-ãn kavêe unmuu, u-á wí hójo'ida' unmuu, hãäwí bi'o'i-á yã'dãäpí'dã' namuu, hãäwí híwó'di namuu'i-á nãat'ay, u-á Jôesi Tãdãví ta'ge'in p'ôe mãnmãägi'amí'in unda'.

¹¹ Nãä-á ót'ôeyanbe, Nanbí Sedó Jôesi Tãdãdã wóetuhchãnukhãymáa, hedãnho untsi't'aapúuwí, hedá íwívo hay thaa i' than wãnbo wí hýãä wãnbo wíwãamúunípí."

Paul ihí'bowa ihaydi wesebo Elymas-ví tsée iwe ðnkhaãdeedi t'ãhki ðnkhuñpóe, hedi oepiyá nãäpiyá najidi wí to'wí ðetu'wãmáa ðepaamã've-ídi.

¹² Háa Elymas ðnpóe'in i' tsondidi ðemü' ihaydi Jôesi Tãdãví tun iwãyü. I' hãäwí Nanbí Sedó Jôesi Tãdãví'gedi nahãhpóe'i'di ôehãã'an.

Paul-á Barnabas-á oe Antioch bú' Pisidia nange nanã' diwe daji

¹³ Paul-ági iví k'ema'indáqi Paphos-di kophé iwedi dimää, hedi oe Pamphylia nange iwe Perga bú' dipówá. Iwe John Mark-di Paul-á Barnabas-á ovãnjoe'an hedáhá' i-á Jerusalem-piye nawãymáa.

¹⁴ Perga iwedi in wije damää, hedáhá' Antioch bú' oe Pisidia nange dapówá. Hedi kaykhanwówá thaa in Hudíyoví méesate'ay ee dats'ü' Jôesi dãn'a'ginmããnídi.

¹⁵ Wí to'wí wí hãyü háa Moses ita'nã diwedi itunnan, hedá wiyá to'wí-á hãyü-á in Jôesi Tãdãví hãn'oe'in tukhe'min dãyta'nã diwedã itunnan. Dãntunkanbowa ihaydi in méesate p'ó'déqi'indi to'wí ðetu'an Barnabas-á Saul-ági ovãntu'amidí, "Tí'úuwín páadé'in, ti wên tumakhe wãnbo nã'in t'owa ovãymããni? Dada'dãho nãä ovãyhé'e'amí."

¹⁶ Hediho Paul iwíwúdi imannãndi dít'ôeyaanidí, hedi ginnã ovãyt'u'an:

"Un Israel t'owa, hedá un wé'gen t'owa Jôesi bín'a'ginmã'indá, bi't'ôeyanbe.

¹⁷ Na'in Israel t'owa Jôesi Tãdãví'piye íwíwãyunde', hedi hãn'oebo' i'dãn nanbí thehtáy pahpã'in dínde'mãn, hedá oe Egypt nange dithaa ihaydi ovãykhãge'nã dít'ãyt'owasôewé-ídi, tobá iwewín wídimuupi wãnbo', hedáhá' iví kaydi hã'i nange iwedi ovãypiye.

¹⁸ Hedi jónãntã paayo ahkon ni'ge diji' ihaydi ovãy'ãyingi'an.

¹⁹ Hedi Jôesi Tãdãdã ovãykhãge'nã tsé ihay hããge'in t'owa nã'i nange Canaan gin dãytu'an diwe ovãyhããnú-ídi, hedáhá' i'di in Israel t'owa Canaan ovãywiye.

²⁰ Jónãn tãgintãdãhá' p'ããntã (450) paayo ôeho' nã'i t'ãhki napúuwídi.

"Iwedãho Jôesi Tãdãdã ovãytsonninkw'ôe'ó, iví tukhe'bi Samuel ôesóge puwahay.

²¹ Hedi in t'owãdi Samuel ðedaa'an wí kw'áye'i tsondi ovãysôege-ídi, i' wé'ge'i nange'in t'owa dín'ãn waagibã, hediho Jôesi Tãdãdã Saul ovãymãgi, i-á Kish-ví ay ðnmuu, hedi in Benjamin-bí ay iwedi'i'bãho namuu. Saul-á jónãntã (40) paayo inbí kw'áye'i tsondi dínmuu.

²² Ihaydihó híwóhpí i'ãndi Jôesi Tãdãdã ôejãã'an, hedi David ôesóge inbí kw'áye'i tsondi dínmúunídi, i-á Jesse-ví ay ðnmuu. Jôesi Tãdã natü, 'Naa dínhanginnã David-ví ánshã-á naví' waagibã ðnmuu'in, hedá i-á hãäwí t'ãhki háa naa otü waa ikãnhúuwí'.

²³ Jôesi Tãdã iví tun imãgi David-ví thehtáy pahpã'ay iwedi wí na'ã'in nã'in Israel-wín t'owa ovãy'aywoenidí, hedi i-áho nãä napówá, i-á Jesus-ãho namuu.

²⁴ "Hewãnbo wa'di Jesus iví t'ôe its'an'ãnpídi'bo', John i' p'ó'p'okãndi'di in Israel-wín t'owa t'ãhki ovãytumáa, 'Unbí t'aywó'di binjoe'an, ihaydãnho wãyp'ó'p'oe'amí'.

²⁵ Hedi John iví t'ôe ibowakhãy'o' ihaydi, ihaydã' ovãytumáa, 'Ti naa-ãn i' bintsikha'mãã'i' omuu gin i'ãnde'? Naa-á joe. Bít'ôeyanbe, naví shãnkí tí'úugá wiyá to'wí napowagi'o, i-á naví shãnkí itsonmãã'i' namuu. Naa ihay híwó'di wó'muupi iví anto wãnbo ðõnp'ããdi-ídi, ginnãnho John natü.

²⁶ "Tí'úuwín páadé'in, un Abraham-bí ay iwedi'in ímuu'indá hedá un wé'gen t'owa Jôesi Tãdã bín'a'ginmã'indá, undáqi na'indáqi Jôesi Tãdãdã dítu'an hádiqi in t'owa ovãy'aywonde'in.

²⁷ Hewänbo in t'owa Jerusalem dithaa'in hedá inbí tsonnindá ta'gendi wíđínhanginnáhpí to' Jesus namuu'in, hedá i' hí' Jöesi Tádávi tukhe'min Jesus-vi'gedi dáyta'nandi wídika'póya'pí. Tobá inbí méesate eeye kaykhanwówá thaa waa ná'i hí' dáyundo wänbo', híwó wídika'póya'pí. Hedánho ditú Jesus óeháyji'in únkhây'á', hedího háa in Jöesi Tádávi hán'oe'in tukhe'min dáyta'nan waa ta'gendi napóe.

²⁸⁻²⁹ Hääwi t'áhkí Jesus óe'andí Jöesi Tádávi ta'nin diwe ho nata'muu. Ná'in t'owadi Pilate óedaa'an natsonpúuwídi Jesus óeháyjídí, tobá wên t'aywó'nin wí'ónshaapí wänbo'. Hedí han óe'andá nachuudá in phé'win diwedí óewáve, hedá wí t'owápho ee óek'ú.

³⁰⁻³¹ “Hewänbo Jöesi Tádádí óewáywówápa. Háyän wänbo wên t'owaví'piye Jesus ipi-keeyan, indá dimuu in to'wên óeyuhonnin Galilee iwedí Jerusalem iwehay wa' nachu-upídíbo'. Hedí ná'in t'owadá wé'gen t'owa ováytumáa nawáywówápóe'in dáyumú'.

³²⁻³³ “Hedí náá-á na'indá wá' ná'i' híwó'di tun wáy't'óe'o': Jöesi Tádá nanbí hehääwi thehtáy pahpá'in iví tun imági Jesus óewáywówápakhâymaa'in, hedí háa ováytu'an waa ná'in inbí áy iwedí'in gimuu'ingi' i'an. In eedí'in Psalm diwebo háa Jöesi Tádádí Jesus óetu'an waa ginnán nata'muu:

Nää thaa dováykeeyan naa uví Tádáho omuu'in.

³⁴ Wiyá wáygé Jöesi Tádá gin wá' natú:

Naadí David dótu'an ta'gendi hánho híwó dókhâymaa'in,

hedí un wá' hanbá wáykhâymaa.

Hedí ná'i hí' á ginnán natunda': Jesus-ví tú' á wí'únseje-ípi gá óewáywówápakhâymaađan, hedí há'to wiyá nachuu-í.

³⁵ Hedánho David-di wáy-á wéhpée Psalm ita'nan diwe Jöesi Tádá gin óetu'an:

Uví yá'dáa'i ayví tú' wínáasijepákhâymaa'pí.

³⁶ David-á wí'bo iví'gedí wí'ihí'máapí. Iví thaa wa' nawówáji' ihaydi háa Jöesi Tádádí óetu'an waa iví t'owagi' i'an, ihaydáhá' nachuu, hedí iví páadé ká'ää'in ováykhá'kw'ógi iwebá óekhá'k'ú', hedího iví tú'ho únside.

³⁷ Hewänbo Jesus-ví tú' á wí'únsidepi, i-á i' Jöesi Tádádí óewáywówápa'i namuu.

³⁸⁻³⁹ “Tí'úuwín páadé'in, naa oda' íkapóewi'in ná'in náá wáy'tuhkankhâymaa'in: Háa Jesus i'annin namuudí unbí t'aywó'di wováy'owóje-í. Tobá i' tsontun Moses ita'nandi bín'a'ginnamídí úvikhääde wänbo', há'to unbí t'aywó'di wováyjää'amí, hewänbo Jesus-ví'piye úvíváyundeháho wováyjää'amí-áakun.

⁴⁰ Náá undá bí'áyingi'an hedánho ná'in Jöesi Tádávi hí' iví tukhe'min dáyta'nannin wí'únpúuwípídí:

⁴¹ Un itú'in naví hí' wíđínchä'muupí'in bit'óeyan.

Unbí thaa eeye jí hääwí wáyupíwó'di namuu'i hánho hay'i namuudí naa dáykhâymaa,

hedí wí'úvíváyukhâymaa'pí tobá wí to'wídi wováythayjo wänbo'.

Hedího wováyháa'amí, hewänbo wí'úvívääyú-ípi, hedánho íchuuwí."

⁴² Paul ihí'bowa, hedí i-áđí Barnabas-áđí i' Hudíyoví méesate iwedí dapeemán dihaydi in t'owa dida'ji' owáy wiyá kaykhanwówá thaa ná'i hääwí dit'oe i'gedíba shánkí ováyhée'amí'in,

⁴³ hedí dínwé'gek'ewe' dihaydi, báyéki in t'owa Paul-áđí Barnabas-áđí dimää, hedí in wíjedi ováytumakhe'an Jöesi Tádávi sigisehkaná iwe dívíváyuhúuwídi. Wáy wên ná'in t'owa-á Hudíyo dimuu, wáy-á wéndá Hudíyo dimuupí wänbo in Hudíyoví khuubá dáyhon.

⁴⁴ Wiyá jáadi i' kaykhanwówá thaa naná' diwe, t'áhkí waa in bú'win t'owa dívívé'ge'an ná'i Jöesi Tádávi tun Paul-áđí Barnabas-áđí dánt'óe'odí dit'oe-ídi.

⁴⁵ In Hudíyoví p'ó'déđí'indí ná'in báyéki t'owa in wíjévi'piye dimändí ováymú' ihaydi, ívíwo dithúupóe, hedí ováytumáa Paul-ví hí' á ta'gen wí'únmuupí, hedá iví'gedá híwóhpí dívívée'an.

⁴⁶ Hebo Paul-áđí Barnabas-áđí khunwóeda'ginpídíbo' ováyhée'an. Ginnán datú: “Nakhây'á' Jöesi Tádávi hí' un Hudíyo páadé wáy't'óe'amí'in, hedího han án'an. Hebo bínjoegi'andi úvikeejo' undá in wówátsi nahándépi'in bínkáyji'in wí'imuupí'in, hedánho náá ná'indí wáyjoekankhâymaa, hedá in Hudíyo dimuupí'inbí'piye gamán,

⁴⁷ gá Nanbí Sedó Jöesi Tádádí iví ta'nin diwe ná'in ginnán ditú'andán:

Naadí u' wide'man wí ko waagi'ba unmuunídí,

in Hudíyo dimuupí'inbí'piye unmu-ídi,

in t'owa t'áhkí náá oepáa k'aydi hádídi ováy'aywoeni'in ováytu'ámídi."

⁴⁸ In Hudíyo dimuupí'in iwebá diji'in ná'i hí' dit'oeđí hánho díhíhchanpóe, hedí ditú, “Nanbí Sedó Jöesi Tádávi hí' híwó'di únmuu.” Hedí t'áhkí in to'wên Jöesi Tádádí ováyde'mannin ná'in wówátsi nahándépi'in dáykáyjídí iví'piye dívíváyú.

⁴⁹ Hedí shánkí wänbo t'owa i' nange t'áhkí dikw'ó'nin Nanbí Sedó Jöesi Tádávi tun dit'oemán.

⁵⁰ Hewänbo in Hudíyođi in bú⁷win kwiya⁷ kodit'owa dimuu⁷in Jôesi Tádá óe⁷a⁷ginnin ovâyt'e⁷ya⁷nan, heđá in sená⁷ kw'áye⁷in dimuu⁷in wá⁷, heđiho ná⁷indá Paul-á Barnabas-á ovänjänákí⁷an heđá inbí nan diweđi ovänkhehiye.

⁵¹ Heđiho inbí anto iweđi dänna⁷jeepídi in t'owa ovâykeeyamíđi kodi wíđíví⁷anpí⁷in, heđáhá⁷ ná⁷i wêe bú⁷ Iconium eepiye damáa.

⁵² Heđi in Antioch bú⁷ dithaa⁷in Jesus-ví⁷piye dívíwäyunde⁷in hânho dihíhchanpóe, heđá pín ta⁷gedá i⁷ Yä⁷dâa⁷i P'owəḡahâ-á dâymáa.

14

Paul-áđi Barnabas-áđi Jôesi Tádávi tun oe Iconium bú⁷ ovâyt'ôe⁷o

¹ Haa Paul-á Barnabas-á oe Antioch dänpóe waabá oe Iconium wá⁷ dänpóe. I⁷ Hudíyoví méesate⁷ay ee dats⁷ú, heđi hânho híwó ovâyhé⁷andi báyéki t'owa Hudíyo dimuu⁷indá Hudíyo dimuupí⁷indá Jesus-ví⁷piye dívíwäyü.

² Hewänbo wên Hudíyo inbí hi⁷ dívíwäyundepí⁷indá wây-á Hudíyo dimuupí⁷in ovâyt'e⁷ya⁷nan, heđiho ná⁷in Hudíyo dimuupí⁷in in Jesus-ví⁷piye dívíwäyunde⁷inbí⁷piye háa dichaa.

³ Hebo Paul-á Barnabas-á híwó hay jáađi iwebo dänwóyí⁷, heđi khunwóeda⁷ginpíđibo Nanbí Sedó Jesus-ví⁷gedi dänhi⁷máa. Heđi i⁷dá ovänkaymági pinnán t'ôe dän⁷amíđi, heđânho in t'owa ovâykeeyamíđi i⁷ hi⁷ iví sigísehkaná ünmuu i⁷gedá ta⁷gen namuu⁷in.

⁴ Hebo in t'owa i⁷ bú⁷windá dit⁷oedi handá⁷ wíđi⁷ánshaamuupí. Wéndá in Hudíyo-áđi dipóe, wéndá in wíje Jesus-ví t'ôekhuwa⁷indáđá.

⁵ Heđiho wên Hudíyo-áđi wên Hudíyo dimuupí⁷indáđi in bú⁷win p'ó⁷dédí⁷in wógegé díví⁷ánshaamági ovänwá⁷amíđi heđá ovänk⁷usäyü-íđá.

⁶⁻⁷ Hebo háa ovänkhâymaa⁷in Paul-á Barnabas-á dänhanginpóe, heđiho oe Lycaonia nangepiye dajân, heđi wíje bú⁷ Lystra-á Derbe-á iwe heđá i⁷ge t'ähká Jôesi Tádávi híwó⁷di tun in t'owa ovâyt'ôekanhon.

Paul oe Lystra bú⁷ óek⁷usäyü

⁸ Ná⁷i bú⁷ Lystra iwe wi sen natsi⁷dee⁷ipí⁷ na⁷án. Na⁷aypyüđiđibo ha⁷bi namuu, heđiho wáyümü wänbo wí⁷ijjyépi.

⁹ Paul ihí⁷máađi ná⁷i sendá nat⁷ôeyannán. Paul-dá ta⁷gebo óemü⁷đi ünhanginná i⁷ sen in wäyü ünhehkhaapúuwíđi imáa⁷in,

¹⁰ heđiho kaygi óetu⁷an, “Óta⁷gewínú.” Heđi i⁷ sen ichänuwínúđi natsi⁷dee.

¹¹ In báyéki t'owa iwe diji⁷in háa Paul i⁷annin dâymü⁷đi di⁷ände wên wíje inbí jôesi damuu⁷in, heđiho kaygi ditú inbí tundi, “Wên jôesi damuu⁷in makówáđi nanbí⁷wepiye dawân heđi na⁷in t'owa waaginbá dapaa.”

¹² Ditú Barnabas-á Zeus-án namuu, heđi Paul-á Hermes gân óekháýä⁷, gá Paul shánki ihí⁷máađan. *

¹³ Wí méesate hay⁷i oe bú⁷đi já⁷wé nak⁷óe, iwe in t'owa Zeus dâ⁷a⁷ginmä⁷. I⁷ méesatewi owha⁷ wên tóeđo-á heđá póvi ophíđé⁷i-á i⁷ bú⁷ tehpaá phóđi iwepiye imaa, heđi i-áđi in t'owa-áđi in tóeđo dâyt⁷aháğanú-í⁷in dida⁷ ovän⁷a⁷ginmääníđi.

¹⁴ Hebo Paul-á Barnabas-á háa in t'owa dívíkhâymaa⁷in dänhanginpóe ihaydi inbí k'éwé⁷in to dänwhé⁷an ovâykeeyamíđi háa díví⁷o waa wí⁷ovänhí⁷anpí⁷in, heđá in t'owavi jáa dän⁷äts⁷údeđi dântuwínú.

¹⁵ “Háađan gin úví⁷o?? Na⁷indá t'owada⁷ gamuu un waaginbá. Na⁷indá ga⁷ä⁷ Jôesi Tádávi híwó⁷di tun wâyt'ôe⁷amíđi, heđânho ná⁷i háäwí nachá⁷muupí⁷ úví⁷o⁷i bínjoe⁷amíđi, heđá i⁷ nawówájí⁷i Jôesiví⁷piye úvíwäyü-íđá. I-án makówá-á nandá maa⁷oe-á heđá háäwí t'ähki eeje nakw'ó⁷di-á ikhíje.

¹⁶ Heđi tobá hân⁷oebóe náa puwahay wáyje t'ähki⁷in t'owa háa díví⁷amí⁷in dida⁷ waa Jôesi Tádáđi ovâykanmági wänbo⁷,

¹⁷ thay⁷eedi ovâykeeyan háawi i⁷ namuu⁷in hânho híwó ovây⁷andi. I⁷dän in kwan makówáđi wovâyjemu, i⁷đibá háäwí i⁷ nan diweđi napaa⁷i wovâypaye. I⁷dän koegi⁷ wovây⁷má⁷ heđá wíyá háäwí unbí pí⁷ná wovâyhíhchannamíđi⁷-á,” gin Paul-di ovâytu⁷an.

¹⁸ Hebo tobá t'ähki ná⁷i ovây⁷tumáa wänbo⁷, báyéki t'ôe dänpóe in t'owa ovâywóyí⁷níđi in tóeđo wíđâyt⁷aháğanú-í⁷píđi in ovän⁷a⁷ginmääníđi.

¹⁹ Ihayđibá wên Hudíyo Antioch bú⁷win heđá Iconium bú⁷windá dipówá, heđi Paul-á Barnabas-á ovântunsumáađi in Lystra-win t'owa háa ná⁷in dipówá⁷in ditú waagiđá⁷ dívíwäyü. Heđiho Paul óek⁷usäyü heđi óehay gin dichanpóeđi ee bú⁷đi já⁷wépiye óewhaapiye.

* **14:12** In Lycaonia-win t'owa-á in wé⁷gen Greek t'owa waaginbá dimuudí báyéki jôesi dínkwó. I⁷ shánki p'ó⁷dédí⁷-á “Zeus” gin óekháýände⁷, heđá wí t'ôekhuwa⁷i-á “Hermes” gân nakháwá.

²⁰ Hewänbo wên Jesus-ví'piye dívíwäyunde'in Paul-ví'wepiye di'ää, heđi wa'đi iví'ge dibúwin dihayđi iwínú, heđá wíyá i' bú' iwebá nawáyt's'ú. Wíyá tháwándá i-áđi Barnabas-áđi oe Derbe bú'piye damää.

Paul-á Barnabas-á oe Antioch bú'piye dawáymää

²¹ Oe Derbe bú' Jôesi Tádávi híwó'đi tun ovây't'ôe'an, heđi báyéki t'owa Jesus-ví'piye dívíwäyü. Ihayđiho oe Lystra-á Iconium-dá i'gepiye heđá Pisidia nangewi bú' Antioch-piyá dawáymää.

²² Nã'i bú' eeje in Jesus-ví'piye dívíwäyunde'in ovâykhäge'nan shánkí kay'indi dívíwäyü-íđi, heđá dântumakhe'an ta'gendi dívíwäyühuwí'in. Ovây'tu'an, "T'ähki na'in äy't'ôephaadé-i'in gínpuwí oe makówá gipówápíđibo?"

²³ Heđi t'ähki i' méesate eeje tsonnin ovâykw'óđi, heđáhá' dänjûusu'andá dänhãqđá'andá t'ähki in dívíwäyü'in ovây'tu'an, "Nanbí Sedó Jôesi Tádáđi wovâypahúwí."

²⁴ Nää-á Pisidia nange i'ge daphademää, heđá Pamphylia nange iwá dapówá.

²⁵ Iwe in Perga bú'win t'owa Jôesi Tádávi tun ovây't'ôe'an, heđá iwedá wíyá wêe bú' Attalia-piye damää.

²⁶ Iwedáhá' kophe iwedá i' wêe Antioch bú' iwepiye dawáymää. Iwedânho hân páadéđi wáypiyé damää heđi damääpíđibo in méesate iwe'in t'owađi ovânjûusu'an Jôesi Tádávi sigísehkanáđi ovân'áyngi'amíđi, iví t'ôe dän'amíđi. Heđi nää-á inbí t'ôe-á dänbowáđi dawáy'ää.

²⁷ Oe Antioch dapówá ihayđi t'ähki in méesate'in t'owa ovâywé'ge'an, heđi ovây'tu'an háa Jôesi Tádáđi ovânkhäge'nannin i' t'ôe dän'andi t'ähki, heđá ovâythayyan háa in Hudíyo dimuupí'in wá' Jôesi Tádáđi ovâymägi'in dívíwäyü-íđi.

²⁸ Báyéki thaa oe Antioch in Jesus-ví'piye dívíwäyunde'indáđi dänwóyí'.

15

Oe Jerusalem in méesate'in tsonnin dínwé'gepóe

¹ Wên sená' oe Antioch dipówá Judea nange iwedi, heđi indi in Jesus-ví'piye dívíwäyunde'in ovâyhá'o'. Gin ovây'tu'an: "In Hudíyo waaginbá ik'ewetaamuupíđá Moses natsonpóe waa, undá há'to' oe makówápiye ímú-i."

² Paul-á Barnabas-á íwiwo wí'ovânhi'anpí háa in sená' dipówá'in ditû'nin, heđi indáđi báyéki dívítuhkannan. Heđiho Paul-á Barnabas-á heđá wáy-á wên Antioch-win sená'dá ovâyde'man Jerusalem-piye dimú-íđi, iwe ovâyhé'e'amíđi in Jesus-ví t'ôekhuwa'indá in méesate'in tsonnindáđi ná'i hãáwí napóe i'gedi.

³ Heđiho ná'in sená' Antioch iwedi ovâysandi ná'in wíje nange Phoenicia-á Samaria-á i'ge diphade. Eeje in Jesus-ví'piye dívíwäyunde'in ovây'tu'an hãáwí t'ähki háa in Hudíyo dimuupí'in dínpóe'in, inbí kuhu dâjyoe'andi Jesus-ví'piye dívímägi. Heđi ná'i hí' dit'oeđi hânho dihíhchanpóe.

⁴ Jerusalem bú' in sená' dipówá ihayđi, in méesate'in t'owa-áđi in Jesus-ví t'ôekhuwa'indáđi heđá in méesate iwe'in tsonnindáđi in ovâysíghógi. Ihayđiho Paul-áđi Barnabas-áđi ovây'tu'an t'ähki i' hãáwí Jôesi Tádáđi ovâykhäge'nandi díví'amíđi i'gedi.

⁵ Hebo wên Jesus-ví'piye dívíwäyunde'indá Pharisee t'owa-ân dimuu, heđi dívíwínúđi ginnân ditú, "In Hudíyo dimuupí'in t'owa-á dínkhây'ã' in Hudíyovi k'ewe taadi ovâytaa'amí'in, heđá wá' nakhây'ã' ovây'tu'ã'amí'in t'ähki i' tsonnun Moses ita'nandi' dâ'y'a'ginnamí."

⁶ Heđiho indáđi in Jesus-ví t'ôekhuwa'indáđi in méesate iwe'in tsonnindáđi dívíwé'ge'an ná'i hãáwí i'gedi dívíhé'e'amíđi.

⁷ Híwó hayho dívíhé'e'an, ihayđiho Peter iwínúđi ovây'tu'an, "Tí'úuwin páadé'in, únhanginná háyü hay paayo phade Jôesi Tádáđi naa díde'mannin in Hudíyo dimuupí'in dovâyhé'e'amíđi iví híwó'đi tun dit'oe-íđi heđá i'piye dívíwäyü-íđi.

⁸ Jôesi Tádá t'owa t'ähkívi ánshaa únhanginná, heđi ná'in dínkeeyan i'dá in Hudíyo dimuupí'in wá' ovâysíghógi'in i' Yã'dãa'i P'oweaqãhãq ovâymägiđi. Na'in dímägi waabá in ovâymägi.

⁹ Heđá ikeeyan t'ähki indáđi na'indáđi handã' dímää'in, gá indi iví hí' ónwäyüđi i'dá inbí t'aywó'đi inbí pí'náđi ovâyjáa'andân.

¹⁰ Heháadanho náa in ída' Jôesi Tádá bint'ayjaa'amí'in? Undá ítsonpoe'o in Hudíyo dimuupí'in Jesus-ví'piye dívíwäyü'in wên hãáwên kây'in díví'amí'in, hewänbo háa bintsonmää'indá na'in wígínkodípí iví'amíđi, nanbí thehtáy pahpá'in wá' wänbo wíđínkodípí. Wí hãáwí kháa'i inbí t'ú'k'eeegi bín'f'k'úya' waagibá úv'ó'. Há'waa wí'úv'i'amípi.

¹¹ Na'indá ívíväyunde Nanbí Sedó Jesus-ví sigísehkaná únmuuđibo dín'aywoeniđi, heđá in Hudíyo dimuupí'in wá' handíđibá ovây'aywoeni."

¹² Ihaydáhá? Barnabas-ádi Paul-ádi ovâyhéé'an. In t'owa t'âhkí diwé'gekw'ó'nin hânda? dikwodee ovânt'öeyandedi in wíjedi ovâyümáadi háa Jöesi Tádádi ovânkháge'nannin t'âmáge'i pinnán t'öe dâñ'amídi in Hudíyo dimuupi'in t'owa-ádi daji' ihaydi.

¹³ Dânhí'bowa, ihaydáhá? James-dá ginnân ihéé'an: "Tí'úuwin páadé'in, nää-á naa-áhá? dînt'öeyan.

¹⁴ Simon Peter-di na'in dítu'an Jöesi Tádádi in Hudíyo dimuupi'in t'owa wá' ovây'âyîngimáa'in, heđi handiqi dínkeeyan wên in diwedi ovâyhógi'in ivi'in ûnmúunídi.

¹⁵ In Jöesi Tádávi tukhe'min hân'oeho hanbá dítu, heđi háa Nanbí Sedó Jöesi Tádá natú'in ginnân dâyta'nan:

¹⁶⁻¹⁸ T' tsondi David-ví ây iwedí'inbí tsonkhuu dínhádi wí tewhá nakanu'i waagi'inbá dipóe,

hewânbo wáy wí thaa naa owáy'ä? heđá inbí tsonkhuu dovâywáymäáni.

Háa dimú'de waagibá dovâywáykwohkhây máa.

Naa han dáykháymáa heđânho t'âhkí in wé'gen t'owa dida'ídi dítáa-í'in, háyú in Hudíyo dimuupi'in dovâyhógi'in naví'in dînmúunídi.'

Ginno Nanbí Sedó Jöesi natú, i'dá hân'oe ná'i háäwi t'owa ovâyhangin'annan."

¹⁹ Heđá James gin wá' natú, "Ná'i hí' Jöesi Tádá natú'i namuudi, ginnân naa dínchanpoe'o: Wígínkhây'âhpi in Hudíyo dimuupi'in Jöesivi'piye dívits'anwâyü'in âyü'âqami'in háawin kây'in dâyt'amídi.

²⁰ Han ívi'amívi'wedi, âyta'nami ginnân âyü'âqamídi: Wídâyk'o'ípi i' koegi' nakoekháak'öe'i gá in wé'gen t'owa inbí jöesi dâymágidân, * heđá wíyá to'wívi kwee-ádi háa sendádi wídíviwho'kw'öenípi, heđá in animáa ovâyk'ewhíhánú'inbí pívi i' ûnp'oe napeepi'á wídâyk'o'ípi, heđá i' ûnp'oe wânbo-á wídâyk'o'ípi. †

²¹ Gin naa otú' gá ná'i háäwi i'geđi Moses ita'nandân, heđi kaykhanwówá thaa waagi Hudíyovi méesate eeje báyéki paayo phade waabo ná'in Moses ita'nannin t'owa dâytundo?, heđá ívi hí'-á t'âhkí bú' naná' deeje önt'öe'o."

In Hudíyo dimuupi'in Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in wên ta'nin ovâysan

²² Heđiho in Jesus-ví t'öekhuwa'indá in méesate'in tsonnindá heđá t'âhkí in wé'gen méesate'in indá ginnân dítu, "Wên sená? na'inbí'wedibá dimuu'in âyde'mamí, heđi Antioch-piye âysaaní Paul-á Barnabas-á indádi." Heđiho Silas-á Judas-á ovânkê?, ná'i Judas-áho Barsabbas gin wá' nakháwá. In méesate'in t'owađi ná'in sená' báyéki ovân'a'gin.

²³ Heđi wên ta'nin indádi dâyho? ginnân nata'muu'in:

"Un Hudíyo ímuupi'in hebo nanbí tí'úuwin páadé'in ímuu'in, un oe Antioch bú' heđá in nange Syria-á Cilicia-á íthaa'in, na'in Jesus-ví t'öekhuwa'indá heđá in méesate'in tsonnindá unbí tí'úuwin páadé'in gimuu'indi wâysengitumáa.

²⁴ Na'in ginhanginpoe wên t'owa náwedi dimää'indi piháawi háäwi wovâyü'annin, heđiho inbí hí' dînmuudi wí'únhanginnáhpí háa úvi'amí'in, heđá t'âhkí únbéede. Hebo na'indá há'in t'owa wí'âyü'anpi ha'wáa díví'amí'in.

²⁵⁻²⁶ Heđânho ívíwé'ge'an heđi âywéhpê'andi gitú híwó namúuni'in Paul-á Barnabas-á unbí'piye wâysaanídi. Indá sendá' âysigí'in damuu, heđá dakhâyumu unbí wówátsi Nanbí Sedó Jesus Christ-gí' dânmäänídi. Heđá wá' gitú híwó namúuni'in wây-á wên sená' âyde'mamídi indádi damú-ídi,

²⁷ heđiho Judas-á Silas-á âysan. Háa ná'in ta'nin diwe âyta'nan waa indibo hanbá wovâyütkankháymáa.

²⁸⁻²⁹ I' Yä'dáa'i P'oweahháa natú híwó wínamuupi'in wí háäwi kây'i wâyü'âqamídi úvi'amídi heđá na'in wá' hanbá gícha. Hebo ná'i hí'-áho únkhây'ä' bín'a'ginnamí'in: Wíwínk'o'ípi i' koegi' in wé'gen t'owa inbí jöesi dâymági'í, heđá wíwín'ûnp'oe'k'o'ípi, heđá in animáa ovâyk'ewhíhánú'inbí pívi i' ûnp'oe napeepi' wíwínk'o'ípi, heđá wíyá to'wívi kwee-ádi háa sendádi wí'úviwho'kw'öenípi. Ná'i háäwi wí'úvi'anpídi híwó ûnpúuwí. Sndgídiho?."

³⁰ Heđiho Judas-á Silas-á Barnabas-á hađa Paul-á Antioch-piye ovâysan. Dipówá ihayđi in méesate'in t'owa t'âhkí ovâywé'ge'an heđi in ta'nin ovâymägi.

³¹ In t'owa dâytunnán dihayđi hángo dîhíhchanpöe in híwó'nin tumakhe dit'oeđi.

³² Judas-ádi Silas-ádi Jöesi Tádávi tukhe'min damuudi in Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in báyéki ovâyhéé'andi ovâyü'an kwee waa sen waa dí'âqanídi, heđi inbí hí'đi ovâykháge'nan shánki kay'indi dívíwâyü'ídi.

* **15:20** 15:20 In Hudíyo dimuupi'in t'owa-á dâyhâwíkhíje inbí jöesi dînmúunídi, heđi koegi'-ádi wíyá háäwi-ádi ná'i jöesivi'piye dâyhúja' dâyt'a'ginnäänídi, heđáhá? i' koegi'ba dâyk'ch'áade' in t'owa dâyk'o'ídi. In Hudíyo dîchanpoe'o ná'i koegi' dâyk'oeđá, in wé'gen t'owavi jöesi dâyt'a'ginmä' waagibá díví'amí. † **15:20** In Hudíyo dínkháak'öe ná'i pívi na'ûnp'oepeepi' dâyk'o'ídi, heđiho in Jesus-ví t'öekhuwa'in wídida'pí in Hudíyo dimuu'in gí'bi pívi dâyk'o'í'in in Hudíyo dimuu'in wí'ovâyháachannamípiđi.

³³⁻³⁴ Ihay häyú thaa iwe daʼán, ihaydáháʼ datú Jerusalem-piye dawáymú-iʼin, iwedi báho páadé ovánpunjôn. In Jesus-víʼpiye dívíwáyundeʼin Antioch-ʼin dimuuʼindi ovántuʼan, “Jôesi Tádádí wovânʼáyíngihúuwí háä pʼóegé damándi,” heđi damää.

³⁵ Hebo Paul-á Barnabas-ádí oe Antioch-bo dánwóyíʼ? Eewân indá heđá báyéki wáy-á dikwʼóʼnindádí Nanbí Sedó Jôesi Tádáví híʼ in tʼowa ováytʼóeʼoʼ.

Paul-ádí Barnabas-ádí dánwije

³⁶ Wí häyú thaa naphade ihaydi Paul-di Barnabas óetuʼan, “Jaho gawáymú-í tʼähki búʼ eeje, háä Nanbí Sedó Jôesi Tádáví tun ántunphade eeje, heđá háʼin méesateʼin tʼúuwín páadéʼin ánmúuní, gánhanginpúuwídí tigú híwóʼgí dimän.”

³⁷ Barnabas-á nadaʼ John Mark indádí bá dánhúuwíʼin.

³⁸ Hebo Paul-á wí nahíjepí. Iheʼjidiqáʼ natúʼ Mark-á indádí wí dánhúuwípí, gá oe Pamphylia nange dijiʼ ihaydi ovánjoeʼandán, heđi iwe Mark wíyá wínadaʼpí indádí in tʼóe iʼamíʼin.

³⁹ Heđi íwíwo dántuhkannandi dánwije. Barnabas-di Mark óekèʼ i-ádí damú-ídí, heđi kophé iwedi oe Cyprus-piye damää. Hewänbo Paul-dá Silas-á óedeʼman.

⁴⁰ In Jesus-víʼpiye dívíwáyundeʼin dívíjúusuʼan Jôesi Tádádí ovánsígiʼáyínhúuwíʼin, heđi damää.

⁴¹ In nange Syria-á Cilicia-á iʼge damää, heđi in méesateʼin tʼowa ováykhägeʼnan shánki kayʼindi dívíwáyyú-ídí.

16

Paul-ádí Silas-ádí Timothy namää ovánkhägeʼnamídí

¹ Cilicia nange iwedi Paul-á Silas-á náʼi búʼ Derbe-piye damää, heđá wíyá búʼ Lystra-á. Iwe wí sen Timothy gin nakháwáʼiʼ nathaa, i-á Jesus-víʼpiye iwáyundeʼi namuu. Iví jíyá Hudíyo-án únmuu, heđi iʼ wáʼ Jesus-víʼpiye iwáyu, hebo iví tádá-á Greek-án únmuu.

² In Jesus-víʼpiye dívíwáyundeʼin oe Lystra-á Iconium-dá dithaaʼin ditúʼ Timothy-á híwóʼdi sen namuuʼin.

³ Paul nadaʼ Timothy-di oványuuhúuwíʼin, hewänbo páadé óehoʼ iʼ Hudíyoví kʼewe taadi óetaaʼamídi, gá ee dimän níʼge báyéki Hudíyo dithaadán, heđi indá tʼähki dínhanginná Timothy-ví tádá Greek únmuuʼin.

⁴ Iwáy búʼ iwéngé dimän dihaydi in méesateʼin tʼowa ováyhanginʼannan háa in Jesus-ví tʼóekhuwaʼindá heđá in méesateʼin tsonnindá oe Jerusalem ditúʼin, heđá ováytuʼan náʼi híʼ dáyʼaʼginnamíʼin.

⁵ Heđi in méesateʼin tʼowa shánki kayʼindi dívíwáyyu, heđá shánki wänbo tʼowa-á dívíwáyyuhon.

Háa Paul oe Troas imúʼin

⁶ Oe Asia iʼ Yáʼdääʼi Pʼoewaaqhâadi Jôesi Tádáví híʼ iʼgedí wíʼováyhiʼmáigipi, heđiho in nange Phrygia-á Galatia-á iʼge diphade.

⁷ Oe Mysia nange nantaa dipówá ihaydi náʼi nange Bythinia ditsudedaʼ, hewänbo iʼ Yáʼdääʼi Pʼoewaaqhâadi ováykhâaʼan.

⁸ Heđiho Mysia nange iʼge wáʼ daphade, heđi Troas búʼ iwá dapówá.

⁹ Iʼ khun Paul wí háäwí únkeepóedí imúʼ waagibá únpoé. Wí sen Macedonia-wi iví páadépiye nawindi kayʼindi óedaʼmáa, “Nää Macedonia-piye ókáʼve náʼin dikhägeʼnamídí.”

¹⁰ Heđi Paul náʼi únkeepóe iʼgedí ditúʼan dihaydi wesebo náʼin ívikhâyʼan Macedonia-piye gimú-ídí, gínhanginnândi taʼgendi Jôesi Tádá nadaʼ iví híwóʼdi tun in tʼowa iweʼin áytʼóeʼamíʼin.*

Oe Philippi búʼ Lydia-á Jesus-víʼpiye iwáyu

¹¹ Troas-di kophé iwedi gimäädi iʼ pʼojáadi Samothrace-piye gipówá, heđá wíyá tháwändá iwedáháʼ náʼi búʼ Neapolis-piyá gimää.

¹² Iwe iʼ kophé iwedi giwá, heđi nangedíbo oe Philippi-piye gimää. Philippi-á hayʼi búʼ namuu Macedonia nange iwe, heđi báyéki Rome-ʼin tʼowa iwe dithaa. Häyú thaa iwebo íwíwóyíʼ?

¹³ Iʼ kaykhanwówá thaa-á iʼ búʼ tehpaá phódi jáʼwépiye gípee, ihaydáháʼ pʼoʼkʼáyégépiyá gimää, gá gíchanpóedán in Hudíyo tʼowa iwepiye dimääʼá dívíjúusuʼamídi. Iwá wén kwíyáʼ diwéʼgekwʼó, heđi nange ívkwʼódi di áyhéeʼan.

¹⁴ Wí kwee in diwedi nakháwáʼ Lydia gin. I-á Thyatira búʼwi-án namuu, heđi iʼ aa pʼi tsáawáʼiʼ íwíwo nacháʼmuuʼi kuhchaʼi namuu. Iʼdá Jôesi Tádá óeʼaʼginnmáʼ, heđi Paul-ví híʼ óntʼóeyandedí Nanbí Sedó Jôesidi óekhägeʼnan háa natúʼin isigkáyjidi.

* **16:10** Luke náä indádí najíʼ, iʼ to náʼi háäwí itaʼnandíʼ.

¹⁵ Lydia-á heđá ivi k'aygi?indá dívíwäyüdi ovâyp'ó'p'oe'an. Ihayđiho i'đi na?in dítu'an, "Nää-á únhanginpóe naa ta'gendi Nanbí Sedóví'piye dáywäyunde'in. Hedáho naví tewhá eepiye bíkã've, heđi iwebo úvívóyí'ni." Hânho kay?indi dítumáadiho gimää.

Paul-á Silas-á ovânpansóge

¹⁶ Wí thaa ee dívíjüusu'o' ipiye gimän dihayđi, wí a'yüdi díjay. Nã'i a'yü-á wên t'owađi óekumä, heđi wí yã'dãapi' p'oewaahãadi óemää. Nã'i p'oewaahãadi hää t'ähki hí' óetu'o' natúunídi háa t'owa dínpuwagi'o'in. Ivi tsonnin háyü-anho dâychã'hónde' i' i'o'i'đi.

¹⁷ Heđi Paul-á na?indá i' a'yü gínwóejí'đi ituwínunde' ginnân: "Nã'in senã'dá Jôesigi' dívít'óemää, i-á i' shánki kw'áyewi namuu. Indá wovâytu'ãami háđidi wovây'aywoeni'in."

¹⁸ Háyü thaa ginho i'o' Paul nat'ajyaapóe píhay, heđiho ibeédi i' yã'dãapi' p'oewaahãa óetu'an, "Jesus Christ-di naa dínk'ú' wíjôeníđi, hã'i a'yüví'wedi ópeeve." Heđi i' p'oewaahãa wesebo únpee.

¹⁹ I' a'yüví tsonnin dínhanginná i' a'yüdi wíyá wí'ovâychã't'ankhâymaapi'in, heđiho indi Paul-á Silas-á ovânýã'đi ovânkhóhkay'an i' bú'win p'ó'déđi'in dikw'ó' diwepiye i' bú'pinge,

²⁰ heđá ovâytu'an, "Nã'in Hudíyo senã'dá nanbí bú' iwe in t'owa ovâyt'e'ya'óo'.

²¹ Indá inbí khuu nanbí t'owa ovâyhã'o', heđi na?in gínkhãak'óe nã'in khuu áykáyi'in háa áy'a'ginnami'in, na?indá Rome t'owa gimuuđi."

²² Heđiho in wé'gen t'owa iwe diji'indi Paul-á Silas-á ovânýã', heđi in bú'win tsonnindi inbí aa ovânwhée'an, heđi ditsonpóe ovânwhãáni'in.

²³ Báyéki ovânwhãđi ihaydáhá' ovânpansóge, heđi i' pan tewhá áyí'đi óetu'an híwó ovân'áyingi'amí'in.

²⁴ Gin óetu'an dihayđi i'dá pan tewhá pinge ovânsóge, heđi ovânpo't'ããk'ú'.

²⁵ Khun pinuđi hãđi Paul-á Silas-á dãnjúusu'o' heđá dãnkhã'wo' Jôesi Táđá óekú'daa'amídi. In wé'gen pan dikw'ó'nindi ovânt'óeyande'.

²⁶ Ihayđi tsikhagipi i' nan hânho na'a'yápóe, heđi i' pan tewhá tepú wânbo na'a'yápóe. Wesebo i' pan tewhá phóđi nakuudee, heđi i' kadéna in pan ovâywhi'kw'óđi i' dínwhisuudee.

²⁷ I' pan tewhá áyí'đi najósa'wo heđi i' pan tewhá phóđi nakhu'undi imú', heđiho na?ân t'ähki in pan dishavepee'in, heđiho ivi tsijó phá' iwihãkê' heđi ipikhe'khâymaawân.

²⁸ Hebo Paul ituwínú, "Wí'bo wíwíwa'amípi. Na?indá t'ähki wa'đi nãäbo gikw'ón."

²⁹ I' pan tewhá áyí'đi wí to'wí óetu'an, "Wên phakó dínmá'," heđi ónmaadi i' pan tewhá ee iwãnáts'úde. Hânho nathãthapoe'o nakhunwóeda'đi, heđi wesebo Paul-áđi Silas-áđi inbí páadépiye idége'disóge.

³⁰ Heđi iwínúđi oe já'wépiye ovânpiye heđi ovântu'an, "Naví sedó'in, hânna dáy'amí naa dín'aywoeniđi?"

³¹ Indi óetu'an, "Nanbí Sedó Jesus-ví'piye bíwäyü, ę-áđi uvi k'aygi?indáđi, handiđânho wovây'aywoeni."

³² Heđi Paul-áđi Silas-áđi Nanbí Sedó Jôesi Táđávi hí' i' pan áyí'đi-á heđá t'ähki ivi k'aygi?indá ovâytu'an,

³³ heđi wese i' khun i' pan áyí'đi ovânho' ovân'owéedi-ídi ee datsa'an deeje, heđá wesebo-á i-á heđá in wé'gen ivi k'aygi?indá ovâyp'ó'p'oe'an.

³⁴ Hedáhá' Paul-á Silas-áđi ivi tewhá eepiye ovânpiye heđá ovânjújôn. I-á ivi k'aygi?indá t'ähki iviwo dihihchanpóe, nãä-áho Jôesi Táđávi'piye dívíwäyüdi.

³⁵ Wíyá tháwân hégéndi in bú'win tsonnindi wên áyí'nin senã' ovâysan i' pan áyí'đi óetu'ãamídi Paul-á Silas-á ovânma'p'ãđi-i'in.

³⁶ I' pan áyí'đi Paul óetu'an, "In bú'win tsonnindi naa dítu'an wânma'p'ãđi-i'in. Nãä-áho damú-í. Jôesi Táđáho wovân'áyingihúuwí."

³⁷ Hebo Paul-dá in áyí'nin senã' dipówá'in ovâytu'an, "Tobá wí t'aywó'di wíđínshaapi wânbo", heđá tobá oe Rome gãnkhãwãta'k'óe wânbo", in bú'win tsonnin ditsonpóe na?in díwhãáni'in in t'owa t'ähki dímúuni iwe, heđáhá' dípansóge. Heđá nãä-á kaadibo wáypíye disaani'in dida'. Hebo há'to hana dí'amí. Já' ovâytu'an nãwe wí'bo di'ãä-í heđi indán dípeemãni."

³⁸ Heđiho in áyí'nin senã'đi in bú'win tsonnin ovâyt'óe'an háa Paul natú'in. In wíje Rome-in damuu'in in tsonnin dínhanginpóe ihayđi hânho dikhunwóeda'póe,

³⁹ heđiho i' pan tewhá eepiye dimää heđi kay?indi ovântu'an, "Dín'owójé undi." Hedáhá' iweđi ovânpiye heđi ovândaa'an i' bú'đi dapee-i'in.

⁴⁰ Heđiho pan tewhá eedi dapeedi Lydia-ví'piye damää. Iwe in Jesus-ví'piye dívíwäyunde'in ovâykweewaasenwaatú'andi ee bú'đi dapee.

1 Paul-á Silas-á ná'in wije bú? Amphipolis-á Apollonia-á i'ge daphade, ihaydáhá? Thessalonica bú? dapówá. Iwe wí Hudíyoví méesate'ay dínk'óe.

2 Heđi Paul i? Hudíyoví méesate eepiye namáá, ihayda? i'o waabá wăhăă namáá wănbo?. Eewá poje jáđi kaykhanwówá thaa eeje Jôesi Tádáví ta'nin ovâyundo?, heđi i-áđi indáđi dívihée'an itunnan ni'gedi.

3 Háa Jôesi Tádáví ta'nin natunda'in ovâythayyan, heđá ovâykeeyan ná'in ta'nin ta'gendi natú'nin i? to'wí Jôesi Tádáđi óesóge?i? t'owa ovây'aywoenídí it'óephadekhâmáađáhá? nachuwagi'o, hebo wiyá nawáywówápuwagi'o. Heđá ovâytu'an wá?, "Ná'i Jesus, ivi'gedi naađi wâyumáa?i?, i-ân i? namuu Jôesi Tádáđi óesóge?i? t'owa ovây'aywoenídí."

4 Wên Hudíyo iwe diji'indá heđá báyéki Hudíyo dimuupi'in Jôesi Tádá dâya'ginmá'indá, heđá báyéki p'ó'déđi'in kwiyá' wá?, indá dívíwâyú ta'gen namuu'in háa Paul natú'nin, heđi Paul-áđi Silas-áđi dívíwón.

5 Hewânbo in wé'gen Hudíyo-á dithúpóe báyéki t'owa dívíwâyúđi, heđiho wên sená' dichá'muupi'in háđi waa ee bú? pinge dívíkwinumáa'in ovâyhógidáhá? báyéki wây-á t'owa ovâywé'ge'an, heđi ovây't'e'ya'nandi ee bú? t'ăhki dínwănpitú. Ihaydáhá? in Hudíyo-áđi in sená'dáđi wí sen Jason gin nakháwá'ivi tewhá eepiye dimáá, i-á Jesus-vi'piye iwâyunde'i namuu, heđi in phóđi ónthăani'in dívíkhăđe?. Paul-á Silas-á ovântuwămáa ee já'wé ovânpeeyé-íđi in t'owavi páádepiye.

6 Hebo in wije wí'ovânshaapi, heđiho in sená'di ovâypiye Jason-dá heđá in wé'gen Jesus-vi'piye dívíwâyunde'indáđi. Khóhkaydi in bú? tsonninbi'piye ovâyho?, heđi dívítuwinúndedi ditú?, "Ná'in sená'di wăhăă dimáá wănbo t'owa ovây't'e'ya'do?, heđi náá-á nááwá dipówá.

7 Heđi ná'i Jason-dá ovâysiđihógi. T'ăhki ná'in t'owa i? tsondi Caesar-vi' tsonun dâya'ginhănunde?. Ditú? wí to'wí Jesus gin nakháwá'i? i? kođi tsondi namuu."

8 Heđiho in t'owa t'ăhki heđá in bú'win tsonnindá dit'oe ihayđi dit'ayyaapóe.

9 Ihayđiho in tsonnindi Jason-dá in i-áđi diji'indáđi ovâychă'wá'ăakannan ovâyma?p'ăđi-íđi.

Oe Berea bú? báyéki t'owa Jesus-vi'piye dívíwâyú

10 Wesebo i? khun in Jesus-vi'piye dívíwâyunde'indi Paul-á Barnabas-á wiyá bú?piye ovânsan, Berea gin dâytú'o'i?. Iwe dapówá ihaydi i? Hudíyoví méesate'ay eepiye damáá.

11 In t'owa iwe'indá in Thessalonica-winbí shánkí dikhâymuu ovânt'óeyaaníđi. Háa datú'in dit'óeyanda?, heđi thamuwáađi Jôesi Tádáví ta'nin dâytundo? dínhanginpuúwíđi tigúba háa ovâytu'an waa ta'gen namuu'in.

12 Báyéki t'owa inbí hi? ovânwâyú, in diwedi wên p'ó'déđi'in Greek sená'dá kwiyá'dá diji?.

13 Hewânbo wên Thessalonica-win Hudíyo dínhanginpóe Paul-dá Jôesi Tádávi hí? oe Berea wá? ovây't'óe'o?, heđiho iwepiye dimááđi báyéki t'owa hânho ovây't'e'ya'n.

14 Wesebo in Jesus-vi'piye dívíwâyunde'indi Paul oe maa'p'oe k'ágyépiye óesan, hebo Silas-á Timothy-á Berea-bo dănwóyí?.

15 Wên t'owa-áđi Paul namáá, heđi indi Athens bú?piye óeho?. Iwe i'đi ovâytu'an oe Berea-piye diwáymu-í'in, Silas-á Timothy-áđi ovântu'ăămíđi háđi dănkodí ihayđi ivi'piye da'ăă-í'in. Heđiho han díví'an.

Paul-di in Athens-in t'owa ovâyhée'an

16 Wa'đi Paul-di Silas-á Timothy-á oe Athens ovântsíkhă'máađibo kođi wínachanpóepi imúndedi báyéki háăwí dínkw'ó'di? in t'owa dâykhiđeđi inbí jôesi dínmuu waa dâychăă'i?.

17 Heđiho in Hudíyoví méesate'ay ee báyéki ovâyhée'an Hudíyo-á Hudíyo dimuupi'indá, to'wên Jôesi Tádá dâya'ginmá'in. Heđá wá? thamuwáa-á bú? pinge dâyhăăwiku'ch'áađe? iwe in to'wên diphademănnindá ovâyhée'o?.

18 Heđá wëndá sená? wá? iwe diji?, indá in Epicurean t'owa-á Stoic t'owa-á inbí hăhkan dínmuu'in dívíhă'o?. * Ná'in sená? Paul-áđi dívítuhkandodí wên ditsikapóe, "Hănnan ná'i hăhsó'yo natunji?" Heđá wëndá ditú, "Hádeewáy pi'wên t'owavi jôesivi'gedi ihí'máa." Gin ditú? gá Paul-di Jesus-vi'gedi ovây't'óe'odân, heđi ovây'tumáa nachuu'in heđá nawáywówá'indá.

19 Heđiho in tunjowa'vi'piye óeho?, ee okú eedi Areopagus gin dâytú'o'i?, heđi óetu'an, "Ná'indá gihangin'ănda? ná'i ts'ăabi? háăwí i'gedi u'đi t'owa ovâyhă'o'i?. Ti ná'in dit'óe'ămí i'gedi?

20 Báyéki háăwí náwe bihée?andi wémúu wănbo wígit'oe'pí, heđânho háa natunda'in gínhanginnăani'in gida?."

21 (In Athens-windáđi heđá in já'wé'in t'owa iwe dithaa'indáđi háăđi wănbo t'ăhki háăwí wănbo ts'ăabi? namuu i'gediđá? dívíhí'máa heđá dit'oe'o. Heđănkun han óetu'an Paul.)

* 17:18 In Epicureans dívíwâyunde? i? shánkí híwó'di háăwí in t'owagi? namuu dihihchaanıđi náă oepáa k'aydi. In Stoics-á dihăhkanji? ta'gendi gínhíhchaanıđi wíginhăy'ăhpi háăwí wănbo gida-í'in heđihăa wáyđi wănbo wíghaytaachaanıpi.

²² Hedīho Paul in tunjowa² wí páadépiye iwínú hedí ovâytu² an, “Un Athens² in t'owa, naadi wâymunde² un báyéki únghâwíkw'ó² nin bín'a² ginmâ² in.

²³ Unbí bú² i² ge ojidi wáyjé unbí jôesi bín'a² ginmâ² i dómû², hedá wá² wí antâa-á dómû², iwe bínghâwíkw'óe² ó i² bín'a² ginmâ² igí², hedí eedi gin nata² muu: Wí jôesigi² ná² i antâa áypaa, tobá i² áytaapí wânbo². Ná² i mađi bín'a² ginmâ² tobá bintaapí wânbo², hedího náa-á iv² gedá naadá wâyt² óekankhâymâa.

²⁴ “I-á Jôesi Tádá namuu, i-á ná² i nan oepâa-á hedá i² hâäwí t'âhkí iwe nakw'ó² di-á ikhíjé, hedí i-á oe makówa-á náa nangá shánkí natsonji². Hedânkun i² méesate t'owa dâyk'óđi eejedá² mân wínathaapí.

²⁵ Hedího t'owavi² wedi khâge² wânbo wí² úntâypi, gá hâäwí wânbo t'owa dâypa² i wí² úntâypidân. I² dânkun t'owa t'âhkí inbí wówâtsi-á inbí hâa-á hedá hâäwí dîntáy² i t'âhká ovâymâ².

²⁶ Jôesi Tádáđi wêe sen ikhíjé, hedí iwedího t'âhkí nange² in t'owa dipuyá náa oepâa k'ayđi t'âhkí dívithaayé-íđi. Hewânbo in dipuyâpidíbo² Jôesi Tádá i² anshaa² an hâäđi hedá wéngé dívithaayé-í² in.

²⁷ Jôesi Tádáđi in t'owa ovâykhíjé indi óenuuwâ-íđi, hedí háđéebá óeshaa-í óetuwâmáadi. Hewânbo ta² gendi na² in t'owavi² wedi kay² wínajihpi, wêewi² wedi wânbo-á jõe.

²⁸ Jôesi Tádá namuudânkun na² in giwówáji², hedá iví² a² yänmaa, hedá t'owa-á gimuu. Wáy wên unbí ta² kannin wânbo ditú, ‘Na² in wânbo iví áy gimuu.’

²⁹ Hedího Jôesi Tádáđi áy gimuuđi wíginkhây² âhpi gi² âan² in i-á wí hâäwí waagi² bá namuu² in t'owa i² gedí diwânpí² anshaapóedí inbí mandíbo dâypaa² i² óedóđi háa kwâk² u ts'â² i² di háa k'uudi.

³⁰ Jôesivi² gedí t'owa híwó wídika² póya² pí ihayđi, i² di wí² ovâytu² anpi ihayđiho naná ovâytehchâänú-í² in, hewânbo náa t'owa t'âhkí wéngé t'âhkí diji² in ovâytumâa inbí t'aywó² di dâyoje² amíđi wí² ovâytehchâänú-í² píđi,

³¹ gá owáy wí thaa ide² mandí² naná² diwe ovâyta² gekeekw'óeni² t'âhkí t'owa háa híwó háa híwóhpi dívi² annin, hedí wí senho óesóge gin ovâytu² amíđi, hedí ná² i sen óewâywówapaadi thay² eedi dínkeeyan óesóge² in” gin Paul-di ovâytu² an.

³² Wí to² wí nachuu² i nawâywówápóe i² gedí dit² oe ihayđi, wên dip² áajidi t'âmáge Paul óetumâa, hewânbo wây-á wéndá ditú, “Owáy wíyá hâäđi ná² i bihée² andi² wíyá git² oe-í² in gida².”

³³ Hedí Paul iwedího namâa.

³⁴ Wên sená² iví hí² ónwâyđi i-áđi díwíwón. Wí sen in diwedí Dionysius gin nakháwâ, i-á Areopagus-wi tunjowa² diwedí² i² bá namuu. Wí kwee wá² iwâyü, Damaris gin nakháwâ² i². Hedá wáy wây-á t'owa iwe diji² in wá² díwíwâyü.

18

Paul-di Jôesi Tádáđi híwó² di tun oe Corinth bú² ovây² óe² an

¹ Ná² i naphade ihayđi Paul Athens-di namâa, hedí Corinth bú² napówa.

² Iwe wí Hudíyo sen Aquila gin nakháwâ² i² óets'antaa, i-á oe Pontus nange na² aypuyá. Iví kwíjô Priscilla-áđi Italy nange wâhâđi dats'anpówa, gá i² Rome-wi tsondi p'ó² déđi² Claudius-di t'âhkí in Hudíyo oe Rome-di ovâykehpiyedân.

³ Paul-á ná² in wíje² inbí² piye namâa hedí indáđi iwóyí². I-áđi indáđi te² aapa² in dimuudi wé² ge dívi² óe² an.

⁴ Kaykhanwówa thaa eje Hudíyoví méesate² ay eepiye Paul namâa² ä, hedí kay² inđi ovâyhée² o². Ikhâäde Hudíyo dimuu² in hedá Hudíyo dimuup² indá iví hí² ónsig² amíđi.

⁵ Silas-áđi Timothy-áđi Macedonia-đi dapówa ihayđiho Paul wíyá wí² te² aapa² pi, hebo thaa t'âhkí Jôesi Tádáđi hí² in t'owa ovây² óe² o², hedí thay² eedi in Hudíyo ovâyhá² o² Jesus-áho namuu i² to² wí Jôesi Tádáđi óesóge² i² t'owa ovây² aywoeníđi.

⁶ Hewânbo wí² ónsig² anpiđi iví² piye dit² ayjaapóe, hedá híwóhpi² da² iví² gedí dívihée² an. Hedího iví aa iwedí ina² jeeđi² ovâykeeyamíđi ovâyjoekankhâymaa² in. Ovâytu² an, “Jôesi Tádáđi² wedi ípedeđá, unbí² innân úmmuu, naa wídínchâänú-í² pí. Náa iwedí páadépiye in Hudíyo dimuup² innân ná² i hí² do wây² t'óekankhâymaa².”

⁷ Hedího ovâyjoe² andi wí sen Justus gin nakháwâ² iví² piye namâa. Justus-á i Hudíyoví méesate² ay nú² nathaa, hedí Jôesi Tádá báyéki óe² a² gin.

⁸ I² Hudíyo méesate p'ó² déđi² nakháwâ² Crispus gin. I-áđi iví k'aygi² indáđi t'âhkí Nanbí Sedó Jesus-ví² piye díwíwâyü, hedá báyéki wây-á ná² in Corinth-win t'owa wá² Jôesi Tádáđi tun dit² oedi díwíwâyüđáhá² ovây² p'ó² p'oe² an.

⁹ Wí khun Paul-di Nanbí Sedó Jesus óemû² waagibá ûnpóe, hedí Paul óetu² an, “Wí² unkhunwóeda² í² pí ovây² t'óe² äamíđi naví² gedí, wíwíwóyí² nípi.

¹⁰ Naađi wí'áyíngimáa, heđiho wí to'wíđi wóeyâ'đá há'to wóewa'ámí, gá náá bú' báyékí t'owa naví'in đínpuúwí'in dithaadán."

¹¹ Heđiho Paul wí p̄ayodá píngé ee bú' iwóyí' Jōesi Tádávi hí' ovâyhá'odi.

¹² Oe Achaia nange w̄h̄h̄á Gallio ɔep'ó'đéđi'sóge ihayh̄áđidibá, in Hudíyo díwíwé'ge'andi Paul ūnkenmää, heđi oe tunjō whágépiye óho'di Gallio óetu'an,

¹³ "Ná'i sendá t'owa ovâyhá'o' Jōesi Tádá piháa óe'a'ginmääníđi, nanbí kuuu gínmuu waagá yoe."

¹⁴ Paul ihí'khâyáawán hebo Gallio-di in Hudíyo ovâytu'an, "Ná'i sen wên háawin t'aywó'nin heđiháa wên háawin w̄h̄phade yá'dáapi'in namuu'in i'andáho', ihayđánho híwó namúuni naa dáytsikha'ámí unbí t'ehpide tun iví'piye wáy't'óeyaaníđi.

¹⁵ Hewänbo náá úwíwänpítuhánbo wáy wí tun namuu i'gedi, wáy wí kháwá namuu i'gedá, heđá unbí kuuu i'gedá. Heđáho unnánho únpikhây'á' ná'i h̄ááwí bínkodi'ámí'in. Naa wó'da'pí ot̄uní'in gi'bi h̄ááwí háa híwó'di háa híwóhpi' namuu'in."

¹⁶ Gin Gallio-di ovâytu'an dihaydi i' tunjō whágé iwedí ovâykhepiye.

¹⁷ Ihaydi in t'owadi ná'i Hudíyovi méesate p'ó'đéđi' óeyâ', i-á Sosthenes gin nakháwá, heđi Gallio-ví páadépiyebo óewh̄á', hewänbo háa díwí'o'indi Gallio wí'óe'áyíngimápipí.

Paul oe Antioch bú'piye nawáyimää

¹⁸ Paul oe Corinth bú'bo wiyá háyú thaa iwóyí', heđáhá' in we'gen Jesus-ví'piye díwíwáyunde'in ovâyjoe'andi i-áđi Priscilla-áđi heđá Priscilla-ví sen Aquila-áđi oe Cenchrea bú'piye dimää. Cenchrea iwe Paul óek'owa, t'owa ovâykeeyamíđi i'annin háa Jōesi Tádávi'piye iví tun imági waa. * Iwedáhá' kophé iwedá oe Syria nangepiyá dimän.

¹⁹ Hebo iwe dipówápíđibo' oe Ephesus bú'piye dimää, heđi Aquila-áđi Priscilla-áđi ee bú'bo dänwóyí'. Paul-á ovänjoe'andi in Hudíyovi méesate'ay eepiyá namää, heđi iwe in Hudíyo-áđi báyékí ihée'an.

²⁰ Wéndi óedaa'an báyékí thaa indáđi iwóyí'níđi, hewänbo Paul wínahíjepí.

²¹ Ovâysegitu'andi ovâytu'an, "Jōesi Tádá natúđáho naa wiyá unbí'piye owáy'áá-i." Heđi iwedí kophé iwedí namää.

²² Oe Caesarea bú' napówa, iwedáhá' oe Jerusalem-piye namää in iwe'in méesate'in t'owa ovâysegitu'ámíđi. Iwedáhá' oe Antioch-piyá namää.

²³ Iwáy w̄h̄h̄á báyékí thaa na'an, heđi iwedí oe Galatia nange i'ge t'áhkí heđá Phrygia nange i'gá namää in Jesus-ví'piye díwíwáyunde'in ovâykháge'namíđi shánki kay'indi díwíwáyú-íđi.

Apollos-di Jōesi Tádávi híwó'di hí' oe Ephesus-á Corinth-á ovây't'óe'an

²⁴ Ihayh̄áđidibá wí Hudíyo sen Alexandria bú' iwe na'aypuyá'í' Apollos gin nakháwá'í' oe Ephesus-bá napówa. Ná'i sendá nahí'magan, heđá Jōesi Tádávi ta'nindá híwó'dá óntaa.

²⁵ I-á Nanbí Sedó Jesus-ví kuuu i'gedi ūnhanginná, heđiho pín ta'gedi wáy-á t'owa i'gedi ovâyhí'máa, heđá áyíngidá Jesus-ví'gedi ovâyhá'o', tobá John i' p'ó'p'oekandiví h̄h̄kan ní'gedidá' ūnhanginnán wänbo'.

²⁶ Khunwóeda'ginpíđibo' in Hudíyovi méesate'ay ee Apollos-di ovâyhée'an. Priscilla-áđi Aquila-áđi dat'oe ihaydi inbí'piye óho', heđi Jōesi Tádávi kuuu shánki thay'eedi ónthayyan.

²⁷ Heđáhá' Apollos-á Achaia nangepiye napunda', heđi in Jesus-ví'piye díwíwáyunde'indi óetu'an híwó namuu'in namú-íđi, heđiho indi in Achaia-win Jesus-ví'ínbá ūnmuu'in ovâyta'nan Apollos óesígikáyí'in. Apollos-á oe Achaia napówa ihaydi báyékí ovâykháge'nan in to'wên Jōesi Tádávi sígísehkaná ūnmuđi Jesus-ví'piye díwíwáyú'in.

²⁸ Iví tun ūnkay, heđi in t'owa t'áhkíví páadépiye in Hudíyo ovâytu'an piháa díwíwáyunde'in, heđi Jōesi Tádávi ta'nin ovâytondođi ovâythayyan Jesus-á namuu i' to'wí Jōesi Tádáđi óesóge'í' t'owa ovây'aywoeníđi.

19

Oe Ephesus bú' Paul-di Jesus-ví'gedi ovâyhée'an

¹ Wa'đi Apollos oe Corinth bú' wáy nají' ihaydi, Paul i' nange i'gedi na'áđi Ephesus bú' napówa, heđi wên t'owa John i' p'ó'p'oekandiví hí' ónwáyú'in ovâymu'.

² Paul-di ovâytsika'yan, "Ti ná'i Yá'dáa'i p'oweah̄h̄a bínkê' úwíwáyú ihaydi?" Indi óetu'an, "Na'in wíginhanginnáhpí wí Yá'dáa'i P'oweah̄h̄a wänbo nají'in."

³ Paul-di ovâytsika'yan, "Háadan handi wovâyp'ó'p'oe'an?" Indi óetu'an, "Gá John i' p'ó'p'oekandiví h̄h̄kan áywayúđán."

⁴ Paul-di ovâytu'an, "John-di in t'owa ovâypp'ó'p'oe'an gá inbí t'aywó'di dáyjoe'andán, heđi ovâytmáa, 'Naví t'í'úgé wí napowagi'o'iví'piye úwíwáyú-í'." Heđi há'i-á Jesus-án namuu."

* **18:18** Wáyjéđi in Hudíyo sená' inbí tun díwímá' Jōesigi' díwí't'óe'ámíđi, heđi inbí phó dáysóemá' inbí t'óe dáybowa píhaya.

⁵ Paul-ví hí' dit'oe ihaydi ovâyí'ó'p'oe'an dâykëeyamídi Nanbí Sedó Jesus-ví'piye dívíwâyú'in.

⁶ Hedí Paul iví'di imank'u'di i' Yä'dâa'i P'owëaahâa dínwân, hedí wíyá pi'wí tundi dívíhí'máa, hedá Jôesi Tádávi tukhe'min waabá dívíhëe'an.

⁷ Mađi tã'di wíje senä' iwe diji'.

⁸ Poje p'oe t'ähki Paul in Hudíyovi méesate eepiye namää'ä, hedí khunwôeda'ginpidíbo' in t'owa ovâyhi'máa. Ovâythayjo' Jesus-ân namuu i' to'wí Jôesi Tádávi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí, hedí ikhãäde' iví hí' ónsígi'amídi.

⁹ Hebo wáy wën díví'óhkây'andi wídívíwâyúpi, hedá Jesus-ví p'oe i'gedá híwóhpi-á in iwe dikw'ó'nin ovâyhëe'an. Hedânho Paul-di ná'in ovâyjoe'andi in Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in i-áđi ovâyho', hedí wí tewhá eepiye dimää, wí sen Tyrannus gin nakháwã'i'di t'owa ovâyhá'ó' iwe. Iwá Paul-di thamuwaagi Jôesi Tádávi hí' ovâythayjo'.

¹⁰ Wíje paayo t'ähki Paul gin i'an, hedí handídi in t'owa Asia iwéngé dithaa'in Na'inbí Sedó Jesus-ví'gedi dit'oe, Hudíyo dimuu'indáđi Hudíyo dimuupi'indáđi.

Sceva-ví e'nûn dida' in yã'dâapi'in p'owëaahâa ovaykhehpeeyé-ín

¹¹⁻¹² Jôesi Tádávi Paul óekháge'nán pinnán t'oe i'amídi, gi'bi háäwi dedantáa háäwi itäge'i' in dihaykw'ó'ninbí'piye ovâyho', hedí dihekhãapóe, hedá yã'dâapi'in p'owëaahâa-á in t'owa ovâymaa'in dínpee.

¹³ Ihayhãäbá wën Hudíyo wá' wéngé t'ähki dívíjýénde ná'in yã'dâapi'in p'owëaahâa t'owavi'wedi ovâykhehpeeyé-ídi. Náä-á indá dívíkhãäde hanbá díví'amídi Jesus-ví kháwã' ónkháyã'dedi. Ginnân ovâytumáa in p'owëaahâa: "Ná'i Jesus-ví kháwã' dónkháyã'de', iví'gedi Paul-di in t'owa ovây't'oe'ó', hedího naadi wítsonmáa náäbo ópeeve ná'i t'owavi'wedi."

¹⁴ Wí Hudíyo owaha' p'ó'déđi' Sceva gin nakháwã'i tsé ihay e'nûn gin díví'ó'in ûnkw'ó.

¹⁵ Hewânbo han ditú ihaydi, i' yã'dâapi' p'owëaahãađi ovâytu'an, "Jesus dótaa, hedá to'wí Paul namuu'indá dínhanginná. Hebo undá – to'innan ímuu'?"

¹⁶ Hedí i' sen i' yã'dâapi' p'owëaahãađi óemáa'i'di ovâytsaachãnuđi hânho ovâymahpúu ovây't'an píhay, hedí aawhëe buugi'nin diwahkanmuu'in i' tewhá iwedi dishavepee.

¹⁷ In Ephesus bú' dithaa'in Hudíyo-á Hudíyo dimuupi'indá dínhanginpóe háa dínpóe'in, hedího dikhunwôeda'póe, hedí ditú' Nanbí Sedó Jesus hânho hay'i namuu'in.

¹⁸ Hedí báyéki in Jesus-ví'piye dívíwâyú'in Paul-ví'we dipówá, hedí dívít'aywó'dihãätsi'andá dâykëekw'óđi háa dívítseyekanho'nin.

¹⁹ Wáy wën dichugekanhá'indá inbí chuge háhkan ta'di dâykán, hedí dâypahánú in t'owa t'ähki dâymúunídí. I' ta'di háyú nachã'muu'in dâymaapa ihaydi p'ánántá maapaasón (50,000) kwãk'u ts'ã'i chã' napóe.

²⁰ Handídiho shánkí wânbo t'owa Nanbí Sedó Jôesi Tádávi hí' dit'oe'ó hedá i'piyá dívíwâyunde'.

Háa Paul nakanda' waa

²¹ Ná'i háäwi napóe'i naphade ihaydi, Paul i'ánshaaagi namú-íđi oe Macedonia nangepiye hedá Achaia nangepiyá hedáhá' oe Jerusalem bú'piyá. Natú, "Owáy eepiye omää ihaydáhá' dínkhây'ã' oe Rome-piye wá' omú-i'in."

²² Oe Macedonia-piye wíje iví khãge'nin isan, Timothy-á Erastus-á damu, hebo i-á shánkí háy tãhki oe Asia nangebo iwóy'i'.

Demetrius-di in t'owa ovây't'e'ya'nan hedânho híwóhpi díví'amídi

²³ Ihayhãäđi oe Ephesus báyéki t'owa dit'ayyaapóe in Jesus-ví p'oe i'ge dimänninbí'wepiye.

²⁴ Wí sen Demetrius gin nakháwã'i' iwe na'án, i-á kwãk'u ts'ã'i'di ihãäwípa'i namuu, hedí méesate hí'índi ipa', ná'i méesate-á i' kwee Diana dây'a'ginmä' iwe'i méesate hay'i waagibá nakeet'óe'i'. Demetrius-á hedá in wé'gen i-áđi dívít'óemáa'indá híwó hay chã' dints'úya' inbí t'oe iwedi.

²⁵ Hedího Demetrius-di iví t'oe'in hedá wáy-á wéndá há'bi t'óebá díví'ó'indá ovâywé'ge'an, hedí ovâytu'an, "K'ema'in, únhanginná báyéki chã' nanbí t'oe iwedi gints'úya'nin.

²⁶ Unbo bînmú' hedá it'oe háa ná'i sen Paul ikanho'nin. I' natú' in jôesi t'owa dâypa'in dây'a'ginmäánídí ta'gennin jôesi wídímuupi, hedí wí'gingí náä Ephesus-á hedá ná'i Asia nange t'ähká t'owa iví hí' ovâywâyukannan, hedá iví hí' únuumuđi báyéki t'owa Diana-ví'wedi dívíjãa'an.

²⁷ Hãdëe nanbí t'oe i'gedi t'owa híwóhpi díví'ánshaa'amí'in napúuwí. Hedá iwedá mađi wá' napúuwí t'owa dí'ãani'in i' hay'i kwee Diana i' to'wí na'indi áy'a'ginmä'iví méesate wí'únchã'muupi'in. Hedá tobáháa t'ähki t'owa náä Asia-windáđi hedá in wé'gen háwéngé

t'ähki dithaa'indáđi náä óe'a'ginmä' wänbo', mađi náä iweđi páadápiye di'âani hay'i wínamuupi'in."

²⁸ In t'owa háa Demetrius natú'in dit'oe ihayđi hânho dit'ayyaapóe, heđi dívítuwinúnde gin, "Diana náä Ephesus-wi namuu'i báyéki hay'i namuu."

²⁹ Heđi shánki báyéki t'owa diwé'gepóe, heđi dívít'ehtuwinúnde', heđi wên wíje sená' oványá'di ovánkhóhkay'an oe bú' pinge t'owa dívíwé'ge'o' iwepiye. In sená'dá Gaius-á Aristarchus-á gin dakháwă, indá Macedonia nangewin damuu, heđi Paul-áđi wéngé t'ähki dánjiyénde'.

³⁰ Paul in t'owa dikw'ó' diwepiye natsudeda' ovâyhée'amíđi, hewänbo in Jesus-vi'piye dívíwäyunde'indi óekhâ'an.

³¹ Heđá wên Asia-win p'ó'déđi'in sená' Paul-vi k'ema'in únmuu'indi Paul ónt'óesan óetu'âamíđi in t'owavi páadápiye wí'ikeehúwípi'in.

³² In t'owa t'ähki wé'ge shánki dínthkúwintú'. Wênho wên háawên dívítuwinúnde', heđá wáy-á shánki piháa wänbo-á. Wên háyúhayđida' t'owa dínhanginná háadı diwé'gepóe'in.

³³ Heđi in Huđíyodi wí sen Alexander gin nakháwă'i' oe páadápiye óewínúđi óetu'an háa natúun'in. Heđiho Alexander imannan in t'owa dívít'óeyaaníđi. Nada' in t'owa ovâytu'âami'in in Huđíyo wí'ovâyhíwóhpíchâänú-ípíđi ná'i napuwamän ni'gedi.

³⁴ Hebo Alexander-á Huđíyo namuu'in in t'owa dínhanginpóe ihayđi t'ähkiđibo madi wíje óeđa t'ähki shánki kaygi wänbo dívítuwinúnde', "Ná'i Ephesus-winbí Diana hânho hay'i namuu" gin.

³⁵ T'óediwän i' bú'wi ta'kandiđi hânda' ovâykannan in t'owa, heđi ovâytu'an, "Un Ephesus-win imuu'in, t'ähki t'owa wéngé t'ähki dikw'ó'nin dínhanginnáhp'an na'in Ephesus bú'win t'owa ná'i hay'i Diana-vi méesate únmuu'i' ay'âyíngimáa'in, heđá i' k'uu Diana waagibá únchaa'i' oe makówáđi únke't'á'di-á wá' ay'a'gindo'.

³⁶ Tóebo wúnkodípi natúuníđi ná'i háäwi ta'gen wínamuupi'in. Heđânho ánpí ikwo'ni, heđi wíyá háawên wí'úvi'amípi híwó úvi'ánshaapíđibo'.

³⁷ Undi ná'in wíje sená' náäpiye bínmaa tobá háäwi wänbo méesate iweđi wíđánsá'manpi wänbo', heđiháa nanbí Diana ay'a'ginmä'ivi'gedi háawin t'aywó'nin wídatúhpí wänbo'.

³⁸ Heđiho Demetrius-áđi in i-áđi dívít'óemáa'indáđi wí to'wí ónt'e'p'éede-í'in dida'dá, dínkhây'ă' óetsondiwekáani'in. In tsonnin dívíwé'gekw'óe'ó t'owa ovâyjunjó'namíđi, heđi in t'owavi t'ehpide tun ovây't'óeyande'.

³⁹ Hebo wíyá háäwi i'gedi ihéeda'dá, heđân úntsíkhanpoe'o in bú'win p'ó'déđi'indi in t'owa t'ähki ovâywé'ge'an pihay.

⁴⁰ Ná'i gin otú, gá mađi in Rome-win tsonnin ditúuníđân un nâwewin t'owa unbí p'ó'déđi'indáđibo úvipihánmáa'in. Háa náä thaa napóe waa wínakhây'âhpí napúuwí'in, heđi tóebo wí'únkodípi ovâytu'âamíđi háadı un t'owa úvit'aywé'ge'andi."

⁴¹ Heđi han natú ihayđi ovâytu'an t'ähkiđibo' inbí'piye dimú-í'in.

20

Paul-á ivi k'ema'indáđi oe Macedonia-piye heđá Greece-piyá dimää

¹ T'ähki hânda' napóe ihayđi Paul-di in Jesus-vi'piye dívíwäyunde'in ovâywé'ge'an, heđi ovâytu'an kwee waa sen waa di'á'be-íđi. Heđáhá' ovâysengitú'andi ovâyjoe'an oe Macedonia nangepiye namú-íđi.

² Ee Macedonia iwéngé t'ähki ijiyéndegi in dívíwäyunde'in iwe dikw'ó'nin wá' hanbá ovâyhée'an, heđáhá' oe Greece-piyá namää.

³ Iwáy wâhâá poje p'óe na'ân. Ihayđáhá' ikhây'an oe Syria nangepiye kophé iweđi namú-íđi, hewänbo únhanginpóe in Huđíyo óeháyji i'gedi dívíhí'máadı, heđiho ivi ánshaa i'egó'andi oe Macedonia nange i'ge nawáymää.

⁴ Ná'in sená' i-áđi dimää: Sopater oe Berea bú'wi', i-á Pyrrhus-vi e'nú únmuu; Aristarchus-á heđá Secundus-á oe Thessalonica bú'win damuu'indá; Gaius oe Derbe bú'wi-á; Tychicus-áđi Trophimus-áđi oe Asia nangewindá; heđá Timothy-á.

⁵⁻⁶ Ná'in sená' oe Troas bú'piye dipáadémää, heđi Paul-áđi naa-áđi oe Philippi bú'bo ánwóyl', in Huđíyovi shánki'eedi dínphaje pihay, ná'i shánki'eedi dáytu'o' "Owáaseepi' Pává Dâyk'o'i Thaa" gin. * Ihaydá iweđá kophé iweđi gamää, heđi p'anú thaa naphaje ihayđi oe Troas gapówa, in wé'gendi na'in dítsíkha'máa iwe, heđi wí jáadı iwe gikw'ó.

Oe Troas i' e'nú Eutychus nachuudi óewâywówápa

⁷ Dumingu iwe ivíwé'ge'an i' méesa buwá âyk'ó'íđi, heđi Paul-di dihí'máa. Khunpinu puwahayđi ihée'an gá wíyá tháwän iweđi ijáakankhâyamáadân.

⁸ T'ähkiđibo oe wha'k'ay ive giwé'gekw'ó, heđi báyéki naphakókohsaa.

* 20:5-6 Luke wíyá Paul-áđi naji'.

⁹ Wí e'nú Eutyclus gin nakháwã'i nawháphódikhuchá' deedi na'an, heđi hânho najôeda'puwamân Paul thaa t'âhki ihí'máadi. Téegîndi najókhandi, na'an diwedi oe já'wépiye najóke't'á, heđi óedaygi'an dihayđi chu'i óeshaa.

¹⁰ Paul wha'k'ayđi nawá, heđi idége'disógedi i' e'nú óeba'aakê, heđi ovâytu'an, "Íwíwo'gi wí'taachanpuwípi. Ná'i-á nää nawówámuu."

¹¹ Heđiho wíyá oe wha'k'aypiye napee, heđi indádi ipáváháveđi ihúuyan, heđá shánki ovâyhée'an nathay pihay. Ihaydá ovâyjoe'an.

¹² I' e'nú ivi'piye indí wówá'i óeho, heđi báyéki dihihchan.

Paul oe Miletus bú'piye namää

¹³⁻¹⁴ Paul-di ho dítu'an kophé iwedi gipáadémú-í oe Assos bú'piye i' âytsikha'amídi, hebo i-á nangediבו namú-i heđi iwe i' wá' i' kophé itokháymáa. Heđiho han ivi'an, heđáhá' Assos iweda' Mitylene bú'piyá gimää.

¹⁵ Iweda wa'di kophé iwedi Chios-piye gimää, i-á p'ojáadi namuu, heđá wíyá tháwándá wíyá p'ojáadi Samos-á gipowá. Oe Trogyllium bú' íwíwóyi', heđá wíyá tháwándá oe Miletus bú' gipowá.

¹⁶ Paul i'ánshaamägi oe Ephesus wí'iwóyi'nípidi, báyéki thaa oe Asia nange i'ge wínayêenipídi. I-á nawó'on oe Jerusalem napóewídi híwó' dihayđiבו, in Hudíyoví shánki'eedi thaa Pentecost gin dâytu'o dínnahpídiבו, háđého únkodídi.

Paul-di in Ephesus bú'in méesate'in p'ó'déđi'in ovâytumakhe'an

¹⁷ Wa'di Miletus wáy naji' ihayđiבו, oe Ephesus bú'piye it'óesan, in méesate'in tsonnin ovâytu'amídi ivi'piye dí'ää-ídi.

¹⁸ In dipowá ihayđi ovâytu'an, "Un t'âhki únhanginná háawi sen omuu'in i' páadé'i thaa Asia opowá ihayđi waabo náa puwahay.

¹⁹ Naa Nanbí Sedó Jesus-gi' dáy't'óe'andi wídaypítegendepí. Hâyân wânbo dáysihtäë in t'owavi'gedi o'âyngipódi. Báyéki t'óephade dínpowá in Hudíyodi dí'annin namuudi.

²⁰ Un únhanginná naa wídaywóyi'pí'in háäwi wânbo úntáy'i wâytu'odi wâykhäge'namídi, heđá iwé'gekwo'ó' deejá unbí wháage i'gá wâyhá'o'.

²¹ Kay'indi naadi wâytu'an wí'gin Hudíyo-á Hudíyo ímuupi'indá unbí t'aywó'di binjoe'amí'in heđá Jôesi Tádávi'piye úvibée-í'indá, heđá Nanbí Sedó Jesus Christ-vi'piye úvívääyú-í.

²² "Nää-á Jerusalem-piye omân, ginho i' Yã'dää'i P'oweaahãđi dítu'andi. Naa wíđinhanginnáhpí háa owáy wáhää dínpuwagi'o'in, hewânbo ná'indáho dínhanginná:

²³ Nää bú' i'ge ots'ú eeje t'âhki, i' Yã'dää'i P'oweaahãđi dínthayyan ta'gendi dípansogekhâymaa'in heđá dont'óephadekhâymaa'indá.

²⁴ Hewânbo háa dínpoé wânbo háäbo wíđinmuupi, tobáháa dínháyi háa owówápee-í wânbo'. Naa owánpida' dóboeä-í'in in t'óe Nanbí Sedó Jesus-di dítu'an dó'amí'in. Heđi ná'in t'óe-á ginnân namuu: I' híwó'di tun Jôesi Tádávi sigísekaná i'gedi pín ta'gedi in t'owa dovây't'óe'amí.

²⁵ "Undáđi naa oji' Jôesi Tádávi khuu i'gedi wây't'óe'odi. Hewânbo náa dínhanginná wéedi wânbo un diwedi há'to wíyá dímuuni'in.

²⁶ Heđânho náä-á naadi ta'gendi wâytu'ámí ná'in: Wí to'wí Jôesi Tádávi'wedi napeđeedáho', tóebo wí'únkodípi naa dínchãnú-ídi,

²⁷ gá wó'khuwnóeda'pídân wâytu'ámídi háäwi t'âhki Jôesi Tádá ikháymáa'in.

²⁸ Wí'bo bípi'âyngi'an, heđá t'âhki há'in t'owa Jôesi Tádávi'in únmuu'indá bin'âyngi'an, wí k'úwá áyi'di' ivi k'úwá i'âyido waagibá. I' Yã'dää'i P'oweaahãđi un wovâytsinninkw'ódi, wên k'úwá áyi'nin waaginbá ímuunídi. In t'owa Jôesi Tádávi méesate eeje'in dímuu'in ivi'in únmuu, ingi' ivi ay imãgídi ivi únpo'oe ich'áanídi.

²⁹ Naa dínhanginná owáy naadi wâyjoe'an dihayđáho', wáy-á wên t'owa unbí'ye dipowagi'o, wên t'ayjaa'in khunjó in k'úwá dâyháanú-ídi dí'ää'ä waagibá,

³⁰ heđi wáy wên unbí jãa diji'indi wânbo in Jesus-vi'piye díwíwây'u'in ovâyhójo'amí, indádi dáypuhkannamídi.

³¹ Heđânho bí'âyngi'an ha'min t'owađi, heđá wí'ún'óede-ípi naadi poje paayo t'âhki khuu-á thaa-á wâyhá'annin, heđá un ímuudiho naví tsí'p'oe donch'áa.

³² "Nää wâytumáa, Jôesi Tádáđi wovây'âyngi'amí heđá wovâysigísekaná'o'in wovâyhangin'annamí. I' únkodí wovâykhäge'namídi kay'in ípaa-ídi heđânho shánki ivi'piye úvívääyú-ídi, heđá wá' únkodí i' kã'ää únmuu'i wovâydenkw'ódi'i wovâyamáni'in. Heđá to'wên t'âhki i'di ovâyde'mannin wá' ná'i híwó'di háäwílbá diyãmu-í.

³³ Wíyá to'wíwí chã'dá aa-á naagi' wó'da'pí.

³⁴ Naví mandi dáy't'óe'andi i' dínáy'i donhógi, heđá hanbá in to'wên naa-áđi diji'in dínáy'i wá' ingi' dovâyhógi. Un t'âhki ná'in únhanginná.

³⁵ Naa häädi wänbo t'ähki ha'wâa dáy'an wáykeeyamídi háa únkhây'ä'in úvi'amí'in. Hânho úvikhää-i to'wên dintáy'in bínkhäge'namídi. Wí'ún'öede-ípi ná'i tun Nانبí Sedó Jesus-ân wí'bo natú'in: "To'wí imä'i-á shánki nahíhchan to'wí ihónde'ívi'wedi." "

³⁶ Paul ihí'bowa ihaydi idége'disóge hedi t'ähki in wé'gendádi dívíjüusu'an.

³⁷ T'ähki díbo hânho dívísíhtäqí Paul óeba'aaké' hedi hânho óesígíngitü'an.

³⁸ Dik'áykhaápe í'di ovâytu'andi, "Undi wíyá há'to dímuuni" gin. Hedáhá' t'ähki díbo na'indádi i' kophé iwepiye dimää díngitü'âmídi.

21

Paul Jerusalem-piye namää

¹ Na'indi in t'owa äyjoe'an dihaydi i' p'ojäädi Cos gin dáytu'o' iwepiye ta'gebo gimää. Wíyá tháwän oe p'ojäädi Rhodes gin dáytu'o' iwepiye gimää, iwedáhá' oe Patara bú'piyá.

² Iwe wíyá kophé oe Phoenicia nangepiye namändi na'än, hedi ívitógi iweđi gimää.

³ Cyprus p'ojäädi nanbí yä'mängédi nak'óe, hedi i' giphademändi äymü'. Iwedá oe Syria nangepiye gimää, hedi Tyre bú' gipówa. Wí hé iwepiye dáyhondi' dáydaykhâymaa.

⁴ Wa' gin díví'odi wên Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in äynuwa, hedi äyshaadi wí jáadi indádi ívíwóyí'. Indí Paul óetu'an Jerusalem-piye wínamú-ípi gin, gá i' Yä'dää'i P'oewaqähädi ovâytu'andân háa ünpuwagi'o'in.

⁵ Na'in kophépiye wíyá gimú-ídi napóe ihaydi, t'ähki in sená' inbí kwiyä' hedá inbí äyyäá wóege oe bú' já'wépiye dípaho', hedi máap'oe kíngéwi okhá' deedi ívídege'dikw'ódiđi ívíjüusu'an.

⁶ Ívisengitükhkanbowa ihaydi na'in gimännin i' kophé iwe ívitógi, hedi in Tyre-windá dívíweeho'.

⁷ Tyre iweđi gimää hedi oe Ptolmais bú' gipówa. In Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in iwe díthaa'in äysengitü'an, hedi wí thaa indádi ívíwóyí'.

⁸ Wíyá tháwän iweđi gipee, hedi oe Caesarea bú' gipówa. Wí sen Philip gin nakháwä'ívi'piye gimää, i-á Jösi Tádávi híwó'di tun ovây't'óe'o'í namuu, hedi i-áđi ívíwóyí'. I-á wêe namuu in tsédi díji'in sená' diweđi, in oe Jerusalem ovâyde'mannin in Jesus-ví t'óekhuwa'in ovâykhäge'namídi.

⁹ Philip-á jónu a'yün kóhtsaapi'in ünkw'ó, indá Jösi Tádávi tukhe'minnân ünmuu.

¹⁰ Häyü thaa iwe gikw'ón dihaydi wí sen Agabus gin nakháwä'í' oe Judea nangedi napówa. I-á wá' Jösi Tádávi tukhe'bibá namuu.

¹¹ I' sen nanbí'piye na'ää, hedi Paul-ví ba'áa ónké'di wí'bo ívi ándádi ívi mandádi ipiwhi'an, hedi natú, "I' Yä'dää'i P'oewaqähä natú, ginbá in Jerusalem-win Hudíyodi óewihhkanhâymaa to'wí ná'in ba'áa ívi'in ünmuu'í', hedá in Hudíyo dimuupi'inbí mange óekánkhâymaa."

¹² Ná'in git'oe ihaydi in wé'gen t'owa-áđi kay'indi Paul äytümaa oe Jerusalem-piye wínamú-ípi gin.

¹³ Hebo Paul natú, "Hännan úvi'o'? Háadan íséje'i? Háadan dik'áykhaá'o'? Naa okhâymuu t'owadi diwhi'ámídiđá'ba joe, okhâymuu wá' oe Jerusalem Nanbí Sedó Jesus-gi' ochuu-ídi."

¹⁴ Wíginkodípi äyhjekannamídi, hediho giwänpitü, "Háa Nanbí Sedó Jösi Tádá natú waa napúuwí," hedi wíyá wí'äyü'anpi.

¹⁵ Wíyá häyü thaa naphade ihaydi nanbí hääwí äykhây'an hedi Jerusalem-piye gimää.

¹⁶ Wên Caesarea-win Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in na'indádi dimää. Oe Jerusalem gipówáđi Mnason-bí tewhá eepiye dího' iwe gikwonídi. Ná'i sendá Cyprus-wi namuu, hedi wí in páadé'in Jesus-ví'piye dívíwâyunde'inbí'wedi'í'ba namuu.

Paul-di James-á in méesate'in tsonnindá ovâytu'an háa ünpoé'in

¹⁷ In Jerusalem-win Jesus-ví'piye dívíwâyunde'indi híhchandi dísíghógi.

¹⁸ Wíyá tháwän Paul-áđi na'indádi James-ví'piye gipuwämää. T'ähki in méesate'in tsonnin wá' iwe dikw'ó.

¹⁹ Paul-di ovâyngitü'an, hedáhá' t'ähki háa napóe waabá ovâytu'an, háa Jösi Tádáđi in Hudíyo dimuupi'in ovây'an waa in t'óe Paul i'annin namuudi.

²⁰ Ovây't'óe'andi dit'oe ihaydi Jösi Tádá kw'áayébo dáymaa.

Hedáhá' Paul-á óetu'an, "Tí'úu páadé'í', úhanginná báyéki maapaasôn in Hudíyo wá' Jesus-ví'piye dívíwâyumági'in, hedi indá i' tsonnun Moses ita'nan deepiye hânho dívíkay'o'.

²¹ Ná'in Hudíyo uví'gedi ginnân ovâytu'an: U'di t'ähki Hudíyo in Hudíyo dimuupi'inbí nange eeeje díthaa'in ovâyhá'o' Moses-ví hí' dáy'a'ginnamípi'in, hedá inbí äyyäá in Hudíyovi k'ewe taadi wí'ovâytaa'amípi'in, hedá in Hudíyovi k'huu-á wíđây'áyingi'amípi'indá.

²² Ná'in Hudíyo dimuu'in in Jesus-ví'piye dívíwâyü'in ta'gendi dínhanginpúuwí ü näwe unpówá'in. Hediho ívísika'yan háa gínkhây'ä' ívi'amí'in.

²³ Gá ginnân: U-á náʼin wítuhkankhâymáaʼin óʼan. Nanbí jâa jónu senäʼ dijiʼ, inbí tun Jôesi Táda dáymágiʼin háa igíʼ dívkhâymáaʼin.

²⁴ Indádi ópûn, hedí háa ditúʼ waa dívbowaʼin dâykéyan dihaydi, ʼ-á háa dívíʼo waa hanbá bíʼamí, hedá ingíʼ ovâywáʼ-á-í tʼâhki ovâykʼoewá-ídi. * Gin bíʼandáho tʼâhki tʼowa dínhanginnâani náʼi Moses-ví tsonnun mânʼaʼgindoʼin, hedího hááwí uviʼgedí ditúʼ-dí-á taʼgen wínamuupíʼin.

²⁵ Hewânbo in Hudíyo dimuupíʼin Jesus-víʼpiye dívíwâyundeʼin naʼindi áytaʼnan áytuʼâamídí náʼin naʼin áywéhpêʼannin: Wídâykʼoʼípi íʼ koegiʼ in wéʼgen tʼowa inbí jôesi dáymágiʼi, † hedá wídâyʼúnpʼoekʼoʼípi, hedá in animáa ovâykʼéwhihánúʼinbí pívi íʼ únpʼoe napeepíʼ wáʼ wídâykʼoʼípi, hedá wíyá toʼwívi kwee-ádi háa sendádi wídáwíhoʼkwʼóenípiʼ.”

²⁶ Hedího Paul-dí in jónu senäʼ í-ádi ovâyhoʼ, hedí wíyá tháwân indádi háa dínhâyʼáʼ waa dívíʼan inbí khuu dáyaʼaʼginnamídí, hedí íʼ méesate hayʼi ee ditsʼú in owhaʼ ovâytuʼâamídí háyú thaa ovâyhuwíʼin náʼi tʼâhki dáyboewá-ídi. Ihaydânho dáykʼúwákhanugiʼo wíʼingíʼ Jôesi Táda óemâánídi.

Paul íʼ méesate hayʼi iwe óepankêʼ

²⁷ Hedí íʼ jáadi naphademân dihaydi wên Hudíyo Asia-windi Paul ee méesate hayʼi iwe óemúʼ, hedí indi in tʼowa iwáyge dijiʼin Paul-víʼpiye ovâyʼayjaaʼandáháʼ óeyâʼ.

²⁸ Ginnân dívítuwínundeʼ: “Un tʼowa Israel-wín, díkhâgeʼnan. Náʼi-ân namuu íʼ sen wéngé tʼâhki tʼowa ovâytumáaʼi nanbí khuu gínmuuʼi hedá nanbí tʼowa-á hedá náʼi méesate hayʼi-á háagiʼ wânbo wígíncháʼmuupíʼin, hedá wáʼ náʼi in Hudíyo dimuupíʼin wânbo náʼi méesate ee íʼdi ovâytsʼúde, hedânho náʼi tewhá Jôesi Táda víʼ únmuuʼi ónʼaʼginhánúʼ.”

²⁹ Gin ditúʼ gá Trophimus oe Ephesus-wí óemúʼđân Paul-ádi oe búʼ íʼge dajidi, hedího díʼân Paul-dí íʼ méesate ee óetsʼúdeʼin.

³⁰ In tʼowa ee búʼ íʼge tʼâhki ditʼayjaapóe, hedí wáy Paul nawin diwepiye dívíwânhoʼdi óeyâʼdi íʼ méesate eedi jáʼwépiye khóhkaydi óehoʼ, hedí in phódi dáytʼídi.

³¹ Paul óeháyjiʼin didaʼ, hedího toʼwí íʼ Rome-wín sundađovi pʼóʼdédiʼ tsondivíʼpiye namää óetʼóeʼmídí in Jerusalem-wín tʼowa tʼâhki báyéki ditʼayjaapóeʼin.

³² Wesebo íʼdi wên sundađo inbí tsonnin wóege ovâywéʼgeʼan, hedí indá owáy in tʼowa dijiʼ iwepiye dívíʼáhoʼ. Iví sundađo wóege dipówádi in tʼowađi ovâymuʼ ihaydi wesebo Paul óewhâđidi dívíwóyíʼ.

³³ Iʼ sundađovi pʼóʼdédiʼ Paul-víʼpiye namääđi iví khóe ónyâʼ, hedí in sundađo ovâytuʼan kadénađi óewhíʼamí gin, hedá in tʼowa ovâytsikaʼyan, “To-an náʼi sen namuu? Hânnan íʼan?”

³⁴ Wên tʼowa wí hááwí dívítuwínundeʼ, wáy-á wéndá hááwí piháa-á, hedânho hânho díntuhkwintúʼdi wíʼúnkodípi únhanginpúuwíʼin taʼgendi háa napóeʼin. Hedího in sundađo ovâytuʼan, “Nanbí sundađo tewhá iwepiyebo bintsʼúde-íʼ gin.

³⁵ In sundađodi iwáy sheʼáy iwepiye óehoʼ, hedí iwedáháʼ óetegekéʼdi kwʼáyepeye óepeye, gá in tʼowa hânho dívíʼayyaaʼodân,

³⁶ hedí Paul únwóemândi dívítuwínundeʼ “Jaʼ áyháyjiʼ gin.

Paul-dí wíʼbo ivíʼgedí in Hudíyo ovâyhéeʼan

³⁷ In sundađodi Paul inbíʼpiye óetsudehon dihaydi, Paul-dí Greek tundi íʼ sundađo pʼóʼdédiʼ óetuʼan, “Ti wên háawên wítuʼáʼamí?” Iʼdi Paul óetuʼan, “Naa wíđínhanginnáhpíwân Greek tundi bihéeʼoʼin.

³⁸ Hedího ʼ-á wíʼunmuupí íʼ to Egypt-wíʼ, wên tʼowa íʼ nangewin tsonnindađi ovâyhánkannandiʼ, hedáháʼ íʼdi in jónu maapaasôn (4,000) senäʼ oe ahkónupiye ovâyhoʼ, tʼowa tʼakhánuʼin gin ovâytuʼoʼin.”

³⁹ “Joeʼ gin Paul natú, “Naa Hudíyo-ân omuu. Tarsus búʼwibá omuu, háʼi-á wí búʼ hayʼiʼi oe Cilicia nange iweʼi namuu, hedí iwe otháʼde. Ti náʼin tʼowa naa díhíʼmâániʼ?”

⁴⁰ Hedího in tʼowa ovâyhéeʼamídí óemágiđi Paul sheʼáy kwʼáye wáy iwínú, hedí imannan dívíʼóeyaaniđi. Dituhân dihaydi inbí Hebrew tundi ovâyhéeʼan. Ginnân ovâytuʼan:

22

¹ “Máʼmääʼindá tíʼúuwín páadéʼindá, bitʼóeyan. Naadi wáytuḥkankhâymáa naa háawên wânbo híwóhpiʼin wídáyʼanpíʼin.”

² Hebrew tundi ovâyhíʼmáadi ditʼoe ihaydi shánki wânbo hândaʼ dínpóe.

³ Hedáháʼ ovâytuʼan, “Naa Hudíyo-ân omuu. Oe Tarsus búʼ Cilicia nange iwe oʼaypuyá, hewânbo náá Jerusalem osóe. Gamaliel naví háhkandi dínmuu, hedí íʼdi áyíngidi nanbí thetáy pahpáʼinbí khuu naa díháʼan. Háa Jôesi Táda nadaʼ waagi naa pín taʼgedí odaʼ dáyʼamíʼin, náá thaa un ikandaʼ waagibá,

* **21:24** Waʼ in senäʼ ovâykʼowapíđibo dínhâyʼáʼ wên animáa dáykuumá-íʼin dáyháqnú-ídi Jôesi Táda óemâánídi. † **21:25** Námúʼdi 15:20.

4 heḁânho naa osòḁedi o'ân híwó namúuní'in hã'in Jesus-ví p'óegé di'ahsaa'in báyéki t'òephade iwe dovâykánídi ovây't'aháqúnú-ídi, heḁi naa otsonpòḁí kwiyã'dá senã'dá ovâywhi'ankídáhá' ovâypankw'ódi.

5 I' owha' p'ó'déḁí'-áḁi heḁá in tunjowa'-áḁi dínkodi wovâytu'âqamídi naadi in ta'gen wâytumáa'in. Indá wí ta'di naa dímgá nanbí Huḁíyo t'owa oe Damascus bú' dovây máánídi, heḁi naa omáa in t'owa Jesus-ví'piye díviwâyunde'in owáy wãhãã dikw'ó'nin dovâypanhóenídi heḁá nãa Jerusalem-piye dovâywáymá'ídi ovâytuḁhchããnú-ídi."

Paul-di ovâytu'an háḁídi Jesus-ví'piye iwâyü'in

6 "Naa p'óegé omãndi oe Damascus bú' opowamãn dihayḁi taage púnú'ḁi naná. Tsikhagipi wí ko makówáḁi nawá heḁi dí'ánkê'.

7 Nangepiye okanu, heḁi wí to'wíḁi naa díhí'máaḁi ot'oe. Ginnãn natú: 'Saul, Saul, háaḁan u'ḁi naa dí't'òephadekando?'

8 Naa otsikapóe, 'Nanbí Sedó, to-an unmuu?'. I'ḁá dítu'an, 'Naa Jesus Nazareth-wi omuu. Naa i' u'ḁi dí't'òephadekando'i-ân omuu.'

9 In to'wên naa-áḁi díji'in i' ko dáymú', hebo i' to'wíḁi díhí'máa'ívi tun wídika'pówápi.

10 Naa otú, 'Nanbí Sedó, hãnnan dáymú'ami? I'ḁi dítu'an, 'Ówínúḁi oe Damascus-piye ópún, heḁi iwe wóetu'ámí háa úkhây'ã' bi'ámí'in.'

11 I' ko hãnho nakayḁi naa otsi't'aapóe, heḁiho in naa-áḁi díji'indi naa dípaḁtsãqãkê', heḁi handídi oe Damascus opówá.

12 "Wí sen Ananias gin nakhãwã'i' iwe nathaa. Ná'i sendá ta'gendi Jòesi Táḁá óe'a'gin, heḁá in Huḁíyoví khuu-á t'ãhkí ihon, heḁi t'ãhkí in Huḁíyo Damascus dithaa'in dítu' híwó'ḁi sen namuu'in.

13 Naví'piye na'ãḁi navi nú' iwínú, heḁi dítu'an, 'Tí'úu páaḁé'i Saul, uvi keetan mánke?'. Wesebo navi keetan donkê'ḁi i' dómú'.

14 I'ḁi naa ginnãn dítu'an: 'Jòesi Táḁá nanbí thehtáy pahpá'indi óe'a'ginmã'i'ḁãn wóede'man háa nakanda'in úhanginnãnídi, heḁá Jesus i to'wí ivi wówãtsi ta'ge ihondi namuu'i nãamúníḁá, heḁá i' tun wóetuḁkankhãymãa'i' unt'oe-íḁá.

15 Ta'gendãn u' i'gí' bihée'ámí, heḁi u'ḁi t'owa t'ãhkí hããwí nãamú'i heḁá unt'oe'i-á ovâytu'ãqamí.

16 Heḁiho nãa wíyá shãnkí wívitsikha'ámípi. Ópún, unp'ó'p'oeḁúuwí, heḁá Jesus nádaa'an uvi t'aywó'ḁi wónjãa'ámídi, gin Ananias-di dítu'an."

Paul-di ovâythayyan Jòesi Táḁáḁi óetu'annin in Huḁíyo dimuup'i'nbí'wepiye namú-i'in

17 "Jerusalem-piye owáy máã ihayḁi i' méesate hay'i ee ots'ú'ḁi o'ãḁi' waabá dínpóe.

18 I' ãã iwe Nanbí Sedó Jesus dómú', heḁi dítu'an, 'Oe Jerusalem hããwí naví'gedi ovâytuḁkankhãymãa'i há'to wónsígí'ámí, heḁiho ówãñãki', iwedi ópeeve.'

19 Heḁi naa otú, 'Hewãno Nanbí Sedó, indá dínhanginnãn naa wéngé t'ãhkí i' Huḁíyoví méesate eeje dáyjíyéndewãn in uvi'piye díviwâyunde'in dovâypanhóenídi heḁá dovâywhããníḁá.

20 Heḁi Stephen i' uví'gedi ovây't'òe'andiví ún'p'oe ònch'áa ihayḁi, naa wá' ok'aawin ee nú'. In to'wênḁi óehéyí'ninbí k'éwé'i aa dovây'áymãa, heḁi híwó dívi'o' gin naa o'ân.'

21 Hewãno Nanbí Sedó Jesus-di dítu'an, 'Ópún, naadi kayi' wãhããpiye wísankhãymãa, in Huḁíyo dimuup'i'nbí'wepiye.' "

22 In t'owáḁi Paul ònt'òeyande', hewãno ná'i hí' in Huḁíyo dimuup'i'nbí'gedi natú ihayḁi dívit'ehtuwinú, "Binhe', wínachã'muupi nawówáyēenídi."

23 Wídítuḁhãḁepídi shãnkí dívitúwinúnde', heḁi inbí k'éwé'i aa dáythãḁa'o' heḁá kw'áyepiye dáynahchãnunde dáykeeyamídi dí't'ay'in.

24 I' Rome sundadó p'ó'déḁí'ḁi in sundadó ovâytu'an Paul inbí'piye óets'úḁe-í'in óewhãhwhã'namídi heḁãnho únhanginpúuwíḁi háaḁi in t'owa Paul-ví'piye dívit'ehtuwinúnde'.

25 Heḁiho óewhiwinú púwhí'dí óewhããnídi, hebo Paul-di óetu'an in tãgintã (100) sundadóvi tsondi iwe tsowa nawindi, "Ti i' tsonḁun natú' úk'óe'in naa díwhããnídi? Naa-á oe Rome dínkhãwãta'k'óe, heḁi wa'ḁi wívínkeek'ú'pí háa naa híwóhpí dáymú'annin háa joe."

26 Ná'in nat'oe ihayḁi in sundadóvi shãnkí p'ó'déḁí'v'piye namãã heḁi óetu'an, "Ti úhanginnã háa bitsiyekhãy'o'in? Ná'i sendá oe Rome únkhãwãta'k'óe."

27 I' sundadóvi shãnkí p'ó'déḁí' Paul-ví'piye namããḁi óetu'an, "Dítu'an, ti oe Rome úkhãwãta'k'óe?" "Heḁãn hoi" gin Paul natú.

28 Óetu'an Paul, "Naa oe Rome dínkhãwãta'k'úwíḁi báyéki chã' dáywa'ãa." Paul-di óetu'an, "Naví táḁá'in Rome-wín t'owa damuudího naa wá' Rome-wibá omuu."

²⁹ Wesebo in to^wên Paul óetsikakhâymáa[?]in ivi[?]wedi dívjâatâä. I[?] sundaḡo tsondi p'ó[?]dédí[?] wânbo nakhunwôeda[?]póe ûnhanginpóedí Paul-á Rome-wi t'owabá namuu[?]in, gá i[?]báho natsonpóedân kaḡenádi Paul óewhi[?]amí[?]in.

Paul-di in Hudíyo tunjowa[?] ovâyhí[?]máa

³⁰ I[?] sundaḡo tsondi p'ó[?]dédí[?] nahangin[?]ânda[?] ta[?]gendi háawin híwóhpi[?]in in Hudíyodi Paul ónchânunde[?]in, hediho wiyá tháwân óewhihsuu hedi in Hudíyo owha[?] p'ó[?]dédí[?]in hedá in wé[?]gen Hudíyo p'ó[?]dédí[?]indá dívíwé[?]ge[?]amí[?]in ovâyt[?]an. Ihaydiho Paul óets[?]úde inbí páadépiye óewé[?]enú-ídi.

23

¹ Paul-di in tunjowa[?] ta[?]ge ovâymúndedi ovâyt[?]an, “Tí[?]úuwín páadé[?]in, Jôesi Tádávi páadépiye ná[?]in naadi wáyt[?]áamí: Naví pí[?]ná khó[?]jé dínhanginná naví wówátsi thaa t'âhki híwó[?]nín wówátsi donhonin.”

² Ná[?]in nat[?]oedi Ananias i[?] owha[?] p'ó[?]dédí[?] namuu[?]i[?]ḡi in Paul-ví nú[?] diwinnin ovâyt[?]an sóe eedi óemaphâave-i[?]in.

³ Paul-di óetu[?]an, “U-ân Jôesi Tádávi wóemaphavekhâymáa. Wí paa ijánúmáa[?]i waagi[?]bá unmuu. Úkhây[?]á[?] ûhanginpúuwí[?]in háa wên t'aywó[?]nín dáy[?]annin háa joe, ná[?]i tson-tun namuu[?]i nat[?]ú[?] waagi, hewânbo u wí[?]bo há[?]i tson-tunbá wínáa[?]a[?]ginpí, ná[?]in t'owa dí sómaphâave-i[?]in ovâyt[?]andi.”

⁴ In iwe diwinnindi Paul óetu[?]an, “Háaḡan Jôesi Tádávi owha[?] p'ó[?]dédí[?] uvi hí[?]ḡi mân[?]a[?]ginhânúnde[?]?”

⁵ Paul-di ovâyt[?]an, “Tí[?]úuwín páadé[?]in, naa wíḡínhanginnáhpí owha[?] p'ó[?]dédí[?] namuu[?]in. Dínhanginnándáho há[?]to han otú[?]uníwân, gá Jôesi Tádávi ta[?]nín diwe ginnán nata[?]muudân: Wíḡínkhây[?]áhpí wên háawên t'aywó[?]nín nanbí t'owaví tsonninbí[?]geḡi ḡitú[?]uní[?]in.”

⁶ Heḡi Paul-di ovâymú[?] wáy wên in iwe diji[?]in Sadducee t'owa dimuu[?]in hedá wéndá Pharisee t'owa-á. Hediho kaygi in tunjowa[?] ovâyt[?]an, “Tí[?]úuwín páadé[?]in, naa Pharisee t'owa-ân omuu, naví tádá Pharisee-bá dínmuu. Náwe dísondiwekán gá in dichuu[?]in diwáywówápúuwí[?]in dáywâyundédân.”

⁷ Han ovâyt[?]an dihayḡi in Pharisees-áḡi in Sadducees-áḡi dívít[?]uhkannan, heḡi diwi-jedeedi wé[?]ge[?]in dipóe.

⁸ Gin díví[?]an gá in Sadducee t'owa wíḡívíwâyundepíḡân in dichuu[?]in wiyá diwáywówápúuwí[?]in, hedá p'oweaḡahâa-á makówáwin t'óepa[?]aa[?]indá diji[?]in wíḡívíwâyundepí; hewânbo in Pharisee t'owa-á dívíwâyundede diji-ákun.

⁹ In t'owa t'âhki shánki kaygi dívít[?]uwínúnde[?], heḡi wên Hudíyovi khuu dáyhá[?]o[?]in, Pharisee t'owabá dimuu[?]in, dívíwínúḡi kay[?]inḡi ditú, “Ná[?]i sendá wên háawin t'aywó[?]nín i[?]annin wânbo wí[?]âyshaadepí. Maḡi háḡéewáy wí p'oweaḡahâaḡi háa wí makówáwi t'óepa[?]aa[?]i[?]ḡi ta[?]gendi óehé[?]e[?]an.”

¹⁰ Hânho dívít[?]uhkandodi dívít[?]sakkhây[?]o[?], hediho i[?] sundaḡo tsondi p'ó[?]dédí[?] nakhunwôeda[?]póe. Na[?]ânde Paul hânho óewa[?]amí[?]in, hediho in sundaḡo ovâyjôn, “Ja[?] bípún, Paul bínkê[?]ḡi há[?]i in Hudíyovi[?]wedi bínjâa[?]amí, heḡi inbí[?]piyeho bints[?]uḡe.”

¹¹ I[?] khun Paul-ví hânge Nanbí Sedó Jesus nakwínudeḡi óetu[?]an, “Wí[?]unkhunwôeda[?]ípi. U[?] oe Jerusalem naví[?]geḡi ho bihé[?]e[?]an, hedá oe Rome hanbá bikhâymáa.”

Paul óeháyí[?]in dida[?]

¹²⁻¹³ Wiyá tháwân héḡéndí wên Hudíyo dívíwé[?]ge[?]an dívíhée[?]amíḡi wên ánshaa dáyk[?]úuwíḡi. Ditú, “Ívíaḡáḡákhâymáa, heḡi wí[?]ívlí[?]úukankkhâymáapi Paul áyhay píhay. Han íví[?]anpíḡá, tobá Jôesi Tádávi dí[?]tuhchâḡnú-í.” Ná[?]in gin ditú[?]in jónântá[?]ḡiví (40) shánki diji[?].

¹⁴ Heḡi dimáa in owha[?] p'ó[?]dédí[?]indá hedá in Hudíyo tsonnindá inbí[?]wepiye, heḡi háa dáywéhpé[?]annin ovâyt[?]an. Háa dikanda[?] i[?]geḡi ovâythayyan dihaydiho ovâyt[?]an,

¹⁵ “Náa undáḡi hedá in tunjowa[?]dáḡá i[?] sundaḡovi tsondi p'ó[?]dédí[?] bint[?]óesân. Bint[?]an Paul náa unbí[?]piye óemá[?]i[?]in. Bint[?]an shánki íhangin[?]ânda[?] háa Paul i[?]annin. Na[?]indáho gíkhâymúuní áyháyíḡi náa tsowa napówápíḡibo.”

¹⁶ Hebo Paul-ví máámá[?]ay nat[?]oe dívíkhakwogí[?]o[?]in óeháyíḡi, heḡiho in sundaḡovi[?]piye nats[?]úndi i[?]geḡi Paul óetu[?]an.

¹⁷ Paul-di wí tãḡintá (100) sundaḡovi tsondi óet[?]uhkánnandi óetu[?]an, “Ná[?]i e[?]nú i[?] sundaḡo tsondi p'ó[?]dédí[?]ví[?]piye náhuu. I[?] e[?]núḡi wên háawên óetu[?]amí[?]in nada[?].”

¹⁸ Hediho i[?] e[?]nú i[?] sundaḡovi tsondi p'ó[?]dédí[?]ví[?]piye óeho[?], heḡi óetu[?]an, “Paul i[?] to gínpannándi[?]ḡi naa dí[?]uhkánnandi ditú[?]an ná[?]i e[?]nú uvi[?]piye dómá[?]i gin, wên háawên wóetu[?]áamí[?]in nada[?]ḡi.”

¹⁹ I[?] sundaḡovi tsondi p'ó[?]dédí[?]ḡi i[?] e[?]nú oe hângepiye óepahtsáakê[?] wí[?]bo dayḡeníḡi, heḡi óetsika[?]yan, “Hâa-an naa dí[?]óe[?]amí[?]in unda[?]?”

²⁰ I' e'núdí óetu'an, "In Hudíyo dáywéhpêe'an wóedaa'amídí tha'di Paul tunjówháagépiye óehúuwídí, háa i'annin shánkí dihingin'ánda' waagibá.

²¹ Hebo wíwóewäyukannamípi. Jonántä'diví (40) shánkí senä' dívkhakw'ó óeháyjídí. Jöesi Tádávi páadépiye divitummägi wídívihúuyamípi'in wídäypp'oesuqwa'ípi'in Paul óehay píhay. Nää dikháymuu heđi ditsíkha u' untúwúnídí i' nâasaani'in."

²² Óetu'an i' e'nú, "To'wí wänbo wínáatu'âamípi ná'i dí't'óe'andi'." Heđi iwáygedí óesan.

Paul i' tunjó Felix-vi'piye óeho'

²³ Heđi i' sundađoví tsondi p'ó'déđí'di wáy-á wíje senä' ovántuhkánnan, indá tägintä (100) sundađo dántsonmáa'in damuu, heđi ovántu'an, "Wíje tägintä (200) sundađo nangedi'indá, heđá tségintä (70) kwääjêe k'léwéđi'in sundađo-á, heđá wáy-á wíje tägintä (200) júnphé wógeg'in sundađo-á oväytu'an dívkháy'amí'in, nää khun whänu iwáypiye oe Caesarea-piye dimú-íđi.

²⁴ Heđá wíje wên kwääjêe Paul i'íhsóege-ígi' bínpuatesoge, heđi oe Felix i' tunjóvi'wepiye bin'áyinhúu."

²⁵ Heđi wên ta'nin ita'nandi gin natú:

²⁶ "Naví tunjó Felix hânho wí'a'gindi', naa Claudius Lysias-di wísengitu'an.

²⁷ Wên Hudíyodi wí sen Paul gin nakháwä'i' óeyä'dí óekhe'khâymaa'wän, hewänbo naa dínhanginpóe i-á oe Rome únkháwäta'k'oe'in, heđiho in sundađo-áđi omää inbí mangedi dójää'amídí.

²⁸ Háawin híwóhpi'in ónchänunde'in naa ohangin'ánda', heđiho inbí tunjówháagépiye naadi dóho'.

²⁹ Naa dínhanginpóe in híwóhpi'in ónt'e'p'íđénde'indá wên háawin káy'in wänbo óepansóege-íđi háa óeháyjídí wínamuupi'in. In Hudíyo wên háawên inbí kuu i'gediđá' díwíwänpíhi'máa.

³⁰ Ihaydáhá' to'wídí naa dí't'óe'an dáywéhpêe'annin ná'i sen óekhegi'o'in, heđiho wesebo uvi'piye i' dósan, heđi in to'wên in híwóhpi'in ónt'e'p'íđénde'in doväytu'an uvi'piyän dimú-í'in wóetu'âamídí háadi ivi'piye dit'ay'in" gin ita'nan.

³¹ Heđiho in sundađo háa oväyjon waagi dívi'an. Kú'p'íđéđi oe Antipatris bú'piye Paul óeho'.

³² Wíyá tháwän in sundađo kwääjêe k'léwéđi'indíđá' Paul óehon, heđi in wé'gen sundađo inbí'wepiye díviweho'.

³³ Oe Caesarea bú' in Paul-'in dipówá ihaydi i' tunjó in ta'nin ón'an heđi Paul iwebo óeje'e'an.

³⁴ In ta'nin i' tunjó itunkanbowa ihaydi Paul óetsika'yan, "Wé'i nangewi-an unmuu?" "Oe Cilicia-wi-ân" gin Paul-di óetu'an.

³⁵ I' tunjó ná'in nat'oeđi Paul óetu'an, "Owáy in to'wên wônt'e'p'íđénde'in dipówá ihaydänho naadi wintunjó'namí." Ihaydá in áyi'nin oväyjon Paul híwó óe'áyíngi'amí'in i' tewhá hay'i Herod ik'ú' iwe.

24

In Hudíyodi Paul ónt'e'p'íđénde'

¹ P'ánú thaa napháde ihaydi, Ananias i' owhá' p'ó'déđí' namuu'i-á heđá wên Hudíyo tsonnindá dipówá. Wí sen Tertullus gin nakháwä'i' hânho nahí'há'i namuu'i' indáđi dáykan, heđi i' tunjóvi'piye dimää i' tunjó óetu'âamídí háa Paul i'annin.

²⁻³ Paul óets'úde, heđi Tertullus-di i' tunjó óehé'e'an Paul ónt'e'p'íđénde-íđi. Ginnân natú:

"Nanbí tunjó Felix, u' báyéki wí'a'gindi', báyéki gikú'daapóe t'ähki na'ingi' wéngé t'ähki bí'andi namuudi. U' unmuudänkunho hánpidíbo báyéki paayo githaa, heđá uvi hangintandi báyéki híwóhpi' nanbí nan diweđi dínjää'an.

⁴ Nää naa wó'da'pí hânho wíjääp'íde'amí'in, heđiho unsehkanät'óeđi wí háy tähkiwän dínt'óeyaaní, han unchanpóeđi.

⁵ Ginnân hín napóe: Na'indi ná'i sen oväyt'owat'e'ya'dodi áymú'. Ná'in Hudíyo wéngé t'ähki oväyppitsaakando', heđá i-á p'ó'déđí' namuu in to'wên i' Nazareth-wi senbí háhkan deepiye díwíwáyunde'ingi'.

⁶⁻⁸ Nanbí méesate hay'i wänbo i'a'ginhánú, heđänkun äypanké'. Gida'wän äytunjó'namí'in äynuuwä-íđi háa ta'gendi nanbí kuu i'a'ginnanpíđi háa joe. Hebo Lysias i' sundađoví tsondi p'ó'déđí' napówá, heđi kay'indi nanbí man diweđi óejää'an, heđáhá' oväyjon in to'wên ónt'e'p'íde'in uvi páadépiye dí'ää-íđi. U'di wí'bo híwó ná'i sen náatsika'yandáho úhanginpuuwi t'ähki ná'i ivi'gedi wít'e'p'íđénde'i ta'gen namuu'in" gin oväytu'an.

⁹ T'ähki ná'i Tertullus Paul-vi'gedi natú'di' in Hudíyo hanbá ditú, heđá ditú i' t'ehpiđe tun Tertullus ihí'máa'i ta'gen namuu'in.

Paul wí'bo iví'gedi ihí'máadi i' tunjô Felix óetu'an híwóhpi wí'i'and'ni

¹⁰ I' tunjô imannan Paul óehí'máani, heđiho ginnán Paul-di óetu'an: "Naa dínhanginná báyéki paayo ná'in t'owagi'in tunjówháagé un'ánnin, heđânho báyéki ohíhchan dáyhée'amídi wí'bo dáy'aywoeniđi.

¹¹ Mađi tá'đi wije (12) thaa phade ihayđi naa Jerusalem-piye omää Jôesi Tádá dó'a'ginmáaniđi.

¹² T'óepiđibo úhanginpúuwi ná'i ta'gendi namuu'in. Naa to'wí-ádi wíđáytuhánbopi, heđá wíđováy't'owat'e'ya'nanpi i' Huđiyo méesate hay'i' iwe, háa inbí méesate hí'indi eeje wánbo joe, heđiháa i' bú' i'ge wánbo joe.

¹³ Indá wíđínkeekankodipi ná'i naví'gedi dín't'e'p'íde'nde'i ta'gen namuu'in.

¹⁴ "Hebo ná'innán naa otúuni: In p'óegé iwe naa dáy'ahtuyende'indá ná'in t'owa dítú' pi'wén p'óegé namuu'in, hewánbo i'ge dáy'ahtuyendedi Jôesi Tádáđi' dáy't'óemáa, i-á nanbí thehtáy pahpá'indi óe'a'ginmá'. T'áhkí ná'i khuu Moses ita'nanđi' heđá in Jôesi Tádávi tukhe'min dáyta'nanđi-á naa dáywáyunde'.

¹⁵ Háa ná'in t'owa díwíwáyunde'in napuwagi'o'nbá naa wá' dáywáyunde', heđi ginnán namuu: Jôesi Tádáđi t'áhkí in dichuu'in ováywówápkháymáa, híwó'nindá híwóhpi'indá.

¹⁶ Heđi gin dáywáyundedi, háđđi wánbo t'áhkí dáykháđe Jôesi Tádávi páadépiye heđá t'owavi páadépiyá híwó dáty'si'e'amídi, heđânho naví pi'ná k'ó'jé dínhanginnáaniđi híwó dáykannónin.

¹⁷ "Báyéki paayo Jerusalem bú' iwe wó'ánpíwán, heđáhá' dáywáybun wí ch'á' in naví t'owa dikákw'ó'nin dováy'máaniđi, heđá wí naví háäwi dínmuuni'i-á Jôesi Tádá-á dó'máaniđi.

¹⁸ I' méesate hay'i' ee gin dáy'ó' ihayđi in t'owadi naa dímu'. Naa dáykhá'anho' Jôesi Tádá dó'a'ginmáaniđi, nanbí khuu ginmuu waabá. Báyéki t'owa iwe wíđijihpi, heđi t'áhkí hánda' naná.

¹⁹ Wén Asia-win Huđiyo wá' iwe diji'. Indáho dínkhá'y'á' wóetu'áamí'in háawin wén t'aywó'nin naa dáy'annin, naví'gedi wóet'e'p'íede-f'in dida'đi.

²⁰ Hewánbo náä náwe wíđijihpidi, tobá ná'in diji'indán wóetu'áamí háawin t'aywó'nin dáy'annin dínhanginpóe'in in Huđiyo'v tunjówháagépiye dikán dihayđi.

²¹ Ná'in wéhpéeda'mán dáy'an iwe owin dihayđi: Dáytuwínúdi dováytu'an, 'Naa dítsondiwekán gá in dichuu'in diwáywówápúuwi'in dáywáyundedán' " gin Paul-di óetu'an.

²² Felix Jesus-ví p'óe i'gedi híwó únhanginná, heđiho in iwe diji'in ováytu'an, "Ná-á wíyá wí'íwíhée'amípi. Owáy Lysias i' sundađovi tsondi p'ó'đéđi' napówa ihayđânho naadi wáytu'áamí háa unbi hí' i'gedi ó'ánde'in."

²³ Heđiho wí sundađovi tsondi gin óetu'an, "Ná'i sen ná'áyingi'an, hewánbo napannán waagidá joe. Iví k'ema'in i' ováypuwámáani, i' háäwi úntáy'i' ónkáaniđi."

Felix-ádi Drusilla-ádi Paul ónt'óeyan

²⁴ Wí háyú thaa naphade ihayđi Felix nawáy'áä iví kwee Drusilla wóegé, i-á Huđiyo kwee-án namuu. Paul óets'údeđi dánt'óeyansóge, heđi Paul-di ovánthayk'ú' háđiđi to'wí Christ Jesus-ví'piye iwáäyú-f'in.

²⁵ I'đi ovánhi'máa háđiđi inbí wówátsi ta'ge dánhuúwi i'gedi, heđá háa dawánpida' waa dánkánhuúwi'in wíđánkhá'y'áhpí i'gedá, heđá i' thaa Jôesidi t'owa ováykeekw'óeni háa híwó háa híwóhpi dívi'an ní'gedá. Han ihí'máadi Felix nakhunwóeda'póeđi óetu'an, "Náwedí ópeeve wíyá wítuhkánnan píhay, háđđi naa dínpóe ihayđi."

²⁶ Hebo Felix natsikha Paul-di óech'á'máaniđi, heđânho óewa'áadá óema'p'áđi-í, heđiho ihayđá' óetuhkándo' i-ádi ihée'amídi.

²⁷ Wije paayo daphade ihayđi Felix óetunjójáa'an heđi Porcius Festus natunjósogedee. Felix-di Paul oe pan diwebo óe'joe'an, in Huđiyo-ádi nak'emamúni'in nada'đi.

25

Paul nada' Caesar-di óntsonnamí'in

¹ Festus i' tunjô ts'aabi namuu'i' oe Caesarea bú' napówa, heđi poje thaa naphade ihayđá iwéda' oe Jerusalem bú'piyá namáa.

²⁻³ Oe Jerusalem napówa ihayđi in ow'ha' p'ó'đéđi'indáđi heđá in wé'gen Huđiyo sená' he'ennindáđi Paul wíyá ónt'e'p'íde, heđi kay'indi Festus dida'póe wén háäwén ováy'amídi. Dida' Paul oe Jerusalem-piye óemá'f'in, gá dínwéhpéemuúđán dívíkhakw'óeni'in óeháyjidi wa' p'óegé namándibo'.

⁴⁻⁵ Felix-di ováytu'an, "Paul-á oe Caesarea napannán. Naa wí háyú thaa iwe oe'piye owáyman. Heđáho wén unbi sená' he'ennin bíntu'áamí naa-ádi dímu-í, heđi wén híwóhpi'in Paul i'andáho', indi óetunjó'diwekáani."

⁶ Festus mađi wíyá kháve háa tá thaa iwebo iwóyí', heđáhá' Caesarea-piye nawáymaa. Wíyá tháwán ováytsónnamídi isóge, heđi in sundađo ováytu'an Paul dikenmú-f'in.

7 Paul óekán, heđi nats'ú? dihayđi in Huđíyo oe Jerusalem-di di'ää'in ivi nú? iwéngé diwindi ónt'e'p'ídeñdeđi ditú? báyéki káy'i háäwí híwóhpi? i'andi, hewänbo wíđínkodipi ta'gendi dáythayyamíđi ná'i ditú?di ta'gen namuu'in.

8 Paul wí'bo i'aywoeníđi ihée'andi gin natú: “Naadi in Huđíyoví khuu wíđovây'a'ginhánupí, heđá ná'i Huđíyoví méesate hay'i ee a'ginkhanugí? wó'ts'úhpi, heđá wén háawin t'aywó'nin wänbo in Rome-'inbí tsondi Caesar-ví'piye wíđáy'anpí.”

9 Hebo Festus in Huđíyo ovâyhíwó'nami'in nada?, heđiho Paul óetsika'yan, “Ti oe Jerusalem-piye unpunda? iwe naví páadépiye wíntsonnamíđi ná'i wónt'e'p'ídeñde? i'gedi?”

10 Paul-di óetu'an, “Joe, näwebänkun dñntsonnamí'in oda?. Náä uví páadépiye owindi i' tsondi Caesar-ví páadépiye owin dñntsonnamíđi waagibá namuu. Heđá wá? u-á wí'bo híwó úhanginná wén háawén t'aywó'nin wänbo in Huđíyoví'piye wíđáy'anpí'in.

11 Wáy wén háawén t'aywó'nin dáy'andáho?, heđi ná'in t'aywó'nin namuudi ochuu-i'in dñnkhá'ädáho?, há'to otúñi wíđínháy'ipi'in. Hebo náä háäwí ná'in t'owadi dñnt'e'p'ídeñde'i ta'gen namuupíđá, to'wí wänbo wí'únk'óepi inbí mangepiye dikáani'in. Heđiho oe Rome diwe Caesar-ví tunjówháagé iwe dñntunjó'nami'in oda?” gin Paul-di óetu'an.

12 Festus-di in óetumakhemáa'in ovâyhée'an, ihaydáhá? Paul-ví'piyá ibeéđi óetu'an, “Caesar-ví tunjówháagé iwe wóntunjó'nami'in unda'điho ivi'piye wisaani.”

Paul-di Agrippa-áđi Bernice-áđi ovänhée'an

13 Háyú thaa naphade ihayđi i' tsondi Agrippa ivi kwee Bernice-áđi oe Caesarea dapówá Festus óesengitú'amíđi.

14 Wí háyú thaa da'án dihayđi Festus-di Paul-ví'gedi Agrippa óet'óe'an. Ginnân óetu'an: “Nää pan diwe wí sen na'án Felix i' tunjó phade'i'đi óe joe'andi?”

15 Naa oe Jerusalem oji? ihayđi in Huđíyo owhá? p'ó'déđi'indi heđá in tsonnindá há'iví'gedi dít'e'p'íde, heđi in dida? otúñi'in há'i t'ehpide tun ta'gen namuu'in.

16 Hewänbo dovâytu'an, “In Rome-wändi hánhay wänbo wí to'wí wí'óekáñdepi in to'wén ónt'e'p'ídeñde'inbí mange. Páadé nakhây'ä? in to'wén ónt'e'p'ídeñde'inbí páadépiye iwéñnú-í'in, heđän wí'bo i'aywoeníđi ihée'amí ná'i háäwí ónt'e'p'ídeñde? i'gedi.”

17 “Heđiho näwe diwé'gepóe ihayđi wíđáytsíkha'anpí. Wíyá tháwänho dovâytsónnamíđi dáysóge, heđi in suñdađo dovâytu'an i' sen óets'úde-í'in.

18 Iví'gedi dít'e'p'íde-íđi dívívínú ihayđi, naa o'án wén háawin káy'in i'annin dítuhkankháymáa'in, hebo han wíđíví'anpí.

19 Ná'i sen Paul gin nakháwä'i-áđi dívívánpítuhkando? inbí wáyú dínmuu i'gedi heđá wí sen Jesus gin nakháwä'iví'gedá, i-á nachuu wänbo Paul natú nawówájí gin.

20 Naa wíđínhanginnáhpí háđíđi dóshaa-í'in ná'i háäwí háawin namuu'in, heđiho dótsika'yan, “Ti oe Jerusalem-piye unpunda?, iwe ná'i háäwí wónt'e'p'ídeñde? i'gedi wíntunjó'namiđi?”

21 Hebo Paul nada'póe náä pan diwebo nachani'in heđá iwedá Caesar-ví tunjówháagépiye namú-í Caesar-di óntunjó'namiđi. Heđiho in suñdađo dovâytu'an óe'áyí'nami'in Caesar-ví'piye dósan píhay” gin Festus-di Agrippa óetu'an.

22 Heđi Agrippa natú, “Naa wá? ná'i sen háa natú'nin ot'oe-í'in oda?” Festus-di óetu'an, “Tha'dibo unt'oe-í-áhay.”

23 Wíyá tháwän Agrippa-áđi Bernice-áđi ná'i íve hay'i dats'ú, wén suñdađo tsonnin he'ennin wóegé heđá wáy-á bú'win tsonnin wóegá. Sa'wó da'aamuu, heđá háäwí t'ähki hánho sa'wó nakeet'óe. Festus natsonpóe Paul óets'úde-í'in.

24 Heđi Festus-di ovâytu'an, “Tsondi Agrippa heđá un t'owa näwe iji'in t'ähki, binmú'đi ná'i sen. Iví'gedi t'ähki in Huđíyodi oe Jerusalem-windáđi heđá näwe diji'indáđi naa díhée'an. Dívítuwinúñdeđi naa dítu'an ná'i sen óeháyí'in únkhây'ä?”

25 Naađi wén háawin wänbo wíđónshaapi óeháyíđi. Hebo i-á wí'bo nada'póe Caesar-di óntunjó'nami'in, heđiho naa dáy'ánshaamági Caesar-ví'piye dósaaní'in.

26 Hebo háäwí wänbo wíđínhanginnáhpí ná'i senbí'gedi naví tsondi p'ó'déđi? Caesar dóna'nami'in. Heđänho un t'ähkívi páadépiye dómaa bínhée'amíđi, heđi shánkíđi uví páadépiye, naví tsondi Agrippa. Heđi bíntsikabowa ihayđi shánkí dñnhanginpúuwi háäwí i'gedi Caesar dóna'nami'in.

27 Han dáy'an, gá dñnchanpóedän bondoe'i namúuni'in wí pan dósaaníđi páadé wíđovâythayyanpíđi háä i'gedi ónt'e'p'ídeñde'in.”

26

Paul wí'bo i'aywoeníđi ih'máađi Agrippa óetu'an híwóhpi wí'v'anpí'in

1 Agrippa-di Paul óetu'an, “Naadi wínk'úya? uví'gedi bipihée'amíđi.” Heđi Paul imannandi ihée'an wí'bo i'aywoeníđi. Gin natú:

²“Tsondi Agrippa, nää naadi wituḥkankhâymáa navi’gedi hedá ná’i háäwí ná’ín Hudíyodi naa dînt’e’p’idénde’i’gedá, hedí naa ohíhchan ṽ-ân i’ unmuu’ín uví páadépiye owindi.

³ Hedí shánkídi ohíhchan ṽ-á ta’gendi ná’i Hudíyoví khuu dímму i’gedí úhanginnândi, hedá úhanginná wáygehâä handa’ wídiví’ánshaa’opí’ín. Hedího pín ta’gedí wída’máa dînt’óeyaani’ín.

⁴“T’áhki in Hudíyo dínhanginná háa navi wówátsi donphade’ín o’e’núji’ ihaydi waagibo’, wí’gin oe navi nangá hedá oe Jerusalem bú’ iwá.

⁵ Hedí in dida’dáho wóetu’áamí ná’ín: Báyéki paayo dínhanginná naa páadédíbo Pharisee omuu’ín, hedí ná’ín Pharisee t’owa-á nanbí khuu shánkí kay’ín dáyhuja’ ná’ín wé’gen Hudíyo t’owavi’wedí.

⁶ Nää naa dítunjó’diwekán gá dáywáyundédân Jôesi Tádá i’ámí’ín iví tun nanbí thehtáy pahpá’ín ovâymagí’ín.

⁷ T’áhki in tã’đi wíje Israel-ví e’núnbí áy iwedi’ín wá’ ná’ín in Jôesi Tádá natú’ín ikháymáa’ínbá díwíwáyunde’, hedího khuu-á thaa-á i’ óe’a’ginmá’. Hedí nää, navi tsondi unmuu’i’, naa wá’ hanbá dáywáyundédíbo’ in Hudíyodi naa dînt’e’p’idénde’.

⁸ Heháadan un Hudíyo wí’únkodípí úwíwáäyú-ídi Jôesi Tádáđi in dichuu’ín ovâywáywówapa’ín?

⁹ “Naa-ân o’ánwân báyéki dínjánákkipo’e’o’ín ná’i Jesus oe Nazareth-wi gin nakháwá’íwí’piye.

¹⁰ Hedího oe Jerusalem han dáy’an. In owá’ p’ó’dédí’indi naa dínk’ú’ báyéki t’owa Jesus-ví’ín únmuu’ín dovâypankw’óeni’ín, hedá ovây’t’akhanukhâymáa ihaydi navi tun wá’ eepiyebá dáymagí.

¹¹ Háyanbo naa omáa in Hudíyoví méesate eepiyepi otsonpúuwídi ovâywhähwhäh’namídi, hedá dáykhâä dovâykaygi’amídi dítúunídi Jesus-ví’piye wídivíwáyundepí’ín. Naa hânho inbí’piye ot’ayyaapóedí Hudíyo namuupí’wi bú’ i’ge dáykenjijyénde dovâyhóenídi.”

Paul-di Agrippa óetu’an háa únpóe’ín hedího Jesus-ví’piye iwâyunde’ín

¹²“Hedího han dáy’amídi naa oe Damascus bú’piye ománwân. In owá’ p’ó’dédí’indi wên ta’nin ho dín’an dóhúuwídi dínk’úuwídi in Jesus-ví’piye díwíwáyunde’ín dovâypanhóenídi.

¹³ Navi tsondi unmuu’i’, taagedí oe p’óegé omán dihaydi wí ko oe makówáđi nawándi dómú’, i’ thanbí shánkí nakohkay’i namuu, hedí ná’i kodí na’ín gimánnin t’áhki dí’ánhógi.

¹⁴ T’áhkiđibo nange gikanu. Ihaydi wí to’wídi Hebrew tundi díhée’andi ot’oe. Dítu’an, ‘Saul, Saul, háadan naa dít’óephadekando?’ U wí’bo biwánpíwá’o’, wí búdu in phék’e’índi óesanhonnin i’á’ts’áđíndé i’píwá’o’ waagibá.’

¹⁵ Naa otsikapóe, ‘Nanbí Sedó, to-an unmuu?’ I’đi dítu’an, ‘Jesus-ân omuu, ṽ’đi dít’óephadekando’i’.

¹⁶ Nää ówínú. Naa uví’piye dáykeeyan gá wíde’mandân navi t’óe dín’amídi, hedí ṽ’đi t’owa ovây’t’óekankhâymáa nää thaa dímu’ín, hewânbo ná’íđá’bá joe, owáy wíyá uví’piye dáykeeyandi háäwí wítuḥkangí’o’i wá’ ovây’t’óekankhâymáa.

¹⁷ Naadi wísankhâymáa wí’gin in Hudíyo dímuu’ínbí’piye hedá in Hudíyo dímuupí’ínbí’piyá, hedí inbí’wedí naadi wín’aywoení.

¹⁸ Dínkhunná waagibá dikw’ó, hewânbo ṽ’đi ovâykhâge’khâymáa dínkeepúuwídi hedá Jôesi Tádávi ko i’ge díwíhúuwídi. Hedá Satan i’ Peníséndivi mangedí ovâyjáa’andi Jôesi Tádávi mänge ovâykwokhâymáa. Hedího navi’piye díwíwáyundéđi inbí t’aywó’di ovây’owóejé-í, hedá in wé’gen navi’piye díwíwáyundéđi navi’ín dímmuu’índáđi díwíwóení’ gin Jesus-di dítu’an.”

Paul-di Agrippa óetu’an iví t’óe i’gedí

¹⁹“Hedího tsondi Agrippa, háa Jesus-di dítu’an waa makówáđi dínkeepóedí díhée’andi naa dáy’a’ginnan.

²⁰ Páadé in Damascus bú’win dovâyhée’an, iwedá in Jerusalem-índá, hedá oe Judea nange i’ge’ín t’áhki, hedá in Hudíyo dímuupí’ín wânbo-á. Dovâytu’an inbí t’aywó’đi dáyjoe’andi Jôesi Tádávi’piye díwíhâđi-í, hedá híwó díwísiye’amí dáykeeyamídi ta’gendi inbí t’aywó’đi dáyjoe’annin.

²¹ Gin dáy’odího wên Hudíyodi i’ méesate hay’i khó’jé díyâ’ hedí díháji’ín díwíkhâäde’.

²² Hewânbo Jôesi Tádáđi háäđi wânbo t’áhki naa dikhâge’do’, hedího nää náwe owindi in ta’gen namuu’ín t’áhki t’owa dovâytumáa, tobáháa he’ennin dímuu háa he’ennin dímuupí wânbo’. Háäwí t’áhki ná’ín t’owa dovâytumáa’i-á, Moses-áđi in Jôesi Tádáđi tukhe’mindáđi dítu’ín napuwagi’o’ínbá namuu, hedí wíyá háäwí wânbo wó’tú’pí.

²³ Índá dítu’i’ to’wí Jôesi Tádáđi óesóge’i’ t’owa ovây’aywoenídi it’óephadekhâymáa’ín nachuu píhay, hedí i-á i’ páadé’i namúuni chuwa iwedi nawáywówápúuwídi, hedánho i’đi wí’gin Hudíyo-á Hudíyo dímuupí’índá Jôesi Tádávi p’óegé ovâykeekankhâymáa.”

²⁴ Wa²di Paul ná²i hääwí ithaykw'óe'ó ihaydi Festus tsikhagipi ituwínú, "Paul, u-á bondoe²i-án unmuu. Báyéki bihá²'an, hedánkun unbondoeuwamán."

²⁵ Hebo Paul-di óetu²'an, "A²gindi Festus, naa bondoe²i wó²muupi. Naa híwó donhangin-tanmáadi in ta²gen namuu²inda² dáyhí²máa.

²⁶ I² tsondi Agrippa náwe na²andi² ûnhanginná ná²i hääwí t'áhkí i²gedi. Hedánkun ivi páadépiye dáyhí²máadi hääwí wánbo widókaayohpi. Naa híwó dínhanginná t'áhkí ná²i hääwí napóe i²gedi Agrippa-á nat²'oe'in, gá kaadi wínapóepídán.

²⁷ Tsondi Agrippa, ti biwäyunde² háa in Jöesi Tádávi tukhe²min ditú²'in? Dínhanginnán biwäyunde²'in² gin Paul natú.

²⁸ Agrippa-di Paul óetu²'an, "Ti un²'ân gáhân u²'di wesebo wí Christian dípa²'í'in?"

²⁹ Paul-di óetu²'an, "Hádéebá wesebo háa wíyá shánki díhúuwí. Hebo naa Jöesi Tádávi²piye dáyjúusu²'o² u-ádi hedá t'áhkí ná²'in náa thaa dit²'oeyankw'ó²nindádi naa waagibá ípuuwí²'in. Hewänbo naa wó²da²'pí kadénadi íwhimúni²'in, naa owhimuu² waagibá."

³⁰⁻³¹ Paul ihí²bowa ihaydi i² tsondi Agrippa hedá i² tunjó Festus-á, Bernice-á, hedá in wé²gen iwe dikw'ó²nindá diviwínú, hedí oe já²wépiye dipeedi divíhee²'an. Ditú, "Ná²'i sendá háawin wên wánbo wí²'anpí óeháyídi háa napanchanídi wánbo²."

³² Hedí Agrippa-di Festus óetu²'an, "Ná²'i sen dóma²'p'áadi-í'in dínkodiwán, hewänbo náa wí²dínkodipí, gá Caesar-di óntunjó²'namí'in nada²'póedán."

27

Paul wí kophé óetógi Rome-piye namú-ídi

¹ Hedího in tsonnin di²'ánshaapóe na²'in kophé iwedi oe Italy-piye dísaanídi, * hedího Paul hedá wáy-á pandádi ováyjoe²'an wí tágintá (100) sundado ováytsomáa²'ívi mange. Ná²'i sendá Julius gin nakháwá², hedí in sundado i² Rome-wi tsondi p'ó²dédí²'ví'in gin ováyháyá²'de'in diwedí²'i-án namuu.

² Wí sen Aristarchus gin nakháwá²'i wá² na²'indádi naji², i-á Macedonia nangewi bú² Thessalonica iwedi²'i namuu. Hedí wí kophé Adramyttium bú² iwedi²'i² ívitógi. Ná²'i kophé-á nakháymuu i² bú²'ây eeje oe Asia nange p'ó kíngé i²gepiye namú-ídi.

³ Wíyá tháwán oe Sidon bú² iwe íwíwóyí². Julius-di Paul híwó óe²'andi ivi k'ema²'in óepuwámági, indi hääwí úntáy²'i² óemäänídi.

⁴ Iwedá i² kophé iwedi gimáa, hewänbo i² wáadi t²'úpiye díchänuhúja², hedího oe Cyprus p'ojáadi shánki nawaakaypi i²gedi gimáa.

⁵ Oe p'ó² p'ánäpiye giphade, hedí Cilicia nange hedá Pamphylia nangá p'ó kíngé i²ge gimáa, hedáhá² oe Lycia nange wí bú² Myra gin dáytu²'o² iwe gipówa.

⁶ Iwe i² sundado²vi tsondi wíyá pi²'wí kophé Alexandria-wi namuu²'i² ishaa. Ná²'i kophé-á Italy-piye namán, hedího ditú²'an iwe ívitóeni²'in.

⁷ I² wáa hânho nakaydi jóngída² wí háyú thaa gipundee, hedá báyéka ívit²'oe²'andi Cnidus bú² tsowa gipówa. I² wáa kay²'i namuudi ee gimán diwepiye wíyá wíginpukhodipí, hedího Crete k'áygé i²gedi giphade, Salmone gin dáytu²'o² iwe, hedá nawaakaypi²we i²gedá gimán.

⁸ Jóngída² p'ó kíngé i²ge gipundee, hedí wí bú² Lasea gin dáytu²'o²'i tsowa gipówa. Náwe naná² diwá dáytu²'o² "Híwó naná i² kophé divíwóyí²'nigi²" gin.

⁹ Iwebá híwó hay thaa gikw'ó. Ihaydi nate²'núpuwamándi híwó wínamuupi wíyá shánki gimú-ídi, hedánho Paul-di ginnán ováytumakhe²'an:

¹⁰ "K'ema²'in, naa ochanpoe²'o wíyá shánki náwedí gimáadá áyt²'óephadekhâyáa. Ná²'i kophé-á hé wógebo gipedé-í, hedá wáy wên wá² divip²'ot'aháanu²-í."

¹¹ Hebo i² sundado²vi tsondi Paul-wí hí² ónt²'oeyaaní²'wedí i² sen i² kophé iví² únmuu²'i hedá i² sen isanhondi-á inbí hí²-á shánki ovánt²'óeyan.

¹² Ná²'i kophé nawhi²'ân diwe wáhpade híwó² diwe wínanáhpí dáyte²'núphaadé-ídi, hedího t'áhkí waa diví²'ánshaamági i² kophé iwedi wíyá bú²'ay Phoenix gin dáytu²'o²'i² oe Crete nangebá naná² diwepiye dimú-ídi, iwe dáyte²'núphaadé-ídi. Oe Phoenix dáykophéwhikw'óe'ó, hedí aakonpiye thanpiye jáadi hedá p'inpiye thanpiye jáadá óewáq²'ahkhánde².

Hânho iwáq²'andá ikwá²'nan

¹³ Hedího aakonpha²'gedi híyáá iwáq²'an dihaydi di²'ân háa ditú² waagi diví²'amí'in, hedího iwedi gimáadi ná²'i Crete p'ojáadi tsowa p'ó kíngé i²gedi gimán.

¹⁴ Hebo háy napóe ihaydi wí wáa hânho kay²'i ná²'i Crete nange i²ge iwáq²'an, i² wáa-á p'inpiye thanpiye jáadi²'i wáa gin dáytu²'o²'i.

¹⁵ I² wáa hânho nakaydi i² kophé óenándi wíyá páadépiye wí²'únpukhodipí, hedího i² kophé dáybéé, hedí wáy i² wáadi díhon diwepiyedá² gimáa.

* 27:1 Luke wíyá Paul-ádi naji².

¹⁶ Wí p'ojáadi'ay Cauda gin dâytü'o'í tsowa giphade, i' waa wâhphade wínakaypi iwe, hedí báyéki ívít'óe'an i' kophé'ay áywhimáa'í ná'í kophé gáhâyú'í iwe kw'áye áytaygé-ídi.

¹⁷ I' kophé'ay dâyhwhísóge ihaydá i' kophé gáhâyú'í whihkannin kay'indi dâyhwhibuugi'an wínatha'dee-ípidí. Hedá i' te'aa i' waađi i' kophé óechânunde'í-á dâywáve, gá dikhunwóeda'dân oe Syrtis gin dâytü'o'í iwe dikhâhkwođee-f'in, i' p'oe iwe wâhphade wínaw'ânpídi. Hedího iweđi diwânpip'omáa.

¹⁸ Wíyá tháwân wá' i' waa hânho nakay, hedího in kophé'in sená' wí hé i' kophé iwe naku'undi p'oe iwepiye dâychânu, i' kophé wâhphade wínakháa-ípidí.

¹⁹ Hedá wíyá tháwándá inbo i' kophé'í háäwi wá' p'oe iwe dâychânu.

²⁰ Báyéki thaa agóyo wânbo than wânbo wí'áymú'pí, hedí i' waa nahánpídi kay'í iwaa'o'. Hedího gi'an há'to wówá'in gipee-f'in.

²¹ Báyéki thaa wí'ívhúuyanpí. Hedí Paul inbí páadápiye nawindi ovâytü'an, "K'ema'in, shánki híwó namúunwân naví tun dít'óeyaanídi Crete diweđi wígipee-ípi'in otú waa. Háy úvít'óeyandáho há'to ná'í kây iwe gipóewíwân hedá i' háäwi há'to gipedée-íwân.

²² Hebo náa wí'úví'áyingimáanpí. Tobáháa ná'í kophé natha'dee wânbo há'to to'wí wânbo óep'oháyí.

²³ Naa Jóesi Tádávi' omuu, hedá ívít'óe-á dôn'o', hedí khü'di wêe ívít'óe mákówáwi t'óepa'á'í dínpówá,

²⁴ í-á naví nú' nawindi ginnân dítü'an: 'Paul, wí'unkhunwóeda'ípi. U' ta'gendi Caesar-ví páadápiye bikwinugi'o, hedí u' unmuuđi ná'in u-áđi diji'in há'to wêe wânbo nachuu-í.'

²⁵ Hedânho k'ema'in, wí'íkhunwóeda'ípi. Naa dâywâyunde ná'in Jóesi Tádá natü'inbo napuwagi'o'in.

²⁶ Hewânbo wí p'ojáadi eedí gikhâhkwođee-í."

²⁷ Wíje jáadi daphade, hedí wa'di i' waađi i' máap'oe Adriatic gin dâytü'o'í i'ge díchânuhon. Khun pinuđi háäđi naná' dihayđi in kophé'in sená' dítü nan tsowa nú' gipowamännin.

²⁸ Dâywá'ántaayan, hedí wétá'di jónu (24) kwí'óhpa taa nawá'ân gin dáysha. Wíyá shánki háy dímadáa wíyá dâywá'ántaayan dihaydá tá'di kháve (18) kwí'óhpa taa-á nawá'ân.

²⁹ Dikhunwóeda' i' kophé k'uu eedí óechânukhâyamáa'in, hedího i' kophé tí'úuphá'gedí jónu kháa'í kwák'u maayá'á'í dâywaje whihkannin eeje, hedá diwówáyëenídi nathay píhay dívíjúsus'an.

³⁰ Ná'in kophé'in t'óe'in i' kophé iweđi diwháveda' díjäänídi, hedího i' kophé'ay p'oe iwe dâywáve. Hedáhá' i' kophé gáhâyú'í páadápiyedi wíyá maayá'á'í dâywajekhâyamáa waagibá dív'í'o'.

³¹ Hebo Paul-di in sundado hedá inbí tsondi-á ovâytü'an, "Ná'in kophé'in t'óe'in ná'í kophé iwe dívíwóyí'pídi, undá há'to wówá'in ípee-í."

³² Hedího in sundado i kophé'ay nawhi'ándiví whihkannin dâyts'á', hedí i kophé'ay nama'p'á.

³³ Nathaypuwamân dihayđi Paul-di ovâytü'an dívíhúuyamí gin. Ovâytü'an, "Wíje jáadi t'âhki hânho úvít'ánshaamáadi húukanpí'inbo jji'.

³⁴ Hedího náa naadi kay'indi wâytumáa, háawin wên híwóhpi'in wânbo wí'unpuwagi'opi, hedânho bíhúuyan, wí koegi' úntáy ichuu-ípidí."

³⁵ Ihí'bowa ihayđi wí pává iké'di Jóesi Taa ikú'daa'an, hedí wí ihávedi ik'oe.

³⁶ Indi gin i'annin óemú'di shánki híwó díchánpóedi in wá' dívíhúuyan.

³⁷ Wégín tágintádáhá' tségintä'di sí (276) t'owa i' kophé iwe gito'on.

³⁸ T'âhki dívishü'an dihayđi, i' táhtân p'oe iwe dâychânu, i' kophé ihay wínakhaa-ípidí.

I' kophé natha'dee

³⁹ Nathanpee ihayđi, in kophé'in t'óe'in i' nan dâymú'í wídâytaapí. Hewânbo na'okhána hedá nap'ohánginá' diwe dâymú', hedího dív'ánshaamági dínkodidáho i' kophé dâypuhkannamídi iwepiye, hedânho i' okhân deedi dâywóyí'nídi.

⁴⁰ I' kwák'u maayá'á'í nawhi'wa'jendiví whihkannin dâyts'á', hedí i' p'oe iwebo dâyjoe'an. Hedí ihaydíba i' kophé óebéede'í phéphá' nawhimuu'í whihkannin dâyhwhisuu. Hedáhá' in páadápiye'in te'aa dâytege, i' waađi i' kophé ee na'okhána' diwepiye óechânuts'úude-ídi.

⁴¹ Hebo wí'nâphá'gedí nap'ohkayji' iwe na'okhânbóedi'ân, hedí iwe i' kophé páadápiye ichânudi nakhâhsogedeedi wínajâpóepí. Ihaydá i' kophé tí'úupiyé'í i' p'oe oepiyá náapiyá kaygindi na'a'yâpoe'odi óewhéekanhon.

⁴² In sundado dív'ánshaamáa in pan ovâyhâñú-ídi, hedânho nan diwepiye wídívíkohsáy-ípidí dijäänídi.

⁴³ Hewânbo Paul-ví wówátsi ón'aywoen'in i' sundadóvi tsondi nada'di to'wí wânbo wí'ovâykhe'mägipi. In to'wên dikohsayhá'in ovâyjôn p'oe iwe dívíjajmú-í nan diwepiye dívíkohsáy-ídi.

⁴⁴ Ihaydáhá? in wé'gendá ovâytu'an i' phéphá? háa i' kophéwi phéwhéé óep'omáa'i'di dívítsahsaa-i'in. Handidânho t'âhkíqíbo nan diwe wówá'in gipówá.

28

Oe Malta diji?

¹ T'âhkíqíbo nan deedi wówá'in gipówá ihaydi, ná'i p'ojáadi Malta gin dâytu'o'in ginhanginpóe.

² In t'owa iwe'indi híwó dísigí'an. Ikwá'dodi nat'ée, hedího dâypha't'égi, hedí dítu'an i' phaa nú'piye ívîháadi-ídi ívisúwá'amídi.

³ Paul íphé'âywé'ge'an ípha'kw'óenídi, hedí ípha'kw'óe'ó ihaydi wí pãâyü phaadi óesúwánádi phé jáadi napee, hedí Paul-ví man deedi ikhuugeewhi'k'ú'.

⁴ In t'owa i' nange'indi i' pãâyü Paul-ví man deedi nawhi'k'óe'in óemû', hedí dívítu'an, "Ná'i sendá madi ta'gendi t'owa t'akhanu'i' namuu, hedí tobá óep'ohaypi wânbo', nanbí jóesi 'Ovâyt'owatuhchânunde'i' gin gínkháwã'i'di há'to óewówápeemãáni."

⁵ Hewânbo Paul ívî man iwádãa'andi i' pãâyü i' phaa iwe nake't'á, hedí háabo Paul wí'únpóepi.

⁶ In t'owa dí'ánde' i' pãâyüdi óekhuugee ee úntee-i'in, háa mađi wesebo nachuhkaanú-i. Hewânbo thaa t'âhki dívítsikha'andi Paul háabo wí'únpóepi, hedího inbí ánshaa dâye'egó'andi dívítu'an, "Ta'gendi ná'i sendá jóesi waagi'ba namuu."

⁷ I' sen ná'i p'ojáadi ee natsonnádi? Publius gin nakháwã. Ívisúwá'o' iwe tsowa únnavakw'ó, hedí sigídi ná'in díhógidi ívî tewhá únna' diwe poje thaa díwóyí'mági hedá híwó'dá dí'âyíngi'an.

⁸ Publius-ví táda whohte eedi únhayk'óe. Natsáwãp'íde' hedá nasihaydi óe'ããde'. Ee nahayk'óe eepiye Paul nats'ú, hedí ívî mandí óetãgedi ónjúusu'andi hehkháa óemãgi.

⁹ Ná'in napóe ihaydi báyéki in wé'gen nangewin dihay'in Paul-ví'piye dí'ãã, hedí in wá' hehkháa ovây'mãgi.

¹⁰ Indi báyéki díhããwímãgi ná'in, hedí poje p'óe naphade ihaydi iwedí gimán dihaydi i' gíntáy'i' t'âhki dí'mãgi.

¹¹ Wí kophé Alexandria-wi namuu'i' i' p'ojáadi iwebá ite'núphade'i' iwe ívítógi. I' kophé-á Castor-ádi Pollux-ádi gin dâytu'o'.

¹²⁻¹³ Oe Syracuse bú' gipówá, hedí poje thaa iwe ívívóyí'. Iwedí p'o kíngé i'gedá? gimáã, hedí Rhegium bú' iwe gipówá. Wiyá tháwán aakonpha'gedi iwãã'an, hedího wiyá tháwándá Puteoli bú' gipówá.

¹⁴⁻¹⁵ Iwe wên Jesus-ví'piye dívíwâyunde'in áyshaa, hedí indi kay'indi dítu'an indádi wêe jáadi ívívóyí'ni'in. Iwedí wiyá gimándi oe Rome-piye wây-á tí'úuwín páadé'in Rome-win dimuu'in nanbí'gedi dínhanginpóe, hedího gin'ayjay'ãã. Dâyhããwikw'óe'ó iwe Appius gin dâytu'o' íwehay wáy wên dí'ãã, wây-á wéndá wãhphade kayi' wídi'ãhpidi oe "Poje Kaykhanwówá Tewhá" gin dâytu'o' iwe díjay. Paul-di ovây'mú' ihaydi jóesi Táda óekú'daa'an, hedá ívî pí'ná khó'jé-á shánkí nakaypóe. Han áyphade, ihaydáhá? wí háyü thaa iwe oe Rome gipówá.

Oe Rome Paul napannán diwe in Hudíyo ovâyhi'máa

¹⁶ Oe Rome gipówá ihaydi Paul wí'bo óethayemãgi, hewânbo wí sundadodi óe'âyíngimáa.

¹⁷ Poje thaa naphade ihaydi Paul-di in Hudíyo p'ó'dédi'in oe Rome dithaa'in ívî'we ovâywé'getu'an. Dípówá ihaydi ovâytu'an, "Tí'úuwín páadé'in, tobá nanbí thehtáy pahpá'nbí khuu a'gínkhanu naa wídáy'anpi wânbo', hedá nanbí t'owavi'piye wên yã'dãapi'in wânbo wídáy'anpi, in Jerusalem-win p'ó'dédi'indi dípanké', hedí ná'in Rome-winbí mange díkán.

¹⁸ In Rome-windi háawin t'aywó'nin naa dáy'annin dínnuwã, hewânbo indá dínhanginpóe háawin díháyi' in wânbo wídáy'anpidi, hedího díma'p'ããdi-i' in dida'wán.

¹⁹ Hewânbo in Hudíyo wídida'pi in Rome-windi díma'p'ããdi-i'in, hedího shánkí híwó dínpóe otúnídi Caesar-ví tunjówháagé iwe díntunjó'namí'in. Naa gin dáy'an tobá wên t'ehpidi tun wídómáapi wânbo naví t'owa in Hudíyo dimuu'in dovâyt'e'p'ée-de-ídi.

²⁰ Hedãnkun naadi wáythkãnnan ná'i háãwi i'gedi wáyhée'amídi. I' to'wí in Israel-win t'owadi óetsikha'máa'ívi'piyebá naa dáywâyunde'ânho ná'i kadénađi owhimuu."

²¹ Indi Paul óetu'an, "Na'in wên ta'nin wânbo uví'gedi natú'nin oe Judea-di wí'âyk'é'pi, háa wí Hudíyo tí'úu páadé'i owedi ná'ãã'i wânbo wên híwóhpi'in nat'oe'in uví'gedi wínatúhpi.

²² Hebo ná'in gínhanginná to'wên t'âhki híwóhpi dívîhi'máa'in ná'in ts'aqamin háhkan ní'gedi. Hedãnho gida' u'di dítu'ãamí'in háawi uví wáyü úmuu'in."

* **28:11** Ná'i kophé páadépiye wíje p'ónbay waagi dakeet'óe'in dachá, indá in Alexandria t'owavi jóesi dínnuu, Castor-ádi Pollux-ádi gin dakháwã.

²³ Heḍiho in Huḍiyo wí thaa dáyde'man wíyá di'ää-ígi', heḍi i' thaa napówá ihaydi báyéki dí'ää. Héḍéndi hé'diibo iweḍi nakin diwehay báyéki hääwí Paul-di ovâyhéé'an. Háa Jôesi Táḍáḍi t'ähki t'owa ovâysíghóeni'in nada' waa ovâythayyan, heḍi Moses-ví tun ni'gedi heḍá Jôesi Táḍávi tukhe'minbí tun ni'gedá ovâyt'ôe'andi ikhääde Jesus-ví'piye ovâywäyukannamíḍi.

²⁴ Paul-ví hí' dâysígi'andi dívíwäyü wáy wên, wáy wëndá joe.

²⁵ Heḍi in Huḍiyo handá' wíḍín'ánshaamuupíḍi iweḍi dívíjâa'an, hewänbo wa' dipeepíḍiibo Paul-di ná'i t'ä'ge hí' ovâyty'an: "I' Yä'dâa'i P'oewahâḍi hân'oe Isaiiah óetu'an unbí thehtáy pahpá'inbí'piye namú-íḍi ná'i Jôesi Táḍávi hí' ovâyty'âamíḍi:

²⁶ Ihayḍa' it'ó've-i, hewänbo há'to ika'póewí,
ihayḍa' bînmú'be-i, hewänbo há'to únkeepúuwí.

²⁷ Íp'óhkâymuudi wí'íka'póya'pí.

Úví'ojemankw'óḍiḍáhá' úvítikhâmu.

Gin úví'anpíḍá unbí tséedí bînmúuni

heḍá unbí ojeḍá it'oe-i

heḍá ta'gendi ika'póewí,

heḍá naví'piye í'ää-i yä'dâa'in wâypa'íḍi, gin Jôesi Táḍá natú.

Nä'i hí' natú'i-á ta'gen namuu.

²⁸ Heḍânho náä ná'in únkhây'ä' únhanginnáani'in: Jôesi Táḍávi hí' in Huḍiyo dimuupi'in ovâysan ovây'aywoeníḍi. Innânkun díví'tóeyaani."

²⁹ Paul ihí'bowa ihaydi in Huḍiyo dívítyhânboḍi dipee.

³⁰ Paul wíje paayo iwe na'ân, heḍi iwá'áa i' tewhá ee nachaníḍi. To'wên ûnpwäpówá'in t'ähki ovâysíghógi.

³¹ I'ḍi Jôesi Táḍávi khuu i'gedi ovâyt'ôe'an, heḍá Jesus Christ i' shánki natsonji'iví'gedá ovâyhâ'an. Khunwóeda'ginpíḍiibo ihéé'an, heḍi to'wíḍi wänbo wí'óekhâ'ánpi.

In Ta'nin Paul-di In Rome Búu'úwi Méesate'in T'owa Ovâytá'nannin

¹ Naa Paul omuu'í, Jesus Christ-gí' dáy't'óe'o'ídi ná'in ta'nin wáysande' un Rome búu'ú iwe íthaa'in. Yóesi Tádádí naa díde'man hedá dísaanígí' dísoge iví híwó'di tuu t'owa dovây't'óe'amídi.

² Hân'o'oebo Yóesi natú ná'i híwó'di tuu na'in dí máän'in, hedí iví tukhe'min iví ta'nin diwe i dáy'tá'nan.

³⁻⁴ Iví ay Jesus Christ na'inbí tsondi hay'i gínmuu'iví'gedi dáy'tá'nan. Na'aypuyá ihaydi nat'owasenpaa, hedí iví thehtáy pahpáa David i hân'o'e'i tsondi namuu'iví tí'úugé ká'áá'inbí'wedího na'aypuyá. Hedí Jesus nachuudi nawáywópóe ihaydi i Yá'dáa'i P'oewaahâadi díнкеeyan ta'gendi Yóesi Tádávi ay wá' únmuu'in.

⁵ Háa Jesus i'an waa namuudi Yóesi Tádá navi'piye' híwó'di namuu, hedího in Hudíyo dimuupí'in t'owa wéngé t'áhki díthaa'inbí'piyeho naa dísan dovâykháge'namídi iví tuu ipiye' díviwhâyü-ídi hedá ón'a'ginnamídi. Kin dáy'o' hedânho t'owađi óetegé-ídi.

⁶ Hedá un wá' Yóesi Tádádí wovây'tukánnan Jesus Christ-ví'in ímúnídi.

⁷ Hedího un t'áhki oe Rome íkw'ó'nin wáysengitumáa. Yóesi Tádádí wovây'séegí hedá wovâyde'man iví t'owa ímúnídi. Ídá hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-dídi séegísehkaná wovây máäní hedá wovâykháge'namí ánsahaaginpidíbo' íkw'ó'nídi.

Paul oe Rome-piye' napunda'

⁸ Hedí náä-á háädi Jesus Christ dóhé'e'an ginhay-á Yóesi navi Tádá dókú'daa'o' un t'áhki ímuudi, gá wéngé t'áhki t'owa dívíhí'máadán unbi whâyü í'gedi.

⁹⁻¹⁰ Yóesi Tádá-áho únhanginná ná'i naa otú'di ta'gen namuu'in. Igí' pín ta'ge haydi dáy't'óemáa t'owa dovây'tu'odi i híwó'di tuu iví ay Jesus-ví'gedi, hedí háädi wánbo t'áhki wáyüusu'o'. Yóesi dóda'máa í-á natúdáho hanwaapídiho unbí'piye' dípun máäní,

¹¹ gá hânho ó'ááapunda'dán. Naa oda' háäwi i Yá'dáa'i P'oewaahâadi naa díhá'andi' wáyphadé-í'in, hedânho unbi whâyü shánkiho únkay-ídi.

¹² Kinnán otú'da': Undádí naa-áđi wé'ge ívíkháge'namí kwee waa sen waa gi'áñnídí, handá' ívíwhâyüundedí.

¹³ Tí'úuwín páadé'in, oda' únhanginnání'in háyán wánbo dáy'ánshaamáa omú-ídi unbí'piye', hewánbo háädi waa háäwídi dí'ahkhánde'. Hânho oda' báyékiđi unbi búu'úwín Jesus-ví'piye' dovâywhâyü'amí'in, in wé'ge'in Hudíyo dimuupí'in t'owa dovâywhâyü'an waagibá.

¹⁴⁻¹⁵ Naa t'áhki t'owa háäwi ophaamuu waagibá ochaa, tobá háawín dímuní wánbo', in Greek tuudi dívíhé'e'ó'índá in pí'wí tuudi dívíhé'e'ó'índá, in hânho díhá'índá in díhápí'índá, gá Yóesídi naa dísogedán iví híwó'di tuu t'áhki t'owa dovây't'óe'amídi. Hedânho shánki oda' un oe Rome diwe íkw'ó'nin wá' wáy't'óe'amí'in.

Yóesi Tádávi híwó'di tuu-á únkay

¹⁶ Yóesi Tádávi híwó'di tuudi naa wídíwóeda'máhpí. Ná'i tuu-án nakay, hedí í'gedi Yóesídi t'áhki t'owa in ipiye' díviwhâyüunde'in ovây'aywonde', páadé in Hudíyo dimuu'índá, hedá in Hudíyo dimuupí'índá wá'.

¹⁷ Ná'i híwó'di tuudi díhá'andi gínhanginná háa Yóesi Tádádí t'owa ovây'chamáa'in t'aywó'di dáymápi waagi. Hewánbo inbí whâyü dínmuu'ídiđá' kin í'o', háäwi híwó'di dívi'o'i namuudá yoe, iví ta'nin diwe ún'tá'muu waagi:

Wí to'wí Yóesívi'piye' ta'gendi iw'hâyüundedáho', iví whâyü únmuudíbo Yóesídi óe'chamáa t'aywó'di imáapi waagi, hedí wówátsi óemáäní.

Yóesi Tádádí wên t'owa ovây'tuchánukháymáa

¹⁸ Yóesi Tádá oe makówa na'ándídi díнкеeyo' ovây'tuchánukháymáa'in in to'wên óe'a'gínpi'índá hedá in yá'dáapi' dívi'o'índá, háa dívi'o'in namuudi nat'aydi. Hedí híwó'pí dívi'odíbo Yóesívi ta'gen únmuu'in ónkaayo hedânho wé'ge'in t'owa wídíyáta-ípidí.

¹⁹ Díнкеodi híwó' dínhanginnánídi Yóesívi'gedi, gá ídi ovây'hangin'ánmandán.

²⁰ Yóesi Tádá pínán kay imáa hánhay wánbo nahánde'pí'in, hedí ídá' Yóesi namuu hánhay nanán wánbo'. Tobá tséedi Yóesi áymúndepí wánbo', ná'i nan oepáa íkhiyé ihaydi waabo' thay'eedi ná'i háäwi gínhanginná iví'gedi i háäwi ipaa'ídi. Hedánkun t'owa wídíнкеodípi dítúnídi wídínhanginnáhpí'in.

²¹ Hewänbo tobá Yôesiví'gedi t'owa dínhanginnân wänbo', óe'a'ginnamívi'wedí hedíháa óekú'daa'amívi'wedí dínhây'á' waagi, inbí ánskaa wídíinchá'muupi hedá inbí hangintandá dâymáapídi khexú j'gebo diyí'.

²² Báyéki díhá kin dí'ánde', hewänbo hangintahpí'inda' dimuu.

²³ Tobá Yôesi-á t'áhkívi kw'áye namuu wänbo', hedá iví wówátsi-á hánhay wänbo wí'únhándepeí, ná'in t'owa'dáho wiyá wí'óe'a'ginnáhpi; hedí tobá Yôesi nachu'pí wänbo hedá t'owa-á dit'ahánde wänbo', báyéki háäwi t'owa waabá dínháa'in dâykhiyé inbí yôesi dínmúndí, hedá báyéki wiyá háäwi-á dáypaa, tsidé-á p'oekanu-á háäpandá páäyü-á waagá dínháa'i', hedí ná'i háäwi dáypaa'i wá' dâya'ginmä'.

²⁴ Hedího Yôesidi ováyyoe'o' díví'amídí ná'i yá'dáapi' inbí pí'ná khó'yedí dikanda'i', hedí wôeda'ginpídi yá'dáapi' háäwi wí'ná táyedi inbí túu'údi dívítisyé'o'.

²⁵ Wiyá wídívít'óyandepí in ta'gen namuu'in Yôesiví'gedi, hedí i hôeyó namuu'ida' dívíwhâyunde'. I háäwi Yôesi ikhiyé'ida' dâya'ginmä' hedá ipiye' dívíyúusu'o', Yôesiví'piyá yoe, i-á ná'i háäwi ikhiyé'i namuu. Ida'mân hay'i namuu kin t'owa dínhây'á' háädi wänbo t'áhkí ditúni'in. Hamân.

²⁶ Hedí in t'owa ná'i yá'dáapíkan díví'o'indá Yôesidi ováyyoe'o' i wôeda'wó'gi háäwi hânho dikanda'i wiyá díví'áamídi. In kwiyá' wänbo háa inbí wówátsi thaa dínmúni waagi wíthithaapi, hedá wáy-á kwiyá'dadí inbí túu'údi dívít'aywó'kanmáa.

²⁷ Hedí in sená' wá' han waagíba dívíkanhon. Inbí kweeyóe-ádi dívítháye'be-iví'wedí dínhây'á' waagi, shánkídi dida' wáy-á sená'dadí inbí túu'údi dívít'aywó'kanmá've-í'in. Hedí ná'in sená' wôeda'wó'gi wí'ná táyedi dívítisyé'o'di i tuchänu dí'n'á'i ováymá', hedí inbí t'aywó'di dínmúdi inbí túu'ú dáypede'e'o'.

²⁸ Dichanpo' wínachá'muupi'in Yôesiví'gedi ta'ge díví'ánshaa'áamídi, hedího Yôesidi ováyyoe'o' inbí yá'dáapi' ánskaa-ádi, i háäwi dínkankhây'áhpí' díví'amídi.

²⁹ Yá'dáapi'-ádi híwó'pí'-áqída' inbí pí'ná khó'yé dínto'on; hânho díhá't'aa; wáy-á to'wéndáqá háa'wänbo-á dimuu; hânho díthúut'óe; háädi wänbo t'áhkí dit'owat'akhanuda'; hânho dívít'aymáa; háädi wänbo t'áhkí dívíhóeyómáa; wáy-á t'owaví'gedi yanáki díví'ánshaa'máa hedá dívíhí'máa;

³⁰ t'owa dáytúusu'o'; Yôesi dáyt'ay; t'owa t'ámägi' dáytumáa; dívíyèngi; dívípípuude'; wiyá shánki t'aywó'di ts'aqabi j'gedi díví'ánshaa'máa díví'amídi; inbí táqá-á yiyá-á wídâyít'óyandepí;

³¹ inbí ánskaa-á wídíinchá'muupi; háa dívítu'u'an waa wídíví'opí; inbí maatu'indá wídâyisèegipi; wáy-á to'wènbí'piye' wídí'iyapo'pí.

³² Yôesi natsonpóe in to'wèn ha'wáa díví'o'indá dínhây'á' díháqani'in, hewänbo ná'i dínhanginnân wänbo handa' dívíkanhon, hedá há'ida'ba yoe, ováyhí'an wáy-á to'wèn hanbá díví'amídi.

2

Na'indá wígínk'óepi gitúni'dí t'owaví'gedi háa dí'n'á'in

¹ Hedího wí to'wídí wáy-á t'owa ováytuusu'odi natú' t'aywó'to'in dimuu'in, i-á há'to únkoedí-í natúni'in wí'bo wí't'aywó'nánpí'in, tobá to'wí namúni wänbo'. In wé'ge'inbí'gedi kin waagi ihée'odi, wí'bo iví t'aywó'di ipikeekw'óe'ó, gá in waagíba it'aywó'dodän.

² Hedí gínhanginná Yôesi híwó' í'o'in in t'owa kin díví'o'in ováyituchänu'di, gá i-á únhanginnándän ta'gendi háawin dimuu'in.

³ Ná'i to'wídí wáy-á to'wèn ováytuusu'odi hewänbo in waagíba it'aywó'dodi ma'qdi na'ánde Yôesidi há'to óetuchänu-í'in.

⁴ Hedá wá' tobá Yôesi na'inbí'piye' híwó'di namuu wänbo hedá hânho nabo'atá wänbo-á, ma'qdi ná'i to'wí na'ánde háäbo wínamuupí'in. Ti wí'únhanginnáhpi'an Yôesi i-ádi híwó'di namuu'in, gá Yôesi nada'dän ná'i to'wí iví t'aywó'di iyoe'amí'in?

⁵ Hewanbo t'óyanpí'da' namuudi hedá iví t'aywó'di iyoe'anpídi, iví tuchänu shánki pín'aywó'nin únúni owáy Yôesidi t'owa ováyituchänu ihaydi, inbí t'aywó'di dínmúdi nat'aydi. Ihaydá Yôesi in t'owa ováyta'gekeekw'óeni háa híwó' háa híwó'pí díví'annin.

⁶ Wéndá híwó' íví'o', hedá wéndá híwó'pí íví'o', hedí Yôesidi na'in wí'ínbo dímmáni háäwi gín'á'i'.

⁷ Wáy wèn t'owa-á háädi wänbo t'áhkí híwó' dívíkanhon, hedí dida' Yôesidi ováytege-í'in hedá híwó' ováymá've-í'in, hedá dida' hánhay wänbo t'áhkí diwówayèen'in. Ná'in t'owa-á Yôesidi wówátsi nahándepeí'in ováymáani.

⁸ Wáy-á t'owa-á díháákháqá ingí'da' háäwi t'áhkí dikanda', hedí Yôesiví ta'gen únmuu'in wí'ón'a'gínpí, hewänbo shánkídi in yá'dáapi'in namuu'in dívíkanhon. Kí'min t'owa-áho Yôesidi ováyituchänukháymáa, indádi nat'aydi.

⁹ To'wên t'ähki dívíyã'dâapítsiye'annindá wí'ínbo báyéki t'ôephade dínpuwí, páadé in Hudíyo dimuu'indá, hewänbo wá' in Hudíyo dimuupi'indá.

¹⁰ Hewänbo in t'owa híwó' díví'annindá Yôesidi ovâytege-í hedá híwó' ovâyamá've-í, hedá híhchan ánskaa-á ovâymaßáni, páadé in Hudíyo dimuu'indá, hewänbo wá' in Hudíyo dimuupi'indá,

¹¹ gá Yôesidá t'ähki t'owa handá' ovâymaßãän.

Yôesi Tádãqá'mân ûnk'ôe natûnidi t'owavi'gedi háa dín'ã'in

¹² In Hudíyo dimuupi'in wídaytaapi i tsonttu Moses ita'nandi', hewänbo dívít'aywó'dodibo' ovâytechãnu-í tobá i tsonttu dâymáapi wänbo'. Hedá in Hudíyo-á ná'i tsonttu-á dâyta wänbo', dívít'aywó'dodibo i tsonttuqá inbí t'aywó'di dínmuu'i ovâykeekw'ôení.

¹³ In to'wên Yôesivi tsonttu dâya'a'ginnannindáho Yôesidi ovâyçaaamá t'aywó'di wídaymáapi waagi, in to'wên diwãnpit'o'indá' bá yoe.

¹⁴ Tobá in Hudíyo dimuupi'in Moses-ví tsonttu dâymáapi wänbo', háa ná'i tsonttu natû' waagi wí'bo díví'odá, kindidi nakeepo' ho dínhanginná'nin háa híwó'di namuu'in hedá háa híwó'di namuupi'indá,

¹⁵ hedího háa díví'o'in namuudi nakeepo' i tsonttu Moses ita'nandibá inbí ánskaa iwebo dâymáa'in, hedí inbí pí'ná khó'yé wá' ditaachanpo' háa híwó' díví'o'in háa yoe.

¹⁶ Hedího i thaa napówá-í Yôesi Tádãdí t'ähki t'owa ovâykeekw'ôení háa híwó' háa híwó'pí díví'annin, tobá kaadi díví'an wänbo'. Hedí Christ Jesus-áho i namuu óesóge'i kin ovaytu'ãmídi. Kindá ihayda' t'owa dovâytu'o', Yôesivi híwó'di tuu dovây't'ôe'odi.

In Hudíyo-ádi Yôesivi tsonttu ûnmuu'i-ádi

¹⁷ Ma'di wí to'wí wí'bo iví'gedi ihí'máadi natû' wí kodí'di Hudíyo namuu'in, hedí na'ánde Moses-ví tsonttu itaadibo' ón'aywoen'in, hedí iyêngihé'e'odi natû' Yôesi óe'a'ginmä'in.

¹⁸ I-á ûnhanginná háa Yôesi nada'in i'amí'in, hedá ûnhanginná wá' wé'i wí yã'dãa'i namuu'in wé'i wí yã'dãapi' namuu'indá gá Yôesivi tsonttu iwedí naháhpóedãän,

¹⁹ hedího na'ánde' ovâyphãnuwí'in in to'wên tsí't'aa'in waagi'inbá dímuu'in, Yôesivi'gedi wídnhanginnáhpídi, hedá in to'wên phakhxu ee dikw'ó'ningi'-á wí kohthay waagibá namuu gin na'ánde'.

²⁰ Hedá wá' nada' in to'wên Yôesivi'gedi háãbo wídnhanginnáhpí'in ovâyháãwíthayyami'in, hedá in to'wên áyãã waagi'inbá dímuu'in ovâyhá'ámí, gá ná'i tsonttu imáa'in diwedí ûnhanginnãndãän t'ähki in ta'gen namuu'in.

²¹ Idi pi'wên t'owa ovâyhá'o', hedí háãän i-á wí'bo wí'ipihá'opi? Idi ovâytumakhe'o wídívísã'mamípídi, hedí háãän i isã'bo'?

²² Wã-á t'owa ovâytu'ó wíyá to'wívi sedó-ádi háa kwíyó-ádi wídívíwhóhkwmá've-ípi gin, hedí háãän i-á wí'bo kinbá it'aywó'do'? I natû' it'ay'in i háãwí t'owa dâykhiyé'i inbí yôesi dínmuu waa dâychãã'i', hedí háãän i-á ná'i háãwíbá isã'bo' i tewhá wáyýe nakw'ó' deeye?

²³ Iphuudéi natû' Yôesivi tsonttu itaa'in, hedí háãän ná'i tsonttu i'a'gindopídi Yôesi wôeda' iwe óesógénde'?

²⁴ Háa Yôesivi ta'nin diwe nata'muu waa napo', kinnân natû'di:

Háa un Hudíyo ímuu'in úvi'o'in namuudi ná'in Hudíyo dimuupi'in Yôesivi'gedi yanáki dívíhé'e'o'.

In Hudíyovi k'ewé' taadibo há'to in ovây'aywoeni

²⁵ Wí Hudíyo Yôesivi tsonttu i'a'gindodáho', in Hudíyovi k'ewé' taa imáa'indá ûnchã'muu; hewänbo ná'i tsonttu i'a'gindopídi, tobá nataamuu wänbo' iví taa wí'únchã'muupi.

²⁶ Hedí wí Hudíyo namuupi' Yôesivi tsonttu i'a'gindodi tobá in Hudíyovi k'ewé' taa imáapi wänbo', Yôesidi óeçaa nataamuu waagibá.

²⁷ Wí to'wí iví túu'ú ûnk'ewé'taamuupídi hewänbo i tsonttu i'a'gindodá un Hudíyo ímuu'in wovâykeekw'ôe'ó híwó' wí'úvi'opídi, gá i tsonttu wívn'a'gindopídi, tobá ná'i tsonttu-á úntã'muu wänbo hedá tobá ík'ewé'taamuu wänbo'.

²⁸⁻²⁹ To'wí wänbo wí Hudíyo waa nawãpi'aypuýãdibo ta'gendi Hudíyo wínamuupi. Hedí wí to'wí in ta'gennin k'ewé' taa wí'imáapi wên k'ewé' taadi iví túu'ú eedi óewãnpita'a'andibo'. Hewänbo nakhây'ã' wí to'wí iví pí'ná khó'yé-áho kodí'di Hudíyo namúni' in hedãno ta'gendi há'bi namúnídi, hedá in ta'gennin k'ewé' taa-á pí'ná khó'yéba imá've-í'indá ûnk'hây'ã'. Hedí kin waagi únpó' i tsonttu iwãnpí'a'gindodída' bá yoe, hewänbo i Yã'dãa'i P'oweahããdi óetaa'an waagibá nakhây'ã'. Wí to'wí há'biví'gedi Yôesi-ân híwó' ihé'e'o', t'owada' bá yoe.

3

¹ Ma'di to'wí na'ãani, "Hãã-an in Hudíyo dâymáa in wé'ge'in t'owa dâymáapi'? Hedí háagi'innan nachã'muu há'in Hudíyovi k'ewé' taa'?"

² Gá báyékígi?innân. Páadé iweho Yôesidi in Hudíyo iví tsontuu ovâymägi dâý'áyíngi'amídi.
³ Hedí tobá wáy wên in háa dínkhây'á? waagi wídiví'opí wânbo?, ti Yôesi wá' ún'óde-i í'amídi háa ituu'an waagi?

⁴ Yoe, há'to ún'óde-í. Gínkhây'á? gitúni'in Yôesi-á wí'ihôeyó'opí'in tobá t'áhkí t'owa dihôeyó wânbo?. Yôesiví tã'nin diwe iví'gedí úntú? waa: Ihéé'andá t'owa dínhanginnáni ta'ge ihí'máa'in.

Hedí t'owađi ónt'e'p'idénde wânbo dínhanginpúwí hánhay wânbo híwó'pí wí'i'opí'in.

⁵ Hewânbo ma'di wí to'wí t'owađa? namuudibo kin na'ánde?: "Naa dáyhíwó'pí'andá, Yôesi-á shánki híwó'dá i'o'in nakeepo?; hedánkun híwó? wínamuupi Yôesidi dítuchánú-i'in."

⁶ Hewânbo wígnkhây'á?hpi kin waagi ív'héé'amí'in. Yôesi wí'bo híwó? i'opídá, hândidan i-á únkoedi-í ta'ge natúni'in in t'owa divít'aywó'nannin?

⁷⁻⁸ Hedí ma'di to'wí kinnân natúni: "Naa dáyhôeyó'andáho?, iwedi nakeepo? Yôesi-á shánki hay'i namuu'in, gá i-á wínhôeyópidân. Hedího kin napo'di Yôesi wí'únk'óepí dítu'áamídi t'aywó'to'i omuu'in." Hewânbo to'wí kin ihéé'andiví hí' úntu'da? gínkhây'á? ívít'aywó'nâamí'in, hedânho na'inbí t'aywó'di iwedi háäwí híwó'di napúwí. Wên t'owa yanáki naví'gedí divíhóeyóhí'máadi dítú? kin waagi naa oháhkanyi'in. Hã'min t'owa-áho i tuchánu dín'á?i? dâyhóni-áhe?.

T'áhkídibo divít'aywó'nan

⁹ Nää otsikapúwí, ti na'in Hudíyo shánki híwó'nin gimuu in wé'ge'in t'owaví'wedi? Hedân yoe. Naadi ho wáykeekw'ódi t'áhkídibo t'aywó'to'inda? gimuu'in, na'in Hudíyo-á hedá in Hudíyo dimuupi'indá.

¹⁰ Yôesiví tã'nin diwe kinnân úntã'muu:

To'wí wânbo iví wówátsi ta'ge wí'ihonpí, wí? wânbo yoe.

¹¹ To'wí wânbo wínaka'póya'pí háa in yã'dáa'in namuu'in, to'wí wânbo wínada'pí Yôesi óetaa-i'in.

¹² T'áhkídibo Yôesiví'wedi divíhange'an, inbí wówátsi-á háäbo wídnchá'muupi, wí? wânbo wína'ánpi híwó? i'o'i?.

¹³ Wí penípho óehuđi nasuu waagibá inbí hí-á tay'i dínmuu, hōeyóda? inbí hân diwe dinkw'ó, háa dítú? waa whánpúwí só'p'oe waagi'ba dínmuu,

¹⁴ hedí inbí sóphogedi t'aywó'di hí-á hedá hí? nawhákant'óe'i-á báyékiho dínpi?.

¹⁵ Háädi wânbo t'áhkí dikhâymuu dâyt'owat'ahánú-ídi,

¹⁶ wãhãä dimáa wânbo háäwí dáypede'e'o?, hedá t'owa-á ovâydaháachando?.

¹⁷ Háa inbí wówátsi tsagágnpídibo dâyhúuwí'in wídnkoedihanginnáhpí,

¹⁸ hedí Yôesi-á háy wânbo-á wíđã'y'a'ginpi.

Yôesidi in t'owa ovâychãqmáa t'aywó'di wíđãymáapi waa inbí whäyu dínmuudibo?, háa diví'o'in namuudá yoe

¹⁹ Gínhanginná t'áhkí Yôesiví tsontuu natú'di-á in to'wên dâý'a'ginnamídi divísó'déé'ingí'in namuu'in, hedânho wídnúnipídi wídivít'aywó'nannin, hedího t'áhkí t'owa dínhanginnáni Yôesiví'piye? divít'aywó'nannin.

²⁰ Yôesi há'to natúni wí to'wí t'aywó'di imáapi? waagi namuu iví tsontuu ón'a'ginnamídi iwánpisó'díndedibo?, gá ná'i tsontuđá in t'owa ovâykeekw'óe'óđân divít'aywó'do'in.

²¹⁻²² Hedího náa-áho ná'i nathaypóe háa t'áhkí Yôesiví tã'nin diwe úntú? waa: Yôesidi in t'owa ovâychãqmáa t'aywó'di wíđãymáapi waagibá inbí whäyu Jesus Christ-ví'piye? dínmuudi, i tsontuu dâý'a'ginnamídi divísó'díndedída'ba yoe. Ná'i tuu-á t'áhkí t'owagi? namuu, t'áhkí t'owa há'minda? gimuudi,

²³ gá t'áhkídibo ívít'aywó'nandân, hedího to'wí wânbo yã'dãa'idã? wínamuupi Yôesi t'áhkí yã'dãa'i namuu waagibá.

²⁴ Gínt'anmuupi wânbo Christ Jesus iví ún'p'oeđi iwá'áa na'inbí t'aywó'di iwedi díma'p'áđi-ídi, hedí ná'i namuudího Yôesi Tádáđi iví séegisehkaná únmuudi díchãqmáa t'aywó'di wí'áymáapi waagibá.

²⁵⁻²⁶ Hânwânbo Yôesi Tádá i'ánshãamägi Jesus óesaanídí, iví ún'p'oe ich'áanídí, hedânho iví'piye? ívíwhâyundedáho na'inbí t'aywó'di dínyã'amí. Hánhay waabo t'owa divít'aywó'nan wânbo Yôesi Tádá nabo'atáđi itsikha'andi wesebo wí'ovâyutuchánupi dín'ã waagi. I-á wí'bo t'aywó'di wí'imáapi kin i'an wânbo?, gá Jesus-dáho in t'owaví t'aywó'di ovâyãakankhãymáadán. Hedího náa-á híwó'da? i'o'in na'in dínkeeyo?, to'wên Jesus-ví'piye? divíwhâyunde'in ovâychãqmáadi t'aywó'di wíđãymáapi waagibá.

²⁷ Hedího Yôesi Tádáđi há'wáa na'ingí? i'andi, ti gínk'óe ívívengihéé'amídi? Hedân yoe. Háadi? Gá Yôesi Tádáđi díchãqmáadán t'aywó'di wí'áymáapi waagi háäwí híwó'di ív'i'andi namuudá yoe, hewânbo Jesus-ví'piye? ívívánpiwhâyundedân.

²⁸ Hedânho gínhanginná Yôesi Tádádí t'owa ovâyçhaámáa t'aywó' di wídây máapí waagi inbí whâyü dínmuudibo, i tsonttuu dáy'a' ginnamídi dívikhãädedidá' bá yoe.

²⁹ Hedi ti gi'âani Yôesi-á in Hudíyoví' dâ' namuu'in, in Hudíyo dimuupí' inbí'-á yoe? Hedân yoe. Yôesi-á in Hudíyo dimuupí' inbí' wá' namuu,

³⁰ gá wí' dâ' wí Yôesi na' ándân, hedi idáho ovâyçhaámáa in Hudíyo dimuu'in Jesus-ví' piye' dívíwhâyunde'in t'aywó' di wídây máapí waagibá, hedá in Hudíyo dimuupí' in wá' hanbá.

³¹ Hedânho na' inbí whâyü gínmuudibo ti ná' i tsonttuu-á áyyoegi'?? Hedân yoe. Náá-á shánkí gínkoedi áy'a' ginnamídi háa natú' waa.

4

Abraham-bí whâyü háawin únmuu'in

¹ Náá wáyhí' khâymáa Abraham-bí' gedi háa únpoé'in, i-á na'in Hudíyo gimuu'inbí páadé'í thehtáy pahpâa gínmuu.

² Yôesi natú'dáho idá Abraham-dá óeçhaámáa'in t'aywó' di imáapí waagi híwó' i' odibo, hedânho Abraham únkoedi-íwân iví híwó' di tsiyekan ni' gedi iyêngihée' amídi. Hewänbo Yôesi wínatúhpi Abraham-dá únkoedi iyêngihée' amí'in.

³ Yôesiví tã'nin diwe kinnân nata' muupí'an:

Abraham Yôesiví' piye' iwihâyü dânkun Yôesidi óeçhaámáa t'aywó' di wí' imáapí waagi.

⁴ Kin waagi namuupí'an: To' wí it'oe' andi-á óewá' ande', hedi iví wá' áa unt'anmuu háyü it'oe'an waagidi, wí' óewânpidamâhpi.

⁵ Hewänbo to' wí wänbo híwó' di háäwí i' andi nawânpimuudibo há' to únkoedi-í natúnídi t'aywó' di wí' imáapí waagi' bá namuu. Yôesidá' mân únk'oe wí to' wí óeçhaámá' ve-ídi t'aywó' di wí' imáapí waagi, ná' i to' wí t'aywó' to' i namuu wänbo, hedi kin óeçhaámáa iví whâyü únmuudibo, híwó' i' amídi iwânpikhãädedidá' yoe.

⁶ Hedânkun David hân'oe natú in to' wên Yôesidi ovâyçhaámáa'in t'aywó' di wídây máapí waagi dihíhçaa-í, hewänbo híwó' dívi' amídi dívikhãäde'in namuudá yoe.

⁷ Kinnân itã' nan:

In to' wên inbí yã' dâapí tsiyekan ovây' owóyé' indádi
in to' wên inbí t'aywó' di ovây' áa' annindádi dihíhçaa.

⁸ I to' wí Yôesidi wíyá wí' óetu' opí t'aywó' kandi gin nahíhçaa.

⁹ Hedi to' gi'-an ná' i híhçan namúni? Ti in Hudíyogi' dâ'?? Yoe, in Hudíyo dimuupí' ingí' wá' namuupí'an. Gínhanginnáhpí'an Yôesi natú'in idi Abraham óeçhaámáa t'aywó' di wí' imáapí waagi iví whâyü únmuudi.

¹⁰ Hewänbo ti Abraham in Hudíyo-ví k'ewe' taadi ho nataamuu ihaydân kin Yôesi iví' gedi natú? Yoe, wa' di óetaa' anpidíbo-ân.

¹¹ Ti' úgedân Yôesi natú Abraham in taa ikéyí' in nathaypúwídi Yôesidi ho óeçhaámáa'in t'aywó' di wí' imáapí waagi. Hewänbo kin Yôesi ho i'an Abraham-bí whâyü únmuudibo wa' in taa imáapídi'bo. Hedânkun Abraham-dá t'ähki in to' wên ta' gendi Yôesiví' piye' dívíwhâyunde'in inbí tádá waagi' bá dínmúni, tobá ná' in Hudíyoví k'ewe' taa dáy máapí wänbo, hedi in wá' Yôesidi ovâyçhaámáa t'aywó' di wídây máapí waagi.

¹² Hedá in to' wên kin ditaamuu' indá wá' Abraham-dá inbí tádá waagi' bá dínmuu, hewänbo in t'ähkí' wí'-á yoe. Abraham-bí áy waagi' in ta' gendi dímúnídi, indá dintáy iví ahtaa eeye dívi' ahtuyé-ídi, i waagibá whâyü dáy má' vé-ídi, in taada' bá yoe, gá ná' i whâyü-áho Abraham imáadân wa' in taa iké' pídi'bo.

¹³ Yôesidi iví tuu Abraham óemági idi Abraham-dádi iví áy iwedi' indádi ovây mááni' in háäwí t'ähki náá oepáa k'aydiwí', hewänbo kin natú gá Abraham óeçhaámáadân t'aywó' di wí' imáapí waagi iví whâyü únmuudi, i tsonttuu i'a' ginnamídi ikhãädedidá' yoe.

¹⁴ Yôesidi i háäwí ipákhây máa' i' in to' wên i tsonttuu dáy'a' ginnamídi dívisó' dínde'in ovây mááni' dáho, in whâyü iví' piye' wínatây nípi, hedi i tuu Yôesi imági' i-á háäbo wí' únmúnípi.

¹⁵ Hewänbo wí to' wí i tsonttuu i'a' gínhánúdá Yôesidi óetuchânunde'. Tsonttuu wänbo nayipídi há' to nakoedi-í wí to' wí i'a' gínhánú-ídi, hewänbo nayi-ákun ná' i tsonttuu.

¹⁶ Hedânkun háäwí híwó' di iví' anpidíbo Yôesi iví tuu imági t'ähki in Abraham-bí áy iwedi' in dimuu' in dínkoedi iví séegisehkaná dáykéyí' in inbí whâyü dínmuudi. Hedi kin Yôesidi ovây' áami in to' wên i tsonttuu dáy máa' indá' bá yoe, hewänbo t'ähki in to' wên dívíwhâyunde'in Abraham iwihâyü waagibá. Abraham-dá tádá waagi' bá gínmuu t'ähki ná' in ta' gendi Yôesiví' piye' ívíwhâyunde' ingí'.

¹⁷ Yôesiví tã'nin diwe únkw'ó háa Yôesi natú waagi:

Abraham, wí tádá waagi wisóge báyéki t'owagi' wéngé dithaa wänbo'.

Abraham-dá Yôesivípiye' iwihâyunde', hedîho Yôesidi i-á ho óechaa hä'in t'owaví tádá dínmuu waagi. Yôesi-á ûnkoedi chu'in wânbo ovâywówápaa-ídi, hedá tobáháa hääwi wa' winapóepi wânbo', napúwí gin Yôesi natúdáho', napúwí-ákun.

Háa Abraham Yôesiví'piye' iwihâyü waa na'in wá' gínkhâyü'á' ívîwhâyü-í'in

18 Hedîho tobá whâyüpiwó' waa namuu wânbo' Abraham-dá iwihâyü báyéki t'owa wéngé t'ähki dithaa'inbí tádá dínpuwagít'óe'in, gá Yôesidi óetu'andân báyéki tí'úugé ká'áä'in ûnkwo'gít'óe'in, hedi han ûnpóe.

19 Ivi túu'ú'í'gedi í'ánshaa mádi, há'to í'âykw'óeni waa nachaa, ma'di tágintá (100) paayo'í ho namuudi, hedá ivi kwiyó Sarah-á wâhphade kwiyó náä ûnmuudiho', há'to nasáhpúwí í'gedi wá' í'ánshaa'an. Hewânbo tobá kin namuu wânbo ivi whâyü wa'di ûnkay.

20 Yôesiví tuu óemági'in ónwhâyü, hedi ivi whâyü ûnháániví'wedí shánki ûnkaypóe, hedîho Yôesi-áho kw'áayébo' óemáa.

21 Ivi pí'ná khó'yého' ûnhanginná Yôesi ûnkoedi'in háäwi t'ähki natú'í'i' í'amídi.

22 Hedânkun Yôesi natú idí Abraham óechaa máa t'aywó'di wí'ímáapí waagi ivi whâyü ûnmuudi.

23 Hewânbo ná'í hí' Abraham-bí'gedi Yôesi natú'í'i' Abraham-gí'dá' wínatá'muupi,

24 hewânbo ná'ingí'-án wá' nata'muu, gá Yôesi-á natú'dân ná'in wá' díchaa t'aywó'di wí'ây máapí waagi iví'piye' ívîwhâyundedí, idá Jesus ná'inbí tsondi shánki hay'í ginmuu'í' óewâywówápaa.

25 Yôesi Táadádi Jesus óemági ná'inbí t'aywó'di ginmuudi nachúu-ídi, hedá óewâywówápaa nakeepúwídi díchaa máa'in t'aywó'di wí'ây máapí waagi.

Jesus-ví'piye' ívîwhâyundedáho Yôesi Táadádi díchaa máa t'aywó'di wí'ây máapí waagi.

5

1 Hedîho náä Ná'inbí Sedó Jesus Christ-di ná'indádi Yôesi Tádá-ádi díwón, gá Yôesi Táadádi díchaa máadân t'aywó'di wí'ây máapí waagi ná'inbí whâyü ginmuudi.

2 Hedí ná'inbí whâyü ginmuudi bá Jesus-di Yôesi Táadávi'piye' díkan, ivi séegisehkaná áytáa-ídi, hedi háädi wânbo t'ähki ná'í séegisehkaná-á áymá've-í. Hedí hânho ívîhichando', gá gínhanginnándân wáy wí thaa-á Yôesiví sa'wó'di kohthay iwe i-ádi gikwo'gít'óe'in.

3 Hewânbo háhaydí'dá'ba wíghichanpí. Gíhichan wá' áyt'óephadende wânbo', gá tobáháa gínpóe wânbo ná'í t'óephade namuu'ídi gíháhpo'dân ívîyá'á'amídi.

4 Hedá ívîyá'á'andá shánki gikweesenpa', hedi gikweesenpaa iwedáho shánki gínhanginná ho napúwí'in háa Yôesi natú waa dípágit'óe'in.

5 Hedí kin ívîwhâyundedá há'to gíchanpúwí híwó'pí'piye' ívîwhâyunde'in, gá i Yá'dáa'í P'oeaahháa Yôesidi dímgí'í ná'inbí pí'ná khó'yé áymáadân, hedi idá dínthayyo Yôesi Táadádi hânho ná'in díseegi'in.

6 Wa'di wí'bo ívîpikháge'namídi yá'dáa'in gimúnídi gínkoedípídibo', híwó' naná' dihaydân Christ nachuu ná'in gimuudi, in Yôesi áy'a'gínpi'in gimuu wânbo'.

7 Nabáapu'wan óeshaa-ídi wí to'wí nahíye-í'í wíyá to'wígí' nachúu-ídi, tobáháa i wíyá to'wí i tsonţu' í'a'gindo wânbo'. Ma'dân wí to'wí nahíye-í wíyá to'wí iví wówátsi ta'ge ihondi namuu'ígí' nachúu-ídi.

8 Hewânbo wa'di ná'inbí wówátsi thaa t'aywó'diwe gikwo'gí' dihaydibo Christ ná'ingí' nachuu. Kindidân Yôesi Táadádi díнкеeyan ná'in hânho díseegi'in.

9 Hedânkun ta'gendi gínhanginná Jesus-di dín'aywoeni'in Yôesi Táadádi wídítuchaná-ípídi, gá ná'ingí' ho nachuudi iví ûnp'oe ich'áadân, hedânho Yôesi Táadádi díchaa má've-ídi t'aywó'di wí'ây máapí waagi.

10 Yôesi Táadávi hânmin gimú'dewân, hewânbo náä-á i-ádi ívîwón iví ay ná'ingí' nachuudi. Hedîho náä Yôesi Tádá-ádi ívîwón di gínhanginná ta'gendi dín'aywoeni'in gá iví ay wíyá ûnwówápóedân.

11 Hewânbo háhaydá'ba wínamuupí, náä-á gíhichan wá' gá Jesus Christ, i shánki natsonyi'í namuu'í hedá i Yôesi Tádá-ádi díwón di-á, idího díнкеeyan háawi Yôesi Tádá namuu'in.

Háa Adam í'annin namuudi in chuwa ná'in dínkán, hewânbo háa Christ í'annin namuudi wówátsi áymáa

12 Wí wí' to'wí Adam gin nakháwá'í' í't'aywó'nán, hedi i-á it'aywó'nandi t'ähki t'owa t'aywó'di gíyámu. Adam-dá it'aywó'nandi nachuu, hedi ná'in wá' ívî't'aywó'nandibo t'ähki díbo gít'aháani.

13 Wí tsonţu' wânbo nayipídáho Yôesi há'to natúni t'owa wídâytsontu'á'gín máapí'in hedîho wínatúnipi dívít'aywó'nannin. Hewânbo náä oepáa k'aydi in t'owa-á dívít'aywó'doho wa'di Moses i tsonţu' itá'nanpídibo'.

14 Ná'in gínhanginná gá Adam-bí thaa iwedí Moses-ví thaa iwehay chuwa-á t'ähki t'owa dínpówádân, tobá inbí t'aywó'di dínmuu'í Adam-bí t'aywó'di waagi wídínmuupi wânbo'.

¹⁵ Haa Adam ûnpóe'indi dihá'o Jesus-ví'gedi, i-á Adam-bí wówátsi thaa ihaydi wa' náä oepáa k'aydi wínapówápi. Hewänbo haa Adam i'annindá hedá haa Jesus i'annindá handa' wíðänmuupi. Hääwi Yóesidi khäagipi dímä'i-á Adam-bí t'aywó'diví shánki nakay. Wí' wí sen Adam namuu'i Yóesivi p'óegédi ihänge'andibo t'ähki t'owa dit'ahán. Hewänbo Yóesivi séegísehkaná-á hedá hääwi dímä'i-á shánki gähäyú'i ünmuu Adam-bí t'aywó'di ünmuu'ivi'wedí, hedí t'ähki t'owa dínkoedi ná'i Yóesi imá'i dähónídí, wí' wí sen Jesus Christ namuu'ivi séegísehkaná ünmuudi.

¹⁶ Hedí haa napóe'in i Yóesi Tádádí dímä' iwedí hedá haa napóe'in Adam-bí t'aywó'di iwedá handa' wíðänmuupi. Ná'in wéhpée t'aywó'nin Adam i'annin namuudá Yóesi Tádá natú tuchänu-á na'ää-i, hewänbo tobá báyéki wáy-á t'owa báyéki t'aywó' diví'o wänbo', Yóesidi wí hífwó'di hääwi wá'áapídíbo na'in dímä' waagibá idi dícháamáa t'aywó'di wí'áymáapi waagi.

¹⁷ Hedánkun wí wí' sen it'aywó'ndibibo chuwađi na'in t'ähki díhógi. Hewänbo haa ná'i wíyá wí sen Jesus Christ namuu'i' i'annindá shánki hay'in namuu. Idá hânho báyéki séegísehkaná-á dímä', hedí kinnân dítmáa: Tobá gínt'anmuupi wänbo', i-á natú' idi dícháamáa t'aywó'di wí'áymáapi waagi, hedí wówátsi nahándepe'in áymá've-í, hedá iwe tsonnin waagi'inbá githáa-í.

¹⁸ Hedího ha'wáagi napóe. Wéhpée t'aywó'nin Adam i'annin namuudiho tuchänu napówá t'ähki t'owagi', hedá han waagibá wí wí' ta'gedá' hääwi Jesus i'annin namuudi nakoedi t'ähki t'owa ováytú'amídí t'aywó'di dáyamápi'in waagi'in dimuu, hedá wówátsi nahándepe'indá ováymááni.

¹⁹ Wí wí' to'wí Adam namuu'i haa Yóesi Tádádí óetu'an waa wí'i'a'gínpiđího t'ähki t'owa dit'aywó'to'inpaa. Hanbá i wíyá wí' to'wí Jesus namuu'i' i'a'ginnandibibo t'ähki t'owa dínkoed dipúwí'in in Yóesidi ováychaamáa'in t'aywó'di wíðáymáapi waagi.

²⁰ Yóesi iví tsonntu imági t'owa ováythayamídí háyú hânho divít'aywó'nannin. Hewänbo i t'aywó'di gínkeepóe ihaydá Yóesivi séegísehkaná-á shánki wänbo-á ünkeepóe.

²¹ Hedího i t'aywó'di kay'i namuudiho t'owa ováyt'andânho chuwađo dínk'óe, hewänbo Yóesi Tádáví séegísehkaná-á t'aywó'diví shánki únkay, hedího na'in dícháamáa t'aywó'di wí'áymáapi waagi hedânho wówátsi nahándepe'in áykeyídí, haa Jesus Christ na'inbí tsondi hay'i gínmuu'i na'ingí' i'annin namuudi.

6

Haa Christ i'annin namuudiho ta'gendi giwówáyëeni

¹ Báyéki t'aywó'di dín'owóyéndedího Yóesivi séegísehkaná shánki ünkeepó'. Hedího hân gínkhây'á' iví'amí'in? Ti in ta'gen gínk'óe ivít'aywó'kanhúuwídí wíyá shánki iví séegísehkaná ünkeepúwídíbo'?

² Hedân yoe. T'owa chu'in dimuu'indá wíðívít'aywó'dopí, hedího t'owa chu'in waagi'inbá gínkhây'á' gimúni'in hedânho t'aywó'di eeye wí'ívlhúuwípídí.

³ Na'in díp'ó'p'oe'an áykeeyamídí Christ Jesus-ádi wí'đá' gimuu'in. Ti wí'únhanginnáhpí'an díp'ó'p'oe'an dihaydi i-ádi gichuu waagibá áykeeyan.

⁴ Hedánkun díp'ó'p'oe'an dihaydi, i-ádi gichuudáhá' dikhá'kw'ódi waagibá napóe, hedânho Yóesi Tádáví pinnán kaydi Christ nawáywówápóe waagibá, na'indá wá' wówátsi ts'aamin áymá've-í.

⁵ I-ádi gichuu waagibá gipóe, hedího kindidi i-ádi wí'đá' waagibá gipóe. Hedánkun i nawáywówápóe waagibá na'in wá' diwáywówápaa-í.

⁶ Gínhanginná ná'in: T'aywó'to'in t'owa gimuuwän, hewänbo Jesus-ádi phé'wan deedi gichuu waagibá gínpóe hedânho haa gimú'de waagi'in wíyá wigimúnipídí, hedá iwedá i t'aywó'di iwedí díma'p'áđi-í,

⁷ gá to'wén dichuu'indá t'aywó' diwedí díma'pándân.

⁸ Ná'in ívívihâyunde': Christ-ádi gichuudá i-áđibá giwówáyëeni,

⁹ hedí gínhanginná Christ nawáywówápóedi hânhay wänbo wíyá wínachúu-ípi. Chuwađi há'to wíyá óet'aani.

¹⁰ Christ nachuudiho t'aywó'didi há'to wíyá óekéyi, hedí náä wíyá nawáywówápóedá hânhay wänbo t'ähki nawówáyëeni i Tádá óehlchanmäänidí.

¹¹ Hedí un wá' chu'in ímuu waagi kin únkhây'á' í'áani'in hedânho wí'úvít'aywó'kanhúuwípídí. Náä-á Jesus Christ-ádi ímuudi unbí wówátsi bín'amí Yóesi Tádá bínhíhchannamídí.

¹² Hedánkun wí'úvímäänípi i t'aywó'didi wováy'taanídí, hedí unbí túu'ú iwe haa íwánpícháa waagi wí'úvikanhúuwípí, ná'i túu'ú-á wáy wí thaa únkhangít'óe.

¹³ Wáy wí wänbo' unbí túu'údi t'aywó'kan wänbo yá'dáapíkan wänbo wíwinkanmäänípi. Shánkídi kinnân úv'íamí: Unbí wówátsi-á Yóesi Tádá bínmääni gá idän chuwa iwedí

wovâywhahógidi wówátsi ts'aamin wovâymagidân, hedá unbí túu'ú t'âhkídá híwó'didá? Yôesi Tádágí' bín'amí.

¹⁴ Nää iwedi t'aywó'didi wíyá wíwovây't'ankhây máapí gá wí'úvíwânpísó'díndepídân híwó'nin ípúwídí i tsonttú bín'a'gindodibo, hewânbo Yôesiví séegisehanädân wovâykhâgê'do híwó' úvíkanhúuwídí.

Gínkhây'â' híwó'di ívíkanhúuwí'in

¹⁵ Hediho kin napo'di hânnan nää íví'amí? Ti gínk'ôe i tsonttú ây'a'ginhânú-ídi hedi kin ívit'aywó'nâamí? Hedân yoe.

¹⁶ Únpihanginnâhpi'an wí to'wíwí'piye' úvímágidá igí'dá' úvit'ôe'amídí hedá idá' bín'a'ginnamídá, hedân ná'i to'wíwí' pant'ôe'in waagi'inbá ímuu. Hediho hanbá úvíwânpit'aywó'kanhondá kindídi t'aywó'diví panho ímuu, hedá íchúu-í. Hewânbo Yôesiví'piye' úvímágidá bín'a'ginnamídí, íví pant'ôe'in waagi'in ímuu, hedi idá wovâycháamáa t'aywó'di wíwínmáapí waagi.

¹⁷ Naadi Yôesi dókú'daa'o', gá tobá úvit'aywó'dodi ná'i t'aywó'diví pant'ôe'in waagi'in ímú'de wânbo, nää-á pín ta'ge haydi in ta'gen háhkan wovâymagí'in bín'a'gindodân.

¹⁸ Nää-áho t'aywó'di iwedi íma'p'â, hedi unbí wówátsi thaa úvímági híwó'didá' úví'âamídí.

¹⁹ Yâ'dâakan ní'gedá t'ôedi íka'póya', hedânho ná'in pant'ôe'inbí'gedi naadi wâyhí'máa wâythayyamídí shánkí íka'pówa-ídi. Wâymuu-áho úvit'aywó'dodi wên pant'ôe'in waagi'inbá ímuuwân, hediho unbí túu'ú t'âhkídí úvit'aywó'dowân, hedá háâdi wânbo t'âhkí híwó'pí' úví'owân. Hewânbo nää-á Yôesiví'piye' úvípimâáni íví pant'ôe'in waagi'in ímúnídi, unbí wówátsi ta'ge bínhúuwídí, hedânho yâ'dâa'indá' ímúnídi háa Yôesi nada' waagi.

²⁰ T'aywó'diví pant'ôe'in ímuu ihaydi wí'ída'píwân unbí wówátsi ta'ge bínhúuwídí.

²¹ I t'aywó'di háâwí úví'andídi nää wovâywóeda'má, hedi hândídan ná'i t'aywó'didi wovâykhâgê'nan? Wéngédí wânbo yoe. I t'aywó'di úví'o'i namuudi chuwa iwe ípowagít'óewân.

²² Hewânbo t'aywó'di iwedi íma'p'ândí nää-á Yôesiví pant'ôe'in waagi'in ímuu, hedi idi wovâykhâgê'do' yâ'dâa'in ípúwídí. Hedi Yôesiví'piye' úvímágidího wówátsi nahándept'in bínkéyí.

²³ T'aywó'digí' ívit'ôe'andá chuwa-ân na'inbí wá'âa-á gínmúní. Hewânbo Jesus Christ na'inbí tsondi hay'i-ví'in gimúudá, in wówátsi nahándept'in Yôesi Tádágí' díimá'.

7

Paul k'hóhtsaa' í'gedi ita'do' hedânho wíyá háâwí gíhâhpúwídí

¹ Tí'úuwín páadé'in, tsonttú í'gedi únhanginná'nin ímuu, hediho wâyhí'khây máa kinnân: Únhanginnâhpi'an únkhây'â' ná'i tsonttú bín'a'ginnamí'in háyú wówátsi úntâ'ân diwe pu'wahaydá'.

² Gá kinnân: Wí kwee nakhóhtsaa'ândí-á únkhây'â' íví sedó-ádída' natháa-í'in háyú wówátsi thaa íví sedó úntâ'ân diwehay. Hewânbo íví sedó únchuu ihaydáho íví sedó-ádí wíyá wínawhí'ânpí. Hannânho natú' in k'hóhtsaa' tsonttú.

³ Hedi wíyá pí'wí sendádi ithayeda' wa'dí íví sedó únwówáyí'dibo, íví sedóví'piye' it'aywó'do'. Hewânbo íví sedó únchuu dáho in k'hóhtsaa' tsonttú iwedi nawhíma'p'â, hediho wíyá pí'wí sendádi íkhó'yâ'dáho t'aywó'to' i wínamúnípi.

⁴ Un wá' kin waagibá únpó', naví tí'úuwín páadé'in. Christ-ví túu'ú únchuu ihaydá un wá' íchuu waagibá únpóe hedi kindídi ná'i tsonttú Moses ita'pónan diwedi wovâywiye. * Hediho nää-á únkoedi wíyá to'wíwí' ímúní'in, i to'wí nawáywówápóe'i-ân i namuu. Hediho nää-á íví' gimúudi gínkoedi híwó'di háâwí Yôesi Tádágí' íví'âamí'in.

⁵ Háa gíwânpida' waagi ívit'aywó'dodi ná'inbí wówátsi âyhonwânho, hedi ihaydá wíyá shánkí ívit'aywó'námí'in gida'po' ná'i tsonttú git'o'di, hedi chuwa iwe gípóya'wân ná'i t'aywó'didi ná'inbí túu'ú dínsonmáadíbo'.

⁶ Hewânbo nää-á i tsonttú iwedi gíma'p'â. Nää-á Christ-ádí gichuu waagibá gínpo'di i tsonttúdi wídítsonmáapí. Nää-á wíyá ts'aabi gíhâhpóe Yôesi ây'a'ginnmâánidí i Yâ'dâa'i P'oweaahâadi díhá'o waagi, háa íví'owân waagá yoe i tsonttú natá'muu'i' ây'a'ginnamídí ívísó'dinde ihaydi.

Wâyýedí shánkí i tsonttú gínhanginnândí shánká ívit'aywó'do'

⁷ Hedi ti gítúní ná'i tsonttú-á t'aywó'di namuu gin? Hedân yoe. I tsonttúdidá'mânho dínkeeyan háâwí ta'gendi t'aywó'di namuu'in. Gá kinnân: I tsonttú-á natú', Háâwí wíyá to'wí únkw'ó'di' wí'ída'ípí.

* 7:4 Ná'i hí' wínatú'da'pí wíginkhây'âhpi i tsonttú ây'a'ginnamí'in, hewânbo natú'da'-á, wígintáypí i ây'a'ginnamí'in hedânho Yôesidi dícháqmá've-ídi t'aywó'di wí'ây máapí waagi, gá Jesus-ví'piye' ívíwânyúundedá han dícháqmáadân.

Han natúnipídá há'to naa dínhanginnáiwán wíyá to'wíwí háäwí odada'di dáy't'aywó'do'in.
 8 Hewänbo hä'in tsonttuu i'gedi oháhpóe ihaydá shánki dáy't'aywó'nami'indá oda'póe, heđiho wíyá i háäwí navi? namuupi? shánki owänpida?. Hewänbo i tsonttuu nak'óepídá há'to ta'gendi dínhanginnáiwán dáy't'aywó'nannin.

9-10 Naa o'än owówámuu'in wa? Yóesivi tsonttuu oka'pówápi ihaydibo?. Hewänbo ná'in tsonttuu natú'in wídkháy'áhpí wíyá to'wíwí háäwí oda'i'in ta'gendi oka'pówá ihaydá, shánká dáy't'aywó'nami'indá oda?, heđi ochuu waagibá dínhanginpóe. Heđiho tobá ná'in wówátsi áykyéidi Yóesidi ivi tsonttuu dimági wänbo?, naa-á in chuwađa' dínkán.

11 I tsonttuu i'gedi oháhpóe ihaydá, i t'aywó'didá in ta'gen ná'i tsonttuu i'gedi namuu'in dínkaayan, heđi ná'i t'aywó'didibá díhay waagibá dínpoé.

12 I tsonttuu Moses ita'nandi-á Yóesivi'wedí na'ää, heđi t'ähki i h'i iwe nata'muu'i yä'dáa'i-á ta'gendi-á híwó'di-á namuu.

13 Ti ná'i híwó'di tsonttuúdi wí'bo in chuwa dínkán? Heđän yoe. Navi t'aywó'didán in chuwa dínkán. Hewänbo tobá ná'i tsonttuu-á híwó'di namuu wänbo?, naa dáy't'aywó'nandänho i tsonttuu natú chuwa iwe díkáani'in. Heđiho dínhanginpóe ta'gendi háawi i t'aywó'di namuu'in. I tsonttuúdan dínthayyan t'aywó'di-á hánho yä'dáapí namuu'in.

Häawídi na'inbí pí'ná khó'yé dínhanbo waagibá gínpo?

14 Gínhanginná Yóesivi P'owəqəhəqədi ná'i tsonttuu dimági'in. Hewänbo naa-á wí to'wí háa okanda' waagi dáywänpí'o'i omuu, gá t'aywó'divi pant'óe'i waagibá omuudän.

15 Naa wídkháy'áhpí háadi kin waagi dáy'o'in. Tobá híwó' okanda' wänbo?, híwó' wíday'opí, hewänbo i híwó'pí' dót'ay'i-á ihaydá' dáy'o'.

16 Heđi híwó'pí' ta'gendi wó'kanda'pi wänbo dáy'odá, iwedí nakeepo? naa ochanpo'in i tsonttuu-á híwó'di-ánkun namuu'in.

17 Heđiho náä-á naa-á wí'bo i wó'muupi ha'wäagi dáy'o'i?, hewänbo i t'aywó'di navi pí'ná dínkw'ondidán kin waagi díkando?.

18 T'owa-än omuudi háäbo híwó'di navi pí'ná khó'yé wídkháy'áhpí. Ná'i-á dínhanginná gá tobá híwó' okanda' wänbo wídkháy'áhpí.

19 Wíyá otúni: I híwó'di okanda'i-á wíday'opí, hewänbo i híwó'pí'-áho dáy'o', oda'pí wänbo?.

20 Heđi i okanda'pí'-á dáy'andáho?, naa-á wí'bo i wó'muupi ha'wäagi dáy'o'i?, hewänbo i t'aywó'di navi pí'ná dínkw'ondidán kin waagi díkando?.

21 Heđänkun kin waagi háädi wänbo t'ähki dínpo? naa: Híwó' okanda' wänbo?, shánki wídkháy'áhpí wánpí dáy't'aywó'nami'dí.

22 Navi pí'ná khó'yé-á ochanpo? Yóesivi tsonttuu-á híwó'didá? namuu'in.

23 Hewänbo dínhanginná háädi wänbo t'ähki navi túu'ú t'ähki iwe wíyá pí'wí háäwí navi?, i-á navi híwó'di ánskaa-ádi ihänbo waagibá, heđi navi túu'ú iwedí owänpit'aywó'dikanda'di wí pant'óe'i waagi opo?.

24-25 Heđi kindidího navi pí'ná khó'yé-á ta'gendi Yóesigi'dá? ot'óeda?. Hewänbo naa t'owada? omuudi dáy't'aywó'do?. Áhki'yowän, to'dan díkhäge'namí naa, heđänho ná'i túu'údi chuwa iwe wídkháy'áhpí? Naadi Yóesi Tádá dók'ú'daa'o' gá Jesus Christ i shánki natsonyi'i namuu'idáho díkhäge'dodän.

8

I Yä'dáa'i P'owəqəhəqədi na'in dikhə'ge'máa na'inbí wówátsi yä'dáa'i áyhúuwídi

1 Heđiho náä-á in to'wén Christ Jesus-ádi dimuu'indá Yóesi Tádádi wí'ovaytuchänú-ípi,

2 gá Christ Jesus-ádi wí'dá? waagibá gimuuđi i Yä'dáa'i P'owəqəhəqə i wówátsi napäyi'i? únkoedidán díma'p'ádi-ídi t'aywó'diwedí hedá chuwa iwedá.

3 Na'indá t'owada? gimuuđi wígakaypi, heđiho Yóesivi tsonttuu ihay wí'ây'a'gindopi heđänho t'aywó'diwedí dín'aywoenídi. Hewänbo Yóesi Tádá-áho únkoedi dín'aywoenídi. Kin i'amídi ivi ay dínšan wí t'owa napáa-ídi, na'in kaypi'in t'aywó'to'in t'owa waagibá napóe, heđi tobá t'aywó'di wí'i'anpí wänbo na'inbí t'aywó'di gínmuudi nachuu. Handidího ná'i t'aywó'di-á óet'an, heđänho t'aywó'didi na'in wíyá wídit'aanipídi.

4 Heđi kin i'an heđänho Yóesivi tsonttuu natú waa na'inbí wówátsi ta'ge áyhúuwí. Heđi náä-á háa giwänpida? waagida? wí'íwikanhonpi, hewänbo háa i Yä'dáa'i P'owəqəhəqə natú ivi'amí waagán.

5 In to'wén háa diwänpida? waagi dívi'o'indá háädi wänbo t'ähki dívi'ánshaa'o háäwí dikanda? i'gedidá?, hewänbo in to'wén háa i Yä'dáa'i P'owəqəhəqə nada? waagi dívi'o'indá háädi wänbo t'ähki dívi'ánshaa'o? i háäwí i Yä'dáa'i P'owəqəhəqə nada'póe'i?.

6 Heđi háa giwänpida? waagi ivi'amí'in ní'gedidá? ivi'ánshaa'áda? chuwa iwe gípówá-í, hewänbo háa i Yä'dáa'i P'owəqəhəqədi dítu'an waagi i'gedi ivi'ánshaa'áda? ta'gennin wówátsi-á híhchan ánskaa-á gín'áä-í.

7 Hedânkun wí to'wí háa nawánpida' waagi i'amí'inda' i'ánshaa'odi Yôesivi hánbi' waagi'ba namuu, gá Yôesivi tsontuu wí'i'a'gindopidán, hedí wí'únkoedipi ón'a'ginnamídi.

8 Hedí kí'min t'owadá há'to Yôesi óehíhchannami.

9 Hewánbo Yôesivi P'oweaqahâa ta'gendi unbi pí'ná khó'yé únthaadá háa i natú' waagi úvikanhúuwí, háa iwánpida' waagida'ba yoe. Wí to'wí ivi pí'ná khó'yé i Yä'dâa'i P'oweaqahâa Christ-di ónsandi' imáapida' Christ-ví' winamuupí.

10 Hewánbo tobá unbi t'aywó'di únmuudi unbi túu'ú únchúwí wánbo', Christ unbi pí'ná khó'yébo bínmáadá i Yä'dâa'i P'oweaqahâadi wówátsi nahándepe'in wovâyma', gá Yôesi Tádádí wovâyçhamáadán t'aywó'di wivínmáapi waagibá.

11 Yôesi Tádádí Jesus óewáywówápa, hedí ivi Yä'dâa'i P'oweaqahâa unbi pí'ná khó'yé únthaadá, i Tádádíba undá wiyá wovâywówápa-i, Christ Jesus óewáywówápa waagibá. Tobá unbi túu'ú únchuu wánbo', Yôesivi P'oweaqahâa unbi pí'ná khó'yé únthaadi Yôesidi wówátsi wovâymäáni.

12 Hedího tí'úuwín páadé'in, náä-á háäwí giphaamuu waagibá háäwí híwó'di gínkhây'ä' íví'amí'in, háa giwánpida' waagida'ba yoe.

13 Háa iwánpida' waagida' unbi wówátsi bínhondá íchuu-í. Hewánbo i Yä'dâa'i P'oweaqahâa úvímágidáho wovâykháge'namídi i t'aywó'di unbi túu'údí úví'o'i binyáa'qamídi, kindidánho in ta'gennin wówátsi bínkéyi.

14 T'ähki in to'wên Yôesivi P'oweaqahâadi ovâyphonnindá Yôesivi äy dimuu.

15 Yôesivi P'oweaqahâa bínké' ihaydá pant'óe'in dikhuwóeda'in waagi'in wí'imuuipi, páadédi íçaa waagibá. Hewánbo i Yä'dâa'i P'oweaqahâadi wovâyseegihógi Yôesi Tádávi äy imúnídi, hedánho Yôesivi'piye' úvíúusu'o' ihaydá wí'inbo bínkhây'ä'ní "Naví Tádá" gin.

16 I Yä'dâa'i P'oweaqahâadánho na'inbí pí'ná khó'yé díhangin'ándo' Yôesi Tádávi äy gimuu gin.

17 Hedí ivi äyho gimuudi i háäwí ivi äygi' iwiyekw'ódi'i' äyhóní. Christ-ádi wé'ge ná'i háäwí äyhóní. Christ-ví'in gimuudíbo äyt'óephadende' i it'óephade waagibá, hedího i-ádíba Yôesi Tádádí he'ennin dípa-í.

Tobá náä t'óephade iwe gikw'ón wánbo', wáy wí thaa-á háä t'ähki híwó' gínpuwí

18 Ná'i sa'wó'di háäwí Yôesidi dínkhâymaa i'gedí dáy'ánshaaamádi, naa ochanpo' náä oepáa t'aydiwi t'óephade-á háäbo winamuupí waagibá.

19 Háä t'ähki nakhí'yendi-á nawó'onpo'di natsíkha Yôesi Tádá ikeekw'óenídi na'in ta'gendi ivi äy gimúin.

20-21 Yôesi Taa i'ánshaaamági háäwí t'ähki nakhí'yendi' nachä'muupi waagibá napúwí'in. Ná'i háäwí wí'bo kin waagi winapuwaagít'óepi, hebo Yôesi-án natú kin napúwí'in. Hewánbo wá' natú ná'i háäwí nakhí'yendíba wiyá híwó'di napúwí hedánho wínakhanmú-ípídi. Kindídi owáy Yôesi Tádávi äy chuwa iwedí dima'p'ándi háä t'ähki sa'wó' ingí' dínpoedí, ná'i háäwí nakhí'yendi-á wá' hanba napúwí.

22 Ná'i gínhanginná, wí kwee na'eyehaydi únhaytú' waagibá, ná'i háäwí t'ähki nakhí'yendi-á wá' han waagibá napo', wa'di wiyá ts'aabi wínakhí'yenpídi.

23 Hedí kin waagi wí'únpo'pí ná'i háäwí nakhí'yendída'. Na'in wánbo gínhaytú' waagibá gínpo', giwó'onpo'di gitsíkhakw'óndi Yôesi Tádá ikeeyamídi na'in ivi äy gipúwídi díseegihógi'in, hedá na'inbí túu'ú ts'aabi dínpa-ídi wá' gitsíkhakw'ó. Hedí dínkeeyamídi han dínkhâymaa'in, idi i Yä'dâa'i P'oweaqahâa na'in dímägi.

24 Yôesidi dín'aywon dihaydi waabo ná'i napúwídi ívitsíkhahon. Wí to'wí wí háäwí itsíkha'máa'i ho iké'dáho, hedáho wa'di wínatsíkhapi. Háadan wí to'wí wiyá itsíkha'amí wí háäwí ho iké'di?

25 Hewánbo háäwí äyké'pí' wa'di äytsíkha'máadáho', nakhây'ä' gibo'atá-í'in tobá wó'ondi äytsíkha'máa wánbo'.

I Yä'dâa'i P'oweaqahâadi díkháge'máa

26 Hedá wá' kay gíntáydi i Yä'dâa'i P'oweaqahâada díkháge'do'. Kaypí'in gimuudi wáyyédi wígiyúusuuhápi, hedí i hí' wí'âyshaadepidi gínwánpíhaytú'. Hewánbo kin gínpo'di, na'inbí haytuu iwedíbo' i Yä'dâa'i P'oweaqahâada na'ingí' Yôesi Tádá óehé'o'.

27 Yôesi Tádá-á únhanginná háäwí na'inbí pí'ná khó'yé gínkw'ó'di', hedího únhanginná háa i Yä'dâa'i P'oweaqahâa natu'da'in, gá Yôesi Tádá nada' waagi i Yä'dâa'i P'oweaqahâa-á Yôesi Tádávi t'owagi' iyúusu'odán.

Yôesidi na'in díseegídiho háäwídi wánbo há'to díwiyé-í ivi'wedí

28 Ná'i wá' gínhanginná: Tobáháa napo' wánbo', ná'i háäwí napo'ídiho Yôesi-á híwó' íkhâymaa in to'wên i óeseegi'ingí', innánkun ivi'in únmuunídi ovâyçukánnan, i'ánshaaamági waagi.

²⁹ Hân'oebo ûnhanginná to'wên dimúni'in in ivi'in ûnpuwagít'óe'in, hedí iwéhpêe'an indá ivi ay Jesus ûnmuu'i waagibá dipúwí'in. Kindidiho Jesus wí pá'dây waagibá namúni hedá na'indá báyéki tí'úuwín waagi'inbá-á.

³⁰ In to'wên há'min dipúwí'in Yóesi Tádá iwéhpêe'an dimuu'indá idi ovâyutkánnan ivi'in ûnmúnídi, hedí ivi'in ûnmúnídi ovâyutkánmandá natú t'aywó'di wíđây máapi'in waagi'in dimuu, hedí ná'in t'aywó'di wíđây máapi'in waagi'in dimuu'in ovâyut'annindá he'ennin ovây páa-i, háa Jesus namuu waagibá.

³¹ Hedánkun, ná'i háäwí t'ähki i'gedi gínhanginná, náä-á ta'gendi ná'in gínkoedi gitúnídi: Yóesi Tádá-á na'inbí'nápiye' namuudiho to'wídi wänbo há'to dí't'aani.

³² Yóesi Tádá-á winakhâpóepídi ivi ay Jesus imági na'in t'owa t'ähkigi' nachúu-ídi. Hedí kin i'andánkun, nakhâpídi t'ähki wé'ge'i híwó'di háäwí wá' ta'gendi dí'määni.

³³ Yóesi Tádá-án namuu i natú'di' in to'wên ovâyde'mannindá t'aywó'di wíđây máapi'in waagi'in dimuu, hedánho to'wí wänbo wí'únkoedipi ta'gendi dínt'aywó'dichänú-í'in.

³⁴ Hedího to'wí wänbo wí'únk'óepi natúnídi na'inbí t'aywó'di gínmuudi gínkhây'ä' dí'tuchänú-í'in, gá Christ na'in gínmuudi nachuudán, hedá wíyá shánká háäwí-á i'an, i-á nawáywówápóe-á, hedí náä-á Yóesi Tádávi ko'dínädá na'án, hedí iwedi na'ingí' dínýúusu'odiho Yóesi Tádá dinda'máa.

³⁵ Christ-di díseegídi to'wídi wänbo há'to díwíy-é ivi'wedi, tobá äyt'óephadende wänbo', háa sehkanáwó' na'inbí thaa gínmuu wänbo', háa na'inbí whâyü gínmuudi t'owadi díyanáki'o wänbo', háa koegi'-á awegi'-á gíntáy wänbo', háa díwhá'ami'indá dí't'ahánú-í'indá t'owa dida' wänbo'.

³⁶ Kin gínpo' háa Yóesivi tá'nin diwe natá'muu waagi:

Na'inbí Sedó Yóesi, uvi'in gínmuudiho na'indá háädi wänbo t'ähki dí't'akhanukhây'o'.

Wên k'úwá ovây't'ahánú-í'in gínmuu waagi t'owadi dí'máa.

³⁷ Hewänbo tobáháa ná'i t'ähki gínpo' wänbo', wéngédi wänbo wídt'aanipi, hewänbo na'indáho git'anno', gá Christ i díseegi'i namuudán, hedí díkhäge'do'.

³⁸⁻³⁹ Naa dáykoediwhâyunde háäwídi wänbo há'to díwíy-é Yóesi Tádávi séegi iwedi, ná'i séegi-á Jesus Christ na'inbí tsondi hay'i gínmuu'idi dí'mági. Tobá giwówayídi háa gichuu wänbo', há'to iwedi giwíyede-é. Makówáwin t'óepa'aa'indi wänbo há'to iwedi díwíy-é, háa p'oweahhávi tsonndi hediháa wáy wíyá to'wí tsonkhuu imáa'idi. Tobáháa napóe wänbo náa háa páadépiye' gimán diwe, háa háäwí oepáa kw'aye hediháa nansoge núgé na'ándidi, háa wáy wíyá háäwí nakhí'yendidi há'to ivi séegi iwedi díwíy-é.

9

Háa Yóesi Tádádi in Israel t'owagi' ovây'an waa

¹ Naa háa otugít'óe'indá ta'gen namuu, naa wídayhóeyómáapi, gá Christ-ví' omuudán, hedá i Yá'dáa'i P'oweahháqáda navi pí'ná khó'yé donmáadi dihangin'ándo ta'ge dáyhí'máa'in.

²⁻³ Naa hánho ok'áykháa, hedá navi pí'ná khó'yé háädi wänbo t'ähki otaachanpo' dáy'ánshaamáadi navi t'owavi'gedi, indá náa oepáa k'aydi navi maatu'in dimuu. Hihchangídi Christ-ví'wedá owiyede-é, kin naa dínpóe'indi ovâykhäge'namídáho'.

⁴ Indá Israel-ví äy iwedi'inbá dimuu, hedí Yóesi Tádádi ovâyhógi ivi sówé'äy waagi'inbá dimúnídi, hedá idá ivi sa'wó'di kohthay ivi'wedi ün'ä'í' ovâykeeyan. Háa iwéhpêe'annin in Israel-'inbá ovâyut'an, hedá ivi tsontü-á ovây mági. Ovâyýeye háa óe'a'gínmääni, hedá háa ovâykhây máa'in ovâyut'an.

⁵ In hân'oe'in se'daa-á ná'in Israel-'inbí thehtáy pahpá'in dímmu, hedí Christ nat'owapaa ihaydi inbí'wedi'ibá namuu. I-á Yóesi namuu, i-á t'ähki itsonmáa, hedí t'owa díkhây'ä' hánhay wänbo t'ähki óetége'bé'í'in. Hamán.

Háa Yóesi Tádá in Israel-'in t'owa ovâyut'an waaho i'an

⁶ Hewänbo naa ok'áykháa gá tobá ná'i t'ähki dáymáa wänbo', Yóesi-ádi wídimuupídan. Naa wó'tú'pí Yóesi Tádá-á wí't'a'gínpi'in ivi tüü imági'in, hewänbo kinnán napo': Báyéki in Israel-ví äy iwedi'indá kodí'nin Israel-'in wídimuupi,*

⁷ hedá wá' t'ähki in Hudíyo iwedi'indá Abraham-bí kodí'nin äy iwedi'in wídimuupi ivi tüü ün'p'oe diwánpímuudiho', hewänbo kinnán Yóesi Tádádi óetu'an Abraham:

Uvi ay Isaac úmuu'ivi äy iwedi'indá'mánho ta'gendi uvi t'úgé ká'ä'ä'in kin ovâyut'ä'ami.

⁸ Ná'i hí' kinnán natú'da': T'ähki Abraham-bí tüü ün'p'oe-á Yóesi Tádávi äy wídimuupi, hewänbo in to'wên háa Yóesi Tádá ivi tüü imági waa di'äypuyä'in, inbí'gedída'mán gitúni ta'gendi Abraham-bí äy iwedi'in dimuu.

⁹ Kinnánho Yóesi Tádádi ivi tüü Abraham óemági háa ónkhây máa'in:

* 9:6 Wí to'wí kodí'di Israel-'i namúnídi ünkhây'ä' ta'gendi Yóesivi'piye' iwähýü-í'in.

Wí paayo náá iwedi uví'piye' owáy'ää-í, hedi ihaydá uví kwiyó Sarah wí enúkáy ho i'aypuyákhâymaa.

10-12 Hebo Yöesi wíyá shánki natú. Rebecca-di wên kwáati ovân'ayyan, hedi in áyyää-á wí'da? tádá dánmuu, i-á na'nbí thehtáy pahpáa Isaac namuu. Abraham-bí e'nú. Hewänbo wa'di in áyyää da'aypuyápidíbo?, wa'di háawên dán'anpidíbo?, háa híwó'di háa híwó'pí?, Yöesidi Rebecca kinnân öetu'an:

I páadé'i-á i tí'úugé'igi' it'öe'amí.

Hedi Yöesi-á kin i'an nahanginpúwídi i-án namuu t'owa ovâyde'bo'i?, háawên díví'annin namuudida'ba yoe, hewänbo idânho to'wên napida'in ovâyde'bodân.

13 Yöesi Tádá-á iví ta'nin diwe kinnân natú':

Jacob-á dóde?man, hewänbo iví pá'dây Esau-á dóyoegi'an.

Wíghnkây'ähpi gitúni'in Yöesi-á híwó'pí i'o'in háa nada' waa i'ödi

14-15 Hedân ti gitúni Yöesi Tádá-á ta'ge wí'opi wí to'wí öede'bodi hedá wíyá to'wí öeyoegi'odá? Hedân yoe. I-áho ünkoedi kin i'amídi, hediho Moses öetu'an,

To'wí'piye' naa oda'i-áho o'iyapúwí,

to'wí'piye' osehkanäkanda'i-áho dósehkaná'amí.

16 Hedânkun Yöesivi iya ünmuudibo wí to'wí ide'bo?, ná'i to'wí öede'mamí'in nawânpida'dibo-á yoe, háa isó'dindedibo-á yoe.

17 Yöesi Tádávi ta'nin diwá ûnta'muu háa idi i Egypt-wi tsondi hay'i öetu'an waa, kinnân:

Naadi wînk'û' untsoncha'nidi

hedânho háa wíkhâymaa'in namuudi navi kay dînmuu'in donkeeyamídi,

hedá náá oepáa k'aydi t'âhki t'owa háawi naa omuu'in dínhanginnâni.

18 Hedânkun Yöesi háa nada' waa i'ödi wáy wênbi'piye' na'iyapo?, hedá wây-á wëndá t'öyanpi'in dimúni gin ovâykannan.

19 Ma'di wí to'wídi dítsikáy'i'ni naa, "Ha'wâagi Yöesi i'odá háadan idi in t'owa ovây't'e'p'idénde"? Tóebo wí'ünkoedipi Yöesi öekhâ'ámídi i'amídi háa nada' waagi."

20 Hewänbo naadá i kin natú'di kinnân dótu'amí: "To-an unmuu Yöesi náatuwhânnamídi, t'owa'ayda' unmuudi? Ti wí nat'údi ünko'e i nat'upa'i? öetu'âamídi, 'Wí'ûkhây'ähpi háa omuu waagi naa dipaa-i'in"? Hedân yoe.

21 I nat'upa'i-á ünko'epi'an i pi'indi háäwí nada'i' ipáa-ídi. Ná'i pi'in diwedibo' ünkoedi wên nat'ú sa'wó'gí'inda' ipáa-ídi, hedá wây-á háäháakangí'inda'.

22 Hedânho Yöesi Tádá wá' ünko'e kinnân i'amídi: Tobáháa nada' wänbo ikeeyamí'in hânho nat'ay'in t'owavi t'aywó'di dînmuudi, hedá iví kay ünmuu'in äytáa-i'in nada' wänbo-á, owáy oedi i-á nabo'atâdi itsikha'o' ovây'tuchânú-ídi in to'wên inbí t'aywó'di dînmuudi nat'aydi, inbáho ovâyhânú-i'in dínkhây'ä'.

23 Hedá wá' nada' in to'wên wá' ünko'e i'ödi in ovâyhangin'annamí'in háa hay'i i namuu'in, inbá páadé'dibo' ovâyde'man báyéki híwó'di háäwí dâyhónídi.

24 Hedi na'innân gimuu in Yöesi Tádadí ditükânnannin iví iya äyhónídi. Wáy wëndá Hudíyo gimuu, hewänbo wây-á wígi muupi.

25 Kinnân Yöesi Tádá natú, hedi Hosea-á hân'oe ita'nan:

In to'wên navi t'owa dînmuupi'indáho

naadi dovâytu'amí navi t'owa gin.

In to'wên naadi wígowâyséegipiwân,

indá náá-á in to'wên dovâyséegi gin dovâytu'amí.

26 Hedi wáy Yöesidi wáymü ovâytu'an diwe, "Undá navi t'owa wí'imuupi" gin,

iwebáho náá-á ovâytu'âamí "Yöesi i nawówayi'ivi äy" gin.

27 Hedá hân'oe Isaiáh-á in Israel t'owavi'gedi kaygi'di natú:

Tobáháa in Israel-wîn t'owa hânho báyéki diyí wänbo', háyú okhá i máap'oe k'áygé i'ge nakw'ó' dihaybá,

wên háyú'dida' ovây'aywoeni,

28 gá Na'inbí Sedó Yöesi-á wínahayyéepúwípidí iví tuchânu ibowá-ídi náá oepáa k'aydi, háa natú waagi.

29 Isaiáh wá' natú kinnân napúwí gin:

Na'inbí Sedó i háäwí t'âhki itsonmáa'i namuu'idi wên tí'úugé kâ'ää'in dînyoe'anpidá,

gihâqáníwân in t'owa Sodom búu'úwindádí Gomorrah-windádí t'âhki dihán waagibá.

In Hudíyo Yöesivi'wedi dipede

30 Hedího háa ots'antú waa kinnân natú'da': In t'owa Hudíyo dimuupi'in dívíwhâyundedi dipóe in to'wên Yöesi Tádadí ovâyçhamáa'in t'aywó'di wíðây máapi waagi, tobáháa hádídi kí'min dipúwí'in dâytuwámáapi wänbo'.

31 Hewänbo in Israel-índá dâynuwände hádídi t'aywó'di wíðây máapi'in waagi'in dipúwí'in, hewänbo wíðâyshaadepi.

32-33 Heđi háađan wíđâyshaadeپی? Gá dıvıwänpıwhäyü-ıvı'wedı dıvıkhäädedeđan hıwó? dıvı'amıdı hedânho Yöesıdı ovâyçhaamá've-ıdı t'aywó'dı wıđâymaáپی waagi. Wı k'uu Yöesi Tádávı t'a'nın diwe i'gedı nata'muu'ı? iwe dip'ıdeđı dıkanu waagıbá dınpöe. Kinnân natú': Bıt'óyan, oe Zion búu'ú iwe wı dósöge.

I-á wı k'uu waagi'ba namuu, t'owa iwe dip'ıdeđı dıkanunde', hewänbo to'wên ivı'piye' dıvıwhäyunde'ındá háto dıchanpúwı hıwó'pı'piye' dıvıwhäyunde'in. †

10

1 Tı'úuwin páade'in, pın ta'ge haydı Yöesi Tádá dóda'máa navı t'owa in Israel-'in dimuu'in ovây'aywoenıdı.

2 Ta'gendi wáytumáa, ındá hânho dida' Yöesi óehınchanmääni'in, hewänbo piháa dıvısó'dinde dıvı'amıdı.

3 Ho wıdınhanginnáhpı háa Yöesi i'ó'in hedânho ıdı t'owa ovâyçhaamá've-ıdı t'aywó'dı wıđâymaáپی waagi, heđıho ındá dáytywámáa háđıdı ha'mın wı'bo dıvıpıpáa-ıdı, heđıho háa Yöesıdı kin ovây'amı'in wıđâyhóndeپی.

4 Nääho t'ähkı in to'wên Christ-vı'piye' dıvıwhäyunde'ındá wıyá ho wıdıntáypi dıvısó'de-ıdı i tsontıu dáy'a'gınnamıdı hedânho dıpúwıdı in to'wên Yöesi Tádádı ovâyçhaamá'in t'aywó'dı wıđâymaáپی waagi.

5 In t'owa dıvısó'dinde'in Yöesıvı tsontıu dáy'a'gınnamıdı hedânho Yöesıdı ovâyçhaamá've-ıdı t'aywó'dı wıđâymaáپی waagi, inbı'gedı Moses kinnân ita'nın:

Wı to'wı t'ähkı Yöesıvı tsontıu i'a'gındö-i-á wówátsı imá've-ı.

6 Hewänbo kinnân nata'muu in to'wênbı'gedı inbı whäyü dınnuuđı Yöesıdı ovâyçhaq'in t'aywó'dı wıđâymaáپی waagi:

Wı'ıtúnıpi, "To'wı ünkhây'ä' makówápiye' napée-ı'in."

(Nä'ındá natú'da', Christ óedaa'amıdı makówádı nawhawe'ää-ıdı.) Heđá wá' nata'muu:

7 Wı'ıtúnıpi, "To'wı ünkhây'ä' in chu'in dikw'ó'dıwepiye' nawhánı'in."

(Nä'ındá natú'da', in chuwá'inbı'wedı Christ óetegé-ıdı óewówápaá-ıdı.)

8 Hewänbo kinnân nata'muu:

Yöesıvı tıu-á undáđıho nayı',

unbı sóeđı ítúnı hedi unbı pı'ná khó'ye-á bınmáa.

Heđı ná'ı tıu whäyü i'gedı namuu'i-á t'owa äyt'öe'ó'.

9 Heđánkun t'owavı páadepiye' ítúdı Jesus-á i shánkı natsonyi'ı namuu'in, heđá Yöesi Tádádı wıyá óewáywówápaá'ındá unbı pı'ná khó'ye-á úvıwhäyundeđı, wovây'aywoeni,

10 gá na'inbı pı'ná khó'ye Jesus-vı'piye' ivıwhäyundeđá Yöesi Tádádı dıçhaamá t'aywó'dı wı'âymaáپی waagi, heđı ivı'piye' ivıwhäyunde'in gitúda, dın'aywoeni.

11 Yöesıvı t'a'nın diwá üntú',

In to'wên ivı'piye' dıvıwhäyunde'ındá háto dıchanpúwı hıwó'pı'piye' dıvıwhäyunde'in.

12 T'ähkı t'owagi' handa' napö', in Hudıyogı'ındá, in Hudıyo dımuupı'ingı'ındá wá', gá t'ähkı t'owagi' wı'đa' wı shánkı natsonyi'ı na'ándán, heđı ıdı báyeđı hıwó'dı ovâyma' in to'wên ivı'piye' dıvıyúusu'annın ovâykhäge'namıdı.

13 Yöesıvı t'a'nın diwá üntú' waagi:

To'wên i shánkı natsonyi'ıvı'piye' dıvıyúusu'andı dı'aywonda'pöeđı

ıdı ovây'aywoeni-ákun.

14 Hewänbo háđıdan ivı'piye' kin dıvıyúusu'amı ivı'piye' wıdıvıwhäyundeپیdı, heđá háđıdan dıvıwhäyü-ıvı'gedı wıdınhanginnáhpıdı, heđá háđıdan dınhangınpúwı to'wıdı ivı tıu wı'ovây't'öe'anpıdı,

15 heđá háđıdan wı to'wıdı ovây't'öe'amı Yöesıdı wı'óesanpıdı? Kinnân Yöesıvı t'a'nın diwe nata'muu:

In to'wên wı hıwó'dı tıu dáymayä'inbı ahtaa-á sa'wó' dınkeet'öe.

16 Hewänbo Isaiah natú waagıbá, t'ähkı in Hudıyo Yöesıvı hıwó'dı tıu wıdâyseegi'anpı. Kinnân ita'nın:

Na'inbı Sedó Yöesi, wên häyúhaydıda' t'owa i hääwı navı'wedı dıt'oe'ı? dıvıwhäyü.

17 Heđánkun Yöesıvı'piye' ivıwhäyü-ıdı, gıntáy ivı tıu git'öe-ıdı, heđá ná'ı tıu-á git'ö' wı to'wıdı Christ-vı'gedı dıt'öe'odı.

18 Héyáa in Israel-'in, ti Yöesıvı tıu wıdı't'oe'ı'an? Dıt'öe-ákun, Yöesıvı t'a'nın diwe üntú' waa:

Yöesıvı tıu-á náa oepáa k'aydı t'ähkı üntıumää,

heđıho t'owa t'ähkı wáyyé t'ähkı dikw'ó'nın ná'ı tıu dınpówá.

† 9:32-33 Christ-á i k'uu namuu, heđı ivı'piye' wıdıvıwhäyundeپیdı dıkanunde waagıbá dınpöe.

¹⁹ Hedânkun in Israel-²in dínhanginnândákun háa Yôesi ikhâymáa²in. Kin Moses páadé itá²nan háa Yôesidi ovâytu²an waa:

Wây-á pí²wên t'owa dimuu²in naadi dovây²aywondibo wâythúukannamí,
Háa há²in t'owa hangintan dâymáapí²ingí² dovâykhâymáa²in namuudi wây²t'e²ya²namí.

²⁰ Hedá Isaiah-á shánkí kay²indá ihí²máadi ná²i Yôesivi hí² úntú²:

In to²wên naa wídítu²wámáapí²indi naa díshaa.

Inbí²piye² dáykeeyan, naví²gedi ditsikayipí wänbo².

²¹ Hewänbo in Israel t'owaví²gedi Yôesi kinnân ihí²máa:

Hää²di wänbo t'ähkí okhóewaa²än ná²in t'owa dovâyséegí²amídí,

tobá wídí²a²ginmáapí wänbo²

hedá naví² tų² dínyoegi²o wänbo-á.

11

Yôesidi in Israel-²in ovâyséegísehkaná²andiho wáy wên in ovâyde²man

¹ Hedího ti gi²âani Yôesi Tádá iví Israel-²in t'owa iyoegi²annin? Hedân yoe. Naa wá² Israel-wibá omuu, naa-á Abraham-bí áy iwedí²ibá omuu, hedá Benjamin-bí t'owa iwedí²bá omuu.

² Hedího Yôesi-á iví t'owa wí²yoegi²anpí, indá hân²oebo ûnhanginná iví²in ûnmúní²in. Ta²gendi un ûnhanginnáhpí²an háa iví tã²nin diwe Elijah-ví²gedi úntú²nin. Elijah-dí in Israel-²inbí²gedi Yôesi óehí²máadi kinnân ovây²t'e²pí²ide:

³ Na²inbí Sedó, t'ähkí in wé²ge²in uvi tukhe²min wônt²ahânú,

hedá t'ähkí uvi antâa-á wônnayu.

Naada²mân ote²dee, hedí t'owa hádí²dí naa díhéyí²in dituwâyí².

⁴ Hedí kinnân Yôesidi óetu²anpí²an:

Tsé maapaasôn (7,000) ihay sená² dovây²âyíngimáa hedí wa²di naví²näpiyebo dimuu,

indá Baal-ví páadépiye² wídívidé²gendikw'ódipí óe²a²ginmääní². *

⁵ Nää wa²di hanbo napo². Yôesi-á naséegísehkanát²óedí wa²di wên háyú² haydí Israel-²in Yôesidi ovâyde²mannin dikw'ôn.

⁶ Hewänbo iví séegísehkaná ûnwänpimuudi²bo Yôesidi ovâyde²man, hääwí híwó²di díví²andíqí²bá yoe. Hedí hääwí híwó²di indá díví²andíqí²ibo idí ovâyde²mandáho², há²to iví séegísehkaná ûnmuu²íqí²qí² ovâyde²mamíwän.

⁷ Hedího kinnân napóe: T'ähkí in Israel-win t'owa wídínhanginpóepí hádí²dí dipúwí²in in to²wên Yôesidi ovâyçhaámáa²in t'aywó²di wídây²máapí waagi, hewänbo in to²wên Yôesi Tádádí ovâyde²mannindáho² dínhanginpóe, hedí in wé²ge²indá t'óyanpí²indá² dipóe.

⁸ Yôesi Tádáví tã²nin diwá ná²in wé²ge²in t'owaví²gedi kinnân natã²muu:

Yôesidi inbí hangintan ovâypedee²an,

hedí tsée² nakeet²óepí²-á, oeyay nat²o²pí²-á ovâymägi,

hedí nää thaa pu²wahay kinbo dínpo².

⁹ David wá² hân²oe inbí²gedibá natú,

Báyékí hääwí dínkw'ó²dibo dí²ände híwó² dínpo²in, hewänbo Yôesi dóda²máa ná²i hääwí

dínkw'ó²dibá wên phay iwe diwhêe²in waagibá dínpuwídí,

háa hääwí iwe dipí²gedí waagibá dínpuwí iwe dikanú-ídí,

hedá iwebo inbí tuchänu dín²ã²-í-á dâyhóní.

¹⁰ Ditsikhämugi²t'óe waagibá dínpuwí hedänho wídínkeet²óenípídí,

hedá hää²di wänbo t'ähkí inbí túu²ú-á dínbé²gayní dínhékháadi waagibá.

¹¹ Hedího hânnan natú²da² ná²i otú²i²? Ti natú²da² ná²in Israel-²in t'owa dikanu²in wíyá há²to dikwinudée-í waagibá dínpoe? Hedân yoe. In Israel t'owaví²t'aywó²di dínmuudiho Yôesidi in Israel-²in dimuupí²in t'owa-áho ovây²aywon, hedí iwedího² in Israel-²in t'owa wá² hânho didá²i hanbá dínpuwí²in.

¹² In Israel-²in t'owa pedee iwe dipówá²dí Yôesivi²wedí dívíhänge²an, hebo iwedí t'ähkí in wé²ge²in t'owa Israel-²in dimuupí²in Yôesivi² tų² dâyhógi, hedí handíqán dikodít²owapaa waagi²inbá dipóe. Hedího owáy in Israel-win dívíwhâyunde²in shánkí báyékí dipóe ihaydá, in wé²ge²in t'owa-á wá² wíyá shánká híwó² dínpuwí.

In t'owa Hudíyo dimuupí²in ovây²aywoeni

¹³ Un Hudíyo ímuupí²in, nää-á undá wâyhí²khâymáa: Yôesi Tádádí naa unbí²piye² dísan, hedího naa ochanpo² naví²t'óe-á báyékí dín²a²ginmuu²in.

¹⁴ Hääwên naadi wây²o²in namuudi, ma²di in to²wên naa waagibá Israel-²in dimuu²in wá² hânho didá²i i tų² un wâymä²i dâyhónídí, hedí kindíqí wáy wên in wá² ovây²aywoeni.

* 11:4 Baal-á wí hääwí wí sen waagibá ünçhaqá²i namuu, i-á in wé²ge²in t'owa dâykhiyé inbí yôesi dínmúnídí.

¹⁵ Yöesi Tádádí in Hudíyo ováyyoegi'an dihaydí idi in wé'ge'in t'owa t'ámäpiye' náä oepáa k'aydi dithaa'in ováyk'emahógi. Hedánkun owáy idi in Hudíyo ováywáyséegi'an dihaydá, shánkí wánbo híwó' namúni, ihaydá indá chu'in diwáywówápóe'in waagi'inbá dimúni.

¹⁶ I páadé'i pává dáyywhakké'i Yöesi óemágidá, t'ähki i wé'ge'i pává wá' ivi'qá' únmuu. Hedá i taypúu Yöesi óemágidá, i wa'yáy khóe wá' ivi'ba únmuu. †

¹⁷ In Hudíyo wên olive tay óekhâhkídi'in waagi'inbá dimuu, hewánbo wáy wên in diwedi wa'yáy khóe dáys'tá'i waagi'inbá dimuu, hedí un Hudíyo ímuupí'indá wên olive tay nawânpisóe'inbí wa'yáy khóe waagi'inbá-á ímuu, ná'i wa'yáy dáys'tá'i-á i wé'ge'i wa'yáy-ádi dáyywânpit'ihśaa, hedího i taypúu iwediwi tayp'oeđi i wa'yáy khóe dáyt'ihśaa'i híwó' nasóemân waagibá, náä-á hanbá hâäwí in Hudíyo iwedi na'ä'idi híwó' undá wá' únpo'.

¹⁸ Hedího náä-á wí'í'âanípí i wé'ge'i wa'yáyví shánkí híwó'nin ímuu'in. Wí'úvíyêngihée'amípí, undá wa'yáy khóe waagi'inda' ímuudi, hedího ná'i tayp'oe wíwínmâhpi i taypúu nawówámúniđi, i taypúudân un unbí wówátsi khóekhúú-á wovâymä'.

¹⁹ Hewánbo ma'đi wí Hudíyo namuupí'-á kin natúni, "I wé'ge'i wa'yáy khóe-á óets'á' hedânho na'in dít'ihśaa-íđi."

²⁰ Ná'indá ta'gen namuu. In Hudíyo ováyts'á' gá Christ-ví'piye' wíđívíwhâyupíđân, hedí undá unbí whâyú únmuudi wovây't'ihśaa. Hewánbo úvíyêngihí'má've-ívi'wedi únkhây'ä' hânho úvi'âyngi'amí'in.

²¹ Yöesíđi in Hudíyo ovây'tuchânu, tobá in tayví kođi'di wa'yáy khóe waagi'inbá dimuu wánbo', hedího háa dívi'an waagibá úvi'odáho hanwaagibá un wá' wovây'tuchânú-í.

²² Hedího iwedi nakeepo' Yöesi-á t'owavi'piye' hânho híwó'di namuu'in, hewánbo wáy wênbí'piyá kháa'i namuu. In to'wên ivi'wedi dívíhânge'annindá ovây'tuchânunde', hewánbo unbí'piyá híwó'di namuu, hedí ná'i híwó'di wovây'o'i bínséegikéndeđá kin waagibá wa'đi ikanhúuwí. Hewánbo bínséegihógiđá un wá' wí wa'yáy khóe waagibá wovâyts'áa-í.

²³ Hedí in Hudíyo ováyts'á'in dívi'egó'andáhá' wíyá dívíwhâyúđá, Yöesi Tádádí ovâywáy't'ihśaa-í, gá í-á únkoedíđân han í'amíđi.

²⁴ Hedánkun un t'owa Hudíyo ímuupí'in wên olive tay napisóe'inbí wa'yáy khóe waagi'inbá ímuu, hedí iwedi wovâyts'á'đi wáy-á olive tay óeoke' in deedi wovây't'ihśaa, tobá páadéđi iwedi'in ímuupí wánbo'. Hedího shánkí winábâapu'wanpi in Hudíyo in tay eedíbá ovâywáy't'ihśaa-íđi, gá indá in tayví kođi'di wa'yáy khóe waagi'inbá-á dimuudân.

Yöesi-á t'ähki t'owavi'piye' nasehkanäpo'

²⁵ Tí'úuwín páadé'in, naa oda' un Hudíyo ímuupí'in wên ta'gen ní'gedi íka'pówá-í'in, hedânho únhanginnândi wí'úvíchâq'âamípí. Náwehaydi ná'in ta'gen wa'đi wínaka'powamuupí, hedí kinnân in namuu: Tâhki in Israel-win t'owa há'to hâäđi wánbo t'ähki yoegikannin dimúni, hewánbo báyéki in Hudíyo dimuupí'in t'owa Yöesivi'piye' dívíwhâyú iwehayda'mân ha'min dimúni.

²⁶ Hedí owáy ná'in wé'ge'in t'owa Yöesivi'piye' di'ä' ihayđânho t'ähki in Israel'in wá' ovây'aywoeni. Yöesi Tádávi ta'nin diwe úntá'muu háa i natú'in: I aywondi-á Zion diwedi nakä'ä'ägít'óe,

hedí in Israel-'inbí yä'đáapíkan ovâyýaa'amí.

²⁷ Hedí owáy inbí t'aywó'đi dovây'owóyé ihaydáho

háa ingí' dovây'amíđi dówêhpêe'an waa napúwí.

²⁸ Yöesivi híwó'di tųú in Hudíyo dáyyoegi'andi náä-á Yöesivi hânmin dipóe. Hewánbo háa dívi'annin namuu'indi un Hudíyo ímuupí'in wovâykhâge'nan Yöesi bíntáa-íđi. Hewánbo Yöesíđi ná'in Hudíyo t'owa ovây'séegi gá ivi hehâäwin thehtáy pahpá'in ovâyde'mandân.

²⁹ Yöesíđi in to'wên ovâyde'mannin wí'ovâyyoegi'opi, hedá i hâäwí híwó'di ovâymägi'i wí'ovâykweedeپی.

³⁰ Wáymúu un Hudíyo ímuupí'indá Yöesi Tádá wíwín'a'ginmáapi, hewánbo náä in Hudíyodi óe'a'gindopíđiho' unbí'yođi' na'iyapo'.

³¹ Hanwaagibá in Hudíyodi náä Yöesi wí'óe'a'gindopí, hewánbo unbí'piye' na'iyapo'đi inbí'piye' wá' na'iyapúwí.

³² Yöesi-á natú t'ähki t'owadi wí'óe'a'gindopíđi inbí t'aywó'đi dínmuu'idiho pan waagi'inbá dipaa, hedí kindíđi t'ähki t'owa handá' ovâymäadi t'ähkívi'piye' na'iyapúwí.

Gínkhây'ä' Yöesi Tádá äytege-í'in

³³ Yöesi-á hânho hay'i namuu. Ivi hangintandá há'i-á hânho báyéki únmuudi há'to äytaayami, hedí há'to gínhanginnâni háadí háa hândíđi í'o' háa ikanhonnin.

³⁴⁻³⁵ Ivi ta'nin diwe úntá'muu waa:

† 11:16 I páadé'i pává-á in taypúu-á in Hudíyovi páadé ká'ä'ä'in t'owa Yöesíđi ovâyde'mannin waagi'ba namuu, hedí i wé'ge'i pává-á wa'yáy khóe-á in shánkí t'úugé ká'ä'ä'in Hudíyo waagi'ba-á namuu.

To'wí wänbo wí'ünhanginnáhpí háa Yöesi Táđá na'ánshaamuu'in,
to'wí wänbo wí'ünkoedipí óetumakhemääníđí.

To'wí wänbo wí'ünkoedipí natúníđí, "Naadı háäwí Yöesi dómägi,
hedânho i-á ünkhây'ä? diwáywá'áa-l'in."

³⁶ Yöesi-áho háäwí t'ähki ikhiyé. Háä t'ähki wa'đi namán Yöesiví mange imáadı, hedá háä
t'ähká iví'-á ünmuu. Hedího hánhay wänbo t'ähki kw'áayébo? áymá've-í. Hamán.

12

Yöesiví'piye' pín ta'ge hayđi ívímääní

¹ Tí'úuwín páadé'in, Yöesidí iví séegísehkaná wovâykeekw'óđi, hedího ná'in namuudí
kaygi'di kinnán wáytumáa: T'owađi in animáa dáy't'ahánú'in Yöesi óemá?, hedí han waagibá
unho unbí túu'ú úvímääní, hewänbo wówá'innán, hedá wá? yá'dđá'ında? ímúni hedânho
bínhíhchanmääníđí. Kindidân unbí pí'ná khó'yé Yöesi bín'a'ginmääní.

² Háa in t'owa Yöesi dáytaapí'in dív'ó waagibá wí'úvíkanhúuwípí, hewänbo binnää
Yöesidí ánshaa ts'aabi wovâymaßníđí, hedí handidího unbí wówátsi wovây'egó'amíđí.
Kindidânho únhanginpúwí háa Yöesi nada'in úv'ámí'ında híwó'nında? namuu'in, hedá
óehíhchando'ında, hedá t'ähki ta'gennínda.

³ Hedí Yöesidí naa dínk'ú? un wí'inbo ná'in wáytumakhe'amíđí: Wí'í'áanípí he'ennin
ímúu'in há'mín ímuupíđí, hewänbo ta'gendi unbí'gedí úv'ánshaa'amí, hedânho
únhanginnáníđí háa ünkoedí úv'ámíđí i whâyü Yöesidí wovâymaßí'íđí.

⁴⁻⁵ Na'ínbí túu'ú-á háyüđíbo gínpa'an, hewänbo ná'í háäwí-á handa? wí'it'óe'opí. Han-
waagi'ínbá na'in gimuu. Tobáháa báyékiđi giyi wänbo wí'da? waagibá gimuu, gá Christ-áđí
wí'da? gimuudán, hedá giwhi'kw'ó wépépe túu'ú gimúníđí waagibá.

⁶ Yöesidí pí'dinbo magan dímagí, hewänbo t'ähki há'bidá? wíginmuupí. Wí to'wí ünkoedíđi
wí Yöesiví tukhe'bi waagibá ihée'amíđí, i-á ünkhây'ä? kin í'amí'in háyü iví whâyü ünmuu
ihay iwedí.

⁷ To'wí méesatewí khäge'di? namúní'in ünkoedí-i-á ünkhây'ä? híwó í'amí'in. To'wí Yöesiví
túu ovâyhá'amí'i namuu'i-á ünkhây'ä? híwó? ovâyhá'amí'in.

⁸ To'wí natumakhehá'i-á ünkhây'ä? iví tumakhe imääní'in. To'wí iví háäwí ünkw'ó'di
iwiyendedí wé'ge'indáđí, i-á pín ta'ge hayđi ovâymaßní. To'wí óetsondisóge'i namuu'i-á
ünkhây'ä? hânho it'óe'amí'in. To'wí in sehkanáwó? diwówáy'i? in ovâykhäge?do'i-á ünkhây'ä?
híhchangđi kin í'amí'in.

⁹ Un Ünkhây'ä? ta'gendi bint'owaséegíhúuwí'in, wánpíđíđá'ba yoe. I háäwí t'aywó'di
namuu'i-á binyoe'amí hedá háäwí yá'dđá'i namuu eedá téegi t'aagá úvitsaasáa-í.

¹⁰ Wí'ná táye úvíséegíhúuwí tí'úuwín páadé'in dínkhây'ä? waagi, hedá úv'á'ginmá've-í
háäđi wänbo t'ähki.

¹¹ Wí'íbáa-ípi, hewänbo pín ta'ge hayđi Na'ínbí Sedó Yöesigí? úvít'óe'amí.

¹² Yöesiví híwó'di háäwí wovây'págit'óe'i bíntsíkha'máadíbo? íhíhchaa-í. Bint'óephadende
wänbo bíyá'á'an. Háäđi wänbo t'ähki úv'íyúusu'áamí.

¹³ Yöesiví t'owa háäwí díntáy'indáđí i háäwí ünkw'ó'di bínwiyé-í, hedá unbí k'aygipiyá
bínséegí'amí.

¹⁴ Yöesi bíndaa'amí idí híwó'da? ovây'áamíđí in to'wên wovây't'óephadekando'in. Híwó? gin
otú, híwó'pi-á yoe.

¹⁵ Wí to'wí nahíhchaa'i-áđíba íhíhchaa-í. Wí to'wí naséeyíđá i-áđíba úvísíhtää-í.

¹⁶ T'ähkiđi handa? úvímá've-í. Wí'úv'yéngi'ánshaa'má've-ípi, hewänbo in wáhpáde
kw'áye'in dímuupí'indáđí úvívóení. Wí'í'áanípí háä t'ähki íhá'in.

¹⁷ Wí to'wíđi yanáki wovây'odá yanákiđíba wíwínwá'áa-ípi. I háäwí t'owa t'ähki
dínhanginná'di híwó'di namuu'ında bín'áamí.

¹⁸ Unnânho únk'óe úvíkhää-íđi hedânho nakoedíđáho t'ähki t'owa-áđi tsáaginpíđíbo unbí
wówátsi bínhúuwí.

¹⁹ Un wáyséegí'in, ná'in wáytu'amí. In t'owa un wovâywhá'o'in wíwínwhá'amípi, hewänbo
Yöesiví'we binyoe'an ná'í tuchánu, gá Yöesiví ta'nin diwe kinnán únta'muudán:

"Naa-án dínk'óe t'owa dováy'tuchánú-íđi,
naa-án dínk'óe dovâymaßníđí háäwí dín'á'í?,"
kin Na'ínbí Sedó Yöesi natú.

²⁰ Kin wá? natá'muu:

Uví hánbi naháhséndi nákoegi'mää,
hedí nap'oesá'aadá nap'oemää.

Kin úv'í'odá i-á hânho nawóeda'póedí iví wóeda'di óephahánunde waagibá nachanpúwí.

²¹ Wíwínmäänípi háäwí yá'dđápi? namuu'íđi wovây't'aaníđí, hewänbo híwó? úv'í'odíbo
yá'dđápi? háäwí namuu'í? bint'aaní.

13

Gínkhây'á' in tsonnin áy'a'geeni'in

¹ Na'in t'áhkí gínkhây'á' in to'wên dítsónmáa'inbí khómapho' ívíkw'óení'in, gá Yóesi natúdího gíntsonninkw'óndân, hedího Yóesidânho inbí tsonkhuu ovâyámá'.

² Hedânkun to'wídí in to'wên dáytsónkhuumáa'in ovây'a'gindopídí, háäwí Yóesi ik'ú'i wânbo wí'í'a'gínpi, hedí wí to'wí kin í'o'í-áho óetuchânú-í.

³ In to'wên híwó' díví'o'indá in tsonnin wídâykhuwóeda'ípi, hewânbo in yanáki díví'o'indáho díkhuwóeda'í. Hedího i to'wí natsónnádi' wíwínkhuwóeda'ípi'in ída'dáho', híwó'dá' úvíkanhúwí, hedí unbí'gedí híwó'dá' íhé'e'amí.

⁴ I-á Yóesiví t'óe'í waagi'ba namuu, i-á unbí híwó'gí'dá' í'o'. Hewânbo úvíyá'dáapi'odá, íkhuwóeda'í, ná'í tsondi-á wên ta'gen únk'óedí wovâyutuchânú-ídi, gá Yóesiví t'óe'í waagi'ba namuudího tuchânú imáyá'dân in to'wên dívíyá'dáapi'o'ingí'.

⁵ Hedího un únkhây'á' in tsonnin dimuu'in bín'a'ginnamí'in, hewânbo i tuchânú bínkhuwóeda'dída'ba yoe. Shánkídi bín'a'ginnamí gá unbí pí'ná k'ó'yé un únhanginnândân ná'indá in ta'ge'in namuu'in.

⁶ Hedího i tax chá' in tsonnindi wovâyphahsande'í-á úvíwá'ánde', gá indá inbí t'óe dáy'odíbo Yóesigí' waagíba dívít'óemáadân.

⁷ Hedího in t'áhkí bínmáani háäwí dín'á'í'. Háäwí in tsonnindi wovâyphahsande'í t'áhkí úvíwá'áa-í, hedá in to'wên in tsonkhuu dáyámá'indá hânho-á bínpi'a'geeni.

T'owa áyséegíhúwí hedá híwó'dá íví'amí

⁸ Únkhây'á' unbí séegi wí'ná táye háädi wânbo t'áhkí íphaamúni'in, hewânbo wíyá háäwí wânbo-á yoe. Wí to'wídí t'owa ovâyséegíhondáho', kindídi t'áhkí Yóesiví tsonttu ón'a'gindo'.

⁹ I tsonttu kinnân namuu:

Wíyá to'wíwí sedó-ádi háa kwíyó-ádi wí'úvíwhqkwomá've-ípi,

wíwínt'owat'ahánú-ípi,

wí'úvisá'máamípi,

thúudi wíyá to'wíwí háäwí wí'ída'ípi,

hedá wíyá há'bi tsonttu wá' nakw'ó. Hewânbo t'áhkí ná'í tsonttu wé'ge wên wéhpéeda' tsonttu waagi'ba namuu, kinnân:

Háa un wí'bo úvípiséegi waagíba, wé'ge'in t'owa wá' bínséegíhúwí.

¹⁰ Wí to'wí t'owa t'áhkí íséegi'í-á há'to wíyá to'wí yanáki óe'amí. Hedího ta'gendi bín'towaséegída', kindídi t'áhkí i tsonttu bín'a'gindo'.

¹¹ Ná'í wáytu'andi-á úví'áamí, gá únhanginnândân háädi naná'nin. Náä-á shánki tso'wa naná Jesus nawáypówa-ídi dín'aywoenídí páadé íví'piye' ívits'anwhâyü ihaydíví'wedí, hedího náä-á ihaydího nanân íyósa'wó-ídi waagíba namuu.

¹² Náä-á wa' nawáypówápidíbo gínkhúná waagíba gínpuwamân, hewânbo i khúu naphademân hedí nathay'á' kin waagíba napo', hedího i t'aywó'di in t'owa nakhuuná' díhaydi díví'o'í' áyyoe'amí, hedí sundado inbí kwák'u hân aadi dí'aamuu'in waagi'nbá gimúní, nathayná' díwe ívíyíyé-ídi.

¹³ Náä-á t'owa thaadi dínkhây'á' waagíba, híwó' na'inbí wówátsi áyhúwí. Wáy dínshánki'dípo'di dívít'aywó'do' eeye wí'ívimá've-ípi, wígisuwátsit'óenípi, tsé waagi'nbá wíyiyééni'pi, wí'ívit'aymá've-ípi, hedá wí'ívíthúumá've-ípi.

¹⁴ Hewânbo wí kwák'u hân aadi wovây'áyíngi'o waagíba, Na'inbí Sedó Jesus Christ-dân wí'bo wovây'áyíngi'amí, hedí i t'aywó'di kaygí'di íkanda' í'gedí wí'úví'ánshaamá've-ípi.

14

Wí'ná táye wí'ívítuusúumá've-ípi

¹ Wí to'wí íví whâyü kay'in wí'únmuupí wânbo bínséegi'ke', hewânbo háäwí híwó' naka'póya'pi í'gedída' í-ádi úvítuhanmáamída' yoe.

² Gá kinnân: Ma'di wí to'wí iw'hâyunde' háäwí koegi' namuu wânbo ik'óedi wí't'aywó'dopi'in, hewânbo wíyá to'wí íví whâyü kaypi'in únmuu'í-á wí'ípívík'ohpi.

*

³ I to'wí koegi' t'áhkí ik'o'í-á wí'únkhây'áhpí na'áani'in i to'wí ípívík'ohpi'ví hânho shánki híwó'di namuu'in, hedí i to'wí ípívík'ohpi' wá' wínatúnipi ípívík'o'í-á yá'dáapi í'o'in, gá Yóesidi i wá' óeséegímáadân.

⁴ U-á wí'úk'óepi wíyá to'wíwí t'óe'í mântuúsú'amídi. I t'óe'íwí tsondída'mân únk'óe óetu'amídi háa híwó' háa híwó'pí' í'o'in. Hedí ta'gendi Na'inbí Sedóví t'óe'í híwó' í'amí, gá Na'inbí Sedó únkoedídan óekháge'namídi.

* 14:2 Ná'í píví í'gedí íh'máa'í-á t'owa inbí yóesi dáyámági.

⁵ Hedá wá? ma'q̄di wí to'wí nachanpo' wí thaa shánkí na'a'ginmuu wé'ge'i thaavi'wedí, hewänbo wíyá to'wí-á nachanpo' t'ähkí thaa ha'bi thaada? naná'nin. Gínkhây'ä? wí'ínbo íví'í'ánshaamääni'in ná'in ni'gedí.

⁶ I to'wí wí thaa wíyá thaavi shánkí i'a'gindo'i-á Na'inbí Sedó óe'a'ginnamídán i'o'. Hedi i to'wí t'ámägí? koegi' ik'o'i-á wá? Na'inbí Sedó óe'a'geenídí kin i'o', gá i koegi' óemägídi Yóesi óekú'daa'odán, hedi i to'wí wí hääwí ik'ohpí'-á Na'inbí Sedó óe'a'geenídí kin i'o', i wá? nakú'daapóedí kinbá i'o'.

⁷⁻⁸ Tobá giwówayídi háa gichuu wänbo?, wí? wänbo na'ingí'da'män kin wí'íví'opí, gá giwówayídi Na'inbí Sedógi'-än giwówayí?, hedi gichuudá Na'inbí Sedógi'bá gichu'. Hediho tobá giwówayídi háa gichuu wänbo Na'inbí Sedóvi'indá? gimuu.

⁹ Christ nachuu hedá nawáywówápóe hedänho t'owa t'ähkígi? i shánkí p'ó'dédi? namúnídí, in ho dichuu'ingí'-á hedá in wa'q̄di diwówayí'ingí'-ádi.

¹⁰ Hediho wí? wänbo wí'únk'óepí unbí tí'úuwín páadé'in bintúsúu'amí'in, hedi wí'únk'óepí íchanpúwí'in undá inbí shánkí híwó'nin ímuu'in. Wáy wí thaa wänbo na'in t'ähkí Yóesivi páadépiye? gikwinudée-i, hedi ihaydi i-änho natúni ta'gendi háawin gimuu'in.

¹¹ Kinnán Yóesivi tã'nin diwe nata'muu:

“Ta'gendi naa owówayí?” kin natú Na'inbí Sedó,

“hedi ta'gendibá t'ähkí t'owa navi páadépiye? dívidé'gendikwöhýmáa,

hedá t'ähkídiibo-á ditúgít'óe naa-änkun ta'gendi Yóesi omuu'in.”

¹² Hedi ná'í hí? natú'da? na'in t'ähkí gínkhây'ä? Yóesi äytu'amí'in háa íví'annin hedá háadi íví'annindá.

¹³ Hedänkun wíyá íví'túsúu'ámíwí'wedí, íví'ánshaamääni hääwí wänbo wí'íví'amípi'in na'inbí tí'úu páadé'i? óet'aywó'kannamí'i'.

¹⁴ Na'inbí Sedó Jesus-ádi omuudiho naa dinta'gendihanginná hääbo wí'bo wí'gínkhâk'óepí'in, hewänbo wí to'wí wí hääwí igí? únkhâk'óe'in nachanpóedáho?, hedán ta'gendi hä'í? hääwí-áho únkhâk'óe-ákun.

¹⁵ Gá kinnán: Hääwí bínk'oe'i namuudi unbí tí'úu páadé'i bínháachanmáadiho?, háa úví'o'indáho nakeepuwagít'óe ta'gendi wíwínséegílonpi'in. I hääwí bínk'o'ídn wíyá to'wíwí wówátsi wíwínpedee'amípi, igí? Christ nachuudi.

¹⁶ Tobáháa híwó'gí úví'o kin íchanpo' wänbo?, hääwí úví'o'í yanáki namuu gin t'owa ditúdáho?, wíyá wí'úví'amípi.

¹⁷ Yóesigí? na'inbí wówátsi äyhondáho hääwí koegi'-á suwägí'-á namuu i'gedída? wí'íví'ánshaamáapi, hewänbo ná'í? i'gedán: I Yä'q̄dää'í P'oweaahâq̄di na'in dikhâge'máa in ta'ge'in p'óegé i'ge gimú-ídi, hedá tsaginpídiibo-á na'inbí wówátsi-á äyhon, hedá híhchanda äymáa.

¹⁸ To'wí kí'bi namuu'í Christ-gí? it'óe'o'ídn Yóesi óehíhchanmä? hedi t'owa-á wá? ditúni híwó' i'o'in.

¹⁹ Hedänkun náä-á ívísó'dé-i íví'amídi i hääwí dikhâge'do'í na'inbí wówátsi wé'ge sa'wó'gí äyhúwídi, ná'í? hääwídi bábá dikhâge'nami wí'ná taye na'inbí whâyü ívíkay'amídi.

²⁰ Hääwí íwänpikoeda'dibo wíwínpedee'amípi háa Yóesi wí to'wígí? i'annin. Hääwí koegi' wänbo wínakhâk'óepí óek'oe-ídi, hewänbo híwó? wínamuupi wí hääwí to'wí ik'óe-ídi, han i'odá wíyá to'wí-á in ta'ge'in p'óegédi óehänge'odi.

²¹ Shánkí híwó? namúni wíwínpívik'oe-ípi háa wíwínméenasuwä-ípi háa wíyá hääwí unbí tí'úu páadé'i? in ta'ge'in p'óegé iwedi óehänge'o'í wí'úví'amípi.

²² Tobáháa háa ná'í? hääwí i'gedí wí to'wí nachaa wänbo?, i-ádi Yóesi-ádiq̄di? dänkhây'ä? dänhanginnáni'in. Wí to'wí híwó? i'o gin únchanpo'di, hedá tí'úugédá híwó'pí i'annin wínachanpóepídi, i-á nahíhchaa.

²³ Hewänbo wí to'wí wí hääwí ik'oe'dáho?, hewänbo wí'únkoedihanginnáhpí híwó? namuu'in ik'oe-ídi, Yóesi-á natúni híwó'pí i'annin, gá ná'í? to'wí-á ta'gendi wí'únhanginnáhpídn háa híwó? i'annin háa yoe, hedi wí hääwí íví'odá hewänbo ta'gendi wí'gíchanpo'pí híwó? namuu'in kin íví'amídi, hä'indá t'aywó'nin namuu na'ingí'.

15

Wé'ge'in t'owa bínhíhchanmääni, undá'ba yoe

¹ Na'inbí whâyü kay'in gínmuudá gínkhây'ä? in to'wén inbí whâyü kay'in dínmuupi'in äykâge'námí'in, wí to'wídi wíyá to'wíwí hé óntegende waagibá, hedi háa giwänpida? waagida? wí'íví'amípi.

² Gínkhây'ä? na'inbí tí'úuwín páadé'inbí'gedí íví'ánshaa'ámí'in hedá ingí? híwó'dá íví'amí hedänho inbí whâyü dínke'ennídi.

³ Gá Christ wänbo-á wí'bo íví'gedída? wí'í'ánshaa'anpídn. Yóesi Tádávi tã'nin diwe kinnán nata'muupi'an háa Christ-di óetu'annin Yóesi Tádá:

I yanáki hí? uví?gedi dívihée?andi-á
naví?webá dínpówá.

4 Hedí ná?i háäwí Yöesi Tádávi ta?nin diwe hán?oe dáyta?nandi-á nata?muu hedânho na?in dihá?amídi áytsíkha?amídi i háäwí híwó?di Yöesídi na?ingi? dínkhâymaa?i?, gá i háäwí iwe nata?muu?ídá na?in díkweewaassenwaatúmáađán hedá díkhäge?do? ívíyää?amídi.

5-6 Yöesídânho díkweewaassenwaatúmáa, hedí tobá háa gínpo? wânbo díkhäge?do? ívíyää?amídi, hedí idá wovâykhäge?namí wá? wí?đá? waagi unbí pí?ná khó?yé ímúnídi. Kindídiho úví?âamí háa Christ í?an waagibá, hedânho t'âhkídíbo wé?ge Yöesi Tádá kw'áayébo? óemá?ve-ídi, i-á Na?inbí Sedó Jesus Christ-ví Tádá únmuu.

In t'owa Hudíyo dimuupí?in wá? Yöesi Tádávi tuu dit'óe-í

7 Wí?ná táye bíseégíhó?gí. Christ-di un wovâyséégíhógi waagibá, un wá? wí?ná táye úvíséégíhúwí, hedânho t'owa Yöesi Tádá dáytege-ídi.

8 Wí?ún?óde-ípi ná?in: Christ wí khäge?di waagi in Hudíyoví?we napówá, t'owa ovâykeekw'óeniđí Yöesi Tádá-á ta?gendi í?o?in háa na?inbí heháäwín thehtáy pahpá?in ovâytu?an waa íkhâymaa?in,

9 hedá wá? Christ wí khäge?di waagi napóe hedânho in Hudíyo dimuupí?inbí?piye? na?iyapo?di indá Yöesi Tádá kw'áayébo? áymá?ve-ídi. Kinnân Yöesiví ta?nin diwe únta?muu:

In Hudíyo dimuupí?indáđí oyídi naadı witegé-í,

hedá iwebá dókha?wođi uví kháwá wínkhâyá?ní.

10 Wiyá wáygá kinnân nata?muu:

Un Hudíyo ímuupí?in Yöesiví t'owa-áđí bíhíhchanpuwawe.

11 Hedá wiyá wáygá wá? nata?muu:

Un Hudíyo ímuupí?indi Na?inbí Sedó bintégé,

un t'owa t'âmápiye? ówinge?indi báyéki bintégé.

12 Isaiah wá? kinnân ita?nan:

Wí Jesse-ví áy iwedi?i na?aypuyá?i-á

in Hudíyo dimuupí?ingi? óntsondisogekhâymaa,

hedí i-án namuu i dáytsíkha?máa?i? híwó? ingí? ovây?amídi.

13 Yöesi Tádáđá na?in díhangin?ando? híwó?di dínkhâymaa?in, hedího? íví?piye? úvíwhâyundeđi idíbá báyéki wovâyhíhchanmääni hedá wovâykhäge?namí ánshaa iwe wí?kwó?nípídi, hedânho i Yá?đaa?i P'oweaqahâđi kay wovâymaa?ni háäwí Yöesi Tádáđi na?in dínkhâymaa?i? háäđi wânbo t'âhki ítsíkhakwo?nídi.

Paul-di ovâythayyo? háadı ná?i háäwí í?gedi idi ovâyta?do?

14 Naví tí?úuwin pááde?in, naa-á ta?gendi dáyhâyunde? undá hânho híwó?nin ímuu?in, undá Yöesiví kuuu í?gedi báyéki únhanginná, undá únkoedi wí?ná táye úvítumakhe?amídi.

15-16 Hewânbo wáy wí háäwí í?gedi wó?yoegipídi wáyta?nan hedânho ún?ánpówá-ídi. Kin waagi wáyta?nan gá Yöesi Tádá naví?piye? híwó?di namuudi wên t'óe dímagídán dáy?amídi, hedího náa Christ Jesus-gí? dáyt'óemáa un t'owa Hudíyo ímuupí?in wáykhäge?namídi. Wí owha? háäwí Yöesi Tádávi?piye? ihúya? waagibá, naadı Yöesiví híwó?di tuu in Hudíyo dimuupí?in dovây't'óe?o? hedânho indá Yöesi Tádávi?piye? dovâyhúuwídi, hedí idá ovâyséégíhónde gá i Yá?đaa?i P'oweaqahâđi ovâykhäge?nandán íví?in dímunídi.

17 Hedího Christ Jesus-áđi wé?ge gamuudi naa díkkoedi naví t'óe Yöesigí? í?gedi híwó? dáyhée?amídi.

18-19 Hewânbo háäwí Christ-di díkhäge?nan dáy?amí í?gedíđá?mânho wóeda?gínpidíbo dáyhée?amí. Háa otú waagíđá háa dáy?an waagíđá, hedá i t'âmáđi? pínnán t'óe i Yá?đaa?i P'oweaqahâđi díkhäge?nandi dó?amídi namuudá, in Hudíyo dimuupí?in t'owadı Yöesi óe?a?gindo?. Hedího Jerusalem búu?ú iwedi?i o?e Illyricum nangepiye? t'âmápiye? omändi ná?i híwó?di tuu Christ-ví?gedi dovây't'óekanhon.

20 Háäđi wânbo t'âhki wáy Christ-ví?gedi wíđit'oeپی eeyeda? naa dáysó?đinde ná?i Yöesiví híwó?di tuu t'owa dovây't'óe?amídi. Wáy wiyá to?wí naví páádebo ípúupaa iwebá naa wó?da?pí wí háäwí dópaa-í?in,

21 hewânbo háa Yöesi Tádávi ta?nin diwe únta?muu waa oda? napúwí?in, kinnân:

To?wên wa?di to?wídi wânbo Yöesiví?gedi ovây't'óe?anpí?indá dínthaypúwí,

in to?wên wa?di íví?gedi dit'oeپی?indá dika?pówí.

Paul oe Rome-piye? napunda?

22 Hedího kin dáy?odi hânho dínwó?nândi wa?di wíđínkoedípi unbí?piye? omú-ídi.

23-24 Hewânbo náa-á naví t'óe t'âhki nángé donbowa, hedí báyéki paayo wâymuní?in oda?di náa-á ma?di unbí?piye? omú-í. Oe Spain-piye? ophademândibo? oda? wâymuní?in, hedá wí háyú yáđi undáđi o?áđaa?ní hedí ihayđi naa oda? undi díkhäge?namí?in eepiye? omú-ídi.

²⁵ Hewänbo nää-á oe Jerusalem-piye? omän wí hääwí in Yöesiví t'owa iwe?in dovâyhúwidí,

²⁶ gá in Macedonia-ádi Greece-ádiwin méesate?in t'owa wí chä? dâywé?ge?amídí díví?ánshaamágidân, in to?wên Yöesiví t'owa sehkanäwó? diwówáyí?in oe Jerusalem dimuu?in ovâyääñidí.

²⁷ In Macedonia-windá in Greece-?indádi wí?bo ditú híwó? namúni kin díví?amídí, hewänbo ta?gendi hääwí in Jerusalem-?in dínphaamuu?i? ovâywaywá?ánde waagibá díví?o?, gá in Hudíyo dimuu?indi páadé in Hudíyo dimuupí?in ovâyäämúdân i híwó?di hääwí Yöesi Tádádí inbí hâagí? ovâyäägi?i?, hedí nää-á in Hudíyo dimuupí?indá dínkhây?ä? ovâyäämú-í?in i hääwí in Hudíyo dimuu?in dín táy?i híwó? ovâykhóekhúumääñidí.

²⁸ Nä?i t'öe dínbowadee ihaydi i chä? in Jerusalem-?inbí mange dovâykándí, iwedí oe Spain-piye? omän, hedí ihaydá dáywóyí?ní wâymunídí.

²⁹ Naa dínhanginná owáy unbí?we opówá ihaydá báyéki híwó?di hääwí Christ-ví?wedí wâyoye?ámí.

³⁰ Tí?úuwin páadé?in, unbí whäyü Na?inbí Sedó Jesus Christ-ví?piye? únmuudi hedá in séegi i Yä?dáa?i P'oweahhäädi na?in dímägi?in namuudá, kaygi?di naadi wáyda?máa Yöesi Tádáví?piye? pín ta?ge haydi dínýúusu?amídí, naa wí?bo wâyýúusu?o waagibá.

³¹ Úvíyúusu?ámí hedânho in Judea nangewin t'owa Yöesi óe?a?gindopí?indi bahpíbo naa díphademääni, hedá Yöesi Tádáví t'owa oe Jerusalem-windá in khäge? dovâyhonnin híhchandi dáyséegi?ámí.

³² Hedího Yöesi Tádá natúdáho unbí?we híhchandibo opówá-í, hedá undádi o?án dihaydi dínkoedi-í dáykaykhanwówá?amídí.

³³ Yöesi Tádádí na?in díkhäge?do? ánsahaaginpídíbo gikwó?nídí, ibá un t'ähki-ádi nacha?ní. Hamân.

16

Paul-dí in méesate?in t'owa ovâysengitumáa

¹ Naa oda? na?inbí tí?úu páadé?i Phoebe bîntáa-í?in, I-á i Cenchrea búu?úwi méesate?i khäge?di namuu.

² I-á Na?inbí Sedóví? únmuudi bînséegi?an, Yöesiví t'owa dínkhây?ä? waagibá, hedá hääwí i úntáydá, há?i únkwó? diwedí bînyämú-í, gá idá báyéki t'owa ovâykhäge?nandân, hedá naa wá? díkhäge?nan.

³ Priscilla-ádi Aquila-ádi naví sengitü-á dovânsan, indá naa-ádi Christ Jesus-gí? ívít'öe?an.

⁴ Indá dakhâymuu inbí wówátsi dänmäñidí naa bahpíbo opúwidí. Hedího dovänkü?daa?o?, hewänbo naadidä?bá yoe, t'ähki in Hudíyo dimuupí?in méesate?indi wá? ovänkü?daa?o?.

⁵ Hedá in t'owa inbí tewhá ee díwíwé?ge?o?in Yöesi óe?a?ginmäñidí, in wá? bînsengitü?âamí.

Hedá ná?in wé?ge?in t'owa wá? dînsengitü?âamí: Epanetus, naadi dóséegi?i?, i-á oe Asia nange i páadé?i Christ-ví?piye? iwhäyü?i namuu,

⁶ hedá Mary-á, hânho ungi? it'öe?o?i namuu,

⁷ hedá Andronicus-ádi Junius-ádi naví t'owa dînmuu?indá. Naa-ádi indádi wé?ge gipankw?ônwân, hedí Yöesiví t'öekhuwa?indi híwó? ovântaa. Indá naví páadébo Christ-ví?piye? dänwhäyü.

⁸ Hedá Ampliatius-á wá? dînsengitü?âamí, i-á dóséegi hedí i wá? Na?inbí Sedóví?piye? iwhäyunde?

⁹ hedá Urbanus-á, i-á na?indádi Christ-gí? it'öe?an, hedá Stachys-á, i-á dóséegi,

¹⁰ hedá Apelles-á, nakeepo? i-á ta?gendi Christ-ví? únmuu?in, hedá Aristobulus-ví k'aygi?indá,

¹¹ hedá Herodion-dá, i-á naví t'owabá dînmuu, hedá in to?wên Narcissus-ví k'aygi?in diwedí Na?inbí Sedóví?piye? díwíwhäyunde?indá.

¹² Hedá wá? dînsengitü?âamí Tryphena-ádi Tryphosa-ádi, indá Na?inbí Sedógi? hânho dânt'öe?o?, hedá Persis-á, i-á dóséegi, hedá i wá? Na?inbí Sedógi? hânho it'öe?an.

¹³ Rufus-á wá? dînsengitü?âamí, i-á Yöesidi óede?mandi? namuu, hedá íví yíyá-á, naví yíyá waagibá dóchaa.

¹⁴ Dînsengitü?âamí Asyncritus-á, Phlegon-dá, Hermes-á, Patrobus-á, Hermas-á hedá in tí?úuwin páadé?in indádi diyí?indá.

¹⁵ Hedá wá? dînsengitü?âamí Philologus-ádi Julia-ádi, hedá Nereus-ádi hedá i kwee ívít'úu únmuu?i-ádi, hedá Olympas-á, hedá t'ähki in wé?ge?in Yöesiví t'owa indádi diyí?indá.

¹⁶ Wí?ná táye úvíséegisengitü?âamí. T'ähki Christ-ví méesate eeyewin t'owa t'ämäpiye? dikw'ó?nindi wovâysengitü?o?.

Paul-di ovâytumáa dívípi'áyíngi'amí'in

¹⁷ Tí'úuwín páadé'in kaygi'di wâytumakhemáa, in to'wên wovâywiyé-í'in hedá in ta'ge'in p'ôe iwedi wovâyhânge'amí'in dida'inbí'gedi úví'áyíngi'amí, indáho hááwí ihâhpóe'ívi'wedi wiyá piháawi wovâyhá'o'. Inbí'wedi úvíyáa'amí.

¹⁸ Kí'mín t'owa-á Na'inbí Sedó Christ-gí' wídívít'ôe'opí, hewânbo ingí'dá' hâa dida' waagi dívíwânpi'o'. T'owaví'gedi dívíhí'máadí inbí hí' sa'wó' dín'toet'ôe, hewânbo kindídi in to'wên ihay ka'powa dâymáapi'in ovâyhóeyó'o'.

¹⁹ T'âhkí t'owa dínhanginná undi Yôesi bín'a'gindo'in, hedího naa ohíhçaa han úví'odi. Hewânbo naa oda' in hangintan bînmá've-í'in hedânho únhanginnánídí wé'i wí híwó'di namuu'in hedí iwediho t'aywó'kanhá'in ímúnípídí.

²⁰ Yôesi Táqádí na'in díkhâge'do' ánsaaginpídíbo gikwo'nídí, hedí idibáho háy napóe ihaydi Penísendívi kay ónhánú-í hedânho undi bînt'ánídí. Christ-ví séegísehkaná-á bînmá've-í.

²¹ Timothy naa-áqí Yôesigi' it'ôe'o'ídi wovâysengitú'an, hedá Lucius-á Jason-dá hedá Sopater-á navi t'owa dínmuu'índi wá' wovâysengitú'an.

²² (Naa Tertius omuu'í' dótá'do hâa Paul natú'in, hedá naadi wá' Na'inbí Sedóví' omuudi wâysengitumáa.)

²³ Gaius-di wá' wovâysengitú'an. Naa ívi k'aygi o'án, iwebá t'âhkí in Jesus-ví'piye' dívíwhâyunde'in ná'i búu'úwín dimuu'in dívíwé'ge'o'. Hedá Erastus-á ná'i búu'úwí çhá' í'áyí'do'ídi wá' wovâysengitú'an, hedá na'inbí tí'úu páadé'í Quartus-di wá'.

²⁴ Na'inbí Sedó Jesus Christ-ví séegísehkaná bînmá've-í t'âhkídíbo'. Hamân.

In Ta'nin Paul-di In Philippi Búu'úwi Méesate'in T'owa Ovâyta'nannin

1 Na'in Paul-ádi Timothy-ádi Christ Jesus-gí' änt'ôemáa. Ná'in ta'nin wâyta'do' un méesate'in p'ó'dédí'indádi in khäge'nindádi hää Philippi búu'ú íthaa'in, hedá t'ähká un wé'ge'in Yöesi Tádávi t'owa Christ Jesus-ádi ímuu'in wá' wâyta'do'.

2 Yöesi Tádá na'inbí Tádá gínmuu'i-ádi hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-ádi séegíshkaná wovây mááni hedá wovâykhäge'nami ánsshaaginpidíbo' íkwó'nídí.

Paul-di in méesate'in t'owa oe Philippi búu'ú dikw'ó'nin ovâyúusu'o'

3 Häädi unbí'gedi dáy'ánshaa'an ginhay naadi navi Yöesi donkú'daa'o' un ímuudi,

4 hedí häädi wänbo un t'ähkígí' dáyúusu'an ginhay-á hihchandi kin dáy'o',

5 gá i páadé'i thaa úviwhäyü iwediibo náa pu'wahaydi na'in dikhäge'nandän i híwó'di tuu Jesus-ví'gedi t'owa áyt'ôe'amídí. Páadé úvits'anwhäyü ihaydi Yöesi Tádá unbí p'ná khó'yé wí hääwí híwó'di i'an,

6 hedí naa ta'gendi dínhanginná Yöesi Tádábá namuu ná'i ikhâyáa'i' náa iwedi páadépiye', hedí owáy i thaa Christ Jesus nawáypówa ihaydá ná'i híwó' wovây'o'i-á únbowadée-i.

7 Hedí híwó' namuu kin ocháa-ídi unbí'piye', häädi wänbo t'ähki navi pí'ná khó'yé hihchandi unbí'gedi dáy'ánshamaadí. Yöesi Tádá navi'piye' híwó' nachaadi wí t'ôe dí mági dón'amídí, hedí undidá naa díkhäge'máa ná'i t'ôe dáy'amídí. Ná'in khäge' undi dí má' tobá opannán wänbo háa hä'in tsonninbí páadépiye' owin wänbo Yöesi Tádávi híwó'di tuu dón'áyínmá've-ídi hedá dovâythayyamídí ta'gen namuu'in.

8 Yöesi Tádá únhanginná in ta'gen otú'nin, unbí'piye' báyéki otaachanpo'. Háa Christ Jesus ivi pí'ná khó'yé naséegímuu waagibá naa wá' hanbá unbí'piye' ocháa.

9 Hedího ná'in namuudi naadi wáyúusu'o' kin únpuwídi: Shánki wänbo unbí séegi únsôe-í, hedí iwedá wíyá shánki híwó'di hangintandá ka'powá-á wovây mááni.

10 Kindidänho únhanginná wé'i wí híwó'di namuu'in hedá wé'i wí híwó'pí' namuu'indá, hedänho i híwó'pí' namuu iwedi úviyáa'amí, hedího owáy i thaa Christ nawáypówa ihaydi yá'dáa'indá' imúni hedá to'wídi wänbo-á há'to wovây't'e'p'íde-í.

11 Jesus Christ-dänho wovâykhäge'nami báyéki híwó'di hääwí úv'í'amídí, hedänho t'owadi Yöesi Tádá kw'áayébo' óemá've-í, hedá ditúni hay'i namuu'in.

Paul napannán wänbo Yöesivi tuu t'owa ovây't'ôe'o'

12 Tý'úuwín páadé'in, naa oda' ná'in únhanginná'in: Háa naa dínpóe waagidi shánki báyéki t'owa i híwó'di tuu Jesus-ví'gedi dit'oe,

13 hedího t'ähki in áyí'nin sundado ná'i tsondivi tewhá iwe'in dimuu'indá hedá in wé'ge'in t'owa náwe dithaa'indá dínhanginpóe naa Christ-gí' dáywänpit'ôemáadiibo' opannánnin.

14 Hedá naa opannánnin dínhanginnándi t'ähki waa in t'úuwín páadé'in náa Rome dithaa'inbí whäyü Na'inbí Sedó Yöesivi'piye' shánki dínkaymán, hedá náa inbí khuwóeda' dínhändéi Yöesi Tádávi tuu in t'owa shánki ovây't'ôe'o'.

15-17 Wáy wén inbí ánskaa híwó'di dínmuudiho Christ-ví'gedá t'owa ovây't'ôe'o', hedí indá naa diséegídi kin diví'o', dínhanginnándi Yöesi Tádávi naa dí sóge'in i híwó'di tuu Jesus-ví'gedi dó'áyíngi'amídí. Hewänbo wáy-á wéndá naa díwänpithúumáadi hedá ditühánt'óedá in t'owa Christ-ví'gedi ovây't'ôe'o', hedího pín ta'ge haydi widiví'opí, indá ingí'da'mán diví'o'. Dí'ánde naa wa' náa pan dee o'ándi shánki wänbo t'ôephade iwe ditóeni'in.

18 Hewänbo háa indí dí'o wänbo widí'áyíngimáhpí. Háa híwó' háa híwó'pí diví'ánshamaa wänbo', Christ-ví'gedi in t'owa ovây't'ôe'o'qá híwó'di namuu, hedího shánki wänbo naa díhichando'.

19 Hedí wa'di hihchandibo' omúni. Un t'ähki'diibo naa dínyúusu'odi, hedá i Yá'dáa'i P'oweaqhâ Jesus Christ-di dí má'ídi naa dikhäge'dodá, handidi dínhanginná t'ähki híwó' naa dínpuwagít'ôe'in.

20 Hânho wén hääwén oda', hedí dáywhäyunde ná'in oda'in dínpuwagít'ôe'in, hedí ná'innán in namuu: Há'to hääwídi díwóeda'mááni'i dáy'amí. Náa pu'wahay khuwóeda'gínpidíbo' oyi', hedí náa há'bibo omúni'in oda', hedänho háa navi wówátsi donhon waagidi t'owa ditúndí Christ hay'i namuu'in, tobáháa owówáyí' háa díhay wänbo'.

21 Kinnán naagí' namuu: Christ-án navi wówátsi waagi'ba dínmuu, hedí ochuudáho shánki wänbo i-ádi ochá'ni.

22 Hewänbo wa'di náa oepáa k'aydiibo navi wówátsi dín'tá'ándáho', shánki wänbo híwó'di hääwí navi t'ôe iwedi dínpee-i, hedího naa wí dínhanginnáhpí wé'i wí dóde'mamí'in, háa owówáyéni'in háa ochúu-í'in.

²³ Naa wêege'in ánskaa-á donmáa. Náa oepáa k'aydi'in wówátsi dóyoe'amí'in oda' Christ-ádi ocha'nídi, gá han dínpóedáho shánkí híwó' naagi' namúnidán.

²⁴ Hewänbo ungi'-áho shánkí natáy wa'di náádi dáywóyí'nídi.

²⁵ Naa dínhanginná ná'in wáytumáa'in ta'gen namuu'in, hedího wá' dínhanginná náádibo dáywóyí'ní'in undádi owówáyêenídi, hedánho unbí whâyü únmuu'i shánkí únkay-ídi hedá iwedá shánká íhíhçaa-í,

²⁶ hedá owáy unbí'we wíyá opówá ihaydá Christ-di shánkí báyéki wovâyíhchanmääni naa omuudi.

²⁷ Hewänbo tobáháa napóe wänbo híwó'nin wówátsi bínhúuwí, i híwó'di tųų Christ-ví'gedi natų' waabá íthaa-ídi. Kin únkhây'ä' úví'amí'in hedánho tobá unbí'piye' opuwämää wänbo háa omääpi wänbo', naa dínhanginná kay'indi íwinnin, hedá unbí ánskaa-á unbí taachandá wa'di wêeda' únmuu'indá, hedá i híwó'di tųų Jesus-ví'gedi t'owa dívíwhâyü-ídi un wé'ge úvisó'dinde'indá.

²⁸ To'wên unbí'piye' híwó' dichappi'in háy wänbo wíwínkhuwêda'ípi. Íkhuwêda'pí'in wovâyímundeđi bínkeekw'óeni indá dipedeemuu'in, hewänbo undá Yóesi Tádádánho wovây'aywoeni'in.

²⁹ Yóesi Tádádí wovâyímá' Christ namuudi bint'óephadé-ídi, iví'piye' úvíwhâyü-ídiđá' bá yoe.

³⁰ Undíđá naa ho dímú' háa wí Yóesi Tádáví sundađo waagibá dáyhänbo'in, hedá náa-á únhanginpóe wa'di hanbo dáy'o'in. Hedá un wá' náa hanbá bínphadende'.

2

Háa Christ í'an waabá na'in wá' gínkhây'ä' íví'amí'in

¹ Christ-ádi gimuudi gínkoedi wí'ná táye ívíkweewaasenwaatu'ámídi. Idi díseegídi gínkoedi wí'ná táye ívíbo'aawówá'amídi. I Yä'daa' P'oewaçhâđi díwóndeđi gínkoedi wí'da' gimuu waabá gichâa-ídi. Na'inbí pí'ná khó'yé gitaachanpo'di gínkoedi wí'ná táye ívísehkanähúuwídi.

² Hedího únkhây'ä' wêhpêeda' í'ánshaa'múni'in hedá wí'ná táye-á úviséegíhúuwí'in hedá t'ähki unbí hâa-á unbí taachandá handa' únmuu'indá. Handíđiho shánkí wänbo naa dívíhchanmääni.

³ Wên háawên wänbo ungi'da', háa úvípitegê-ídiđá' wí'úví'ámípi, hewänbo áagé úvípikw'óeni hedá in wé'ge'in t'owa-á unbí shánkí híwó'nin dimuu waagibá íchanpúwí.

⁴ Wây-á wé'ge'in t'owavi wówátsi bín'âyíngimá've-í, unbí'da' bá yoe.

⁵ Háa Christ Jesus í'ánshaa'an waabá un wá' únkhây'ä' hanbá úví'ánshaa'amí'in.

⁶ Tobá háa Yóesi Tádá namuu waagi'ba' Christ wá' hâđi wänbo t'ähki hâ'bíbá namuu wänbo', wínachanpóepi únkhây'ä'in wa'di hâ'bíbo namúni'in,

⁷ hedího napida'di iví hâđwí t'ähki iyoe'an wí pant'óe'i waagibá napáa-ídi. Wí t'owa waagibá na'aypuyá hedá wí t'owa waagibá-á iví wówátsi iho'.

⁸ Hedáhá' Yóesi Tádá óe'a'ginnandi iví wówátsi imáđi wên phé'wan deedi nachuu.

⁹ Hedí han í'andi Yóesi Tádádí shánkí kw'áye óesóge, hedá natų i-á to'wên t'ähkíwí shánkí hay'i namuu'in,

¹⁰ hedího t'ähkíđibo dívíde'gendikw'óeni Jesus óe'a'ginnääniđi, t'ähki oe makówá dikw'ó'nindá, náa oepáa k'aydi í'ge diyí'indá, hedá nan soge núgeg dikw'ó'nindáđi,

¹¹ hedá t'ähkíđibo-á ditúni Jesus Christ i shánkí p'ó'déđi' namuu'in, hedí kindídi na-keepúwí Yóesi Tádá hay'i namuu'in.

Gínkhây'ä' úvisó'dêe-í'in Yóesigí' githáa-ídi

¹² K'ema'in, undádi oyi' ihayđi hâđi wänbo t'ähki naví hí' dín'tóyande', hedího náa-á wá' tobá undádi wó'yipi wänbo shánkí dín'tóyaani. Yóesi Tádádí wovây'aywon, hedího ihaydá' úvisó'dí'be-í hâđwí únkhây'ä'í' úvíkanhúuwídi, hedánho t'owa bínkeeyamídi in wovây'aywonnin ímuu'in.

¹³ Yóesi Tádá-án unbí pí'ná khó'yé ún'ándi iwebá it'óemáa, hedá idáho wovâykhâge'máa hedánho ída'ídi háa i natsonpóe waa úvíkanhúuwí'in, hedá wá' wovâykhâge'do' kin úví'ámídi.

¹⁴ Tųt'aygínpiđibo tųwhánpiđibo hâđwí t'ähki bín'amí.

¹⁵ Handídi t'owadi wíwovâytuusúu'amípi, hedí unbí pí'ná khó'yé-á yä'daa'indá' ímúni, hedánho úvípíkeekw'óeni Yóesi Tádáví ây ta'gendi ímuu'in, hedá yä'daa'indá unbí wówátsi-á bínhúuwí tobá in híwó'pí'in t'owavi yaa íthaa wänbo', indá in ta'ge'in p'óegé namuupí'geda' dimän. Oe makówá in agóyódi dínko'o' waagibá nakhây'ä' náa oepáa k'ayđibo un wá' wí ko waagi'ínbá ímúni'in,

¹⁶ i tuu nawówátsipäyí'í' in t'owa ovâyhondi. Kin úví'andá, owáy i thaa Christ nawáyópówá ihaydi naa dínkoedí-í híchhandi otúnídí híwó' dáy'annin, hedá wí ãá'í' íkhããde waagibá naa wá' ochanpúwí hânho dáykhãã'in, hedího hããwí dáy'andi' wídínpedeepí.

¹⁷ T'owadi animáa dáy't'ahánú'in Yôesi Tádá óemá' waagibá, undá iví'piye' úvív'hâyundeí unbí wówátsi-á iví'piye' úvímãgi hedá igí' úvít'óemáa. Ma'dí naví ún'p'oe donch'áani hedânho unbí t'óe Yôesigi' únbowadé-ídí, hebo tobá han dínpóe wânbo naa ohíhchanpo', hedá un wá' kí'min híhchan bínmá've-í'in oda'.

¹⁸ Naa ohíhchãã waagibá un wá' únkhây'ã' íhíchchãã-í'in, hedího unbí híhchan oyãmu-í.

Timothy-ví'gedí Epaphroditus-ví'gedá Paul itá'nan

¹⁹ Na'inbí Sedó Jesus natúdáho hanwaapídíbo Timothy unbí'piye' dósaa'ni hedânho háa íkw'ó'nin dínhanginpúwídí hedí kindídí naa obo'aawówápúwí.

²⁰ Wíyá to'wí wânbo i waagi naa-á'dí wína'ánpí. Idá'mán na'áyingídí ta'gendi unbí'gedí í'ánshaa'o'.

²¹ T'ãhkí in wé'ge'in inbí wówátsi í'gedídá' diví'ánshamaa, Christ Jesus-ví t'óe í'gedá yoe.

²² Unbo únpihanginná Timothy-dá dínkeeyannin i-á ta'gendi báyéki nachã'po'in. Wí ay iví tádá íkhãge'do waagibá, idá naa báyéki díkhãge'nan i híwó'dí tuu Jesus-ví'gedí ánt'óe'amídí.

²³ Hedího owáy háa naa dínpuwagít'óe'in dínhanginpóe ihaydi, wesebo unbí'piye' i dósaa'ni,

²⁴ hedí naví pí'ná khó'yé ochãã Na'inbí Sedó Yôesídí hanwaapídíbo naa wá' unbí'piye' bá dípuhpágít'óe'in.

²⁵ Hewânbo naa ochanpo' nakhây'ã'in Epaphroditus unbí'piye' wesebo dówáysaanídí. Díkhãge'táy ihaydi undá naví'piye' i dínhan, hedí naagi' wí tí'úu waagi'ba namuu, naa-á'dá wé'gá ánt'óe'an, hedá wíye suda'do wé'ge' ánhánbodi waagi'inbá gamuu.

²⁶ Náã hânho un napuwáda', hedá nat'oe un únhanginpóe'in i-á nahay'in, hedí hã'indá óe'áyingimãgi hedího unbí'piye' dówáysaaní.

²⁷ Ta'gendi hânho nahaywán, chuwa k'áygého na'ánwán. Hewânbo Yôesi Tádá ún'iyapóedí óehehkháamãgi. Hedí han i'andi naví'piye' wá' na'iyapóe, hedânho wíyá shánkí wânbo wó'k'áykháapúwípídí.

²⁸ Hedího wíyá shánkí wó'tsikhada'pí unbí'piye' dówáysaanídí, hedânho i bínmúnídí hedá íhíchchanpúwídí, hedí handídí naa-á'ánshaa iwe wó'chã'nípí.

²⁹ I-á Na'inbí Sedó Jesus-ví' namuudí híwó' híhchandi bínseégikéyí. I-á'dí hedá to'wên i waagi'ba dimuu'indá'dí bín'a'ginnamí,

³⁰ gá Christ-ví t'óe ón'odi chuwa k'áygéhay napówádán, hedá hããwí naagi' i'andi i-á nakhâymuu iví wówátsi imããnídí. Ná'í hããwí undá wí'únkoedípí dín'amídí naví'wedí kayí' díwe íkw'óndi.

3

Háa in ta'ge'in wówátsi ívítúuwí'in.

¹ Tí'úuwín páadé'in, náã ná'í wáytu'ãamí: Na'inbí Sedó Jesus-ví'in ímuudího' úvív'hichammá've-í. Tobá ná'í hããwí í'gedí wáyta'nan wânbo', kaykhan wídínpo'pí inho wáyta'nanninbá náã wíyá wáyta'namídí, hedí ná'í hí' wáyta'do'idá wovây'aywoeni.

² Úvív'áyingí'ãamí hã'in hóeyó'in háhkannin dimuu'inbí'wedí, indá yã'dáapí'dá' diví'o', indá in Hudíyoví k'ewé' taadí ovâytaa'an wânbo ná'in taa-á wên tsaa nachã'muupí'indá'mán inbí túu'ú dínmuu.

³ Na'innán in ta'gen k'ewé' taa waagi'inbá áymáa'in gimuu, gá Yôesiví P'oweahããdi na'in díkhãge'dodán Yôesi Tádá áy'a'ginnããnídí, hedá na'indá híhchandi gitú' Christ Jesus-ví'in gimuu'in, hedá wí'íviwhâyunde'pí hããwí wí'bo iví'o'ídíbo na'in dín'owóyé-í'in.

⁴ Ma'dí wí to'wí nachanpo' híwó'dí hããwí i'odíbo' ón'owóyé-í'in, hewânbo kinho nachanpóedáho naa-á dínkoedí-í iví shánkí ochanpúwí'in i hããwí naa dáy'andíbo dín'owóyé-í'in.

⁵ Naa-á khãave thaa ihay'í omuudí in Hudíyoví k'ewé' taadí dítáa'an; naví tádá-á yíyá-á Israel-'in dínmuu; wí Benjamin-bí áy iwedí'i-án omuu, hedânho wí kodí'dí Hebrew omuu, hedí Pharisee t'owabá omuudí in waagibá Moses-ví khuu t'ãhkí dónho;

⁶ hedí pín ta'ge haydi naví whâyü khuu donhondi in Jesus-ví'piye' divíwhâyunde'in t'owa t'óephadé iwe dovâykw'ó'dí. I tson'tuu Moses itá'nandi' t'ãhkí dó'a'gindo'dí to'wí wânbo wí'únkoedípí dín't'e'p'ídé-ídí.

⁷ Ná'í hããwí namuudí naa dáyyéngi'owán, hewânbo náã Christ dóséegídí ná'í hããwí nachã'muupí waabá dínchanpo'.

⁸ Hedí ná'í hããwídá'ba yoe, hããwí t'ãhkán nachã'muupí waagibá dínchanpo', gá náã-á Christ Jesus naví p'ó'dé'dí' dínmuu'í dontaadán, hedí i-á shánkí híwó'dí namuu hããwí t'ãhkíví'wedí. Hedí náã Jesus dótaadi ná'í wé'ge'í hããwí dínpedee waagibá dóchãã, hedí ná'í

hääwi-á phé'yäwi whéé óecha'gít'óe'ída' waagi'ba namuu gin otúni hedânho Christ shánkí híwó' dótáa-ídi.

⁹ Naa oda' Christ-ádi wí'da' gamúni'in hedânho Yóesi Tádádí díchaamá've-ídi t'aywó'di wídomápi waagi. Hewänbo há'to kin dícha-i i tsontu Moses ita'nandi' dó'a'ginnamídi dáykháädedibo', hewänbo Christ-ví'piye' dáyhäyunde'dân, gá Yóesi Tádá natú'dân in to'wên Christ-ví'piye' díviwhäyunde'innân idi ovâychaamá t'aywó'di wídáymápi waagi.

¹⁰ Naa oda' ta'gendi Christ dótáa-í'in. I-á nawáywówápóedi in kay imáa'in napäyi', hedí naa oda' ná'in kaybá dímäni'in dómá've-ídi. Hedá i-á it'óephade waagibá naa wá' hanbá dont'óephadé-í'indá oda', hedá háa i namuu waagibá nachuu ihaydi, naa wá' hanbá omúni'indá oda',

¹¹ hedânho tobáháa napóe wänbo' owáy naa ochuu ihaydi owáywówápúwi.

Páadépiyedá' ívikhäü-i

¹² Naa wó'tú'pi Christ ho dótáa'in háa dínkhây'ä' waa, hedí naa wó'tú'pi ho opóe'in háa dínkhây'ä' omúni waagi, hewänbo há'bi opúwídi ihayda' dáykháäde' i dítáy'i donhónídi, gá hangí-án Christ Jesus-dída' ho naa díké'dân.

¹³ Tí'úuwin páadé'in, wí'ochanpo'pi t'ähki há'i dítáy'i ho donhógi'in, hewänbo ná'indá' dáyo'o: Háa ho dínpóe'indá dáyo'annindá i'gedi wídáy'ánshaa'opi, hewänbo shánkídi háa dáykhäymáa i'gedân dáyo'ánshaakanhon.

¹⁴ Wí ää'i' páadébo napówa-ídi ikháäde waabá naa wá' dáykháäde hedânho hääwi Yóesi Tádádí dímäni'in ot'anpúwídi. Hedí kinnân idi dínkhäymáa: Christ Jesus naagi' i'annin namuudi Yóesi Tádádí makówápiye' dítukánkhäymáa.

¹⁵ T'ähki'dibo hangintan dáymáadi ta'gendi dikweesenpaa'indá dínkhây'ä' dívi'ánshaamäni'in ná'i otú'i híwó'di namuu'in. Hedí wí to'wí háy piháa i'ánshaamáada, Yóesi Tádádí ná'in wänbo ónthayk'úwí.

¹⁶ Hedího in náhaydi giháhpóe'ínbá ívikanhondi, hanbá na'inbí wówátsi äyhúuwi.

¹⁷ Tí'úuwin páadé'in, háa naa naví wówátsi donhon waabá un wá' t'ähki hanbá unbí wówátsi bínhúuwi. In to'wên yá'daa'in wówátsi dáyhonnin háa wáykeeyan waagibá híwó' bínmúni, hedí háa dívi'o waa un wá' hanbá úvi'äämi.

¹⁸ Häyän wänbo wáytu'an hedí náa-á sée'indída' wíyá wáytumáa, báyéki t'owa háa inbí wówátsi dáyhon diwedí nakeepo' dáyoogimáa'in háa Christ-di na'ingi' dín'an waa phé'wan deedi nachuu ihaydi.

¹⁹ Indáho péyégepiyeho dimän. Yóesi dáyo'áginmäni'wíwedí húukandá suwá-á i'gedi shánkí dívi'ánshaa'o'. Hääwi wóeda'wó'di dívi'o' i'gedá dívi'yéngihé'e'o'. Indá i hääwi náa oepáa k'aydiwi i'gedída' dívi'anshaamáa.

²⁰ Hewänbo na'indáho makówa i'gedá ívi'ánshaa'o', gá iwá na'inbí úwäná waagibá ginnándán, hedího pin ta'ge haydi äytsikha'máa na'inbí aywondi gínmuu'i' iwedi gínwáy'ää-ídi, i-á Na'inbí Sedó Jesus Christ namuu,

²¹ hedí i-áho in kay imáadi na'inbí túu'ú kaypi' gínmuu'i' gínchuwagít'óe wänbo dín'egókhäymáadáhá' ts'äqabi dínpakhäymáa, háa ívi' úmmuu waagibá nawówápóe waabo'. I-áho hääwi t'ähki i'gedi natsonyidi únkoedi kin i'amídi.

4

¹ Hedího naví tí'úuwin páadé'in, Na'inbí Sedó Yóesivi'piye' kay'indi úviwhäyuhúuwi. Naada' un báyéki wáyseegídi wáymúni'in oda'. Undída' naa díhíhchando', hedí hääwi dáyo'andi ot'anpóe'i waagi'ínbá ímuu gin wáychaq.

² Euodia-ádi Syntyche-ádi kaygi'di dovántumáa dánwóeni hedí wí' dānpāa-í, indáho Na'inbí Sedó Jesus-vi'in wí'gin damuudi.

³ Hedá u ta'gendi naa-ádi bit'óe'o'i' unmuudi, wída'máa ná'in kwiyä' ovánkhäge'namídi wí' dápúwídi, indá dānt'óe'o' i híwó'di tuu Jesus-vi'gedi t'owa dānt'óe'amídi. Hedá Clement-dádi wáy-á wé'ge'indádi hanbá dívi't'óe'o', inbí kháwä-áho in ta'nin diwe dín'tamuu, iwe natú' to'wên dímuu in wówátsi nahándepi'in dáymáa'in.

⁴ Na'inbí Sedó Jesus-vi'in ímuudi häädi wänbo t'ähki úvihilhchanmá've-í, hedá wíyá hanbá wáytu'äämi, úvihilhchanmá've-í.

⁵ T'ähki t'owa-ádi híwó'da' ímúni, Na'inbí Sedó Jesus-áho hanwaapídi na'äädi.

⁶ Báyéki ánskaa iwe wí'ikwó'nípi, hewänbo hääwi t'ähki i'gedi úviyúusu'äämi-á, hedá Yóesi Tádá-á hääwi úntáy'i bínndaa'amí, hedí kin úvi'odi bínkú'daa'äämi wá'.

⁷ Yóesi Tádádí díkhäge'do' ánsaaaginpídi gikwó'nídi, tobá na'in t'owada' gímuudi wíginhanginnáhpí wänbo háa kin dín'o'in. Hedí kin wováy'odi t'ähki unbí pi'ná khó'yé bínndaa'i-á unbí hangintandá wováy'áyinmá've-í, Christ Jesus wé'ge ímuudi.

⁸ Tí'úuwin páadé'in, ná'i-á naví t'ä'gídi hí' unbí'piye dínmuu: Häädi wänbo t'ähki ná'i hääwi i'gedi úvi'ánshaa'äämi: hääwi ta'gen namuu'indá na'a'gínmuu'i-á, in ta'ge'in p'óegé

i'ge wovâyhondi-á, i yä?dâa?i namuu?i-á, naséegímuu?i-á, t'owa t'ähki ovâyhi?andi-á, i shánki híwó?di namuu?i-á, hedá i'gedi t'owa híwó? dívíhéé'o?i-á.

⁹ Navi hí? í't'oe hedá navi tsiyekan dînmû? heđiho t'ähki navi?wedi íhâhpóe?i-áđi i hâhkan navi?wedi bînhógi?i-áđi íhayđa? úvikanhúuwí, hedí kin úví'odá Yóesi Tádá undáđi nayêñi, idá díkhâge?do? ánsaaginpíđibo gikwó?nídí.

¹⁰ Tobá híwó? hay thaa naphade wânbo náá undi wíyá naa dí'ánshaamá dikhâge?namídí, hedí handidân Na?inbí Sedógi báyéki híhchan naa dímâgi. Naa dînhanginná ta?gendi navi?gedi ho úví'ánshaa'o?in, hebo náá pu?wahaydi wí'únkoedipi háa íchaa?in dînkeeyamídí.

¹¹ Naa dînhâwítáy?in wó?tú?pi. Ohâhpóe ohíhchaa-íđi tobá háyú dînk'ôn wânbo?.

¹² Naa dînhanginná navi wówátsi donhúuwí?in wí sehkanáwó? nawówáyí?i waagibá háa wí kođit'owa namuu?i waagibá. Naa ohâhpóe háđíđi ohíhchanpúwí?in, tobá híwó? dáyhúuyo háa ohâhsen wânbo?, tobá báyéki dînk'ôn háa háäwí dîntáy wânbo?.

¹³ Christ-di in kay dímâđiho ná?i háäwí t'ähki dînkoedi dáy'amí?in.

¹⁴ Hewânbo tobá háäwí t'ähki dîntáy?i dómáa waabá ochaa wânbo?, undá navi?piye? híwó?nin ímuu dikhâge?nandi wa? náwe dont'ôephadendedíbo?.

¹⁵ Un Philippians, unbo ná?i únhanginná: Oe Macedonia nange iwedi opáadépee íhayđi i híwó?di tų Jesus-ví?gedi t'owa dovây't'ôe'amídí, undida?mân háäwí naa díyámú, wây-á méesate iwe?indíđá yoe, undida?mân dínchâ?san.

¹⁶ Oe Thessalonica búu?ú wânbo o?ándí dînhâge?táy íhayđi undi wáymuuvi shánki háäwí dînsan.

¹⁷ Wí't'âanípí náá wâyda?máa?in wíyá háäwí dímâänídí, hewânbo oda? unnânho báyéki híwó?di bînhóni?in Yóesiví?wedi, wí to?wí iví t'ôe iwedi báyéki wá'âa íhónde waagibá.

¹⁸ Náá-á háäwí dîntáy?i-á hedá shánki wânbo dîntáy?iví?wedi dómáa. Ná?i báyéki háäwí-á dómáa gá Epaphroditus-di háäwí undi dînsandi? dînkândân. T'owadi háäwí sa'wó? nasuu?i-áđi hedá animáa dáyhánú?indáđi Yóesi Tádá ónhon óemâänídí, hedí i-á íséegíhógidi nahíhchanpo?. Hedí hanbá ná?i háäwí undi naa dînsandiđá wá? Yóesi Tádá óehíhchando?.

¹⁹ Hedího Christ Jesus-ví?in ímuudi navi Yóesidiho háäwí un úntáy?i wovâymäáni iví báyéki híwó?di háäwí únk'ó? diwedi.

²⁰ Hânhay wânbo t'ähki na?inbí Yóesi kw'áayébo? áymá've-í, i-á na?inbí Tádá gínmuu. Hamân.

Paul-di ovâysengitu?an

²¹⁻²² Yóesi Tádávi t'owa t'ähki ovâysengitu?âamí, indá Christ Jesus-ví?in dimuudi. In tí'úuwín páadé?in naa-áđi diyí?indá hedá t'ähki in wé?ge?in Yóesi Tádávi t'owa náá dikw'ó?nindá wovâysengitu?an, i tsondi Caesar-ví tewhá ee dikw'ó?nindi shánki wânbo?.

²³ Na?inbí Sedó Jesus Christ-ví séegisehkaná unbí pí'ná khó?yé bînmá've-í.

In Páadé'IN Ta'nin Paul-di In Thessalonica Búu'úwi Méesate'in T'owa ovâyta'nannin

¹ Na'in Paul-á Silas-á hedá Timothy-á gimuu'indi un méesate'in t'owa oe Thessalonica búu'ú íthaa'in wâyta'do', undá Yôesi na'inbí Tádávi'in hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-ví'indá ímuu. Yôesivi séegísehkaná bínmá've-í, hedí idi wovâykhâge'nami ánsahaaginpidíbo' íkwô'ndí.

Háa Yôesivi t'owa oe Thessalonica búu'ú dithaa'in dívíwhâyunde waa hedá háa inbí wówátsi dâyhon waa

² Hââdi waa ívíyûusu'o' ihaydi Yôesi Tádá âykú'daa'o' un ímuudi,

³ hedí Yôesi na'inbí Tádávi'piye' ívíhâdîndedi ívíyûusu'amídí hââdi wânbo t'âhki íví'ánshaa'o' háa úví'o'in Jesus-ví'piye' úvíwhâyundedi, hedá háa báyéki úvit'ôemáa'indá Jesus bínseegídí, hedá háa úvíyââ'o'indá Na'inbí Sedó Jesus Christ nawáy'ââ-ídi úvitsíkha'máaqí.

⁴ Tí'úuwín páadé'in, un Yôesi Tádáqí wovâyséegí'in, gínhanginná idi wovâyde'mannin íví'in ímúnídí.

⁵ Yôesi Tádávi híwó'di tûu na'indi wâymâgí'i tûudá' wínamuupí, hewânbo hââwi kay'i namuu, hedí wây't'ôe'odi i Yâ'dâa'i P'owêwâhâa na'indáqí nayi', hedí gínhanginná ná'i tûu-á ta'gen namuu'in. Undá únhanginná háawin wówátsi áyhonnin undáqí giyi' ihaydi, hedí t'âhki íví'andi-á ungt'â' namuu.

⁶ Hedí ihaydi úvisó'dee na'in waagi'inbá hedá Na'inbí Sedó Jesus waagi'ba-á ímúnídí, hedí tobáháa báyéki t'ôephade únpówa wânbo', i Yâ'dâa'i P'owêwâhâqí híhchan wovâymâgí na'inbí tûu dínhógi ihaydi.

⁷ Hedího t'âhki in wé'ge'in Jesus-ví'piye' dívíwhâyunde'in oe Macedonia nange hedá Greece nangá dikw'ó'nin undá bínkeeyan háawin wówátsi in dínkhây'â' dâyhûuwí'in.

⁸ I tûu Na'inbí Sedó Jesus-ví'gedí thay'eedi unbí'wedi napeedi oe Macedonia-piye' hedá Greece-piyá nawadedee, hewânbo iwepiyedá'ba yoe, wéngé t'âhki t'owa ho dit'oe háa Yôesivi'piye' úvíwhâyunde'in, hedího winatáypí wiyá háawên unbí whâyü í'gedí áyü'âamídí.

⁹ Hâ'in t'owabo unbí'gedí ditú' háa undi na'in diséegí'annin, hedá háa hââwi bínkhíyédi unbí yôesi waa bínchâa'i bínnoe'annin Yôesivi'piye' úvíwhâyü-ídi, hedá háa náa-á i kodí'di Yôesi bín'a'gínmá'in, i-á i ta'gendi nawówâyi'i namuu,

¹⁰ hedá wá' dit'oe háa náa íví ay únmuu'i bínstíkha'máa makówáqí nawáy'ââ-ídi, i-á Jesus namuu, i Yôesi Tádáqí óewâywówâpaa'í', hedí idíba dín'aywonkhâymaa ówáy ihay thaa Yôesi Tádáqí t'owa ovây'tuchânu iwe, inbí t'aywó'di dínmuudi nat'aydi.

2

Háa Paul oe Thessalonica búu'ú Yôesigí' it'ôe'an waa

¹ Tí'úuwín páadé'in, únhanginná unbí'we giyi' ihaydi háa íví'an waa wínapedeepí.

² Undá únhanginná unbí'we gipówápídíbo báyéki dit'ôephadekannannin hedá báyéki híwó'pí' na'in dihée'annindá oe Philippi búu'ú. Hewânbo tobáháa báyéki t'owadi dí'ahkhâa'amí'in dida' wânbo na'inbí Yôesidi khuwôeda' dínnya'an íví híwó'di tûu wâyü'âamídí.

³ Na'indi wâywhâyü'amídí ívisó'dinde' ihaydi, in ta'gen namuu iweđi wí'ívíhânge'anpí, hedá na'inbí ánskaa-á yâ'dâapi' wíginmuupí, hedí hââwi wânbo unbí'wedi wí'âykaayanpí.

⁴ Yôesi Tádáqí na'in ditayi', hedá dímu' ihay híwó'nin gimuu'in íví híwó'di tûu áy't'ôe'amídí. Hedího ívíhí'máadi wí'ívisó'dindepí t'owa áywânpíhíhchannamídí, hewânbo Yôesi Tádá-ân áyhíhchannamídân. I-áho hââwi t'âhki na'inbí pí'ná khó'yé áymáa'i' ímunde'.

⁵ Un únhanginná sa'wó'gí unbí'gedí wí'ívíwânpíhíe'anpí, hedá wá' wí'ívíhíhóeyó'anpí undi hââwi dímmáandí. Yôesi Tádá únhanginná ná'indá in ta'gen namuu'in.

⁶ Hedá undáqí giyi' ihaydi wí'ívisó'dindepí t'owa na'inbí'gedí híwó' dívíhíe'amídí, un wânbo-á háa wây-á to'wên wânbo-á yoe, tobáháa Christ-ví t'ôekhuwa'in gimuuđi gínk'óe wânbo he'ennin dípaa-ídi.

⁷ Hewânbo na'in undáqí giyi' ihaydi, wí yiyá íví áyyââ itsââ'odi ovây'áyínmáa waagibá wâysehkaná'an.

⁸ Na'indi báyéki wâyda', hedí na'inbí séegí unbí'piye' gínmuudânkun gíkhâymuu Yôesi Tádávi híwó'di tûu wâymmáandíqá'ba yoe, hewânbo na'inbí wówátsi wá'.

⁹ Tí'úuwin páadé'in, ti wí'ún'ánshaapí'an, undádí gikw'ó' dihaydi báyéki ívít'óe'an. Yóesi Tádávi híwó'di tuu wáytuuphadende' ihaydibá khuu-á thaa-á ívít'óe'an wá' áychá't'aanídí, hedânho un wí'bo wí'úntáyínípi háäwí gíntáy'i dímmáanídí.

¹⁰ Un Christ-ví'piye' úvívihâyunde'indádí na'in gikw'ó' dihaydi, háa na'inbí wówátsi áyhoon waagi yá'dáa'indá ta'ge'indá gínmuu, hedá to'wí wánbo-á wí'únkoedípi wên háawên wánbo na'inbí'piye' dínt'e'p'íde-ídí. Un únhanginná hedá Yóesi Tádá wá' únhanginná ná'in in ta'gen namuu'in.

¹¹⁻¹² Hedá wá' un únhanginná wí'ínbo wâyhée'annin, hedí na'indi wáytumakhe'an wí tádá iví áyyää ihé'e'o waagibá, hedá wáykweweawaasenaat'u'an, hedá kaygi'didá wâyhée'an unbí wówátsi híwó' bínhúuwídí hedânho Yóesi Tádá nahíhchaa-ídí. Idânho wówáytukánnan iví'piye' í'ää-ídí makówápiye' ímu-ídí hedá iwá he'ennin ípúwídí.

¹³ Hedí wíyá háäwí namuudi wá' Yóesi Tádá háädi wánbo t'ähki áykú'daa'o'. Ná'i tuu wáytumáa'i un it'oe'di hedá bínséegi'andá Yóesiví'wedí na'ää'ín úvívihâyü, t'owaví'wedida'ba yoe. Hedí ta'gendí Yóesiví tuu-án únmuu, hedí ná'i tuubá un ípiye' úvívihâyunde'inbí pí'ná kó'yé it'óemáa.

¹⁴ Tí'úuwin páadé'in, háa in Judea nangewin méesate'in t'owa Yóesi Tádá óe'a'ginná'in hedá Christ Jesus-ví'piyá dívívihâyunde'in dínpóe waagibá un hanbá únpóe. Unbí ówinge'in t'owadibo wováy't'óephadekannan in Hudíyodi unbí t'owa oe Judea ováy't'óephadekannan waagibá.

¹⁵ In Hudíyodánkun hán'oe Yóesi Tádávi tukhe'min ovâyhánú, hedá indibá Na'inbí Sedó Jesus óehay, hedá na'indá wá' díkhepiye. Indídá Yóesi Tádá háy wánbo wí'óehíhchandopí, hedá to'wên t'ähki dáyyoegi'o'.

¹⁶ Dívísó'déé dí'ahkháa-ídí in Hudíyo dimuupi'in t'owa hádídi ovây'aywoeni'in wí'áy't'óe'áamípídí, hedí handídi ná'in Hudíyoví t'aywó'di dínsóemán, hedího Yóesi Tádá inbí'piye' nat'aydi náa inbí tuchánu ho dínpówa.

Paul hânho nada'in Thessalonica-win méesate'in t'owa ovâyímúni'in

¹⁷⁻¹⁸ Tí'úuwin páadé'in, unbí'wedí wí háy táhki giwiyedee, hewánbo tobá undádí wígikw'óhpi wánbo wa'di na'inbí pí'ná kó'yé unbí'gedí wáy'ánshaamáa, hedího hânho wíyá wáy'múni'in gida', hedí unbí'piye' gimú-ídí ívísó'dínde'. Naa Paul háyánbo dáysó'déé wáy'múni'dí, hewánbo i Penísendi'di dí'ahkhánde'.

¹⁹ Owáy Na'inbí Sedó Jesus nawáy'äädi iví páadépiye' giwin dihaydi, gitsíkha unnân iwebá wáy'múni'dí, hedá un ímuudá gihíhchangít'óe, hedá unbí'gedá ívívíngihé'e'amí, wí háäwí git'anpóe'i' ímuu waagibá.

²⁰ Un ímuudánkun na'in hânho híwó' gichanpo' hedá ívívíhchando'.

3

¹⁻³ Na'in hânho gihangin'anda' háa un únpo'in, hedí báyéki gitaachanpóedí wígitsíkhakanda'pí gínhanginpúwí'in, hedânho gi'án shánki híwó' namúni kinnán íví'amí'in: Naa oe Athens ó'án dihaydi iwebó dáyywóyí', hedí iwebí na'inbí tí'úu páadé'i Timothy unbí'piye' áysan, i-á na'indádí it'óe'o' t'owa ovây't'óe'amídi Yóesi Tádávi híwó'di tuu Christ-ví'gedí. Hedího unbí'piye' i wáysan wováykweweawaasenaat'u'áamídi hedá wováykháge'namídi shánki kay'indi Christ-ví'piye' úvívihâyü-ídí, hedânho i t'óephade únpóe'i' namuudi wí'úvívíyáa'amípídí unbí whâyü iwebí. Unbo únpíhanginná Yóesi Tádávi ná'i t'óephade dínpúuwí'in imá'.

⁴ Wa'di undádí giyi' ihaydibo wa' napóepídíbo' ihaydq' wáytu'o' áyt'óephadedígít'óe'in, hedí únhanginná hanho napóe'in.

Timothy-di Paul óetu'an in Thessalonica-win méesate'in t'owa híwó' dímmánin

⁵ Hedánkun báyéki otaachanpóedí wídíntsíkhakoedípi Timothy unbí'piye' dósaanídí. Naa hânho ohangin'anda' unbí whâyü i'gedí háa kay'in únmuu'in háa yoe. Áyngi iwe ó'ánwán gá ó'ándán hádíwáy i Penísendi'di wováy't'annin, hedí wováy't'andá háäwí t'ähki ungi' íví'andi pedee'in gínpuwí.

⁶ Hewánbo náa-á Timothy na'inbí'we nawáypówa, hedí wí híwó'di tuu úvívíkanho ní'gedí dínkán. Idi dítu'an unbí whâyü wa'di únkay'in hedá séegi-á bínmáa'in, hedá háädi wánbo t'ähki na'inbí'gedí híwó'dá' úvíví'ánshaamáa'in, hedá ta'gendá ída'in wíyá díwáy'múni'in, na'indi wáy'múni'in gida' waagibá.

⁷ Hedânho tí'úuwin páadé'in, wa'di híwó'bo úvívihâyunde'in gínhanginpóe ihaydi báyéki gihíhchanpóe, tobáháa báyéki káy'i t'óephade iwe gikw'ón wánbo'.

⁸ Náa gínhanginná unbí whâyü Na'inbí Sedó Jesus-ví'piye' kay'in únmuu'in, hedího hânho sa'wó' na'inbí wówátsi áyhoon.

⁹ Na'indi Yóesiví'piye' wáy'yúusu'odi hânho gihíhchanpo', hedího un ímuudi tobáháa háyü Yóesi Tádá áykú'daa'o wánbo', ihay kú'daa wánbo wa' wí'áy'ohpi.

¹⁰ Kħuq-á thaa-á pín ta'ge haydi Yôesi Tádávi'piye' ívíyúusu'o' idi dípunmäänídí unbí'piye', hedânho wíyá wáyhã'amídí, hedí handídi wíyá hããwí úntáy'i' íhãhpúwí shánkí híwó' úvíwhãýú-ídí.

¹¹ Yôesi na'inbí Tádá hedá Jesus na'inbí tsondi hay'i-á áyda'máa unbí'piye' díhúuwídi.

¹² Gida'po' Na'inbí Sedó Jesus-di wovâykhãge'namidí hedânho shánkí wãnbo wí'nã táye úviséeghúuwí, hedá we'ge'in t'owa-á wá' hanbá bĩnséeghúuwí.

¹³ Handíðânho Na'inbí Sedó Jesus-di unbí pínã khó'yé shánkí wovâykaymääni, hedího owáy í nawáypówá ihaydi t'ãhki in we'ge'in t'owa ív'i'in únmuu'in wóegé, undá yã'dãa'inbo Yôesi Tádávi páadépiye' úvíwínú-i, hedá wên háawin wên wãnbo wováy't'e'p'íde-i'in wíwĩnmá've-ípí unbí pínã khó'yé.

4

Gínkhãý'ã' híwó' na'inbí wówátsi áyhúuwí'in Yôesi áyhíhchannamidí

¹ Tí'úuwín páadé'in, nãá nã'i wáytu'ãamí: Hãa unbí wówátsi bĩnhúuwí'in Yôesi Tádá bĩnhíhchannamidí wáyhã'anho', hewãnbo Na'inbí Sedó Jesus-di dínk'ú' wáydaa'amídí hedá wáytumakhe'amídí shánkí wãnbo úvisó'dé-e-i'in kin úví'ãamídí.

² I tsonťu wáytu'andi' un únhanginnãho', hedí nã'i tsonťu-á Na'inbí Sedó Jesus-ví'wedân na'ãa.

³ Kinnãn Yôesi Tádá nada' úvíkanhúuwí'in: Yã'dãa'indã' unbí wówátsi bĩnhúuwí, hedího to'wí unbí sedó háa kwíyó wí'úmmuupí-ádi wí'úvíwhqhkwo'má've-ípí.

⁴⁻⁵ Yôesi Tádá nada' un únhanginnãni'in háa unbí túu'ú bĩntonmá've-í'in, hedânho yã'dãa'in ímuní hedá t'owadã wovây'a'geeni, hedí unbí túu'údí háa íwãnpichãã waagidã' wí'úví'ãamípi, hedânho in we'ge'in t'owa Yôesi Tádá dáytaapi'in dívíkanhon waagi wí'úví'ãamípi.

⁶ To'wí wãnbo wí'únhkhã'ãhpí wíyá to'wí Jesus-ví'piye' íwhãýunde'i híwó'pí óemá've-í'in háa ív'i kwee háa sen óekwee-í'in. Thay'eedi hedá kay'indã ho wáytu'an, Na'inbí Sedó Yôesidi in to'wên han díví'o'indã ovãytuchãnukhãymãa.

⁷ Yôesi Tádádí na'in díťukãnnan ív'i'in gimúnídí hedânho yã'dãa'indã' gípúwídi, tsé waagi'inbã giyëenidã yoe.

⁸ Hedího to'wên nã'i híwó'di háhkan dáyyoegimãadãho wí h'i' t'owaví'dã' wí'ovãyyoegi'opí, hewãnbo Yôesi Tádávi hí'ân ónyoegi'o'. Yôesi Tádádãnho ív'i P'oweqãhãã dímãgi, hedí nã'i P'oweqãhãã-á yã'dãa'ĩ namuu.

⁹ Wĩnatãypi naadi wáytu'nami'in háa únhkhã'ã' in we'ge'in Jesus-ví'piye' dívíwhãýunde'in bĩnséeghúuwí'in. Yôesi Tádádí ho wovâyhã'an kin úvíkanhúuwí'in.

¹⁰ Hedí ta'gendi undi t'ãhki in Jesus-ví'piye' dívíwhãýunde'in hãã Macedonia nange dikw'q'nin bĩnséegi, hewãnbo kaygi'di wáytumãa wíyá shánkí wãnbo bĩnséeghúuwí.

¹¹ Úvisó'dí'be-í unbí wówátsi hanginpi híwó' bĩnhúuwídi, hedá ún'áyíngiwó'nãhpi í'ge wí'úvítomá've-ípí, hedá unbí wówátsi únmuu'igi' úvít'óe'ãamí bĩnpichã't'aanídí, háa na'indi wáytu'an waagibã.

¹² Kin úvíkanhondi t'owaví khãge' wí'úntãynípi, hedá háa unbí wówátsi bĩnhon waagidi t'owa Yôesiví'piye' dívíwhãýunde'ĩ in dímuu'indã wovây'a'ginhúuwí.

Hãa napuwagít'óe'in Jesus nawáy'ãã ihaydi

¹³ Tí'úuwín páadé'in, gida' un únhanginnãni'in háa in to'wên inbí wówátsi dáybowa'in dínpuwagít'óe'in. Wáy wên t'owa-á í'gedí wídĩnhanginnãhpi, hedãnkun to'wí nachuu ihaydi dik'áykãapo'. Naa wó'dã'pí íchanpúwí'in háa in díchãã waagibã.

¹⁴ Ívíwhãýunde' Jesus nachuu'in hedá nawáywówápóe'indã, hedãnkun kin wá' ívíwhãýunde': To'wên Jesus-ví'piye' dívíwhãýunde'in inbí wówátsi dáybowa wãnbo', Yôesi Tádádí ovãýwáywówãpaa-í Jesus-ádi dikw'q'nídí owáy nawáy'ãã ihaydi.

¹⁵ Nã'in wáyťukãnkãhãmãa'in Na'inbí Sedó Jesus-ví hí' únmuu: I nawáy'ãã ihaydi in to'wên inbí wówátsi dáybowa'inbí páadébo na'in wa'di giwówãyi'in ív'i'piye' wígimãni.

¹⁶ Kinnãn napúwí: T'owa dí't'óe-í wên tsonťu kaygi nakeetq'nin waagi'inbã, hedá í p'ó'dé'dí' makówãwí t'óepã'ãã'íví tũu waagibã-á, hedá Yôesi Tádávi tenphé waagibã-á. Ihaydãhá' Na'inbí Sedó Jesus-á makówãdá nawhãni. Ihaydibã in to'wên dihãnnin Jesus-ví'piye' dívíwhãýu'indã díwáywówápúwí,

¹⁷ hedãhá' na'in wa'di giwówãyi'indã we'ge in dihãnnindãdí oe okhúwã nakw'ó' di-wepiye' dípiyegít'óe, hedí iwe Na'inbí Sedó Jesus áyyáy-í, hedího í-ádi hãnhay wãnbo t'ãhki gikw'ni.

¹⁸ Hedího únhkhã'ã' nã'i hããwí í'gedí wí'nã táye úvĩh'ímã've-í'in hedânho wí'ík'áykãhá-ípídí.

5

Gínkhây'ä' gíkhây'múni'in Jesus nawáy'ä-ídí

- 1 Tí'úuwín páadé'in, háädi háa wé'i thaa Jesus nawáy'ä' i'gedi wáyta'nami'in wínatáypí.
- 2 Unbo ta'gendi únpihanginná Na'inbí Sedó Jesus nawáy'ä'in, hewänbo wínahanginnáhpí háädi i thaa nanáni'in. Wí sänbi tsíkhagipí khü'déedi na'ää waagibá, Jesus wá' tsíkhagipí napowagit'óe.
- 3 T'owa ditú'be-í, "Hääwi t'ähki áyíngipídíbo híwó' gínmān, hedího há'to háäwi wänbo híwó'pí' gínpuwí." Hewänbo wa'di ha'waa dívíhí'máadíbo t'óephade dínpúwí, hedí há'to iwedi bahpíbo dipée-í. Tsíkhagipí ná'i dínpuwagít'óe, wí kwee nats'an'eyehaypo' waagibá.
- 4 Hewänbo tí'úuwín páadé'in, undá wén t'owa khüü ee dithaa'in waagi'in wí'ímuupí, undá híwó' únkeet'óe, hedího Jesus nawáy'ä'i thaadi áyíngipídíbo wíwovâyhónípí, wí sänbidi wovâyhóní waagibá.
- 5 Undá t'owa háäwi t'ähki thaadida' úví'o'in hedá nakohtayná' ní'ge ímānnin waagi'inbá ímuu, in t'owa háäwi t'ähki khüüdi nakohkeet'óepí ee díví'o'in waagi'inbá wí'gímuupí.
- 6 Hedänho wí'gínkhây'áhpí t'owa yó'in dimuu'in waagi'inbá gímúni'in, hewänbo gíyósa'wo waagi gikwo'ni, hedá na'inbí tsiyekandá híwó'dá áy'áyingíhúwí.
- 7 Khü'déedān t'owa diyókhây'á' hedá dívíswáyyíyēnde'.
- 8 Hewänbo na'in thaadi'in gímuu, hedího na'inbí tsiyekan gínkhây'ä' áy'áyingí'áamí'in. Yóesivípiye' ívíwhâyü-í hedá t'owa-á áyséegíhúwí, hedí kin íví'odá wén sundado díkhâywinnin waagi'inbá gímúni, inbí pñkhü iwe'i kwák'u aa dívípítógídi inbí túu'ú dáy'áyingí'amídi. Hedá pín ta'gedi gítsikha-í Yóesídi dín'aywoenídí, hedí handída in sundado inbí kwák'u p'óhkhándá inbí p'ón dáy'áyingí'o'in waagi'inbá gímúni.
- 9 Na'inbí Sedó Jesus na'ingí' i'annin namuudi Yóesi Tádádí díde'man dín'aywoenídí, t'aydí díтчānū-ídá yoe.
- 10 Jesus na'ingí' nachuu, hedí owáy nawáy'ää ihaydí tobáháa na'inbí wówátsi áybowa wänbo háa wa' giwówáyi wänbo' hānhay wänbo t'ähki i-ádí gikwo'ni.
- 11 Hedího wí'ná táye úvíkay'áamí hedá úvíkweeaaßenwaatü'áamí, háa náä úvíkanhon waagibá.
- Báyéki háäwi i'gedi ováytumakhe'an*
- 12 Tí'úuwín páadé'in, ná'in na'índi wáyda'máa: Bín'a'ginnami in to'wén unbi'ge diyí'in Na'inbí Sedó Yóesídi ováykw'ódi'in wováppahúwídi hedá wovâyhá'amídi. Indá kin dáy'amídi báyéki dívít'óemáa.
- 13 Hedího ná'i háäwi wovây'o'in namuudi báyéki bín'a'gínhúwí hedá bínséegíhúwí. Hedí t'ähkídi tsaagínpídíbo wé'ge ithaa-í.
- 14 Tí'úuwín páadé'in, ná'in tumakhe wá' wáymāáni: In dí't'óeda'pí'in bíntü'áamí há'min wídímúni'pí. In díkhúwóeda'in dimuu'in ováykháge'namí wídíkhúwóeda'-ípídi. In kay'índi dívíwíntunde'pí'indá wá' ováykháge'namí. T'ähki t'owa-ádí úvíbo'atá'amí.
- 15 Wí to'wídi wíyá to'wí híwó'pí óe'andáho', wívínkānmānípí i wí'di híwó'píba ónwaybunídí, hewänbo undá únkhây'ä' háädi wänbo t'ähki úvísó'dé-e-í'in wí'ná táye híwó'dá' úvíkanhúwídi, hedá wé'ge'in t'owa t'ähká wá' hanbá bínhúwí.
- 16 Háädi wänbo t'ähki íhíhçaa-í.
- 17 Háädi wänbo t'ähki íkhây'múni úvíyúusu'amídi.
- 18 Íkú'daapúwí tobáháa háa napóe wänbo'. Kinnānkun Yóesi Tádá nada' úví'áamí'in, gá Christ Jesus-ví'in ímuudān.
- 19 I Yä'dāa'i P'oweaqahāavi t'óe wíwín'ahkhāa-ípí.
- 20 Yóesi Tádávi tukhe'min dimuu'inbí hí' háäwi díñchā'muupí waagibá wíwínchanhúwí'pí.
- 21 Hewänbo háäwi t'ähki híwó' bíntayí'ni, hedá i híwó'di namuu'ída' bínkhonhúwí.
- 22 T'ähki yä'dāapi' namuu iwedi úvíyāa'amí, tobáháa háäwi namúni wänbo'.
- 23 Yóesi Tádádí díkháge'do' ánsaagínpídíbo gikwo'nídi, hedí idānho wovâykháge'namí wá' yä'dāa'índa' ímúni, hedí idá unbí wówátsi thaa t'ähki wovây'áyingí'amí, unbí p'oweaqahāa-á unbí háä-á hedá unbí túu'ú-á, hedänho owáy Na'inbí Sedó Jesus Christ nawáy'ää ihaydí háäwídi wänbo wíwováy't'e'p'íde-ípídi.
- 24 Hedí Yóesi Tádádí ta'gendi wovây'áyingíkhây'máa. Idá wováy'tukānnan íví'in ímúni, hedí háa natú' waa ta'gendi i'o'.
- 25 Tí'úuwín páadé'in, dínyúusu'áamí.
- 26 T'ähki in wé'ge'in méesate'in tí'úuwín páadé'in iwe díkw'ó'nin bínséegíngítü'áamí.
- 27 Naadi wáytsomáa, ná'in ta'nin t'ähki in wé'ge'in méesate'in tí'úuwín páadé'in dí't'óe-ídí bíntü'áamí, gá Na'inbí Sedó Jesus kin nada'dān.
- 28 Na'inbí Sedó Jesus Christ-di íví séegísekanā wovây'māáni.

In Eedi'in Ta'nin Paul-di In Thessalonica Búu'úwi Méesate'in T'owa Ovâyta'nannin

¹ Na'in Paul-á Silas-á heđá Timothy-á gimuu'indi ná'in ta'nin wâyta'do' un méesate'in t'owa oe Thessalonica búu'ú ithaa'in, Yôesi na'inbí Tádávi'in heđá Na'inbí Sedó Jesus Christ-vi'indá ímuu.

² Yôesi Tádá-ádi heđá Na'inbí Sedó Jesus Christ-ádi séegisehkaná wovâymaa'ni heđá wovâykhâge'namí ánsahaaginpidíbo' ikwo'nídí.

Paul-di ovâyúusu'o' t'ôephade dínpóedí

³ Tí'úuwín páadé'in, un ímuuđi gínkhây'á' háđđi wânbo t'áhkí Yôesi Tádá áyktí'daa'amí'in, heđá híwó'dá namu han ív'ámí'in, gá unbí whâyü Jesus-vi'piye' shánki kay'in únpuwamândân, heđá shánki wânbo-á wí'ná táye-á úvíséegíkanhondá.

⁴ Heđánkun wáhâá wânbo t'áhkí Yôesi óe'a'ginmá' eeye híhchandi unbí'gedi ívihée'o', gá úvíyáá'odân heđá úvívwhâyuhondá tobáháa unbí whâyü únmuuđiho t'owađi wovâywhá'o heđá wovây't'ôephadekando wânbo'.

⁵ Yôesi Tádávi'in ímuuđibo náäho un bín't'ôephadende', heđiho i-ânho natúní un ihay híwó'nin ímuu'in makówápiye' ímu-íđi. Heđi handíđi íđi na'in dínkeeyo híwó'dá' í'o'in, i híwó'di ún'á'í' wovâymađi.

⁶ Gínhanginná Yôesi Tádá-á ta'ge í'o', heđiho in to'wéndi wovây't'ôephadekando'inbá íđá hanbá ovây't'ôephadekankhâymaa,

⁷ hewânbo un náä bín't'ôephadende'indá unbí t'ôephade iweđi wovâyýáakankhâymaa, heđá na'indá wá' hanbá díkhâymaa. Ná'indáho napúwí owáy Na'inbí Sedó Jesus nawáypówá ihayđi. Owáy makówáđi nawáy'áđi nakeepuwagít'óe ív'í kay'in makówáwin t'ôepá'aq'ín wóegé heđá wí phaa kop'í'áade'í nakeet'óe'í waagi'ba wóegá.

⁸ Ihaydíbá in to'wên i híwó'di tuu namuu'í' ív'í'gedi wíđây'a'ginhonpí'indáđi heđá in Yôesi Tádá óetaa'í'in wíđida'pí'indáđi íđi ovây'tuchânukhâymaa.

⁹ Heđi kinnân inbí tuchânú dínmúní: Hânhay wânbo t'áhkí dípedeeyéni, gá Na'inbí Sedó Jesus-vi'wéđi ovâywiyekhâymaađân, heđá ív'í kay báyéki únmuu'indá há'to dáymúní.

¹⁰ Ná'í napuwagít'óe owáy i thaa Jesus nawáypówá ihayđi. Ihay thaa in to'wên ív'í'piye' dívímági'in he'ennin ovâypáa-í, heđi ná'in ív'í'piye' dívívwhâyunde'indíbá óetegekhâymaa. Heđá undá wá' na'inbí hí' wâyphade'andi' dínwhâyundeđi indáđíbá ikwo'ní.

¹¹ Heđi ná'í gínhanginnáđiho, háđđi wânbo t'áhkí wâyúusu'o'. Na'inbí Yôesíđi wovây'tukánnan ív'í'in ímúníđi, heđiho áyda'máa íđi wovâykhâge'namíđi híwó' unbí wówátsi bínhúuwíđi heđánho i-á natúníđi ta'gendi ív'í'in ímuu waagi íthaa'in. Áyda'máa wá' in kay wovâymaa'niđi heđánho háa ída' waagíbá híwó'nin ímúní, heđá ív'í kayđi wá' wovâykhâge'namí bínbowá-íđi háđđi wí t'áhkí úv'í'o'í Jesus-vi'piye' úvívwhâyundeđi.

¹² Heđi owáy ná'í ív'í'úusu'o'í napóe ihayđi unbí híwó'di wówátsi únmuuđi t'owa ditúní Na'inbí Sedó Jesus hay'í namuu'in, heđá undá he'ennindá ípúwí ív'í'in ímuuđi. Ná'í-á napuwagít'óe gá Yôesi Tádá-ádi heđá Na'inbí Sedó Jesus Christ-áđi inbí séegisehkaná wovâymađidân.

2

Háa napúwí'in Jesus nawáy'áápidíbo'

¹ Tí'úuwín páadé'in, Na'inbí Sedó Jesus Christ nawáy'á', heđi i na'án díwe díwé'gekhâymaa, heđi náä í'gedi wâyhí'khâymaa.

² Ma'đi wí to'wíđi wovây'tu'áamí Jesus-ví thaa ho únpuwá heđiho nawáy'áá gin. Heđá wá' ma'đi wovây'tu'áamí ná'í háđđi í'gedi únhanginná'nin gá wí p'oweahâđi óetu'andân, háa wí hí' í'gedi nat'odáđi, háa wên ta'nin dón'ta'nannin díwá kin natá'muudá. Hewânbo kin to'wíđi wovây'tu'andáho naađi kay'indi wây'tumáa wesebo wí'yashapúwípi háa báyéki áyíngi-á wíwovâymaa'niđi.

³ Wíwínmaa'niđi to'wíđi wânbo wovâyýáa'amíđi in ta'gen namuu iweđi, tobáháa dívikhâáde wânbo'. Wa' Jesus nawáy'áápidíbo ná'í wây'tukangít'óe'í napuwagít'óe: Báyéki t'owa Yôesi Tádávi'wéđi dívíváakankhâymaa heđá i to'wí yá'dáapíkan t'áhkí ikhâymaa'í nakeesogegít'óe, i-á há'bi namuu napeđeegít'óe'í.

⁴ Ná'í to'wí yá'dáapíkan t'áhkí ikhâymaa'í-á háđđi wânbo t'áhkí t'owa inbí yôesi dínmuu waa kin dáychaa'í heđá dáy'a'ginmá'í-á iyoeegíkhâymaađáhá' i-áho ná'í háđđi t'áhkíwí shánki kw'áye ipitegekhâymaa, heđá Yôesi Tádávi' méesate hay'í únmuu iwe wânbo wí'bo ípisogekhâymaa heđi natúní "Naa-áho Yôesi omuu."

5 Ti wí'ún'ánshaapi'an wa' undádí oyi' ihaydibo ná'i hääwí t'ähki j'gedi naadi wäyту'annin?

6 Öwáy ná'i yä'däapikan t'ähki ikhâymaa namuu'ivi thaa ünpoé ihaydáho i-á nats'ankeepúwí, hewänbo náä hääwídí öe'ahkhände', hedí unbo únhanginná hääwí namuu'in.

7 Nääbo báyéki yä'däapikan kaadiibo dáykanmaa, hewänbo wí to'wí náä ná'i yä'däapikan i'ahkhände' hedí kin wa' ikanhúuwí öeyäa'an píhay.

8 Hedí owáy öeyäa'an dihaydânho i to'wí yä'däapikan t'ähki ikhâymaa'i namuu'i nakeepúwí. Hewänbo owáy Na'inbí Sedó Jesus napówa ihaydi ná'i yä'däapikandivi wówátsi öekwee-i öewänpishaydeedibo', Jesus-vi kohthay ünmuu'idibo öehéyi.

9 Hewänbo öehaypidibo' i Penísendiqi kay öemääni t'ämägi' pinnán t'öe i'amídi t'owa ovâyhöyöwhäyu'amídi,

10 hedí t'ämägi' yä'däapi' namuu'i wógegé wá' nayêeni in dipedeegit'öe'in dimuu'in ovâyhöyö'amídi. Indá dipedeegit'öe gá in ta'gen namuu'in ovây'aywoeni'in widäyséegikhâymaapídán.

11 Hedího Yöesi Tádádí in ta'gen namuu'in diwedí divíyää'amídi ovâymaáni, hedího höeyóda' divíwhäyukhâymaa.

12 Hedí ná'in namuudi to'wên t'ähki in ta'gen namuupi'in divíwhäyundedi hihchandi divíyää'däapítsiye'o'indáho Yöesi Tádádí ovâyutchänukhâymaa.

Nakhây'ä' inbi whäyu kay'in dímúni'in

13 Tí'úuwín páadé'in, un Na'inbí Sedó Yöesidi wovâyséegi'in, un ímuudá häädi wänbo t'ähki Yöesi Tádá äykú'daa'o', gá hân'oe naná' dihaydibo idi wovâyde'mandán wovây'aywoenidi. Hedí i Yä'däa'i P'oweahhäädi wovâykhäge'maadí Yöesi Tádáv'i in ípúwídi hedá in ta'gen namuu'in bínwhäyundedi idi wovây'aywon.

14 Yöesivi híwó'di tütü na'indi wäyt'öe'andi' ít'oe ihaydi idi wovâytukánan ivi'in ímúni'dí, hedânho Na'inbí Sedó Jesus Christ hay'i namuu waagibá un wá' he'enniná ímúni'dí.

15 Hedího tí'úuwín páadé'in, to'wí wänbo wíwínmaánipi wovây'egó'amídi háa úvívwhäyunde waagi, hedá in khuu na'indi na'inbí hí'dá hedá ta'nindá wäyhá'annin wíwínoe'amípi.

16-17 Yöesi na'inbí Tádá gínmuu'idi dínkeeyan idi na'in díséegi'in, hedí ivi séegíshkaná ünmuudibo na'in díkhäge'nán häädi wänbo t'ähki kwee waa sen waa gi'á'be-ídi hedá ta'gendi gínhanginnánidi hääwi natú'i dímaáni'in äyhóni'in. Hedího Yöesi Tádá-á hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-á äyda'máa shánki wovâykhäge'namídi un wá' kwee waa sen waa í'âani'dí, hedá äyda'máa in kay wovâymaánidi hedânho t'ähki híwó'di namuu'idá' úv'í'âamídi hedá híwó'di j'gedida' úv'hée'amídi.

3

Paul-di ovâyda'máa önyúusu'amídi

1 Tí'úuwín páadé'in, náä ná'i wäyту'âami: Na'in dínnyusu'amí, hedânho háa unbí'ge napóe waagibá Na'inbí Sedó Jesus-vi tütü ünmuu'i' wesebo t'ämäpiye' t'owa dínhanginpúwídi, hedá t'owa'di Yöesi Tádá kw'áayébo' öemá've-ídi.

2 Hewänbo to'wên t'ähki Jesus-vi'piye' wídívívwhäyundepí, hedího úvívúusu'amí wá' Yöesi Tádádí hä'in t'owa hânho yä'däapi'in dimuu'in ovây'ahkhâa-ídi hedânho na'in wídívóyi'nípidí.

3 Na'inbí Sedó Jesus háa ivi tütü imägi waagi i'o', hedí idân in kay wovâyphkhâymaa hedá i yä'däapi' namuu'ivi'wedí wovây'âyíngikhâymaa.

4 Hedá wá' Na'inbí Sedógi' naa díkhäge'máa ná'i dáywhäyú-ídi: Undá t'ähki háa wäywon waa úvikanhon, hedá hanbo-á úvikanthu'wakhâymaa.

5 Na'inbí Sedó Jesus-di wovâyphhúuwí hedânho Yöesi Tádáví séegi ünmuu'in unbí pí'ná khó'yé bínmá've-ídi, hedá wá' háa Christ í'an waagibá un wá' hääwí t'ähki j'gedí úvívää'amídi.

Dínkhây'ä' wí'inbo híwó' divít'öe'amídi

6 Tí'úuwín páadé'in, ná'in tsontütü Na'inbí Sedó Jesus Christ-di dínk'ú' wäymäänídi: Wí to'wí na'inbí tí'úu páadé'ibá namuu'i báa'in wówátsi ihondáho hedá na'indi wäyhá'an waagi wínathaapída, undá wí to'wí kí'bi namuu'ivi'wedí úvívää'amí.

7 Unbo ünpihanginná háawin wówátsi äyhonnin undádí giyi' ihaydi, hedího háa na'in ív'ö waagibá un wá' únkhây'ä' hanbá úv'í'amí'in.

8 Undádí giyi' ihaydi na'in wígibáakw'óhpi na'inbí wówátsi äy'amídi, hedá wá' wäymúu wänbo-á wá'áapída wí'ívívhuayanpi, hewänbo khü-á thaa-á shánki ívít'öe'an hedânho un wí'úntáynípidí unbí chä' bínhanú-ídi hääwí dímaáni'dí.

⁹ Ha'wâa ívî'an hedânho únkeepúwídí háa un wá' únkhây'ä? waa unbí wówátsi bînhûuwî'in, hedí kin ívî'an tobá wáydaa'ami'in dihâäwímäänídí gínk'óe wânbo'.

¹⁰ Wa'di undádí gyi' ihaydibo ná'in tsontu wâymägi: To'wí nat'óeda'pî'-á wíwînhúuyóenípí.

¹¹ Kin wâyhí'máa gínhanginpóedí wây wên un diwedí úvibâawhaakwomáa'in. Báyéki dínwó'nân waagibá díví'o', hewânbo dín'áyíngiwó'náhpí j'geda'mân dívíwânpitomáa.

¹² Na'inbí Sedó Jesus Christ-di na'in dínk'ú? kí'min t'owa ná'in tsontu äymäänídí hedá kaygi'di äytu'äämidá: Hanginpi híwó' inbí wówátsi dâyhúuwí, hedá dívít'óe'ami inbí wówátsigt' dâychä't'aanídí.

¹³ Hewânbo tí'úuwîwín páadé'in, undá ihayda' híwó'da' úvikanhúuwí, wí'úvívóyí'nípi.

¹⁴ Wí to'wí ná'i hí' ná'in ta'nin diwe wâyta'nannin i'a'ginnanpídí, to'wí namuu'in bîn'áyíngi'ami, hedá i-áda wí'iyéenípí hedânho nawóeda'púwídí.

¹⁵ Naa wó'tu'da'pí to'wí ha'bi? namuu'i? unbí hânbi? únmuu waagibá bînchäämá've-i'in, hewânbo shánkídí unbí tí'úu bîntumakhe'o waagibá ná'i to'wí bîntumakhe'ami hedânho i-á ûnhanginpúwídí híwó' wí'ikanhonpi'in.

I t'ä'gi hí' Paul-di ovâyta'nandí

¹⁶ Na'inbí Sedó Jesus-dân dikhäge'do' ánsaaginpidíbo gikwo'nídí, hedí tobáháa napóe wânbo' idáho háädi wânbo t'ähki han wovâykhâmáa, hedá íbá undádá namú-í.

¹⁷ Hedí náä naa Paul omuu'ídi naví mandibo wâysegituta'do', kinbá t'ähki ta'di dósan deeye dáy'o'. Kínhêe dóta'do hedânho ûnhanginnánídí ta'gendi naví'wedí na'ä'i namuu'in.

¹⁸ Na'inbí Sedó Jesus Christ-di un t'ähkídi ívî séegisehkanä wovâymäáni.

In Páadé'in Ta'nin Paul-di Timothy Ônta'nannin

¹ Naa Paul omuu'i ná'in ta'nin dóta'do?. Naa Christ Jesus-ví t'òekhuwa'i omuu, Yòesi Tádá na'inbí aywondi ginmuu'ídi hedá Christ Jesus i pin ta'ge haydi áytsikha'máa'ídá dítu'andi kí'bi t'òe'í omúní'in.

² Naadi u Timothy ná'in winta'do?. U-á navi kodi'di ay waagi'ba unmuu, naa waagi-ba Christ-ví'piye' biwhâyundedi. Yòesi Tádá-ádi hedá Na'inbí Sedó Christ Jesus-ádi séegisehkaná wóemáani hedá uvi'piye' da'iyapúwí hedá wóekhãge'namí ánsahaingipídi'bo' unchã'nídi.

Paul-di ovâyutumakhe'an diví'áyíngi'amídi in hòeyó'in háhkanninbí'wedí.

³ Naa oe Macedonia nangepiye' omáápídi'bo wítumakhe'an, hedí ná-á inbá wítumakhekhâymaa: Oe Ephesus búu'úbo biwóyí'ní, gá iwe wên t'owa piháa dâyhá'odân, hedí údi ovâyóeni ha'wáa wídiví'áamípi'in.

⁴ Ovâytu'áamí wídivíhí'má've-ípi ná'i háãwí pehtsiyedá' waagi'ba namuu i'gedi hedá inbí heháãwin thehtáy pahpá'inbí kháwã háãdibo hânho báyéki dinta'muu i'gedá. * T'owa ná'i háãwí i'gedida' divíhí'máadáho divíwãnpit'aymáa, hedího kin diví'odá inbí hí'dí há'to ovâykhãge'namí diví'amídi háa Yòesi Tádá natsónpóe waa, hewânbo ivi'piye' iviwhâyundedá gínhanginná háa natsónpóe'in ivi'amídi.

⁵ Hedího oda' údi kin ovâyóeni'in hedânho in séegi dâymá've-í'in. Hedí híwó'dida' inbí ánsaa dínmudáho', hedá háãwí híwó'di namuu'in dínhanginná'dida' diví'odá, hedá Yòesi Tádá'v'piyá pin ta'ge haydi divíwhâyundedá, handidânho ná'in séegi dâymá've-í.

⁶ Hewânbo wên t'owa-áho han wídiví'opí, hewânbo háãwí nachã'muupí i'gedida' divíhée'odi Yòesiví ta'ge'in p'óegédi divíhãnge'an.

⁷ Dida' háhkannin dipimúní'in hedânho t'owa Yòesi Tádá'v' tsonttu in t'owa ovâyhá'amídi, hebo inbo wídika'póyá'pí háa dítu'nin, hedí tobá dí'ánde' wânbo dínhanginná'nin háa divíhí'máa i'gedi, ta'gendi wídivínginnáhpí.

⁸ Gínhanginná Yòesi Tádá'v' tsonttu-á híwó'dida' únmuu'in, hewânbo ta'ge ovâyhá'amí'in nakhây'ã'.

⁹ Ná'i-áho gínkhây'ã' gínhanginná'ní'in: Yòesi Tádá-á iví tsonttu wí'imãgipí in t'owa inbí wówátsi ta'ge dâyhonningí, hewânbo t'owa kinnân diví'o'ingí'ân: Tsonttu dâya'gínhánunde', t'óyanpí'indá dimuu, Yòesi Tádá-á wí'óe'a'gínmãhpí, divít'aywó'do', Yòesi Tádá-ádi wídkw'óhpi, Yòesi Tádá'v' háãwí-á únchã'muupí waagá dâyo', inbí yiyá-á tádá-á báyéki ovâywhã'o', dâyt'owahánunde',

¹⁰ tsé waagi'inbá diyí', sená'dá wáy-á sená'dádíbo divíwhqhkwo'wáa, t'owa-á ovâyhónde' ovâyku'ch'áanídí, hòeyó'indá dimuu, ovâytyyó'dodá divíwãnpihòeyó'o', hedá wíyá háãwí ha'wãagi namuu'ídá'ba divíkanhondibo in ta'gen háhkan namuu'in dâyyoegimáa.

¹¹ Yòesi Tádá i áytegende'ídá naa díso'ge t'owa dovây't'òe'amídi háa iví hânho híwó'di ttu úntú' waa ná'in háhkan ní'gedí.

Paul-di Yòesi Tádá óekú'daa'an

¹² Na'inbí Sedó Christ Jesus dókú'daa'o' gá nachanpóedân naa híwó' dó'amí'in háa dítu'an waa, hedího naa díso'ge iví t'òe don'amídi, hedá dókú'daa'o' wá' in kay dímgá'gídi kin dáykanhúuwídi.

¹³ Hedí idá kin naagi' dín'an tobá a'gínháhpí waagi ivi'gedi dáyhí'máawân wânbo', hedá yanáká dó'an, hedá iví t'owa-á dovâywhã'an. Hewânbo Yòesi Tádá navi'piye' nasehkanápóe wídivínginnáhpídi ta'gendi háa dâyo'o'in. Ná'i háãwí dáykanmáa wa'di Christ-ví'piye' dâyhâyundepídi'bo'.

¹⁴ Hewânbo Na'inbí Sedó'gá hânho báyéki séegisehkaná dímgá. Ná-áho Christ Jesus-ví'piye' dâyhâyunde hedá dó'séegi wá'.

¹⁵ Ná'i ttu naadi wáytukankhâymaa'i-áho whâyuwó'di namuu, hedího t'owa dínhây'ã' t'áhkí dâyséegi'amí'in: Christ Jesus-á náa oepáa k'aydi'piye' na'ãá na'in t'aywó'to'in ginmuu in dín'owóyó-ídi. Hedí náaho i shánki p'ándíki' omuu.

¹⁶ Hewânbo Yòesi Tádá navi'piye' na'iyapóe, hedânho in to'wên divíwhâyukhâymaadi in wówátsi nahánde'pí'in dâykéyí'indáho naa i shánki p'ándíki' omuu'i dímuní háa dínpóe waa, hedího indá dínhanginpúwí Christ Jesus hânho nabo'atá'in.

¹⁷ Háãdi wânbo t'áhkí Yòesi Tádá áy'a'gínhúuwí, hedá kw'áayébo' áymá've-í. I-án i tsondi shánki hay'i namuu, i-án wínachu'pí, i-án wínakee'ánpí, i-án i wí'da' Yòesi namuu. Hamân.

* 1:4 In Hudíyo inbí hân'oe'in thehtáy pahpá'inbí kháwã dâytá'kw'ódi inbí'gedi wídiví'óde-ípidí, hewânbo wá' inbí'gedi dâyo'ógé'píadi divítukhãndo ná'i ógédi i'gedi háa ta'gen namuu'in háa yoe.

Háa Timothy ûnkây'ä' i'ami'in

¹⁸ Timothy, u navi ay waagi'ba unmuu'i, nä'i wítumáa'i-á oda' áyíngidi náa'ami'in, i-á háa in Yöesi Tádávi tukhe'mindi ho wóetu'an waa bi'ami'inbá namuu, hedí inbí hí'diho wóekhäge'nami Yöesi Tádávi t'öe híwó' mân'amídi, wí híwó'di sundado híwó' ihänbo waagi'ba unmúndí.

¹⁹ Biwhäyü'bé-í ná'in ta'gen háhkan, hedá háäwi úhanginná'di híwó'di namuu'indá bikanhúuwí. Wáy wên t'owa-áho ná'i híwó'di háäwi dáyoe'gi'an, hedího náa-á píháwi háhkan dívíwhäyunde'.

²⁰ Hymenaeus-ádi Alexander-ádi ho ha'min damuu. Indáho Satan i Penísendívi mange naadi doványoe'an hedánho daháhpúwídi Yöesi Tádávi'gedi wídünyanákhi'má've-ípidí.

2

Háa in méesate'in t'owa dínkhây'ä' díví'ami'in dívíwé'ge'o' ihaydi

¹ Páadé kaygi'di wítumáa, u-ádi hedá uvi méesate'in t'owa-ádi úvíyúusu'ami t'owa t'áhkígí', hedá ingí'-á Yöesi Tádá-á bínhee'ami, hedá i-á bínndaa'ami háäwi dínstá'yí' ováymäänídi, hedá bínkú'daa'ámí.

² Úvíyúusu'ami i nangewi tsondi hay'igi' hedá t'áhki in wé'ge'in tsonningí'-á, hedánho khuwóeda'gínpi'díbo githáa-í hedá t'owadá t'ámägá wídi'ámípi, hedá háädi wänbo Yöesi Tádá-á hedá t'owa t'áhká áy'a'geení.

³ Híwó' namuu kin ívíyúusu'ami, hedí kin íví'odi Yöesi Tádá na'inbí aywondi gínmuu'i' áyhíhchando'.

⁴ Yöesi Tádá-á nada' t'áhki t'owa ováy'aywoení'in hedá háa in ta'gen háhkan namuu'in diháhpúwí'indá. Hedí i-á t'áhki t'owagi' namuu,

⁵ gá wí'da' wí Yöesi na'ándán, hedí i-ádi hedá na'in t'owa-ádi na'inbí pinudi wí'da' wí to'wí gínwin díwóenídi, i-á Christ Jesus-án namuu, hedí t'owabá napóe.

⁶ I-á ípimági'di íví wówátsidi iwá'aa hedánho t'áhki t'owa wówátsi ováymäänídi. Hedí Yöesi Tádá ide'man i thaa háädi kin Jesus i'ami'in, na'in dínkeek'úwídi nada'in t'áhki t'owa ováy'aywoení'in.

⁷ Hedí Yöesidi naaho díso'ge igí' dáyhée'ami hedá íví t'òekhuwa'i-á omúndí, t'owa dováy't'òe'ami ná'i háäwi i'gedi. In ta'gen wáytumáa, wídayhóeyómápi, naaho díso'ge'i-án omuu ná'in Hudíyo dimuupi'in t'owa dováyhá'ami háa dívíwhäyü-í'in hedá háäwi ta'gen namuu'i-á.

⁸ Naa oda' t'áhki i méesate eeye in sená' inbí man dáytege-ídi dívíyúusu'ami, hewänbo wídnkhây'áhpí ná'i mandibá dívít'aywó'námí'in, hedá wé'ge'in t'owa-ádi wídit'áy-ípi, hedá wídvítukannámípi.

⁹ Hedá in kwiyä' wá' oda' ha'minbá dimúni'in. Indá dínkhây'ä' híwó'da' díví'awé'bé-í'in, dívíyengi'amíg'da'ba yoe, hewänbo dívípi'a'gindo waa dínchaa-ídi díví'awé-í. Wídvíwänpíphóhkoedi'ámípi hedá wídvíwänpítóenipi báyéki óedo-á, sa'wó'di k'uu-á, aa hánho nachä'muu'i-á, dívíwänpichaa'ámídi.

¹⁰ Han díví'ámíwíwedi in kwiyä' dínkhây'ä' sa'wó'nin dívípi-páa-í'in háäwi híwó'di díví'o'ídi. Ná'i-ánho i háäwi híwó'di namuu in kwiyä'gi', in Yöesi Tádá dáy'a'gin gin dítü'nin.

¹¹ Kwiyä'dáho händá'dibo-á a'gindi-á ee méesate dikwó'ni Yöesivi tuu diháhpúwídi.

¹² Naa wó'da'pi kwiyä'di in sená' ováyhá'ami'in háa ováytsónmá've-í'in, hewänbo händá'dibo dikwó'ni.

¹³ Háadan kin otü'?' Gá i sen Adam páadé óekhiyédan, ihaydáhá' i kwee Eve-á óekhiyé,

¹⁴ hedá wá' i kwee Eve-á i Penísendídi íví hōeyó t'áhki óedawhäyü'an, i sen Adam-á yoe, hedího i kweedi Yöesi Tádávi tuu ón'a'ginhanú.

¹⁵ Yöesi Tádádáho kwiyä' ováy'áyingi'ami díví'ayyo' ihaydi íví'piye' dívíwhäyundedi, hedá t'owa-á dáyséegídi, hedá yä'dáa'in wówátsi-á dáyhondá hedá dívípi'a'gindodá.

3

In méesate'in tsonnin háawin dínkhây'ä' dimúni'in

¹ Ná'i tuu t'owa dítü'di-á ta'ge'ida' namuu: Wí sen méesatewi tsondi namúni'in nada'dáho', ná'i t'öe i'ami'in nada'i-á híwó'di-ánkun namuu.

² Hedího wí méesate'i tsondi-áho kí'bi namúni'in ûnkây'ä': Híwó' íví wówátsi ihúuwí hedánho to'wí wänbo há'to únkoedi-í íví'gedi natúndí híwó' wí'i'opí'in, wí'da' kwiyó ûnchá'ni, háa i'ó wänbo-á áyíngídi i'ami, híwó'nin nap'ónbaymúni, t'owa-áda híwó'di-á namúni, ívi k'aygi ee-á in t'owa-á ováyhée'gi'ami, t'owagi'-á híwó'di háhkandi namúni,

³ wí suwäto'i-á tsaa'i-á wínamúnipi, hewänbo ún'poe khaapi' namúni, wí t'aytuwä'i wínamúnipi, hedí chá'ni'gedá wáhpahadá wí'i'ánshaamá've-ípi,

⁴ iví k'aygidá híwó'di tsondi-á namúni heđá iví áyyäá-á háa díví'o wänbo t'óyannindá a'ginhá'indá dimúni.

⁵ I-á ùnkháy'ä' kí'bi sen namúni'in iví tewhá ee, gá wí sen iví k'aygidi híwó'di tsondi namuupídá Yösi Tádávi méesate'in t'owa wänbo-á há'to híwó' ovây'áyingi'amí.

⁶ Heđi i-áho Jesus-ví'piye' its'anwhäyü'i winamúnipi, gá kí'bi namuudáho ma'di iyengi-í heđi kin i'andáho Yösi Tádá iví'gedi natúni it'aywó'nan gin, háa Yösi Tádá i Penísendiví'gedi natú waabá, iyéngimáadi it'aywó'nan.

⁷ Heđi nakhây'ä' wá' in t'owa méesate'in dimuupi'indi ná'i méesatewi tsondi óe'a'geeni'in, heđânho yä'dáapi iví'gedi wídívihí'máve-ípi heđi Penísendidáho ónphayk'ú' iwá winawhée-ípi.

In méesate'in khäge'nin háawin dínkhây'ä' dimúni'in

⁸ In sená' méesate'in khäge'nin dimuu'in wá' hã'minbá dimúni, heđânho ovây'a'ginhúuwidi, inbí hi' wídây'egó'áamípi, báyéki méena wídâsúwä'bé-ípi, chá' hã'ta'in wídímúnipi,

⁹ hewänbo pín ta'ge haydi in háhkan Yösi Tádádí na'in dínthayannin díviwhäyü-i.

¹⁰ Wa' méesate khäge'gi'in ovâykw'ódi pídi'bo nakhây'ä' ovâyta'i'ní'in, heđi híwó'nin dipeedáho' ovâyde'mamí.

¹¹ Nakhây'ä' t'owadi ná'in méesate'in khäge'ninbí kwiyä' wá' ovây'a'geeni'in, heđá ná'in kwiyä'dá pí'wënbí'gedi yanáki wídívihí'má've-ípi, heđá súwäto'indá wídímúnipi, heđá háädi wänbo t'ähki dívikanhúuwí háäwi dínkankháy'ä'í'.

¹² Wí sen méesate khäge'di namuu'i-á ùnkháy'ä' wí'da' ùnkweeçá'nídi, heđá híwó'di tsondi-á namúni iví k'aygidi iví áyyäá-ádi heđá in wé'ge'in ùnkw'ó'nindádá.

¹³ Méesate khäge'nindá híwó' inbí t'óe dâ'y'odá t'owadi kw'áye ovâykw'óeni, heđi dínkoedi-í khuwóeda'ginpídi'bo dívihe'e'amídi Christ Jesus-ví'piye' díviwhäyunde' i'gedi.

I háäwi Jesus-ví'gedi íviwhäyunde'i'

¹⁴ Tobá o'ände wänbo hanwaapídi'bo uví'piye' omú-i'in ná'i háäwi-áho náäbo wínta'do',

¹⁵ heđiho ohayyéopédáho' úhanginnáni háa t'owa dínkhây'ä' dívikanhúuwí in in wé'ge'in Yösi Tádávi k'aygi'indádí díviwé'ge'an dihaydi. Ná'in t'owa-áho i nawówáyi'í Yöesivi kodí'nin méesate'in dimuu, heđi in ta'ge'in háhkan dâykëeyo' heđá dâ'y'áymáa.

¹⁶ Heđi t'ähki'di'bo dínkhây'ä' ditúni'in i háäwi Yöesivi'gedi íviwhäyunde'i-á ta'gendi he'endi namuu, ná'i háäwi wíginhanginnáhpí idi na'in dínthayyan píhay. Heđi kinnân namuu:

I-á wí t'owabáho napaadi náä oepáa k'aydi napówa.

Heđá iví wówátsi ta'ge ihonnin i Yä'dáa'í P'owëwãhãäqá dínkeeyan.

In makówáwin t'óepa'aa'indídi óemú'.

In Huđíyo dimuupi'in t'owa-á iví'gedá ovây't'óe'an.

T'owa-á iví'piyá díviwhäyü wa' náä oepáa k'aydi nayi' ihaydi'bo.

Heđá oe kw'áye sa'wó' naná' deepiyá naape.

4

Wën hõeyó'in háhkannin dipowagit'óe

¹ I Yä'dáa'í P'owëwãhãhãho thay'eedi natú i t'ä'gi thaa napowa'ä' ihaydi wën t'owa inbí whäyü Yöesivi'piye dâyyoegikankháymáa heđi kin dívi'andiho ovây't'óyankháymáa in t'owa in dihõeyó'in p'owëwãhãäqá ovây'máa'in, heđá ná'in yä'dáapi'in p'owëwãhãäqávi háhkanho dâysëegi'amí.

² Ná'i háhkandá wën hõeyó'in t'owa paa waagi'inbá díviyánúmáa'in dimuu'indi wé'ge'in t'owa ovâyhá'amí. Ná'in yä'dáapi'in háhkannindá wí to'wi iphahánúdi na'óepóedi háabo nataachanpo'pí' waagi'inbá dimúni, indá yä'dáapi dívi'o wänbo wíditaachanpúwípi.

³ Gá kinnân: T'owa ovâykhãkankháymáa dívikhó'yãä-ídi, heđá ovây'tu'áamí wáy wí koegi-á wídâyk'óe-ípi. Hewänbo Yösi Tádá-áho ná'i háäwi imägi heđânho in to'wën iví'piye' díviwhäyunde'indáho in ta'gen dínhanginná'nindi ná'i háäwígi' óekú'daa'amí heđá dâyk'óe-í.

⁴ Háäwi t'ähki Yösi Tádádí dímági'i-áho híwó'di namuu, heđi äyyoegi'amívi'wedi áyhóni, igí' Yösi Tádá äykú'daa'andi.

⁵ Heđi ná'i háäwi-á híwó'di namuu gá Yösi Tádá han natú'dân, heđá áyhónde' ihaydi íviyúusu'o'.

Wí Jesus-ví híwó'di t'óe'í háa unkhây'ä' i'amí'in

⁶ Ná'i háäwi uđi in méesate'in t'owa ovâyhá'amí, heđi handídi Christ Jesus-gí' híwó' bit'óe'amí, heđi ná'i Yösi Tádávi hí' íviwhäyunde'i-á heđá ná'i híwó'di háhkan náa'a'ginnandi-á koegi' waagi'bá namúni wóekaymãänídi.

7 Hewänbo nä'i hí' pehtsiye waagi'ba namuu'i-á wínâa'âyíngi'amípi, ná'i hí'dá t'owa-á Yösi Tádávi'wedá ovâywänpiyâa'o'. U-á shánkídi úkhây'â' bikhâä-f'in uvi wówátsi mánhúuwídi Yösi Tádá nada' waabá.

8 Na'inbí túu'ú áykay'amídi ívíkhâädedáho', háyda' gínchâ'púwí, hewänbo háa Yösi Tádá natsonpöe waa na'inbí wówátsi áyhondáho háäwí t'áhkígi' gínchâ'muu, hedí gínhanginná ta'gendi na'inbí wówátsi náa náa oepáa k'aydi hedá in wówátsi na'â'indá wá' híwó' gínpuwí'in.

9 Ná'i tuu wítumáa'i-áho ta'gen namuu, hedího t'áhkí náaséegi'amí.

10 Hedánkun hânho ívit'öemáa hedá ívíkhâäde', gínhanginnáandi Yösi nawówáyí'i-áho íkhâyáa'in háa natú waa. I-á i aywondi namuu t'áhkí t'owagi', hedí in Christ-ví'piye' dívíwhâyunde'indáho' ovây'aywonde'.

11 Nakhây'â' udi t'owa ná'i háäwí i'gedi ovâyhá'amí'in, hedá ovayyöeni kin dây'amídi.

12 Tobáháa ts'aqabibo' unmuu wänbo híwó' uvi wówátsi mánhúuwí hedânho t'owadi wíwöe'a'gínhánú-ípídi, hedího uvi wówátsi híwó'di úmuudiho in Christ-ví'piye' dívíwhâyunde'in ovâykeeyami háawin dínkhây'â' dimúni'in. Háa dívíhé'e'amí waa ovâykeeyami, hedá háa dívíkanhúuwí waagá, hedá háa t'owa ovâyseegi'ínúuwí'indá, háa Yösi Tádávi'piye' dívíwhâyü'bé-f'indá, hedá háa yâ'dâa'indá' dimúni'indá.

13 Hedí uvi'we opówa'pihay nakhây'â' in t'owa i méesate ee diwé'gekw'ó'nin Yösi Tádávi ta'nin diwedi ovâytuu'âami'in, hedá ovâyatumakhemá've-f'in, hedá ovâyhá'amí'in.

14 In Yösi Tádávi tukhe'mindi wóhé'e'andi in méesate'in tsonnindá uvi'di dívíankw'ódídi Yösi Tádádi háawên híwó'nin wóemági hedânho ívi t'öe mán'amídi, hedího ná-á ná'in wóemági'indá úkhây'â' híwó' mán'âyíngi'âami'in.

15 Ná'i háäwí ipiye' bikhâä-i, hedá bipimääni kin náa'amídi, hedânho t'owadi wóemúni'di háa thamuwaa u shánkí híwó' náakanhondi.

16 Nakhây'â' bi'âyíngi'amí'in háa uvi wówátsi mánhon waa hedá háäwí ovâyhá'o'i-á. Kin bi'âami hedânho wí'bo bi'aywoeni'di hedá in to'wên wönt'óyande'indá wá' ovây'aywoeni.

5

Háa Timothy-di in méesate'in t'owa ovâyamá've-i waa

1 In sená' uvi shánkí saydöe dimuu'in udi ovâyatumakhemáada t'aygidi wí'ovâyhé'e'amípi, hewänbo shánkídi ovâyhé'e'amí uvi tádá mánhé'e'o waagibá. Hedá in shánkí ts'aqamin sená'dá uvi tí'úuwín mánhé'e'o waabá ovâyhé'e'amí.

2 Hedí kweeyöe ovâyhi'máada uvi yiyá mánhé'e'o waabá ovâyhé'e'amí, hedí shánkí ts'aqamin kwiyä' unbí tí'úuwín mánhé'e'o waabá ovâyhé'e'amí, hedí ovâyhi'máada yâ'dâa'í' ánsaada' mánmá've-i.

3 In kwiyä' inbí sená' dínhánin wiyá tóebo wídn'ánpídi ovây'âyíngi'amí.

4 Hebo wí kwee ívi sen únháandi' ún'áyk'w'óndi háa únsa'yáa'áyk'w'óndi, ná'in áy-á dínkhây'â' páade inbí k'aygi dithaa'in ovây'âyíngi'amí'in hedí handídiho díháhpúwí Yösi Tádá öe'a'gínhúuwídi. Kindídiho' inbí yiyá'indá sa'yáa'indá ovâywaywá'ánde waabá díví'âami, hedá wá' Yösi Tádá-á óehíhchannamí.

5 Wí kwee ívi sen únháandi', tóebo wí'ún'ánpídi óe'âyíngi'amídi, hedího wí'bo namuu, i-áho pín ta'ge haydi natsíkha Yösi Tádádi óekhäge'namídi hedí khüü-á thaa-á iyúusu'o Yösi Tádá óekhäge'da'máadi.

6 Hewänbo i kwee ívi sen únháandi-á igí'dá' ípíhchannmääni'di ívi wówátsi ihondáho', i-á ho nachuu waagi'ba namuu tobá wá'di nawówáyí wänbo'.

7 Ná'i háäwí díví'amídi ovâyöeni hedânho to'wí wänbo há'to únkoedi-ídi natúnídi híwó' wídívi'opí'in.

8 T'áhkídiho dínkhây'â' inbí t'owa ovây'âyíngi'amí'in, shánkí wänbo inbí k'aygiwin. Wí to'wí kin i'opídi ívi whâyü Christ-ví'piye' iyoe'gi'an waagibá i'o', hedá wí to'wí hánhay wänbo íwhâyundepí'vi shankí p'ándíki'-á namuu.

9 In kwiyä' inbí sená' dínhánin diwedi wáy wéndá' inbí kháwá' ovâyta'kw'óeni hedânho khäge' dâyhónídi, indá kí'minnânho dimúni: Sígintá (60) paayo iwedi díphademuu'in, hedá wá'di inbí sená' dínwówáyí' íhaydíbo' indádi híwó' díthá'de'in,

10 hedá inbí'gedá t'owa-á dínhanginná háäwí híwó'di díví'annin, kin waabá: Inbí áyyäá híwó'gi dâysöwé; inbí k'aygi ee-á t'owa-á híwó'dá dâyséegi'an; tobá háäwí namúni wänbo-á Yösi Tádávi t'owagi'-á ovây'an; in t'öepháde iwe dikw'ó'nindá ovâykhäge'nan; hedá háädi wänbo dívisó'dée t'ámági' híwó'di wé'ge'i háäwí díví'amídi.

11-12 Hewänbo in shánkí ts'aqamin kwiyä' inbí sená' dínchuu'indá wí'ovâykháwáta'kw'óeni'pi, indá wáy kay'i taachan inbí túu'ú dínmuu iwe dâymá've-i hedí wiyá díkhótsaada'púwí, hedího háa Christ-gí' páade dívítuu'an waa wídívi'opídi t'owa inbí'gedi dítní híwó' wídívi'opí gin.

¹³ Haa ma'di wá' bâa'in dipúwí, hedá oepiyá náäpiyá diwänpiyêeni. Hedá iwedá ma'di shánki p'ándiki'indá dipúwí, t'owavi'gedi t'amägi dihí'yêeni, hedá widín'áyíngiwó'náhpí i'gá dívítomá've-í hedá háäwí dínkhây'áhpí' ditú'be-í.

¹⁴ Hedânho otú' shánki híwó' namúni'in in shánki ts'aamin kwiya' inbí sená' dínchuu'indá dívíkhó'yâa-ídi hedá dâ'y'âykw'ôeni, hedá inbí k'aygi dâ'y'âyíngi'amí, hedânho in to'wên na'inbí'piye' háa dichaa'in háabo yanáki tuu namuu'i widáymá've-ípi na'inbí'gedi ditúnidi.

¹⁵ Wáy wên ná'in shánki ts'aamin kwiya' inbí sená' dínchuu'indá Yôesi Tádávi p'ôegédi dívíyâa'an, hedího i Penisendi Satan-bí p'ôegé i'gá dimän.

¹⁶ Hewänbo wí kwee Christ-ví'piye' iwhâyundedi hedá ünmaatut'owakw'ônda wí'bo diy-oekandee'in, í-á ünkhây'á' ovây'âyíngi'amí'in. Kindidi in wé'ge'in méesate'in t'owa báyéki t'ôe widínpuwípi ovâykhâge'namídi, hedá shánki dínkoedí-í ovâykhâge'namídi in wé'ge'in kwiya' inbí sená' dínchuu'in wíyá tóebo widín'ánpí'in ovây'âyíngi'amídi.

Haa in méesate'in t'owađi inbí tsonnin ovâyámá've-í waa

¹⁷ In méesate'in tsonnin dimuu'indá híwó' inbí t'ôe dívíkanmáadi híwó' ovâywá'âa-í'in nakhây'á', hedí in hángo dívít'ôe'o'in Yôesivi hí' ônt'ôe'amídi ônhá'amídi shánka ovâywá'âa-í.

¹⁸ Yôesi Tádávi ta'nin diwe hanbá natú'. Kinnân nata'muu:

Wí wéyu itá'á'ts'áđinde'í-á wíwínsówhi'amípi hebo bínhúumääni.

Hedá wá' natú', nakhây'á' wí to'wídi it'ôe'o'í-áho óewa'âa-í'in.

¹⁹ Wí'đá' wí to'wídi wên háawên híwó'pí'in wí méesate'i tsondi ônchânundedi wínáat'óyaanípi. Hebo wên wíye háa poeye t'owa híwó'pí i'annin ditúđidá'mânho ovây't'óyaaní.

²⁰ Hewänbo ta'gendi wí méesate'i tsondi' it'aywó'kanhondáho', in méesate'in t'owa t'áhkívi páadépiyebo iví t'aywó'đi náatu'áamí, hedânho in wé'ge'in méesate'in tsonnin dikhuwóeda'ídi dívít'aywó'namídi.

²¹ Yôesi Tádávi páadépiyebo, hedá Christ Jesus-ví páadépiyá, hedá in makówáwin t'ôepa'aa'in Yôesi Tádáđi ovâyde'manninbí páadépiyá, kay'indi wítumáa, ná'i ho wítu'andi' náa'a'ginnamí, hedí wí'bo wí'untúnípi wí to'wíwí'gedi háa híwó' háa híwó'pí i'annin úta'gendihanginnáhpíđibo', hedí wí'untúnípi wí to'wí híwó'di namuu'in náawánpihíđibo'.

²² Wíwíwó'onnamípi wí to'wíwí'đi bimank'úwídi méesate'i tsondigí' náasóge-ídi. Kin bí'andi heyâa í-á t'aywó'to'í-ân namuudá, u-áho' iví t'aywó' iwebá bitóe'ó waagibá bí'o'. Bipi'áyíngi'amí hedânho yá'đaa'ibo unmúnidi.

²³ Háy'annanho unhaypóe, hedího náä p'oeđá' wínáasúwá'bé-ípi, hewänbo wí híyää méena'ây wá' náawôeni hedânho wí'unsihaypúya'bé-ípi. *

²⁴ Wáy wên t'owa-áho kee'eedího dívít'aywó'do', hedího ná'i háäwí díví'o'í-á nahang-ínpo' wa'đi ovâytyúo'diwekánpiđibo'. Hewänbo wáy-á wên t'owavi t'aywó'di-á t'ú'úgedânho nats'anhanginpo'.

²⁵ Hedí híwó'di háäwí t'owa díví'odá hanbá napo', wesebo nahanginpo', hewänbo tobá náä wesebo híwó' wínahanginnáhpí wänbo', wáy wí thaa-ânho nahanginpuwí.

6

Haa in pant'ôe'in dínkhây'á' díví'amí'in

¹ In to'wên pant'ôe'in dimuu'in Jesus-ví'piye' dívíwhâyunde'indá háäđi wänbo t'áhkí dínkhây'á' inbí tsonnin dáya'ginhúuwí'in, hedânho t'owa yanáki wíđívíhí'má've-ípidi Yôesi Tádávi'gedi hedá iví háhkan tuu ünmuu i'gedá.

² Hedí inbí tsonnin Jesus-ví'piye' dívíwhâyundedáho', in pant'ôe'in wíđínkhây'áhpí ovây'a'ginhánú-í'in tí'úuwín páadé'in diwänpimuudíbo', hewänbo dínkhây'á' ingí' shánki híwó' wänbo dívít'ôe'amí'in, gá ná'in tsonnin in panbí t'ôe iwedi híwó'di dáyhónde'indá Christ-ví'piye' dívíwhâyunde'in wá' dimuudán, hedá Yôesídá ovâyseegi.

I chá' wáhpade wí'áyséegi-ípi

³ Nakhây'á' uđi in t'owa ovâyhá'amí'in hedá ovâyýôeni'in ná'i háäwí dívíkanhúuwídi. Ma'đi wáy wíyá to'wíđá piháa ovâyhá'o', hedá í ta'gen tuu Na'inbí Sedó Jesus Christ natú'í-á wí'ovâyhá'opí, hedá wá' wí'ovâyhá'opí háa Yôesi nada' waagi dívíkanhúuwídi.

⁴ Kí'mín t'owa-á dívíwánpihuude', hedá háäwí wänbo-á wíđínta'gendihanginnáhpí. Inbí ánskaa-á híwó'di wíđínmuupídi t'amägi' háäwí i'gedi ditsikayi' hedá tuu i'gedidá'ba dituhányi'. Iwediho dithúupo' hedá t'ayda' dívímáa, hedá wí'ná táyeví'gedi yanáki dívíhí'máa, hedá dí'ánde' in wé'ge'in t'owa-á yá'đáapi' ánskaađá' dínmuu'in.

* 5:23 Inbí p'oe-á wáyéđi súwági' híwó'di wíđínmuupí, hedího' iwe dáyméenawónde woegi' namúnidi.

⁵ Inbí ánskaa dínpedeemuudi heđá in ta'gen namuu'in dínyâpóedí díwíwánpit'aymáa. Indá dí'ánskaaop' Yóesivi khuu ipiye' díwíwánpiwhâyundediđo dikodit'owapáa-í.

⁶ Hewánbo in to'wên Yóesivi khuu ipiye' díwíwhâyunde'indáho dihíhchaa i háäwi dínkw'ó'diđibo', heđiho kodit'owa waagi'inbá ho dimuu.

⁷ Gi'âypujá ihaydi háäwi wánbo wí'aymaapi náa oepáa k'aydiipiye', heđi gichuu ihaydi wánbo-á náa oepáa k'aydi iweđi háäbo wí'aykhuwakhâymaapi.

⁸ Heđiho koegi'-á awegi'-á gínkw'ó'dá gínkhây'á' gichanpúwí'in híwó' hay gínkw'ó'nin.

⁹ Hewánbo in to'wên dikodit'owapáa-í'in diwánpida'in dimuu'indá yá'dáapíđá' díwíkanhúuwi'in dichanpo', i háäwi dida'i dâyhóníđi. Inbí t'aywó'di dínmúni'íđi wên phay ovâyk'ú' waabá dínpóe, heđi iwe diwhêe. Indá díwí'ánskaa'ánpíđibo' i háäwi ovâywánpiwhákhangit'óe'i dida', heđi ná'i háäwíđá áagépiye' ovâywháve-í heđá pedee iwe ovâytoeni.

¹⁰ T'owa-á dâychá'séegíđi háäwi t'áhkí híwó'pí'đá' dívítseye'o'. Wáy wéndáho' hânho dichá'da'diho' inbí whâyü Yóesivi'piye' dínmuu iweđi díwíhänge'an, heđiho wí'bo báyéki díwípiwhá'an.

Paul-di Timothy óetumakhe'an híwó'í'ámíđi

¹¹ Hewánbo Timothy, u-á Yóesi Tádávi' unmuu, heđiho ná'i híwó'pí' háäwi namuu iweđi biyáatáá-í. Shánkíđi bikhää-í uvi wówátsi ta'ge mánhúuwiđi heđá háa Yóesi nada' waagá úvikanhúuwi, heđá Yóesivi'piyá biwhâyuhúuwi, t'owa-á ovâyséegíhúuwi, biyáá'ámí tobá úkháamán wánbo', heđá t'ayyaa'-í a wí'unmúnípi.

¹² Wí'ää'i háa wí tsaa'í' íkhääde' waabá u wá' kay'indi bikhää-í híwó' uvi wówátsi mánhúuwiđi. Yóesi Tádáđi wóetukánnan in wówátsi nahándepi'in mánkéyíđi, heđi báyéki t'owavi páadépiye'bo untú' Jesus-ví'piye' biwhâyunde'in, heđiho in wówátsi nahándepi'in iweho bitsaakêeni.

¹³ Náa háäwi Yóesi Tádávi páadépiye'bo wíyóeni, i-á háäwi t'áhkí nawówámuu'í' nawówátsipáyi', heđá Christ Jesus-vi páadépiye'bo-á, íđá Pontius Pilate in ta'gen óetu'an Pilate-vi páadépiye' nawin dihaydi. Kinnán úkhây'á' bitsiye'ámí'in:

¹⁴ I tsonťu wóetu'andi' náa'a'ginnami, heđânho uvi wówátsi híwó'ninda' úmúni heđá to'wíđi wánbo-á háäwi i'gedá há'to wónchánú-í. Kin bikanhúuwi Na'inbí Sedó Jesus Christ nawáy'áá píhay.

¹⁵ Háäđi'í' thaa ide'man dihaydiho Yóesi Tádáđi Christ óekeesogekhâymaá. Yóesi Tádáđáho namuu i na'indi áy'a'ginmääni'í', íbá t'áhkívi shánki kay-á imáa, íbá-á shánki natsonyi' t'áhkí wé'ge'in tsonnin dimuu'inbí'wedi, heđá íbá-á in kw'áye dimuu'inbí'wedá shánki kw'áye'-í a namuu.

¹⁶ Íđá'mán hánhay wánbo há'to nachúu-í, íđá' wí'bo nakohthayná' diwá na'an, ná'i ko-á hânho nakayđi tóebo há'to ee nú' iwepiye' iháđi-í. To'wíđi wánbo wáymúu wánbo wí'óemú'pi, heđá to'wíđi wánbo-á hánhay wánbo-á há'to únkoedi-í óemúni'in. Yaho kw'áye áytegé-í heđá háäđi wánbo-á na'inbí tsondi-á gínmúni. Hamán.

In kodit'owa dimuu'in háa dínkhây'á' dív'ámí'in

¹⁷ In to'wên kodit'owa dimuu'in báyéki náa oepáa k'aydiwi háäwi dínkw'ó'nin ovâyťu'áamí wíđivíyêngi'áamípi'in, heđá wíđi'áanípi inbí chá'dá háäwi t'áhkí i'gedá ovâykháge'náamí'in, gá inbí chá'dáho háäđi nanán wánbo dínháaníđán. Hewánbo shánki dínkhây'á' díwíwhâyü-í'in Yóesi Tádáđánho ovâykháge'namí'in. Íđánho ná'i báyéki háäwi na'in t'owa díma' díhíhchannamíđi.

¹⁸ Ná'i in kodit'owa dimuu'in ovâyťu'áamí híwó'gí díwíkanhúuwi'in. Indá báyéki háäwi híwó'di dínkw'ó, heđiho dínkhây'á' báyéki híwó'di-á dív'áamí'in, heđá inbí háäwi iweđá wíđiháákháa-ípi, heđá wé'ge'in t'owa-áđá díwíwíyé-í.

¹⁹ Kin díwíkanhóndáho inbí híwó'di tsiyekan dínmuu-í a wên kay'in tepú waagi'bá namúni inbí wówátsigí', heđi háäwi shánki nachá'muu'í dâyte'kw'óe'ó waagibá dív'ámí, gá handíđi in kodí'nin wówátsi namúni'in dâykéyíđán.

I t'á'gi hí' Paul-di Timothy ónta'nandi'

²⁰⁻²¹ Timothy, há'in háhkan Yóesi Tádáđi uvi mange wónyoe'annin náa'áyiingi'ámí. In to'wên Yóesi óe'a'gínpi wáa dívíhée'o'in wí'ovâyť'óyaanípi. Inbí hí' dínmuu'í wíđínchá'muupi. Heđá in to'wên háa dívíhée'o'in ihayda' dâye'egó'o'in wánbo-á wí'ovâyť'óyaanípi. Indá dí'ánde' háäwi dínhanginná'nin, hewánbo ta'gendí wíđínhanginnáhpí. Wáy wên há'min t'owa-á in ta'gen whâyü namuu'in diweđi díwíyáa'an.

Yóesi Tádáđi ív'í séegísehkaná-áho wovâymaáni.

In Eedi'in Ta'nin Paul-di Timothy Ônta'nannin

¹ Naa Paul-á Jesus Christ-ví t'òekhuwa'i-àn omuu, Yòesi Tádá natsonpóedí kǐ'bi' omúni'in, hedânho t'owa dováy't'òe'âamídi Yòesi Tádá iví t̃u imági'in to'wên Christ Jesus-ví'piye' divíwhâyunde'indáho in wówátsi nahánde'pí'in ovâyãmáani.

² Nǎ'in ta'nin naadi Ƴ Timothy wínta'do', Ƴ-á navi ay waagibá wíchaa hedí wíséegi. Yòesi na'inbí Tádá-ádi hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-ádi séegísehkaná wóemáani, hedá uvi'piye' nasehkanápúwí, hedá wóekhäge'namí ánsaaginpídíbo' uncha'nídí.

Timothy-ví'gedí Paul i'ánshaamáadi Yòesi Tádá óeku'daa'o'

³ Naa Yòesi Tádá dókú'daa'o', i-á namuu iví t'òe dónkamáa'i', hedí dínhanginná pín ta'ge haydi kin dáy'o'in, navi thehtáy pahpá'in diví'an waabá. I dókú'daa'o' Ƴ unmuudi, khƳ-á thaa-á Ƴgi' dáyúusu'odi.

⁴ Naa hânho oda' wíyá wímúni'in hedânho ohíhchanpúwídi, uví'gedí báyéki ánsaa dínpóya'di háa bisíltáa'in ánwíye ihaydi.

⁵ Hedí dáy'ánshaa'o' háa Jesus-ví'piye' ta'gendi biwhâyunde'in. Páadé uvi sa'yáa Lois hedáhá' uvi yiyá Eunice-á inbí pí'ná khó'yé-á dānwhâyƳ, hedá naa dínhanginná Ƴ-á wá' hanbá biwhâyunde'.

Paul-di Timothy óetu'an Yòesivi t̃u t'owa híwó' ováy't'òe'amídi

⁶ Hedánkun Ƴ wí'ánshaakannamí, naa uvi p'ó'dé dáymank'ú' ihaydi Yòesi Tádádí wí hááwí wóeyón mán'amídi. Nǎa wíyá bipimáani há'i t'òe híwó' mán'âamídi, páadé ihaydi bitsiye'o waagibá.

⁷ Yòesi Tádádí na'in khuwóeda' wídímági'pí na'inbí pí'ná khó'yé, hewānbo kay-áho díma', hedá díkhäge'do t'owa áyséegímá've-ídi, hedá hangintandá díma' na'inbí wówátsi híwó' áyhúuwídi.

⁸ Hedího wí'unwóeda'ípi Nanbí Sedó Jesus-ví'gedí t'owa ováy't'òe'amídi, hedá wídíwóeda'ípi tobá iví t'òe dón'odi'bo dipansóge wānbo', hewānbo shánkídi naa t'òephade iwe o'án waagibá un wá' unkhâyúmúni mánt'òephade-ídi Yòesi Tádávi híwó'di t̃u t'owa ováy't'òe'amídi, hedí Yòesi Tádádáho kay wóemáani kin bí'amídi.

⁹ Idánkunho na'in dín'aywon hedá iví'inda' gimúnídi dítukannan. Hedí kin i'an wên háawên iví'annin namuudída'ba yoe, hewānbo báyéki séegísehkaná imáadān. Hān'oebo wa' hááwí nakhí'yenpídíbo wí'bo i'ánshaamági kin i'amídi, Christ Jesus-di dínkhâyamá'in namuudi.

¹⁰ Hedí náaho Yòesi Tádádí ná'i séegísehkaná na'in dínkeeyan Christ Jesus-á napówa ihaydi dín'aywoenídi. Christ-dáho in chuwa namuu'in na'inbí'wedá dínyā'an, hedá handídi dínkeekw'ódi hádídi Yòesi Tádávi híwó'di t̃u áywhâyunde'pí na'in wówátsi nahánde'pí'in áykéyídi.

¹¹ Hedí Yòesi Tádádáho naa díso'ge t'òekhuwa'i-á hedá háhkandi-á omúnídi, iví híwó'di t̃u únmuu i'gedí t'owa dováy't'òe'âamídi.

¹² Hedí ná'i t'òe dáy'o'i namuudi naa t'òephade iwe náa o'án. Hewānbo tobáháa kin dínpo' wānbo wó'wóeda'pí, dínhanginnādi to'wívi'piye' naa dáywhâyunde'in, hedá híwó'dá dínhanginná i-á únkoedí'in i hááwí iví mange dónyoe'andi' dín'áyíngi'amídi i t'á'gi thaa napówa píhay.

¹³ Naadi wínthayyan háawin in ta'gen háhkan namuu'in, hedího Ƴ-á úkhây'á' ná'in háhkan diwebá bitsaakēen'in. Hedí kin bí'odi in whâyƳ-á in séegi-á Christ Jesus napáyi'i náahúuwí.

¹⁴ Ná'i híwó'di hááwí Yòesi Tádádí uvi mange wónyoe'andi' mán'áyíngihúuwí. I Yá'dāa'i P'oewaqaháa na'inbí pí'ná khó'yé gínthaa'idáho wóekhäge'namí kin bí'amídi.

Wáy wēndi Paul óeyoe'an hewānbo Onesiphorus-dá yoe

¹⁵ Úhanginná t'áhkí in Asia nangewin t'owadi naa díyoe'an, Phygelus-ádi Hermogenes-ádi indí wānbo díyoe'an.

¹⁶ Na'inbí Sedóvi'piye' dáyúusu'o' in Onesiphorus-ví k'aygi'inbí'piye' nasehkanápúwídi, idá naa háyānna'ho díbo'aawówa'an, hedá tobá náa pan tewhá ee owí'án wānbo wídíwóeda'pí.

¹⁷ Nawóeda'ívi'wedí náa Rome-piye' na'áá, hedí napówa ihaydá ihe'yi'díbo naa dítuwámáa díshaa píhay.

¹⁸ Naa dáyúusu'o' owáy i t'á'gi thaa napówa ihaydi Na'inbí Sedó iví'piye' nasehkanápúwí. Ubo híwó' úhanginná, oe Ephesus búu'ú iwe i-ádi naa-ádi gayi' ihaydi idi báyéki díkhäge'nannin.

2

Timothy ûnkây'ã' híwó' Yôesig' it'ôe'amí'in

¹ Navi ay, Christ Jesus-di iví séegísehkaná ûnmuu'in dímgá, hedí ná'indibá wóekay'amí.

² I háãwí naadi báyéki t'owa dovâyhá'andi' unt'oe, hedí náã ná'i unt'oe'ibá wáy-á t'owa ovâyáhphadé-í, indá dínkhây'ã' háãdi wänbo t'ähki háa dínwó'nân waa dívíkanhúuwí'indá dimúni'in, hedáhá' indá wá' dínkoedi-í wé'ge'in t'owa-á ovâyhá'amídi.

³ U-á wí sundado Jesus Christ-ví' waagi'ba unmuu, hedího naa dont'ôephadene waagibá u wá' úkhây'ã' unkhây'múni'in igí' mánt'ôephadé-ídi.

⁴ Wí sundado namuu'i-á wá'di háa óeyôn waa i'odibo há'to iwedí iyáa'amí i'amídi háa in sundado dimuupi'in díví'o waagibá, gá iví p'ó'dédi' ihhchannami'in nada'dân.

⁵ Hedá to'wí i'ádáamáa'i-á háa ûnkây'ã' waa i'ádáa'opída há'to háãwí in dit'anpo'in ovây'má'i' óemáani.

⁶ Hedá wí to'wí nava iwe báyéki it'ôe'andi-á ûnkây'ã' i páadé'i namúni'in i háãwí napaa iwedí ihónídi.

⁷ Híwó' bí'ánshaa'amí ná'i wítumáa i'gedí, hedânho Na'inbí Sedódi híwó'di ka'powa wóemáani háãwí t'ähki útáy'i' unka'pówa-ídi.

⁸ Jesus Christ-ví'gedí bí'ánshaa'amí. I-á nachu wänbo nawáywówápóe, i-á David-ví áy iwedí'ibá namuu. Ná'i-án namuu i híwó'di tuu iví'gedí t'owa dovây't'ôe'o'.

⁹ Ná'i tuubá namuudi t'ôephade iwe o'án, hedí wí yanákkandi waagibá náã pan tewhá iwe owhi'án, hewänbo Yôesi Tádávi tuu-á ûnkaydi wí'únwhimuupi.

¹⁰ Tobá háa naa dínpo' wänbo dáyyáa'o' in Yôesi Tádádi ovâyde'mannin dimuu'in dovâykhäge'namídi hedânho in wá' Christ Jesus-di ovây'aywoenídi, hedího hánhay wänbo t'ähki sa'wó'da' naná' diwe ditháa-í.

¹¹ Ná'i hí' náã otúni'i-á ta'gendá' namuu: Christ-ádi gichuudá i-ádi'ibá wáy na'án diwebá giwówákwo'ni.

¹² Ívít'ôephadeyáá'andáho, i-ádi wé'ge gitsonyëeni. Hewänbo i wí'áytaapi gin gitúdáho, i wá' natúni na'in wänbo-á wídi'taapi'in.

¹³ Tobáháa na'in háa gínkhây'ã' waa wí'ívi'anpí wänbo, i-áho háãdi wänbo t'ähki háa ûnkây'ã' waa i'o', gá wí'únkoedípidân i'egó'amídi iví hí' natú'ni.

Timothy in ta'gen namuu'in ihúuwí'in ûnkây'ã', hedí in ta'gen namuupi'indá iyoe'amí

¹⁴ U-á úkhây'ã' in méesate'in t'owa ná'i háãwí wítu'an ní'gedí ovây'ánshaakannami'in, hedá Yôesi Tádávi páadépiye' kay'indída ovâytu'áami tuu i'gedída' wídivítuhánmá've-ípi. Han dívítuhánmáadáho' wídnchá'muupi, hedí in to'wén dívít'óyande'inbí ánshaa-á ovâywänpipede'e'o'.

¹⁵ Háãdi wänbo uví t'ôe áyíngídi mán'áamí hedânho Yôesi Tádá natúni'ídi híwó' bí'annin, hedá háa bí'o'in namuudi wí'unwóeda'ípi, hedá Yôesi Tádávi ta'gen tuu ûnmuu'i t'owa ta'ge ovây't'ôe'áamí.

¹⁶ In t'owa Yôesi dáy'a'ginpi waa dívíhé'e'o'inbí'wedí hedá to'wén inbí hí' dínchá'muupi'inbí'wedí biyáa'amí. Ha'wáa'i hí'di t'owa Yôesivi'wedí shánki ovâyáa'o'.

¹⁷ Wí phée nawówa'pí' nawa'gedi'dá i khowa óehá'dándo waagibá, ná'in t'owavi hí'-áho t'ámäpiye' dínwagedí, hedí handídi t'owa ovâyhá'dándo'. Hymenaeus-ádi Philetus-ádi wén wíye sená' damuu in ha'wáa dívíhé'e'o'in diwedí.

¹⁸ Indáho in ta'gen namuu'in diwedí dányáa'an. Kinnân datú': Christ-ví'piye' ívívihâyü ihaydiho giwáywówápóe waabá ho gínpóe, hedího owáy gichuu ihaydáho na'inbí túu'ú wígiwáywówápúwípi. Inbí tuu'diho báyéki t'owa inbí whâyü iwedí ovâyýáakanhon.

¹⁹ Hewänbo Yôesi Tádávi tuu ûnmuu'i-áho wén kay'in tepú na'ingí' dínk'ú' waagi'inbá namuu, hedí iví ta'nin diwe kinnân úntá'muu:

Na'inbí Sedó-áho ûnhanginná wé'in iví t'owa ûnmuu'in.

Hedá kindá wá' nata'muu:

To'wén t'ähki ditú'nin Na'inbí Sedóvi'in dimuu'indáho dívít'aywó'kanwóy'ni'in dínkhây'ã'.

²⁰ Wí kodit'owa namuu'ívi tewhá ee wí sá'áwé únsaa óe'odí háa kwá' ts'á'ídi napa'andi', hedí ná'i sá'áwé-áho i háãwí shánki híwó'di namuu'i' óesaa'igi' namuu. Hewänbo wá' wíyá sá'áwé-áho phédá nap'odá napa'andi' nasaa, hedí i-áho i wáhphade híwó' namuupi' háãwí óesaa-ígi'-á namuu.

²¹ Háãwí yá'dáapi' namuu'ívi'wedí ívívíyáa'andá, handídi i sá'áwé háãwí híwó'di óesandi waagi'ba gimúni, hedá Na'inbí Sedóvi'indáho ta'gendá gípúwí, hedí idiho wí t'ôe dímgáni igí' íví'amídi, hangí' ívikhây'odi, hedí ná'i t'ôe dímgá'i-á híwó' íví'amí.

²² Ná'i híwó'pí' taachan wáy wén e'nún dáy'máa'ívi'wedí óyáa'an. Shánkídi bikhää-í uví wówátsi ta'ge mánhúuwídi, hedá Yôesivi'piye' biwhâyü'bé-ídi, hedá t'owa-á

ovâyséegihûuwídi, hedá indáqá tsaaginpidíbo-á untháa-ídi. Kin bi'andá in to'wên yá'dâa'in inbí pi'ná khó'yé dimuudi Yôesivi'piye' dívíyúusukanmáa'in waagi'inbá unmuní.

²³ T'owa ánsaapi'in dimuu'in hedá háäwi wänbo wídnhanginnáhpí'in dimuu'indá dívítuhkandodi wí'ovây't'óyaanípí. Ha'wáa'i hí' dâypiyemáa'in dimuu'indá wí'ná táye dívíwänpit'ayyaa'o'.

²⁴ Hebo to'wên Na'inbí Sedógi' dívít'óe'o'indá wídnkhây'áhpí t'aytuhkannin dimúní'in, hewänbo shánkídi t'áhkí t'owa-ádi híwó'nin dimúní, hedá híwó'nin háhkannindá bo'atá'indá dimúní.

²⁵ Dínkhây'á' in to'wên Yôesivi hí' ónséegi'opi'in ovâythayyami'in piháa díví'o'in, hewänbo kin ovâythayyodi t'ayginpidíbo' ovâyhé'áamí, hedí ma'dânho Yôesi Tádádi ovâykhäge'namí inbí t'aywó'di dâyyoe'amídi, hedânho in ta'gen namuu'in diháhpúwídi,

²⁶ hedí kindidáho inbí hangintan dâywáykéyí, hedá Penisendivi'wedáho dívíyáa'amí. Idá wên phay ovây'k'ú' waagibá i'andi iwe diwhêe, hedího iví pan waagi'inbá dipóedí háa natú waa ho díví'o'.

3

Háa napúwí'in i t'á'gi thaa napowa'á' ihaydi

¹ Naa oda' ná'in wítukankháymáa'in úhanginnání'in: I t'á'gi thaa napowa'á' ihaydi báyéki káy'in napuwagít'óe.

² T'owa-áho wí'bo dívípiséegikháymáa hedá inbí chá' ní'gedíqá' díví'ánshaakháymáa. Indá dívíyèngikháymáa, kw'áye-á dívípítegekháymáa, t'owa-á t'ámägi-á ovâytukankháymáa, inbí yíyá'indá tádá'indá wí'ovây'a'geenípí, kú'daa-á wídnímäänípí, Yôesivi háäwi-á wí'on'a'geenípí.

³ Inbí k'aygi'in wänbo wí'ovâyséegi-ípi, háädi wänbo t'áhkí dívíyá'be-i'in didá'í, pi'wên t'owavi'gedá yanáki-á dih'yéeni, háa diwänpicháa waagá divíkháymáa, háa'wänbo dimúní, hedá i híwó'di háäwi namuu'i-á dâyt'áy-i,

⁴ inbí t'ema'indá inbí maatu t'owa'indá ná'inbí hánmin dínmuu'inbí mangá ovâykáani, díví'ánshaa'apndíbo háäwi t'áhkí dívíkháymáa, dívípíphú-u-i, Yôesi Tádá dâyséegimá've-ívi'wedí indá'ba dívípíhíhchannamí'indá didá'í,

⁵ indáho Yôesivi'nápiye' dimuu waabá dívíkanhúuwí, hewänbo háawin iví kay únmuu wänbo wídnhanginnánípí. Ha'wáa'in t'owavi'wedí biyáatáä-i.

⁶ Wáy wên ha'wáa'in inbí hôeyó wóegé tewhá eeye dits'úyá', wáy kwiyá' ánsaapi'in dimuu'in dithaa eeye, kwiyá' báyéki t'aywó'di dâymáa'in hedá t'ámägi' híwó'pí taachandi ovâykaygimáa'in, hedí ná'in kí'min kwiyá' in dihôeyó'indá dívísó'dínde' inbí háhkan ovâywhâyü'amídi inbí'nápiye' ovâyamá'ídi.

⁷ Ná'in kwiyá'dídi in hôeyó'in háhkannin ovây't'óyandedí háädi wänbo t'áhkí wíyá shánki dida' diháhpúwí'in, hewänbo há'to in ta'gen namuu'in diháhpúwí.

⁸ Há'min háhkannindá in ta'gen namuu'in dâyyoegi'o', hán'oe Jannes-ádi Jambres-ádi Moses-ví hí' dânyoegi'an waabá. Ná'in háhkanninbí ánsaa yá'dáap'ídq' dínmuudi inbí whâyü Yôesivi'piyeho wídnchá'muupi.

⁹ Hewänbo háa dívíkanhon waa há'to híwó' dínpuwí. Iwebo nakeepúwí ánsaapi'in dimuu'in, in wíye sená' Jannes-ádi Jambres-ádi dänpóe waagibá.

Timothy in ta'gen namuu'in únhanginnáandi híwó' ikanhúuwí

¹⁰ Hewänbo údá áyngídi ho naa dímu' háa dáykanhon waa, hedího úhanginná háäwi in t'owa dovâyhá'o'í', hedá háa navi wówátsi donhon waagidá, hedá háäwi ipiye' dáykhäde'indá, hedá háa dáywhâyunde'indá, hedá háa dáybo'atá'o'indá, hedá háa t'owa dovâyséegi'indá, hedá háa dáyää'o'indá.

¹¹ Hedá dímu' háa t'owadi navi whâyü dínmuudi díyanáki'annindá, hedá háa indi dí't'óephadekannannindá. I búu'ü Antioch-á Iconium-dá hedá Lystra-á eeye kin naa dínpóe. Hebo tobá díyanáki'an wänbo', Na'inbí Sedódi ná'i háäwi t'áhkí iwedí dín'aywon.

¹² Hedá to'wên t'áhkí dida'in inbí wówátsi dâyhúuwí'in Yôesi Tádá óehíhchanmäänídi, in wá' Christ Jesus-ví'in dimuudíbo ovâyyanáki'kankháymáa.

¹³ Hedí ná'in yá'dáapí'in t'owa dimuu'indá hedá in t'owa dâyhôeyóhá'o'indáho shánki p'ándíki'inho dipuwagít'óe. Ná'indá wáy-á t'owa-á in ta'gen namuu'in diwedá ovâyáakankháymáa, hedá in wá' in ta'gen namuu iwedíba dívípiyáakankháymáa.

¹⁴ Hewänbo ú-á úhanginná to'wídi wóehá'annin. hedího téegi t'aagi háa unháhpóe'in diwe hedá háa biwhâyunde'in diwá bitsaakéeni.

¹⁵ Híyää'í unmuu ihaydi waabo ná'i t'á'kan Yôesi Tádávi'wedí na'ää'í' úhanginná, hedí ná'i t'á'kan namuu'ídi'ba wóehá'o' háa Christ Jesus-ví'piye' biwhâyundedí wón'aywoeni'in.

¹⁶ Háäwi t'áhkí Yôesi Tádávi t'á'nin diwe nata'muu'i-á i Yá'dâa'i P'oweaháävi'wedí na'ää'díqá' namuu, hedího báyéki nachá'muu dikháge'namídi in ta'gen namuu'in

giháhpúwídí, hedá háa híwó'pí' íví'o'in dínthayamídá, hedá in ta'ge'in p'óe namúní'in dínkeeyamídá, hedá háa í'ge ívínúwí'in díná'amídá.

¹⁷ Hedího ná'in háhkan gihádího na'in Yóesi Tádági' íví't'óe'o'indáho háäwi t'áhkí gíntáy'i' áymáa hedáho híwó' igit' íví't'óe'amídí, hedí hangí' wíyá háäbo wígínte'dée-ípi.

4

1-2 Yóesi Tádávi páadépiye' hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-ví páadépiyá wítumáa kinnán bí'amídí: Yóesiví tpu t'owa ováytuphadé-í hedá háädi nanán wánbo unkháymúni kin bí'amídí. Híwó'pí in t'owa díví'odá ováythayamí, hedí ováytú'ámí há'wáa wídíví'ámípi'in, hewánbo i híwó'di namuu'ida' dívikanhúwí. Háädi waa kin ováyhá'odi indádi bibo'atá'ámí. Ná'i kin wáytumáa gá Na'inbí Sedó Jesus-di t'áhkí t'owa ováykeekw'óenidán háa híwó' háa híwó'pí díví'annin, in diwówáy'i'indá in ho dichuu'indádi, hedí kin ikháymáa ováy nawáypówádí nap'ó'déqí'sogedee ihaydi.

³ Hedího náä úkháy'á' Yóesi Tádávi tpu t'owa ováyt'óe'ámí'in, gá wáy wí thaa naná' diwáho in t'owa in ta'gen háhkan namuu'in há'to dit'óyandá'i, hewánbo shánkídí báyéki hóeyó'in háhkannin ováytupwákháymáa, hedí díwánpíhíhchannamídí didá'i ná'in háhkannindi ováytú'ámí'in háäwí dit'oeda'ida'.

⁴ Hedá in ta'gen namuu'in wídít'óe-ípidí díví'oyephohtidíkháymáa, hewánbo i hí' ta'gen namuupí' pehtsiye waagi'ba namuu'i' dit'óe-ídi díví'oyepohokhuukháymáa.

⁵ Hewánbo u-á úkháy'á' ta'geda' bí'ánshaa'amí'in, hedá mánt'óephadenedéa biyáä'amí, hedá t'ámäpiye' unyéeni Yóesiví híwó'di tpu in t'owa ováyt'óe'ámí, hedá in t'óe Yóesidi wóeyónnin híwó'dá bikanhúwí.

⁶ Ná'i háäwí wítu'an gá náäho Yóesigí' naví únpu'oe donts'ancha'kháymáadán, naví wówátsi dáypákháymáa, ihaydiho naná náä oepáa k'aydidi dáyyáa'amídí.

⁷ Wí tsaa'i háa wí ää'i hánho isó'dinde waagibá naa wá' dáysó'dée Yóesiví híwó'di t'óe dón'amídí, hedá háa diyón waaga dónbowa, hedá i háäwí ívínáyunde'i-á dó'áyngi'an.

⁸ Hedího in to'wén díví'áädédi páadé dipówá'in wí háäwí dit'anpo' waabá, naa wá' háäwí naagi' dinte'kw'ódi'i' donkekcháymáa, gá naví wówátsi ta'ge donhondán. Na'inbí Sedó Jesus-á namuu i to'wí t'owa ta'ge ováytukankháymáa'i háa híwó' háa híwó'pí díví'annin, hedí idáho ná'i dinte'kw'ódi'i' naa dímäáni, hewánbo naada'ba yoe, in wé'ge'in t'owa pín ta'ge haydi óetsikha'máa'in nawáy'áä-ídi, innán wá' hanbá ováymääni.

Wén t'owaví'gedí Paul itá'nan

⁹ Bisó'dée-í hanwaapídibo naví'piye' un'áä-ídi.

¹⁰ Demas-didáho díyoe'an, i-á ná'i oepáa k'aydiwi háäwí shánkí iséegídího', hedího oe Thessalonica búu'úpiye' namáa. Crescens-á oe Galatia nangepiyá namáa, hedá Titus-á oe Dalmatia nangepiyá.

¹¹ Náä-á Luke-da'mán naa-ádi na'án. Mark-á námáa'i, i-á únkoedi naví t'óe iwe díkháge'namí'in.

¹² Tychicus-á oe Ephesus búu'úpiye' dósan.

¹³ Hedí un'ádi naví k'éwé'in aa oe Troas búu'ú Carpus-ví'we donyoe'annin dínmä'i, hedá naví ta'di-á wá' dínmä'i, hewánbo shánkídí i púye eedi nata'muu'i' ta'di-á.

¹⁴ Alexander i kwák'udi ihäwípa'ida' naa báyéki díyanáki'an, hedího i híwó'pí' dí'andi namuudi Na'inbí Sedóháho báyéki óetuchánukháymáa.

¹⁵ U-áho há'i senbí'wedí ó'áyngi'an, i-á na'inbí hí' t'aygidi iyoe'gi'andi.

¹⁶ Páadé naa dítyó'diwekándí naa wí'bo dáy'aywoenídí dáyhée'an dihaydi tóebo wí'iwínúpi naa díkháge'namídí. T'áhkídibo díyoe'an. Naa oda' Yóesidi ováy'owóyé-í'in tobá han díví'an wánbo'.

¹⁷ Hewánbo Na'inbí Sedó-á naa-ádi nayidi idán díkháge'nan, hedá in kay-á dímägi t'áhkí íví tpu t'owa dováy't'óe'amídí, hedího t'áhkí in Hudíyo dimuupí'in iwe diyí'in dit'oe. Hedí Yóesidi naa dín'aywon, wí to'wí wí khánbí wáä iwedí óewhahké' waabá naa dí'an.

¹⁸ Hedí Na'inbí Sedóháho t'áhkí i híwó'pí' t'owa'dí díkháymáa'in dida' iwedí díwhahkéyí, hedá idá oe makówá wáy i natsonnán diwepiye' bahpíbo díhúwí. Hánhay wánbo t'áhkí t'owa díkháy'á' kw'áayébo' óemá've-í'in. Hamán.

Wí sengitpu namuu'i'

¹⁹ Priscilla-á Aquila-á ovánsengitpu'ámí, hedá in Onesiphorus-ví k'aygiwindá wá'.

²⁰ Erastus-á oe Corinth búu'úbo iwóyí', hedí Trophimus-á nahaydi oe Miletus búu'ú iwá dóyoe'an.

²¹ Bisó'dée-í wá'di nate'núpóepídibo' unpówá-ídi. Eubulus-dá wóesengitpu'an, hedá Pudens-dá Linus-dá, Claudia-dá, hedá t'áhkí in wé'ge'in tí'úuwín páadé'indá inbí sengitpu wónsan.

²² Na'inbí Sedó Jesus uví pí'ná k'ó'yé mänmä've-í, hedá íví séegísehkaná-á wóemääni.

In Taʼnin Paul-di Titus Ôntaʼnannin

¹ Naa Paul omuuʼi náʼin taʼnin dótaʼdoʼ. Naa Yôesi Tádávi tʼôeʼi hedá Jesus Christ-ví tʼôekhuwaʼi-á omuu. Naa dísan in toʼwên Yôesi Tádávi ovâydeʼmanninbíʼpiyeʼ, hedânho dovâykhágeʼnamídi shánki ivíʼpiyeʼ dívíwhâyú-ídi, hedá in taʼgendá dovâyháʼámídi, hedânho háa Yôesi nadaʼ waagi inbí wówátsi dâyhúuwídi.

² In wówátsi nahándeplʼin gínʼáʼin áytsíkhaʼmáa áykéyídi. Yôesi-á wíʼihôeyóʼopi, hedí hánʼoebo iví t̄t̄u imági kíʼmin wówátsi dímmáánídi,

³ hedí híwóʼ nanáʼ dihaydi jʼgedi díhanginʼánnan. Yôesi naʼinbí aywondi di naa díyôn hedá dísóge náʼi t̄t̄u tʼowa dovâytt̄uphadé-ídi.

⁴ Naadi ʼu Titus wintaʼdoʼ, u-á navi taʼgendi ay waagibá wícháa, naa dâyhâyundeʼibá ʼu wáʼ biwhâyunde di. Yôesi i Tádá-ádi hedá Christ Jesus naʼinbí aywondi-ádi séegíshkana wóemááni hedá wóekhâgeʼnamí ánsahaaginpídiʼbo unchaʼnídi.

Háa Titus oe Crete pʼoyâadi iʼámí waa

⁵ Naadi oe Crete pʼoyâadi iwe wíyoeʼan hedânho háäwi iwe waʼdi natáyʼi bíʼámídi, hedá méesateʼin tsonnin tʼáhkí búuʼú eeye ovâykwʼôenídi. Kinnân hêe wítuʼan:

⁶ Wí méesateʼi tsondi-á ûnkháyʼáʼ wí sen toʼwídi wânbo wí tʼaywóʼdi wíʼônsháa-ípiʼ namúníʼin. I-á ûnkháyʼáʼ wíʼ kwee-áídíq̄ nakhótsaachaʼníʼin, hedá iví áy-á whâyúʼindáʼ dimúní, hedá náʼin áyviʼgedi tʼowa wíditúnípi háa diwânpidaʼ waagi dívíʼoʼin hedíháa tʼóyanpiʼin dimuuʼin.

⁷ Wí méesateʼi tsondídá Yôesiví tʼôe ʼônʼáymáa, hedânho otú waa ûnkháyʼáʼ wí sen toʼwídi wânbo wí tʼaywóʼdi wânbo wíʼônsháa-ípiʼ namúníʼin. I-á wínaʼáanípi ídâʼmân in taʼgen imáaʼin, hedá wesebo wínatʼayyaapúyaʼbe-ípi, hedá suwátoʼiʼ háa tsáqtoʼiʼ háa nacháʼhaʼtʼaaʼiʼ namúníʼin wíʼûnkháyʼáhpí.

⁸ Shánkídi ûnkháyʼáʼ iví kʼaygídi natʼowaséegitʼôeníʼin, i yáʼdâaʼi namuuʼi-á iséegi-í, hang-intaʼdi-á namúní, iví wówátsi-á taʼge ihúuwí, háäwi Yôesi natsonpóeʼi-á háädi waa iʼámí, hedá áyngídi iví wówátsi ihúuwíʼin ûnkháyʼáʼ.

⁹ Yôesiví híʼ whâyúwóʼdi úmmuu, hedího i méesateʼi tsondi-á háa naháhpóe waa náʼi híʼ ipiyeʼ iwâyuhúuwí, hedânho in wéʼgeʼin tʼowa ovâykhágeʼnamídi náʼin taʼgen háhkan dípiyeʼ shánki dívíwhâyú-ídi, hedá in toʼwên náʼin háhkan dáyséegʼanpiʼindá piháa diʼánshaamuu kin ovâythayyámí.

¹⁰ Han i méesateʼi tsondi íkanhúuwí gá báyéki tʼowa-á tʼóyandaʼpiʼindáʼ dimuudân, hedí inbí híʼ-á wídncháʼmuupi, hedí inbí híʼdi wáy-á tʼowa-á piháa ovâyʼánshaakandoʼ. In Hudíyo dimuuʼin shánki wânbo háʼmín dimuu.

¹¹ Nakhâyʼáʼ náʼi kíʼbi híʼ áyʼákháa-íʼin, gá háäwi dínkhâyʼáhpí dâyháʼoʼdân hōeyódi dâywânpicháʼtʼaanídi, hedího báyéki tádáʼindá yíyáʼindá inbí áy wóegé ovâypedeeʼoʼ.

¹² Wí Crete-wi sen wânboʼ, i-á inbí khuu jʼgedi itumakheʼoʼiʼ namuuʼi natú, “In Crete-win háädi wânbo tʼáhkí dihōeyó, khân tʼayyaaʼin waagiʼinbá dimuu, báaʼin deʼdeʼin dimuu.”

¹³ Náʼin inbíʼgedi natúʼindá taʼgen namuu. Hedího u-á úkhâyʼáʼ kaygiʼdi ovâyttumakheʼámíʼin hedânho inbí whâyú Yôesivíʼpiyeʼ taʼge dínmúnídi,

¹⁴ hedá wídaytʼóyaanípídi in Hudíyoví pehtsiye-ádi hedá i tsontt̄u in tʼowa in taʼgen namuu iwe di dívíyaaʼannin dáypíaaʼi-ádi.

¹⁵ In toʼwên yáʼdâaʼin dimuuʼingíʼ háäwi tʼáhkí híwóʼdi namuu, hewânbo in yáʼdâapiʼin dimuuʼin hedá wídvíwhâyundeplʼingíʼ-á háäbo híwóʼdi wídnmuupi. Náʼinbí ánsaa wânbo yáʼdâapiʼ dínmuudi wídnhanginnáhpí wéʼi wí híwóʼdi namuu, wéʼi wí híwóʼpiʼ namuuʼindá.

¹⁶ Yôesi dáytaa gin dítt̄, hewânbo háa dívikanhon waagídi nakeepoʼ taʼgendi wídaytaapiʼin. Daháa dívíʼoʼ, wídiʼaʼginhápi, hedá háäwi híwóʼdi namuu wânbo dívíʼámíʼin wídnkoedípi.

2

In taʼgen háhkan namuuʼin

¹ Hewânbo uvíʼwân úkʼóe tʼowa ovâyháʼámídi háa inbí wówátsi dâyhúuwíʼin, in taʼgen namuuʼin dívíwhâyumáʼ dihaydi.

² Saydōe ovâyháʼámí wídisuwátʼôenípídi, hedá híwóʼdá inbí wówátsi-á dâyhúuwídi hedânho tʼowadi ovâyʼaʼgeenídi. Ovâyháʼámí hangintaʼnin dimúnídi, hedá in taʼgendi whâyú-ádi séegi-ádi dáymáʼve-ídi, hedá tobáháa napoʼ wânbo dívíyááʼámídi.

³ Hedá kweeyōe-á wáʼ ovâyháʼámí háa inbí wówátsi dáyhon waagídi dáykeeyámídi Yôesi dáyʼaʼginhonnin. Wáy-á tʼowaviʼgedi yanákíwóʼ wídvíʼmáʼve-ípi, hedá suwátoʼin wídmúnípi. Indá dínkhâyʼáʼ háäwi híwóʼdi namuuʼi dâyháʼámíʼin,

4 heḍânho in shánkí ts'aqamin kwiyá? ovâyeye-ídí inbí sená'dáđí inbí ây-áđí dâyséegihúuwíđí,

5 heḍá hanginta'nindá dimúní, yá'dâa'in wówátsi-á dâyhúuwí, inbí k'aygi-á híwó'dá dâý'âyíngi'amí, diséegít'ôení, heḍá inbí sená'dá dâý'a'ginnamí. Han díví'odí to'wí wânbo há'to ûnkoedí-i híwó'pí ihé'e'amíđí Yôesivi tųų í'gedí.

6 Hanwaagibá in sená' shánkí ts'aqamin dimuu'in kaygi'di ovâyhá'amí hanginta'nin dimúníđí.

7 T'âhki ų bi'o'í híwó'da? bi'âamí, heḍi handíđi ná'in shánkí ts'aqamin dimuu'indi wóemúndedí ųđi ovâykeeyamí háa indá dínkhây'â' díví'âamí'in. Ovâyhá'odí in ta'genda'ba bihée'amí, heḍá ovâykeeyamí pín ta'ge hayđi biwhâyunde'in.

8 Uví hí' ta'ge'ida? úmúní heḍânho tóebo wí'ûnkoedí-ípíđí wóetuusúu'amíđí. Handíđi to'wí uví'nâpiye' namuupí' nawóeda'púwí, háâwí wânbo híwó'pí' wí'ishaadepíđí na'inbí'gedí natúníđí.

9 In pant'ôe'in dimuu'in ovâytu'âamí inbí tsonninbí tųų dâyt'ôyaaní, heḍá i t'ôe dâý'o'íđi inbí tsonnin ovâyhíhchannamí, heḍá wá' wíđívítųwhannâamípi,

10 heḍá wíđívísá'mâamípi. Shánkíđi dâýkeeyamí sâhto'indá hõeyó'indá wídimuupí'in, heḍânho háa inbí wówátsi dâyhon waagíđi nakeepúwíđi i háâwí Yôesi na'inbí aywondí'gedí âyhá'andi' sa'wó'di namuu'in.

11 Yôesi Tádáđí iví séegísehkaná na'in dínkeeyan, heḍi ná'í séegísehkaná-á ûnkoedí t'âhki t'owa ovây'aywoeníđí.

12 Heḍi iví séegísehkaná iweđi gihâhpóe ná'í a'ginháhpí háâwí Yôesivi'piye' íví'o'í' âyyoe'amíđí, heḍá i híwó'pí háâwí in t'owa Yôesi dâytaapí'in kay'indi dikanda'i-á âyyoegi'amí, heḍi náâ oepáa k'ayđi na'inbí wówátsi ta'gá heḍá hanginta'díđá âyhúuwí, háa Yôesi nada' waa.

13 Heḍi gitsikha i háâwí híwó'di Yôesíđi dípâgít'ôe'í? heḍi kinnân namúní: Jesus Christ nakeepúwí iví sa'wó'di kohthay wógegé, i-á i hay'í Yôesi-á heḍá i dín'aywondi-á namuu.

14 I-á na'ingí? ipimâgi na'inbí t'aywó'di iweđi díma'p'âđi-íđi heḍá ná'í t'aywó'di dínyâ'amíđá, heḍânho ta'gendi iví t'owa gimúníđí, heḍi pín ta'ge hayđi gida'íđi híwó'da? ívíkanhúuwíđí.

15 Ná'í háâwí í'gedí t'owa ovâyhée'amí. Kaygi'di ovâytu'âamí háa díví'âamí'in, heḍá in to'wên híwó'pí dívíkanhonnin ovâyta'gep'óegésaaní. U-á úk'ôe kin bi'amíđí, heḍânho to'wí wânbo wí'ûnkoedíđi wóe'a'ginhânú-íđi.

3

Háa Titus-di in Jesus-ví'piye' dívíwhâyunde'in ovâyhá'amí waa

1 Ihayda? in t'owa ovây'ânshaakannâamí t'âhki in nange'in tsonkhuu dâymáa'inbí khómapho' dívík'ôení. Dínkhây'â' dí'a'gint'ôení'in, heḍá dikhâyúmúní háâwí t'âhki híwó'di namuu'í' díví'âamíđí.

2 Ovâytu'âamí wây-á to'wênbí'gedí yanáki wíđívíhí'má've-ípi, heḍá wíđívítųhkanmá've-ípi. Shánkíđi ûnp'oe kháapí'in dimúní heḍá t'âhki t'owa-áđi a'gindibo dívíhúuwí.

3 Gínkhây'â' kin waagi íví'âamí'in, gá wáymúu na'in wá' hanginta'hpí'in gimú'dedân, heḍá t'óyanpí'indá gimuuwân, in ta'gen namuu iweđi gihângepóewân, háa na'inbí túu'ú iwe gichaa waagida? íví'odí wí'bo ívípíhíhchannmáđi ná'í híwó'pí' háâwíđi na'in dípanhógi waa gínpoé, na'inbí wówátsi-á t'âhki yá'dâapída? íví'owân, githúut'óewân, wây-á t'owađá dí'taywân heḍi na'indi wá' indá âyt'aywân.

4 Hewânbo Yôesi na'inbí aywondíđá dínkeeyan i-á t'owa-áđi híwó'di namuu'in heḍá inbí'piye' séegi-á imáa'indá.

5 heḍiho dín'aywon, hewânbo na'in híwó'di háâwí íví'annin namuudá yoe, iví sehkaná ûnmuudân dín'aywon. Dí'owíđiđi waagibá wówátsi ts'aqamin dímagi, heḍá i Yâ'dâa'í P'owêaahâđá ts'aqamin waagi'inbá dípaá.

6 Jesus Christ na'inbí aywondi na'ingí? i'annin namuudí, Yôesi Tádáđí i Yâ'dâa'í P'owêaahâđá báyéki dímagi.

7 Hediho Yôesi Tádá iví séegísehkaná ûnmuudí díchâamáa t'aywó'di wí'âyamáapí waagi, heḍiho in wówátsi nahándepl'in gitsikha'in âykéyí.

8 Ná'í otú'i-á ta'gen namuu, heḍi oda? ųđi in t'owa ihayda? í'gedí ovâyhí'má've-í'in, heḍânho in Yôesivi'piye' ho dívíwhâyunde'in háâđi wânbo t'âhki híwó'da? díví'âamí.

Ná'í otú'i-á híwó'díđá? namuu, heḍá in t'owa t'âhka ovâykhâge?do?.

⁹ Hewänbo in to'wên hangintahpí tsika dívítsika'máa'in wí'ovây't'óyaanípí, heđá to'wên inbí thehtáy pahpá'inbí kháwă i'gedi ihayđá' dívíhée'o'indá, * heđá to'wên Moses-vi tsontuú i'gedi dívíwänpítuhkando'indá. Kí'bi hí'đá tóebo wí'óekhăge'dopi heđi wínachă'muupí.

¹⁰ Wí to'wí piháa iwăyundedi nat'owawiyet'óe'i namuu'i' undádi nayíđá nâatų'ămí han wí'i'ămípí, heđi natáyđá wíyá hanbá nâatų'ămí, heđi it'óyanpíđá nâayoegi'ămí.

¹¹ Úhanginná wí to'wí kí'bi namuu'i-á t'aywó'to'íđá' namuu'in heđá in ta'ge'in p'óe i'gá wínamänpí. I-á wí'bo únpihanginná híwó'pí ikanhonnin.

I t'ă'gi hí' Paul-di Titus óntă'nandi'

¹² Háa Artemis háa Tychicus uvi'piye' dósankhâymáa, heđi owáy wé'i wí napówá ihaydá, bisó'đee-í oe Nicopolis búu'ú díyay-íđí. Naa dáy'ánshaamăgi năă te'nú iwebo dáywóyí'níđí.

¹³ Zenas i sen i tsontuú itaa'i namuu'i-á heđá Apollos-á wáypíye' damän. Bisó'đee-í ovănkăge'namíđi heđânho hăăwí wänbo wíđântâyíníđí.

¹⁴ Na'inbí t'owa dínkhây'ă' dihăhpúwí'in híwó'da' hăăđi wänbo t'ăhki dívíkanhúuwíđi, heđânho in to'wên hăăwí dínťáy'in ovăykhăge'namíđi. Han díví'opíđá inbí wówătsi wíđínchă'púwípí.

¹⁵ In năwe naa-ádi dikw'ó'nindi inbí sengitųu wónsan. Úđá in to'wên Christ-ví'piye' dívíwăyundedi na'in díséegi'in ovăysengitų'ăămí. Yóesi Tăđávi séegišekkană t'ăhkiđíbo bînmă've-í.

* 3:9 Námú'đí i thaykangí' hí' 1 Timothy 1:4 iwe nată'muu'i'.

In Ta'nin Paul-di Philemon Ônta'nannin

¹ Naa Paul omuu'i? opannân Christ Jesus-gi? dáy't'ôe'o'odi. Naa-ádi hedá na'inbí tí'úu páadé'i Timothy-ádi u Philemon winta'do?, u-á na'inbí tí'úu wíséeg'i hedá na'inbí t'ôe iwe díkháge'do'i-á unmuu.

² Hedá in méesate'in t'owa uvi k'aygi dívíwé'ge'o'in wá? ánta'do?, hedá na'inbí tí'úu Apphia-á, hedá Archippus-á, i-á wí sundaço na'inbí hänge nawindi díkháge'namídi waagi'ba namuu.

³ Yôesi na'inbí Tádádá hedá Na'inbí Sedó Jesus Christ-dá inbí séegísehkaná wovâyãmááni hedá wovâykháge'namí ánsaaginpidíbo? íkwô'nídi.

Philemon-bí séegí únmuu i'gedi ônta'do?

⁴ Philemon, háãdi wânbo wínyúusu'an ginhay Yôesi igi? dáy't'ôemáa'i dókú'daa'o?,
⁵ dínhanginpóedí uvi whâyü Na'inbí Sedó Jesus-vi'piye? úmuu i'gedi, hedá wá? dínhanginpóe Yôesi Tádávi t'owa t'áhki udi ováyséeg'i'in.

⁶ U-ádi naa-ádi handa? ánhwâyunde?, hedí naa dáyyúusu'o? ná'in whâyü gánmuu'indi wóekháge'namídi shánki wânbo úhanginnánídi t'áhki i híwó'di háãwi ánmáa'i? Christ wé'ge gamuudi.

⁷ Navi tí'úu páadé'i?, udi Yôesi Tádávi t'owa inbí pí'ná khó'yé ovâyhíhchannan, hedího uvi séegí mánmáa'ídi naa wá? díhíhchannan, hedá báyéki díkháge'nan sen waa o'áanídi.

Paul-di Philemon óedaa'an Onesimus óséegíkéyídi

⁸⁻⁹ Hedího wí'ná táye ánséegíhondi háãwi bí'amídi wida'khâymaa. Tobá Christ-di dínk'ú? wânbo thay'eedi wíyôenídi háa úkhây'á? bí'amí'in, wên tsontuü wímáánívi'wedí naadi wíwánpida'khâymaa. Wí'ú'óde-ípi naa Paul sedó omuu'in, hedá Jesus Christ-vi' omuudiho? opannân.

¹⁰ Wí háãwi Onesimus-gi? mân'amídi kaygi'di wida'máa. I-á navi e'nú waagi'ba dínmuu, naa wa? náa opannân dihaydíbo? ivi táda waagi'ba opóedí.

¹¹ Tobá i-á páadédi ugi? úchá'póepi wânbo?, náa-áho wí'gíndígi? ugi-ádi naagi-ádi gánchá'póe.*

¹² Náa-á i uvi'piye? dówáysankháymáa, hedí báyéki dóseegídi navi pín wá? i-ádíba ihon waagibá ochanpo'.

¹³ Yôesi Tádávi híwó'di tuü t'owa dovây't'ôe'o'in namuudi náa wa'di opannándi naa oda'wân Onesimus náwe naa-ádi dówóyi'ni'in, hedânho idi uvi'gedi naa díkháge'namí.

¹⁴ Hewânbo naa wó'da'pí uvi pápidíbo dówóyi'ni'in. Naa wó'da'pí wíkyagi'amí'in háãwi híwó'di bí'amídi, shánkídi oda? u wí'bo kin bí'amí'in.

¹⁵ Ma'di Onesimus uvi'wedí wí háy táhkída? nawiyedee hedânho uvi'piye? nawáymu-ídi hedá u-ádíba háãdi wânbo t'áhki nacha'nídi.

¹⁶ Páadédi pan namuu, hewânbo náa-á pan wínamuupi, náa-á wí panbí shánki hay'i namuu, náa-á na'inbí tí'úu páadé'i gánpóe ánséegíhúwígí? Hedího naadi hángo dóséegí, hewânbo u'dá shánká náaséegíhúwí, t'owa namuudi hedá náa-á Na'inbí Sedó Jesus-vi' namuudá.

¹⁷ Hedí u-ádi naa-ádi wé'ge ánt'ôe'o waagibá uncháqdáho?, Onesimus náséegíke? naa díséegíkéyí waagibá.

¹⁸ Hedí uvi'piye? it'aywó'nandáho?, háa uvi'piye? háãwi naphamuudáho?, naa díphahsaani.

¹⁹ Nábaa naabo ná'i hí? dóta'kankháymáa: "Naa Paul omuu'ídi wíwá'áa-í." Hewânbo náa wó'da'pí wí'ánshaakannamí'in, u-á uvi wówátsi-án naa unphamuú'in.

²⁰ Tí'úu páadé'i?, Na'inbí Sedó Jesus-ádi wé'ge gamuu, hedího oda? u'dá ná'i híwó'di háãwi wídaa'andi? naa dín'amí'in. Handídi Christ-vi'in gamuudi navi pí'ná khó'yé naa díhíhchannamí.

²¹ Ná'in ta'nin winta'do? dínhanginnándi i háãwi oda'póe'i náa'a'gínkhâymaa'in, hedí shánki wânbo háãwi wá? náakhâymaa.

Wí sengitüü namuu'i?

²² Hedí náa wa'di wá? háãwi wídaa'amí: Ti wí íve dínkhây'amí dáyhonwóyi'nídi? Undi dínnyúusu'odího naa ocháq hanwaapídíbo Yôesi Tádádi díwáypunmááni'in unbíwepiye?.

²³ Epaphras-di ivi sengitüü wónsan, i-á wá? Christ Jesus-gi? it'ôemáadi bo naa-ádíba na-pannân.

* 1:11 In kháwá Onesimus-á natu'da? "To'wí nachá'muu'i?" gin.

²⁴ Heḍá Mark-á, Aristarchus-á, Demas-á, heḍá Luke-á naa-áḍí wé'ge dívít'òemáa'índi wá' wóesengitú'an.

²⁵ Na'ínbí Sedó Jesus Christ-ví séegísehkanä unbí pí'nă khó'yé măn má've-í.

In Tə'nin James Itə'nannin

1 Naa James omuu, Yōesi Tádávi t'ôe'i hedá Jesus Christ i shánkí natsonyi'ívi'á. Naadi un tət'đi wēege'in Israel t'owa t'āmāpiye iwadekw'ó'nin wāysengitə'ta'do'.

T'ôephade-ádi hedá whāyu-ádi i'gedi ita'do'

2 Tí'úuwín páadé'in, hânho bíhíhchanpuwawe tobáháa bint'ôephadende wânbo',

3 gá únhanginnândân unbi whāyu wovāytayindedá shánkí íyā'ākanhāhpúwí'in.

4 Hewānbo hāđđi wānbo t'āhki úvíyā'ā'āmí ta'gendi ikweesenpāa-íđi, hedānho wíyá hāđwí wānbo wí'unte'đee-ípi kí'min ímúníđi.

5 Hedi wéná wí wānbo un diwedi únhanginnáhpíđi háa kin i'amí'in, i-á únhkây'ā' Yōesivi'piye'yíyusu'amí'in, hedího in hangintan oemāáni únhanginnáníđi. Na'inbí Sedó Yōesi khāagipí t'owa t'āhki báyéki hāđwí napāyi', hedi wí'ovāyt'e'yopi dida'póedí.

6 Hewānbo bindaa'andi, pín ta'ge hayđi úvíwhāyu-i wovāymāáni'in. Wí'úví'āyíngimāáni'pí háa wovāymāáni'in háa wovāymāáni'pí'in. Wí to'wí pín ta'ge hayđi iwihāyunde'pí-á wí p'oe oepiyá nāāpiyá wāđđi oechānumāa'í waagi'ba namuu.

7-8 Wí to'wí kí'bi namuu'ívi'ánshaa wí'unta'gemuupi, hedi tobá hāđwí i'an wānbo híwó' wí'í'āhke'e-ípi. Hedího i-á wí'únhkây'ā'hpí na'ā'āni'in hāđwí nada'póe'í Na'inbí Sedó Yōesíđi oemāáni'in.

To-an ta'gendi kođit'owa namuu'

9 Wí to'wí Jesus-ví'piye' iwihāyunde'í namuu'í sehkanāwó'gí wówátsi thaa ihondá únhkây'ā' nahíhchanpúwí'in, gá Yōesi Tádáđi kw'āye óesógedān.

10 Hedá wí to'wí Jesus-ví'piye' iwihāyunde'í kođit'owa namuu'í-á wá' únhkây'ā' nahíhchanpúwí'in Yōesi Tádáđi āagēpiye' óesógedí, gá in kođit'owa dimuu'indá hāđ ahkónu i'gēwi póvi'āy nasaa'í waagiba dihānđān.

11 I than napeedí natsāwāpōe ihayđi, i taa t'āhki óet'awende', hedá i póvi-á t'āhka nathanādedá wíyá sa'wó'đi wínamuupi. Wí to'wí kođit'owa namuu'í-á wá' hanbá ūnpo'. Wa'đi wíyá shánkí chā' it'andedíbo nahā'āni.

Híwó'đi-á híwó'pí-á, wāhāđđan na'ā'?

12 Wí to'wí óetayinde'í' it'ôephadeyā'ā'andi-á nahíhchanpúwí, gá híwó' ívi tayí' diwedi napee ihayđi wówátsi nahāndepí'in úntsāwwhíhkedēe-í, wí āā'í páadé napówá'í hāđwí híwó'đi ikēnde waagiba. Yōesi Tāa ívi tųų imāgi kin ovāykhāymāa'in in to'wēndi óeséeg'íngí'in.

13 Hewānbo wí to'wí óetayinde' íhayđi wén t'aywó'nin nakanda'đá wí'únhkây'ā'hpí Yōesi Tádá ónchānú-í'in. Hāđwí yā'đāapí' namuu'í há'to únkōedí-í Yōesi Tádá óekannamíđi nat'aywó'kandá-íđi, hedi Yōesi Tádáđi wānbo-á to'wí wānbo wí'óet'aywó'dikanyómá'pí.

14 Hewānbo wí to'wí hāđwí hânho nada'đibo t'aywó'điwe itōe'ó ikēyíđi.

15 Hedi ívi pí'nā khó'yé nat'aywó'kanda'đi, iwedi t'aywó'điho napuyā, hedá shánkí wānbo wíyá it'aywó'đodi pedee iwe napóyá'.

16 Hedānho navi t'úuwín páadé'in wāyséegí'in, píháa wí'úví'ánshaa'ā've-ípi nā'í hāđwí i'gedí. Yōesíđi wíđítumāapí git'aywó'dikandá-íđi.

17 Hāđwí t'āhki híwó'đi namuu'í dímāgi'í-ádi, hedá hāđwí ta'gendi yā'đāa'íđā' namuu'í dínmayā'đáđi, makówáđi gínpóyá'. Yōesi Tádá t'āhki í kohthay oe makówa nasaa'í ikhíyē, hedi nā'í kohthay-á háa nakeet'ōe waagi na'egópo' hedá dāy'óhkhų'ó', hewānbo Yōesi-á wína'egópo'pí.

18 I-ān napida'đi wówátsi ts'āamin dímāgi, ívi ta'gen tųų ūnmuu'í ívíwhāyu ihayđi. Kin i'an hedānho t'āhki ts'āabi hāđwí ipakhāymāa iwedi na'indá in páadé'in ts'āamin gimuu'in waagi'ínbá gípúwíđi.

Hāa Yōesíđi na'in dítumāa waa wígiwānpíđat'ōe-ípi, hewānbo ívi'amí-á

19 Navi t'úuwín páadé'in wāyséegí'in, nā'í hāđwí wāytų'andi' únhanginnānho'. Hedānho hāđđi waa íkhāymúni Yōesivi' tųų úvit'óyaaníđi. Wí'úvíwó'onnámipí úvíhēe'amíđi, hedi hāđwí hí'índíđibo wí'it'ayyaapúyā'bē-ípi.

20 Git'ayyāapóedá Yōesivi' tųų wí'āy'a'gíndopí, hediho in hāđwí i natų' híwó'đi namuu'in wí'āy'opí.

21 Hediho t'āhki í híwó'pí' namuu'í' úvíkanmāa'í bínnye'amí, hedá nā'í báyéki híwó'đi namuupi' unbi pí'nā khó'yé únk'ó'đi-á bínnyā'amí. Yēngípíđibo Yōesivi' tųų bínkēyí. Nā'í tųų-á unbi pí'nā khó'yé únsogedee wí ko'yí waabá, hedi nasōedí in kay imāa unbi hāđ wovāy'aywoeníđi.

²² Hewänbo iví t̃uü bîn'a'ginnamí, wí'íwänpit'óe-ípi. Yôesiví t̃uü ít'oeđi hewänbo í'ándedi wí'únkhây'ähpi háa natú waa úv'í'ámí'in, unbí ánshaa-á piháa únmuu.

²³ Wí to'wí Yôesi Tádáví t̃uü nat'oeđi hewänbo í'a'gindopídá, í-á wí to'wí waagi'ba namuu ip'oetsíwhayedi iví ts'lay háa únchaa waa imúnde'i',

²⁴ hewänbo tobá ipimú' wänbo', í p'oetsíwhaye namuu iweđi iyáa'an dihayđi, wesebo' ún'óde'nde' háa únchaa waagi.

²⁵ Hewänbo wí to'wí Yôesi Tádáví tsont̃uü híwó' ònt'óyandedi, heđi wí'ún'óde'pi háa nat'oe'in, hewänbo háa Yôesidi òetu'o waagi í'odi, t'ähki iví tsiyekan diwe nahihchanpúwí. Ná'i tsont̃uü-á t'ähki híwó'dida' namuu, heđi t'owa ovâyma'p'áđinde' inbí t'aywó'di iweđi.

²⁶ Wí to'wí na'ándedi Yôesi óe'a'ginnmä'in, hewänbo hähsó'yó'i namuudá, wí'bo ip-ihöeyó'o', heđi iví tsiyekandá háagi' wänbo wí'únchä'muupi.

²⁷ Hewänbo wí to'wí Yôesi na'inbí Tádá ta'gendi óe'a'ginnmä'i-á kinnân ikhâymaa: In to'wên yíyápi'indá tádápi'indá dimuu'in heđá in kwiyá' inbí sená' dínchuu'in dimuu'indá idi ovâypuwákhâymaa ovâykhäge'namiđi inbí t'òephade iweđi ovâyya'a'amiđi, heđá wá' ipi'áyingi'ami heđänho ná'i yä'däapikan in t'owa Yôesi Tádá dâytaapi'in díví'o'i namuu'idi wí'òepede'e'ámipíđi.

2

Wí'ínkhây'ähpi git'owayoegit'òen'in

¹ Tí'úuwin páadé'in, Na'inbí Sedó Jesus Christ í shánki hay'ivi'piye' úvívwhâyunde'. Heđiho wáy wên t'owa shánki híwó' wívinnmä've-ípi in wé'ge'inbí'wedi.

² Ma'đi kinbáho namúni: Wíye sená' unbí méesate ee dats'úndi, í wí' namantomuu òeđodi napa'annin, sa'wó'dá na'aamuu, heđi í wí'-á sehkanáwó'dá na'aamuu,

³ heđi ma'đi í shánki sa'wó'di na'aamuu'i bîn'a'gindi bintumáa, "Hä'i shánki híwó'di púwéde' eedi ósoge," hewänbo í sen híwó' na'aamuupi'-á bintumáa, "Owáy hängediibo ówínú, háa naví án nú'bo ósoge,"

⁴ heđáho kin úv'í'odá nakeepo' ichanpo'in wí sen shánki híwó'di namuu'in í wí'ví'wedi, heđänho unbí ánshaa híwó'pi únmuuđibo t'owavi'gedi úv'í'ánshaamá' háawin dimuu'in.

⁵ Bí't'óyanbe naví tí'úuwin páadé'in wáyséegi'in, Yôesi Tádáđi in t'owa ovâyde'man in wé'ge'in t'owadi ovâytumáa'in sehkanáwó' diwówayi'in dimuu'in, hewänbo shánki kodit'owa waagi'inbá dimuu pí'ná khó'yé inbí whâyü Jesus-ví'piye dínmuuđi. Yôesi Tádá iví t̃uü imági in to'wéndi óeséegi'in í-áđíba oe makówa dikwo'ni.

⁶ Í sehkanáwó' nawówayi'í namuu'i-á bínháawaagimáa. Hewänbo tí wí'únhanginnáhpí'an in kodit'owa dimuu'indíđänho wovây't'äämaa, heđá wovâytyuó'diwékayá'.

⁷ Christ-ví khây'ú'na'ginnmuu, heđi t'owadi in Christ-ví'in imuu gin wovâykhâyá'de', hewänbo in kodit'owa dimuu'indíđá iví khâyá'-á òn'a'ginhánúnde'.

⁸ Ná'in tsont̃uü Yôesiví ta'nin diwe nak'óe'in in shánki'in namuu:

Un úvípiseegi waabá, to'wên t'ähki bínseegi'úhuwí.

Heđi ná'in tsont̃uü bîn'a'gindodáho', híwó' úvikanho.

⁹ Hewänbo wáy wên t'owada' in wé'ge'inbí shánki híwó' binnáadá, handiđi úvít'aywó'do', heđi Yôesi Tádáđi t'aywó'kannin wovâyshaa, gá iví tsont̃uü únmuu'in bîn'a'ginhánúndedän.

¹⁰ Wí to'wí wên wéhpí'indá' Yôesiví tsont̃uü únmuu'in í'a'ginnanpídá, tobá í wé'ge'i tsont̃uü í'a'gindo wänbo', hanbá namuu t'ähki tsont̃uü í'a'ginhánú waabá.

¹¹ Kinho namuu: Yôesi Tádá natú,

Wíyá to'wíwí kwiyó-áđi háa sedó-áđi wí'úvívwhqhkwmamá've-ípi.

Heđá Yôesi Tádábá natú,

Wívint'owat'ahánu'bé-ípi.

Heđänho tobá wíyá to'wíwí kwiyó-áđi háa sedó-áđi wí'úvívwhqhkwmáapi wänbo', wí to'wí bínhaydi Yôesiví tsont̃uü t'ähki bîn'a'ginhánú waagibá úv'í'an.

¹² Yôesi Tádáđi ditúchankhâymaa háa híwó' áy'a'ginnin háa áy'a'ginpi'in iví tsont̃uü, ná'i tsont̃uü-á únkoedi na'inbí t'aywó'di iweđi díma'p'áđi-íđi. Heđänho úv'í'áyingi'ami háa ítú'indá úv'í'o'indá.

¹³ Náa-á t'owavi'piye' na'in gisehkanápóepíđi, owáy í thaa Yôesi Tádáđi t'owa háa híwó' háa híwó'pi díví'annin ovâykeek'wóđi ihayđi, í-á wá' na'inbí'piye' wínasehkanápuwagít'òepi; hewänbo gisehkanápóedáho', há'to ditúchánú-í.

Na'inbí whâyü-áđi heđá na'inbí tsiyekandáđi

¹⁴ Naví tí'úuwin páadé'in, tobá wí to'wí natú' wänbo in whâyü Jesus-ví'piye' imáa'in, wáy-á t'owa idi híwó' wí'ovây'ohpídáho', tí ná'i to'wíwí hí' únchä'muu? Tí Yôesi Tádáđi òn'aywoeni wí to'wí kí'min whâyü únmuuđibo'? Yoe, há'to'.

¹⁵⁻¹⁶ Gá kinnân: Ma'đi wí sen háa wí kwee Jesus-ví'piye' iwihâyunde'i koegi-á awegi'-á úntáy, heđi bínwänpitumáa, "Sengidi ópún, Na'inbí Sedó Yôesidänho wóekhäge'nami úví

awegí-áđí koegí-áđí mánhónídí." Kin úví'odi hebo undi wí'bo i háäwí untáy'i wíwínmähpídá, unbí tuu háagi' wänbo wí'unchá'muupí.

17 Hedího whäyüda' bínmáadı hewänbo wäy-á t'owagi' híwó' wíwín'ohpídí, unbí whäyü-á wí'unchá'muupí.

18 Hewänbo ma'di wí to'wí natúni, "Wáy wén t'owa in whäyüda' dáymaa, híwó'di tsiyekanda' yoe, hedá wäy-á wéndá híwó'di tsiyekanda' dáymaa, whäyü-á yoe." Hewänbo to'wí kin natúdáho naadi dótu'áami, "Wí'úkoedipi' dínkeeyami'in Jesus-ví'piye' biwhäyunde'in híwó'gi háäwí bikanhonpídí, hewänbo naadá wínkeeyami' naa dáywhäyunde'in i híwó'gi háäwí dáy'o'ídibo'."

19 Untú' wí'da' Yöesi na'án gin biwhäyunde'. Híwó' namuu ha'wäa biwhäyundedi, hewänbo in yä'däapi'in p'oweaqahäa wänbo wá' hanbá díwíwhäyunde', hebo híwó' díwí'áamíwí'wedí diwänpithathapo' dikhuwóeda'di.

20 Ú ánsaapi' unmuu'í, naadi wítu'anpí'an, tobáháa Christ-ví'piye' biwhäyunde wänbo', híwó'gi háäwí bikanhonpídá uvi whäyü-á wí'úchä'muupí. Ti wíyá wínthaykw'óeni'in unda'?

21 Ti wí'ú'ánsaapi'an, na'inbí heháäwí thehtáy pahpáa Abraham nakhâyumuuwän ivi ay Isaac ipihéyídi i antáa k'éwé, háa Yöesi Tádádí óeyön waagi. Gá kin nakhâyumuudángo', Yöesi Tádádí óechaq t'aywó'di wí'imáapi waagi.

22 Úhanginná háa únpo'e'in. Yöesiví'piye' iwhäyü, hedá wá' háa Yöesi natsonpóe waa i'an. Hedího háa Yöesi natsonpóe waagi i'andibo' ikeeyan ta'gendi Yöesiví'piye' iwhäyunde'in,

23 hedího iwedí nathaypóe háa Yöesiví' tã'nin diwe Abraham-bí'gedí natã'muu waa, kinnân:

Abraham-di Yöesi Tádáví hí' ónwhäyü,

hedí ivi whäyü únmuudi Yöesi Tádádí óechaq t'aywó'di wí'imáapi waagi, hedá Yöesiví' k'ema únmuu kin óetu'an.

24 Hedího únhanginná Yöesi Tádádí wí to'wí óechaqmaa t'aywó'di wí'imáapi waagi ivi híwó'di tsiyekandi iwhäyükeeyodi, in whäyü imáa'in nawänpitúdidá'ba yoe.

25 Hedí hanbá únpo'e ná'i kwee Rahab wänbo', i-á sená'bí'piye' ikü'p'áy'é'i namuu. Hebo tobá ha'bi namuu wänbo', in wíye Hudiyo sená' kaadi dapówá'in i búu'ú dänmúni'di ovánkhäge'nan, hedí wäy-á pí'wén p'óegé i'gedí dawáymu-í kin ovántu'an hedángo in búu'úwin t'owadi wí'ovánhéyipi'dí. Hedáho kin ovánkhäge'nandibo Yöesi Tádádí Rahab óechaq t'aywó'di wí'imáapi waagi.

26 Wí to'wí ivi túu'údi i p'oweaqahäa únpeedá chu'i namuu. Hedí hanbá namuu wí to'wí iwhäyunde'í hewänbo híwó'gi háäwí wí'í'opídí. Ivi whäyü-á chu'in waagi'ínbá únmuu.

3

Na'inbí hán ní'gedí James itã'nan

1 Tí'úuwín páadé'in, báyéki un diwedí wí'únkhây'áhpí ída'í'in háhkannin ikwodee-í'in Yöesiví' tuu in t'owa ovähá'amídi, gá gínhanginnándán Yöesidi na'in háhkannin gimuu'in háa ivi'ó'in shánki áyíngídi dínmúni'in in wé'ge'in t'owa háa díwí'o'inbí'wedí.

2 T'áhkí'díbo háyän wänbo píháa ív'í'o'. Wí to'wí píháa natúhpi'-á t'áhkí yä'däa'í' namuu, i-á ivi wówátsi t'áhkí itsonmáa.

3 In kwääyêe áysowhi'opi'an, hedángo háa gida' waa díwí'amídi. Handídi inbí túu'ú t'áhkí áybéede'.

4 Bí'ánsa'áan wá' wí p'oe iwe nayi'í kophênbay i'gedí. Tobáháa gáhäyü'í namuu wänbo', hedá wí waa kay'ídi óesayhúya' wänbo-á, i to'wí isanhondi' wén phéphá'ay híyää'í'nda' t'úupiye' nachá'nin namuu'indí'dibo hanginpi' íbéede' háa nada' waa.

5 Hedí hanbá namuu na'inbí hán. Tobáháa na'inbí túu'ú eedi in hán híyää'í'nda' namuu wänbo', báyéki ívíyengihée'o', háäwí t'áhkí gihá waabá.

Wí te'k'ayáa iwe nakoye'di nakopi'áa waabá napúwí, tobá páadé ihaydi i phaa híyää'í' namuu wänbo'.

6 Hedí hanbá na'inbí hán gínmuu wí phaa waagibá. I phaa oe péyége nakw'ó'dídi na'inbí hán dínphaa'ó' waagibá gínpo', hedí wí phaa waagibá na'inbí hándibá na'inbí wówátsi t'áhkí dínpedee'o'. Báyéki híwó'pí' na'inbí hán diwedí gínpi', hedí wíyá háäwí'dí wänbo na'inbí túu'ú iwe ginkw'ó'dídi yä'däapi'in wídípa'pí in hándi dí'o waagi.

7 T'owa ho dáysahánú hedá náa wa' dáysahánunde' t'amägi'in animáa dimúni'in, tsigé háäwéndá, páäyü háäwéndá, hedá máap'oe iwe díwí'kóhsaymáa'in dimuu'í'nda.

8 Hewänbo to'wí wänbo wí'únkoedipi' ivi hán isahánú-ídi. Na'inbí hándá ná'i yä'däapi' tuu wínahí'wóyí'dí'pí, hedá whánpúwí só'p'oe waagi'í'ndá napi'den.

9 Na'inbí händi na'inbí Tádá Yöesivi'gedi híwó'gí ívíhée'o, hewänbo na'inbí händibá t'owavi'gedá híwó'pí' namúni'i-á ívíhée'o, tobá Yöesidi in t'owa i namuu waagibá ováykhiyé wänbo'.

10 Hedi kindidi ná'in sóphogedá wí'gíndi híwó'di-á híwó'pí'-á gíntuhipi' tobá wéhpí'indá' gísóphomuu wänbo'. Naví tí'úuwín páadé'in, kindá wí'gínkhây'áhpí íví'áamí'in.

11 Tí wí p'ohpee iwedi wé'ge'i p'oe napée-í, sųwági' híwó'di-ádi híwó'pí'-ádi? Yoe, há'to.

12 Naví tí'úuwín páadé'in, tí wén fig tay iwedi na-olive-paa-í, hediháa wén úuwa áaphää iwedi na-fig-paa-í? Hedän yoe. Hedá wá' wí p'ohpee áhsää'i' iwedi híwó'di p'oe sųwági' namuu'i há'to napée-í.

In kodí'nin hangintan háawin namuu

13 Tí to'wí un diwedi báyéki únhanginá hedá ihangintanmáa? I-á únkhây'á' yá'dáa'in wówátsi ihúuwí'in, hedá híwó'dá íkanhúuwí, hedi iyéngi'anpídí ikeyé'amí ta'gendi ihangintanmáa'in.

14 Hewänbo unbí pí'ná k'ó'yé wáy-á t'owa bínkaygi'amí'in ída'di, hediháa shánki kw'áye úvípitégé-í'in ída'í in wé'ge'inbí'wedi, wí'úvíyèngihée'amí'pí báyéki íhá waagi. Han úví'odáho' úvíwánpíhōyómáa.

15 Yöesidi ta'gennin hangintan dímagídá kí'min wí'gímúní'pí, hewänbo in to'wén han dívikanhonnináho i háäwi náa oepáa k'aydi namuu i'gedídá' díví'ánshaa'o, hedá háa inbí pí'ná k'ó'yé díwánpichaa waagídá' díví'o, hedá háäwi i Penísendi na'á'i-á dáyhon.

16 Hedi to'wéndi in wé'ge'in t'owa ováy'kaygi'amí'in dida'di, háa shánki dívípitégé-í'in dida'di in wé'ge'inbí'wedi, iwedi dínwánpit'aypa', hedá háäwi t'áhkí híwó' namuupi' dívíkhây'máa.

17 Hewänbo i to'wí oe kw'áye na'ándidi híwó'nin hangintan dímagídá, na'in pí'ná k'ó'yé híwó'didá' gínkw'ó, hedänho wí'ívíyá'be-í'pí, hedá ún'p'oe k'haapi'in gímúni, hedá wé'ge'inbí'ánshaa-á áy'a'ginnamí, hedá in dáy't'óephádehonninbí'piyá gísehkanápúwí hedího báyéki híwó'di ingí' áy'á'amí, hedá t'áhkí t'owa handá' áymá've-í, hedá wí paa waagibá wí'ívíyánúmá've-í'pí.

18 Hedi wén to'wén dívít'aymáadi na'indi áywóyí'dáho', kindidi na'in wá' wí'íví't'aymá've-í'pí, hedího iwedi báyéki híwó'di napi', wí híwó'di ko'yi óekoe iwedi báyéki nahääpayedi' waabá.

4

Háadan i háäwi ída'i' wí'ún'áhpí'

1 Háadan wáy wén in t'owa úvíyánde' hedá úvít'aymáa? Háäwí'pí unbí pí'ná k'ó'yé wováyhänbo waa íchaq, gá háädi wänbo t'áhkí únwánpihēeginá'indá' ída'dän.

2 Ihaykanpí'indá' ímuu, hewänbo háäwi ída'i wí'únkw'ó'hpí, hedänkun ídakhâymuu bint'owat'ahánú-ídi inbí háäwi dímmu'i bínhóní'dí. Thúuto'in ímuudi wé'ge'in t'owavi háäwi ída', hewänbo wíwínhóndepídí indádí úvíyánde hedá úvít'e'yo'. Hewänbo háäwi wí'únkw'ó'hpí gá Yöesi wíwíndaa'opídän.

3 Hedi bínndaa'odá wíwovây'máhpí, híwó'di ánshaa únmuudi'bo wíwíndaa'opídí, wí'bo wovâywánpíhchannamí'dí ná'i háäwi bínhóní'in ída'di.

4 Tí wí'únhanginnáhpí'an wí to'wí in t'owa Yöesi dáy'taapi'inbí tsiyekan óehí'andá Yöesivi hánbi' waagi'ba napaa. Undá ha'wáa úvikanmáa, hedi handí'di ná'i háäwi Yöesivi shánki bínséegídího', wén kwiyá' waagi'inbá ípaa inbí sená' dáy'yo'e'andi wáy-á pí'wén sená'dádí dívíthayé-í'dí.

5 Wí'í'áanpí'píhíaa natú'nin ná'i hí' Yöesivi tá'nin diwe natá'muu'i, "I p'owé'qahhá Yöesidi díntógi'i nathúupo'di hánho nahääwída'."

6 Hewänbo Yöesi-á báyéki na'inbí'piye' nakháge'pá't'óe. Hedänkun ivi tá'nin diwe úntú': To'wén diyéngit'óe'in dímmu'in Yöesi Tádádí ováy'yoegi'o'.

Hewänbo to'wén diyéngit'óepí'in dímmu'indá Yöesi Tádádí ivi séegísehkaná ovây'má'.

7 Hedáho Yöesi Táavi'piye bípimáá hedänho i-á unbí tsondi ún'múní'dí, hedá bíkay'an Penísendi bín'yoetu'amí'dí, hedänho i-á unbí'wedi nasháni.

8 Yöesivi nú'piye bíhádi, hedá i-á unbí nú'piyá shánká íhádi-í. Un t'aywó'kannin ímuu'in, bínyá'dáapítsiyekanwóyí'. Un to'wén unbí ánshaa wí'únta'gemuupi'in, bínyá'a'an há'i t'aywó'di unbí pí'ná k'ó'yé bínmáa'i'.

9 Unbí t'aywó'di únmuudi bítaachanpuwawe, hedá bík'áyk'haapuwawe, hedá bísíhtää. Íséeyéeni'in únkhây'á' íp'áayéeni'wí'wedi. Ínhíhçaq-í'wí'wedi, bínkeeyamí ík'áyk'haapóe'in.

10 Yöesivi páadé'piye' áagé'in bípuwawe, hedi ídáho shánki kw'áayá wováytegé-í.

Wáy-á t'owavi'gedi híwó'pí wí'úvíhée'amí'pí

11 Tí'úuwín páadé'in, wí'ná táye wí'úvít'usúumá've-í'pí. Wí to'wí'dí in Jesus-ví'piye' dívíwháyunde'in ováy't'usúu'odi háa inbí'gedi natú' híwó'pí'in dímmu'in, hanbá Yöesivi

tsonttu ūnmuu'in ōn'o?, gá Yōesidá dítumáadān na'inbí tí'ūuwīn páadé'in han wí'áy'amípí'in. Hedihó wí to'wí ná'ándedí wí'únkhây'āhpi'in í'āamí'in háa Yōesiví tsonttu ūntú' waa, í-á í'a'ginnāamíví'wedí iwānpikeeyo' nachanpo'in ná'í tsonttu-á híwó'dí wínamuupí'in.

12 Yōesidá'mān tsonttuupā'í namuu, hedí idā'ábá ūnkoedí natúnídí háa áy'a'gindo' háa yoe. Idā'mān ūnkoedí na'inbí wówátsi dín'aywoeniídí háa díkwee-ídí. Hedānho tí unbí'we ūnk'óe wí to'wí bint'aywó'dichānú-ídí? Yoe, há'to'.

Wí'úvípíphúu-ípi

13 Bít'óyan un kin úvíhée'o'in, “Nāá thaa háa ma'dí thá'dí wí búu'ú gida' iwepiye' gimān, hedí í búu'ú iwebo wí pāayo gikwó'ní, áyhāāwikumā-ídí áyku'ch'āanídá, báyéki wíyá chā' áyt'aanídí.”

14 Wí'únhanginnāhpi háa unbí wówátsi thá'dí únmmúní'in. Unbí wówátsi-á wí okhí háy tǎhki nakeepo'í hedí wesebo nahānde'í waagibá ūnmuu.

15 Shánkí híwó' namuu kinnān ítúnídí: “Yōesi natúdáho giwówáyēēní, hedí kindá kindá ívkhâymaa.”

16 Hewānbo náá íyēngídí úvīwānpíhuude' háa úvikhâymaa í'gedí. Hedí kin úvīhí'máadí, t'āhki yā'dāapí'dá' namuu.

17 To'wí únhanginnāndi ūnkhây'ā'in híwó' í'amí'in hewānbo í'anpídá, í-á it'aywó'do'.

5

In dikodit'owamuu'inbí t'aywó'di

1 Nāá bít'óyan un kodit'owa ímuu'in, unbí tsí'p'oe únmmúní'í bínch'a' hedá bísítuwínú, gá báyéki t'óephade ún'ādān.

2 Ibáyéki háāwí ūnkw'ó'dí únpeedeepuwamān, hedá unbí aa háāwí únmmúní'í-á khā'nindídá wováykhā'hon.

3 Unbí óedo-á kwā' ts'ā'í-á t'āhki únphénpeemān bīnwānpite'kw'ódidi, hedí iwedího nakeepuwagít'óe íkhāā'in, hedí han úvī'andibo bint'óephadekhâymaa, unbí túu'ú ūnmuu'í phaadi wovāyphakhanukhâymaa waagibá. Unbí háāwí báyéki únmmuu'í bīnte'kw'ódi hewānbo í t'ā'gi thaa-áho napowā'ā'.

4 Bít'óyan, in táhtsaa'in unbí nava í'ge dívít'óe'annínbí kǎ'āā wíwīnwá'āapí, hedí í chā' wí'ovāymāgipí'-á Yōesi ímúnde hedí únhanginnā in t'óe'in bīn'āywannin. Hewānbo Yōesi oe makówá t'āhki ítsonmāá'í nat'oe in dívít'óe'annin diphahsanyidí dívítuwínúnde'.

5 Nāá oepáa k'aydí unbí wówátsi thaa sa'wó'gi bīnphadende', hedí t'āhki úntáy'í hedá ídā'í-á bīnkumānde' únwānpíhēéégnánídí. Wēn wáasi túu'in waagi'inbá ímuu, hewānbo kí'min wáasi ovāyhānúnde waagibá í thaa napowá Yōesi Tádádí wovāytuchānú-ídí.

6 Undi há'in híwó'nin t'owa bīnpankw'óe'ó hedá bint'āhānúnde', hedí indá wídínkoedípí wovāy'ahkhāa-ídí.

Bo'atā í'gedi James itā'nān

7 Hedáho tí'ūuwīn páadé'in, bo'atādí bít síkhakw'o' í shánkí natsonyi'í namuu'í nawáy'āā pí'wehaydí. Un únhanginnā háa wí to'wí íko'yíko'í namuu'í bo'atādí ítsíkha'o'in íví híwó'dí háāpaye íví nava iwe únkhâymuu pí'wehay. Í-á únkhây'ā' ítsíkha'āmí'in í páadé'í kwandá í tí'úugé'í kwandádí napowá pí'wehay.

8 Un wá' hanbá bo'atādí úvít síkha'āāmí. Unbí pí'ná khó'yé bíkay'an, gá í shánkí natsonyi'í namuu'í hanwaapída'dibo ná'ādān.

9 Tí'ūuwīn páadé'in, bīnt'óephadededá wí'ná táye wí'úvíchānu'āāamípí. Wí'ná táye úvíchānu'andá Yōesi natúní híwó'pí úvī'annin. Christ-ān namuu í to'wí t'owa ovāykeekw'ōeni'í háa híwó' háa híwó'pí díví'annin, hedí í-á hanwaapídíbo ná'āā-í.

10 Tí'ūuwīn páadé'in, hádídí úvīyāā'āmí'in únhanginnānídí, bī'ānshaa'an in hān'oe'in Yōesiví tukhē'minbí'gedí, indá Na'inbí Sedó Yōesigí' dívíhēe'an, hedí t'óephade iwe ovāykw'ódi wānbo dívíyāā'an.

11 In diyāā'indá híhchannin dímuu gín áyту'o'. Ít'oe háa hān'oe Job iyāā'annin ít'óephadende wānbo, hedá háa Na'inbí Sedó Yōesidí āāgéwān híwó'dí ígí' ōn'annindá. Kíndího gínhanginnā Na'inbí Sedó Yōesi hānho nasēegísehkanāt'óe'in.

Ta'gedā' ívīhēe'āmí

12 Tí'ūuwīn páadé'in, háa náá wāytukankhâymaa'indá báyéki nachā'muu. Unbí ttuú úvīmādí wí'ítúnípí, “Ta'gendi ná'í oepáa k'aydí háa makówá nanān waagibá, ta'genbá naví hí' dīnmuu.” Ná'í ttuú háa wíyá ttuú kí'bi wí'ítúnípí. * Hewānbo “hāq” gín ítúdáho, hāq

* 5:12 In Hudíyo wídida'pí Yōesiví khāwā dítúní'in, hewānbo Yōesi-á háā t'āhki íkhiyé'í namuu, hedího makówá-á ná'í oepáa k'aydá í'gedí dívíhí'máadí ta'gendi Yōesiví'gedí dívíhí'máa'in nathayk'óe.

in namúni, heḁá “yoe” gin ítúḁá, yoe indáho namúni, heḁânho Yôesidi wíwovâyṭu’âḁamípídí híwó’pí úvíhée’annin.

Yûusu í’gedi James ita’nan

¹³ Wênâ wên un bînt’ôephadededi únkhây’â’ úvíyûusu’ámí’in; heḁi íhíhchandiḁá bínkha’wamí Yôesi bîntegé-íḁí.

¹⁴ Wí to’wí nahayḁá in méesatewin tsonnin ovâyṭukánnamí, heḁi indá Na’inbí Sedó Jesus-ví kháwâ ónkháyâ’dedi ná’i nahay’ívi nú’ diwindi ónyûusu’ámí, heḁá wí olive ka’p’oedá óe’âyû-í.

¹⁵ Úvíyûusu’oḁi Yôesiví’piye úvíwhâyundedá, i nahay’i nawówa-í unbí yûusu únmuuḁi. Kindiḁi Yôesidi i nahay’i hehkháa óemâáni, heḁi it’aywó’nandáho’, ívi t’aywó’ḁi-á ón’owóyé-í.

¹⁶ Heḁânho wí’nâ táye úvit’aywó’dihâätsi’ámí, heḁá wí’nâ táyegi’-á úvíyûusu’âḁamí, heḁiho handiḁi wovâyhehkháa’ámí. Wí to’wí ívi wówátsi ta’ge ihondiví yûusu-á únkayḁi báyéki únkankoedi.

¹⁷ Yôesiví tukhe’bi únmuu’i?, Elijah gin nakháwâ’i’ t’owada’bá namuu, i-á na’in waagi’bá namuu. Hewânbo kaygi’ḁi iyûusu’andi nada’póe wí’ikwâ’namípídí, heḁi poeyedá pí’ge paayo ee nange kwan wânbo wídiyemupí.

¹⁸ Heḁi wiyá iyûusu’an dihayḁá, Yôesidi báyéki kwan ovâyemuu, heḁi wiyá dínhâäwípayedee inbí nan diwe.

¹⁹⁻²⁰ Navi tí’úuwín páadé’in, ná’in ní’gedi úví’ánshaa’ámí: Wí to’wí in ta’ge’in p’óegé namuu’in diwedí ihânge’andi, heḁi wiyá to’wíḁi óebundá, i to’wíḁi ná’i it’aywó’nandi’ óebundi óekhâge’nan ívi háḁ únmuu’í péyégepiye wí’únmú-ípídí, heḁá Yôesidá ívi báyéki t’aywó’ḁi únmuu’i’ ónyâa’ámí.

In Páadé'in Ta'nin Peter Ita'nannin

¹ Naa Peter omuu, Jesus Christ-ví t'òekhuwa'i?, heđi ná'in ta'nin wáyta'do? un t'owa Jòesi Tádádí wováyde'mannin, un íthaa'in ná'i wé'ge'i nange eeje: Pontus-á, Galatia-á, Cappadocia-á, Asia-á, heđá Bythinia-á. Unbí ówíngedi t'owađi wováykhhepiye, heđi náä ná'i nan deeje iwađekw'ó.

² Jòesi Tádá hán'oebo ho ûnhanginnândi undá ivi'in ípúuwí'in wováyde'man, heđi ivi Yá'dâa'i P'oewaqahâđá wováykhâge'do yá'dâa'in ípúuwídi. Wováyde'man heđânho Jesus Christ bîn'a'ginnamídi heđá ivi ùnp'oe ich'áa'i'dá wováy'owèedi-ídi. Jòesi Tádádá ivi sigisehkanâ báyékibo wováymâáni heđá wováykhâge'namí anshaaginpidíbo? ikwonídi.

Gínhanginná hãäwí hânho híwó'di namuu'i' dípâkhâymaa'in

³ Gínkhây'ã? báyékibo Jòesi Tádá ây'kú'daa'amí'in, i-á Nanbí Sedó Jesus Christ-ví Tádá ùmmu. Hânho na'ínbí'piye nasehkanápòđi Jesus Christ óewáywópaađi na'in wá' wówátsi ts'aamin dímägi. Heđiho náä-á ná'in wówátsi âymáadi na'in giwó'onpoe'ođi gitsíkha háa Jòesi Tádádí dín'amí waa.

⁴ Wí tádá ivi ây wí hãäwí ovâyjoe'an waagibá, oe makówa Jòesi Tádádí hãäwí na'ingí? dindenkw'ódi'i? dípâkhâymaa, heđi ná'i-á hânhay wânbo wínakayjee-ípi, háa wínapedee-ípi, háa wínahãánípi.

⁵ Jòesivi'piye? úviwáyundediho ivi kay ùmmu'i'di wováy'âyíngikhâymaa owáy i' t'ã'ge'i thaa napówa píhay. Heđi i' thaa-á hádídi i'di wováy'aywonkhâymaa'in nakeepúuwí.

⁶ Heđiho náä úvihilchanná've-í tobáháa t'âmäge hãäwí ùnpoe'o wânbo wováytayi'nídi, heđi iweđiho wí háy tãhkí bîn't'òephadende wânbo'.

⁷ T'owa wí óedo phaadi dáytayinde, dínhanginpuuwídi háa hãäwí híwóhpí' i-áđi nawóemuu háa joe. Heđi hanbá ná'i hãäwí khaa'i-á ùnpoe'o unbí wáyü wováytayi'nídi, heđânho nakeepuwídi háa ta'gendi úviwáyunde'in háa joe. Hewânbo unbí wáyü-á ná'i óedovi shánkí wânbo únchã'muu. Wáy wí thaa-áho óedo-á nahãani. Hewânbo owáy Jesus Christ wíyá ipikeyan dihaydáho unbí wáyü ùmmu'i' ùnta'yindi i'di wováytu'amí híwó? úvi'annin, heđá he'enniná wováypa'i, heđiho kw'áye wováykw'óeni.

⁸ Undi Jesus bínisígi tobá wáyümü wânbo bínmú'pi wânbo'. Heđi tobá náä bínmúndepi wânbo? ivi'piye úviwáyunde', heđá iweđi hânho-á íhichan. Unbí híhchanda báyéki ùmmu heđá hânho sa'wó'di-á ùmmuđi ihay hí'-á wí'únkw'óhpí bínthayyamídi háawi ùmmu'in.

⁹ Heđi unbí wáyü ùmmuđiho ùnhanginná wováy'aywoeni'in.

¹⁰ Hân'oe in Jòesi Tádávi tukhe'min âyíngidi dívíhá'o shánkí dínhanginnáaniđi háa Jòesi Tádádí t'owa ovây'aywonde i'gedi, heđi i' hãäwí híwó'di Jòesi Tádádí wováy'pági'o i'gedá dívíhée'o'.

¹¹ Christ-ví P'oewaqahâ inbí pí'ná khot'é dáymáa'i'diho ováytu'an Christ-ví'gedi háa ùnpuwagi'o'in wa'di ùnpòepíđibo'. Ováytu'an Christ i't'òephadekhâymaa'in, hewânbo tí'úugédi báyéki hay'i napuwagi'o, heđiho hânho dívíso'dinde dínhanginpuuwídi hãäđi heđá hádídi ná'i hãäwí napuwagi'o'in.

¹² Hewânbo Jòesi Tádádí ováythayyan ná'i hãäwí i'gedi dáyta'nandi-á ingí? wíđínmuupí'in, hewânbo ungi'-ân. Ná'i hãäwí-á hânho he'endi namuúdi in makówáwin t'òepa'aa'in wânbo hânho dida? i'gedi shánkí dínhanginpuuwí'in. Heđi náä ná'i thaa eeje i' Yá'dâa'i P'oewaqahâ makówádi dínsandi'di wáy-á to'wên wá' ováykhâge'nan Jòesi Tádávi híwó'di tun wováy't'òe'amídi, heđi indá hanbá wováytmáa háa Jòesivi hán'oe'in tukhe'min ditú waagibá.

Jòesidi dítumáa gínkhây'ã? yá'dâa'in wówátsi âyhúuwí'in

¹³ Heđiho un únkháy'ã? ikhâyümüni'in ta'ge úvi'ánshaa'amídi, unbí tsiyekandá bîn'âyíngi'amí, heđá pín ta'gedi ítsikhakwoní i híwó'di hãäwí bínhóeni'i? owáy Jesus Christ wíyá nawáy'ãđi nakeepe ihaydi.

¹⁴ Undá Jòesi Tádávi ây ímuu, heđiho háa natsónpóe waagi úvíkanhúuwí. Wa? Jòesi Tádá bín'taapíđibo háa íwánpichãa waa úvi'an, hebo náä-á ha'wáa unbí wówátsi wíwínhúuwípi.

¹⁵ Jòesi Tádá yá'dâa'ida? namuu, heđi i'di wováy'tuhkánan ivi'in ímúunídi, heđiho náä-á hãäđi wânbo t'ãhkí yá'dâa'ida? úvíkanhúuwí.

¹⁶ Ivi ta'nin diwe ivi hí' ùmmu'i' ginnân ùnta'muu:

Naa yá'dâa'ida? omuudi un wá' únkháy'ã? yá'dâa'inda? ímúuní'in.

¹⁷ Jòesi Tádávi'piye úvíjúusu'ođi bín'tu'o "Nanbí Tádá" gin, heđi i-ân namuu i' ùnhanginná'di' háa na'in t'owa wí'ínbo ivi'o'in, heđiho handa? díamádi wí'ínbo ta'gendi dítu'o? háa híwó háa híwóhpí ivi'annin. Heđânho wa'di náä oepáa k'aydi ikw'óndibo únkháy'ã? unbí wówátsi bínhúuwí'in i' bín'a'ginmáadi.

¹⁸ Unbí hehääwin thehtáy pahpá'indá inbí wówátsi dâyhonnin wíđínchä'muupi, heđi iwedi báho un ihâhpóe unbí wówátsi hanbá bínhúuwí'in. Hewânbo híwó únhanginná hääwíđi nawá'áamuú'in unbí t'aywó'di iwedi íma'p'âníđi heđânho gin waagi wíyá unbí wówátsi wíwínhúuwíđi. I' hääwí nawá'áamuú'i-á kwâk'u ts'â'i háa óedo wínamuupi. Hq'bi hääwí-áho hanwaapíđibo nahánde'.

¹⁹ Hewânbo Christ-á iví ún'p'oe únchä'muu'í' ich'áa'í'đi iwá'áa. I-á wí k'úwá'ay ts'â'íđa' nataamuupi' waagi'ba namuu. *

²⁰ Wa'đi Jôesi Tádá ná'i nan oepáa ikhíjépiđibo Christ óede'man nachuu-íđi, hewânbo náa i' t'â'ge'í thaa napowa'ä' ihayđiho náa oepáa k'ayđi napówa gin ungi' i'amíđi.

²¹ Heđi Christ i'annin namuudânho Jôesi Tádávi'piye úvívâyunde'. I'đá Christ nachuu wânbo óewâywówapaa heđá hay'í namúuníđi óesóge. Heđiho náa-á Jôesi Tádávi'piye úvívâyunde heđá ítsikha háa i'đi ungi' wovâykhâymaa'in.

²² In ta'gen háhkan namuu'in ho bín'a'ginnandi unbí t'aywó'di únmuu'í' wovâyjâa'an, heđiho náa-á únkođi ta'gendi unbí tí'úuwin páagé'in bínsígi-íđi. Heđiho úvikhää-i pín ta'geđi bínsíghúuwíđi.

²³ Wíyá i'âypyyâ waagibá ípóe, heđiho náa-á i' to'wí hânhay wânbo nachuu-i'pí'ví áy ípóe, wí to'wí nachuu'uví'indá joe. Gínho ún'p'oe Jôesi Tádávi tun bínwâyundedeđibo'. Ná'i tundá wówá'i-á heđá na'egópoe'opí'-á namuu, Jôesi Tádávi ta'nin diwe nata'muu waagi. Ginnân natú'.

²⁴ I' ahkónuwi táa nakhangí'no waagibá, t'âhkí t'owa-áho dihâñi, heđá t'owaví sa'wó'di hääwí-á wá' dínkhangí'no, i' póvi táa jâa nasô'í' nahâñi waagi'ba, gá i' táa-á nat'a'đân, i' póvi-á nawânpithanánde'.

²⁵ Hewânbo Nanbí Sedó Jôesivi tundá há'to hânhay wânbo únháñi. Heđi iví hí'-á wovây't'óe'andi-ânho namuu.

2

¹ Hedânkun, t'âhkí yâ'đâapikan bínjoe'amí. Wí'úvívójo'amípi, paa dívíjánúmáa'in waaginbá wí'imtuunípi, wí'íthúut'óenípi, heđá pí'wênbí'gedá wí'úvívjánâkhi'má've-ípi.

² Wí hínchä'í ay nats'an'aypyyâ'í nawâap'oda' waagibá, un wá' únkhây'ä' hânho ída'í'in Jôesivi tun ihâhpúuwí'in. Iví tundá yâ'đâa'íđa' únmuu, heđá ná'i tundá unbí pí'ná khó'jé únkw'ónđi wovâykhóekhúumä', heđiho bínhógíđá unbí wâyü-á únkaypúuwí, heđá wovây'aywoeni.

³ Hääwí nak'âagi'í bínđâđi híwó'di namuu'in únhanginpóe waagibá, únhanginpóe wá' háa Nanbí Sedó Jesus unbí'piye hânho híwó'di namuu'in.

Hâawin Jôesi Tádávi t'owa dimuu'í'geđi ithayyan

⁴ Jesus-á wí wówá'í k'uu waagi'ba namuu, heđi tobá t'owađi óejojegi'an wânbo Jôesi Tádáđi óede'man, heđá Jôesi Tádági'-á báyéki nachä'muu.

⁵ Un wá' wówátsi wovâymägiđiho wówá'í k'uu waaginbá ípóe. Heđiho Jesus-ví'piye úvívâđi-í, heđânho un diwedi Jôesi Tádá wí méesate waagibá ik'úuwíđi i' Yâ'đâa'í P'oewaahâa iwe ithaayé-íđi. Heđi iwe un Jôesi Tádávi'piye úvívímägi'indá owha' waaginbá ímuu, heđi in Hudíyo owha' hääwí Jôesi Tádá óemä' waagibá, undá hääwí unbí pí'ná khó'jé bínmáa'í-á bínmä', heđi Jesus Christ-di wovâykhäge'dodi ná'i bínmä'í'đá Jôesi Tádá óehihchando'.

⁶ Jôesi Tádávi ta'nin diwe ná'í tun ún'ta'muu háa i' Christ-ví'geđi natú waa: Bít'óeyan, naadi wí to'wí dóde'man,

i-á oe Zion diwe dósogek'hâymaa. *

I-á wí k'uu tehpaá bé'đi shánki natáy'í' waagi'ba namuu.

To'wên iví'piye dívívâyunde'indá há'to dichanpúuwí híwóhpi'piye dívívâyunde'in.

⁷ Heđiho un iví'piye úvívâyunde'ingi' i-á báyéki nachä'muu, hewânbo in to'wên dívívâyundep'ingi'-á ná'in iví'geđi nata'muu:

I-á wí k'uu waagi'ba namuu,

heđi in t'owa-á tewhátehpaa'in waaginbá-á dimuu.

Heđi tobá ná'í k'uu dâyjojegi'an wânbo

i-á i' k'uu ee tehpaá bé'đi shánki natáy'í waagibá napóe.

⁸ Heđá ná'in wá' Jesus-ví'geđi nata'muu:

I-á wí k'uu waagi'ba namuu,

t'owa iwe dip'íde'deđi dikanunde'.

* 1:19 Wên k'úwá'ây gi'min in Hudíyo t'owa dâyhánunde Jôesi Tádá óemääníđi heđânho inbí t'aywó'di dínmuu'í' ovây'owóje-íđi. * 2:6 Zion-đá Jerusalem bú'-ân namuu.

Haʷwāa dínpoeʷo Jōesi Tádáviʷ tun únmuuʷin wíđáyʷaʷgindopídí, heđiho i-áho natú nakhâyʷăʷ gin dínpuuwiʷin.

⁹ Hewänbo unnânkun in t'owa Jōesi Tádáđi wovâydeʷmannin ímuu. Undá owhaʷ iʷ tsondi hayʷidi wovâykwʷóđiʷin waaginbá ímuu. Undá in toʷwên Jōesi Tádáđi in wéʷgen t'owaviʷwedi wovâywiʷeʷin ímuu. Undá in t'owa Jōesi Tádáviʷindaʷ ímuu, heđânho iʷ shánki heʷendi háäwiʷ iʷan niʷgedi wéʷgen t'owa bínhanginʷannamíđi. Jōesi Tádáđánkun wovâytuhkánan iviʷin ímuuníđi, heđi khun diwedi wovâywhahógidi ivi saʷwóʷdi kohthay iwe wovâykwʷóđi.

¹⁰ Wáymuu Jōesi Tádáviʷ t'owa wíʷimuupiwán, hebo nää-áho iviʷin ímuu. Wáymuu-á Jōesivi sehkaná wíwíntaapíwán, hewänbo nää-áho únhanginná ivi sehkaná wovâymagiʷin.

Unbí wówátsi Jōesigiʷđqʷ bínhúuwi

¹¹ Un naadi wáysigiʷindá, nää oepáa kʷaydi unbí kʷaygi taʷgendi wíʷúnmuupí, náwe háy táhkíđáʷmân ípíyéthaa. Hedânho kayʷindi wáytumáa, náʷi yáʷdâapíkan in wéʷgen t'owa unbí túʷ iwe dicháđi hânho dikandaʷi-áho wíʷúviʷâamípi. Giʷbi háäwiʷ-á unbí háä-áđi ihânboʷ.

¹² Undá náʷin t'owa Jōesiviʷpiye dıwıwáyundepiʷinbí jaa íji, heđiho yáʷdâaʷi wówátsiđáʷ bínhúuwiʷin únkhâyʷăʷ. Gindidiho tobáháa híwóhpi úviʷoʷin ditúʷ wänboʷ, in híwóʷnin úvıkanhonnin dáymuuni, heđiho owáy Jōesi dínpówa ihayđáho indi kwʷáyébo óemáʷve-i.

¹³ T'ähki in nangeʷin tsonnin dimuuʷinbí khómaphoʷ íkwonʷin únkhâyʷăʷ, heđi gindidi Nanbí Sedó Jesus bínhíhchannamí. Háa iʷ nangewi kwʷáyeʷi tsondi namuuʷiʷ natsonpoeʷo waa úvıkanhúuwi,

¹⁴ heđá in wéʷgen tsonnin wáʷ bínʷóeyaani, gá indáho náʷi kwʷáyewi tsondidi ovâykwʷóđidân in t'owa yáʷdâapíkan dıvıʷoʷin ovâytuħchäänu-ıđi heđá in t'owa yáʷdâa dıvıʷoʷinbíʷgedá híwó dıvıhéeʷamıđá.

¹⁵ Jōesi nadaʷ híwó úviʷâamıʷin heđânho t'owa ánsaapıʷin dimuuʷin heđá háa dıvıhıʷmáaʷin dınhanginnáhpiʷin dimuuʷin háabo híwóhpiʷ wıđáymaʷve-ıpi unbıʷgedı ditúuunıđi.

¹⁶ Undá pan wíʷimuupı, heđiho pan dimuupıʷin waagiʷin unbı wówátsi bínhúuwi. Hewänbo ímaʷpʷáʷnin íwánpımuuđıbo wıʷıʷâanıpi únkođıʷin áyngıpıđıbo yáʷdâapıkan úviʷâamıđi. Náa-á Jōesivi t'óeʷin ímuu, heđiho iʷgiʷđqʷ unbı wówátsi bínhúuwi.

¹⁷ T'ähki t'owa bınʷaʷgınhúuwi. In méesateʷin tíʷúuwin páadéʷindá bınsgıhıuwi. Jōesi-á bınʷaʷgınmääni. Heđá i nangewi kwʷáyeʷi tsondi namuuʷi wáʷ bınʷaʷgeeni.

In pantʷóeʷin Christ-vı t'óephade iwedi dihâhpúuwi

¹⁸ Un pantʷóeʷin ímuuʷin, unbı tsonninbí khómaphoʷ úvıpıkwʷóeni tobáháa wovâytsomáa wänboʷ. In t'ähki bınʷaʷgeeni, in híwóʷnin dimuuʷin heđá in únʷpʷoe kháapıʷin dimuuʷindáʷbá joe, hewänbo in t'ayjaaʷin dimuuʷin wáʷ.

¹⁹ Tobá wên háawên híwóhpiʷin wıʷúviʷanpi wänbo wovâyʷt'óephadekannandáhoʷ, Jōesiviʷgedı úviʷánsaamáadı náʷi wáħkan wovâyʷandiʷ úvıyááʷandá, Jōesi-á undáđi nahıhchanpúuwi.

²⁰ Yáʷdâapıkan úviʷodi wovâywháđıđı úvıyááʷandáhoʷ, iʷgedı wıʷúvıjengıhéeʷamıpi. Hewänbo tobá híwó úviʷo wänbo wovâyʷt'óephadekandodáhoʷ, heđá úvıyááʷandá, Jōesi Tádá undáđi nahıhchanpúuwi.

²¹ Jōesi Tádáđi wovâytuħkánan iviʷin ímuunıđi heđânho bınʷt'óephadende wänbo úvıyááʷamıʷin ihâhpúuwi, gá Christ wáʷ ungiʷ t'óephadedân. Gindidi wovâyjéye háa únkhâyʷăʷ úviʷâamıʷin, heđi ivi áħtaa iʷgebá ímu-ı.

²² Christ wáymuu wänbo wıʷıt'aywóʷnanpi, hójo wänbo ivi sóphogedi wıʷúnpeepı.

²³ Jänáki óehéeʷandi óetunsúʷan dihayđá, in toʷwên gin óeʷannın wıʷovâyʷunsúʷanpi. Óet'óephadekannan dihayđá winatúhpi t'óephadedıbá ovâyʷáywáʷaa-ıʷin, hewänbo Jōesi Tádáviʷ mangle wıʷbo ijoeʷan, gá Jōesi Tádáđqʷmânho taʷge natúʷdân háa híwó háa híwóhpi wıʷ toʷwıʷıʷoʷin.

²⁴ Christ-dá phéʷwin deedi óet'óhtágekʷúđı ivi túʷđı nanbí t'aywóʷdi dınhoʷ. Nachuu ihayđá naʷin wáʷ gıchuu waagıbá gıpóe, nanbí t'aywóʷdi iwedi díwejee-ıđi, heđiho nää-á nanbí wówátsi taʷge áyhúuwiʷin gınhâyʷăʷ. Christ-vı wáħkandi undá íwówa waagıbá ípóe.

²⁵ Wên k'úwá dipedejiʷin waaginbá ímuuwán, hebo nää-á unbı áyıʷdıvıʷıyebá íwáypówa, iʷđá unbı háä wovâyʷáyıʷdoʷ.

3

Háa in dıkhóhtsáqkwʷóʷnı dınkhâyʷăʷ dıthaaniʷin

¹⁻² Un kwıyáʷ íkhóhtsáqkwʷóʷnındá wáʷ wáytuʷamı, únkhâyʷăʷ unbı senáʷbí khómaphoʷđı íkwonʷin. Mađı wáy wên senáʷdá Jōesi Tádáviʷ tun wıʷónwáyundepı, hewänbo Jōesi bınʷaʷgındodi yáʷdâaʷin ímuuđá, unbı wówátsi wovâymuuni, heđi gindidi tobá undá háabo Jōesiviʷgedı ítuħpi wänbo in wáʷ mađı iviʷnápiye dıvıjäänú-ı.

³ Wí'úvíkhää-ípi shánki sa'wó'nin ímúunídi unbí phó hânho bínkodi'odibo, háa báyéki hááwí óedodi napa'andi úvitóe'ódibo, háa nachä'muu'i' aadi úví'awendedibo.

⁴ Gin úví'äämívi'wedi unbí pí'nä khó'jé nakeet'óepi iwe yä'däa'in ímúuní. Gindidân shánki sa'wó'nin waaginbá ímúuní. Unbí wówátsi jéngiginpídiibo hedá hanginpi híwó bínhondi, gindídi háädi waa sa'wó'nin ímúuní. Jóesi Tádá-á natú, gin úví'odá, ná'i-á shánki igí' únchä'muu.

⁵ Gindidânkun in hân'oe'in kwiyä' Jôesivi'piye dívíwâyunde'in sa'wó'nin waaginbá dimuu, inbí senä'bí khómapho' dikw'óndi.

⁶ Sarah wá' ha'wáa ikanhon. Ivi sedó Abraham ónt'óeyande, hedí óetü'o' iví tsondi gin. Hedí náä undá yä'däada' úvíkanhondáho hedá khunwóeda'ginpídiibo jashaginpídiibo' íthaadá, undá Sarah-ví a'yûn ímuu waagibá napúuwi.

⁷ Un senä' íkhóhtsaakw'ó'nin wá' únkhây'ä' híwó'di hangintandi unbí kwiyä'dádi íthaan'ín. Indá un waagi wídikaypi, hedá wá' in wówátsi nahándépi'in Jôesi imä'in indádi wé'ge bínkhonkhâymaa, hedího únkhây'ä' bín'a'geeni'in. Híwó bínmá've-í hedânho híwó únkoedi-ídi wé'ge indádi úvíjûusu'amídi.

Híwó ív'äämí tobáháa dí'óephadekando wânbo'

⁸ Hedá náä-á t'ähki'diibo-á wáytuhkankhâymaa, únkhây'ä' wéhpêe ánshaa'inda' ímúuní'in, wí'nä táyevi'piye itaachanpúuwi, tí'úuwín páadé'in ímuu'in waagibá úvímá've-í, wí'nä táye úvísehkanähúuwi, hedá wí'jéngit'óenípi.

⁹ Wí to'wídi jänáki wovây'andi háa wovâyunsúu'andi, híwóhpi'dibá wíwínwâywá'áa-ípi, hewânbo Jôesi bîndaa'amí híwó ón'amídi. Hannânkun Jôesidi wovâytu'an úví'ää'amídi, iví'in ímúunídi wovâytuhkánnan dihaydi, hedânho un wá' híwó í'di wovây'ää'amídi.

¹⁰ Ivi ta'nin diwe ginnân únta'muu:

Wí to'wí iví wówátsi híhchandi ihúuwi'in nada'i?

hedá híwó'di thaa nada'dá,

wí'únkhây'ähpi yä'däapi tun ihée'amí'in

hedá wínahójet'óenípi.

¹¹ I' yä'däapi' namuu iwedi ijáa'amí'in únkhây'ä' hedá i' yä'däa'í namuu'ida' í'äämí.

Pín ta'gedi íkhää-í háädi wânbo t'ähki tsaaginpídiibo iví wówátsi ihúuwi'di,

¹² gá Nanbí Sedó Jôesidi in to'wên in ta'ge'in p'óe í'ge dimännin ovây'áy'dodân,

hedá inbí jûusu-á háädi wânbo t'ähká ovây't'óeyande',

hewânbo in yä'däapi díví'o'indá t'aygi ovây'munde'.

¹³ Ta'gendi úvíkhäädedi híwó'dida' úví'amídi, tí to'wídi wovâywá'amí? Hedân joe.

¹⁴ Hewânbo tobá híwó'di namuu'ida' bín'o wânbo t'owadi wovây't'óephadekandodáho, undáho híhchan bínshaa-í. Hedího há'min t'owa wíwínkhunwóeda'ípi hedá wáhpfade wí'úví'áyingimääni'pi.

¹⁵ Hewânbo unbí pí'nä khó'jébo Christ bín'a'ginmääni, hedânho i-á unbí tsondi únmuunídi. Hedí to'wídi wovâytsika'yandi háadan gin úvíwâyunde'in, únkhây'ä' íkhây'múuní'in bínthayyamídi. Hewânbo t'ayginpídiibo-á a'gindibo-á bínhée'amí.

¹⁶ Háädi wânbo t'ähki únkhây'ä' unbí pí'nä khó'jé únhanginnáan'in yä'däada' úvíkanhonnin, hedânho wí to'wí jänáki unbí'gedi ihée'an wânbo nawóeda'púuwi iví hí' únmuudi, gá Christ-ví'piye úvíwâyundedi yä'däa'in wówátsi bínhondân.

¹⁷ Tobá híwó úvíkanhon wânbo t'óephade únpuuwi'in Jôesi natú'dáho, ná'indá shánki híwó'nin namuu bint'óephaadé-ívi'wedi yä'däapi úví'o'in namuudi.

¹⁸ Wí'ún'óede-ípi Christ wá' óet'óephadekannannin. I-á híwó'dida' namuu, hewânbo in híwóhpi'in t'owa dimuu'ingí' nachuu. Wáymúuda' nachuu nanbí t'aywó'di gínmuudi hedânho Jôesi Tádávi'piye díkáanídi. Hewânbo tobá iví tú' ónhay wânbo iví p'oweaqhâa-á wówá'í únmuu.

¹⁹ Ivi p'oweaqhâa-á in wé'gen hân'oe dihánninbí p'oweaqhâaví'piyebá namää, indá dipankw'ón waaginbá dimuu, hedí Jôesi Tádávi hí' ovâyhangin'ánnan.

²⁰ Há'in t'owa-á Noah-ví wówátsi thaa ihaydiwinbá dimuu. Wa'di Noah i' kophé hay'i' ipa' ihaydi, Jôesi Tádá in t'owa-ádi báyéki iyä'ódi ovâytsikha'máa iví'piye dívíwâyüü-ídi, hewânbo wídívi't'óeyandépi. Hedânkun wên cháädi'da' t'owa i' kophé iwe dívíkúu. I' kophé óep'okeé' ihaydi kháve ihayda' dívíwówáwhahógi.

²¹ Hedí há'i p'oe-á i' p'oe wovây'óp'oe'andi' waagi'bá namuu. Náä-á wovây'aywonde ná'i p'ó'p'oe'andi unbí tú' kháapi wovây'owídindedida'ba joe, hewânbo Jôesi Táa bînda'maadân wovâykháge'namídi únhanginnáanídi unbí t'aywó'di únmuu'í wovâyjää'annin, hedí Jesus Christ nawáywówápóediho wovây'aywonde'.

²² I-á nawáywówápóe ihaydá makówápiye napee, hedí náä-á Jôesi Tádávi ko'díngédi na'án. Iwediho t'ähki in makówáwin t'óepa'aa'indá hedá in to'wên tsonkhuu dáymáa'indá t'ähká ovâytsommáa.

4

Gínkhây'á? Jôesig'ida' nanbí wówátsi áyhúuwí'in

¹ Hedího Christ iví tú' iwe it'ôephadedi, háa na'ánshaamuu waa un wá' únkhây'á? í'ánshaamúuní'in hedânho shánki íkay-ídi, hedá íkhây múuní bînt'ôepahadedí-ídi. Wí to'wí Christ-ví'piye iwâyunde'í? iví tú' iwe it'ôepahadedá wíyá winada'pí it'aywó'namí'in.

² Hedího náa iwedí wa'di náa oepáa k'aydi unbí wówátsi bînhon dihaydi, i' t'aywó'di in wé'gen t'owa inbí tú'dí dikanda'í wí'únkhây'áhpí úví'âqamí'in, hewânbo háa Jôesi Tádá nada? waagân úvíkanhúuwí.

³ Híwóhay thaa unbí wówátsi phade iwá háa in wé'gen t'owa Jôesi dâytaapí'in díví'o waagibá úví'owân. Wên tsé waagibá íjiwân, hedáhá' háa unbí tú'dí íchanpóe waagida' úví'owân. Íháapoe'owân, hedá wé'gen t'owa-ádá úvíwé'ge'owân bînwânpisuuwá-ídi hedá wíyá há'wâagí'í t'aywó'di úví'âqamídi. Hâáwí bînkhi'jé'í? unbí jôesi únmuu waa bîncháqá'í-á unbí a'gin bînmâwân, ná'í-á Jôesi Tádá nakhâapóe.

⁴ Hedí náa-á in t'owa Jôesi Tádá dâytaapí'indádíba wíyá wí'úvít'aywó'dopídí, indá wíđínhanginnáhpí háa díví'ánshaa'amí'in, hedânkunho jânáki t'âmáge unbí'gedí díví'hée'o'.

⁵ Hewânbo wáy wí thaa-áho Jôesi Tádáví páadépiye diwin dihaydi i'dí ovâytsika'yâqamí háadi gin díví'o'in. Hây napóe ihaydi í-áho t'âhki t'owa ovâykeekw'ôení háa híwó háa híwóhpí díví'o'in, in diwówáji'indá in ho dichuu'indádi.

⁶ Jôesi Tádáví híwó'di tundá in ho dichuu'in wânbo ovây't'ôe'an, hedího tobá ovây'tuhchânudi inbí tú' dínchumuu wânbo', t'âhki t'owa dînpoe'o waagibá, inbí p'oweqahâqâ-áho dínwówáyêéni, Jôesi Tádá nawówáji' waagibá.

Gínkhây'á? hâáwí Jôesi Tádádí díwá'í? áy'âyíngi'amí'in

⁷ Hanwaapidíbo ná'í nan oepáa nakhangi'o. Hedânkun t'âhki háa úvíkanhonin úví'âyíngi'amí, hedá íkhây múuní híwó úvíj'úusu'âqamídi.

⁸ Ná'indá shánki nachá'muu. Pín ta'gedí wí'ná táye úvísíghúuwí, gá t'owa bînsígidá báyéki inbí t'aywó'di bîn'owó'jédedân.

⁹ Híhchandi unbí k'aygi wí'ná táye úvísíghóení.

¹⁰ Jôesi Tádádí t'âhki'díbo wí'inbo magan wovây'mági, hedího ná'í magandi wí'ná táye úvíkháge'húuwí. Gíndídiho ná'í wovây'mági'í'dí híwó úvíkanhúuwí, tobá hâáwí namúuní wânbo'.

¹¹ Gá ginnân: Wí to'wí híwó nahí'hádi, Jôesi Tádáví tunnân t'owa ovây't'ôe'amí. Wí to'wí nat'owakháge'há'í-á únkhây'á? ovâykháge'namí'in gá Jôesi Tádádán kay óemádán gin í'amídi. Gin úvíkanhúuwí t'âhki t'owa dínhanginnáanídí Jesus Christ namuudânkun gin úví'o'in, hedího Jôesi Tádá-á kw'áaypoe dâymá've-í. Í-á ta'gendi hay'í namuu, hedá báyéki kay-á imáa, hedí iví tsonkhuu-á hânhay wânbo há'to únháqni. Hamân.

In to'wên Christ-ví'in únmuu'in dâyt'ôepahadekhây'máa

¹² Un naadi wáysí'í'in, tobáháa báyéki bînt'ôepahadededi phaa í'ge imân waagibá ícháq wânbo', wí'ítsikapúuwípi, "Háadan naa gin dînpoe'o?" Wí'ítúunípi, "Naa o'ân ná'í dînpoe'o'í-á há'to dînpúuwí'in." Ná'í-á wovây'tayí'nídânho únpo'e'o.

¹³ Undá wí'inbo hí'íngin bînt'ôepahadende Christ it'ôepahade waagibá, hedího bîhíhchanpuwawe gin únpo'e'odi. Hedânho wáy wí thaa háyq hay'í í-á namuu'in nakeepóe ihaydiho shánki wânbo íhíhchanpúuwí.

¹⁴ Christ-ví'in imuudíbo t'owa jânáki unbí'gedí díví'hí'máa wânbo bîhíhchanpuwawe, gá Jôesiví p'oweqahâqá i' shánki hay'í namuu'í-á undádíba hâádi wânbo t'âhki najídan.

¹⁵ T'owat'akhanu'in, háa sánmin, háa yá'dáapikannin wí'imúunípi, hedá wáy-á t'owaví áyíngi wí'únwó'náhpí eeje wí'úvítomá've-ípi, hedânho wíwovây'tuhchânut'ôepahadekannamípidí.

¹⁶ Hewânbo Christ-ví'piye úvíwâyundedi wovây't'ôepahadekandodá, wí'íwóeda'ípi. Shánkídi Jôesi Tádá bînkí'daa'qamí gá in wé'gen t'owadi Christ-ví t'owa ímuu gin wovây'tu'andân.

¹⁷ Ihaydiho naná Jôesi Tádádí t'owa háawin dimuu'in ovâykeekw'ôenídi, hedí iví t'owa únmuu'in páadé gin ovâykhây'máa, indá iví k'aygiwin waaginbá dimuu. Hedí in iví'in únmuu'in t'owa wânbo gin ovâykhây'máadá, in to'wên iví híwó'di tun ónwâyundepí'in dimuu'in shánki báyéki kháa'in dînpúuwí.

¹⁸ Jôesi Tádáví ta'nin diwe úntú'.

To'wên inbí wówátsi ta'ge dâyhon wânbo kháa'in dînpúuwí,

hedího to'wên Jôesi Tádá dâ'y'a'ginmáhpí'in hedá t'aywóhkannin dimuu'indá shánki p'ândiki wânbo dâypahadé-í.

19 Hedânkun tobá Jôesi Tádá natú wânbo bînt'ôephaadé-í gin, hãädi wânbo t'âhkí híwó úvíkanhúuwí, hedá iví mangá pín ta'gedí úvímãáni. I-á í' wovâykhjé'í namuu, hedí háa iví tun imági waa hãädi wânbo t'âhkí í'ó'.

5

Peter-di ovâyutumakhe'o' in méesate'in tsonnindáí in e'núndáí

¹ Nãá-á un méesate'in tsonnindá wâyhée'amí. Naa wá' méesate'i tsondi' bá omuu. Naadá Christ nachuu ihaydi dómu' it'ôephadendedi, hedí naa wá' í' sa'wó'di hãäwí Christ-di dipâkhâymaa'í' donkhonkhâymaa. Hedânho pín ta'gedí ná'in wâytukankhâymaa:

² Jôesi Tádávi t'owa unbí mange bînmáa'indá k'úwá waaginbá dimuu, hedá undá inbí áyí'nin waaginbá-á ímuu. Hedânho bîn'áyingihúuwí únwânpikhây'ädida' bá joe, hewânbo ida'dân. Wí'ichã'hat'aa-ípi, hewânbo híhchandi bínkhäge'nami.

³ In to'wên unbí mange wovây mági'in bîn'áyingi'amídi wíwintsonchânumá've-ípi, hewânbo un wovây mündedi háa ithaa waagidi bînjâyee-í híwó inbí wówátsi dâyhúuwídi.

⁴ Christ-á í' k'úwá áyí'di p'ó'dédí' waagi' bá namuu. Hedí híwó igí' úvít'ôemáadá, owáy nawáypówá ihaydi í' unt'anmuu'í' bînhóeni, hã'í-á hânhay wânbo sa'wó'di namúuni hedá há'to naháani.

⁵ Hedí un wé'gen méesate'in shánki ts'aamin ímuu'indá, háa in méesate'in tsonnindi wovâytu'an waa bînt'ôeyaani. T'âhkídi bô háa wí'ná táye úví'ó'in jêngiginpídi bîn'amí, gá Jôesi Tádávi ta'nin diwá ginnân ûnt'ú'dân:

In dijéngit'ôe'indá Jôesi Tádáí ovâyjoegi'ó',

hewânbo in dijéngit'ôepí'in dimuu'indá iví sigísehkaná-á ovây má'.

⁶ Hedânkun Jôesi Tádávi páadépiye áagé úvípikw'ôeni, gá iví tsonkhuu-á báyéki hay'in únmuudân, hedí híwó' dihaydi únândiho í'dibo kw'áye wovâykw'ôeni.

⁷ Báyéki áyíngi bînmáadá wí hé un bîn'íhon waagi' bá namuu. Hewânbo ná'í áyíngi-á Jôesi Tádávi mange bînjoe'amí, hedânho í'di wovâyjáa'amídi, gá í'dá wovây'áyingi'amí'in nada'dân.

⁸ Hãädi waa áyíngidi íyëeni, yó'in waagin wí'ímúunípi, gá í' Penísendi-á unbí hânbi únmuudân hedí hãädi wânbo t'âhkí itséemáa wovâywa'amídi. Wí khân naháhsendi wí to'wí óek'ó'ídi natuwáyi'í waagi' bá namuu.

⁹ Wíwínmãanípi í'di wovây'taanídi, hewânbo pín ta'gedí Jôesi Tádávi'piye úvívâyü'bé-í. Wí'ún'óede-ípi náä oepáa k'aydi t'âhká wáy-á tí'úuwín páadé'in únkw'ó'nin un waagibá t'ôephaade dâypfadende'in dimuu.

¹⁰ Wí háy tãhkída'mân bînt'ôephadekhâymaa, ihaydáhá' Jôesi Tádádibo hãäwí untáy'í t'âhkí wovây mááni, í'di wovây'téegikwínukhãge'nami, wovâykay'amí, hedá wên tepú waagi' bá unbí wówátsigi' wovây mááni. Jôesi Tádá-áho t'âhkí iví sigísehkaná na'in dí má'í namuu, hedí idá wovây'tuhkannan iví'in ímúunídi he'ennin wovây'paa-ídi, i-á hânhay wânbo t'âhkí báyéki hay'í namuu waagibá. Christ-ádi wí'da' ímuudiho ná'in únpoe'ó.

¹¹ Jôesi Tádá-á báyéki tsonkhuu imáa, hedí iví kay-á hânhay wânbo wí'únhãndepí. Hamân.

Peter-di ovây sengitü'an

¹² Silas-dá naa díkhãge'nan ná'in ta'nin'ay wáyta'namídi. Naa dînhanginná i-á nanbí tí'úu páadé'í ginmuu'in hãädi waa háa únkhây'ã' waa íkanhondi'. Naadi wáyta'do wâykweweawaaswaatu'amídi, hedá háyú naa dînhanginná'nin Jôesi Tádávi ta'gennin sigísehkaná í'gedi wáytu'ãamídi, hedího téegi t'aagi iwe úvítsãasa'í.

¹³ In Babylon bú' iwe'in méesate'in t'owadi inbí sengitun wovây'san, indá un waagibá Jôesi Tádáí ovâyde'man. Mark-di wá' wovây'sengitü'an, i-á navi ay dînmuu waagibá dóchãa.

¹⁴ Wí'ná táye úvísígengitü'ãamí. Un Christ-ví'in ímuu'indá ánsahaanginpídi bô íkwoni.

In Páadé'in Ta'nin John Itá'nannin

John itá'do' i to'wí In Tụụ kin nakháwá'iví'gedi

¹ I to'wí hán'oe ts'anpáadébo nayí'iví'gedi naadi wáyta'do', i-á in Tụụ kin nakháwá, hedá in wówátsi napáyí'i-án namuu. Haa i natú'in git'oe, hedá na'inbí'piyá nakeepóedí na'inbí tséedíbo-á áypimú', hedá na'inbí mandíqá áytáge.

² Ná'i nawówátsipáyí'i' nakeepóe ihaydi áymú', hedá haa iví'gedi na'in giháhpóe'i-á wé'ge'in t'owa áyt'óe'o'. Ná'i in wówátsi nahándepl'in napáyí'iví'gedi wáytumáa, i-á Yóesi Tádá-ádi na'án, hedá na'inbí'piyá ipikeeyan.

³ Haa áymú'in hedá haa iví'wedi git'oe'indá un wá' wáytumáa, hedángo un wá' úhnginpúwídi, hedá undádi na'indádi na'inbí wówátsi wé'ge áyhúuwídi. Hedi ta'gendi Yóesi Tádá-ádi hedá iví ay Jesus Christ-ádi na'inbí wówátsi áyhon.

⁴ Hediho ná'i hááwí'í'gedi unbí'piye' wáyta'do' hedángo un wá' t'áhkí híchhan bínmá've-ídi.

Yóesi Tádá-ádi gimuudá há'to ívít'aywó'kanhúuwí

⁵ Ná'i hí' náa wáytukankháymáa'i-á Yóesi Tádávi ay Jesus Christ-ví'wedi git'oe'i namuu. Yóesi Tádá-á wí kohthay waagi'ba namuu, hedá wáyge wánbo wí'únkhúnáhpí.

⁶ Yóesi Tádá-ádi na'inbí wówátsi áyhondi gitúdáho', hewánbo wa' t'aywó'di í'gebo gimándáho', íwíwánpihóeyó'o', hedi khúu eedi waagibá giyidi in ta'gen namuu'indá wí'áyhonpi.

⁷ Hewánbo nakohtayná' ni'ge Yóesi Tádá na'án diwe giyidáho', undádi na'indádi na'inbí wówátsi wé'ge gínmuu, hedá iví ay Jesus-ví ún'p'oe ich'áa'ídá dí'owídi in na'inbí t'aywó'di t'áhkí dínýáa'o'.

⁸ Na'in wén t'aywó'nin wánbo wí'áymáapi gin gitúdáho wí'bo íwípíhóeyó'o', hedá na'inbí pí'ná khor'yé-á in ta'gendá wí'áymáapi.

⁹ Hewánbo Yóesi Tádávi'piye' ívít'aywó'diháätsi'andáho', idá na'inbí t'aywó'di gínmuu'í dín'owóyé-í, hedi i yá'dáapíkan ívít'andi' dínýáa'amí, gá iví tųụ imági waa í'odán, hedá i-á híwó'dá'ba í'o'.

¹⁰ Yóesi Tádá ho natú na'in t'owa t'áhkí ívít'aywó'do', hediho wáymú wánbo wí'ívít'aywó'nánpi gin gitúdáho', kindíqá Yóesi Tádá ihóeyó'an waagibá gitú', hedá iví hí' na'inbí pí'ná khor'yé wí'áymáapi.

2

¹ Navi áyyáá, ná'i hááwí'í'gedi wáyta'do' hedángo wí'úvít'aywó'námipídi. Hewánbo wí to'wí it'aywó'nandáho', wí to'wí ún'án Yóesi Tádávi páadépiye' igí' í'aywondaa'amídi, i-á Jesus Christ i t'áhkí híwó'di namuu.

² Hedi i-án iví wówátsi imági na'inbí t'aywó'di dín'owóyé-ídi, hewánbo na'inbí'qá'ba yoe, t'áhkí t'owavi t'aywó'di dínmuudán.

Yóesi Tádá áytaadá iví tsontųụ áy'a'ginnamí

³ Hándíqan gínhanginnáni ta'gendi Yóesi Tádá áytaa'in? Gá iví tsontųụ únmuu'í' áy'a'gindodán.

⁴ Wí to'wí Yóesi Tádá óetaa gin natúdi hewánbo iví tsontųụ wí'ón'a'gindopídi, i-áho wí hóeyó'i namuu, hedá in ta'gen namuu'in iví pí'ná khor'yé wí'imáapi.

⁵ Hewánbo to'wídi Yóesi Tádávi tųụ únmuu'í' ón'a'gindodá ta'gendi pín ta'ge haydi óeséegi, hedi kindíqan gínhanginná i-ádi gimuu'in.

⁶ Hewánbo to'wén ditú'nin Yóesi Tádá-ádi dimuu'in, indá dínkhây'á' inbí wówátsi dáyhúuwí'in Christ iví wówátsi iho' waagibá.

⁷ Un wáyséegi'in, ná'in tsontųụ natú'nin ívíséegi'íhúuwí' í'gedi wáyta'do'in ts'áamin wínamuupí, indá in páadé'íbo bínmáa'in namuu, i hí' ho í't'oe'íba namuu.

⁸ Hewánbo ná'in tsontųụ náa wíyá wáyta'dodi ts'áamin waagi'inbá namuu, gá áy'a'gindodáho i khúu nakhannán waagibá gínpo'dán, hedá i kodí'di ko namuu'i-áho nakeepó'. Ta'gendi Christ ná'in tsontųụ-á í'a'ginnan, hedá un wá' bín'a'gindo'.

⁹ Wí to'wí nakohtayná' ni'ge iví wówátsi ihon gin natúdi, hewánbo iví tí'úu páadé'í it'aydá, i-á wa'di khúu í'gebo nayí'.

¹⁰ To'wén ná'in tí'úuwín páadé'in dáyséegi'in, indáho nakoná' ni'ge diyí', hediho inbí pí'ná khor'yé háábo in ta'ge'in p'óe iwedi ováyhänge'amí'í' wí'dáymáapi.

¹¹ Hewánbo wí to'wí iví tí'úu páadé'í it'aydá khúu iwebo na'án. I-á khúu í'ge nayidi wí'únhanginnáhpí wépiye' namánnin, gá wí tsí't'aa'í waagibá únkhúnándán.

Háa in wé'ge'in t'owa Yöesi dâytaapí'in inbí wówátsi dâyhon waa in t'owa i dâyséegí'in wídnkhây'âhpi ovâyh'âmi'in

¹² Navi áyyää, naadi wâyta'do gá Christ i'annin namuudi unbí t'aywó'di únmuu'i wovây'owóyédân.

¹³ Un tádá'indá, naadi wâyta'do' gá i to hân'oe ts'anpáadebo nanyi'i' bîntaadân. Un e'núnda, wâyta'do' gá i Penísendi ho bînt'andân.

¹⁴ Un áyyää ímuu'in, wâyta'nan gá Yöesi Tádá bîntaadân. Un tádá'indá, naadi wâyta'nan gá i to hân'oe ts'anpáadebo nanyi'i' bîntaadân. Un e'núnda, wâyta'nan gá undá íkaydân, hedá unbí pí'ná khó'yé-á Yöesi Tádávi hí'-á kay'indidá bînmáa, hedá handidá i Penísendi-á ho bînt'an.

¹⁵ Wíwovâyhí'amípi unbí wówátsi bînhúuwídí háa in t'owa Yöesi Tádá dâytaapí'in inbí wówátsi dâyhon waagibá, hedá i yä'dâapi' hâäwi indá ovâyh'andi-á wíwovâyhí'amípi. Wí to'wí ná'i híwó'pí' namuu'i' óehí'andáho Yöesi Tádá pín ta'ge haydí wí'óeséegípi.

¹⁶ Kinnán in Yöesi Tádá dâytaapí'in diví'o': Háa inbí túu'ú iwe diwânpichaa waagi kaygí'di diví'amí'in dida', hedá hâäwi t'âhki dâymú'i-á wá' kaygí'di-á dida', hedá inbí hâäwi shánki híwó'di dinnmuu waagi díchaaqí divíyígí'o'. In Yöesi Tádá dâytaapí'innânho ha'wáa diví'o', hewänbo kí'bi tsiyekandá Yöesivi'wedí wína'âhpi.

¹⁷ Háa ná'in Yöesi Tádá dâytaapí'in diví'o' waa dínkhangít'óe, hedá t'âhki ná'i híwó'pí' hâäwi kaygí'di dida'i-á wá' nakhangít'óe. Hewänbo to'wên háa Yöesi Tádá natsponpo' waa diví'o'nindá hânhay wänbo t'âhki diwówayèeni.

Christ-ví hânbi ho na'ä'

¹⁸ Navi áyyää, náaho i t'ä'gi thaa tso'wa na'ä'. Wovâytu'anho Christ-ví hânbi na'ä', hedi náäbo báyéki kí'min dikeepo'. Kin napo'di gínhanginná náaho i t'ä'gi thaa tso'wa naná'nin.

¹⁹ Ná'in t'owadá ta'gendi na'inbí'nâpiye'in wídimuupídí na'in díyoe'an. Na'inbí'nâpiye'in dimuudáho', na'indádbó divíwóyí'níwân. Hewänbo indá na'in díyoe'an dihaydí nakeepóe wí' wänbo in diwedí na'inbí'nâpiye' wínamuupí'in.

²⁰ Hewänbo undá in waagi'in wí'ímuupí. I to'wí shánki híwó'di namuu'ídi i Yä'dâa'i P'oweahhâ wovâymägi, hediho un t'âhki in ta'gen namuu'in únhanginná.

²¹ Naadi ná'in ta'nin wâyta'do gá in ta'gen namuu'in únhanginnândân, únhanginnâhpídá yoe, hedá wá' únhanginná wí to'wí in ta'gen natú'di-á wí'hóeyó'opí'in.

²² To-an wí hóeyó'i namuu? Gá wí to'wí natú'di-ân Jesus-á wínamuupí'in i to'wí Yöesi Tádádi óesóge'i' t'owa ovây'aywoenídí. Wí to'wí ha'wáagi'i namuu'ídá wí'gindíbo Yöesi i Tádá-ádi hedá iví ay-ádi ovânyoegi'o', hediho Christ-ví hânbi' namuu.

²³ Wí to'wí natú'dí Jesus-á Yöesi Tádávi ay wí'únmuupí'in, i-á Yöesi Tádá wänbo iví pí'ná khó'yé wí'imáapi. Hewänbo wí to'wí natú'dí Jesus-á Yöesi Tádávi ay únmuu'indá Yöesi Tádá wá' iví pí'ná khó'yé imáa.

²⁴ Hewänbo undá hâäwi páade úvits'anwhâyü ihaydíbo' ít'oe'i' únkhây'ä' unbí pí'ná khó'yé bînmá've-í'in. Han úvi'odáho Yöesi Tádá-ádi hedá iví ay-ádi wé'ge ímúni.

²⁵ Hedi Yöesi Tádávi ay-á iví tpu imági in wówátsi nahándeipi'in na'in dípágit'óe'in.

²⁶ Wáy wên t'owa dida' in ta'gen namuu iwedí wovâyäa'amí'in, hedânkun ná'in ta'nin wâyta'do'.

²⁷ Hewänbo Yöesi Tádádi i Yä'dâa'i P'oweahhâ wovâymägi, hedá unbí pí'ná khó'yébo bînmáa, hediho wí'úntáypí wíyá to'wídí Yöesivi'gedí wovâyhá'amídi, gá i Yä'dâa'i P'oweahhâdádá hâäwi t'âhki wovâyhá'odân, hedi i hâäwi wovâyhá'o'i-á ta'gen namuu, wên hóeyó wänbo wínamuupí. Hediho únkhây'ä' Christ-ádi wé'ge ímúni'in, háa i Yä'dâa'i P'oweahhâdádí wovâyhá'an waabá.

²⁸ Navi áyyää, háa otú waa Christ-ádi wé'ge únkhây'ä' ímúni'in, hedânho owáy i wíyá nakeepóe ihaydí wí'íkuwóeda'ípídí, hedá wóeda'di iví'wedí wí'úvíkaakwomá've-ípi.

²⁹ Únhanginná Christ-ân híwó'da' i'o'in, hediho únhanginná wá' t'âhki to'wên inbí wówátsi ta'ge dâyhonnindá Yöesi Tádávi'wedí di'âypuyä'in.

In Jesus-ví piye' divíwhâyunde'indá Yöesi Tádávi áy dimuu

3

¹ Bí'ánshaa'an Yöesi Tádádi na'in báyéki díséegí'in, hedi báyéki díséegídânkun iví áy kin dítu'o'. Hedi ta'gendi iví áy-ânkun gimuu. Hediho in to'wên Yöesi Tádá dâytaapí'in dimuu'indá wídnhanginnâhpi háawin gimuu'in, háawi i namuu wänbo wídnhanginnâhpídí.

² Un wáyséegí'in, tobá náa Yöesi Tádávi áy gimuu wänbo', wa'di wínahanginnâhpi háawin gipuwagít'óe'in. Hewänbo ná'indá gínhanginná: Christ nawáy'ää ihaydá i waagi'inbá gípúwí, gá ta'gendi háawi i namuu waagi áymúnidân.

³ To'wên t'âhki ná'in napúwí'in pín ta'ge haydí dâytsikha'máa'indá yä'dâapikan t'âhki iwedí divíyáa'o', háa Christ iwedí iyáa'an waagibá.

To'wên Yôesi Tádávi áy únmuu'in wídáwít'aywó'kanhonpí

⁴ To'wên t'áhkí díwít'aywó'kanhonnindá Yôesi Tádávi tsonttuu dáyyoegi'o', hedí iví tsonttuu ónyoegi'andáho t'aywó'ninno namuu.

⁵ Únhanginná Christ ho náá oepáa k'aydipiye' na'áá'in t'owa t'áhkíwí t'aywó'di ováyyáa'amídi, hedí i-á wên t'aywó'nin wánbo wí'imáapi.

⁶ To'wí wánbo Christ-ádi nayí'i-á wí't'aywó'kanhonpí, hewánbo wí to'wí it'aywó'kanhondi-á háawi Christ namuu'in ta'gendi winaka'póya'pídá ta'gendi wí'óetaapi.

⁷ Navi áyyáá, to'wên háádi waa in ta'ge'in p'oe i'ge dimännindá'mân inbí wówátsi ta'ge dínmuu, Christ-ví wówátsi únmuu waagibá. Hedího wí'úvímáanipi to'wídi wánbo in ta'gen namuu iwedi wováyyáa'amídi.

⁸ Penisendi páadé iwedibo' it'aywó'kanhon, hedího to'wên háádi waa díwít'aywó'kanhonnindá Penisendiví'in dimuu. Hedí Penisendiví tsiyekan ónhánú-ídí-ánkun Yôesi Tádávi ay náá oepáa k'aydipiye' na'áá.

⁹ Wí to'wí ta'gendi Yôesi Tádávi'wedi na'aypuyá'i-á wí't'aywó'kanhonpí, gá Yôesi Tádávi'wedi wówátsi ts'aamin iké'dân, hedího Yôesi Tádávi'wedi na'aypuyádi wí'únkoedipi háádi waa it'aywó'dikanhúuwídi.

¹⁰ To'wên inbí wówátsi ta'ge dáyhonpídi háa inbí tí'úuwín páadé'in dáyséegípídi Yôesi Tádávi'in wídímuupi. Hedí kidiááno nahanginná wé'in t'owa Penisendiví áy únmuu'in hedá wé'in Yôesi Tádávi áy únmuu'indá.

Yôesi Tádávi áy únmuu'in díwíséegímáa

¹¹ Ná'innán namuu in hí' í't'oe'in páadé iwedibo': Gínkhây'á' wí'ná táye íwíséegíhúuwí'in.

¹² Wígínkhây'áhpí Cain waagi'inbá gimúní'in. I-á i Penisendiví' únmuu, hedánkun iví tí'úu ihay. Hedí háadan Cain-di óehay? Gá iví tí'úu-á iyá'dáakanhondán, hewánbo i-á híwó'pídá' i'o'.

¹³ Hedího tí'úuwín páadé'in, in Yôesi Tádá dáytaapi'indi wováy't'aydáho', wí'ítsika'yëenipi, "Háadan hée dí't'ay?"

¹⁴ Na'inbí tí'úuwín páadé'in áyséegídiho gínhanginná chu'in waagi'inbá gimú'de wánbo náá-á in wówátsi ts'aamin áymáa'in. Wí to'wí iséegímáapi'-á wa' chu'i waagi'ba namuu.

¹⁵ To'wên inbí tí'úuwín páadé'in dínmuu'in dáyt'ayhonnindá t'owa t'ákhánu'in waagi'inbá dimuu, hedí un únhanginná wí to'wí nat'owat'ákhánu't'oe'i-á in wówátsi nahádepi'in wí'imáapi'in.

¹⁶ Christ iví wówátsi ná'in gimuu'di imági, hedánkunho gínhanginná háawin in kodi'nin séegi namuu'in. Hedího na'in wá' gínkhây'á' gíkhây'múní'in na'inbí tí'úuwín páadé'ingí'-á na'inbí wówátsi áymáanídi.

¹⁷ Wí to'wí híwó' hay hááwí iví wówátsi i'amígi' únkw'ondá, hedí iví tí'úu páadé'i hááwí úntáydi imúndéi, hewánbo wa'di iví pí'ná k'ho'yé wínasekanátaachanpo'pídí óekháge'namídi, ti ná'i to'wí ta'gendi Yôesi Tádávi séegi iví pí'ná k'ho'yé imáa? Hedán yoe.

¹⁸ Navi áyyáá, séegi i'gedi wí'íwíwánpidáhi'má've-ípi, hewánbo híwó'di hááwí iví'odíbo' áykeeyami in ta'gennin séegi áymáa'in.

¹⁹⁻²⁰ Hedí in séegi áymáadáho gínhanginná in ta'gen namuu'in wá' áymáa'in, hedá háádi wánbo Yôesi Tádávi'piye' ívibée ihaydá áy'ingípídiho na'inbí pí'ná k'ho'yé gicháa-í. Ma'di wáyyédi gicháa idi dífuhchánukháymáa waagi, hewánbo Yôesidá na'inbí shánki hay'i namuu'di na'inbí ánshaa únhanginná, hedího i-á únhanginná ná'in séegi áymáa'in, i-á hááwí t'áhkí únhanginná.

²¹ K'ema'in, Yôesidi wídítuchánukháymáapi'in na'inbí pí'ná k'ho'yé gicháadáho', iví'piye' ívibéedi há'to gíkhuwóeda'i,

²² hedí hááwí namúní wánbo áydaa'andi-á áyhónde', gá iví tsonttuu áy'a'gindodán hedá háa ív'i'o'indídi áyhíhchandodá.

²³ Hedí ná'innán iví tsonttuu únmuu: Gínkhây'á' iví ay Jesus Christ-ví'piye' íwíwhâyú-í'in, hedá idá díyón waagibá wí'ná táye-á íwíséegíhúuwí.

²⁴ To'wên Yôesi Tádávi tsonttuu ón'a'ginhonnindá i-ádi wé'ge dimuu, hedá i-á indádíba namuu, hedí ná'in gínhanginná gá iví Yá'dáa'i P'oweaqaháa dímgáidán.

In to'wên ditû'nin i Yá'dáa'i P'oweaqaháa dáymáa'indá bintayi'ni

4

¹ Un wáyséegi'in, t'áhkí to'wên ditû'nin Yôesigi' dívihée'o'in wí'úwíwhâyú-ípi. Páadé bintayi'ni únhanginpúwídi tigú ta'gendi Yôesiví P'oweaqaháa dáymáa'in, gá báyéki dihóeyó'in wáyyé t'áhkí dikw'ondán, indá Yôesi Tádávi tukhe'min dimuu gin ditû'.

² Wáytukankháymáa hádídi únhanginnáni'in háa Yôesiví P'oweaqaháa dáymáa'in háa yoe: To'wên t'áhkí t'owaví páadépiye' ditû'nin Jesus Christ i nat'owapaa'iví'piye' dívíwhâyunde'indáho Yôesiví P'oweaqaháa dáymáa.

³ Hewänbo to'wên t'ähki Jesus-ví'gedi han wídivíhi'máapí'indá Yôesiví P'oewaahâa wíðâymaa'pí. In to'wên kí'min dimuu'in Christ-ví hânmin waagi'inbá dimuu. Ho wovâytu'an ná'in kí'min diká'äggit'óe'in, hedí náá wéngé t'ähki diyiho'.

⁴ Navi áyyäá, undá Yôesi Tádávi'in ímuu, hedí to'wên hōeyódi ditù'nin Yôesi Tádávi tukhe'min dimuu'indá bint'anho', gá i Yá'dâa'i P'oewaahâa unbí pí'ná khó'yé bínmáadân hedí i-á shánki nakay i Penísendiví'wedí, ná'i Penísendi-á in Yôesi Tádá dâytaapí'inbí pí'ná khó'yé dâymáa.

⁵ Ná'in hōeyó'in dimuu'indá Yôesi Tádá dâytaapí'indá' dimuu, hedânho in wé'ge'in Yôesi Tádá dâytaapí'in dimuu'in waagibá dívihée'o', hedá in t'owa dâyt'óyande'indá Yôesi Tádá dâytaapí'in wá' dimuu.

⁶ Hewänbo ná'indá Yôesi Tádávi'in gimuu, hedího in to'wên i dâytaa'indi ná'in dít'óyande', hewänbo in to'wên iví'in dimuupí'indá wíðint'óyandepí. Handidân gínhanginná wé'in in ta'gen dívihée'o'in dimuu'in hedá wé'in in hōeyóda' dívihée'o'in dimuu'indá.

Yôesi Tádá iví ay únmuu'in iséegi, hedânho indá wá' dínkhây'ä' wí'ná táye dívíséegihúuwí'in

⁷ Un wâyséegi'in, wí'ná táye ívíséegihúuwí, gá in séegi Yôesi Tádávi'wedí na'ädân, hedí to'wên t'ähki in séegi dâymáa'inda Yôesi Tádávi'wedí di'áypuyä, hedá Yôesi Tádá-á dâytaa.

⁸ Yôesi Tádá-á naséegit'óe'i namuu, hedího to'wên dâyséegihonpí'indá Yôesi Tádá wíðâytaapí.

⁹ Kinnân Yôesi Tádádi dínkeeyan díséegi'in: I-á iví wí' ayda' ún'andi' isan náá oepáa k'aydi'pí' hedânho in kodí'nin wówátsi dímäni'dí.

¹⁰ Kíndidân gínhanginná háawin in séegi namuu'in: Tobá na'indi Yôesi Tádá wí'áyséegípí wänbo', idá na'in díséegidí iví ay náá oepáa k'aydi'pí' isan iví wówátsi imáani'dí na'inbí t'aywó'di gínmuu'i dín'owóyé-ídi.

¹¹ Un wâyséegi'in, ha'wáagidi Yôesi Tádádi ná'in díséegidânho ná'in wá' gínkhây'ä' wí'ná táye ívíséegihúuwí'in.

¹² To'wídi wänbo hânhay wänbo Yôesi Tádá wí'óemú'pí, hewänbo wí'ná táye ívíséegidá i-á na'indádi namuu, hedá iví séegi idi dímä'i-á na'inbí pí'ná khó'yé gínsöemä'.

¹³ Kíndidân gínhanginná Yôesi Tádá-ádi wé'ge gimuu'in hedá i-á na'indáda: Idi iví Yá'dâa'i P'oewaahâa dímägi.

¹⁴ Hedá wá' áymú' iví ay isannin t'ähki t'owavi aywondi dínmúni'dí, hedího i'gedí t'owa t'ähki áyt'óe'o'.

¹⁵ T'ähki to'wên in t'owavi páadépiye' ditù'nin Jesus-á Yôesi Tádávi ay namuu'in, Yôesi Tádá indádi namuu hedá indá i-áda.

¹⁶ Hedího gíhâhpóe hedá ívihâyunde Yôesi Tádádi díséegi'in. I-ân naséegit'óe, hedí to'wên in séegi dâyhonniná Yôesi Tádá-ádi dimuu hedá i-á indáda.

¹⁷ Hedí owáy ihay thaa t'owa háa híwó' háa híwó'pí diví'annin ovâykeekw'ódi ihaydi, in séegi na'inbí pí'ná khó'yé ho gínsöedá wígikhuwóda'ípi, gá wa' náá oepáa k'aydi giyidibo Christ waagi'ba gípóedân.

¹⁸ Yôesi Tádá áyséegidáho wí'âykuwóda'ípi, hedí ta'gendi pín ta'ge haydi i áyséegidí na'inbí khuwóda' ginyáapo'. Hewänbo áykuwóda'dáho ta'gendi pín ta'ge haydi wí'áyséegípí, hedího tuchânu i'gedí iví'ánshaa'o'.

¹⁹ Yôesi Tádádi páadébo na'in díséegi, hedânkun in séegi áymáa.

²⁰ Wí to'wí natúdi, "Naadi Yôesi Tádá dóséegi," hewänbo iví tí'úu páadé'i' it'aydáho, wí hōeyó'i namuu. Iví tí'úu páadé'i' imúnde'i' iséegipídi, há'to Yôesi Tádá óemúndepí' wänbo-á óeséegi-í.

²¹ Hedí ná'in in tsonttu Christ-di dímägi'in namuu: To'wên Yôesi Tádá dâyséegi'indá dínkhây'ä' inbí tí'úuwín páadé'in wá' dâyséegihúuwí'in.

5

¹ Jesus-á i to'wí namuu Yôesi Tádádi óesóge'i' t'owa ovây'aywoeni'dí. To'wên ná'in divíwhâyunde'indá Yôesi Tádávi'wedí ho wiyá di'áypuyä, hedí to'wên i Tádá dâyséegi'indá, iví ay wá' dâyséegi.

² Yôesi Tádá áyséegidá hedá iví tsonttu áy'a'gindodá, handidânho gínhanginná iví ay wá' áyséegi'in.

³ Hedího iví tsonttu áy'a'ginhondi áykeeyo ta'gendi i áyséegi'in. Iví tsonttu-á wâhphade wí'únkháapí áy'a'ginnamídi,

⁴ gá to'wên t'ähki Yôesi Tádávi'wedí wiyá di'áypuyä'indá dínkoedidân i yä'dâapí' náá oepáa k'aydiwi namuu'i dâyt'aani'dí. Hedí na'inbí whâyü gínmuu'idânho git'ampo'.

Yôesi Tádádi iví ay Jesus-ví'gedí ditu'an

⁵ To'wí iwihâyunde'indá Jesus-á Yôesi Tádávi ay namuu'in, idá'mânho i náá oepáa k'aydiwi yä'dâapí' namuu'i' óet'ande'.

6-8 Jesus Christ-ân nää oepáa k'aydipiye' na'ää'i' namuu, heđi p'oedi óep'ó'p'oe'an heđá iví ùnp'oe-á ich'áa. Na'ää iví ùnp'oe ich'áanídí, p'oedi óep'ó'p'oe'amídá'ba yoe. I Yä'dáa'i P'owəqahâđân dítu'ó ná'in ta'gen namuu'in, i-á ta'ge natukanyidi. Heđiho ná'in poeyedi wəhpêe tuuda' dāymáa: I Yä'dáa'i P'owəqahâđ-á i p'oe-á heđá i ùnp'oe-á. Heđi indídá Jesus Christ-ví'gedi na'in dínhangin'ando'.

9 Haa t'owadi dítu'ó waa ívıwhäyunde', hewänbo haa Yösi Tádádí dítu'ó waa shánki gínkhäy'ä' ívıwhäyü-í'in, iví hí'-á shánki únchä'muudi, heđi idänho iví ay Jesus-ví'gedi dítu'ó'.

10 To'wên Yösi Tádádí ayví'piye' dívıwhäyunde'indá inbí pí'nä khó'yé dínhanginná haa Yösi Tádá natú waa ta'gen namuu'in. Hewänbo to'wên Yösi Tádádí hí' wí'ónwhäyundepí'indá wí hōeyó'i waagibá óepa', haa idi iví ayví'gedi dítu'annin wídívıwhäyundepídí.

11 Heđi kinnân Yösi Tádádí na'in dítumáa: In wówátsi nahándepí'innänho dímägi, heđi iví ay äytaadiho kí'min wówátsi äymáa.

12 To'wên Yösi Tádádí ay Jesus inbí pí'nä khó'yé dín'ännindáho kí'min wówátsi dāymáa. Hewänbo to'wên Yösi Tádádí ay inbí pí'nä khó'yé wídín'änpí'indáho kí'min wówátsi-á wídāymáapí.

Yösi Tádádí wówátsi nahándepí'in dímägi

13 Naadi un Yösi Tádádí ayví'piye' úvıwhäyunde'in ná'i t'ähki wäyta'do' heđänho ta'gendi únhanginnánídí in wówátsi nahándepí'in ho bınmáa'in.

14 Heđi hääđi Yösi Tádádí'piye' ívıbéedí ívıyúusu'amídí, haa nada' waagi'i hääwi gida'po'di, ta'gendi gínhanginná Yösi Tádádí dınt'óyande'in.

15 Heđi hääwi gida'po'di dınt'óyande'in gínhanginnáandi, gínhanginnân wá' hääwi äydaa'andi' ho dímá'in.

16 Wí to'wí iví méesatewi tí'úu páadé'i' it'aywó'dodi imú'di, hewänbo in t'aywó'nin i'ó'indá ha'min wınamuupídí in wówátsi nahándepí'in diwedi óeyáa'amídí, ná'i to'wí kí'min t'aywó'nin i'andigi' Yösi'piye' ónyúusu'amí, heđiho in wówátsi óemááni. Hewänbo wên t'aywó'nin nayi', indá in wówátsi nahándepí'in diwedi woväyyáa'amí'in namuu, heđi naa wó'tú'pí wí to'wí ha'min t'aywó'nin i'andi bınıyúusu'amí'in.

17 T'ähki yä'dáapí tsiyekan ívı'ó'i-á t'aywó'dida' namuu, hewänbo wên t'aywó'nin nayi' ha'min wınamuupí in t'owa in wówátsi nahándepí'in diwedi oväyyáa'amí'in.

18 Gínhanginná to'wên Yösi Tádádí'wedi di'äyppüyá'indá hääđi wänbo wídívı't'aywó'kanhonpí'in, gá Yösi Tádádí ay Jesus-di oväy'äyınmáadän, heđiho i Penísendi wí'únkoedipí oväyhónídí.

19 Gínhanginná na'indá Yösi Tádádí'in gimuu'in, hewänbo to'wên t'ähki in Yösi Tádá dāytaapí'in dimuu'indá i Penísendi oväytsonmáa.

20 Heđá wá' gínhanginná Yösi Tádádí ay nää oepáa k'aydipiye' na'ää'in, heđi idi ka'powa dímägi heđänho i ta'gendi Yösi namuu'i äytáa-íđí. Heđiho ná'i ta'gendi Yösi namuu'i-áđí wé'ge ívıhon, iví ay Jesus Christ-áđá wé'ge gimuuđi. I-ân i ta'gendi Yösi namuu, heđi íbá in wówátsi nahándepí'in napäyi'i namuu.

21 Naví äyyäá, i hääwi in t'owa inbí yösi dínmuu waa dāychäqamáa'íví'wedá bí'äyíngi'an.

In Eedi'in Ta'nin John Ita'nannin

John-di in to'wên ovâytâ'nannin ovâysengitû'an

¹ Naa wí méesatewí p'ó'dé'dí' omuu'idi wâytâ'do' un, wí kwee Yôesi Tádádí wóedé'mandí' hedá uví ây-á. * Ta'gendi naadi un t'âhki wâyséegi, hewânbo naadiqá'ba yoe, t'âhki in to'wên in ta'gen namuu'in dâytâa'indidá wá' wovâyséegi.

² Na'indi wâyséegi in ta'gen namuu'in na'inbí pí'ná k'ó'yé âymáadi, hedá hânhay wânbo t'âhka âymá've-i.

³ Yôesi Tádádá hedá Jesus Christ, i Tádávi ay ûnmuu'idá ta'gendi díséegídí na'inbí'piye' gínsehkanápúwí, hedá séegísehkaná na'in dímaáni, hedá díkhâge'nami ánsaaginpidíbo gikwo'nidí.

In ta'gen âyséegi, hewânbo naadiqá'ba yoe, t'âhki in to'wên inamuu'in bînhúuwí hedá wí'ná táye-á ívíséegihúuwí

⁴ Naa hânho ohíhchanpóe dínhanginpóedí wáy wên unbí ây in ta'gen namuu'in dâyhonnin, Yôesi Tádá natsompóe waagiba.

⁵ Hedí náá k'ó'oe, naadi wên tsonttû namuu i'gedí wîntâ'do', indá páadé iwedíbo' âymáa'in. Ná'in tsonttû-á ts'qamin wínamuupí, hedí kinnân namuu: Wí'ná táye ívíséegihúuwí.

⁶ Na'inbí wówátsi Yôesi Tádávi tsonttû ûntû' waagiba âyhondáho', kindidí âykeeyo' in séegi âymáa'in. Hedí ná'in tsonttû páadé iwedíbo' í't'o': Ívíséegi wóegé unbí wówátsi bînhúuwí.

⁷ Náá-á t'âmápiye' báyéki diyí', indá in t'owa in ta'gen namuu'in diwedí ovâyyáa'o', indá wídívíwhâyundepí Jesus nat'owapaa'in hedá íbá i Yôesi Tádádí óesóge'i t'owa ovâ'yaywoenidí namuu'in. To'wên kí'mín dimuu'in in t'owa in ta'gen namuu'in diwedí dâyyáa'o'indá hedá Christ-ví hánmindá dimuu.

⁸ Hedího bípí'âyíngí'an hedânho háäwí úví'andi wí'únpedé-ípídí, hedá t'âhka Yôesidí wovâymaánidí wovâykhây'o'í bînhóní.

⁹ To'wên háa Christ-di díhá'annin namuu'in diwedí dívílhänge'annin hedá wídâyhonpí'in, indá Yôesi Tádá inbí pí'ná k'ó'yé wídâymaapí. Hewânbo to'wên háa Christ-di díhá'an waa dâyhonnindá, Yôesi Tádá-ádi hedá ívíséegi ay-ádi wí'gíndíbo inbí pí'ná k'ó'yé dín'an.

¹⁰ Wí to'wí unbí'we napówádi wovâyhá'amídí hewânbo Christ-ví háhkan ûnmuu'in imáapídá, wíwíntusdemáánípí wovâyhá'amídí, hedí namán dihaydá wíwíntu'qamípí, "Yôesidí wóepahúuwí."

¹¹ To'wên kin óetu'annindá óekhâge'máa ívíséegí'qamípí.

I t'â'gi hí' John-di ovâytâ'nandí'

¹² Wa'dí báyéki wíyá háäwí wâytû'qamí'i' dómáa, hewânbo wó'da'pí ná'in ta'nin diwe dótâ'nami'in. Naa ochanpo' unbí'piye' opuwâmú-i'in, hedí ívímú' ihaydí wé'ge ívíséegí'amí, hedí handidí shánki gíhíhchanpúwí.

¹³ I kwee uví tí'úu úmuu'i Yôesi Tádádí óedé'mandí' aydí wóesengitû'an. †

* 1:1 Wáy wên t'owa dí'ánde ná'i kwee-á ta'gendi wí kwee wínamuupí, hewânbo wí méesate-ân namuu, hedá ívíséegi áy-á in méesate'in t'owa-á dimuu. † 1:13 Ívíséegi wíwíntu-á ma'qí wíyá méesate-ân namuu, hedá in áyyá-á in méesate'in t'owa-á dimuu.

In Powage⁷in Tə⁷nin John Itə⁷nannin

John-di i to⁷wí òntə⁷nandi⁷ óesengitə⁷an

¹ Navi híwó⁷di k'ema Gaius, ta⁷gendi wíséegí⁷i⁷ unmuu. Naa wí méesatewi tsondi omuu⁷idi ná⁷in tə⁷nin winta⁷do⁷.

² U wíséegí⁷i⁷, dáyyúusu⁷o háäwí t'ähki híwó⁷ úpúwídi, hedá uvi túu⁷údá híwó⁷dá unchə́-ídá uvi pí⁷ná khó⁷yé híwó⁷ unchə́ə waagibá.

³ Wén méesate⁷in tí⁷úuwin páadé⁷in naa dínpówádi dín⁷òekán in ta⁷gen namuu⁷in nāmáa⁷in hedá náahonnindá, hedí ná⁷ídi hánho díhíhchannan.

⁴ In to⁷wén navi áy waagi⁷inbá dimuu⁷in in ta⁷gen namuu⁷in dáyhondi naa dínhanginpo⁷di, hánho ohíhchanpo⁷, hedí wiyá háäwídi wánbo shánki wíđíhíhchandopí.

Gaius híwó⁷i⁷an

⁵ U wíséegí⁷i⁷, háädi wánbo t'ähki háa úkhə́y⁷á⁷ waa bikanhon in méesate⁷in tí⁷úuwin páadé⁷in híwó⁷ ováy⁷əyíngi⁷odi, tobáháa ováytaapí⁷in dimuu wánbo⁷.

⁶ Ná⁷in tí⁷úuwin páadé⁷indi in méesate iwe⁷in t'owa náwe dikwó⁷nin uvi séegí úmuu i⁷gedi ho ováy⁷t'òe⁷an. Híwó⁷ bikanhon inbí p'ògé dimán dipiye⁷ ováykhə́gə⁷dodi, hedí kin bikanhondi Yòesi Tádá náahíhchando⁷.

⁷ Indá dimán t'owa Christ-ví⁷gedi ováyhangin⁷annamídi, hedá háäbo-á in dívíwhə́yundep⁷inbíwedi wíđáyhóndepí.

⁸ Hedího ná⁷indá gínkhə́y⁷á⁷ ná⁷in tí⁷úuwin páadé⁷in áykhə́gə⁷namí⁷in, hedí handídi wé⁷ge ívít'òe⁷amí in ta⁷gen namuu i⁷gedi t'owa áyhangin⁷annamídi.

Diotrephes híwó⁷pí i⁷an, hewánbo Demetrius-á híwó⁷di-á i⁷o

⁹ Naadi wén háawén uvi méesate⁷in t'owa dováyta⁷nan, hewánbo navi hí⁷ dínmuu⁷in Diotrephes-di wíđínséegí⁷anpí. I-á inbí p'ó⁷dédí⁷ namúni⁷in óehí⁷an.

¹⁰ Hedího owáy naa opówá ihaydi t'ähki háa i⁷an ní⁷gedi wáy⁷ánshaakannamí. I-á ná⁷inbí⁷gedi yanáki ihé⁷o⁷, hewánbo iví hí⁷ únmuu⁷i wí⁷unchə́⁷muupí. Hewánbo kin i⁷o⁷in wa⁷di ihay wí⁷únmuupí, shánki wánbo p'ándíki⁷ ikanhon, in méesate⁷in tí⁷úuwin páadé⁷in Yòesi Tádávi tuj wógé dipóya⁷nin wí⁷ováyséegíhóndepí, hedá in wé⁷ge⁷in méesate⁷in ná⁷in dipóya⁷nin ováyséegí⁷amí⁷in dida⁷in wánbo-á idi ováykhə́ə⁷o⁷, hedá idá oe méesate iwedá ováykhə́piyende⁷.

¹¹ U wíséegí⁷i⁷, in to⁷wén híwó⁷ dívítsiyekanhonnin waagi⁷bá unmuní, in híwó⁷pí⁷ dívítsiyekanhonnin waagá yoe. To⁷wén híwó⁷ dívítsiyekanhonnindá Yòesi Tádávi⁷in dimuu, hewánbo in to⁷wén híwó⁷pí⁷ dívítsiyekanhonnindá wíđínhanginnáhpí háawi i namuu⁷in.

¹² T'ähkiđibo Demetrius-ví⁷gedi híwó⁷dá⁷ dívíhée⁷o⁷, hedí nakeepo⁷ in ta⁷gen namuu⁷in imáa⁷in. Ná⁷in wá⁷ hanbá híwó⁷ iví⁷gedi ívíhée⁷o⁷, hedí u úhanginná ná⁷i gitú⁷di-á in ta⁷genbá namuu⁷in.

I t'ə⁷gi hí⁷ John-di òntə⁷nandi⁷

¹³ Wa⁷di báyéki wiyá háäwí wítu⁷ə⁷amí⁷i⁷ dómáa, hewánbo wó⁷da⁷pí ná⁷in tə⁷nin diwe dótə⁷namí⁷in.

¹⁴ Hewánbo naa ochanpo⁷ hanwaapíđibo wímúni⁷in hedí ihaydá wé⁷ge ánhée⁷amí.

¹⁵ Ánsaaginpíđibo⁷ ikwó⁷ní. Uvi k'ema⁷in náwe diyí⁷indi wóesengitə⁷an. Uđá navi k'ema⁷in owe diyí⁷indá wí⁷íngin ováysengitə⁷ə⁷amí.